

נְשִׁיתֵי ה' לְנִגְדֵי תָמִיד

נְנַח נְחָמָה נְחָמָן מְאוֹמָן

סֵפֶר

הַעֲצוֹת הַמְבֹאָרוֹת

- בּוֹלֵל תְּקוּנָה הַכְּלָלִי -

-

<https://t.me/SifreiKodesh>

הוצאת "מלא וגדיש מקו לקו"

לעלוי נשמת הרה"ח

ישראל בער אודסר זצ"ל

תלמיד הרב **ישראל קרדונר זצ"ל**

תלמידו של הרב **משה ברסלב זצ"ל**

תלמיד **מוהרנ"ת זיע"א**

תלמידו של רביה"ק **מוהר"ן מברסלב**

נ נח נחמ נחמן מאומן זי"ע ועבי"א

ולעלוי נשמת

עמרם יוסף ב"ר משה נחום הלוי הורביץ זצ"ל

מאיר עקביא בן יעקב ימיני זצ"ל

אהרון בן יעקב פיץ זצ"ל

ת. נ. צ. ב. ה

הודעה ובקשה

במהדורה זו מושקעת יגיעה גדולה, שיהיה הספר נקי מכל טעות ושגיאה. אבל כבר ידוע מאמר החכם "כשם שאי אפשר לבר בלי תבן, אי אפשר לספר בלי שגיאות" לכן נבקש שאם ימצא טעות או שגיאה יואילו בטובם להודיע לנו למען יתוקן הדבר במהדורה הבאה בעזרי"ת לטל': 058-5581489

ניתן להשיג את כל ספרי רבי נחמן מברסלב במחיר עלות ו/או להורדה חינם

באתר: www.BreslovBooks.com

עמותת "מלא וגדיש"

להדפסת והפצת ספרי רבי נחמן מברסלב ופרסום שם הצדיק

טלפון: 052-8887039 | 058-6147148

התשע"ה

ספר

הַעֲצוֹת הַמְּבֹאָרוֹת

וְהֵם הַעֲצוֹת הַמּוֹכְבָּאִים בְּסֵפֶר לְקוּמֵי עֲצוֹת
שֶׁנִּתְבְּאָרוּ בְּלִשׁוֹן טִיִּיטֵשׁ בְּתַכְלִית הַבְּאוּר
וּבְלִשׁוֹן קַל לְעוֹבְדָא וּלְמַעֲשֵׂה עַל יְדֵי הָאִי גְבֵרָא
רְבָא וַיִּקְרָא מִיּוֹצְאֵי חֲלָצִיו שֶׁל רַבְּנּוּ מוֹהֲרֵ"ן
מִבְּרֶסֶלַב זצ"ל וּמְגִדוֹלֵי אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּדוֹר
הַקּוֹדֵם ה"ה הַרְה"ח ר' שִׁמְשׁוֹן בְּאַרְסְקֵי ז"ל.

עֲתָה יוֹצֵא לְאוֹר מִתְּרַגְּם וּמַעֲבֵד לְלִשׁוֹן הַקִּדְּשׁ
עִם הַרְבֵּה הוֹסְפוֹת חֲשׁוּבוֹת כְּדִי לְהַרְוֹת
צְמָאוֹן הַרְבִּים וּלְמַעַן יְרוִיץ הַקּוֹרֵא.

תִּכּוֹן הָעִנּוּיִם

ה	אֶמֶת וְאִמוּנָה.....
לט	אֲנָחָה.....
מב	אֲכִילָה.....
גז	הַכְּנַסַּת אוֹרְחִים.....
נט	אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.....
עב	הַתְּחֻזָּוֹת.....
קיא	מָמוֹן וּפְרֻנְסָה.....
קמה	מַחְשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים.....
קסא	מַחְלָקֵת וּמְרִיבָה.....
קעז	מְנִיעוֹת.....
קפז	מִקְנָה.....
	מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ
קפט	שָׁבַת.....
רא	רֵאשׁ הַדָּשׁ.....
רב	שְׁלֹשׁ רְגָלִים.....
רט	פֶּסַח וְהַדָּשׁ נִסְּחָן.....
ריא	שְׁבוּעוֹת וַיּוֹם הַסְּפִירָה.....
ריג	הַדָּשׁ אֵלּוּל.....
רטז	רֵאשׁ הַשָּׁנָה וּמִצְוֹת שׁוֹפָר.....
רכד	יוֹם כְּפוּר.....
רכו	סִכּוֹת וְר' מִינִים.....
רלא	יְמֵי הַחֲנֻכָּה.....
רלז	קִדְשַׁת פּוּרִים.....
רלז	תְּלִמוּד תּוֹרָה.....
רפד	תְּפִלָּה.....
שמז	עֲצוֹת אֲחֵרוֹת.....
שנא	תִּקּוּן הַכְּלָלִי.....

אמת ואמונה

עקר הגאולה תלוי באמונה. כי עקר הגלות הוא רק מחמת חסרון באמונה. כלומר, הגאולה תבוא פאשר בני ישראל יתחזקו באמונה אמיתית, ויאמינו כי כל המתרחש בעולם בכלליות, וכל הקורה עם כל אדם בפרטיות, הן יסורים, חס ושלום, הן רחבות, מקורם בהשגחתו הפרטית יתברך, ולא מדרך הטבע. ועוד יאמינו, כי כל שמשבב קודשא בריך הוא עם האדם הוא רק לטובה, כפי המבאר בדברי חכמינו זכרונם לברכה, "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד". (ברכות ס': זהר ח"א קפא.) משמע, כי כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה עם עבדיו הוא טובה גמורה, כפי המבאר עוד בכל ספרי האמת, ובפרט בלקוטי הלכות, (הלכות פסח ה"ט, הלכות מילה, ה"ה ועוד) כי היסורים שהקדוש ברוך הוא שולח לאדם הם כדי לעוררו משנתו, שישוב מדרך תועים לדרך התורה, דרך האמת, כפי המבאר בלקוטי מוהר"ן (ח"א סימן ר"ו) על הפסוק (תהלים קי"ט קעו.) "תעיתי כשה אבד", וכפי המבאר בפרוש רש"י על הפסוק (שם צ' ג.) "תשב אנוש עד דכא, ותאמר שובו בני אדם." שהקדוש ברוך הוא שולח יסורים קשים, רחמנא לצלן, לאדם, ובאמצעותם הוא מזהירו לשוב מדרך הרעה ולהפך, פאשר להרחבה, משפיע הקדוש ברוך הוא טובות, לנסות את האדם אם יכיר ויאמין כי הטובות והחסדים

הם מהשגחתו הפרטית, או אם חלילה יחשב כי את הטוב צבר
בשל השתדלותו ובחכמתו. עוד יש להאמין, כי כל העובר על מצוה
אחת ממצוות התורה, מחמת ליצנות או כפירות, יענש בודאי. הגם
שלא באזרה נדמה כי עוברי עברה אינם נענשים, אדרבא, מצליחים
הם בכל עניני עולם הזה, הן בכריאות הגוף, הן בפרנסה, וכיצא
באלה, יש להאמין ולדעת כי הצלחתם של עוברי עברה אינה אלא
נסיון לראים ולמאמינים האמתיים, אם יחזיקו ויאחזו עצמם באמת
לאמתה ואף על פי שרואים כי עברה אינה מזיקה תכף ומיד,
ומאידך דרך הישר והאמת אינו מצליח תכף. אבל באמת לא ישא
השם יתברך פניו ללצים ולכופרים על עוברם על מצוות התורה
ועל ליצנותם ולעגם לאמת ולאמונה האמתית. ואם לא יתחרטו
מדעותיהם הרעות והכוזבות ולא ישימו פניהם לאמונה האמתית
ולקיום התורה, יענשו בענשים כבדים, והצלחתם המדמה תתהפך
עליהם לצרות ויסורים, כפי המבאר במזמור שיר ליום השבת (שם
צ"ב ח.) "בפרח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און, להשמדם עדי
עד". הינו, הצלחתם הרבה של פועלי און היא כדי שיאבדו לנצח.
כאשר בני ישראל יגיעו לאמונה, כפי המבאר בסעיף זה, ולו רק
קבוצ אחד בלבד, ודאי תתקרב הגאולה השלמה, כפי המבאר בזהר
הקדוש (זהר חדש נח דף כ"ג ע"ג.) "בכנישתא חדא" משמע, אפילו
אם רק קבוצ אחד של אנשים יגיעו לאמונה האמתית פראוי, מיד
תבוא הגאולה בעזרת השם יתברך. גם עקר הגלות בפרטיות, אשר
כל יהודי לחוץ ורחוק בעצבות, בדאגות, בקשייות וספקות ובמרירות
בשל הרפתקאות חייו השונות, הן בכריאות הגוף, הן בשל פרנסה

וכו', הן מצד עצמו, הן מצד בני ביתו וכו', כל זה הוא מחמת הסדר ואמונה בהשגחה פרטית, הינו שאינו מאמין כי כל המתרחש עמו, הן יסורים, הן רחבות, הכל נעשה בהשגחתו הפרטית יתברך, ולא על פי דרך הטבע, ואינו מאמין כי אין עזרה והצלה מיסורים, זולת מהשם יתברך. וכי באמת לא תועיל שום השתדלות בדרך טבעית, כמבאר בתהלים (קמ"ז י. יא.) "לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה". הינו, השם יתברך אינו חפץ שייסמכו על סבות טבעיות, אלא: "רוצה ה' את יראיו, את המיחלים לחסדו" משמע, כי הוא כביכול חפץ שייאמינו בהשגחתו הפרטית, יבטחו בו ויקוו לחסדו. אך בשל העדר אמונה בהשגחה פרטית, ובשל תלית תקוות בהשתדלות בסבות טבעיות שלא כרצון ה', אין שום טובה צומחת מכך. וכשזו אינה מושיעה נופלים לעצבות ודאגות ומרה שחורה, שזו הגלות הקשה ביותר, רחמנא לצלן. וכל זה בשל העדר אמונה בהשגחה פרטית, הינו שלא מבקשים מהשם יתברך ישועה ורחמים בכל ענין שזקוקים לו באמת. אבל באמונה שלמה, כפי המבאר בסעיף זה, נצולים מכל מיני גליות, הן בכלל הן בפרט, כמבאר בתחלת הסעיף, שעקר הגאולה על ידי אמונה.

ב

אמונה ותפלה ונסים וארץ ישראל - ענין אחד הם ותלויים זה בזה. הינו, ארץ ישראל מסגלת לחזק את האמונה בהשגחת השם יתברך, כאשר נכספים באמת לזכות לאמונה בכלליות ובפרטיות (כמבאר בסעיף א') ארץ ישראל מסגלת גם לשלמות

התפלה. הינו לחוש ולהאמין ולדעת בכרור, שאסור להתפלל לשום נבא שפעולם רק אל השם יתברך לבד, כפי המבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ז בתחלתו. ועוד מסגלת ארץ ישראל להחזיר ללב האדם אמונה בנפים, בהנהגה על טבעית. הינו, כאשר אדם זקוק לטובה או לישועה מצרה, שעל פי דרך הטבע אי אפשר לו לקבל טובה זו או להישע מצרתו, כפי שקורה רחמנא לצלן, אם מאמין הוא בנפים, בהנהגה על טבעית, הינו מאמין הוא כי השם יתברך יכול לעזור בדרך גם, ולהשפיע לו הטובה והישועה להן הוא זקוק אף על פי שבדרך הטבע נבצר הדבר ממנו, מבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ז' כי אמונה ותפלה משנים את הטבע. ובדאי כאשר זוכים לאמונה בשלמות ולתפלה בשלמות, הינו שלא להתרפות רק להתחזק בתפלה ואמונה תמיד, וכאשר זוכים להאמין בנפים זוהי קדשת ארץ ישראל. עוד מבאר בלקוטי הלכות (הלכות תפלה ה"ג, הלכות ברפת הרי"ח ה"ד ועוד), כי ההתקרבות אל צדיק האמת, וקיום עצותיו פראוי - הנה קדשת ארץ ישראל ממש. מכאן אנו למדים, כי על ידי התקרבות אמתית לצדיק האמת וקיום עצותיו, זוכים להתחזק באמונה פראוי וגם זוכים לתפלה בשלמות. הינו, שמרגישים שאסור להתפלל בשקרנות, ולא אל שום נבא בלתי לה' לבדו. גם על ידי התקרבות אמתית אל צדיק האמת, זוכים להאמין בנפים, כמבאר למעלה. העולה מפל הנזכר למעלה הוא, כי כאשר התקרבות לצדיק מעוררת ומביאה לאמונת השגחה ואמונה בנפים (כי אמונת השגחה נסית גדולה מאמונת השגחה טבעית) ולתפלה בשלמות, כמבאר למעלה, סימן הוא כי הצדיק אליו

מקִרְבִים, צָדִיק אֱמֵתִי הוּא. וְאִם לֹא מִתְעוֹרְרִים עַל יְדֵי הַהִתְקַרְבוּת, לְאֵמוּנָה, לְתַפְלָה וּלְיִרְאַת הַשֵּׁם כְּרֵאוּי, סִימָן הוּא כִּי אוֹתוֹ צָדִיק אֵינוֹ אִישׁ אֱמֵת. בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן ע"ב בְּסוֹף הַתּוֹרָה, מְבַאֵר סִימָנוֹ שֶׁל צָדִיק, אִם צָדִיק אֱמֵתִי הוּא, עֵינֵי שָׁם.

ג

יִשְׁנֶם אֲנָשִׁים הַמְּסִתִּירִים אֶת כָּל הַנְּסִים בְּדֶרֶךְ הַטֹּבֵעַ. הֵינּוּ, כְּאֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצִּיל מִמַּחְלָה מְסַכְּנַת אֲשֶׁר אִישׁ לֹא הֶאֱמִין כִּי אֲפֹשֶׁר לְהַחֲלִים מִמֶּנָּה, אוּ מִגּוֹלָן, מְרוֹצֵחַ אוּ מִסְפֵּנָה אַחֲרֵת, אֲשֶׁר בְּדֶרֶךְ הַטֹּבֵעַ אֵין עֲצָה לְהַנְצִל מֵהֶם, אוֹמְרִים עַל כֵּךְ הָאֲפִיקוֹרְסִים (הַכּוֹנֵה לְאֲנָשִׁים שְׂאִינֶם מֵאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית) כִּי אוֹתָן יִשׁוּעוֹת וְהַצְלוֹת שְׁנַעֲשׂוּ עַל יְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ גַּם, מִדֶּרֶךְ הַטֹּבֵעַ הַנֶּה, וְנַעֲשׂוּ בְּסִבּוֹת טֹבְעִיּוֹת שְׂלֵא בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית. כְּאֲשֶׁר יִתְמוּ הָאֲפִיקוֹרְסִים שְׂאִינֶם מֵאֲמִינִים בְּנָסִים, וְתִתְרַבֶּה הָאֱמוּנָה הָאֱמֵתִית בְּעוֹלָם כָּלוּ, כְּמִבְּאֵר בַּפְּסוּק: "כִּי אִזְ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְקַרְא לְכֹל בְּשֵׁם יְהוָה לְעַבְדוֹ שְׂכֵם אֶחָד" (צְפַנְיָה ג, ט). הֵינּוּ, כְּשֶׁכָּל הָעַמִּים יְבִינוּ אֶת הָאֱמֵת וַיֵּאֱמִינוּ כִּי הַכֹּל מְשֻׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית, וְהַכֹּל יִקְרְאוּ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּיִבְקְשׂוּ מֵאֵתוֹ כָּל צְרִיכָהֶם, וְיִתְמוּ אֲפִיקוֹרְסִים הַכּוֹפְרִים בְּנָסִים, אֲזִי תְבוֹא הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלֵמָה. כִּי הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלֵמָה אֵינָה יְכוּלָּה לְקוּם אֶלָּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה כְּמִבְּאֵר בְּסֵעִיף א'. וְאִף עַל פִּי שְׁנוּכָחִים אָנוּ, כִּי הָאֱמוּנָה בְּכֻלָּיוֹת וּבְפְרִטִיוֹת נִגְרַעַת וּפּוֹחַחַת, נֶאֱמָנִים דְּבָרֵי הַזּוֹהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי "בְּכַנְיִשְׁתָּא חֲדָא", הֵינּוּ, אֲפִילוּ רַק קְבוּץ אֶחָד שֶׁל

אֲנָשִׁים יִתְחַזַּק וְיִתְנַהֵג בְּאִמוּנָה אֱמֵתִית פְּרָאוֹי, תְּבוּא הַגְּאוּלָּה
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אֲמֵן סֵלָה, כַּמְבַאֵר בְּסֵעִיף א'.

ד

אִי אֶפְשֶׁר לְהַגִּיעַ אֶל הָאִמוּנָה אֲלֵא עַל יְדֵי אֱמֶת. כִּי אִמוּנָה אֶפְשָׁרִית
רַק בְּדַבָּרִים שְׂאִין שְׂכָל וְדַעַת הָאָדָם יְכוּלִים לְהַבִּינֵם. כִּי כָּל
הַמּוֹבֵן עַל פִּי שְׂכָל אֵין צֶרֶךְ לְהֶאֱמִין בּוֹ. אִם כֵּן, הִיאֵךְ אֶפְשֶׁר לְהַגִּיעַ
לְאִמוּנָה אֱמֵתִית, הֵינּוּ לְהֶאֱמִין רַק בְּמָה שְׂרָאוֹי לְהֶאֱמִין, כִּי הֵלֵא
בְּאִמוּנָה עֹוֶרְת, בְּלִי שְׂכָל וְדַעַת אֶפְשֶׁר לְפֹוֹל חֵם וְשְׁלוֹם לְאִמוּנוֹת
כּוֹזְבוֹת, כְּפִי שְׂיִדּוּעַ לָנוּ מִן הַתּוֹרָה שֶׂבְכַתָּב וּמִן הַתּוֹרָה שֶׂבְעַל פֶּה,
כִּיִּצַד נִכְשְׁלוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת בְּאִמוּנוֹת כּוֹזְבוֹת. נִפְלָה לְאִמוּנוֹת כּוֹזְבוֹת
חֵם וְשְׁלוֹם, הִיא בְּגֵדֵר עֲבוּדָה זָרָה מִמֶּש. וְעֲבוּדָה זָרָה חֲמוּרָה הִיא
מְכָל עֲבֵרוֹת שֶׂבַתּוֹרָה רַחֲמָנָא לְצִלָּן. בְּשָׁל זֹאת, אִי אֶפְשֶׁר שְׂתֵהֵא
הָאִמוּנָה אֱמֵתִית כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת. הֵינּוּ, בְּהַתְעַמְקוֹת וּבַהֲתַבּוֹנְנוֹת
בְּאוֹתָם עֲנִינִים שְׂאִין הַשְׂכָּל מְבִינֵם וְצֶרֶךְ רַק לְהֶאֱמִין בָּהֶם, עַל יְדֵי
זֶה מַגִּיעִים לְהַבְנַת הָאֱמֶת, וְזוֹכִים לְהַרְגִישׁ בְּאֵלוּ עֲנִינִים כְּדָאֵי וְרָאוֹי
לְהֶאֱמִין, אֵף עַל פִּי שְׂאִינָם מוֹבִינִים בְּשְׂכָל. הֵינּוּ בְּהִשָּׁם יִתְפָּרֵךְ,
בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּבְצַדִּיקִים אֱמֵתִיִּים, הַמְעֹוֶרְרִים אֲנָשִׁים לִירְאָת
שְׂמִים וּלְקִיּוֹם הַמְצֹוֹת הַגֵּם שֶׂבַתּוֹחֵלָה אִי אֶפְשֶׁר לְהַבִּין זֹאת בְּשְׂכָל,
וְגַם עַל כָּל עֲנִינֵי הָאֱמֶת מַתְעוֹרְרוֹת קִשְׁיוֹת רַבּוֹת בַּתּוֹחֵלָה, אֵף עַל פִּי
כֵּן, בְּהַבְטָה אֱמֵתִית מַגִּיעִים בְּעֹזֶרֶת הַשָּׁם יִתְפָּרֵךְ לְהַרְגִישָׁה, כִּי
בְּדַבָּרִים אֵלוּ כְּדָאֵי וְרָאוֹי לְהֶאֱמִין. אֲבָל בְּעֲנִינִים שְׂאִינָם עַל פִּי תּוֹרָה
וְעַל פִּי דַעַת צַדִּיקֵי הָאֱמֶת אֲסוּר לְהֶאֱמִין. וּכְשֶׂמַתְחַזְקִים בְּאִמוּנָה

אַמְתִּית, לְהֶאֱמִין בְּמֵה שְׂרָאוֹי לְהֶאֱמִין, זֹכִים אַחַר כֵּךְ לְהִבִּין גַּם בְּשִׁכְל, בְּמַבְאָר בְּפֶסוּק (הוֹשֵׁעַ ב' כב.) "וְאַרְשִׁתֶּיךָ לִי בְּאַמוּנָה וַיִּדְעַתְּ אֶת ה'". מִשְׁמַע, כִּי הִתְחַזְּקוֹת בְּהִשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ בְּקִיּוֹם הַתּוֹרָה וּבְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת, בְּאַמוּנָה, תָּבִיא לְהִכְנַת הַשִּׁכְל, כִּי אִכֵּן זֶה הָאֱמֶת לְאֱמֶתָהּ.

ה

אִי אֶפְשֶׁר לְהַגִּיעַ לְאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיקִים אֱמֶתִיִּים וְקִיּוֹם עֲצוֹתֵיהֶם, גַּם בְּאֶשֶׁר קִימוֹת מְנִיעוֹת הַמַּעֲכָבוֹת אוֹתָם. הַיְנוּ, גַּם בְּאֶשֶׁר נִדְמָה כִּי בְּקִיּוֹם עֲצוֹת צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, שְׁעֵצוֹתֵיהֶם בְּנֻדְאֵי הֵם רַק עַל פִּי הַתּוֹרָה, תִּקְפַּח חֲלִילָה הַפְּרָנְסָה אוֹ יִתְמַעַט כְּבוֹד הַמְּקִיָּם, אֵל לוֹ לְחַשֵּׁשׁ לְכַד, כִּי אִין זֶה הָאֱמֶת, רַק נִדְמָה לוֹ כֵּךְ. כִּי בְּאַמֶּת, הַהִנְהָגָה עַל פִּי הַתּוֹרָה וְעַל פִּי דַעַת צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, אֵינָה מְזִיקָה לְכָלוֹם. אֲדַרְבָּה, בְּהַתְּבוֹנְנוֹת אֱמֶתִית רוֹאִים, כִּי הַהִנְהָגָה עַל פִּי הַתּוֹרָה וְעַל פִּי דַעַת צַדִּיקֵי אֱמֶת צוֹפְנַת טוֹבָה גְּדוּלָה אֶפִּילוֹ בְּנִשְׁמִיּוֹת, וּבְפֶרֶט בְּרוּחַנִיּוֹת. כִּי סוֹף סוֹף לֹא יִשָּׂאֵר לְאָדָם בְּלִתי מַה שְׁהַחְזִיק עֲצָמוֹ בְּקִיּוֹם הַתּוֹרָה וּבְדַעַת צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, כְּמַבְאָר בְּפֶרֶק שִׁישִׁי שֶׁל מַסְכַּת אָבוֹת: "אִין מְלוּיִן לוֹ לְאָדָם, לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, אֲלֵא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלִבְד". עוֹד צָרִיךְ לְדַעַת, כִּי בְּלִי דַעַת צַדִּיקֵי הָאֱמֶת אִי אֶפְשֶׁר לְהִבִּין שׁוֹם פְּרוּשׁ אֱמֶתִי, הֵן בַּתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְהֵן בַּתּוֹרָה שְׁבַעַל פִּה, כְּמַבְאָר וּמוֹבָן בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן נ"ו אוֹת ב'. עַל כֵּן חִיבִים לְקַיֵּם אֶת עֲצוֹת וְדַעוֹת צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, וּלְהַתְּנַהֵג עַל פִּי הַתּוֹרָה בְּכָל הַמְּדוֹת

ובכל ההנהגות כפי דעתם בלי התחשבות במניעות. כי כאשר מקרבים לצדיקי האמת ואין מקימים עצותיהם, ואין נוהגים על פי התורה אין זה נחשב להתקרבות, כד מבאר בלקוטי הלכות. אבל כאשר מקימים עצותיהם נחקקת "אמת" באדם, והוא מבין ומרגיש באלו דברים כדאי להאמין, והוא מתרחק מאמונות בזכות.

גם יש להתרחק מעצת רשעים וממתנגדים וחולקים על האמת. הינו, מאנשים החולקים על צדיקי האמת ושונאים דעותיהם ועצותיהם. ודעת אלו אסור לקבל, מחמת שדעותיהם ועצותיהם סותרים את האמת.

על ידי קיום מצות ציצית כראוי נצולים מתאות נאוף ומעצת רשעים, וזוכים לתקון הברית וקיום עצותיהם של צדיקי האמת.

ו

על ידי תפלה בכת, הינו אמירת אותיות התפלה בכל הפח והקשבה ורכוז למלות התפלה, זוכים לאמונה אמיתית. גם מבאר בשלחן ערוך (אורח חיים סימן קא ס"ד, וס"ו צח ס"א) ובלקוטי הלכות, כי מי שאינו יודע פרוש התפלה, חייב ללמוד את פרוש המלים. ועד שמבינים את הפרוש יש חיוב להזהר שלא לדלג על כל פנים על שום מילה מן התפלה. על ידי ששומרים ונוהרים בתפלה, בכל יום כראוי, כמבאר בסעיף זה, ובפרט כשנדמה כי על ידי תפלה כראוי ובכונה והקשבה למלים יגיע הזק לעסקי הפרנסה, בשל הזמן המקצב לתפלה, ובכל זאת עומדים בנסיון ואין נותנים לב למחשבות

כּוֹזְבוֹת אֵלּוּ וּמִתְפַּלְּלִים כְּרָאוּי, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְהַנְצִל מֵאֱמוּנוֹת
כּוֹזְבוֹת, וְזוֹכִים לְאֱמוּנָה אֱמֵתִית.

ז

אוֹתָם אֲנָשִׁים הַכּוֹפְרִים בְּנִסִּים, בְּאֶמְרָם כִּי כָּל הַנַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם
בְּכֹלל, וְכָל הָעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בְּפֶרֶט, הוּא רַק עַל פִּי טַבַּע,
וְאִפְּלוּ בְּאִשֶּׁר רּוֹאִים בְּעֵינֵיהֶם נִסִּים מִמֶּשׁ, אוֹמְרִים כִּי דֶרֶךְ הַטַּבַּע
הֵם, אֲנָשִׁים אֵלּוּ מְזִיקִים לְדֶרֶךְ הָאֱמוּנָה, לְדֶרֶךְ הַתְּפִלָּה וְלִקְדוּשַׁת
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְגִלְלָם מִתְאַרְכֵּת הַגְּלוּת. כִּי הַגְּאוּלָּה הָאֱמֵתִית יְכוּלָּה
לְבוֹא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כְּמִבְּאֵר בְּסַעֲיָף א'.

ח

כְּאִשֶּׁר מִתְמַעֲטֵת הָאֱמוּנָה בְּכֹלל יִשְׂרָאֵל, נִסְתַּרְתָּ וּמִתְעַלְמֶת חֵם
וְשֵׁלֹם הַשְּׁגָחָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כְּלוֹמֵר, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
כְּבִיכּוֹל אֵינּוּ מְשַׁנֵּיחַ עַל בְּנָיו כְּרָאוּי לְהַצִּילָם מִצָּרוֹת וְיִסּוּרִים וְלִסְפֵּק
צָרְכֵיהֶם לְלֹא יִסּוּרִים. כִּי הַשְּׁמִירָה מִצָּרוֹת וְיִסּוּרִים וְקַפְלַת כָּל
הַצְּטֻרְכוּיּוֹת הַגּוֹף בְּנִקְל, נוֹבְעִים רַק מִהַשְּׁגָחָתוֹ בְּרַחֲמִים כְּאִשֶּׁר
אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל כְּרָאוּי. אֵד כְּאִשֶּׁר הָאֱמוּנָה מִתְמַעֲטֵת, מִתְעוֹרֵר חֲרוֹן
אָפוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם, וּכְתוּצָאָה מִכֶּד צִדִּיקֵי הָאֵמֶת אֵינָם
חֲפָצִים לְהֵיוֹת מְנַהֲגִים, וְאִזּוֹ אֵין בְּעוֹלָם מְנַהֵיג אֱמֵתִי. וְעַל יְדֵי
שְׁשׁוּבְרִים אֵת הַפֶּעַם וְהוֹפְכִים אוֹתוֹ לְרַחֲמָנוּת, הֵינּוּ, שְׁבִשְׁעָה
שֶׁהַפֶּעַם מִתְעוֹרֵר מִתְגַּבְּרִים וּמְכַבְּטִים אוֹתוֹ, וּמְרַחֲמִים עַל מִי
שֶׁהַפֶּעַם הַתְּעוֹרֵר עָלָיו, עַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק חֲרוֹן אָפוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

על העולם. כלומר, השם יתברך מרחם על העולם ומבטל את חרון אפו, וצדיקי אמת מקבלים על עצמם את ההנהגה. הינו ללמד דרך האמת ודרך הישר לאנשים החפצים ללמוד מהם, לכל אדם כפי הצורך לו. ועל ידי צדיקי האמת אפשר להגיע לתכלית האמתית. כלומר, על ידי ההתקרבות האמתית לצדיקי הדור, כמבאר בסעיף ה', וזוכים להבין את תכלית החיים עלי אדמות.

ט

אסור לשום איש לקבל על עצמו מנהיגות, מה שמכנה כפי העולם "א גוטער איד" (יהודי טוב, אדמו"ר), אלא אם כן אמונתו שלמה ואמתית. אך אם הוא מאמין חס ושלום בדברים שמדרך התורה אסור להאמין בהם, אף על פי שמאמין גם בהשם יתברך, אסור הוא במנהיגות בשל דעות כוזבות שבו. מכאן אנו למדים, כי מי שיש בו אמונות כוזבות, אסור לו להיות גם מנהיג של עצמו... כי אסור לו להחליט ולהתנהג לפי דעותיו וסברותיו, כי הללו כוזבים ובלתי נכונים. וגם כאשר נדמה לו כי חפץ הוא במנהיגות, משום שהוא מרחם על העולם וחפץ להיטיב עמו, אם באמת מכון הוא לכבוד, גאות וכיוצא באלו אסור לו לקבל שום הנהגה, ועל ידי מנהיגים פאלה מגיעים לאפיקורסות. אבל מן השמים אין מותרים את המנהיגות בידי אלו לאורך זמן.

צָרִיךְ לְשׁוֹר מְאֹד אֶת הָאֲמוּנָה, הֵינּוּ לְבַחֵן אֶת עֲצֻמוֹ תְּמִיד אִם
אֲמוּנָתוֹ שְׁלֵמָה. כִּי עַל יְדֵי קִלְקוּל הָאֲמוּנָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל
תּוֹכְחָה מִמוֹכִיחֵי הָאֲמֶת, וְנִתְקַלְקַל הַשְּׁלוֹם. הֵינּוּ, נַעֲשֶׂה מַחֲלָקֶת בֵּין
אֲנָשִׁים וּמַתְהוּיִם גְּרוּשִׁים. כְּלוּמֵר, אֲנָשִׁים מְגֻרָשִׁים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם.
עַל יְדֵי חֶסְרוֹן בְּאֲמוּנָה אֶפְשָׁר גַּם לְפוֹל לְכַפִּירוֹת, לְעִבּוּדָה זָרָה
וְלְאֲמוּנוֹת בּוֹזְבוֹת. כִּי הָאֲמוּנָה הָאֲמֶתִית הִיא עֵקֶר חוֹתֶם הָעֲלוּיֹן שֶׁל
הַקִּדְשָׁה, וְעַל יְדֵי הָאֲמוּנָה הָאֲמֶתִית נִשְׁמֶרֶת כָּל קִדְשָׁתוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי.

י

אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה, אִלָּא עַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיקֵי
הַדּוֹר הָאֲמֶתִיִּים וְקִיּוּם עֲצוּתֵיהֶם וְדַעְתָּם בְּכֹל הַיְכָלֶת וּבְאֲמֶת. כִּי
אֶת עֵקֶר הָאֲמוּנָה הָאֲמֶתִית מַחְדִּירִים צַדִּיקֵי הָאֲמֶת בְּאֲנָשִׁים
הַמְּקַרְבִּים אֲלֵיהֶם בְּאֲמֶת שְׂמֻקִּימִים עֲצוּתֵיהֶם. כִּי צַדִּיקֵי הָאֲמֶת, הֵם
עֵקֶר קִדְשָׁת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל.

יב

אַמֶּת וְאַמוּנָה הֵם בְּבַחֲיַנֵּת אֲנַפִּין נְהוּרִין. הֵינּוּ, אוֹתֶם אֲנָשִׁים
הַחֲדוּרִים וְנוֹהֲגִים בְּאֲמֶת וּבְאֲמוּנָה אֲמֶתִיִּים כְּרֵאוּי, זוֹכִים
לְפָנִים מְאִירוֹת, לְשִׂמְחָה, לְחַיּוּת וְלְאַרְיִכוֹת יָמִים. אָבֵל הַשְּׂקָר,
כְּלוּמֵר, אֲנִשֵׁי שְׂקָר, מְאַחֵר וְחוֹשְׁבִים הֵם כִּי עַל יְדֵי דֶרֶךְ הַשְּׂקָר וְהַכּוֹזֵב
יִמְצְאוּ פְּרֻנְסָה, כְּבוֹד, וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה, אֲנָשִׁים אֵלוֹ אֵין לָהֶם שׁוֹם חַיּוּת
אֲמֶתִית, כִּי שְׂקָר הוּא בְּבַחֲיַנֵּת מִיָּתֵהּ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְלְאֲנָשִׁים אֵלוֹ

יֵשׁ אֲנַפִּין חֲשׂוּכִין, הֵינּוּ פְּנִים שְׁחֹרֹת וְקוֹדְרוֹת, וְתֵמִיד מְלֵאִים עֲצָבוֹת וְדֹאגָנוֹת, וְכֹאֲלוּ עוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יַעֲזִירֵנוּ לְהַנְצִיל מִשֶּׁקֶר וּלְזָכוֹת לְאֵמֶת.

יג

אִמוּנָה אֱמֵתִית הִיא יִסוּד וְשֵׁרֵשׁ לְכֹל הַקְּדוּשָׁה. כִּי עַל יְדֵי אִמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת, זוֹכִים לְכֹל הַמְּדוּת הַטּוֹבוֹת. וְכַמְּבֹאָר בְּסֵעִיף ד', אִי אֶפְשֶׁר לְהַגִּיעַ לְאִמוּנָה אֱמֵתִית כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֵמֶת.

יד

גַּם מִי שְׂזוּכָה לְהַשִּׁיג בְּדַעְתּוֹ שֶׁכֹּל דְּקִדְשָׁה, הֵינּוּ שְׂזוּכָה לְהַכִּין שֶׁכֹּל אֱמֵתִי בְּעֵנֵן יְהוּדוֹת, הֵינּוּ, בְּחֻקֵּי הַתּוֹרָה וּבְהַשְׁגָּה אֱלֹקִית, חוֹבָה עָלָיו לְהִתְעַמֵּק הַיָּטֵב וּלְהִתְבּוֹנֵן אִם מִשְׁכָּל זֶה עָלוּל לְצֵאת קֶלְקוּל בְּאִמוּנָה, כִּי עַל שֶׁכֹּל הַנוֹגֵד אֶת הָאִמוּנָה הַפְּשוּטָה אֲסוּר לְסַמְךְ.

טז

עַל יְדֵי תִלְמִידֵי חֻקִּים כּוֹזְבִים שְׂאוֹמְרִים תּוֹרוֹת כּוֹזְבוֹת, כְּמַבְאָר בְּזֹהַר הַקְּדוֹשׁ (פ' פִּינְחָס דָּף רנ"ג) עַל יָדָם בָּאִים כְּפִירוֹת. הֵינּוּ, שְׁעַל יְדֵי תּוֹרוֹתֵיהֶם הַכּוֹזְבוֹת מֵתַעֲוָרוֹת כְּפִירוֹת בְּאֲנָשִׁים. כְּלוֹמֵר, דַּעוֹת הַגּוֹרְמוֹת לְכַפֵּר בְּהַשְׁגָּחָה. גַּם עַל יָדָם מֵתַעֲוָרִים בְּזִיוּנוֹת וְהַתְּנַגְּדוֹת לִירֵאִים אֱמֵתִיִּים. הָעֲצָה לְהַנְצִיל מֵהֶם וּמֵתּוֹרוֹת כּוֹזְבוֹת שְׁלֵהֶם הִיא קִיּוּם מִצְוֹת הַכִּנְסֵת אוֹרְחִים לְתִלְמִידֵי חֻקִּים אֱמֵתִיִּים. כְּמַבְאָר

באות א' "הכנסת אורחים". כי על ידי הכנסת אורחים שהם תלמידי חכמים אמתיים, זוכים לאמונה אמתית, ועל ידי האמונה האמתית זוכים לדעת מי הם תלמידי חכמים כוזבים ומה הן תורותיהם הפוזבות, באפן שנצולים מהם. על ידי הכנסת אורחים של תלמידי חכמים אמתיים אף זוכים לשבר כפירות ובזיונות ולהתגבר על המתנגדים, הינו, לא להרתע מפני שום מתנגד.

טז

עקר חשיבות הצדקה היא על ידי אמונה. הינו, צדקה אין לה חשיבות, רק כאשר נותנים אותה מחמת האמונה, כי השם יתברך צוה על מצות צדקה. ולא חלילה מחמת כבוד ופרסום, שאנשים יאמרו עליו כי בעל צדקה הוא או מפני שאיש חלוש במבועו הוא, שאינו יכול לסבל חסרונו של הזולת. כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני סימן ד': לתת צדקה כי כך צוה הבורא כמבאר בתורה (ויקרא כה, לה לו) "והחזקת בו". "וחי אחיד עמוך." ומן החיוב לתת צדקה בעקר לענינים שעל ידם נבנית האמונה האמתית. וכן על ידי ששומרים שבת בהלכתה, לשם שמום, לא מפני עיפות שחפצים במנוחה, רק בגלל שכך צוה השם יתברך, לנוח בשבת ולא לעשות כל מלאכה, מסחר או עסק במרדה, כפי אזהרת התורה, על ידי זה, זוכים לאמונה שלמה ואמתית.

י

וכן כל העבודות טובות, אין להן חשיבות ללא אמונה. הינו שצריך לקיים מצוות ומעשים טובים מתוך אמונה כי כך צוה השם יתברך. אך כאשר עושים את הפעולות הטובות בלי אמונה, כמבאר למעלה, אין להן שום חשיבות. ואפילו למוד ועסק התורה, אם אינם לחזוק האמונה ויראת ה', אין להם חשיבות. כי תכלית כל התורה בלה, היא רק כדי להתחזק באמונה אמיתית ויראת הטא. הינו לירא מעשית עברה, הן בין אדם למקום, הן בין אדם לחברו, כמבאר במסכת אבות (פ"ג מ"ט): "כל שיראת הטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקימת". הינו, מי שעוסק בחכמת התורה בכדי שיוכה ליראת הטאו, אזי בודאי עסקו בתורה חשוב מאד. אבל אם עסק זה אינו בשביל יראת הטאו, אין לו שום חשיבות. כך מבאר בלקוטי הלכות. וכך מבאר בהמשך המאמר (שם) "כל שחכמתו קודמת ליראת הטאו, אין חכמתו מתקימת". וכך אף מבאר בלקוטי הלכות פרוש אמתי על הפסוק (תהלים קיט, פו) "כל מצותיך אמונה" כל מצותיך - הינו התורה שהיא כלולה מתרי"ג מצוות - אמונה, כלומר, תכלית עסק התורה היא רק כדי להגיע לאמונה אמיתית. ואפילו ידיעת דיני התורה של אסור והתר, כשר ופסול, היא רק למען שלמות האמונה. הינו שעל ידי הבקיאות בהלכות ובדיני התורה וקיומם, נצולים בעזרת השם מכל מיני אסור, המוח מזדבך ומתקדש, ואפשר להגיע ביתר קלות לשלמות האמונה, שהיא יסוד ושרש לכל היהדות. כמבאר בלקוטי הלכות. גם מבאר בתורה, כי משה רבנו עליו השלום, אמר לכלל ישראל כי עקר התורה היא

הִירָאָה, כְּמִבְּאֵר בְּסֶדֶר עֶקֶב (דְּבָרִים י, יב). "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֶׁאֵל מֵעַמֶּךָ, כִּי אִם לִירָאָה". וִירָאָה וְאַמוּנָה הֵם דְּבַר אֶחָד.

יח

עֶקֶר קִיּוּם הָאֱמוּנָה, הֵינּוּ שֶׁהָאָדָם יִהְיֶה חֲזָק וְשֶׁלֵּם תָּמִיד בְּאַמוּנָתוֹ, הוּא רַק עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית. הֵינּוּ, לְשִׁמּוֹר עַל טְהוּרַת הַמּוֹחַ מִכָּל מִינֵי מַחְשְׁבוֹת רָעוֹת וּבִפְרֹט מֵהִרְהוּרֵי זָנוּת וְדַעוֹת אֶפִּיקוֹרְסוֹת. אֲבָל לְשִׁמּוֹר אֶת הַמּוֹחַ מִכָּל מַשְׁמָה, אֶפְשָׁרֵי רַק עַל יְדֵי יִרְאָת ה' בְּאַמֶּת. וְלִירְאָת שָׁמַיִם אֲמִתִּית אֶפְשָׁר לְזָכוֹת רַק עַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת אֲמִתִּית לְצַדִּיקֵי אֱמֶת.

יט

עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה, הֵינּוּ שְׁלֵמוֹת בְּאַמוּנָה אֲמִתִּית וְהַעֲדָר אֱמוּנוֹת בּוֹזְבוֹת, מִתְחַדָּשׁ הַמּוֹחַ, שֶׁהוּא הַנְּשֻׁמָּה, בְּעֵת הַשִּׁינָה. וּמִקְבָּלִים עַל יְדֵי הַשִּׁינָה שֶׁכָּל חֲדָשׁ לְעִבוּדַת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ וְלִהְבֵּנַת אֱמֶת הַתּוֹרָה. כִּי הַתּוֹרָה בּוֹדֵאֵי אֱמֶת טְהוּרָה הִיא, כְּמִבְּאֵר בַּפְּסוּק (מְלָאכִי ב, ו): "תּוֹרַת אֱמֶת הִיְתָה בְּפִיהוּ", אֲדָ צְרִיךְ לְעַמֵּל הַרְבֵּה כְּדֵי לְהִבִּין וְלִהְרַגִּישׁ כְּרָאוּי אֶת אֱמֶת הַתּוֹרָה. וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה וְהָאֲמִתִּית אֶפְשָׁר בּוֹדֵאֵי לְהִבִּין וְלִהְרַגִּישׁ אֶת אֱמֶת הַתּוֹרָה וְלְזָכוֹת לְחַיּוֹת חֲדָשָׁה בְּכָל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים.

כ

על ידי קלקול האמונה, שהוא פעבודה זרה חס ושלום, נמנע המטור, אין שלום בעולם ואין איש חפץ לעזר לחברו. גם בגלל קלקול האמונה אין מוצאים פרנסה, ונאלצים לגלות ממקום למקום לחפש פרנסה.

כא

עקר העשירות באה מן האמת. הינו שנוהגים באמת, הן במשא ובמתן, הן במלאכה, הן בהנהגת הבית, כלומר, שנוהגים על פי התורה שנקראת "אמת". והעושה פן מזכהו השם יתברך להרגיש חיות והרחבה. אבל מי שאינו נוהג באמת, גם אם משפע בעשר גדול נופל לעניות ולכזיונות, רחמנא לצלן. ואפילו אם נראה כי אנשי כזב מצליחים במעשיהם, אך בודאי סופם לא טוב יהיה, כמבאר בפסוק: "עשה עשר ולא במשפט, בחצי ימו יעזבנו" (ירמיהו יז, יא) וכו'. הינו, מי שצובר עשר שלא בדרך ובאמת, יאבדהו במהרה, וגם בעת עשירותו, לעני יחשב, כי אינו מסתפק במה שיש לו. אבל מי שנוהג באמת ייטב לו תמיד, כמבאר בתחלת הסעף.

כב

השקר הינו התנהגות ברמאות, הן במסחר, הן במלאכה, הן בענייני הבית, כלומר, שנוהגים שלא על פי התורה, מזיק הוא לעינים בגשמיות וברוחניות. הינו שמתקלקלים עיני השכל ואין מבינים את האמת של שום דעה אמתית.

כג

על ידי דבורי שקר מתגברים הדמים העכורים באדם, ומהם נובעים עצבות, מרה שחורה ודמעות המקלקלות את העינים, כי אי אפשר לדבר שקרים אלא כשמעבירים את הדמים. וקלקול הדמים נובע מתאווות ומדות רעות. הינו התאווות והמדות הרעות מעבירות את הדם, ועל ידי עבירת הדם נופלים לשקר. ולכן אי אפשר לדבר אמת, ובפרט להתחזק במדת האמת, אלא אם כן מתקנים תחלה את הדמים העכורים. תקון הדמים אפשרי על ידי שבירת התאווות והמדות הרעות והתחזקות במדות טובות ובמעשים טובים.

כד

השקר, הינו האדם הנוהג בשקר כמבאר בסעיף כ"ב, הוא עקר הרע ועקר הטמאה, ומאדם זה מסתלקת חס ושלוה השגחת השם יתברך. אבל על ידי האמת משגיח השם יתברך על האדם בשלמות. הינו, ששומרו מכל מיני צרות ויסורים בהשגחתו הפרטית.

כה

האמת היא אחת, אבל השקר הוא הרבה. הינו שעל כל דבר אמת אפשר לומר רק דבר אחד, כגון, על זהב אפשר לומר רק שהוא זהב, על כסף אפשר רק לומר כי הוא כסף, וכן שאר דברים אפשר לקרום לפי אמתת הדברים בשם אחד בלבד. אבל הרוצה לשקר יכול לומר על כל דבר ודבר שקרים לאין שעור. אבל סוף כל

סוף תתגלה האמת כפי שהיא אחת. הינו שהשם יתברך הוא בורא כל העולמות והכל מתנהג ברצונו יתברך ובהשגחתו הפרטית בלי שום חיוב הטבע כלל. וכל הדעות ההפוכות מן האמת, פלומר, הדעות האפיקורסות והכפירות, יבטלו כליל, ורק האמת תשאר בעולם בלוי. הינו שכל העולם יודה כי "ה' הוא האלקים", וכל הנעשה בעולם, הן טובות, הן יסורים, חס ושלום, רק בהשגחתו יתברך הם ולא על פי טבע. כי כך הוא האמת והאמת היא רק אחת, כמבאר בתחלת הסעף.

כו

אם חפץ אתה להכליל ב"אחד", הינו להבטל אל השם יתברך הנקרא "אחד", פלומר, להתנהג ברצונו יתברך בכל פרט, כמבאר בתורה, ולא להתרעם כלל בשום פעם על השם יתברך בשל המארעות השונים העוברים עליך, רק להאמין, כי כל התהפוכות בודאי לטובה הן, כמבאר בכל ספרי האמת, ובפרט בלקוטי מוהר"ן, בתורה "אנכי" סימן ד' חלק א', שהן "ה" בהנהגת רחמים, הן "אלקים" בהנהגת דין, הכל "אחד". והחפץ באמת להכליל ב"אחד", חייב להשמר משקר ומהנהגה בכזב, כמבאר בסעף כ"ב, וחייב לנהוג באמת לאמתה בכל פרט. ומי שנוהג כן, נכלל בו יתברך שנקרא "אחד", כי השם יתברך אוהב מאד את האמת לאמתה.

כו

על ידי אמונה אמתית נפתחים לאדם כל שערי הקדשה. הינו שעל ידי תוקף האמונה האמתית, אפשר לנהוג בכל דרכי התורה והקדשה, ולא נרתעים מפני שום לץ וכופר, או שום מניעה. פי האמונה האמתית היא המפתח לכל דרכי האמת ולכל שערי הקדשה. גם ידוע ממוהרנ"ת זכרוננו לברכה, כי ראשי תבות של הפסוק: (יחזקאל א, א), "נ'פתחו ה'שמים ו'אראה מ'ראות א'לקים" אותיות אמונה. הינו, שעל ידי אמונה באמת אפשר להרגיש ולראות התגלות אלקותו ומלכותו בכל ענין וענין, כפי שרואים בעינים ממש וכמו שמבינים בשכל.

כח

אמונה שיכת רק בדבר שאין השכל מבינו, כמבאר בסעיף ד'. אף על פי כן מי שמבין ב"אמת", יבין את הענין שבו צריך להאמין כמו שרואהו בעיניו וכמו שהיה מבין בשכלו, מחמת אמונתו האמתית בשלמות. וכמו שמבאר בלקוטי מוהר"ן הקדוש (ח"א סי' צא): על הפסוק (שמות יז, יב) "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש", הינו שהאדם צריך להיות שלם בענינים אלו שחיוב להאמין בהם, כמו שמבין בשכלו, שהשכל נקרא "שמש".

כט

לשלמות האמונה זוכים על ידי התעוררות וקרוי רחוקים להשם ותפירה. הינו, אותם אנשים הרחוקים מן היהדות, כאשר

מעוררים אותם ליראת שמים ולקיום התורה, זוכים לשלמות האמונה. לעורר אנשים ליראת שמים אפשר רק על ידי תענית, או על ידי התרחקות מתאוות ומותרות, שהם חשובים בתענית. בכמה ספרי אמת מבאר, כי ההתרחקות מתאוות ומותרות, גדולה פי כמה מתענית בכמה פרטים. ועל ידי תענית כזו, זוכים שעל ידי האכילה, יתהווה "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה אפין באפין". (ליקו"מ ח"א סי' סב) הינו שזוכים לאכל בכשרות כמבאר באות אכילה סעיף ט', ומתקרבים על ידה להשם יתברך. כי באכילה קימת סכנה, שלא יתרחקו חס ושלוש על ידה מהשם יתברך, כפי המבאר בתורה (דברים ח, יב. יד.) "פן תאכל ושבעת... ורם לכבוד ושכחת את ה' אלקיך" הינו, שעל ידי האכילה שלא בכשרות, מתרחקים ושוכחים חלילה את השם יתברך. אבל על ידי אמונה בשלמות זוכים לאכל בכשרות כזו, שעל ידי האכילה מתקרבים אליו. ומגוישים ומאמינים, שהשם יתברך מזמין לאדם אכילתו ופרנסתו וכל הצטרכותו, ומכירים בהשגחתו יתברך בשלמות. והפרת השגחת השם יתברך בשלמות מכנה: "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה אפין באפין". (ועין באות אכילה סעיף ט', שם מבאר ביותר פרוש של "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה" וכו').

ל

מחמת שאמונתם אינה בשלמות, טועים אנשים רבים וחושבים ואומרים, כי הסבות וההשתדלות לפרנסה ורפואה הם העקר. הינו, הם אכן מאמינים בהשם יתברך, אך אומרים שצריך

גם סבות, הן בפרנסה, הן ברפואה וכו'. כלומר, שחושבים פי הסבות הם העקר, וכאלו חס ושלום, בלא זה אין יכלת ביד השם יתברך לתת להם פרנסה וכו'. אבל באמת כל מחשבתם היא מחמת חסר אמונה. כי השם יתברך יכול לעזור הן בפרנסה, הן ברפואה וכו' בלי שום סבה והשתדלות כלל. ומה שהקדוש ברוך הוא מסבב על פי רוב, פרנסה ורפואה באמצעות סבות והשתדלות, הוא רק נסיון, כדי לבחון את האדם אם יאמין בהשגחה פרטית אפילו באשר הוא עוסק בסבות. אבל באמת חייבים להאמין ולדעת, כי פרנסה, רפואה וכו' הם רק מהשם יתברך בלי שום חיוב הטבעי כלל.

לא

צריך לדעת, כי כל מה שאנו עושים הן תפלה, הן למוד התורה והן קיום המצוות, הכל הוא כדי שתתגלה מלכותו ואמונתו יתברך. הינו שידעו ויאמינו, שכל הנעשה בעולם בכלל, וכל העובר על כל אדם בפרט, הנה רק ברצונו ובהשגחתו של השם יתברך בלי שום חיוב הטבעי כלל. אף על פי כן, הכל מלבש בסבות כמבאר בסעיף ל'.

לב

באשר האדם חזק מאד באמונה אמתית, זוכה אחר כך להבין בשכלו, אותם ענינים שלפני כן צריך היה להאמין בהם. אבל אחר כך הוא חייב להתחזק באמונה בדרך גבוהים יותר, שאינו משיגם בשכלו. אמנם האמונה חייבת להיות חזקה ושלמה

בְּשִׁלְמוֹת גְּמוּרָה, כִּי רַק כֶּדֶד יוּכַל לְהַגִּיעַ מִן הָאִמוּנָה לְהַבְנֵת הַשְּׂכָל.
הַיְנוּ שְׂיָכִין בְּשִׂכְלוֹ, אוֹתָם עֲנִינִים שֶׁמִּקְדָּם הָיָה צְרִיךְ לְהֵאֱמִין בָּהֶם.

לג

מִדַּת הַנִּצְחוֹן אֵינָה סוֹבֵלֶת אֶת הָאֵמֶת. הַיְנוּ, אָדָם שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ לְקַבֵּל
דַּעַת חֲבֵרוֹ מִחֲמַת נִצְחוֹן, בְּלוּמֵר, מִחֲמַת גְּאוּה וְכַבּוּד מְדֻמָּה,
וְלֹא מִחֲמַת שְׂמִכִין כִּי אֵין הַצֶּדֶק עִמּוֹ, אָדָם זֶה לֹא יוֹדֵה עַל הָאֵמֶת.
וְגַם אִם יִסְבִּירוּ לוֹ וְיִשְׁכַּנְעוּהוּ כַּמָּה פְּעָמִים, לֹא יִקְבְּלָהּ וְלֹא יִשְׁנֶה
דַּעַתוֹ מִחֲמַת הַמִּדָּה הָרְעָה שֶׁבּוֹ מִדַּת הַנִּצְחוֹן. עַל כֵּן, מִי שֶׁחָפֵץ
לְדַעַת אֶת הָאֵמֶת, יִסִּיר מִמֶּנּוּ אֶת מִדַּת הַנִּצְחוֹן, וְאִזּוּ בּוֹדָאֵי יָבִין
הָאֵמֶת כְּרֵאוּי.

לד

אִמוּנָה אֱמֵתִית מְבִיאָה לִידֵי אַרְיִכוּת אַפִּים, הַיְנוּ סְבֻלָּנוֹת. כִּי אָדָם
שֶׁאִמוּנָתוֹ שְׂלֵמָה, מֵאֱמִין כִּי כָּל הָעוֹבֵר עָלָיו הוּא בְּהַשְׁגָּחַתוֹ
הַפְּרִטִית שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ שֶׁמִּלְכַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵי אֶפְשָׁר
שְׁיִצְלִיחוּהוּ מִצְרוֹתָיו וְיִסְוִרוּ. כִּי כָּל תַּהֲפּוּכוֹתָיו בְּהַשְׁגָּחַתוֹ יִתְבָּרַךְ,
וּבּוֹדָאֵי הַכֹּל לְמוֹכָתוֹ. וְלָכֵן אֵינוֹ שָׂם מְכַטְחוֹ בְּהַשְׁתַּדְּלוֹת אוֹ בְּשׁוּם
סִבָּה, רַק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמִחֲזִיק עֲצָמוֹ תְּמִיד בַּעֲבוּדַת ה' כֶּדֶד שְׂשׁוּם
סִבָּה אוֹ מְנִיעָה אֵינָם מְרַחֲקִים אוֹתוֹ מִן הָאֵמֶת. אָדָם שֶׁאִמוּנָתוֹ
שְׂלֵמָה, לֹא יַעֲבֹר בּוֹדָאֵי עַל שׁוּם מִצְוָה מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה מִחֲמַת
הַחֲסָרוֹנוֹת וְהַנְּסִיוֹנוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, אֲלָא יִסְבֵּל וְיַחֲכֶה שֶׁהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרֵהוּ. כִּי כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלָבוּלִים הַמְּרַחֲקִים אֶת הָאָדָם

מִיִּרְאֵת שָׁמַיִם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, הִמָּה רַק מִחֲמַת עֲצָבוֹת וְעֲצָלוֹת, וּבִעֲקָר, מִחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, שְׁאִינוּ מֵאֲמִיִּן כִּי כָּל הָעוֹבֵר עָלָיו הוּא בְּהִשְׁגָּחְתּוֹ הַפְּרָטִית, וְשְׂאִישׁ אֵינוֹ יִכּוֹל לָעוֹרוֹ זוֹלַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְשְׂאִין שׁוֹם עֲצָה לְהַנְצִל מִצָּרוֹת וְיִסּוּרִים וְכוּ' רַק עַל יְדֵי תַפְלָה בְּאֵמֶת, אֱמוּנָה אֱמֵתִית, בְּטַחֲוֹן בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְצַפְיָה לִישׁוּעָתוֹ. אָדָם שְׁאִינוֹ שָׁלֵם וְחָזֵק דִּיּוֹ לְסַבֵּל וּלְהִמָּתִין לִישׁוּעַת ה', נֹזֵל לְעֲצָבוֹת וְלְעֲצָלוֹת וּמִתְרַחֵק מִן הָאֵמֶת, מִחֲמַת הַחֶסְרוֹנוֹת וְהַנְּסִיווֹת הָעוֹבְרִים עָלָיו. וְגַם מֵה שְׂאִין מִתַּפְלָלִים כְּרֵאוּי, הִינּוּ, שְׂמֵת־פְּלָלִים בְּחֻטָּא, וְאִין מִתְרַבְּזִים וּמִתְבּוֹנְנִים בְּמַלּוֹת הַתַּפְלָה, גַּם הוּא מִפְּאַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה. כִּי אִם הָיוּ מֵאֲמִינִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ כָּל דְּבוּר מִן הַתַּפְלָה, מֵאֲמִינִים בְּהִשְׁגָּחְתּוֹ, וְאִף מְרֻגְשִׁים וּמֵאֲמִינִים כִּי עַל יְדֵי תַפְלָה רְאוּיָה, בְּהַתְּבּוֹנְנוֹת וּבְלִי הַבְּלָעַת הַתְּבוּת, לֹא יֵאָנֶה לָהֶם כָּל גּוֹךְ הֵן לְפָרְנֶסָה, הֵן לְעִנְיָנִים אַחֲרִים, אֲזִי הָיוּ מִתַּפְלָלִים בְּחֻשֶׁק, וּמִתְרַבְּזִים כְּכֹל מְלָה מִן הַתַּפְלָה כְּרֵאוּי. אֲבָל מִפְּנֵי חֶסְרוֹן אֱמוּנָה מִתַּפְלָלִים בְּהַבְּלָעָה, וְאִין יוֹדְעִים מַה שֶׁהִפָּה הוֹגָה וְאֵל מִי מִתַּפְלָלִים. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הָאָדָם חָזֵק וְשָׁלֵם בְּאֱמוּנָה אֱמֵתִית בְּכֹל פְּרָט, כְּמִבְּאֵר לְמַעְלָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ כָּל מְלָה שֶׁהָאָדָם מוֹצִיא מִפִּיו, וּבְפֶרֶט מִיּוֹת הַתַּפְלָה הַמְּכּוֹנוֹת אֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל, אֲזִי לֹא יוֹכֵל שׁוֹם בְּלִבּוֹל אוֹ מְנִיעָה לְהִרְחִיקוֹ מִן הָאֵמֶת, כִּי יֵשׁ בּוֹ מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, כְּמִבְּאֵר לְמַעְלָה. וְהוּא מִצַּפָּה לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם, וּמִתְחַזֵּק בְּתַפְלָה בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה וּבְכַטְחוֹנוֹ בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּמִיד.

לה

לזכות לאמונה בשלמות, באריכות אפים, כמבאר בפעיון הקודם, אפשר רק על ידי קדשת ארץ ישראל. וכל אדם צריך להתפלל להשם יתברך שיעזרהו להתגעגע לארץ ישראל בתקופה זוהי, עד שיזכה להגיע לשם, הינו לקדשתה. גם כל הצדיקים צריכים להתגעגע לארץ ישראל, כי היא מסגלת לבטל בעם ועצבות, ולזכות על ידה לשלמות האמונה ולאריכות אפים.

לו

עקר שלמות האמונה הוא, שהאדם יחשיב ויעריך ענינים אמתיים שחייבים להאמין בהם, ולא יהיה לו שום ספק, כלומר, שיהיה דומה בעיניו באלו מבינם בשכלו ורואם בעיניו.

לז

על ידי מחלקת חודרות מחשבות של רשעים, הינו כפירות, בדת אנשים בשרים. והתקון והעצה לאותן מחשבות רעות, הוא שתיקה. הינו, לא לדבר מהן ולא לחפש תרוצים, אפילו בדת עצמו, על הקשיות, הספקות והכפירות הללו, רק למסור את המלחמה במחשבות אלו להשם יתברך. הינו, להתפלל שהקדוש ברוך הוא יסיר ממנו את המחשבות הרעות ויעזרהו לקבל מחשבות טובות. כי עקר התקון והשלמות הוא טהרת המחשבה. וכשהמחשבות טובות, ודאי יהיו אף המעשים זפים ונקיים.

לח

איש אמת, המקיים מצוות ומעשים טובים באותו תוקף והתעוררות
 באשר הוא לבדו עם השם יתברך, כפי שהוא עושה בין
 אנשים, מחמת שאין בו שום פניה של שקר, ואינו עושה שום
 תנועה של כזב בעבודת ה', אלא פונתו תמיד באמת לשמים, אותו
 אדם ממשיד אליו את הכח של כל הצדקות. הינו, יש בו כח כאלו
 היה בעל הצדקה הגדול ביותר. ועל ידי האמת בשלמות הוא מבטל
 מעצמו כל מיני מחשבות רעות, הן של כפירות, הן של דעות רעות
 אחרות, וזוכה למחשבות זכות.

לט

באשר אדם נתון בצרה חס ושלום, הוא רחוק מאד מן האמת
 באותה עת. על כן צריך לשמור עצמו מאד בעת צרה,
 רחמנא לצלן, שלא ילכד על ידי היסורים בשקר או בטעות. רק
 ירבה לבקש מהשם יתברך ישועה ורחמים, שינצל הן מן היסורים,
 הן מן השקר והטעות.

מ

על ידי הודאה להקדוש ברוך הוא על כל דבר, מחמת שמאמינים
 כי כל מה שעובר על האדם הוא בהשגחתו ולטובה, אף על פי
 שאין מבינים זאת בשכל, ובפרט כאשר נצולים מצרה, ומאמינים
 באמת כי הצלה זו באה בהשגחתו הפרטית, ולא על פי הטבע,
 ומודים להקדוש ברוך הוא בעבור ההצלה, וגם על ידי שלומדים

הלכות, הינו למודים המעוררים את האדם ליראת שמים וקיום התורה, על ידי כל זה מאירה האמת בדבור. הינו שעל ידי זה זוכים לדבר דברי אמת תמיד, כי שלמות הדבור היא רק על ידי האמת. הינו, הדבור שמדבר באמת, רק הוא נקרא דבור, אבל הדבורים שאין מדברים אותם באמת אינם דבורים כלל. גם על ידי הודאה להשם יתברך ולמוד הלכות, כמבאר למעלה, זוכים להתפלל באמת, כי עקר השלמות היא התפלה באמת, כמבאר בלקויטי מוהר"ן חלק א' סימן קי"ב בתורה: "צהר תעשה לתבה". וזוכים לקבל את התורה מרבי אמתו שמלמד תורת אמת ללכת בדרך הישר והאמת. וגם זוכים לשדוכים אמתיים בכל פרט, ולהמשכת קדשת השבת ושמחתה לימות החול. הינו שמאמינים בכל ימות השבוע, כי הקדוש ברוך הוא זן ומפרנס את האדם בהשגחתו הפרטית, ולא הסבות וההשתדלות הפה המפרנסים את האדם, כמו שנדמה בימות החול, אלא כמו שמתפרנסים בשבת, אף על פי שאין עוסקים בשום השתדלות וסבות, רק מהשגחתו הפרטית, בן הוא בימות החול. ואל יחשבו כי בשבת מתפרנסים מהתרחות והסבות, שעסקו בהן במשך השבוע, כי בזהר הקדוש (יתרו דף פח) מבאר להפך, שדוקא מקדשת השבת מתברכים כל ששת ימי המעשה. הינו שיוכלו למצוא פרנסה בהשגחתו יתברך גם בימות החול, ואזי מחמת גדל האמונה בהשגחתו יתברך אין רצים יותר מדי אחר סבות ומרדות אלא מוצאים מנוחת הנפש כמו בשבת, ושמחים בחסדי השם יתברך בכל ימות השבוע. הנהגה זו ממשיכה את קדשת השבת ושמחתה לימי החול. גם על ידי הודאה ולמוד

הַלְכוּת כַּמְּבַאֵר לְמַעַלָּה בְּסַעֲיָף ה', מִתְחַזְּקִים בְּאַמוּנָה, לְהֶאֱמִין בְּאַמֶּת, כִּי כָּל הַפְּעֻלוֹת הַמְּשִׁתַּנּוֹת, נִמְשְׁכוֹת מִן הָאֲחֵדוֹת הַפְּשׁוּט, הֵינּוּ שְׂמֵאֲמִינִים כִּי הַהִרְפָּתָקָאוֹת הַשּׁוֹנוֹת הָעוֹבְרוֹת עַל כָּל אָדָם, הֵן בְּלֵן מֵהֶשֶׁם יִתְבָּרֵךְ הַמְּכַנֶּה "אֶחָד הַפְּשׁוּט", הֵינּוּ שְׂאִינוּ מְרַכֵּב כְּמוֹ הַנְּבָרָאִים. וְגַם מֵאַמִּינִים כִּי כָּל הַשְּׁנוּיִים הַמְּתַרְגְּשִׁים בְּעוֹלָם בְּכָלֵל, הֵמָּה מֵהַשְּׁנִיחָתוֹ הַפְּרָטִית בְּלִי שׁוּם דְּרָךְ הַטָּבֵעַ כָּלֵל. וְאַמוּנָה זוֹ חֲשׁוּבָה מְאֹד אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי שְׁלֵמוֹת הָאַמוּנָה הִיא תְּכֵלִית קִיּוּם כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה.

מא

הַעֲקָר הוּא הָאַמוּנָה בְּאַמֶּת, וְכֹל אָדָם צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּעֲצֻמוֹ אִם שְׁלָם הוּא בְּאַמוּנָתוֹ. כִּי עַל יְדֵי קְלָקוּל הָאַמוּנָה בָּאִים חֲלִילָה כְּפֹה מִיַּי חוֹלָאִים, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְכַמָּה מִיַּי יִסּוּרִים, חֶס וְשְׁלוֹם. אֲבָל עַל יְדֵי שְׁלֵמוֹת הָאַמוּנָה נִצּוֹלִים מְחוֹלָאִים וּמִיִּסּוּרִים. וְאַסּוּר לְהִתְיַאֵשׁ וּלְהִתְרַפּוֹת לְגַמְרֵי מִן הָאַמוּנָה בְּגִלְל שְׂמַרְגִּישִׁים כִּי הָאַמוּנָה אֵינָה שְׁלֵמָה כְּרֵאוּי, אֲדַרְבָּה, כְּאִשֶּׁר מְרַגִּישִׁים כִּי הָאַמוּנָה אֵינָה שְׁלֵמָה, חֲיָבִים לְהִתְחַזֵּק עִם מַעַט הָאַמוּנָה הַקְּנִימָה, וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְהִבָּא בְּתַקוּן וּבְחִיּוּק הָאַמוּנָה בְּיוֹתֵר, וּבְעַקֵּר הָאַמוּנָה בְּהַשְּׁנָחָה פְּרָטִית, כַּמְּבַאֵר בְּסִפְר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

מב

כְּאִשֶּׁר נּוֹפְלִים מִן הָאַמוּנָה חֶס וְשְׁלוֹם, אֵין עֲצָה וְאֵין תְּחִבּוּלָה, רַק לְצַעֵק אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מֵעַמֵּק הַלֵּב, כַּמְּבַאֵר בְּתַהֲלִים (מִזְמוֹר

קל): "מִמַּעֲמָקִים קָרָאתִיךָ ה'", וְעַל יְדֵי הַזְעָקָה אֵל הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ מִמַּעֲמָקֵי הַלֵּב, מִתְקַנֶּת וּמִתְחַזְקֶת הָאֱמוּנָה, וְזוֹכִים לְהִרְבֶּה טוֹבוֹת וְחֲסָדִים.

מג

עַל יְדֵי הַרְפִּיזוֹן וְהַקְּלָקוּל שֶׁל אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, מִתְחַזְקוֹת הָאֱמוּנוֹת הַכּוֹזְבוֹת, הַיְנֹו שֶׁבָּאִים לְהֶאֱמִין חֵם וְשְׁלוֹם, בְּדַבְרִים שְׂאִין בָּהֶם מִמּוֹשֵׁ. אָבֵל כְּאִשֶׁר אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל הִיא בְּתַקְפָּה וְעֹז, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נוֹהֲגִים בְּדַרְךְ אֱמוּנָה כְּרֹאֵי, נוֹפְלוֹת הָאֱמוּנוֹת הַכּוֹזְבוֹת, וְנַעֲשִׂים גְּרִים בְּכַח וּבַפְּעַל. הַיְנֹו שִׁישׁ גּוֹיִים הַמִּתְעוֹרְרִים לְהַבִּין אֶת הָאֵמֶת וּמִתְגִּירִים בַּפְּעַל, הַיְנֹו שֶׁמְקַבְּלִים עַל עַצְמָם אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל וְקִיּוֹם מַצּוֹת הַתּוֹרָה, וַיֵּשׁ שָׂרָק מִרְגִּישִׁים בְּאֵמֶת וּמוֹדִים בְּהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, אָבֵל אֵינָם מִתְגִּירִים מִמּוֹשֵׁ.

מד

לְעַקֵּר שְׁלֵמוֹת הָאֱמוּנָה זוֹכִים עַל יְדֵי הַהִתְקַרְבוֹת לְצַדִּיק הָאֵמֶת, שִׁישׁ לוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּאֵמֶת. הַהִתְקַרְבוֹת אֵל צַדִּיק הָאֵמֶת פְּרוּשָׁה: לְמוֹד בְּסַפְּרֵי וְקִיּוֹם עֲצוֹתָיו וְדַעוֹתָיו הַמְּבֹאָרִים בָּהֶם, כִּי אֵלֹו הַסְּפָרִים מְעוֹרְרִים מְאֹד אֶת לֵב הָאָדָם לִירֵאת שָׁמַיִם וְקִיּוֹם הַתּוֹרָה. כֵּן מְבֹאָר בְּלִקוּטֵי הַלְכוֹת. וְעַל יְדֵי הַהִתְקַרְבוֹת אֵל הַצַּדִּיק, כְּמִבְּאֵר בְּסַעֲיָף זֶה, וּבְעוֹד מְקוֹמוֹת בְּדַבְרֵי הָאֲדָמוֹ"ר ז"ל, מִתְבָּרַר הַמְּדַמָּה. הַיְנֹו הַשֶּׁכֶל הָאֵמֶתִי מִזְדַּכֵּךְ מִדַּעוֹת כּוֹזְבוֹת וְזוֹכִים לְאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, בְּכִלְלִיּוֹת, לְהֶאֱמִין שֶׁהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרָא אֶת הַבְּרִיאָה כּוֹלָה,

כַּמְבַּאָר בְּפִתִּיחַת הַתּוֹרָה: "בְּרֵאשִׁית בְּרָא" וְכוּ', וְכֵן הַנִּפְעָל בְּעוֹלָם הוּא בְּהַשְׁגָּחְתּוֹ הַפְּרָטִית, וְשִׁכַּל מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִם הָאָדָם בְּפֶרֶט אֵינוֹ בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, רַק בְּהַשְׁגָּחְתּוֹ הַפְּרָטִית.

מה

בְּאֲשֶׁר הָאָדָם נוֹפֵל מִן הָאֱמוּנָה חֵם וְשָׁלוֹם, הַעֲצָה לְקַדֵּשׁ הַיָּא, שִׁדְדֵר דְּבוּרֵי אֱמוּנָה בְּפִי כְּפִי הַבְּנֵתוֹ, כַּמְבַּאָר בְּתֵהִלִּים (מִזְמוֹר פֶּט, ב.). "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי". הֵינּוּ שְׁצָרִיד לְהַבִּיעַ בְּפֶה, עֲנִינֵי אֱמוּנָה. כְּלוּמַר, בְּאֲשֶׁר מְרַגִּישִׁים רַפְיוֹן בְּאֱמוּנָה, צָרִיד עַל כָּל פְּנִים לְהוֹצִיא וּלְבַטֵּא בְּשִׁפְתַיִם כִּי מְאִמִּינִים בְּהֵשֵׁם יְתִבְרַךְ בְּכָל־לַיּוֹת וּבְפְרָטִיּוֹת, כַּמְבַּאָר לְמַעַלָּה בְּסַעֲיַף הַקּוֹדֶם. כִּי עַל יְדֵי שְׁמֻדְבָּרִים בְּאֶמֶת דְּבוּרֵי אֱמוּנָה בְּפֶה, מְעוֹרְרִים אֶת נְקוּדַת הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית הַמְּצוּיָה בְּכָל יְהוּדִי, מִטַּעַם שֶׁהוּא מְזַרַע יִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן אֲפֻשֶׁר לְזַכּוֹת עַל יְדֵי זֶה בְּעֲצָמוֹ, עַל יְדֵי דְבוּרֵי אֱמוּנָה, לְאֱמוּנָה כְּרֵאוּי.

מו

צָרִיד לְהַזְהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְדַבֵּר שׁוֹם דְּבוּר שֶׁל כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת אֲפִילוֹ בְּדֶרֶךְ שֶׁל לִיצְנוּת. הֵינּוּ שֶׁבְּלִבּוֹ מְאִמֵּן הוּא כְּרֵאוּי, רַק מִתְלוֹצֵץ וְאוֹמֵר דְּבָרֵי כְּפִירָה, גַּם הוּא אֲסוּר חֲמוּר. וְאַפִּילוֹ לְחַזֵּר עַל דְּבָרֵי אֲפִיקוֹרְסוֹת שֶׁאֲמָרוּ אָדָם אַחַר אֲסוּר חֲמוּר הוּא, מְחַמֵּת שְׁמֻזִּיק מְאֹד לְאֱמוּנָה. הֵשֵׁם יְתִבְרַךְ יַצִּילֵנוּ מִן הַכְּפִירוֹת וְיַעֲזֹרֵנוּ לְהִיּוֹת שְׁלָמִים בְּאֱמוּנָה אֲמִתִּית.

מו

צָרִיךְ לְהִזְהָר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל בְּשׁוּם סִפְרֵי חֲקִירָה, כִּי הַדְּעוֹת שֶׁל סִפְרֵי הַחֲקִירָה מְזַיְקוֹת מְאֹד וּמְקַלְקְלִים אֶת הָאֱמוּנָה הַפְּשוּטָה, שֶׁהִיא יְסוּד וְשִׁרְשׁ לְכָל הַיְהוּדוּת. וּכְבָר מְכֻבָּר בְּכָל סִפְרֵי הָאֱמֶת (ע' שִׁיחוֹת הָרֵן סִימָן ה, לב, לג, מ, פא, קב, רטז, רכו, וְחַיִּי מוֹהֲר"ן ס' תז, תכה), גָּדֵל הָאִסּוּר שֶׁל עֵינֹן בְּסִפְרֵי הַחֲקִירָה, וַיֵּשׁ לְזַכֵּר זֹאת הַיִּטֵּב כְּדֵי לְהַנְצִיל מִחֲקִירוֹת וּכְפִירוֹת, רַק תָּמִיד יֵשׁ לְהִתְחַזֵּק בְּאֱמוּנָה הַפְּשוּטָה.

מח

מִזֶּבֶד יוֹתֵר לְהֵאֱמִין בְּשִׁטּוּיּוֹת וּבְשִׁקְרִים כְּדֵי לְהֵאֱמִין גַּם בְּאֱמֶת, תַּחַת אֲשֶׁר לֹא לְהֵאֱמִין בְּשִׁטּוּיּוֹת וּבְשִׁקְרִים וְעַל יְדֵי זֶה לְלַעֵג לְאֱמֶת וּלְכַפֵּר בְּכָל, חֵם וְשָׁלוֹם. אֲבָל הָעֵקֶר הוּא לְזַכֵּר לְאֱמוּנָה אֱמֵתִית בְּלִי שׁוּם נְשִׁטּוּתִים וּשְׁקָרִים רַק אֱמוּנָה טְהוֹרָה.

מט

שְׁלִמּוֹת הָאֱמוּנָה הִיא לְהֵאֱמִין בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם חֲכָמוֹת וּבְלִי אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים. הֵינּוּ שֶׁלֹּא לְתַלּוֹת אֶת עֵינֵי הָאֱמוּנָה בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַנְאֵי שֶׁל רְאִית אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים, רַק צָרִיךְ תָּמִיד לְהֵאֱמִין בּוֹ בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת וְחֲכָמוֹת, רַק אֱמוּנָה בְּתַמִּימוֹת וּפְשִׁיטוֹת כְּמוֹ אֱמוּנַת נָשִׁים, אוֹ אֱמוּנַת אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים.

נ

מִצְוִיִּים בְּעוֹלָם חֲכָמִים וְאֶפִּילוּ בְּחֻכְמַת הַתּוֹרָה, אֲבָל בְּלִי אֱמוּנָה.
וַיֵּשׁ לְהִתְרַחֵק מֵהֶם בְּכָל מִיַּנִּי הַתְּרַחֲקוֹת, כִּי הֵבֵל פִּיהֶם
מִזִּיק לְאָדָם כְּיֶשֶׁר.

נא

עַל יְדֵי שְׂמֻחָה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וּבִקְיוּם הַמִּצְוֹת וּבִפְרָט בְּאֲשֶׁר מֵתוֹךְ
שְׂמֻחָה בָּאִים לְרַקוּדִים, עַל יְדֵי זֶה, מֵתַחֲזָקֶת הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית
בְּלֵב הָאָדָם.

נב

בְּאֲשֶׁר הָאֱמוּנָה חֲלָשָׁה וּפְגוּמָה חֵם וְשָׁלוֹם, נֵאֱלָצִים לְעַסֵּק בְּעִבּוּדוֹת
קִשּׁוֹת, הֵינּוּ בְּתַעֲנִיּוֹת וּבִסְגוּפִים, עַל מְנַת לְהִתְחַזֵּק בִּיְהוּדוּת.
אֲבָל כְּאֲשֶׁר הָאֱמוּנָה הִיא שְׁלֵמָה, אֶפְשָׁר לְעַבֵּד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
בְּכָל דְּבַר, הֵינּוּ בְּאֲכִילָה, בְּשִׁתְיָה, בְּעַסְקִים וּבְכָל צְרִכֵי הַגּוּף, כְּמִבְּאֵר
בְּפֶסוּק (מִשְׁלֵי ג, ו): "בְּכָל דְּרָכָיךָ דַּעְהוּ". הֵינּוּ עַל יְדֵי כָּל עֲנִינֵי הַגּוּף
אֶפְשָׁר לְהַפִּיר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֱמֶת, אִם עוֹסְקִים בְּכָל דְּבַר בְּיִרְאַת
הַשֵּׁם כְּרָאוּי.

נג

אֱמוּנָה בְּאֱמֶת, הֵינּוּ אֱמוּנָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית
בְּאֱמֶת, שְׂמֻשְׁמֻעוֹתָהּ הִיא שְׁבֻכָּל דְּבַר הַנַּעֲשֶׂה עִם הָאָדָם,
לֹא יִחְשַׁב כִּי בְּסִבּוֹת טְבַעִיּוֹת נַעֲשֶׂה, חֵם וְשָׁלוֹם, רַק יֶאֱמִין כִּי כָּל

זאת על פי השגחה פרטית, כפי המבאר בספר זה בכמה מקומות חשובה בצדקה. הינו שאם אי אפשר לקיים מצות צדקה כראוי, מחמת חסרון ממון באמת, אזי האמונה האמתית חשובה בצדקה, כמבאר בתורה (בראשית טו, ו.) "והאמן בה' ויחשבה לו צדקה". הינו אמונה כמבאר למעלה, חשובה בצדקה.

נד

על ידי האמונה בשלמות זוכים לבנים. ורמזו לכך: אמונה בגימטריא בנים.

נה

אמונה היא דבר חזק מאד. על ידי אמונה בתמימות באמת בלי שום חקמות, אפשר להגיע לידי "רצון". הינו לכסופים, שהם געגועים אל השם יתברך וליהדות בכל לב, שזה נעלה יותר מחכמה דקדושה.

נו

יש אנשים, שבדעותיהם נופלות מחשבות של אפיקורסות מחמת שנולדו שלא בקדושה. וכן חודרים באדם מחשבות של פגם אמונה, על ידי מעשים הרעים שהוא עושה, כמבאר בספר המדות של רבנו זכרוננו לברכה ("אמונה" כב.) "הפשע מכניס כפירה באדם". הינו כשאדם עובר עבירות חודרות בו כפירות, כי טבע העבירות להחדיר כפירות באדם. והעצה להסיר מן המוח מחשבות של

כפירות ואפיקורסות היא בושה ולב נשבר. הינו לבוש מפני השם יתברך על עצם הנפילה לתוך מחשבות רעות או עוונות אלו, עד שמגודל הבושה ישבר הלב לפני השם יתברך. ועל ידי הבושה והלב הנשבר מסתלקים מן האדם הכפירות והמחשבות הרעות. גם כבר מבאר בסעיף מ"ה, כי דבורי אמת של אמונה מסגלים לעורר את האמונה.

נז

מי שיש לו אמונה, שעקרה הוא אמונת השגחה, הינו שמאמין כי כל המתרחש בעולם בכלליות ובפרטיות הוא מהשגחתו יתברך ולא מדרך הטבע; מאמין כי הכל לטובה; ומאמין כי אין מפלט מיסורים זולת אצל השם יתברך, ושאי אפשר להשיג שום טובה אלא ממנו יתברך וכל אלו לא בדרך הטבע, אלא על ידי תפלה ואמונה אמתית. מי שאמונתו היא כזו חייו שלווים ומאשרים. כי אין אדם בעולם שאין עוברים עליו צרות רבות ויסורים בכריאות הגוף, בפרנסה או בענינים אחרים. ואפילו על עשירים ונגידים עוברים צרות ויסורים מעצמם, או מבני ביתם, כי את הפסוק (קהלת ב, כג) "כי כל ימיו מכאבים וכעס ענינו" אמר שלמה המלך גם על אודות העשירים והנגידים. אבל אדם שיש לו אמונה אמתית כמבאר למעלה, גם כאשר עוברים עליו צרות ויסורים חס ושלום, מתנחם הוא ומתחזק בכחוחנו בהשם יתברך, שירחם עליו וישעיהו, כי מאמין הוא שהיסורים נשלחו לטובתו ולכפרת עוונותיו. כי כל מה שהקדוש ברוך הוא מסבב עם האדם הוא טובה גדולה, כמבאר

בתורה (דברים ח, ה) "כי באשר ייסר איש את בנו, ה' אלוקיך מוסרה". הינו כמו המוכיח ומעניש את בנו, פונתו בודאי לטובה היא, כדי לעוררו להיטיב מעשיו ומדותיו, כך בביכול פונתו של הקדוש ברוך הוא, לעורר את האדם על ידי היסורים, על מנת שישפר מעשיו ומדותיו. אבל מי שאין לו אמונה בהשגחה פרטית, רק חושב כי הכל מתנהג על פי דרך הטבע, אזי כאשר מתרששת עליו צרה, אין לו אל מי לפנות לבקש ישועה, אין לו במה להתחזק ולהתנחם, ואינו יכול לקוות לחסדי השם יתברך ולכמח בישועתו, בשל כך חייו אינם חיים, וכשנשאל להרגשתו משיב כי חש לא טוב. אבל מי שיש לו אמונה אמיתית בהשם יתברך ובהשגחתו הפרטית, טוב לו תמיד וחייו שלווים, כמבאר למעלה.

נח

לעקר אמונת היחוד, הינו להאמין בהשם יתברך הנקרא "אחד", וכן לאמונה בהשגחה פרטית, כמבאר בספרי האמת, ובפרט בספרי לקוטי מוהר"ן ולקוטי הלכות, זוכים רק על ידי התקרבות אמיתית לצדיקי אמת. הינו, ללמוד ספריהם ולקיים עצותיהם כפי דעתם, כמבאר בכל ספרי האדמו"ר זכרוננו לברכה. כי אם לא מתחזקים לקבל דעתם ולקיים עצותיהם של צדיקי האמת כמבאר בספריהם, אין כל חשיבות להתקרבות, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' בתורה "ארץ אכלת יושביה" (סי' קכט). השם יתברך יעורנו שנופה להתקרב התקרבות אמיתית לצדיקי האמת.

אנחה

א

אנחה ונגיחה הבוקעות מלב יהודי הן יקרות מאד. כי מן האנחות נשלמים החסרונות. הינו, כאשר מתאנח לפני השם יתברך על ענינים נצרכים שאי אפשר להשיגם, הן ברוחניות, בעבור חסרון במדות טובות, הן בשל חסרונות בגשמיות, בשל דברים הנצרכים באמת ואינם בהישג יד חס ושלום, כגון כאשר נזקקים לרפואה, פרנסה וכו', וכאשר מתאנחים לפני השם יתברך ומבקשים ממנו למלאות אותו חסרון, אזי הוא מרחם ומשלים חסרונות אלו וממציא לו כל הצטרכויותיו, עליהן בקש באמת. אבל אי אפשר להשלים חסרון על ידי אנחה בלבד, אלא על ידי התקרבות לצדיק אמת, שהוא גם רב האמת שבדור. כי מצדיק האמת מקבלים רוח חיים להשלים את החסרון על ידי האנחה. הינו שעל ידי ההתקרבות לצדיק מקבלים מאתו דעת, אמונה וסבלנות, הינו אריכת אפים, שלא להתעניף ולא להתרפות מלהתאנח ומלבקש רחמים וישועה מהשם יתברך אודות החסרונות והנסיונות המתרגשים על האדם, עד שהשם יתברך ירחם וימתיק הדינים שעליו וישועו. התקרבות לצדיק פרושה היא ללמד ספריהם של צדיקי אמת, קבלת דעתם וקיום עצותיהם, המבארים בהם.

ב

כְּאֲשֶׁר אָדָם מֵתְפַלֵּל כְּרְאוּי, הֵינּוּ בְּמַתִּינּוֹת, בְּהִתְרַכְּזוֹת בְּמַלּוֹת
הַתְּפִלָּה וּבְהִרְגָּשֵׁת חַיּוּת בְּתְפִלָּה וְכֵן כְּאֲשֶׁר הוּא מִתְבּוֹדֵד,
הֵינּוּ שֵׁשׁוּפֵךְ לְבוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמָקוֹם יְחִידִי, שְׂאִין בּוֹ שׁוֹם אָדָם
מִלְבָּדוֹ, וּמוֹדָה לְהַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל טוֹבוֹתָיו מַה שֶׁעוֹזְרוּ בְּכָל
פַּעַם אִו שֶׁמִּבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ יִשׁוּעָה מִיִּסּוּרֵי הָעוֹבְרִים עָלָיו, וְכוּנָתוֹ בְּאֵלֶּה
אַמְתִּית וּמְהוֹרָה, וְאֵינּוּ מִתְכַּנֵּן לְגֵאוֹת וְכְבוֹד וְכוּ', כָּל אֱלוֹ בּוֹדְאֵי
בְּכָלֵל הַתְּבוֹדְדוֹת הֵן, וּבִפְרָט כְּאֲשֶׁר מִתְבּוֹדְדִים בְּאַמֶּת לִפְנֵי הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ כְּדִי לְהַשִּׁיג יְרֵאת שָׁמַיִם וּמַדּוֹת טוֹבוֹת זֶה עֵקֶר הַהִתְבּוֹדְדוֹת.
אָבֵל כְּאֲשֶׁר נוֹפְלִים מִמְדְּרַגַּת הַהִתְבּוֹדְדוֹת, הֵינּוּ מְאַבְדִים אֶת הַחַיּוּת
וְהַחֲשֵׁק שֶׁנָּלוּ לַתְּפִלָּה וְלַהִתְבּוֹדְדוֹת, יֵשׁ לְדַעַת כִּי הַסְּפָה הִיא בְּשֵׁל
פָּגַם אָמוּנָה. כִּי הַמְּאִמִּין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ כָּל דְּבוֹר מִן הַתְּפִלָּה
אוֹ מִן הַהִתְבּוֹדְדוֹת, לֹא מִתְרַפֵּה וְלֹא מְאַבֵּד אֶת הַחַיּוּת וְהַחֲשֵׁק,
שֶׁחָשׂ בְּתְפִלָּה וּבְהִתְבּוֹדְדוֹת. וְהַתְּקוּן לְכָךְ הִיא בּוֹשָׁה וְלֵב גִּשְׁפָּר.
הֵינּוּ לְהַתְּבַיֵּשׁ בְּאַמֶּת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּלֵב גִּשְׁפָּר עַל הַנִּפְיֵלָה מִן
הַמְדְּרַגָּה, הֵינּוּ עַל אֲבוֹד הַחַיּוּת וְהַחֲשֵׁק, כְּמִבְּאֵר לְמַעְלָה, עַד
שְׂיִתְאַנַּח וַיִּגְנַח מִחֲמַת גְּדֹל הַחֲרָטָה וְהַבּוֹשָׁה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמַע
אֲנָחוֹתָיו וַיַּעֲזֵרְהוּ לְשׁוֹב לְמְדְּרַגָּה מִמֶּנָּה נָפַל, הֵינּוּ שִׁיחֹשׁ חֲשֵׁק וְחַיּוּת
חֲדָשִׁים בְּתְפִלָּה וּבְהִתְבּוֹדְדוֹת.

ג

אֲנָחָה בְּקִדְשָׁה יִקְרָה הִיא מְאֹד. הֵינּוּ, אָדָם הַמְּתַאַנֵּחַ עַל רִיחּוֹקוֹ
מִיְרֵאת שָׁמַיִם וְקִיּוֹם הַתּוֹרָה. עַל יְדֵי כֵךְ מִתְרַחַק הוּא מִן

הַטְּמֵאָה, הִינּוּ, מִתְּאוֹת וּמִדוֹת רְעוּת, הַנִּקְרָאִים טְמֵאָה. וּמִתְקַרֵּב וּנְקִשֵׁר אֶל הַקִּדְשָׁה, הִינּוּ, לְמַעֲשֵׂים טוֹבִים וּמִדוֹת טוֹבוֹת, הַנִּקְרָאִים קִדְשָׁה. אָבֵל בְּשֹׂאֵדָם מִתְאַנֵּחַ לְמִלּוֹי תְּאוּהַ בְּלִשְׁהִי אוֹ לְהַשְׁגֵּת מוֹתְרוֹת, אֲפִילוֹ שֶׁל הֵיטֵר, שְׂבִיבָמֵת יָכוֹל הוּא לְהִתְקִים בְּלַעֲדֵיהֶם, רַק מִחֲמַת תְּאוּתוֹ שֶׁחָפֵץ בְּיוֹתֵר בְּדָבָר זֶה וְאִין יָדוֹ מִשְׁגֵּת מַה שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּחִסְרוֹן, מִתְאַנֵּחַ הוּא, עַל יְדֵי אֲנָחוֹת רְעוּת אֵלּוֹ מִתְרַחֵק הוּא מִן הַקִּדְשָׁה, הִינּוּ, מִיִּרְאַת שָׁמַיִם וְקִיּוֹם הַתּוֹרָה, וּנְקִשֵׁר לְחֻבֵּל הַטְּמֵאָה, שֶׁהוּא תְּאוּת וּמִדוֹת רְעוּת, כְּמִבְּאֵר לְמַעֲלָה.

ד

כְּבִאֲשֶׁר אָדָם מִתְאַנֵּחַ עַל עוֹנוֹתָיו, הִינּוּ, שֶׁמִּצְטַעֵר עַל חֲטָאֵיו כְּלָפִי הַמְּקוֹם, אוֹ שֶׁמִּתְאַנֵּחַ עַל מַעוֹט הַשְּׁגָתוֹ בְּכַבּוֹד ה', מֵאַחַר שֶׁחָיֵב כָּל אָדָם, לְפִי מִדְּרָגָתוֹ, לְהַשִּׁיג וּלְהַרְגִישׁ אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי מִחֲמַת שֶׁלֹּא מִתְבּוֹנְנִים בְּעֵינָיו זֶה דֵּי הַצּוֹרֵךְ, נוֹפְלִים לְחֲטָאִים וּפּוֹגְמִים בְּכַבּוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ, הִינּוּ שְׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵיא כְּבוֹדוֹ וְרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲנָחָה זֶה חֲשׂוּבָה לְפָנָיו יוֹתֵר מִתְעַנְיּוֹת וְסִגּוּפִים. גַּם מִבְּאֵר בְּלֻקוֹטֵי מוֹהֲרֵי חֵלֶק א' סִימֵן כ"ב, כִּי עַל יְדֵי אֲנָחָה בְּקִדְשָׁה שׁוֹבְרִים אֶת עֲזוֹת הַגּוֹף. הִינּוּ, מִכְּנִיעִים אֶת הַתְּאוּת וְהַמִּדּוֹת הָרְעוּת הַבְּאוֹת מֵעֲזוֹת הַגּוֹף, שֶׁהוּא הֵרַע הַמִּצְוִי בְּגוֹף הָאָדָם, וְאִזִּי הִנְשָׂמָה יְכוּלָה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַגּוֹף וּלְהוֹדִיעוֹ אֶת הַהַשְׁגָּוֹת שֶׁהֵיא מִשִּׁינָה. וּבִאֹר דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים הוּא, שֶׁעַל יְדֵי אֲנָחָה אִמְתִּית שֹׂאֵדָם מִתְאַנֵּחַ עַל עוֹנוֹתָיו וְעַל רִיחּוֹקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, נִכְנַע הֵרַע שְׂבִיבָמֵת, כִּי בְּגִלְלַת רַע זֶה אֵינּוּ יָכוֹל לְהַרְגִישׁ שׁוֹם טַעַם וְחַיּוּת בְּמִצְוֹת וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים.

אבל על ידי האנחה האמתית, כמבאר בסעיף זה, נכנע הרע וזוכים להרגיש טעם וחיות בהשגות רוחניות וכמעשים טובים, כמו שמרגישים במאכלים ובמשקאות המחיים את האדם. וזה הבאור למה שכתב רבנו זכרנו לברכה, שהנשמה מודיעה לגוף את השגותיה. הינו שהאדם מרגיש טעם וחיות ברוחניות שהיא שיכת לנשמה כמו בגשמיות, השיכת לגוף. וכן אמר דוד המלך בתהלים (מזמור סג, ו). "כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי", הינו, דוד המלך הרגיש טעם וחיות בשפתי רננות, שהם תפלה, תורה ושאר מעשים טובים, כמו במיטב המאכלים המכנים חלב ודשן. וכן הוא בכל אדם המרגיש טעם וחיות בענייני רוחניות כמו בתענוגי הגוף, משמע כי הגוף מרגיש בהשגות הנשמה.

אכילה

א

אכילה בכשרות, פרושה היא שאפילו כשאוכלים מאכלים כשרים לפי ההלכה צריך לאוכלם כראוי. במתינות ובנישוח הדעת ולא בדרך תאות אכילה, כזולל וכסובא. הינו, אותם מאכלים כשרים שאוכלים מהם יתר על המידה, הן בשר הן מאכלים אחרים, שבאמת אפשר להסתפק מהם בפחות, רק מחמת תאוה אוכלים יותר מן השיעור הדרוש לקיום הגוף, זהו שנקרא זלילה. וכן באשר שותים משקאות כשרים, הינו יי"ש, יין, שכר ושאר משקאות ששותים למעלה מן הנצרך, הרי זה בגדר סבא. כשאוכלים בכשרות,

במבאר למעלה בסעיף זה ובסעיפים ט' כ"ו, על ידי זה מתקן השכל, ונטהר מדעות של כסילות. אבל כשאוכלים ושותים כזולל וסובא, מתגברת הכסילות על השכל, כלומר, השכל של האדם נעבר ומיטפף, ועל ידי זה נחשף אצלו אור הצדיק. הינו, האדם מאבד חלילה את ההרגש וההבנה בדעת שקבל מצדיק האמת, ואזי אינו יכול לקבל ממנו את המדות טובות של יראה ואהבה, שמשמעותן היא, שירא לעבור עברה מחמת יראת שמים, הינו ממורא הבורא שהזהירו על כך, ואוהב לקיים מצוה מחמת אהבתו את השם יתברך. מדות טובות אלו של אהבה ויראה אמתיות, הנה יסוד ושדש היהדות, ואליהן אפשר להגיע רק על ידי התקרבות אמתית לצדיק אמת.

ב

על ידי נתינת צדקה לצדיקים אמתיים ולעניים הגונים, נעשים גרים ובעלי תשובה. הינו, הן נכרים מתעוררים להבין את האמת, עוזבים את אמונתם הפוזבת, מתגירים ונעשים יהודים, הן יהודים שהיו רחוקים מיהדות, מתעוררים ומתקרבים ליראת השם ולקיום התורה, הינו שחוזרים בתשובה. ועל ידי זה מתקנת האכילה שלא בכשרות עד הנה, המבארות בסעיף א' סעיף ט' וסעיף כ"ו. גם על ידי נתינת צדקה לצדיקים ולעניים הגונים מתקן השכל, וזוכים לראות ולהבין את אור הצדיק, הינו את דעת האמת של הצדיק האמת, וזוכים לקבל מצדיק האמת יראה ואהבה אמתיות. לכל התקונים הללו, הינו לאכילה בכשרות, ולהבנת דעתו של צדיק

האמת וכו', זוכים על ידי נתינת צדקה פראוי. הינו שלא לשם כבוד וכיוצא בזה, אלא רק מפני שפך צוה השם יתברך.

ג

מי שיש לו שלמות לשון הקדש, הינו שמוציא מפיו רק דברי קדשה, תורה ותפלה וכו' ובפרט ששומר פיו ולשונו מלדבר דבורים אסורים, כגון לשון הרע, רכילות, ליצנות, נבול פה וכו', ומשתדל להיות שומר הברית, הינו ששומר מוחו ממחשבות רעות ובפרט מהרהורי זנות, אדם זה יכול לעורר את אותיות התורה המצויות בכל דבר בעולם. פי מה שמאכל ומשקה מחיים את האדם, הוא משום שמוצויה בהם חיות הנמשכת מהשם יתברך, שהיא נקראת "אותיות התורה". פי השם יתברך והתורה אחד הם, כמבאר בזהר הקדוש (ח"ג, דף ע"ג) "קודשא בריך הוא ואורייתא בלא חד". ולכן מכנה חיות השם יתברך המצויה במאכל ובמשקה, וכן בדברים אחרים בשם "אותיות התורה", ואלו הם המחיים את האדם על ידי אכילתו ושתייתו. כמבאר בתורה (דברים ח, ג) "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" הינו שלא מטבעיות המאכל וגשמיותו חי האדם, אלא רק מן החיות של השם יתברך הינו אותיות התורה המכנות "מוצא פי ה'" המצויה בהם. אדם כזה הזוכה לשלמות לשון הקדש, שומר בריתו כמבאר, ומקבל חיותו ממאכלו ומשקהו ומכל התענוגים רק מאותיות התורה המלבשות בהם, הינו שמחיה עצמו רק מרוחניות אלקית, חיות אלקית ולא נהנה כלל מתענוג גשמי חלילה, על ידי זה מאירים לבו ופניו, ופניו

מזדבכים ומתקדשים, עד שיכול לעזרר אנשים לתשובה, רק על ידי הבטה בהם. כי על ידי הבטה בפניו, רואה המביט את עצמו כבמראה המשקפת את פנימיותו של המביט בהשוואה למזכר, ורואה כיצד מצוי הוא בחשד, הינו ברחוק מהשם יתברך וממצוות התורה. אותו אדם שפניו מזככות, כמבאר בסעיף זה, מסגל לעזרר את חברו לתשובה בלי שום תוכחה ודברי מוסר, רק על ידי שחברו מביט בפניו הטהורות והמאירות.

ד

כאשר אדם מרגיש רעבון מחמת התגברות של תאוות אכילה, ידע שיש לו שונאים. ועליו לשבר את הבהמיות המתגברת עליו, הינו, לשבר את תאוות האכילה המתאימה לבהמה ולפיכך תאוות אכילה מכנה בהמיות. ועל ידי שמשברים את הבהמיות נצולים מן השונאים.

ה

על ידי תאוות אכילה באה מחלקת על האדם, שמתרפים ומבזים אותו. אבל כאשר משברים תאוות אכילה, זוכים לשלום, ושבע גדול בא לעולם.

ו

מי שמשקע בתאוות אכילה, בידוע שהוא רחוק מן האמת, ודינים שורים עליו. הינו מתעוררים עליו קטרוגים, ועל ידי זה באים

חֵם וְשָׁלוֹם יִסּוּרִים, אִם אֵינוֹ חוֹזֵר בְּתִשּׁוּבָה וְאֵינוֹ מְשַׁתְּדֵל בְּתַפְלָה
בְּאֵמֶת לְכַפֵּל אֶת הַדִּינִים הָאֵלוּ. תַּאֲוֹת אֲכִילָה גּוֹרְמֶת גַּם לְדָלוּת,
בְּזִיוּנוֹת וּבּוֹשׁוֹת.

ז

מִי שֶׁשׁוֹכֵר אֶת תַּאֲוֹת הָאֲכִילָה עוֹשֶׂה הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מוֹפְתִים עַל יָדוֹ.
הֵינּוּ, לְדַבּוּרוֹ יֵשׁ כַּח לְהִתְקִים בְּהַשְׁגַּחַת הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִכְן מִסְגָּל
הוּא שִׁיעֲשׂוּ מוֹפְתִים בְּאִמְצָעוֹתָיו.

ח

יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁמְעַבְרִים יְמֵי חַיֵּיהֶם בְּשִׁנָּה. הֵינּוּ שְׂלֵא מְרַגְּשִׁים אֶת
רְחוּקֵם מֵהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵן הַתּוֹרָה, וְרְחוּק זֶה נִחְשָׁב כְּשִׁנָּה. יֵשׁ
הַנוֹפְלִים לְשִׁנָּה, הֵינּוּ שְׂלֵא מְרַגְּשִׁים אֶת רְחוּקֵם מִן הָאֵמֶת, בְּגִלְל
תַּאֲוֹת וּמַעֲשִׂים רָעִים. וְיֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁהֵם כְּשָׂרִים וְיִשְׂרִים, רַק שְׁנוֹפְלִים
לְשִׁנָּה עַל יְדֵי אֲכִילָה. כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם אוֹכֵל מֵאֲכָל שְׂאִינוֹ זָךְ, כַּמְבֹאָר
בְּסֵעִיף ט', עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל מִן הַמַּח וּמֵן הַדַּעַת, הֵינּוּ, מֵהֲבֵנַת הָאֵמֶת.
וְנוֹפֵל לְשִׁנָּה, הֵינּוּ מֵתְרַחֵק מֵהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵן הַתּוֹרָה, וְאֵינוֹ מְרַגְּשֵׁ
אֶת הַהִתְרַחֲקוֹת. כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם אוֹכֵל בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה, כַּמְבֹאָר
בְּסֵעִיפִים א' ג' וט', עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר שְׂכָלוֹ, וּמִבִּין אֶת הָאֵמֶת שֶׁבְּכָל
דְּבָר. וְכַאֲשֶׁר הַשְׂכָּל מֵאִיר בְּאָדָם, אֵינוֹ נִחְשָׁב בְּבַחֲיַת יִשׁוּן, כִּי עוֹשֶׂה
הוּא כָּל מַעֲשֶׂה טוֹב בְּחַיּוֹת, בְּחִשְׁק וּבְהִתְעוֹרְרוֹת. אֲבָל כַּאֲשֶׁר
אֲכִילָתוֹ אֵינָה בְּכִשְׂרוֹת פְּרָאוּי, כַּמְבֹאָר, אֲזִי מֵאֲבָד הוּא אֶת הַשְׂכָּל
וְהַדַּעַת הָאֵמֶתִיִּים וְנוֹפֵל לְשִׁנָּה. וְהֵגַם שְׁנֵדָמָה כִּי אָדָם זֶה עוֹבֵד אֶת

השם יתברך ועוסק בתורה ובתפלה, אבל באמת כל עבודתו היא בכחינת שנה, ולהשם יתברך אין שום נחת מעבודתו של אדם השקוע בשנה, לכן צריך לעוררו משנתו. אבל אי אפשר לעורר אדם מן השנה, אם לא התעורר מעט מעצמו. והעצה לזה להתעורר מן השנה, למען לא יאבדו הימים והשנים, כמו שמאבדים אנשים רבים על ידי שאינם מבינים באמת, היא רק על ידי ספורי מעשיות שספר צדיק אמת. כי ישנם צדיקי אמת שיכולים לספר ספורי מעשיות נפלאים, המעוררים מן השנה, את המקשיב באמת ובתמימות, או שלומד בעצמו את ספורי המעשיות באמת ובתמימות ובעיון גדול בכונה זו כדי להתעורר משנתו. אשרי האיש שפא לצדיק אמת כי זה היכול לעוררו משנתו כדי שלא יעברו עליו שנותיו בשנה.

ט

מאכלו של יהודי צריך להיות מזופך ונקי מפל מיני תערובת של הסטרא אחרא. הינו, פרנסתו ומאכלו של יהודי חייבים להיות נקיים מפל מיני חששות אסור וכזב. כגון גנבה, גזלה ורציחה, בכל האופנים. הינו, לא רק גנבה, גזלה ורציחה מממש, אסורים בודאי, כפי שכל אדם יודע, אלא אפילו במדרגות עדינות יותר, מעין אלו, כמו הלואת כסף בלא להשיב, אם לא בדרך אונס, וכמו כן, לשקר ולכזב, הן במסחר, הן במלאכה גם אלו בגדר אסור חמור מאד הם. ובפרט מאכלות אסורות, אלו בודאי תערובות סטרא אחרא, לא רק מה שהוא בגדר טרפה מממש, רק אפילו שאינו כשר

על פי "שִׁלְחַן עֲרוּךְ". הַפְּרִנְסָה וְהַמֵּאֲכָלִים הַפְּאִים בְּאִמְצָעוֹתֶיהָ, חַיִּבִים לְהִיּוֹת נְקִיִּים אַף מִחֲנֻפָּה, מִצְבִּיעוֹת וּמִמְבֻטָּחוֹן שֶׁל כּוֹב, וּבִפְרִט מִהַשְׁתַּדְּלוֹת בְּפְרִנְסָה שֶׁלֹּא עַל פִּי הַתּוֹרָה, הֵינּוּ לַעֲבֹר אוֹ לִזְלוֹל אֲפִילוֹ בְּמִצְוָה קְלָה מִחֲמַת הַהַשְׁתַּדְּלוֹת בְּפְרִנְסָה, בְּוֹדָאֵי אֲסוּרָה. פְּגָמִים אֵלּוּ בְּפְרִנְסָה וּבְמֵאֲכָל, כְּמִבְאֵר בְּסַעֲיַף זֶה וּבְמִקּוּמוֹת נוֹסְפִים בְּסֵפֶר זֶה, נִקְרָאִים "תַּעְרוּבוֹת סֵטְרָא אַחְרָא". וּמֵאֲכָל שֵׁישׁ בּוֹ תַּעְרוּבוֹת אֵלּוּ, מִחֲטִיאִים אֶת הָאָדָם, כִּי עַל יְדֵי אֲכִילָה שֶׁלֹּא בְכִשְׁרוֹת עֲלוּלִים לְשַׁכַּח אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְלַהֲתַרְחַק מִמֶּנּוּ כְּמִבְאֵר בְּפִרְשַׁת "עֶקֶב" (דְּבָרִים ח, יב יד) "פֶּן תֹּאכַל וְשִׁבַּעְתָּ וְרַם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ." וְשָׁכַחְתָּ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מִבִּיאָה אֶת הָאָדָם לְכָל מִינֵי חַטָּאִים וְעוֹנוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. הַבְּרוּר שֶׁל הַמֵּאֲכָלִים, הֵינּוּ, הָעֵצָה שֶׁהַפְּרִנְסָה וְהַמֵּאֲכָל נְקִיִּים יִהְיוּ מִפְּלַ תַּעְרוּבוֹת הַסֵּטְרָא אַחְרָא, הִיא רַק עַל יְדֵי אֲמוּנָה בְּאֵמֶת, שֶׁעֲקָרָה הוּא אֲמוּנַת הַשְּׁגָחָה. הֵינּוּ לְהֶאֱמִין בְּאֵמֶת, כִּי הַפְּרִנְסָה וְהַמֵּאֲכָל הֵמָּה רַק בְּהַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְלֹא עַל יְדֵי הַהַשְׁתַּדְּלוֹת בְּסִפּוֹת טְבַעֲיוֹת. כְּפִי הַמִּבְאֵר בְּסַעֲיַף ל' בְּעִנִּין "אֵמֶת וְאֲמוּנָה", כִּד הַפְּרִנְסָה וְהַמֵּאֲכָל צְרִיכִים לְהִיּוֹת נְקִיִּים מִפְּלַ מִינֵי כּוֹב וְהַשְׁתַּדְּלוֹת בְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, שְׂאֵלוֹ בְּכֻלָּל תַּעְרוּבוֹת סֵטְרָא אַחְרָא. וְכֹאֲשֶׁר הָאָדָם נִזְהָר שֶׁפְּרִנְסָתוֹ וּמֵאֲכָלוֹ נְקִיִּים יִהְיוּ מִתַּעְרוּבוֹת סֵטְרָא אַחְרָא, מִתְהוּהוּ עַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ "יַחּוּד קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ אִפִּין בְּאִפִּין". הֵינּוּ, הוּא מִתְקַרֵּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּמִכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ כְּאֵלוֹ רוּאָה הוּא בְּעֵינָיו וּמִבִּין בְּשִׁכְלוֹ. הַהֲתַקְרְבוֹת הָאֵמֶתִית אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְהַפְּרַת הַשְּׁגָחָתוֹ פְּרָאוּי, מְכַנִּים בְּשֵׁם: "יַחּוּד קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ אִפִּין בְּאִפִּין". כִּי קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא, הַפְּנוּהָ

להשם יתברך, "ושכינתה" מכנה כל יהודי הנוהג על פי התורה ככל פרט. כי שכינתה, פרושה השראה, הינו שהקדוש ברוך הוא שוכן ושורה בביכול עם כל יהודי המקיים רצונו באמת, כפי שגלה בתורתו הקדושה. על כן, יהודי המכיר פראוי השגחת השם יתברך, ומקיים באמת רצונו, הקדוש ברוך הוא בודאי שוכן בתוכו ואצלו, וזהו הנקרא: "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתה". הינו, אדם זה מיחד ומקרב אל השם יתברך, אפין באפין, פנים אל פנים, מחמת שמכיר ומרגיש כבודו והשגחתו יתברך עליו, כפי שאדם מכיר את חברו הקרוב, ובפרט כשרואהו פנים אל פנים.

כל התאוות מכנות קלפות ומותרות. הינו, כל צרכי הגוף שאדם מתאוה אליהם ובעקר בשעור מעל לנצרך לקיום גופו, כגון אכילה, שתיה, מלבושים, ושאר דברים שאדם מתאוה להם, בשעור שאינו נצרך לו, רק מחמת תאוותו חושק הוא בהרחבות אלו. כי באמת יכול הגוף להתקיים גם בלי תאוות, אדרבה, ככל שיפחית מגופו תאוות ומותרות, כן ייטב לו, כמובא בספרי האמת, וכן מבאר בספרי רפואה, שרפוי תאוות ורפוי הרחבות מזיקים לאדם. וכן רואים בחוש, כי אדם המסתפק בפחות תענוגים והרחבות טוב לו יותר וגם בריאותו משפרת יותר. ובפרט אדם המכין את האמת ורוצה ללכת בדרך היתהדות, בדרך התורה באמת, ייטב לו ביותר כשיתן לגופו רק את ההכרחי לקיומו. וכאשר מתגברות התאוות על האדם, כלומר, הקלפות מתגברות על

הקדושה המצויה בכל יהודי שהיא הנשמה שבו, שהיא חלק אלוקי ממעל, והתאוות הן קלפות, מותרות, כמבאר למעלה, והגדלות מהן ביותר הן אכילה ושתייה, כאשר שאר התאוות נמשכות אחריהן, כמו שרואים בחוש, שפאשר אוכלים ושותים למעלה מן המדה, מתעוררות כל התאוות. וכאשר תאות אכילה ושתייה מתגברת על האדם, מושכות הן את הדבור לגלות, הינו, שאי אפשר לדבר שום דבור פראוי באמת לפני השם יתברך, בתורה ובתפלה וכו'. העצה והתקון כנגד התגברות התאוות הם תענית והרחקה באמת מתאוות ומותרות. צריך לזכר כי התרחקות מתאוות ומותרות, קלה לאין שעור מתענית, ומסיעת לבטל תאוותיו של אדם, כתענית ממש. ומוכא בכמה ספרי אמת, שבכמה פרטים ההתרחקות מתאוות ומותרות טובתה מרבה מתענית. וכאשר מקימים עצה זו המבארת למעלה, הינו, תענית והרחקה מתאוות ומותרות, על ידי זה נתקן הדבור, ואפשר לדבר בתורה ובתפלה באמת, ואזי אפשר לקרב אנשים הרחוקים מן האמת, ליראת השם ולקיום התורה, וקרוב אנשים להשם יתברך הוא עקר שלמות האמונה. כאשר האדם מקים עצה זו, כמבאר בסעיף זה, מאכלו חשוב ויקר אצל השם יתברך, ועל ידי אכילתו נעשים תקונים גדולים, ומתהווה "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה אפין באפין", כמבאר בסעיף הקודם פרוש נפלא על זה.

יא

על ידי תאות אכילה נפגם כבוד דקדושה. הינו, שעל ידי השתקעות בתאות אכילה נטל הכבוד והממשלה מישראל, ואלו נופלים אל אמות העולם. כלומר, מן השמים מוסרים את הכבוד והממשלה לגויים, והרשעים ועזי הפנים שפדור נוטלים אותם לעצמם, וזה הנקרא "הסתר פנים". הינו שהשם יתברך אינו משגיח חלילה על ישראל לשמרם מצרות ויסורים. כי ישראל נצולים מצרות ויסורים רק בהשגחת השם יתברך, אבל כאשר השם יתברך אינו משגיח חלילה עליהם, בשל השתקעותם בתאות אכילה, כמבאר בתחלת הפעיר, על ידי זה מתגברים חלילה הדינים, הינו שמתהווים קטרוגים חס ושלום. ועל ידי קטרוגים באים חלילה צרות ויסורים. אבל כשמשפרים תאות אכילה, וכן כאשר מתרחקים מתאוות אחרות, מתבטלים הדינים. ואז הכבוד דקדושה הינו, כבוד ישראל, הוא בשלמות, ולעזי הפנים הרשעים ועוברי עברה, אין שום שררה והתמנות.

יב

צריך להזהר מאוד שלא לאכול יותר מן הצורך, כי אכילה מרבה מזיקה מאוד לאדם, ברוחניות ובגשמיות. ואפילו המאכלים הנמצאים מכבר בגוף האדם, מצטרפים לאוכל המיותר שהאדם אכל, ומזיקים לו מאוד חס ושלום ברוחניות ובגשמיות.

יג

כִּשְׂאֵדָם אוֹכֵל אֲכִילָה יִתְרָה, נִמְשָׁל הוּא כִּפְהֶמָה. כִּי גִדְר הָאָדָם הוּא לֵאֲכֹל רַק כְּדֵי קִיּוּם הַגּוּף. אֲבָל כִּשְׂאֹכֵל לְמַעַלְה מִן הַדְּרוֹשׁ, הָרִי זֶה מַעֲשֵׂה בְהֵמָה מִמֶּנּוּ, וְעַל אֲכִילָה זֹאת בָּאָה מַחֲלַת הַקַּדְחַת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְכֵן כַּאֲשֶׁר מִזְדַּמֵּן לְאָדָם מֵאֲכֹל שְׂאִינוּ כִּשְׁר לְמֵאֲכֹל אָדָם, כַּמְבֹאֵר בְּסֵעִיף ט', גַּם עַל יְדֵי זֶה בָּאָה עֲלָיו מַחֲלָה זוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִצְּלֵנוּ מִכָּל מִיַּי חֲלָאִים. וְיַעֲזֹרְנוּ בְּכָל טוֹב.

יד

תְּאֵאוֹת אֲכִילָה הִיא אַחַת מִשְׁלוֹשׁ הַתְּאֵאוֹת הַפּוֹגְמוֹת וּמְקַלְקֹלוֹת אֵת יְרֵאת הַלֵּב. וְעַל יְדֵי שְׂמֻקְבָּלִים אֵת חֵג הַסְּכּוֹת כְּרֵאוּי, נִמְשַׁכֶּת דַּעַת כִּיִּצֵד לְתַקֵּן תְּאֵוָה זוֹ. וְאִזּוֹ זֹכִים לִירְאָה וְלַתְּפִלָּה, עֵינַי "יְרֵאָה" סֵעִיף כ', כ"א.

טו

עַל יְדֵי הַמֵּאֲכָלִים שְׂאוֹכְלִים נִתְקַלְקַל לַפְעַמִּים הַחֲלוּם. הַיְנוּ, כַּאֲשֶׁר אֵין אוֹכְלִים בְּכִשְׁרוֹת, כַּמְבֹאֵר בְּסֵעִיף ט' וּבְעוֹד מְקוֹמוֹת בְּסֵפֶר, עַל יְדֵי זֶה הָאָדָם חוֹלֵם חֲלוּמוֹת לֹא טוֹבִים הָעֲלוּלִים לְגֵרֵם לְהַגִּיעַ לְמִמָּאת קָרִי, חֵם וְשָׁלוֹם. הַתְּקוּן וְהַעֲצָה לְהַנְצִל מִכָּף הוּא שְׂמֻחָה. הַיְנוּ, לְשֻׁמֵּחַ בְּמִצְוֹת, בְּחֻסְדִּים וּבְהַרְחֻבוֹת שְׁהֵם יִתְבָּרַךְ עוֹשֵׂה לְאָדָם תְּמִיד. הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת, בְּכִרְיָאוֹת הַגּוּף וּבְכִפְרָנְסָה, וְהֵן בְּרוּחְגִּיּוֹת, לְשֻׁמֵּחַ עִם כָּל נְקוּדָה טוֹבָה שֶׁל יְרֵאת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַמִּצְוֹת שְׂמוּצָא

בעצמו. ויש להתחזק תמיד, לשמח בדבר זה שאנחנו יהודים ולא גויים, כמבאר בדברי רבנו ז"ל, שיש לשמח מאד בענין זה של "שלא עשני גוי", ובפרט יש להתרחק תמיד מעצבות ומדאגות, שעל ידי זה נצולים בעזרת השם יתברך מכל מיני פגמים.

טז

מי שזוכה להתקרב לרבי אמת, המסגל לעורר את הנקדה הטובה של יהודי, פראוי, וגם הוא איש חיל ולא חדל אישים המכנה בפיו העולם "שלימולניק" - על ידי זה, יכול לקבל בעת אכילתו, אור דכסופין. הינו, בשעת הסעדה מתעוררים בו כסופים להשם יתברך, עד שמתגעגע הוא ונכסף להשם יתברך בלי שעור. ויש לדעת, כי הכסופים וההשתוקקות להשם יתברך ולקיום התורה חשובים ויקרים מכל, כי על ידי זה בודאי יגיעו לעשיית מצוות ומעשים טובים.

יז

על ידי "מוזנא דגופא", הינו, תאות אכילה ושתייה, נחלש "מוזנא דנשמתא", הינו, הרצון והחשק לעשות מעשים טובים, שהם: תורה, תפלה, מצוות, צדקות, המכנים "מוזנא דנשמתא", ומתקלקלת היראה האמתית המצויה באדם, שהיא עקר מוזנא דנשמתא.

יח

על ידי קבלת תוכחה ומוסר מצדיק האמת, שביכולתו להוכיח יהודים פראוי, הינו לשמחה אותם אנשים בדברי תוכחה ומוסר, כי מי שאינו יכול להחיות אנשים בדברי מוסרו, אסור לו להוכיח אחרים, כי מוסר ותוכחה שאינם מחיים עלולים להזיק, חס ושלום, במבאר בלקוטי מוהר"ן, חלק שני, סימן ח', בתורה "תקעו תוכחה". אבל כאשר שומעים מוסר, מפי צדיק אמת, על ידי זה מגבירים מזונא דנשמתא על מזונא דגופא. הינו מתעוררים ליראת השם ועסוק במעשים טובים, שאלו הם מזונא דנשמתא, ביתר שאת ועז מהגרוי והחשק לתענוגי הגוף, שהם מזונא דגופא.

יט

עקר האכילה הוא כדי לתת אמרי שפר, הינו להפיר חסדיו של השם יתברך, להודות לו ולהללו על כך, שזה נקרא "אמרי שפר", במבאר בתרגום על הפסוק (בראשית מט, כא): "הנתן אמרי שפר", ובכח האכילה, לעבד את השם יתברך. הינו לעסק בתורה, בתפלה ובמעשים טובים. וזאת יחשב האדם בשעת האכילה ובשעה שעוסק בשאר צרכי הגוף, כלומר, יחשב כי הוא אוכל וכו' בכדי שיהיו לו כחות לעבד את השם יתברך, במבאר למעלה. ומי שמקיים זאת, חשובה אכילתו כקטרת. והוא זוכה לשמחה. הינו מכיר הוא תמיד את החסדים והטובות שהשם יתברך עושה עמו, ועל ידי זה הוא תמיד בשמחה. כלומר שמח במצוות ובמעשים

מוזכרים, שהם עקר השמחה, וממאכלו נעשה כתר להשם יתברך.
על ידי זה זוכים גם לפרנסה קלה.

ב

כל אדם, ואפילו צדיק גדול, חייב לסבל בכל יום איזה צער. וכמה
שדעתו גדולה יותר, יסוריו גם הם גדולים יותר. ועל ידי
האכילה בקדושה, ובכשרות, וביראת שמים, כמבאר בסעיף ט'
ובעוד מקומות בספר, על ידי זה נמתקים היסורים שלא יתגברו.

כא

על ידי אכילה בקדושה וביראת שמים מודרך הפה ומתקדש,
והאדם זוכה שהשכינה מדברת מתוך גרונו. הינו, הדבורים
היוצאים מפיו, הם ממש מהשם יתברך ולא משכלו האנושי או
מסברותיו המדמות, אלא רק מן האמת לאמתה, שהקדוש ברוך
הוא נותן בדעתו. אבל מי שאכילתו אינה בקדושה ובכשרות כראוי,
הרי הוא כחיה וכבהמה ממש.

כב

עקר היראה באה לאדם בשעת הסעדה באשר אוכל כראוי
כמבאר בכמה מקומות בספר זה. לכן יש להזהר לאכול
בקדושה ובכשרות, כדי לזכות ליראה אמתית בשעת הסעדה.
וכשאוכלים בקדושה ובכשרות, זוכים לכל הטובות המזכרות
בסעפים כ' כ"א.

כג

צָרִיךְ לְהִזְהַר מְאֹד שֶׁלֹּא לֵאכּוֹל שׁוּם פְּרִי טָרֵם הַתְּבַשֵּׁל כָּל צָרְכוֹ עַל הָעֵץ, כִּי אִפְשָׁר לְאִבֵּד חֲלִילָה אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי זֶה. כִּי כָּל עוֹד הַפְּרִי צוֹמַח עַל הָעֵץ, מוֹשֵׁךְ הוּא אֶת הַחַיּוֹת מִן הָעֵץ, כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַטְּבִיעַ בְּבְרִיאָהּ, שֶׁכָּל עוֹד הַפְּרִי אֵינוֹ בָּשׁל כָּל צָרְכוֹ, יִמְשֵׁךְ חַיּוֹת מִן הָעֵץ. אֲבָל כְּאִשֶּׁר אוֹכְלִים אֶת הַפְּרִי טָרֵם הַתְּבַשֵּׁל, מוֹשֵׁךְ הוּא חַיּוֹת מִן הָאָדָם הָאוֹכְלוֹ, וַיְכוּל חֲלִילָה לְהַנּוֹק אֶפִּילוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת, וְכָל שֶׁפֶן בְּרוּחַנִיּוֹת. גַּם אֲסוּר לְקַטֵּף פְּרִי טָרֵם בְּשׁוּלוֹ, אֶפִּילוֹ שֶׁלֹּא לְצַרֵּךְ אֲכִילָה, כְּשֵׁם שֶׁאֲסוּר לְגַדֵּעַ עֵץ טָרֵם זְמַנּוֹ, הַיְנוּ טָרֵם יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ פְּרוֹת.

כד

כְּאִשֶּׁר מְבָרְכִים עַל פְּרִי בְּכוּנָה וּבִירְאֵת שָׁמַיִם, הַיְנוּ שֶׁלֹּא מְבָלִיעִים אֶת מֵילוֹת הַבְּרָכָה וּמִתְרַכְּזִים בָּהֶם, עַל יְדֵי זֶה נִצּוּלִים מִלְּהַיְנוֹק מִהַפְּרִי, אֶפִּילוֹ בְּשַׁעַה שֶׁלֹּא נִתְבַּשֵּׁל כָּל צָרְכוֹ. וְצָרִיךְ לְזַכֵּר, כִּי לְכַתְחֹלָה אֲסוּר בְּשׁוּם אֶפֶן לֵאכּוֹל פְּרִי שֶׁלֹּא בָּשׁל עַדְיוֹ, כְּמַבְאָר בְּסַעֲיַף כ"ג. אֵד אִם לֹא נֹדַע כִּי הַפְּרִי אֵינוֹ בָּשׁל, וּבְטַעוֹת חֲשַׁבּוּ כִּי רְאוּי לְאֲכִילָה הוּא, וְרַק לְאַחַר הָאֲכִילָה נֹדַע כִּי הִיָּה זֶה פְּרִי לֹא בָּשׁל אִזִּי אִם בָּרְכוּ עַל הַפְּרִי בְּכוּנָה וּבִירְאֵת שָׁמַיִם, כְּמַבְאָר בְּסַעֲיַף זֶה, לֹא יִגִּיעַ שׁוּם נֹזֵק, בְּעֶזְרַת ה', לְאוֹכֵל. וְצָרִיךְ לְהִזְהַר מְאֹד בְּכָל מֵאֲכָל וּבְכָל מִשְׁקָה, וּבַפֶּרֶט בְּשִׂאוֹכְלִים פְּרוֹת, לְבָרֵךְ בְּכוּנָה, כְּמַבְאָר . כִּי בְּעִנְיַן הַבְּרֻכּוֹת, עַל כָּל מֵאֲכָל וּמִשְׁקָה, וּבַפֶּרֶט בְּבְרֻכּוֹת הַפְּרוֹת,

מצויים טעמים וסודות רבים, על פן יש להזהר מאד בכל ברכה ובברכה.

כה

גם צריך לדעת כי הפרות שלא נתבשלו על העץ, אפילו אם מבשלים אותם על האש או בכבישה, אינם ראויים למאכל. אבל אם הפרות האלו התבשלו מעצמם תוך כדי הזמן שמנחים היו לאחר שנקטפו מן העץ, הרי הם ראויים לאכילה. כי לאחר שפרות אלו מנחים זמן רב, נטל מהם פח המושך, ובשל כך מתר לאכלם.

כו

צריך להזהר מאד שלא לאכול בהלעטה בגרגרן, כי זוהי מדתו של עשו הרשע, שאמר (בראשית כה, ל) "הלעיטני נא" במבאר בתורה. רק יש להתרגל לאכול במתינות, בשוב הדעת ובדרך ארץ, כמו שאוכלים בדרך ארץ במסכת אדם חשוב. כך צריך לאכול תמיד, גם כאשר אוכלים לבד. אשרי האדם המקים זאת, במבאר בסעיף ה' ובסעיפים הקודמים, ענינים והלכות אכילה בכשרות.

הכנסת אורחים

א

על ידי הכנסת אורחים, תלמידי חכמים, לביתו, הינו, על ידי קיום מצות הכנסת אורחים, כאשר האורחים יראי ה' ושומרי תורה,

זוֹכִים לְאִמּוּנָה אֲמִתִּית וְשִׁבְרֵת הַכְּפִירוֹת, הֵינּוּ הַדְּעוֹת הָאֶפִיקוֹרְסִיּוֹת. וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקַנֵּים אֶת הַתּוֹרוֹת הַלֵּא טוֹבוֹת שֶׁל הַתְּלִמִּידֵי חֲכָמִים הַכּוֹזְבִים, הַמְּכַנִּים בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ: "תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים, שְׂדִין יְהוּדָאִין". כִּי מִתְּלִמִּידֵי חֲכָמִים אֵלּוּ יוֹצְאוֹת כָּל הַהֲתַנַּגְדוֹת וְהַמַּחֲלָקֶת עַל יְרֵאֵי הַשֵּׁם הָאֲמִתִּיִּים. אָבֵל עַל יְדֵי מִצְוֹת הַכְּנֶסֶת אֹרְחִים שֶׁל תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים זוֹכִים לְהִתְנַבֵּר עַל הַמְּתַנַּגְדִּים. הֵינּוּ שְׂלֵא לְהַבְטִיל בְּפָנָי שׁוּם מַתְנַגֵּד שְׁחַפֵּץ לְמַנּוּעַ מִן הָאֲמֵת.

ב

עַל יְדֵי מִצְוֹת הַכְּנֶסֶת אֹרְחִים שֶׁל תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, כְּמַבְאֵר בְּסֵעִיף א', מִתְקַנֵּת הַתְּפִלָּה. כִּי אֵצֶל כָּל אֶחָד מִצְוִיּוֹת תְּפִלוֹת לֹא טוֹבוֹת. הֵינּוּ שֶׁהָאָדָם מְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד עַל עֲנִינִים שְׂאִינָם נִצְרָכִים לוֹ מִמּוֹשׁ, רַק מִחֲמַת רְצוֹנוֹ לְתַאֲוֹת וּלְתַעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה, נִדְמָה לוֹ שְׂאֵלוֹ דְרוֹשִׁים לוֹ בְּיֹתֵר. וְצָרִיד לְדַעַת כִּי כֹּאשֶׁר מְבַקְשִׁים מֵהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד עַל צְרָכִים שְׂאִינָם נְחוּצִים מִמּוֹשׁ, הֵן אֲכִילָה וְשִׁתִּיָּה, הֵן מַלְבוּשִׁים, וְכֵן דְּבָרִים נֹסְפִים שְׂאִינָם צְרָכִים דְּחוּפִים אֲשֶׁר חָפֵץ בָּהֶם מִחֲמַת תַּאֲוָה, אֵלּוּ בְּכֻלָּל תְּפִלוֹת רְעוּת הֵם. גַּם צָרִיד לְדַעַת כִּי כָּל אוֹתָם דְּבָרִים שְׂאֵדָם חָפֵץ בָּהֶם מִחֲמַת תַּאֲוָה וְרְצוֹן לְהִרְחֵבָה וּלְתַעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה, מְכַנִּים קְלָפוֹת וּמוֹתְרוֹת, כְּמַבְאֵר בְּסֵעִיף י', וְכִשְׁמִבְקָשִׁים עַל אֵלּוּ מֵהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד, וְאֶפִּילוֹ אִם מְבַקְשִׁים עַל דְּבָרִים הַנִּצְרָכִים לְקִיּוֹם הַגּוֹף, אָבֵל אֵין מִשְׁתַּמְשִׁים בְּכַח זֶה וּבְחִיּוֹת זֹו שְׁמִקְבָּלִים מִצְרָכִים אֵלּוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד מִזְּמִין, עֵבֹר קִיּוֹם הַתּוֹרָה וּלְיִרְאֵת הַשֵּׁם, כְּמַבְאֵר בָּאוֹת "אֲכִילָה" סֵעִיף י"ט, שְׁצָרִיד לְהַשְׁתַּמֵּשׁ

בכל הפחות לעבודת השם, אזי אם אין משתמשים בכח זה שמקבלים מההצטרכויות שהקדוש ברוך הוא מזמין, לעבודת ה', אזי גם התפלות לקבלת ההצטרכויות האלה, מכנות תפלות רעות. ובפרט כאשר מבקשים מהשם יתברך על דברים שהם כנגד התורה, שהם בודאי תפלות רעות, המבלבלות את האדם בעת שהוא מתפלל לפני השם יתברך תפלה אמתית. והמצוה של הכנסת אורחים של תלמידי חכמים אמתיים תקון היא ועצה, להנצל מתפלות רעות, ולזכות לתפלות טובות ואמתיות.

ארץ ישראל

א

עקר האמונה, התפלה והנסים, הם רק בארץ ישראל, כמבאר באריכות קצת בערך "אמת ואמונה" סעיף י"ב. ועל ידי קדשת ארץ ישראל אפשר לפעל ולהשיג על ידי תפלה כל הצטרכויותיו, ולפעל נסים ומופתים אמתיים בעולם. הינו, שעל ידי קדשת ארץ ישראל אפשר לפעל אצל השם יתברך אפילו דברים שהם למעלה מן הטבע, שהם מכנים נסים ומופתים, הן עבור עצמו, הן בשביל אחרים. וצריך לדעת כי ההתקרבות האמתית לצדיק האמת וקיום עצותיו, אלו הם עקר קדשת ארץ ישראל. כך מבאר בלקוטי הלכות. ועל ידי ההתקרבות האמתית לצדיק האמת, זוכים לכל המדות טובות ואמתיות.

ב

כַּאֲשֶׁר פּוֹגְמִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא עֲנִין וּבְחִינַת אֱמוּנָה וּתְפִלָּה, הֵינּוּ כַּאֲשֶׁר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵינָה חֲשׂוּבָה בְּעֵינָיו, וְאֵין בְּעֵינָיו חֲשִׁיבוֹת לְאֱמוּנָה וְלַתְּפִלָּה עַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִים לְגִלוֹת, וּכְמִבְּאֵר בְּאֵמַת וְאֱמוּנָה' סְעִיף א', שֶׁעֵקֶר הַגְּלוֹת בְּכִלְלֵיּוֹת וּבְפִרְטֵיּוֹת הוּא מַחֲמַת חֶסֶד אֱמוּנָה. וּבְעֵקֶר, נוֹפְלֵת הַתְּפִלָּה לְגִלוֹת, הֵינּוּ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַתְּפַלֵּל, מַחֲמַת שְׂאֵין חֶשֶׁק וְרִצּוֹן לְהַתְּפַלֵּל, וְאֵי אֶפְשָׁר לְפַעַל גְּסִים בְּעוֹלָם. הֵינּוּ מַחֲמַת חֶסֶד אֱמוּנָה אֵי אֶפְשָׁר לְבַקֵּשׁ עַל גְּסִים הֵן בְּשִׁבִיל עֲצֻמוֹ, הֵן בְּשִׁבִיל אַחֲרִים, כְּמִבְּאֵר בְּסְעִיף א'.

ג

מִי שֶׁחָפֵץ לִהְיוֹת יְהוּדִי בְּאֵמַת, לְעִלוֹת בִּיְהוּדוּת מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, הֵינּוּ לְהִבִּין אֵת הַתְּכֵלִית הָאֱמַתִּית בְּכֹל פְּעַם בְּיוֹתֵר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתַעוֹרְרִים לְעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים, בְּכֹל פְּעַם בְּיוֹתֵר, אֵי אֶפְשָׁר לְהִגִּיעַ לְפֶה, כִּי אִם עַל יְדֵי קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אוֹ עַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת אֱמַתִּית לְצַדִּיק הָאֵמַת, כְּמִבְּאֵר בְּסְעִיף א', שֶׁהַתְּקַרְבוֹת אֱמַתִּית לְצַדִּיק הָאֵמַת וְקִיּוּם עֲצוּתוֹ, הִיא עֵקֶר קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהֵנָּה, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ עִם הַתְּקַרְבוֹת אֱמַתִּית אֶל צַדִּיק אֵמַת וְקִיּוּם עֲצוּתוֹ, בּוֹדְאֵי טוֹבָה גְּדוֹלָה הִיא, אֲבָל כָּל זְמַן שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְבּוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ, צְרִיךְ לְדַעַת שֶׁעֵקֶר קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא הַתְּקַרְבוֹת אֱמַתִּית לְצַדִּיק אֵמַת. אֲבָל בְּלִי זֹאת אֵי אֶפְשָׁר לְהַרְגִישׁ קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּרְאוּי, אֶפִּילוֹ כַּאֲשֶׁר נִמְצְאִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ. גַּם צְרִיךְ לְדַעַת כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל טוֹבָה הִיא לְאָדָם אִם כּוֹנֵנָתוֹ

בְּעֲלִיתוֹ לְאֶרֶץ, בְּאֵמֶת בְּגִלְלַל יִרְאֵת שָׁמַיִם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וְאִם חוֹשֵׁב
 בְּאֵמֶת עַל טוֹבַת נַפְשׁוֹ, אֲזִי יִפִּיק תּוֹעֵלַת גְּדוּלָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי כָל
 הַתְּקוּנִים שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם בְּשִׁבִיל הַהִתְקַרְבוּת אֶל הַקִּדְשָׁה וְאֶל הָאֵמֶת,
 הֵם רַק עַל יְדֵי קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי הַהִתְקַרְבוּת לְצַדִּיק
 אֱמֵתִי. וְכֵן כָּל עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה הֵן רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי הַהִתְקַרְבוּת
 לְצַדִּיק אֱמֵתִי.

ד

בְּזֻכוֹת הַמְשֻׁכַת הַתּוֹרָה זוֹכִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הֵינּוּ שְׁעַל יְדֵי לְמוֹד
 הַתּוֹרָה בְּאֵמֶת, כְּדֵי לְדַעַת אִיךְ לְקַיֵּם אֶת הַמְצֻוֹת, עַל יְדֵי
 זֶה עוֹזֵר הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ לְבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּלְקַבֵּל עַל יְדֵי טוֹבָה
 גְּדוּלָה בִּיהָדוּת. וְכֵן עַל יְדֵי הַשְּׁהוּת אֲצֵל צַדִּיק אֱמֵת, בְּזִמְנֵי שְׂאוֹמֵר
 תּוֹרָה בְּרַבִּים, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא מְמַשֵּׂה, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים
 לְבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְקַבֵּל שֵׁם טוֹבָה אֱמֵתִית לִירְאֵת שָׁמַיִם וְקִיּוּם
 הַתּוֹרָה.

ה

אִי אֶפְשֵׁר לְבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל יְדֵי יְסוּדִים, כְּמִבְּאֵר בְּדַבְּרֵי
 חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה. (בְּרֻכּוֹת ה) וְעַקֵּר הַיְסוּדִים הֵם שֶׁהִרְשָׁעִים
 וְהִלְצִים מִדְּבָרִים לְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוֹת עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי
 שְׁנִמְצָא צַדִּיק אֱמֵתִי שְׂאוֹמֵר תּוֹרַת אֱמֵת, זוֹכִים לְהַכְנִיעַ אֶת כָּל
 הַמְּגִיעוֹת וּלְבַטֵּל אֶת כָּל הַיְסוּדִים. וּלְפִי גְּדֹל שְׁלֹמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁצַּדִּיק
 הָאֱמֵתִי מְמַשֵּׂה עַל יְדֵי תְּקוּנָה גְּדוּלָה יוֹתֵר, הֵינּוּ שֶׁהַתּוֹרָה מְסַגֵּלַת לְעוֹרֵר

יותר אנשים וגם אנשים רחוקים, כן מתרבה הפח להכניע ולבטל את המניעות ואת העפובים, וזוכים לבוא לארץ ישראל ולקבל שם טובה גדולה ליראת שמים וקיום התורה.

ו

מי שבא לקדשת ארץ ישראל, מכנה גבור ותקוף. הינו שעל ידי קדשת ארץ ישראל מתחזקים ביהדות, שלא להבטל מפני שום מניעה, ומפני שום בלבול. כי קודם שבא אדם לקדשת ארץ ישראל, אינו מחסן מספיק, כי נסיון או מניעה עלולים חלילה להפילו. אבל על ידי קדשת ארץ ישראל כראוי מתחזקים במדה כזו, שישום מניעה ובלבול לא יוכלו להפילו מן האמת, ואיש זה מכנה "איש מלחמה", הינו באדם שנצח במלחמה. כי על ידי קדשת ארץ ישראל זוכים לאריכת אפים ולסבלנות. הינו לסבל יסוריו באהבה, לא להבטל מפני שום בלבול, ולאחז באמת תמיד.

ז

על ידי נתינת צדקה עבור ארץ ישראל, נכללים באוירה. ואוירה של ארץ ישראל הוא נקי וקדוש, שאין בו שום חטא. ועל ידי זה מבטלים מן העולם דינים ויסורים. גם על ידי צדקה לארץ ישראל נצולים ממוחשבות זרות בעת התפלה, והמח מתעדן ומזדבד, וכן המחשבה, שזהו תקון הברית. כי שמירת המח ממוחשבות זרות ומתרהורים רעים, זהו תקון הברית, שהוא יסוד ושרש היהדות.

ח

ארץ ישראל היא סגולה לבנים. הינו, על ידי קדשת ארץ ישראל באמת זוכים לבנים, כמבאר לעיל בסעיף א' ובסעיף ג'. גם מבאר בגמרא הקדושה (ראש השנה טז) שהשם יתברך אמר לאברהם אבינו עליו השלום כי בחוזה לארץ לא יהיו לו בנים, אבל בארץ ישראל יפקד. ארץ ישראל אף מצילה ממחלקת. הינו, שעל ידי קדשת ארץ ישראל באמת, זוכים לדעת אמתית להתרחק מן המחלקת. ולא רק שנוהרים מלגרום רעה לחבר, שמוזה יכולה להתעורר מחלקת, אלא אפילו באשר נדמה שחברו מתנכל לו, זוכים על ידי דעת דארץ ישראל להתרחק מן המחלקת ולשתק. על ידי קדשת ארץ ישראל זוכים גם לדעת ולהכיר את הרבי האמתי שבדור, ואין מגיעים למעות להאמין במפרסמים של שקר, והאמת נגלית בעולם. הינו, על ידי קדשת ארץ ישראל באמת, זוכים לחכמת ארץ ישראל, שחכמתה גדולה מכל החכמות, כמבאר בדברי חכמינו זכרונם לברכה (בראשית רבה פ' ט"ז) "אין חכמה כחכמת ארץ ישראל", ומבינים את האמת בראוי, באופן שהשקר המצוי בעולם לא יוכל להטעות. ועל ידי קדשת ארץ ישראל באמת, הינו על ידי שמתגלית הקדשה והדעת האמתית של ארץ ישראל בעולם, על ידי זה מתקרבים הפל להשם יתברך, ואפילו אמות העולם מבינים באמת ומודים בהשם יתברך ובהשגחתו בכלל ובפרט, ושבים לעבדו שכם אחד.

ט

עַל יְדֵי תַפְלָה בְּכַח זֹכִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הֵינּוּ, שְׁמֵת־פְּלִלִים בְּמַתִּינּוֹת
 וּמְקַשְׁיָבִים כְּרָאוּי לְמִלּוֹת הַתַּפְּלָה, וּמַתְחַזְּקִים לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם,
 אֲפִילוּ כְּאִשֶׁר הַמְּנִיעוֹת מִפְּרִיעוֹת, זוֹהִי תַפְּלָה בְּכַח. כִּי יֵשׁ לְהַתְחַזֵּק
 בְּכַחוֹת גְּדוּלִים, כְּדִי לְשַׁבֵּר אֶת הַמְּנִיעוֹת וּלְהַתְּפַלֵּל כְּרָאוּי, וְעַל יְדֵי
 זֶה זֹכִים לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֵן עַל יְדֵי קִיּוֹם מִצְוֹת סְבָה, גַּם זֹכִים
 לְקַדְּשֵׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי סְבָה וּתְפִלָּה בְּכַח וּקְדֻשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵם
 בְּחִינָה אַחַת וּתְלוּיִים זֶה בְּזֶה.

,

לְרֵאוֹת בְּמַפְלַת הָרְשָׁעִים אֲפֶשֶׁר רַק עַל יְדֵי קְדֻשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
 הֵינּוּ שִׁידְעוּ וַיֵּאֱמִינוּ בְּשִׁלְמוֹת שֶׁהִצְלַחְתָּם שֶׁל רְשָׁעִים הִיא
 מַפְלַתָּם. בְּמַבְאָר בְּ"מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" "בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כָּמוֹ
 עֵשֶׁב וַיִּצְיִצּוּ כָּל פְּעֵלֵי אֲוֹן" (תְּהִלִּים צב). הֵינּוּ, הִצְלַחְתָּם שֶׁל הָרְשָׁעִים
 וּפְּוֹעֵלֵי אֲוֹן הִיא כְּדִי "לְהַשְׁמֵדֵם עַד־עַד", שִׁיאֲבֹדוּ לְנִצָּחַת, וְאִין לְתַמָּה
 עַל הִצְלַחְתָּם שֶׁל עוֹבְרֵי עֲבָרָה, וְלֹא לְקַנָּא בָהֶם. לְאִמּוּנָה וְדַעַת כְּזוֹת
 אֲפֶשֶׁר לְהַגִּיעַ רַק עַל יְדֵי קְדֻשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת
 אֲמִתִּית לְצַדִּיק אָמֵת, בְּמַבְאָר בְּלִקּוּמֵי הַלְכוֹת.

י

עַל יְדֵי תַפְּלָה כְּתַקּוּנָה, בְּמַבְאָר, וְעַל יְדֵי תַפְּלָה כְּרָאוּי מְדֵי יוֹם
 בְּיוֹמוֹ, עַל אַף כָּל הַמְּנִיעוֹת, וּבִפְרָט עַל יְדֵי זְהִירוֹת בְּתַפְּלָה,
 בְּמַבְאָר בְּעֵנֵן תַּפְּלָה בְּשִׁלְמוֹת בְּעֶרְךָ "תַּפְּלָה", מִסְּעִיף ג"א וְעַד ג"ו,

עַל יְדֵי זֶה מִתְעוֹרֵר וּמִתְנוּצֵץ הָאוֹר שֶׁל זְכוּת אַבוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה מִמְּשִׁיכִים וּמִעוֹרְרִים אֶת קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶפִּילוֹ בַּעַת הַגְּלוּת, שְׁעֵתָהּ קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְכֻסָּה וְנִעְלָמָה מְאֹד, אֵף עַל פִּי בֶן אֶפְשָׁר לְעוֹרֵר אֶת קִדְשָׁתָהּ עַל יְדֵי תְּפִלָּה כְּרָאוּי. כִּי כְּאִמּוֹר, עַל יְדֵי תְּפִלָּה כְּרָאוּי מִתְנוּצֵצָת וּמִתְעוֹרֶרֶת זְכוּת אַבוֹת, וְעַל יְדֵי זְכוּת אַבוֹת מִתְעוֹרֶרֶת קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי הַתְּעוֹרְרוֹת וְהַתְּגַלּוֹת קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זוֹכִים לְרֵאוֹת בְּמַפְלַת הָרְשָׁעִים. הֵינּוּ זוֹכִים לְאִמּוּנָה וְלִדְעַת אֱמִתִּית, לְהֶאֱמִין וְלִדְעַת כִּי הַצְּלַחַת הָרְשָׁעִים הִיא מְפִלָּתָם. וְעַל יְדֵי כָּל הַתְּקוּנִים, כְּמִבְּאֵר לְמַעְלָה, לֹא רַק שְׁנֻצוּלִים מִן הָרְשָׁע, אֲדַרְבָּא, רוֹאִים בּוֹ אֶת כָּל הַיְסוּרִים וְהַצְּרוֹת שְׂאוֹתוֹ רְשָׁע חֶפְצֵי הָיָה לְרֵאוֹת בְּאָדָם זֶה, הַמִּתְיָרָא מִפְּנֵיו. וְכֹל זֹאת עַל יְדֵי לְמוֹד זְכוּת עַל הַצְּלַחַת הָרְשָׁע, וְכֵן גַּם עַל יְדֵי כָּל הַתְּקוּנִים הַמְּבֹאָרִים בְּסַעֲיָהּ זֶה, זוֹכִים הַצְּדִיקִים עוֹשֵׂי הַטּוֹב, לְ"פָנֵי ה'". הֵינּוּ שְׂמֵתְנוּצֵץ בְּצִדִיקֵי הָאֱמֶת אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמִבְּאֵר בְּזוֹהַר הַקְּדוּשָׁה (שְׁמוֹת דָּף קס"ג) "צִדִיקֵיָא אֲנָפֵי שְׂכִינְתָא".

יב

עַל יְדֵי מַצּוֹת חֲלָה זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ וְלְעוֹרֵר אוֹר זְכוּת אַבוֹת, שְׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְגַלּוֹת וְלְהַרְגִישׁ קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְזוֹכִים לְכָל הַתְּקוּנִים הַמְּבֹאָרִים בְּסַעֲיָהּ י"א.

יג

בְּאֶשֶׁר נֹסְעִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִחֶמֶת יִרְאֵת ה', כְּדִי לְהִתְקַרֵּב אֶל
הַשֵּׁם וּתְפַרֵּךְ וּלְקַיֵּם הַתּוֹרָה, בְּדֹאֵי תוֹעִיל לּוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
מְאֹד, וַיִּפִּיק מִמֶּנָּה תוֹעֵלַת גְּדוּלָּה בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת. כִּי עַל יְדֵי
הַכְּנִיסָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּד, כְּבָר מִתְּהַפְּכִים לְקַדְשָׁתָהּ. וְכֵן מִבְּאֵר
בְּדַבְּרֵי חַז"ל (כְּתוּבוֹת קִיא) כִּי אֶפִּילוּ הַמְּהַלְךְ ד' אַמּוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
זוֹכֶה לְטוֹבָה גְּדוּלָּה. אָבֵל אִם כּוֹנְנֵתוּ וּרְצוּנֵהוּ שֶׁל הָאָדָם הַנּוֹסֵעַ לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל אֵינֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם, הֵינּוּ שְׂאִינֵהוּ מִתְּכַוֵּן לְהוֹדִיף מִתְּאוֹת
וּמִדּוֹת רְעוּת, אֲזַי לֹא תוֹעִיל לּוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּמֵאוֹם. אֲדַרְבָּא, הִיא
תְּקִיא אוֹתוֹ מִתּוֹכָהּ, כְּמִבְּאֵר בְּתוֹרָה (וַיִּקְרָא יח, כו- כח). "וְלֹא תַעֲשׂוּ
מִכָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה" וְכוּ' "וְלֹא תְקִיא הָאֶרֶץ אֶתְכֶם" וְכוּ'. הָאָדָם
שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵינָה חֲשׂוּבָה בְּעֵינָיו וְאֵינֵהוּ מִתְּכַוֵּן לְקַדְשָׁתָהּ, אֶפִּילוּ
כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּאִלוּ לֹא הָיָה בָּהּ. כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
אֵינָה סוֹבְלַת אָדָם זֶה, כְּמִבְּאֵר לְמַעְלָה. הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ יַעֲזֹרֵנוּ לְבֹא
לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְשֵׁם יִרְאֵת הַשֵּׁם וְקַיֵּם הַתּוֹרָה בְּאַמֶּת.

יד

עַל יְדֵי קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמִבְּאֵר בְּסַעֲיָהּ י"ג, זוֹכִים לְאַמוּנָה
אַמִּתִּית, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְאַרְיִכַת אַפִּים, הֵינּוּ לְמַדַּת הַסְּבָלָנוֹת.
מִשְׁמַע, לְסַבֵּל וּלְהִבְלִיג וְלֹא לְאַבֵּד אֶת הַעֲשָׂתוֹנוֹת מִשׁוּם בְּלָבוֹל.
וְזוֹכִים לְשַׁבֵּר אֶת הַכֶּעַס וְאֶת הָעֲצָבוֹת וְעֲצָלוּת וּכְבִדּוֹת, וּמִתְחַזְּקִים
וּמִתְחַדְּשִׁים בְּעִבוּדַת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, הֵינּוּ בִּירְאֵת שָׁמַיִם וְקַיֵּם הַתּוֹרָה
וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְשׁוּם בְּלָבוֹל וּמְנִיעָה אֵינֶם יְכוּלִים לְבַלְבֹּל וּלְמַנְעוֹ

מיהדות ומדות טובות, כי מאריך אף הוא לסבל ולהכליג על כל המגיעות ובלבולים, ואינו מתרחק מיהדות ומדות טובות, מחמת סבלנותו.

טז

צריך להתפלל ולבקש מהשם יתברך לזכות לגעגועים וכסופים כאלו לארץ ישראל, עד שיזכה לבוא לשם ממש. גם צריך להתפלל שכל הצדיקים יתגעגעו באמת לארץ ישראל, כי קדשתה היא סגולה לבטל פעם ועצבות ועצלות וכבדות, כמבאר בסעיף י"ד.

טז

דבר זה שהשם יתברך משלם ושולח לאדם מדה כנגד מדה, כלומר יסורים הדומים לעברה שעבר, חסד גדול הוא, בכדי שהאדם יבין במה חטא ויתעורר לתשובה. כי בתהלים (צ') "תפלה למושה" מבאר, כי כל היסורים שהשם יתברך שולח לאדם, הם כדי שיתעורר לתשובה, כמבאר (שם) בפסוק: "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם". ומבאר ברש"י ז"ל, שהשם יתברך שולח לאדם יסורים קשים, רחמנא לצלן, שבאמצעותם אומר הוא לאדם לשוב מדרכו הרעה. ועקר ענין זה, שהשם יתברך שולח יסורים מדה כנגד מדה, הוא בארץ ישראל.

י

ארץ ישראל היא הקדושה הגדולה ביותר של כל הקדושות, ועל ידי קדושתה זוכים לצאת לגמרי מטבעיות. הינו שעל ידי קדשת ארץ ישראל באמת, זוכים להבין ולהאמין שכל הנעשה בעולם בכלל וכל העובר על כל אדם בפרט, הכל הוא בהשגחת השם יתברך ולא על פי טבע. והדעת האמתית והאמונה השלמה בהשגחה פרטית שזוכים על ידי קדשת ארץ ישראל, היא הקדושה הגדולה מכל הקדושות. ועל ידי קדשת ארץ ישראל באמת, אפשר להבין את ההבדל בין האור לחשך. הינו בין האמת שהיא אור, לבין השקר שהוא חשך. כי מצויים כמה עניני שקר, שהם מכסים ונעלמים בלבוש של אמת. וקשה מאד להכיר בשקר מחמת לבוש האמת. אבל על ידי קדשת ארץ ישראל באמת, זוכים לשכל ודעת אמתית, ואפשר להכיר מהי אמת ומהו שקר. גם על ידי קדשת ארץ ישראל באמת, אפשר לספר ספורי מעשיות מצדיקי אמת. כי צריך להבדיל בין ספורים של צדיקי אמת לבין מעשיות של מכזבים שאפשר למעות בהם, ואפשר על ידי טעות זו להגיע חס ושלום למכשול. אבל על ידי ספורי מעשיות מצדיקי אמת, זוכים למחשבות טובות ונקיות. כי על ידי הדבור אודות מעשיות של צדיקי אמת, ועל ידי האמונה במעשיות שהתרחשו עם צדיקי האמת, מזדככות מחשבות האדם, והוא זוכה למחשבות טובות ונקיות. גם זוכים על ידי ספורי מעשיות מצדיקי אמת להמתקת הדינים. הינו שנצולים מכל מיני צרות ויסורים, כמו שפרש האדמו"ר זכרוננו לברכה, בשם הבעל שם טוב זכרוננו לברכה (תהלים יח, נא). "מגדול ישועות מלפני

וְעֹשֶׂה חֶסֶד לְמִשְׁיחוֹ". שְׁעַל יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשֵׂיֹת מְצַדִּיקֵי הָאָמֶת,
עוֹשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֶסְדִּים עִם הַמְסַפֵּר, אִם אַכֵּן יֵשׁ לוֹ אַמוּנָה
אֱמֵתִית בְּצַדִּיקֵי הָאָמֶת.

יח

עֵקֶר הַמוֹחַ וְהַחֲכָמָה הֵם רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּמִבְאֵר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ
זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פ' ט"ו) "אֵין חֲכָמָה בְּחֻמַּת אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל". וְעֵקֶר חֲכָמַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, שְׁזוּהִי הַחֲכָמָה הַגְּדוּלָה מִכָּל הַחֲכָמוֹת.
וְאֶפִּילוֹ יְהוּדֵי חוּץ לְאֶרֶץ מְקַבְּלִים אֶת מוֹחַם וְאֶת חֲכָמָתָם מֵאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל. וְכָל יְהוּדֵי כְּפִי חֲלָקוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּרוּחַנִיּוֹת, כְּפִי שְׂרֵשׁ
נִשְׁמָתוֹ, כִּדְ מְקַבֵּל הוּא חֲכָמָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֲבָל בְּשִׁפּוּגִים בְּכַבוֹד
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ שְׁעוֹבְרִים עַל רְצוֹנוֹ, שְׁעוֹבְרִים עַל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה,
כִּי הַתּוֹרָה הִיא כְּבוֹדוֹ וְרְצוֹנוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִים מִן
הַמוֹחַ וּמִן הַדַּעַת הָאֱמֵתִית שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְנוֹפְלִים לְמוֹחַ וְלַדַּעַת שֶׁל
חוּץ לְאֶרֶץ. הֵינּוּ שְׁמַתְרַחֲקִים וּמְאֻבְדִּים אֶת הַרְגֵּשׁ שֶׁל אַמוּנַת
הַשְּׁגָחָה בְּאֱמֵת, שְׁזוּהַ מְכַנֶּה "מוֹחַ וְדַעַת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל". וְנוֹפְלִים
לְסִבְרוֹת טַבְּעִיּוֹת וְדַעוֹת זְרוֹת שֶׁהֵם מְכַנִּים "מוֹחַ וְחֲכָמָה שֶׁל חוּץ
לְאֶרֶץ". וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂית מַחְלָקַת, הֵן בְּכִלְיוּת הֵן בְּפְרָטִיּוֹת. הֵינּוּ,
בְּכָל הָעוֹלָם בְּלוֹ מַתְעוֹרְרִים מְרִיבוֹת וּמְלַחְמוֹת, וּבְכָל אָדָם בְּפְרָטִיּוֹת,
שְׁאִינּוּ חָפֵץ לְסַבֵּל אֶת הַהִרְפָּתָקָאוֹת הָעוֹבְרוֹת עָלָיו נֶגְדַ רְצוֹנוֹ, שְׁגַם
זֹאת בְּכִלְל מַחְלָקַת הַיּוֹא, כִּי הַמוֹחַ וְהַדַּעַת שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ הוּא רַק
מַחְלָקַת. כִּי כַּאֲשֶׁר מְתַרַחֲקִים מְאֻמּוּנַת הַשְּׁגָחָה, וְחוֹשְׁבִים כִּי הַכָּל

על פי הטבע, אזי תמיד מלאים מחלקת ותמיד שרויים בכעס וברגז, כמבאר ב"אמת ואמונה" סעיף נ"ז. אבל כאשר זוכים לאמונה כראוי שזה מכנה "מח דארץ ישראל", זוכים לשלום.

יט

מוחין של ארץ ישראל מכנים "נעם", כי על ידי מח ודעת דארץ ישראל זוכים לנעימות התורה, הינו שחשים נעם בלמוד התורה. ועל ידי המח ודעת דארץ ישראל זוכים לשלום, כמבאר בסעיף י"ח בסופו. ועל ידי צדקה, ובפרט על ידי נתינת צדקה לקדשת ארץ ישראל, נוצר כלי לקבלת מח ודעת דארץ ישראל. וכשיש מח ודעת דארץ ישראל, אפשר לתקן אפילו את המוחין של חוץ לארץ, הינו את הדעות והסברות של דרך הטבע שמכנים "מוחין דחוץ לארץ". אבל כשהמוחין דחוץ לארץ פגומים מאד, מחמת שפגמו מאד בכבוד השם יתברך, הינו על ידי שעוברים על מצוות התורה, שזהו פגם בכבוד השם יתברך, על ידי זה מתגברים על האדם דעות וסברות של דרך הטבע, שהם מכנים "מוחין דחוץ לארץ", כמבאר למעלה. וכשמוחין אלו מתגברים ביותר, אין הם יכולים להתקן על ידי מוחין דארץ ישראל, אדרבא, מוחין דחוץ לארץ מקלקלים מאד את מוחין דארץ ישראל, שעל ידם זוכים לשלום, ואז מתעוררת מחלקת גם בארץ ישראל. וזהו הטעם למחלקת המצויה כיום, הן בחוץ לארץ הן בארץ ישראל.

ב

קִבְרֵי צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים קְדוּשִׁים הֵמָּה פְּקֻדֹשֶׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ,
 כַּמְבֹאֲר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה (תְּהִלִּים לו, כט.)
 "צְדִיקִים יִירְשׁוּ אֶרֶץ". וּפְרַשׁ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה, צְדִיקִים
 יוֹרְשִׁים - אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵינּוּ הַמָּקוֹם בּוֹ הֵם טְמוּנִים קְדוּשׁ פְּקֻדֹשֶׁת
 אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא תִקּוֹן גָּדוֹל לַפָּנִים הַבְּרִית, בְּשָׁל
 כֶּף צְרִיף לְהִשְׁתַּדֵּל לָבוֹא לְקִבְרֵי צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים, וּלְהִתְפַּלֵּל שֵׁם
 לְהֵשֵׁם יִתְפַּרֵּד, הֵן עַל תִּקּוֹן הַבְּרִית, הֵן לְשֵׁם טוֹבוֹת נוֹסְפוֹת הַנִּצְרָכוֹת
 לָאָדָם. וּבִפְרָט עַל צִיּוּנוֹ הַקְּדוּשׁ שֶׁל מוֹהֲרָן זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה,
 בְּוֹדָאֵי חַיִּיב גָּדוֹל וְטוֹבָה גָּדוֹלָה לָבוֹא וּלְהִתְפַּלֵּל שֵׁם לְהֵשֵׁם יִתְפַּרֵּד,
 הֵן בְּכֻלּוֹ, לְזִכוֹת לִירְאֵת שָׁמַיִם וּתְשׁוּבָה בְּאַמִּתּוֹת, וּבִפְרָט לְאַמִּירַת
 עֲשָׂרָה מְזֻמּוֹרֵי תְּהִלִּים לְתִקּוֹן הַבְּרִית. כִּי רַבְּנוּ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה הַבְּטִיחַ
 בְּפָנָיו שְׁנֵי עֲדִים, שְׁפָל מִי שְׁיִבּוֹא לְצִיּוּנוֹ הַקְּדוּשׁ וַיֹּאמֶר אֵת הָעֲשָׂרָה
 מְזֻמּוֹרֵי תְּהִלִּים, הַמוֹבָאִים בְּסֵפֶר לְקוּטֵי מוֹהֲרָן חֶלֶק א' סִימָן ר"ה,
 וּבְחֶלֶק ב' סִימָן צ"ב, תְּהִיא זֹ טוֹבָה גָּדוֹלָה בְּכֻלּוֹ וּבִפְרָט לְתִקּוֹן
 הַבְּרִית, שֶׁהוּא הִיסוּד וְהַשְׂרֵשׁ לַיהוּדוּת. וְאֵלּוּ הֵם עֲשָׂרָה הַמְזֻמּוֹרִים
 שֶׁרַבְּנוּ גִילָה לְתִקּוֹן הַבְּרִית: ט"ו, ל"ב, מ"א, מ"ב, ג"ט, ע"ז, צ', ק"ה,
 קל"ז, ק"ג. גַּם טוֹבוֹת גְּשָׁמִיּוֹת הַנְּחֻצוֹת לָאָדָם אֲפָשֶׁר לַפְּעַל אֲצֵל
 הֵשֵׁם יִתְפַּרֵּד בְּתַפְלוֹת שְׁמֻבְקָשִׁים עַל קִבְרֵי צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים. כִּי
 מְבֹאֲר בַּתְנ"ךְ (דְּבָרִים יא, יב. מְלָכִים א' ח, מח. דְּנִיָּאל ו, יא.) שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 מְסֻגָּלַת שֶׁתִּתְקַבֵּל בָּהּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הָאָדָם הַמִּתְפַּלֵּל בָּהּ, יוֹתֵר מִבְּכָל
 מְקוֹמוֹת שְׁפָעוּלָם. וְקִבְרֵי צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים קְדוּשִׁים כְּאִמּוֹר כְּאֶרֶץ

יִשְׂרָאֵל מִמֶּשׁ (בְּמִבְאֵר בְּתַחֲלַת הַסְּעִיף), עַל בֶּן אֶפְסָר לַפְּעַל שֵׁם אֶצֶל
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל מֵינֵי טוֹבוֹת וַיִּשְׁוּעוֹת.

הַתְּחִיבִים

א

מִי שְׂרוּצָה לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ שְׁחַפֵּץ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה
בְּאֵמֶת, וְרוּצָה לָנֶהֱגַ עַל פִּי תוֹרָה בְּאֵמֶת, כְּפִי רְצוֹן ה', חַיֵּב
לְהִיּוֹת בְּקִי בְּהִלְכָה. הֵינּוּ שְׂצָרִיד לְלַמֵּד הַרְבֵּה אֶת דַּעְתָּם שֶׁל צְדִיקֵי
הָאֵמֶת. וְצָרִיד לְלַמֵּד הַרְבֵּה אֶצֶל אַנְשֵׁי אֵמֶת, שֶׁהֵם בְּקִיִּים בְּדַעְתָּם
שֶׁל צְדִיקֵי הָאֵמֶת, כְּדֵי שִׁידַע אִיךְ לְהַתְנַהֵג בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, הֵינּוּ
בְּדַרְךְ שֶׁל יְרֵאת ה' וְקִיּוּם הַתּוֹרָה. כִּי אִם לֹא יוֹדְעִים אִיךְ לָנֶהֱגַ בְּדַרְכֵי
הַתְּשׁוּבָה, אֶפְסָר שֶׁנִּדְמָה כִּי נוֹהֲגִים בְּדַרְךְ נְכוֹנָה, וּבְאֵמֶת הַתְּנַהֲגוֹת
זוֹ מְנַגֶּדֶת חֲלִילָה לְדַרְךְ הָאֵמֶת. גַּם צָרִיד לְהִיּוֹת חֹזֵק בִּידְעָה, כְּדֵי
שֶׁלֹּא לִפּוֹל וְלֹא לְהִתְרַחֵק מִן הָאֵמֶת עַל יְדֵי שׁוּם מְנִיעָה וּבְלִבּוֹל
שְׁבַעֲוֹלָם, הֵן בַּעַת עֲלִיָּה, הֵן בַּעַת יְרִידָה, בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת.
בְּרוּחָנִיּוֹת בַּעַת שֶׁהָאָדָם מֵתְעוֹרֵר לְתַפְלָה וְלַמּוֹד וְחַשׁ חֵיוֹת וְשִׁמְחָה
בְּכָל מַעֲשֵׂה טוֹב וּמְכַל נְקוּדָה טוֹבָה. וְכֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת, כְּשֶׁאֵין לוֹ יִסּוּרִים,
הֵן מִצַּד בְּרִיאוֹת הַגּוּף, הֵן מִצַּד הַפְּרִנְסָה וְכו', הֵן מַעֲצָמוֹ, הֵן מִבְּנֵי
בֵּיתוֹ, שְׁכָל אֵלוֹ מִצַּב שֶׁל עֲלִיָּה הֵם, אֲזִי צָרִיד לְהִתְהַרֵּר מְאֹד בְּזִמְזוֹן כִּזָּה
שֶׁלֹּא לִפּוֹל לְשׁוּם גְּאוֹת חֵם וְשִׁלּוּם, וְלֹא לְהִתְרַחֵק מִן הָאֵמֶת, הֵן
מִחֲמַת רַחְבוֹת הַגִּשְׁמִיּוֹת, הֵן מִחֲמַת הַמִּצַּב הַרוּחָנִי הַטוֹב. וְשִׁלָּא
לְחַשֵּׁב בְּגִלְל הַמִּצַּב הַרוּחָנִי הַטוֹב שִׁיּוֹדְעִים כְּרֵאוֹי אִיךְ לְהַתְנַהֵג

בדרכי התשובה, רק צריך להרבות בתפלה להשם יתברך להנצל מן הטעות ולזכות להבין את האמת של כל דבר פראוי. וכן בגשמיות, צריך בודאי להשמר מאד מגאות בשעה שהבריאות טובה והפרנסה בשפע. וצריך להתחזק מאד ביראת השם וקיום התורה, ולא לחשב בעת ההרחבה כי מחסן הוא נגד יסורים, כמו שרואים שאנשים רבים תועים ומתרחקים מן האמת מחמת הרחבה גדולה ועשירות. וכתוב במסכת אבות (פרק א' מו.) "ואל תתיאש מן הפרענות", ומבאר בכמה ספרי אמת שהפּרוש הפשוט הוא, שבזמן שהאדם מצליח, אל יחשב כי מחסן הוא נגד יסורים ופרענות, רק שישמר עצמו מאד מגאות, ותמיד יבקש מהשם יתברך שיצילו מיסורים. וכן ברוחניות, בזמן שיש התעוררות בתורה ובתפלה וכו', אל יחשב כי מצב טוב זה ביראת שמים ועבודה, ימשך תמיד, רק צריך להרבות בתפלה להשם יתברך שלא יפול מן ההתעוררות. וצריך להזהר שלא להלכד בשום קלקולים ובשום מכשולות, כמבאר בדברי חז"ל (אבות פ"ב מ"ה.) "אל תאמין בעצמך...". ומאידך בשעת ירידה ברוחניות ובגשמיות, הינו שברוחניות אין לו שום חיות בתפלה ובלמוד ובשום מעשה טוב, ובגשמיות הוא חס ושלום אינו בריא ומחסר פרנסה, וכן יסורים אחרים חס ושלום, כפי שרואים שהשם יתברך מנסה את האדם בכמה נסיונות, שכל אלו משמעותם ירידה, צריך אז להתחזק ולהיות מלמד ובקי בדעת צדיקי האמת. וצריך להרבות בתפלה לפני השם יתברך, שייסורים ונסיונות אלו לא יפילוהו ולא ירחיקו אותו מן האמת. וצריך לקיים המבאר בתהלים (תהלים קלט, ח.) "אם אפס שמים שם אתה, ואציעה שאול

הנך", הינו, הן בעת הרחבה והצלחה, שאז הוא בבחינת "אסק שמים", הן בעת נסיונות ויסורים, חס ושלום, שהם בבחינת "ואציעה שאול", צריך לדעת שהכל מיד ה'. ובעת הצלחה לא להתנאות באמור, ובעת נסיונות ויסורים, חס ושלום, להשמר מעצבות ומיאוש, ולא לחשב כי אין חלילה מוצא, רק צריך לזכר ולהאמין שהשם יתברך יכול לעזר תמיד. וגם זה מבאר במאמר חז"ל הנ"ל "ואל תתיאש מן הפרענות". הינו, אם גלפת חס ושלום בפרענות ויסורים, אל תתיאש מן הישועה, רק קנה תמיד אל השם יתברך ובקש ממנו ישועה ורחמים, ובדאי יושיע. כי השם יתברך מושיע תמיד לאדם הקורא אליו באמת, כמבאר בתהלים (קמה, יח.) "קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת". על כן, גם אם נפל חלילה לשאול תחתיות ברוחניות או בגשמיות, צריך לזכר שאם יתגבר לשוב אל השם יתברך אפילו מן החטאים והעוונות וההתרחקות הגדולים ביותר, בודאי יעזר השם יתברך לאדם שיתקרב לאמת כראוי. ואדרבא, כאשר פונים אל השם יתברך מהתרחקות גדולה באמונה פשוטה באמת, הרי זה חשוב ביותר אצל השם יתברך. כי השם יתברך יודע את הקשי של המניעות והבלבולים שמפריעים לאדם ביראת השם וקיום התורה. ובפרט האדם שנתרחק מאד מהשם יתברך, קשה לו ביותר לפנות ליראת ה' וקיום התורה, אבל בהתגברו ובפנותו אל השם יתברך, השם יתברך עוזרו להשלים חפצו כראוי. וכן בגשמיות, כאשר האדם נופל ליסורים ולספנות הגדולים ביותר. חס ושלום, צריך לזכר

ולְהֶאֱמִין שְׁכַאֲשֶׁר יִפְנֶה בְּאֵמַת אֵל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, בְּתַפְלָה וּבְתַשׁוּבָה,
הוא יִתְפָּרֵד יַעֲזֶרְהוּ בְּוֵדָאֵי, וַיִּמְשִׁיךְ עָלָיו הַרְבֵּה חֲסָדִים וְטוֹבוֹת.

ב

עֵקֶר גְּדֻלְתּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, הוא שְׁגֵם הָאֲנָשִׁים שֶׁהִתְרַחְקוּ מֵאֵד
מִמָּנֹנוּ וּמִקִּיּוֹם הַתּוֹרָה, הֵן מִחֲמַת חֲטָאִים וְעוֹנוֹת בְּשֵׁל
הַתְּגַבְרוֹת יֵצֵר הָרַע, הֵן מִחֲמַת נִסְיוֹנוֹת בְּגַשְׁמִיּוֹת, שֶׁבְעַמְיֹם נִפְלוּ
לְקַלְקוּלִים וּמְכַשׁוּלִים, אֲזִי כַּאֲשֶׁר הֵם מִתְגַּבְּרִים וּפּוֹנִים אֶל הַיְהוּדוֹת
כְּרֵאוּי, מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר כְּבוֹד שָׁמַיִם עַל יָדָם, לְמַטָּה וּלְמַעְלָה. עַל כֵּן
אֲסוּר לְשׁוֹם אָדָם לְהִתְיַאֵשׁ מִלְּשׁוֹב אֶל הַיְהוּדוֹת מִחֲמַת שֶׁהוּא רְחוּק
מֵאֵד מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד בְּשֵׁל חֲטָאִיו וְעוֹנוֹתָיו, וְגַם אִם הַרְבֵּה חַס וְשָׁלוֹם
לְפִשְׁעוֹ, אֶל יַחֲשֹׁב, כִּי אֵין לוֹ כֶּבֶד שׁוֹם חֲשִׁיבוֹת אֶצֶל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד.
אֲדַרְבָּא, אָדָם זֶה שֶׁהִתְרַחַק וְשָׁב בְּאֵמַת, שִׁיבְתוֹ חֲשׁוּבָה בְּיֹתֵר אֶצֶל
הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, כְּמִבְּאֵר בְּאוֹת א'. כִּי עַל יְדֵי הַהִתְקַרְבוֹת שֶׁל אָדָם
מִרְחַק, מִתְגַּדֵּל יוֹתֵר כְּבוֹדוֹ יִתְפָּרֵד, כְּמִבְּאֵר בְּתַחֲלַת הַסְּעִיף. וְעֵקֶר
הַהִתְקַרְבוֹת שֶׁל הַרְחֻקִים הוּא עַל יְדֵי צְדִיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים. הֵינּוּ
עַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת לְצְדִיקֵי הָאֵמַת וְקִיּוֹם דַּעוֹתֵיהֶם, כְּמִבְּאֵר בְּלִקוּמֵי
הַלְכוֹת בְּמִקְוֹמוֹת שׁוֹנִים.

ג

הַחֲכָרִים הַמְּקַרְבִּים לְצְדִיקֵי הָאֵמַת וְאוֹחֲזִים עֲצָמָם כְּרֵאוּי בְּדַרְכֵיהֶם,
צְרִיכִים לְחֻזַק וּלְעוֹרֵר זֶה אֵת זֶה לְיִרְאַת הַשֵּׁם וּלְקִיּוֹם
הַתּוֹרָה. וְעֵקֶר הַהִתְחַזְקוֹת, שְׂאִישׁ אֵת רַעְהוּ יַחֲזֵק נוֹבַע מִכַּחוּ הַגְּדוּל

של צדיק האמת, שאליו מקרבים. כי לצדיק האמת פח גדול בזה, שיכול לתקן אפילו את האדם הגרוע ביותר, שלא יצא עדין ממעשיו הרעים ולא נכנס עדין לדרך הקדשה אפילו כחוט השערה, אבל כיון שמכבטל דעתו לדעת צדיק האמת, והוא מקים עצותיו בשכל ודעת פראוי, יכול צדיק האמת לתקנו ולעורר בו הרגשים של אמת, שיתחדש ויתגבר ויפנה ליראת השם וקיום התורה. וזה עקר ההתחזקות שהאדם צריך תמיד לדעת ולזכור, שאפילו האדם הגרוע ביותר, שאינו מתגבר פראוי על יצרו הרע ועוברים עליו מלחמות ונסיונות קשים, כל זמן שיחזיק עצמו פראוי בהתקרבותו אל צדיק האמת ויתחזק לקיים עצותיו, הרי יש לו תקנה גדולה להתקיים ביהדות. גם צריכים המקרבים אל צדיק האמת לחזק איש את רעהו ולעורר זה את זה לאהבת השם, וצריכים להזכיר איש לחברו את העצות הטובות, שיודעים ומבינים על ידי ההתקרבות אל צדיק האמת.

ד

צריך לדעת שהשם יתברך מתפאר אפילו עם הגרוע שב ישראל, הינו שיש להשם יתברך כביכול, קורת רוח נחת ותענוג, מהנקדות טובות המצויות אפילו בגרוע שבגרועים. ואפילו בפושע ישראל - כל עוד שישם ישראל נקרא עליו, עוד מצויה בו נקודה, אשר בה מתפאר השם יתברך. הינו אפילו אם אותו חוטא נפל לחטאים רבים ולעוונות מחמת ריחוקו מן האמת, שבגלל פן מכנה הוא "פושע ישראל", אף על פי כן, אם אוחו עצמו בנקדות טובות,

היגו ציציית, תפלין, שבת, נטילת ידים, ברכות וכן נקודות טובות נוספות, של היהדות, הוא אהוב להשם יתברך, והשם יתברך מתפאר בו. לכן אסור אף פעם להתיאש משיבה להשם יתברך, כי גם אם האדם נפל לחטאים ועוונות רבים, עליו לדעת כי אינו מאוס לפניו חס ושלום, ואהבתו יתברך אינה מנועה ממנו. ואם יפנה מעתה להשם יתברך אזי הוא חשוב וחביב אצלו, כביכול, כמבאר בלקוטי הלכות. על בן צריך האדם לדעת, כי הדרך לשוב פתוחה תמיד, כי השם יתברך יודע את הקשי של מלחמת היצר ויודע עד כמה קשה להכניע את תאוות והבלי עולם הזה, ובפרט עד כמה קשה להכניע את נסיון הגיאות והכבוד המדמה, שזה עקר העבודה, כמבאר בלקוטי מוהר"ן (חלק א' סימן ו') בתורה "קרא את יהושע", שעקר התשובה והעבודה הוא להכניע את הגאות ואת הכבוד המדמה, ועבודה זו קשה יותר מכל העבודות. וככל שהאדם רחוק מן האמת יותר, בן קשה לו יותר להכניע את התאוות ואת הגאות. על בן באשר הוא מתעורר לשוב אל השם יתברך אפילו מן הדרגה הנמוכה ביותר, אזי חשוב הוא מאד אצלו יתברך. ועקר ההתעוררות לשוב אל השם יתברך נובע מן ההתחברות עם אנשי אמת, היגו עם אנשים המקרבים אל צדיק האמת בלי שום שקר ומתנהגים ביהדות בכלליות ובפרטיות, בכל מדה טובה, בצנעה בלי רעש ובלי פרסום, ויכולים למצוא נקודות טובות אפילו באדם הגרוע ביותר, רק באפן שעל ידי זה יעוררו אותו ליראת השם, כמבאר בתורה (ח"א סימן רפ"ב) "אזמרה לאלקי בעודי". כי אם דנים את האדם לכף זכות

באפן שאינו ראוי, אזי מוזק הוא מאד, (כמבאר בלקומי הלכות השקמת הבקר, הלכה א'. עין שם).

ה

כשצריך לעלות מדרגה לדרגה, הינו, כשאדם המחזיק עצמו ומתחזק ביהדות כראוי, זוכה להרגיש ולהבין הרגש עמוק יותר בידיעת התורה ויראת השם, אזי ההרגש וההבנה האלו בחכמת התורה ויראת ה' נחשבים מדרגה גבוהה מקדם, ובשל זאת מכנה אדם זה שעולה "מדרגה לדרגה". ואדם זה הזוכה לעלות במדרגתו, חייב קודם לרדת "ירידה לצרף עליה". הינו שצריך לפול מהרגישיו והתעוררותו הקודמים שהיו לו בעבודת השם. על פן צריך לזכר, שאסור להחליש בדעתו בעת ירידה, ואסור להתרפות לגמרי. כי כל ירידה העוברת על האדם שחפץ באמת להתחזק ביהדות הן ירידה בגשמיות הן ברוחניות, הן רק נסיונות לבחן אותו, אם לא יתרחק מיהדות. ואם מתגבר בכל כחו לאחזו עצמו ביראת השם וקיום התורה אפילו בעת ירידה, אזי תהפך לו הירידה לעליה גדולה, כמבאר בספרי רבנו זכרנו לברכה, במקומות רבים. וכל יהודי החפץ ללכת בדרכי היהדות באמת, יכול להבין, עד כמה צריך להתחזק בעבודת השם וקיום התורה, ואסור לפול אף פעם מדעתו מחמת הירידות ביהדות, בכריאות הגוף, פרנסה, וכו'. ואם יתחזק ולא יתבטל בשום אופן מחמת הירידות, המניעות והבלבולים, שמתגברים כנגדו ורוצים להרחיקו מיהדות, גם אם יעבור עליו חס ושלום, מה שיעבר, אזי השם יתברך יעזרהו, שכל הירידות יתהפכו

לעליות גדולות. הינו, ברוחניות, שיזכה להרגיש אורות בכל המדות טובות, שעד נפילתו לא חש בהם ויזכה להתעוררות חדשה ביראת השם וקיום התורה, שעד הנה לא הכיר, ובגשמיות, יהפך לו השם יתברך את צרותיו ויסוריו לישועות גדולות, כמבאר בלקוטי הלכות. גם מבאר שם בענין ההתחזקות עד כמה צריך כל אדם להתחזק ולא להבטל מפני שום מגיעה ומפני שום ירידה, וצריך לדבר דברים הרבה, מחמת שכל אדם שנפל במדרגות שפלות, נדמה לו, כי כל עניני ההתחזקות, המבארים בספרי אמת, אינם אמורים בעבורו אלא עבור אנשים גדולים העולים ומתעלים מדרגה לדרגה. אבל באמת אין הדבר כך, רק צריך לדעת ולהאמין, כי כל עניני ההתחזקות נאמרו אפילו עבור האדם הקטן והגרוע ביותר. כי השם יתברך טוב לכל, וחפץ כי הקטן והגרוע מכל - ישוב אליו, כי זאת התכלית של כל אדם, ובשל תכלית זו נברא בעולם.

ו

כל אדם שבעולם אפילו מי שהוא במדרגה תחתונה מאד, הינו אפילו האדם הרחוק מהשם יתברך מאד, באשר הוא חפץ לשוב לאמת, הינו ליראת השם וקיום התורה, צריך ללכת מדרגה לדרגה. הינו שצריך להתחיל בכל יום ויום בחשק חדש לעסק בתפלה, בלמוד ובכל מדה טובה. והעקר הוא להתחדש בכל פעם ופעם בנקודת האמת, הינו להביט בכל עבודה ומדה טובה אם הם באמת פראוי. כל זאת מכנה "מדרגה לדרגה", כי על ידי זה זוכים בכל פעם להתקרב להשם יתברך ביותר. כך מבאר בלקוטי הלכות.

גם צריך לדעת, שכל פעם לפני שזוכים להתקרב להשם יתברך מתגברות ביותר התאוות והדמיונות, מחשבות רעות, בלבולים, מניעות ונסיונות שאינם נותנים לאדם להכנס לשערי הקדשה, ומפטרם להרחיקו מן היהדות ולהפריעו מלהחזיק עצמו באמת בראוי. ומחמת זאת טועים החסידים והבשרים האמתיים טעות גדולה, באשר רואים פתאום, כי תאוות, מניעות, בלבולים ודמיונות מתגברים עליהם, וחושבים כי כל זה בא מחמת שנפלו ממדרגתם, מאחר שבפעמים הקודמות לא התגברו עליהם כל אלה כל כך. אבל באמת אין זה מחמת נפילה, חס ושלום, אדרבה, מחמת שצריכים לעלות מדרגה לדרגה, הינו להתקרב אל השם יתברך ביותר, כמבאר למעלה, בשל כך מתגברים עליהם כל התאוות, הבלבולים ועקמומיות הלב, וכו'. וכל זאת רק מחמת נסיון לבוחנו אם יתחזק בראוי. על כן צריך בכל פעם להתחזק מאוד שלא לפול מן הדעת מחמת ההתגברות הנ"ל, ולא להתרחק מיהדות מחמת קשי המניעות וכו', רק להתחזק ברצונות אמתיים ובתפלה ותחנונים להשם יתברך באמת, שיוכל לעמוד ולא להתבטל מפני הנסיונות ולהתחזק ביהדות בכל כחו באמת, כל אחד לפי מדרגתו.

ז

העצה, כדי שהמניעות, התאוות, הבלבולים והדמיונות לא יתגברו, ושלא להבטל מפניהם, היא לתת צדקה לעניים הגונים. כי עקר גדולתו של השם יתברך מתגלה על ידי צדקה, שנותנים לעני הגון, ועל ידי המצוה הזו זוכים להכניע את המניעות

ואת הכלבולים, שמתגברים בכל הרגה ודרגה, על כל אדם לפי מדרגתו.

ח

עוד יש עצה על מנת שהתאוות, הדמיונות והמניעות לא יתגברו, ואף אם יתגברו, שלא להבטל מפניהם, ועל ידי כך לא לפול מן המדרגה, והיא לשמוח עם כל נקודה טובה, הינו עם מעט היהדות המצויה בו. וצריך כל כך לשמוח בזה, כמו ששומחים עם רכוש גשמי, הינו כסף וכיוצא בזה. גם צריך לשמוח במה שגולד יהודי ומקרב לאנשי אמת, שהם מדריכים אותו בדרך האמת. כי על ידי ההתחברות לאנשי אמת שמלמדים אותו ללכת בדרך האמת והישר, יש תקנה גדולה להתחזק ביהדות תמיד. ועל ידי השמחה ששמוח ביהדותו ובקרבנותו לצדיק האמת ולמקרביו האמתיים, על ידי זה שזוכרים את כל הקלפות, הינו את המניעות, התאוות והדמיונות המתגברות בכל מדרגה, ומתחזקים ביהדות תמיד.

ט

באשר מתגברים ושזוכרים את המניעות ואת הנסיונות ועולים בדרגה, איש איש לפי בחינתו, על ידי זה עושים טובה לחבר, שעמד בדרגה זו, שהאדם הנמוך מדרגתו צריך עתה לעלות לשם, כי חבר זה עולה עתה למדרגה גבוהה יותר, כי שני אנשים אינם יכולים לעמוד בדרגה אחת. וזה שנקרא "הרמה", הינו

הַעֲלָאָה, שְׁאֶחָד מִגְּבִיָּה אֶת חֲבֵרוֹ, כְּמִבְאֵר, שֶׁעַל יְדֵי עֲלִיתוֹ לְדַרְגָּתוֹ,
זוֹכֶה הַחֵבֵר לְמִדְרָגָה נְעִלָּה יוֹתֵר.

•

צָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מִמְּלֵא אֶת הָעוֹלָם בְּלוֹ, "וְלִית אֶתֶר
פְּנּוּי מְנִיָּה". אִין שׁוּם מְקוֹם בְּלֵא כְּבוֹדוֹ וְהִשְׁגָּחְתּוֹ, כִּי הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ כְּבִיכּוֹל, מִמְּלֵא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת וּמְקוֹפָם. בְּשֵׁל זֹאת צָרִיךְ כָּל
אָדָם לְדַעַת, כִּי הֵיכֵן שֶׁהוּא מְצוּי שָׁם, אַף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצוּי עִמּוֹ
וְרוֹאֵה מַעֲשָׂיו, מְדוּתָיו וְתַנּוּעוֹתָיו. וְאַפִּילוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמִשְׁאֵל וּבְמִתְּנָן
בֵּין הַגּוֹיִים, אֵל יַחֲשֵׁב שְׂאִינוֹ יְכוּל לְעַבֵּד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ שְׂאִינוֹ
יְכוּל לְהַחֲזִיק עֲצָמוֹ בִּירְאֵת הַשֵּׁם וּבִיְהוּדוּת, מִחֲמַת הַגְּשָׁמִיּוֹת
וְהַחֹמְרִיּוֹת הַמְּקִיפִים אוֹתוֹ מִחֲמַת עֶסְקוֹ בֵּין הַגּוֹיִים אוֹ בְּמִקְוֵמוֹת
שְׁפָלִים אַחֲרִים הֶרְחֻקִים מִן הַיְּהוּדוּת. אֵל לְאָדָם זֶה לְחַשֵּׁב וְלוֹמַר כֶּךָ,
רַק אֲדַרְבֶּה, יָדַע שְׂאִילוֹ בֵּין הַגּוֹיִים וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַשְּׁפָלִים
וְהַנְּמוּכִים אֶפְשָׁר לְמַצּוֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַפְשָׁר לְהַתְּחַזֵּק בִּירְאֵת
הַשֵּׁם וּבִקְיוֹם הַתּוֹרָה. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצוּי בְּכָל הַמִּדְרָגוֹת, כִּי
מִבְּלַעֲדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא יִתְכַּן קִיּוֹם וְחַיִּית לְשׁוּם דְּבָר. אֲבָל בְּמִקְוֵמוֹת
הַשְּׁפָלִים וְהַנְּמוּכִים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְכַסֶּה וְעֵלוּם מְאֹד. לְכֵן, מִי שֶׁנּוֹפֵל
לְמִדְרָגוֹת נְמוּכוֹת, הֵינּוּ לְמִקְוֵמוֹת רְחוּקִים מְאֹד מִיְּהוּדוּת, חַיֵּב
לְהַתְּחַזֵּק בְּיָתֵר יְגִיעוֹת וְטָרְחוֹת, כְּדֵי שְׂיֻכַּל לְהַחֲזִיק עֲצָמוֹ בִּירְאֵת
הַשֵּׁם וּקְיוֹם הַתּוֹרָה. וְאִם יִתְנַבֵּר כְּרָאוּי, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרְהוּ בְּנוֹדָא,
לְהַשִּׁיג חֶפְצוֹ כְּרָאוּי.

יא

צָרִיךְ לְדַעַת, שְׁגַם אִם נָפַל לְמָקוֹם קְלָפוֹת, הֵינּוּ לְמָקוֹם נְמוּךְ וְשֹׁפֵל כָּל כֶּף, שֶׁהָאֲנָשִׁים שֵׁם רְחוּקִים מְאֹד מִן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּבְמִידוֹתֵיהֶם, וְנִדְמָה לוֹ לְאָדָם שֶׁנָּפַל לְמָקוֹם הַהוּא, אוֹ שֶׁכָּבַר חֲלִילָה נָפַל לְמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁכָּבַר לֹא יוֹכֵל לָשׁוּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, מַחֲמַת שֶׁהִתְרַחַק מְאֹד מִן הָאֲמִת, הֵן מַחֲמַת הַמָּקוֹם הַשֹּׁפֵל אֲשֶׁר לְשֵׁם נָפַל, הֵן מַחֲמַת מַעֲשָׂיו הַגְּרוּעִים וּמִדּוֹתָיו הָרָעוֹת, צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁאֵין הָאֲמִת כֶּף. רַק מִכָּל מָקוֹם רְחוּק מִן הָאֲמִת, וּמִתּוֹךְ עוֹמֵק הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים וְהַמִּדּוֹת הָרָעוֹת, אֲפֹשֶׁר לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִזְכוּת לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אִם מִתְגַּבְּרִים בְּאֲמִת. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצּוֹי בְּכָל מָקוֹם וְקָרוֹב לְאָדָם בְּכָל מָקוֹם הַמְּצָאוֹ, אֲבָל בּוֹדָאִי, בְּמִקְוֹמוֹת הַשֹּׁפְלִים, אוֹ כִּאֲשֶׁר הָאָדָם נָפַל לְמַעֲשִׂים גְּרוּעִים, אֲזִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְכַסֶּה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ מְאֹד. עַל כֵּן עַל הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר בִּיתֵר וְיִגְיעוֹת וּמְרַחוֹת, וְצָרִיךְ לְעִמּוֹד בְּנִסְיוֹן, כִּדְרִי שְׂיִוְכַל לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אֲמַנָּם אִם יִתְגַּבֵּר כְּרֹאֲוִי, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹדָאִי יַעֲזֹרְהוּ, שְׂיִבּוֹא לְאֲמִת בְּשְׁלָמוֹת.

יב

יִשְׁנָם אֲנָשִׁים, שֶׁעָבְרוּ עֲבֵרוֹת מְרֻבּוֹת עַד שֶׁנָּפְלוּ לְ"הַסְתָּרָה שְׁבִתוֹךְ הַסְתָּרָה". הֵינּוּ שֹׁפֵה הַתְּרַחְקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁאֵינָם מְרַגְּשִׁים, כִּי עוֹבְרֵי עֲבֵרוֹת הֵם. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרְרִים לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, נִדְמָה לָהֶם, כִּי כָּבַר אֶפְסָה תִקְוָה חֵם וְשְׁלוֹם, וְנִדְמָה לָהֶם, כִּי כָּבַר לֹא יוֹכֵלוּ לָשׁוּב לִירֵאת הַשֵּׁם וּלְקִיּוּם הַתּוֹרָה. כִּי כִּאֲשֶׁר אָדָם עוֹבֵר

עברה ושונה בה, נדמה לו כהתר, ועל ידי זה נופל ל"הסתרה". הינו, הוא מתרחק מעט מהשם יתברך. אבל לאחר מכן, אם אינו מתחרט על הרע שעשה ועובר עוד עברות רבות, אזי השם יתברך מתעלם ומתכסה ממנו ב"הסתרה שבתוך הסתרה". הינו שמתרחק כל כך מהשם יתברך, עד שכמה שחוטא, אינו מרגיש כלל כי חוטא הוא, וכשמתרחקים, חלילה, מהשם יתברך ב"הסתרה שבתוך הסתרה", קשה בודאי, מאד לשוב מדרך תועים. אבל על ידי עסק התורה באמת, אפשר לעורר אפילו אותו אדם שנפל ב"הסתרה שבתוך הסתרה", ואפשר גם להודיעו, שיש לו תקנה גדולה לשוב להשם יתברך. כי באמת, על ידי ההתקרבות האמתית לצדיקי האמת, שרק באמצעותם זוכים לעסק התורה באמת, יכול כל אדם להתקרב אל השם יתברך, אפילו נרחק מאד, חלילה. כל זאת באמור, על ידי התקרבות אמתית לצדיקי האמת, כי רק אז זוכים לעסק התורה באמת. ועל ידי עסק התורה באמת, אפשר לשוב אל השם יתברך, הינו ליראת השם וקיום התורה.

יג

במקומות הנמוכים הרחוקים מאד מהשם יתברך, מצויה קדשה גדולה מאד, המכנה "סתרי תורה", אבל הקדשה המצויה שם עלומה מאד. לכן, מי שנפל חס ושלום במקום שפל או למעשים גרועים ומדות רעות, צריך לדעת, כי אם יתגבר פראוי לשוב מדרך הפסדה, יכול לשוב ביתר שאת ואמת גדולה יותר אל השם יתברך, כי במקום שמצוי שם, מצויה באמור "קדשה", כמבאר

למעלה. וכשיזכה להתגבר באמת, לשוב אל השם יתברך מן המקום הרחוק ומן המדרגה הנמוכה, אזי יתגלו "סתרי תורה" על ידו. הינו דעות אמתיות מן התורה שהיו עלומות ולא ידעו מהם, יתגלו דוקא על ידו. ויתגלה מאד כבוד השם יתברך. כך מבאר ב"לקוטי הלכות", וכמבאר ב"לקוטי מוהר"ן" חלק א' סימן י' בתורה "ואלה המשפטים" כי כאשר אדם רחוק מתקרב אל השם יתברך, אזי מתגדל כבודו יתברך מאד בכל העולמות.

יד

כאשר האדם מתעורר לתשובה, עליו לדעת, כי בעת שחפץ להכניס ללרכי הקדשה או בעת שהוא רוצה לנסע לצדיק האמת, שאלו היסודות לכל היהדות, אז מתגבר כל פעם יצר הרע חדיש, חזק, למנעו מכך. וככל שאדם נכנס יותר באמת בעבודת ה', הינו ככל שהוא חפץ יותר לשוב ליראת השם ולקיום התורה באמת, מתגבר עליו יצר הרע גדול יותר. על כן צריך כל פעם להתגבר להכניע את היצר הרע החדש, המתגבר עליו. ומכאן נובע, שלפעמים כאשר אדם מתעורר לסע אל צדיק האמת, יש לו תשווקה גדולה לנסיעה זו, ואחר כך, כאשר מתחיל לסע, תשווקה זו פוחתת. ולפעמים בהגיעו לצדיק, נופל מתשווקתו לגמרי. כל זאת מחמת הסבה המבארת למעלה. כי תכף להתעוררות לנסיעה לצדיק האמת, ממית הוא את היצר הרע, שהיה לו בתחלה, ובשל זאת מתלקחת התשווקה לנסיעה, אבל אחר כך, כאשר חפץ כבר לסע ממש, מתהווה אצלו יצר הרע חדיש קשה מקודמו, בכדי למנעו מן

הַנְּסִיעָה וּמַחְמַת זֹאת נִחְלָשֶׁת תְּשׁוּקָתוֹ. כִּי עַל יְדֵי הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ לְנְסִיעָה אֶל צְדִיק הָאָמֶת, בּוֹדְאֵי הַתְּחִינּוֹת וְהַתְּקַרְב לִירֵאת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה יוֹתֵר מִלִּפְנֵי כֵן, וּמְבַאֵר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָה (סֵפֶה נב), "כִּי כָל הַגְּדוֹל מַחְבְּרוֹ, יֵצְרוּ גְדוֹל מִמֶּנּוּ". עַל כֵּן מִי שֶׁחָפֵץ בְּאָמֶת לְהַתְּקַרֵב אֶל הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד, צָרִיךְ לְדַעַת כִּי יוּכַל לְזוֹכֵת לְכַדֵּךְ רַק עַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת אֲמִתִּית לְצְדִיק הָאָמֶת. וּבְגִלָּל הַהִתְקַרְבוֹת לְצְדִיק הָאָמֶת צָרִיךְ הַתְּחִינּוֹת גְּדוֹלָה מוֹל הַמְּנִיעוֹת שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע, שְׂמַתְנַגְּרוֹת וּמַתְּחִידוֹת תָּמִיד עַל הָאָדָם שְׂרוּצָה לְהַתְּקַרֵב אֶל צְדִיק הָאָמֶת.

טו

יִשְׁנֶם כַּמָּה מִיָּנִי יֵצֵר הָרַע. לְרַב הָעוֹלָם יֵשׁ יֵצֵר הָרַע נְמוּד וּמְגֻשֵׁם, הַמְּכַנֶּה "רוּחַ שְׂמוֹת" מִמֶּשׁ, כִּי הוּא מְפַתֵּה אֶת הָאָדָם לְתַאוּת וּמַדּוֹת רָעוֹת וְלַעֲבֻרוֹת מִמֶּשׁ. וּמִי שֵׁישׁ לוֹ דַּעַת מְזַכֶּכֶת וּמַבִּין בְּדַעְתּוֹ מַעֲט מוֹעֵר מַגְדִּילֵת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד, בּוֹדְאֵי אֲצִלוֹ אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע פְּשוֹט וְנְמוּד הוּא שְׂמוֹת וְשִׁנְעוֹן. וְאֲפִילוֹ הַנְּסִיּוֹן שֶׁל תַּאוּת נְאוּף וְשִׂאָר תַּאוּת וּמַדּוֹת רָעוֹת בְּפִשְׁימוֹת הַכֹּל הוּא שִׁנְעוֹן וְאִינוֹ זָקוּק לְשׁוּם הַתְּנַגְּרוֹת מוֹל יֵצֵר הָרַע שֶׁל עֲבֻרוֹת חֲמוּרוֹת. רַק הוּא צָרִיךְ לְהַתְּנַגֵּר כִּנְגַד יֵצֵר הָרַע מִמְדַּרְגָּה גְבוּהָה יוֹתֵר שֶׁהוּא עֹדֵן יוֹתֵר מִן הַיֵּצֵר הָרַע הַפְּשוֹט הַמְּפַתֵּה אֶת הָאָדָם לַעֲבֻרוֹת וְלַתַּאוּת גְּמוּרוֹת, כִּי עָלָיו מַתְּנַגֵּר יֵצֵר הָרַע שֶׁל גְּאוּת, כַּעֵס, עֲצָבוּת, וְכו', אֲבָל הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁל רַב הָעוֹלָם בְּאָמֶת הוּא שְׂמוֹת גְּדוֹלָה אֲצִל אָדָם זֶה, שֵׁישׁ לוֹ

שָׁכַל אֲמַתִּי. וְכָל אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂיֵצִילוּ
מִכָּל מִינֵי יְצָרִים רָעִים וּמִכָּל מִינֵי נִסְיוֹנוֹת.

טז

יִשְׁנֶם אֲנָשִׁים שֶׁיֵּצֵר הָרַע שְׁלָהֶם הוּא קִלְפָה דַּקָּה, הֵינּוּ יֵצֵר הָרַע
עֲדִין שְׂאִינוּ מִפְּתָה לְתַאוּת רְעוֹת מִמָּשׁ וְלַעֲבֵרוֹת מִמָּשׁ, רַק
הוּא מֵבִיא אֶת הָאָדָם לְפָגְמִים עֲדִינִים שֶׁהֵם בְּכַמָּה פְּרָטִים גְּרוּעִים
יֹתֵר מִתַּאוּת וְעֵבְרוֹת גְּרוּעוֹת. הֵינּוּ יֵצֵר הָרַע שֶׁל גְּאוֹת, כַּעַם,
עֲצָבוֹת, חֲנֻפָּה, צְבִיעוֹת וְעוֹד פְּגָמִים דּוֹמִים. יֵצֵר הָרַע כְּזֶה מְצוּי רַק
אֵצֶל אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים, אֲבָל זֶה עֲדִין אֵינוֹ יֵצֵר הָרַע שֶׁל צַדִּיקִים אֲמַתִּיִּם.
כִּי יֵצֵר הָרַע שְׁלָהֶם הוּא מְלֹאךְ קְדוֹשׁ מִמָּשׁ, וְאִם אֵין כּוֹבְשִׁים כְּרָאוּי
אֶת יֵצֵר הָרַע "מְלֹאךְ הַקְּדוֹשׁ", אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ חֵם וְשָׁלוֹם לְפָגְמִים
גְּדוֹלִים יֹתֵר, וּמְכַשׁוֹלוֹת, מֵאֲשֶׁר עַל יְדֵי יֵצֵר הָרַע פָּשׁוּט, כִּךְ מְבַאֵר
בְּ"לְקוּמֵי הַלְכוֹת."

יז

גַּם כַּעֲנֵן הַהֶתְקַרְבוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצוּי יֵצֵר הָרַע גְּדוֹל. הֵינּוּ,
לְפַעֲמִים הַתְּלַהֲבוֹת גְּדוֹלָה מְדֵי חוּץ מִן הַמְּדָה, הֵינּוּ הַפְּרָזָה
בְּ"פְרוּמְקִיט" יֹתֵר מִן הַמְּתָאִים לְאוֹתוֹ אָדָם, נוֹבַעַת מִן הַיֵּצֵר הָרַע.
כִּי כִּמוֹ שֶׁהַיֵּצֵר הָרַע מֵבִיא אֶת הָאָדָם לְמְכַשׁוֹלוֹת עַל יְדֵי הַהֶתְרַחֲקוֹת
מִיְהוּדוּת, כִּךְ מֵבִיא אֶת הָאָדָם לְמְכַשׁוֹלוֹת גְּדוֹלִים יֹתֵר עַל יְדֵי רְבוּי
הַתְּלַהֲבוֹת, שְׂאִינוּ שִׁיךְ לְמַדְרַגְתּוֹ. כַּמְבַּאֵר בַּתּוֹרָה, כִּי כַּעַת קִבְּלַת
הַתּוֹרָה הַזֹּהִיר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת י"ב, כ"א). "פֶּן יִהְרָסוּ

אל ה'", היגו שלא יתקרבו מדי להשם יתברך, יותר מן השיך והמתר להם. וזהו למוד אמתו לכל אדם בכל דור, כאשר הוא מתעורר להתלהבות "פרומקייט", שלא יפריז, כי יכול, חלילה, להגיע לידי מכשולות גדולים. ובגלל שקשה מאד לדעת את השיעור והמדה ביהדות עד היכן הגבול, לכן תמיד יש לבקש הרבה מהשם יתברך, לזכות, לדעת ולהבין באמת בלי שום טעות את השיעור ביהדות, כל אדם לפי דרגתו, לפי הזמן ולפי המקום בו הוא נמצא.

יח

אותו אדם אשר דינים שורים עליו והוא בצרה חס ושלום, צריך להתגבר מאד להנצל מן היצר הרע. כי בעת צרה, רחמנא לצלן, יצר הרע מתגבר מאד על האדם, כמו שרואים בחוש, כי בעת צרה, רחמנא לצלן, יצר הרע מתגבר על האדם ומביאו לכעס ולעצבות, ולהתרעם על ההשגחה, ולפעמים לכפירות, רחמנא לצלן, היגו להתפחשות להשגחה פרטית, שהיא גרועה מכל הפגמים. כי עקר שרש היצר הרע הוא מגבורות ודינים, וצרות ויסורים נובעים גם כן מגבורות ודינים, שלכן בעת צרה, התגברות היצר הרע גדולה מאד. לכן כאשר האדם שרוי חס ושלום בצרה, צריך להרבות בתפלה להשם יתברך, שיצילו הן מן הצרה הן מן היצר הרע, שמתגבר עליו בעת ההיא, כמבאר בסעיף זה.

יט

גם צריך לדעת ולזכור, כי מדת העצבות מזיקה מאד בגשמיות וברוחניות. וכשאדם שרוי בעצבות, היצר הרע מתגבר עליו מאד, ועל ידי עצבות מגיעים חלילה לפגמים רבים ומכשולות, כמבאר בספרי האדמו"ר זכרונו לברכה. לכן צריך להתגבר תמיד ולהתחזק במדת השמחה, ולשמח עצמו בכל מיני עצות המבארות בספרי רבנו זכרונו לברכה. הינו בגשמיות יכול לשמח ולהחיות עצמו עם ההרחבות והחסדים, שהשם יתברך עושה עמו, ולא להביט על החסרונות ועל הנסיונות שלו, בכדי שלא יגיע לעצבות חס ושלום, כמו שהאדמו"ר זכרונו לברכה מפרש את הפסוק (חלק א' סימן קצ"ה) "בצר הרחבת לי". הינו להתבונן תמיד בהרחבות שהשם יתברך עושה עם האדם בעת צרה, ואזי ינצל, בודאי, מן העצבות. וצריך לדעת ולזכור, כי החסדים והטובות, שהשם יתברך עושה עם האדם, רבים וגדולים מן היסורים והצרות שעוברים עליו, כמבאר בדברי חז"ל (תוספתא סוטה פ"ד, הובא ברש"י שמות כ, ו.) "מדה טובה מרבה ממדת פרענות", הינו הטובות, שהשם יתברך עושה תמיד עם האדם, רבות וגדולות הן מן היסורים, שעוברים עליו. וברוחניות צריך תמיד לשמח עצמו עם הנקודות טובות ומעט היהדות, שמוצא בעצמו. כמבאר בלקוטי מוהר"ן בתורה (ח"א סי' רפ"ב) "אזמרה לאלקי בעודי". כי עקר ההתחזקות ואחיזתו ביהדות הוא רק על ידי מדת השמחה, כמבאר בפסוק (נחמי' ח, י.) "כי חדות ה' היא מעוכם". הינו, עקר ההתחזקות ביהדות הוא על ידי השמחה בהשם יתברך, הינו עם המצוות ומעשים טובים שמעוררים את

האדם ליראת השם וקיום התורה. גם צריך לזכור, שמבאר בלקוטי הלכות ("הלכות השקמת הבקר") כי העצה לשמוח בנקודות טובות ולדון עצמו לכף זכות, כמבאר בתורה "אזמרה", יש בה מן הכח של "אפר פרה אדומה", לטהר טמאים ולטמא טהורים. הינו, לקרב להשם יתברך ולטהר מעוונות טמאים ורחוקים. אבל מאידך, טהורים, הינו אלו הנוהגים בקדושה ובטהרה, עלולה עצה זו לרחקם מהשם יתברך, אם ינהגו בה שלא פראוי. על כן צריך להתבונן היטב, שעל ידי העצה של "אזמרה" יתקרב בכל פעם ליראת השם ולקיום התורה, ובכל פעם לתת תוספת חשיבות לכל נקודה טובה, ובפרט לחזק כל מעשה טוב.

ב

ההתרחקות שקורית לאדם, המתעורר ליהדות, היא למען ההתקרבות. הינו פשאדם מתעורר וחפץ להתקרב אל השם יתברך, הינו ליראת השם וקיום התורה, על פי רב באים עליו דינים ויסורים רחמנא לצלן, ומניעות רבות וקשות, ונדמה לו כי לא יוכל לשבר מניעות אלו. אדרבה, נדמה לו, כי השם יתברך מרחיק אותו על ידי המניעות. אבל באמת אין הדבר כך, רק מניעות אלו הן לטובתו, מהשם יתברך כביכול בעצמו, לבחון אותו אם התקרבות זו ליהדות - אמתית היא. על כן צריך האדם להתגבר לעמוד בנפיון ולא להתרחק חס ושלום מהשם יתברך בגלל היסורים והמניעות ואל יחשב, כי הקדוש ברוך הוא חפץ להרחיקו חס ושלום מן היהדות באמצעות היסורים והמניעות. רק אדרבה, צריך לדעת

וְלְהַאֲמִין, שְׁכָל הָעוֹבֵר עַל הָאָדָם הוּא מֵהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְהוּא רַק לְטוֹבָה, וְהוּא פְּאֵמֹר אֵךְ לְנִסְיוֹן, וְכִדֵי שְׂיִתְגַּבֵּר לְהִתְקַרֵּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי מְבַאֵר בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן (חֵלֶק א' ס' ס"ו), שֶׁעַל יְדֵי מְנִיעוֹת וְנִסְיוֹנוֹת מִתְחַזְּקִים בְּיָתֵר רְצוֹן וְחֻשֶׁק, אִם נִכְסְפִים בְּאֵמֶת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. וּבְאֲשֶׁר הַמְּלַחֲמָה בְּמִנְיַעוֹת וּבְנִסְיוֹנוֹת הִיא קָשָׁה מְאֹד, מִחֲמַת זֹאת צְרִיךְ לְבַקֵּשׁ תְּמִיד מִן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַנְצִיל מֵהֶם, וְשֶׁלֹּא לְהִתְרַחֵק לְעוֹלָם מִן הָאֵמֶת אֲפִילוֹ כְּשֵׁי שׁ חֲלִילָה מְנִיעוֹת, רַק צְרִיךְ לְהִתְחַזֵּק תְּמִיד בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ.

כא

הַעֲצָה לְהִתְחַזְּקוֹת הִיא הַדְּבוּר. הֵינּוּ שְׁאֲפִילוֹ כְּשֶׁהָאָדָם הִתְרַחֵק מִן הַיְהוּדוֹת וְנָפַל לְמָקוֹם שְׁנַפְלָא, אַף עַל פִּי כֵן, יִתְחַזֵּק וְיִתְגַּבֵּר בְּדַרְגָּה הַתְּחַתּוֹנָה בְּהַ נָפַל וְהִתְרַחֵק, וְיִדְבֵּר דְּבוּרֵי אֵמֶת, הֵינּוּ דְּבוּרֵי תוֹרָה וְתַפְלָה, וְדְבוּרֵי יְרֵאת שָׁמַיִם. וְיִשְׁיַח לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁפְתוֹ וּבְלִשׁוֹנוֹ, עַל כָּל יְסוּרָיו וְהַמְּנִיעוֹת הַמְּתַרְגְּשׁוֹת עָלָיו, וְיִבְקֹשׁ תְּשׁוּעָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. גַּם יְדַבֵּר דְּבוּרֵי אֵמֶת בְּיְרֵאת שָׁמַיִם עִם חֲבֵרָיו, וּמְכַל שִׁפְזָן עִם רַבּוֹ הָאֵמֶתִי, שֶׁדְּבַר זֶה בְּנֹדָאֵי טוֹבָה גְּדוֹלָה עֲבוּרוֹ לְהִתְקַרֵּב לַיְהוּדוֹת מֵעַמְּקֵי הַתְּרַחְקוֹתָיו. כִּי יֵשׁ כַּח גְּדוֹל לְדְבוּר לְהַזְכִּיר לְאָדָם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֶת הַתְּכֵלִית הָאֵמֶתִית, כְּמְבַאֵר בְּפֶסוּק (יִרְמִי' לֹא, י"ט). "כִּי מִדֵי דְבָרֵי בּוֹ זָכַר אֲזַכְּרֶנּוּ עוֹד". הֵינּוּ שֶׁעַל יְדֵי דְבוּרֵי אֵמֶת זוֹכְרִים אֶת הָאֵמֶת בְּיֹתֵר. וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יִתְאֲמֵץ בְּדְבוּרוֹ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמְבַאֵר לְמַעְלָה, אֲזִי יִהְיֶה מִחֻזֵּק שְׁאֲפִילוֹ אִם נָפַל בְּמִקּוֹמוֹת הַרְחוּקִים מְאֹד מִן הַקְּדוּשָׁה, יֵשׁוּב מִשָּׁם לְיְרֵאת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה.

כב

צָרִיךְ תמיד להתחזק במדת השמחה כמבאר לעיל בסעיף י"ט. וצריך לעבוד את השם ותבונה, הינו להתחזק עצמו ביראת השם וקיום התורה בשמחה. ואם נופלים פעם מן המדרגה, הינו כאשר מאבדים את הרגש ואת החשק לעבודת השם כפי שצריך להיות, יש להתחזק עם ההארה שגשארה לו, הינו באור שהתנוצץ לו בזמן שהיתה בו התעוררות פראוי. ולא לפול לשום עצבות, חס ושלו, ולשום חלישות הדעת, רק להתחזק בשמחה ובהתרוכמות המוח תמיד.

כג

מי שהוא מערב בין אמות העולם, וכן מי שמצוי בין יהודים הרחוקים מן היהדות, הינו כאשר ההשגחה מסבכת לאדם שיצטרך לבוא בין גויים, או בין יהודים הרחוקים מן היהדות, כגון מחמת מלאכה או משא ומתן או בשל סבות אחרות, צריך להזהר מאוד שלא ינוק ביהדות הן בכלליות הן בפרטיות. וצריך להשגיח מאוד, שלא יפול למדותיהם ולמעשיהם הרעים, כמבאר בתהלים (קו, לה). "ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם". הינו כאשר מערכים בין הגויים או בין יהודים רחוקים מאד מיהדות לומדים ממעשיהם, על כן צריך להשגיח מאד, כמבאר. וצריך להרבות בתפלה לפני השם ותבונה, להנצל מכל נזק ביהדות על ידי רע מעלליהם.

כד

עקר הגבורה הוא בלב. פי האדם שלבו חזק, אינו פוחד משום אדם ומשום דבר, ויכול לפעל גבורות נוראות ולכבש מלחמות חזקות על ידי חזק ואמץ לבו שאינו מתירא משום דבר ורץ למלחמה החזקה ביותר. וכן הוא ממש בעבודת ה'. הינו שהאדם החפץ באמת להחזיק עצמו ביראת השם ובקיום התורה, אזי מתגברות כנגדו מניעות קשות, הן בגשמיות של פרנסה ובריאות הגוף, הן מצד עצמו, הן מכני ביתו, הן ברוחניות מתגברות עליו מניעות של תאוות ומדות רעות, ובפרט כאשר מתגברות עליו כפירות, שהן המניעה הקשה ביותר. כי המניעה הקשה והגדולה שבכלן היא מניעת המח, כמבאר בספרי האדמו"ר זכרוננו לברכה. אף על פי כן, אם יתחזק בלבו וכדעתו באמונה אמתית ובאריכות אפים, כמבאר ב"אמת ואמונה" סעיף ל"ד, בודאי לא יתבטל מפני שום מניעה ומפני שום מלחמה, וזאת צריך לזכר, שלכח ולהתחזקות הנזכרים למעלה אפשר להגיע רק על ידי התקרבות אמתית לצדיק האמת. ומי שיתחזק באמת בכל לבו, כמבאר למעלה, יעזרהו השם יתברך, שיוכל להחזיק עצמו תמיד.

כה

כאשר אדם נופל ממדרגתו, הינו שמאבד את ההרגש והחיות שחש עד הנה בתורה ובתפלה, וכן במעשים טובים אחרים, ידע שהכל בא מן השמים לנסיון, אם מחזיק עצמו ביהדות באמת, וכן בכדי שיתעורר ביותר להתקרב אל השם יתברך. והעצה

היא שיתחיל מחדש להתחזק בעבודת השם ותפרך, הינו ביראת השם וקיום התורה. וצריך להתחזק בחשק ורצון חדש כאלו לא התחיל מעולם בשום עבודת ה'. פי זה כלל גדול בעבודת השם ותפרך, שמי שחפץ באמת להחזיק עצמו ביהדות, צריך להתחזק כל יום מחדש ולא להתבטל מפני שום מניעה, וצריך לזכר, שאין נשאר לו לאדם מכל היגעות והפטרחות, שיגע וטרח בימי חייו עלי אדמות, רק מה שהתחזק בכל יום ביראת השם וקיום התורה.

כו

כאשר אדם מתחיל להתבונן בעצמו ורואה, עד כמה רחוק הוא מן הטוב, הינו מיראת השם וקיום התורה, ורואה עד כמה מלא הוא בעוונות, יש חשש שיכול על ידי זה לפול ולהתרחק כליל מיהדות, עד שלא יוכל חלילה אפילו להתפלל. על כן חייב הוא לזכר, שאסור לפול ולהתרחק מן האמת, רק מחייב לחפש בעצמו משהו טוב, הינו נקודות טובות. פי בכל אדם נמצאות כמה נקודות טובות, פי הלא איך יתכן שלא קים מעולם מצוה אחת או איזו עבדה טובה, ואפילו אם רואים, פי אותה מצוה או מעשה טוב מלאים בפסלות, הינו בפניות, גאות וכדומה, בכל זאת צריך לדעת, פי איזה רצון טוב מצוי במצוה זו או במעשה טוב זה שעשה. וכן צריך לחפש בעצמו עוד נקודות טובות, ואף שרואה פי גם נקודות טובות אלו שמצא בעצמו, גם הן מעורבות בפסלות ובפניות, צריך לדעת ולהאמין, שמשהו טוב ואמת מצויים בכל מצוה ובכל נקודה טובה, שמוצא בעצמו. פי על ידי שיחפש וימצא בעצמו נקודות

טובות ומעשים טובים, ויתחזק על ידי זה ביהדות, הרי שבאמת יצא על ידי זה מן חוב לכף זכות. הינו שיתעורר על ידי כך לתשובה אמיתית ויתחזק בחשק ובצרון לעשות בכל פעם יותר מעשים טובים ומצוות. כי כאשר נקודה טובה אחת ועבדה טובה אחת תהיינה אצל חשבות, בודאי ישתדל להרבות בהן, ועל ידי זה יוכל תמיד להחיות עצמו ולהתחזק ולשמח, אפילו פשהוא מרגיש, שאינו מקרב בשלמות להשם יתברך. ויוכל להתפלל, להודות ולהלל להשם יתברך על חסדיו וטובותיו, שירגיש שעושה עמו, הן בגשמיות הן ברוחניות.

בז

וצריך להזהר מאד לילך בדרך זה, המבאר בפעיו הקודם. כי זה כלל ויסוד גדול לאדם, החפץ להתקרב להשם יתברך, כדי שלא יאבד את עולמו לגמרי, הינו שלא יתרחק לגמרי מיהדות. והעקר שיתרחק מעצבות וממרה שחורה בכל יכלתו. הן על ידי שיכיר בחסדי השם יתברך שעושה עמו בגשמיות, בכריאות הגוף ופרנסה, הן ברוחניות, בזה שמוצא בעצמו מעט נקודות טובות, כמבאר למעלה, שמעט נקודות טובות מצויות בודאי אצל כל אדם ואדם. כי אנשים רבים רחוקים מהשם יתברך בעקר מחמת מרה שחורה ועצבות, בשל הגשמיות או בשל הרוחניות, ומחמת זאת נופלים הם בדעתם ומתרחקים מאד מהשם יתברך. ומחמת שמרגישים את רחוקם הגדול מהשם יתברך, ומרגישים כי מלאים הם במעשים רעים ומדות רעות ואינם יודעים היאך להתחזק,

מחמת זאת נופלים הם בְּדַעְתָּם וּמְתִיאֲשִׁים לְגַמְרֵי וְאִינָם מִתְפַּלְלִים בְּהִתְעוֹרְרוֹת וּבְחֶשֶׁק כָּרְאוּי וְאִינָם עוֹבְדִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲפִילוּ בְּדַבְרִים שְׁמֻסְגָּלִים לְעֵבֹד וְלַעֲשׂוֹת. לָכֵן יֵשׁ לְהִזְהַר שְׁלֵא לְשַׁקֵּעַ בְּשׁוּם עֲצָבוֹת וּבְשׁוּם מְרָה שְׁחוּרָה חֵם וְשָׁלוֹם, וּבְפָרֵט שְׁלֵא לְהַכְנִים חֲלִילָה לְיֵאוּשׁ. כִּי אֲנָשִׁים רַבִּים אָבְדוּ עַל יְדֵי עֲצָבוֹת וְיֵאוּשׁ. כִּי יֵאוּשׁ הֵינּוּ הַתְּרַחֲקוֹת כָּלִיל מִיְהוּדוּת, גְּרוּעָה מִכָּל הַחֲטָאִים וְעוֹנוֹת. לָכֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק, לְלַבֵּת בְּדַרְךְ הַזֶּה, הֵינּוּ לְהַחֲיוֹת עֲצֻמוֹ וְלְהִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּנִקְדוֹת טוֹבוֹת בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, בְּחֻסְדִּים וּבְטוֹבוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ אֲפִילוּ בְּצַר לוֹ. כִּי הַמִּתְבַּוֵּן בְּאַמֶּת, רוֹאֶה וְחָשׁ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם חֻסְדִּים רַבִּים אֲפִילוּ בְּצַר לוֹ, וּבְפָרֵט כְּאֲשֶׁר הָאָדָם נוֹשֵׁעַ לְגַמְרֵי מִצָּרָה, בּוֹדֵאי צָרִיךְ לְהַפִּיר בְּטוֹבוֹת וּבְחֻסְדֵי הַשֵּׁם. וְצָרִיךְ לְזַכֵּר וְלְהֶאֱמִין, שֶׁהַכָּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהִשְׁגָּחָה פְּרִטִית, לֹא בְּדַרְךְ הַטָּבַע חֲלִילָה, וְלְהִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה בְּשִׂמְחָה וּבְכַבְּטָחוֹן תָּמִיד בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה יִחֹזַר בּוֹדֵאי בְּאַמֶּת אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

כח

יֵשׁ נִשְׁמוֹת הֵינּוּ אֲנָשִׁים שְׁנִפְלוּ וְהִתְרַחְקוּ מִיְהוּדוּת וְצָרִיךְ לְהַחֲיוֹתָם וְלַעֲוֹרֵם בְּדַבְרֵי הַתְּחַזְּקוֹת וְהִתְעוֹרְרוֹת וּבְדִבְרוֹרֵי אֱמוּנָה וְיִרְאָת שָׁמַיִם, שֶׁרַק הֵם יְכוּלִים לְהַחֲיוֹת וְלַעֲוֹרֵם אֶת הַנִּשְׁמוֹת שְׁנִפְלוּ וְהָאֲנָשִׁים שֶׁהִתְרַחְקוּ. וְעַל יְדֵי שְׂמֵתִנְגְּרִים וּמִתְחַזְּקִים לְשִׁבַר הַרְהוּרֵי נְאוּף, זֹכִים לְמַח זָךְ וּמֵאִיר, וְעַל יְדֵי זֶה מִתְהוּיִם אֲצֵל הָאֲנָשִׁים דְּבוּרִים כְּשֵׁרִים לְהַחֲיוֹת נְפֻלִים וּמְרַחְקִים. כִּי הַדְּבוּרִים נֹבְעִים מִן

המות, כמבאר בפסוק (משלי ב, ו.) "מפיו דעת ותבונה". הינו הדבורים היוצאים מן הפה הם הדעת והתבונה של האדם, הינו מהות המוח. וכשהמוח מאיר ונדף על ידי שבירת הרהורי גאוף, זוכים לדבורים טובים ומחיים, ואפשר להחיות את הנפולים ואת הרחוקים ולקררם להשם יתברך.

כט

אסור לאדם להתנאש. הינו אדם שהתרחק מיהדות, אסור לו להתרפות ולנהג חס ושלום הפקר לגמרי. ואפילו כשנפל למקום תחתון מאד, אפילו בשאול תחתיות ממש, הינו שנפל לעוונות רבים, פגמים ומעשים רעים, אף על פי כן אסור להתנאש מהשם יתברך בשום אופן שבעולם. הינו להתרפות לגמרי חס ושלום, רק צריך לדעת, שגם מן המדרגה התחתונה ביותר אפשר להתקרב אל השם יתברך, פי כבודו יתברך מלא עולם. והיכן שאדם מצוי צריך לזכר כי השם יתברך קרוב אליו ורואה כל מעשיו ומדותיו. על כן צריך להתירא מאד מהשם יתברך בכל מקום המצאו, וצריך להזהר מאד מלעבר על רצונו. וצדיק האמת מכתיר בשם "צדיק", רק כאשר בכחו להחיות לחזק ולעורר את הנפולים והרחוקים, ולגלות להם, הינו להכניס בהם אמונה ודעת אמיתית, שיאמינו וירגישו, שהשם יתברך קרוב אליהם במקום, בו הם נמצאים, פי כבודו יתברך מלא עולם, כמבאר למעלה. וכן צריך "צדיק האמת" לדעת להראות, ולתת להבין לאנשים שהם במדרגה גבוהה, הינו לומדים חכמים וחסידים, שאינם יודעים כלל מגדלת

השם יתברך ובענין זה, הינו להוכיח לגדולים ולומדים שאינם יודעים מאומה, ומצד שני להכניס לרחוקים ונפולים אמונה ודעת, ולעוררם ולהרימם משפלותם, בענין זה מצויה חכמה רבה ושכל אמת, שאי אפשר לפרשם כלל.

ל

בשארם נופל ממדרגתו, הינו שמאבד את הרגש ואת החיות שהרגיש בעבודת ה' בכלליות ובפרטיות, ולפעמים נפילתו וירידתו גדולים מאד, הינו שנופל מאד ומתרחק מאד מיהדות וממעשים טובים בכלליות ובפרטיות, כי מצויים אנשים, הנופלים למקומות מאוסים ומגנים מאד, המכנים "מקומות המטנפים והמלכלכים". ויש הנופלים לספקות באמונה רחמנא לצלן, ולמחשבות רעות ובלתי נקיות ולבלבולים רבים, ולבו של האדם סתרחר עליו. כי הקלפות הינו הדעות הרעות והמחשבות הרעות הן של תאוות, הן מחמת הסרונות ונסיונות ומחמת בפירות וספקות באמונה, כל אלו מסככים ומעקמים את לבו של האדם בעקמומיות רבה ובלבולים רבים. ואף על פי שבמקומות מגנים כאלה אי אפשר למצוא את השם יתברך, אף על פי כן צריך לדעת ולזכר, שבאמת לאמתה אפשר גם בנפילות וירידות כאלה למצוא עצה ותקנה לשוב אל השם יתברך אם מקשרים באמת לצדיק האמת. כי ההתקשרות לצדיק האמת מעוררת את האדם אפילו בירידה ובנפילה הגדולה ביותר, שישוב אל השם יתברך במבאר בדברי האדמו"ר זכרוננו לברכה, (ליקו"מ ח"א סי' רפה על משלי לא, יח.)

"מַעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָה, לֹא יִכְבֶּה בְּלִילָה גְרָה". וְכַמְבָּאָר מִמּוֹהֲרֵינָא "תּוֹל (בְּמִכְתָּב לְאִנְשֵׁי מִשְׁעֵהֲרִין עַל הַסְתַּלְקוּתוֹ) שְׁאָמַר קוֹדֵם הַסְתַּלְקוּתוֹ הַקְדוּשָׁה, "כִּי אֶפְּלוּ בְּעַל הָעֵבֶרָה הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר חֵם וְשְׁלוֹם, אִם רַק יַחְזִיק עֲצָמוֹ בְּרַבְּנוֹ וְזָכוֹנוֹ לְבִרְכָה, בְּוֹדָא יָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה וְיִהְיֶה לוֹ תַקּוּן". כִּךְ אָמַר בְּלִשׁוֹנוֹ הַקְדוּשׁ, וְזֹאת הָעֵצָה לְאָדָם שֶׁנִּפְּלָ לְמִקּוּמוֹת הַמְטַנְפִים וְהַמְלַכְלָכִים, שְׁיַחֲפֹשׂ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ שְׁיִנְעֵר עֲצָמוֹ בְּכָל כַּחוֹתָיו מֵעַמֵּק הַנְּפִילוֹת וְהִירִידוֹת וּמִכָּל הַהִתְרַחֲקוּיוֹת, וְיִפְנֶה לְיִרְאֵת הַשֵּׁם וּלְקִיּוֹם הַתּוֹרָה וְיִצְעַק "אִיִּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ", בְּמַבְאָר בְּלִקוּטֵי מוֹהֲרֵינָא חֵלֶק ב' סִימָן י"ב. הֵינּוּ שְׁיִרְבֶּה בְּתַפְּלָה וְתַחֲנוּנִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַתְּרַחֲקוּתוֹ הַנּוֹרָאָה מִן הָאָמֶת. וְצָרִיד לְדַעַת וּלְזָכֹר כִּי הָעֵסֶק בְּתַפְּלָה וּבְתַחֲנוּנִים, וּבְפֶרֶט הַזְּעָקָה "אִיִּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ", בְּכָל אָדָם לְפִי מִדְּרַגְתּוֹ, אֲסוּר שְׁיִהְיֶה בְּרַבִּים וּבְפֶרֶהֶסְיָה, רַק בְּמִקּוּמוֹת שְׁאִין מְצוּיִים שֵׁם אֲנָשִׁים, בְּכַדִּי שְׁלֹא יִהְיֶה בְּלָבוּל הַדַּעַת, וּבְפֶרֶט חֲלוּל הַשֵּׁם חֵם וְשְׁלוֹם, עַקֵּב צַעֲקוֹתוֹ וְצָרִיד לְהַזְהֵר בְּזֶה מְאֹד, בְּכַדִּי שְׁלֹא יֵצֵא מִכֶּךָ שׁוֹם קְלָקוּל וְשׁוֹם מְכַשׁוֹל בְּכַמְּהָ פְרָטִים. גַּם צָרִיד לְדַעַת שֶׁהָאֲנָחוֹת וְהַגְּנִיחוֹת עַל הַהִתְרַחֲקוּת הֵן בְּכָלל הַזְּעָקָה "אִיִּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ", וְזֶה שֶׁהָאָדָם חָשׁ בְּעֲצָמוֹ יוֹתֵר, שְׁרַחוּק הוּא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ מִיִּרְאֵת הַשֵּׁם וְקִיּוֹם הַתּוֹרָה, צָרִיד הוּא יוֹתֵר לְצַעֵר עֲצָמוֹ עַל זֶה וְלִזְעַק "אִיִּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ". הֵינּוּ שְׁצָרִיד לְהִרְבּוֹת בְּגְנִיחוֹת וְאֲנָחוֹת עַל הַתְּרַחֲקוּתוֹ. וְעַל יְדֵי שְׁמִשְׁתַּוְּקָה בְּאָמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ עַל יְדֵי זֶה שְׁמַצְמֵעַר עַל הַתְּרַחֲקוּתוֹ וּמִתְחַזֵּק בְּיִרְאֵת הַשֵּׁם וְקִיּוֹם הַתּוֹרָה בְּכָל כַּחוֹ וּבְכָל יְכָלָתוֹ, בְּכָל הַמִּקּוּמוֹת שֶׁנִּפְּלָ בָּהֶם וְהִתְרַחַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה בְּוֹדָא יִתְקַרֵּב אֵלָיו

בהתקרבות גדולה. וזהו עקר התשובה של כל אדם, שיחפש תמיד את השם יתברך, הינו שיעקר עצמו ליראת השם מכל המקומות הנמוכים שנפל לתוכם, ומכל ההתרחקויות יטה עצמו ויפנה ליהדות בכל בחותיו. ועל ידי עצה זו, בודאי יתהפכו כל הירידות לעליות, הינו שיתקרב בודאי להשם יתברך, בלומר ליראת השם וקיום התורה בהתקרבות גדולה.

לא

צריך להיות עקשן גדול בעבודת ה'. הינו צריך להתחזק ביהדות ולא להבטל מפני שום מניעה, כמו שעקשן לא מרפה עצמו באשר בחפצו להשיג דבר מה. וצריך להבין היטב איך להתחזק ביהדות, ולא להבטל מפני שום מניעה. כי על כל אדם שחפץ להחזיק עצמו ביראת השם בפשימות, הינו לא לעבור על שום מצוה, ולא לעשות שום עברה, אפילו האדם הקטן והגרוע ביותר, אם חפץ להחזיק עצמו ביראת השם ובקיום התורה, חייב לעבור עליו עליות וירידות רבות. הינו כמה פעמים הוא נופל מן ההתעוררות ומהרגשי היהדות, וכמה פעמים הוא מתחזק ומתחדש בהתעוררות לעבודת השם יתברך, כל אחד לפי מדרגתו, ועוברים עליו הרבה נסיונות ומניעות ברוחניות ובגשמיות. וצריך לדעת שלפעמים משליכים את האדם מעבודת השם מן השמים, הינו השם יתברך מסבב לאדם שיאבד את ההרגש והחיות ביהדות, בכדי שיתעורר מחדש ויתחזק בחיות ובהתעוררות חדשה ליראת השם וקיום התורה. לכן צריך להתחזק התחזקות גדולה ביהדות, ולא להבטל

מפני שום מניעה. הן מניעות מתאוות היצר הרע הן מניעות מבני אדם, הן מניעות מדברים אחרים, המתרגשים לבוא, על כל אלה צריך להתגבר בארי בדרך עקשנות, כמבאר. וצריך לזכר היטב את מדת ההתחזקות, כמבאר בסעיף זה, כי מדה זו נחוצה תמיד בכל זמן.

לב

גם צריך לדעת ולזכר, שפמה מיני נפילות וירידות בלבולים נסיונות ומניעות צריך לעבור ולסבל לפני הפניסה ל"שערי הקדשה", הינו ההתחזקות ביראת השם וקיום התורה כראוי. וכל הצדיקים ויראים אמתיים עברו מניעות רבות ונצרכו לסבל נסיונות, טרם ההתחזקו באמת כראוי.

לג

בשאדם רחוק מאד מהשם יתברך, ונדמה לו שחוטא ופוגם מאד כל שעה, צריך הוא לדעת ולהתבונן ולומר לעצמו: אדם מגשם כמוני, שיש לו יצר הרע חזק כל כך, שבעיניו הוא נופל כל שעה לפגמים ולעוונות, באשר הוא מתחזק בכל יכלתו ועוקר עצמו מן היצר הרע אפילו בדבר מועט, ומרחיק עצמו מגסותו אל השם יתברך, הינו ליראת השם וקיום התורה, אזי דבר זה חשוב ויקר מאד אצלו, כביכול כמבאר בסעיף ל"ו. וצריך לדעת ולזכר, שמי שעומד בנסיון בעולם הזה אפילו במדה קטנה, עובר ומתקדם על ידי זה אלפי אלפים פרסאות בעולמות העליונים.

לד

הַעֲקָר הוּא לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה. וּבְפֶרֶט לְהִתְרַחֵק מִכָּל מִינֵי עֲצָבוֹת, כִּי עֲצָבוֹת מְזַיְקָה מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצִלָּן. לְכֵן צְרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת, לְהִרְחִיק וּלְגַרֵּשׁ אֶת הָעֲצָבוֹת וְאֶת הַמְּרָה הַשְּׁחוּרָה. בְּגִשְׁמִיּוֹת אֲפֹשֶׁר לְהִנָּצֵל מִן הָעֲצָבוֹת וּמִן הַדְּאָגוֹת, עַל יְדֵי שְׂאִין מִסֵּתֶפְלִים בְּחֶסְרוֹן הֵן בְּמֵאֵל וּבְמִשְׁקָה הֵן בְּמַלְבוּשִׁים. רַק מִבֵּיטִים עַל הַהִרְחָבוֹת וְעַל הַחֲסָדִים וְהַטּוֹבוֹת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם, כְּפִרוּשׁוֹ שֶׁל הָאֲדָמוֹ"ר זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, עַל הַפְּסוּק: "בְּצַר הִרְחַבְתָּ לִּי" (תהלים ד, ב). וּבְרוּחָנִיּוֹת יֵשׁ תְּמִיד לְהִתְחַזֵּק וּלְשִׂמּוֹחַ עִם מְעַט יִרְאַת שָׁמַיִם וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, שְׂמוּצָא בְּעֲצָמוֹ, כְּמֵאמֶר הָאֲדָמוֹ"ר זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן, עַל הַתּוֹרָה "אֲזַמְרָה לְאַלְפֵי בְּעוֹדֵי". וְאִם הֵיכֵר הָרַע מַעֲלִים וּמְכַסֶּה מִן הָאָדָם אֶת הַטּוֹב שֶׁבּוֹ, וְנִדְמָה לוֹ שְׂאִין בּוֹ שׁוֹם נְקוּדוֹת טוֹבוֹת, אֲזִי חַיֵּב הוּא לְהִתְחַזֵּק וּלְשִׂמּוֹחַ בְּזֶה, שְׂלֵא נִבְרָא גוֹי. כִּי הַמַּעֲלָה "שְׂלֵא עֲשֵׂנִי גוֹי", אֵין יָכוֹל הֵיכֵר הָרַע לְבַלְבֵּל בְּשׁוֹם אֲפֹן, כִּי מַעֲלָה זוֹ נְתוּנָה מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֲצָמוֹ. עַל כֵּן צְרִיךְ לְשִׂמּוֹחַ מְאֹד בְּמַעֲלָה חֲשׂוּבָה זוֹ. וּלְפַעְמִים אֵי אֲפֹשֶׁר לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה, כִּי אִם עַל יְדֵי עֲנִינֵי צָחוֹק וּשְׂחוֹק, כְּמִבְּאֵר בְּעֵרֶךְ "שְׂמִחָה".

לה

גַּם צְרִיךְ לְדַעַת כִּי עַל הָאָדָם לְעִבּוֹר בְּזֶה הָעוֹלָם עַל גֶּשֶׁר צָר מְאֹד, הֵינּוּ שְׂצָרִיכִים לְסַבֵּל בְּעוֹלָם זֶה נְסִיוֹנוֹת גְּדוֹלִים סְפָנוֹת וּמִנִּיעוֹת וּמִינֵי בָּלָל, רַק

צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַמוּנָה וּבְכַחוּן בְּאַמֶּת תָּמִיד, וְאִזִּי
בְּוֵדָאִי יִנְצַל מִכָּל מִינֵי יִסּוּרִים, כִּפִּי שְׂמֵבְאָר בְּלִקּוּטֵי הַלְכוּת.

לו

לְפִי גְדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂרֹאָה כָּל תְּנוּעָה מְתַנּוּעוֹתָיו שֶׁל אָדָם,
צָרִיךְ הֵיךְ הָאָדָם לְהַעֲנִשׁ חֵם וְשָׁלוֹם אֲפִילוֹ עַל הַתְּנוּעָה הָרְעָה
הַקְּטָנָה בְּיוֹתֵר, וְאֲפִילוֹ בְּשִׁבִיל הַסְּתַבְּלוֹת אַחַת לֹא טוֹבָה צָרִיךְ הֵיךְ
הָאָדָם לְהַעֲנִשׁ חֵם וְשָׁלוֹם. רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵלֵא רַחֲמִים וְחֶפֶץ
בְּקִיּוּם הָעוֹלָם, וּמַחֲמַת זֹאת אֵינּוּ מִבֵּית בְּקִלְקוּלֵי הָאֲנָשִׁים וְדָן אוֹתָם
לְכַף זְכוּת וְחֶפֶץ בְּתִשׁוּבָתָם וְלֹא בְּעִנְשָׁם. אֲבָל פֶּאֶשֶׁר הָאָדָם אֵינּוּ
מִתְבּוֹנֵן כִּלְל בְּדַבַּר הַתְּרַחֲקוֹתוֹ מִיִּרְאַת הַשֵּׁם, וְתָמִיד נוֹהֵג הוּא
בְּהַפְּקָרוֹת בְּמַדּוּתָיו וּמַעֲשָׂיו הָרְעִים בְּלִי שׁוּם חֲרָטָה וּבּוֹשָׁה לְפָנָיו
יִתְבָּרַךְ, יְכוּל עַל יְדֵי זֶה לְפּוֹל חֵם וְשָׁלוֹם לְצָרוֹת וְיִסּוּרִים. עַל כֵּן צָרִיךְ
הָאָדָם לְדַעַת וּלְזַכֵּר, שֶׁצָּרִיךְ תָּמִיד לְהִתְחַזֵּק בְּיִהְיֹודוֹת וּלְכַמֵּחַ בְּהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יַעֲזֹבֵנוּ לְעוֹלָם, כִּי רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַבִּים מְאֹד,
וְהוּא חֶפֶץ תָּמִיד לְרַחֵם עַל הָאָדָם בְּכָל מַצָּב שֶׁהוּא, רַק הָאָדָם צָרִיךְ
בְּוֵדָאִי לְהִתְחַזֵּק בְּהִתְקַרְבוֹתוֹ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְחַזֵּק שֶׁלֹּא
לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ מַחֲמַת שׁוּם נִסְיוֹן וּמְנִיעָה שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, וּכְשִׁיתְגַּבֵּר
אִזִּי בְּוֵדָאִי יַעֲזֹרְהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׁיג חֶפְצוֹ, כִּמְבֹאֵר בְּדַבְּרֵי חו"ל
(יֻמָּא ל"ח) "הֵבֵא לְטָהָר מִסִּיעִין אוֹתוֹ". הֵינּוּ שְׂמֵי שְׂמַתְגַּבֵּר בְּיִרְאַת
הַשֵּׁם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרְהוּ לְהַשְׁלִים חֶפְצוֹ. וְצָרִיךְ לְזַכֵּר שֶׁגְּדֻלַּתוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵינּוּ חֲסִדוֹ וְרַחֲמָיו שֶׁהֵם עֶקֶר גְּדוּלַּתוֹ שֶׁלֹּא יִתְבָּרַךְ
הֵם לְאִין שְׁעוֹר. וְעַל יְדֵי רַחֲמֵי שָׁמַיִם יְכוּל הַכֹּל לְהִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה,

והעברות הגדולות ביותר מתהפכות לזכויות. ואם מתחרטים באמת על הרעה שעשו עד הנה, ומעתה מתחזקים שלא לעשות שום רע, רק מתגברים ביראת השם וקיום התורה באמת בכל היכלת, על ידי זה בודאי יהפך השם יתברך ברחמיו הרבים כל מיני קלקולים לתקונים גדולים.

לז

גם צריך לדעת ולזכור, שמעלה גדולה היא מה שיש לאדם יצר הרע, כי יכול לעבדו יתברך דוקא ביצר זה, בזה שיכול להתגבר עליו ולמשך תאוות היצר הרע לעבודת ה'. הינו כאשר היצר מתגבר על האדם בחמימות לתאוות ומדות רעות, והאדם מתגבר ומכניע את חמימות היצר, החפצה להביאו לתאוות ומדות רעות, ואדרבה על ידי החמימות הזו מתעורר הוא לעסק במצוות ובמעשים טובים ביותר רצון וביתר חשק, הרי זה עקר עבודת ה'. ואלו לא היה לאדם יצר הרע כלל, הרי שלא היתה לעבודתו שום חשיבות. ומחמת זאת נותן השם יתברך ליצר שיתגבר על אנשים, ובעקר על אנשים שחפצים באמת להתקרב אליו. ואף על פי שעל ידי ההתגברות שהיצר מתגבר על האדם, מביא אותו לעוונות רבים ופגמים, אף על פי כן כדאי הדבר אצל השם יתברך בשל מעט היהדות, שהאדם יחטף ויוציא במלחמתו ובהתגברותו על יצרו עם המניעות והנסיגנות שאינם מניחים לו להחזיק עצמו ביהדות. כי מעט היראת השם וקיום התורה שהאדם חוטף שכל מלחמת היצר, הינו כשהיצר מתגבר על האדם בתאוות מניעות ונסיגנות, והאדם אינו

בטל ומתגבר ביראת השם וקיום התורה בכל יכלתו, אזי דבר זה חשוב ויקר לפניו יתברך יותר מהעבודה שהיה עובד אותו אלף שנים, בלי יצר הרע. כי כל העולמות נבראו אך למען האדם, וחשיבותו של האדם היא רק בגלל היצר החזק השוכן בקרבו, המתגבר עליו להרחיקו מיראת השם וקיום התורה, וכשהוא מתגבר להכניע את התגברות היצר ומחזיק עצמו ביראת השם בכל יכלתו, הרי זה כאמור חשוב ויקר מאד אצל השם יתברך. וכאשר האדם מתגבר כראוי, השם יתברך יעזרהו להכניע את יצרו, ולהנצל ממנו בשלמות, כמבאר (תהלים לו, לג) "ה' לא יעזבנו בידו", הינו שאם האדם מתגבר כראוי כנגד היצר, בודאי השם יתברך לא יעזבנו, ויציילנו ממנו בשלמות.

לח

היצר הרע מתגבר על האדם ומעוררו ומפתהו לתאוות חמאים ועוונות. ואפילו שהאדם אינו שומע לו ופונה מעמו, אין היצר הרע בטל ומתגבר עליו כמה פעמים. רק אם האדם חזק בדעתו ומתגבר בעקשנות כנגדו ואינו שומע לו כלל, אזי פונה ומסתלק ממנו. וכן הוא בתפלה: במחשבות זרות המבלבלות את האדם, שהן באות למח פעמים רבות כדי לבלבלו. על כן צריך האדם להיות חזק מאד, כדי לא להתבונן בהן, רק יתחזק בכל יכלתו להקשיב למלות התפלה. וכן בשעת הלמוד צריך להכניס את המח ואת המחשבה בלמוד. וכן בעת משא ומתן צריך להכניס את המח והמחשבות במשא ומתן ובמלאכה, בכדי שלא יכנסו למח מחשבות

זרות. כי שתי מחשבות ביחד אינן יכולות לשכן במח, כמבאר בספרי האדמו"ר זכרנו לברכה בכמה מקומות. וכשיקום לשמור את המח כמבאר בסעיף זה, בודאי ינצל בעזרת השם, מכל מיני מחשבות זרות.

לט

בשׂאָדָם נכנס לקדשה גבוהה, הינו בשמתקרב לצדיק האמת, שהיא הקדשה הגבוהה ביותר, כי מבלעדי ההתקרבות אל הצדיק אי אפשר להגיע לשום קדשה באמת, כי אפילו האדם שיש בו משהו קדשה, הינו משהו יראת שמים וקיום התורה, אם אינו מקרב באמת לצדיק האמת, יש לזה קיום אצלו, כל עוד שאין לו מניעות גדולות או איזה נסיון. אבל כאשר מתעוררות נגדו מניעות או נסיונות, מתרחק הוא מיראת השם וקיום התורה כפי אשר רואים. אבל על ידי התקרבות אמתית לצדיק האמת, מתחזקים בכח שלא להתרחק מן האמת בשום אופן. לכן ההתקרבות לצדיק האמת היא הקדשה הגבוהה ביותר. ודוקא כאשר האדם מתקרב אל הצדיק, יש וקורה לו "מקרה בלתי טהור" חס ושלום. אזי לא יפל האדם על ידי זה בדתו, הינו שלא יתרחק על ידי זה מיראת השם ומצדיק האמת, כי לפעמים הוא סימן שנתקרב אל הקדשה, ולפעמים זוהי טובה גדולה עבורו.

מ

מבאר בכל ספרי האמת ובפרט בספרי אדמו"ר ז"ל שאין יאוש בעולם כלל. הינו כשאדם רואה ומרגיש שהתרחק מאד מהשם יתברך, אל יחשב שהוא אבוד כבר חס ושלום, מארץ החיים, ולא יוכל לשוב ליראת השם כראוי, רק ידע שעצם דבר זה שמרגיש את התרחקותו, הוא מעלה גדולה מאד ונקדה טובה ויקרה. וצריך להחיות עצמו בזה, כי אפשר חלילה להתרחק כל כך, עד שלא מרגישים עוד את ההתרחקות, כמבאר ב"לקוטי מוהר"ן סימן נ"ו חלק א', שיש "הסתרה שבתוך הסתרה". הינו שאפשר חלילה להתרחק כל כך עד שלא מרגישים עוד את ההתרחקות, רק שנדמה לו כי כל העולות שלו אינן עולות כלל. על כן כאשר אדם מרגיש שהוא רחוק, אף על פי שכן הוא באמת, הינו שרחוק הוא מאד מיראת השמים וקיום התורה, מכל מקום חשובה מאד אצל השם יתברך ההרגשה שהוא מרגיש שהוא מרחק. וברגש זה עליו להחיות את עצמו, כי רגש זה מעורר את האדם לשוב אל יראת השם כראוי. על כן צריך האדם לחשב ולהתבונן, מה רחוק הוא מיראת השם כראוי, ולשמוח מאד ולהחיות עצמו בכמה נקודות טובות שמוצא בעצמו. וכן צריך להתחזק ביראת השם וקיום התורה בכל כחו, ולבטח בה' ולהאמין כי כאשר יתחזק באמת, השם יתברך בודאי יעזרהו, ויזכה ליראת השם כראוי שהיא עקר היהדות.

מא

אֲפִילוֹ אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים וְאֲפִילוֹ רְשָׁעִים וְאֲפִילוֹ אֲמוֹת הָעוֹלָם
 לְהַבְדִּיל, מְקַבְּלִים חַיּוֹת מִן הַתּוֹרָה. לָכֵן גַּם אִישׁ פְּשׁוּט
 שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לְלַמֵּד אוֹ שְׂנֵמֵצָא בְּמָקוֹם שֵׁשׁ לוֹ מִיָּנִי מְנִיעוֹת קְשׁוֹת
 שְׂמִחַמַת זֹאת אֵינוֹ יָכוֹל לְלַמֵּד, אֵף עַל פִּי בֶן עָלְיוֹ לְדַעַת שְׂגָם שֵׁם
 הוּא מְקַבֵּל חַיּוֹת מִן הַתּוֹרָה. לָכֵן יֵשׁ לוֹ לְזַכֵּר, שְׂאֲפִילוֹ אֵינוֹ יָכוֹל
 לְלַמֵּד מִמֶּשׁ, הוּא מְחִיב גַּם אֵז לְהַחְזִיק עֲצָמוֹ וּלְהַתְחַזֵּק בִּירְאַת הַשֵּׁם
 בְּמֶה שִׁיכּוֹל. וְצָרִיךְ לְשָׁמֵר מְאֹד מַעֲשָׂיו וּמִדּוֹתָיו, שְׂלֹא לַעֲשׂוֹת
 חֲלִילָה דְבַר בְּנֶגֶד הַתּוֹרָה וְיִרְאַת הַשֵּׁם. כִּי גַם מִי שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לְלַמֵּד,
 חִיב לְהַתְחַזֵּק בִּירְאַת הַשֵּׁם וּלְקַיֵּם כָּל הַיְדוּעַ לוֹ וּלְהַתְרַחֵק מִדְּבָרִים
 הָאֲסוּרִים. כִּי הַכֹּל מְקַבְּלִים חַיּוֹת מִן הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלָמֶת עַל יְדֵי הַצְּדִיק
 הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי, שְׂגוֹהֵג לַפְעָמַיִם בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוּת, כְּמוֹכָא
 בְּ"לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק ב' ע"ח. עַל פֶּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְשָׁמֵר מְאֹד,
 שְׂלֹא יַעֲשֶׂה מְאוּמָה חֵם וְשְׁלוֹם כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ
 לְנַהֵג, מִחַמַת שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לְלַמֵּד, חִיב הוּא לְשְׂאוֹל אֲצֵל אֲנָשִׁים
 הַיּוֹדְעִים לְלַמֵּד וְהֵם יִרְאִי הַשֵּׁם בְּאֲמִתּוֹ.

מב

אֲפִילוֹ מִי שְׂנֵפֵל חֵם וְשְׁלוֹם מְאֹד, וּמִנְחָ בְּשְׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת חֵם
 וְשְׁלוֹם, הֵן מִחַמַת יִצְרוֹ הָרַע הַמְתַּנְבֵּר עָלָיו וּמְבִיאֵהוּ לַמַּעֲשִׂים
 רָעִים וּמִדּוֹת רָעוֹת, הֵן מִחַמַת שְׂנֵפֵל וְהַתְּעַרְב בֵּין אֲנָשִׁים הָרַחֲוִקִים
 מְאֹד מִירְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וּמִחַמַת זֹאת נִפְל לַמַּעֲשִׂים רָעִים
 וּמִדּוֹת רָעוֹת, כְּמִבְּאֵר בְּתַהֲלִים (קו, לה.) "וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ"

מעשיהם" הינו בשמתערבים בין גויים, או בין ישראל להבדיל, הרחוקים מיראת השם ומרשיעים במעשיהם ובמידותיהם, ודבר זה גורם ללמוד ממעשיהם ומתרחקים מאד, אף על פי כן צריך לדעת שאין הכל אבוד חס ושלו, ואין הכרח להשאיר בהתרחקות, אלא יש תקנה ועצה אמיתית לשוב אל השם יתברך ולזכות לקיום התורה גם בהתרחקות הגדולה. העצה היא התקרבות אמיתית לצדיק הגדול האמתי. כי גם בהיותו רחוק מהשם יתברך במקום המרחק, באשר הוא מתקרב באמת לצדיק האמת ומקיים עצותיו, בודאי יתעורר בהתעוררות גדולה ליראת השם וקיום התורה. כי על ידי ההתקרבות האמתית לצדיק האמת יכול כל אדם לקבל חיות מן הקדושה, אפילו שנתרחק כמו שנתרחק. על כן יש לדעת ולזכור שאין יאוש בעולם כלל, וכן אמר אדמו"ר מוהר"ן, וצ"ל, בלשון אידיש (שם באותה תורה ובחי מוהר"ן ממ). "קיין יאוש איז גארנישט פארהאנדן". לכן יש לזכור שאפילו אם נפל למקום שנפל, הינו אפילו שנתרחק מהשם יתברך בהתרחקות הגדולה ביותר חס ושלו, אזי אם יחזיק עצמו באמת בהתקרבות לצדיק האמת, ויתחזק ביראת השם בכל כחו, בודאי יש לו תקנה גדולה לחזר אל השם יתברך בראוי. והעקר לקים (יונה ב, ג.) "מבטן שאול שועתי". הינו מכל התרחקות ומכל מיני נפילות וירידות חס ושלו, יש לזעק ולבקש רחמים מהשם יתברך, להנצל מן היצר הרע ולהתקרב ליראת השם וקיום התורה. ולא להתרפות מצעקה ותפלה בשום פעם, אך הכל יהיה בסתר ובצנעה. מחמת פמה טעמים, וכמבאר בפסוק (מיכה ו, ה.) "והצנע לכת עם אלקיך". ותמיד לבקש ישועה ורחמים מהשם

יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה יַעֲזֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי, לָשׁוּב לִירֵאת הַשֵּׁם
וּלְקִיּוּם הַתּוֹרָה פְּרָאוּי.

מג

אֲפִילוֹ בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת, הֵינּוּ אֲפִילוֹ מִי שֶׁהִתְרַחַק מְאֹד מֵהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ וְנִפְּל לְמַעֲשִׂים רָעִים רַבִּים וּמַדּוּת רָעוֹת, צָרִיד לְזַכֵּר
וּלְדַעַת שֶׁאֲפָשָׁר גַּם שָׁם לִהְיוֹת קְרוֹב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֲפָשָׁר גַּם
מִשָּׁם לָשׁוּב אֵלָיו. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ "מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ". וְעוֹד
מְבֹאֵר בַּפְּסוּק (יִרְמְיָה כג, כד.) "הֲלוֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי
מְלֵא".

מד

אִם אַתָּה מֵאֲמִין כִּי בְּמַעֲשִׂים רָעִים אֲפָשָׁר לְקַלְקֵל, אֲזִי תֵּאֱמַר כִּי
בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֲפָשָׁר לְתַקֵּן. כִּדְ אָמַר אֲדָמוֹר מוֹהֲרָן ז"ל.
(ליקו"מ ח"ב סי' קיב.) עַל כֵּן חַיִּבִּים לְהִתְחַזֵּק בְּכָל הַיְכָלָת וּלְבַקֵּשׁ תְּמִיד
רַחֲמִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַנְצִיל מִן הַיֵּצֵר הָרָע, וּלְהִתְקַרֵּב אֶל יְרֵאת
הַשֵּׁם פְּרָאוּי. כְּמְבֹאֵר בַּסְּעִיף מ"ב בְּלִשׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל רַבְּנּוּ ז"ל,
שֶׁהֶעֱקַר הוּא "מִבְּטָן שֵׂאוֹל שׁוֹעֵתִי". וְמִי שֶׁיִּקְרֵם זֹאת, בְּוַדַּאי יוֹשַׁע
בְּרוּחַנִּיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת.

מָמוֹן וּפְרִנְסָה

א

על ידי דברים בטלים, הינו דבורים מיתרים שאינם לצורך נפש, כְּלוּמֵר שְׂאִינִם דְּבוּרֵי תוֹרָה, תְּפִלָּה אוֹ יְרֵאת שָׁמַיִם שֶׁרַק דְּבוּרִים אֵלֹו מְכַנִּים דְּבוּרִים הַנְּצַרְכִים לְנֶפֶשׁ, אוֹ דְבוּרִים שְׂאִינִם לְצַרְכֵי גּוֹפּוֹ, הֵינּוּ דְבוּרִים שְׂאִין בָּהֶם תּוֹעֵלֶת לְפְרִנְסָה אוֹ לְצַרְכֵי גּוֹף נְחוּצִים אַחֲרַיִם, דְּבוּרִים אֵלֹו שְׂאִינִם לְתוֹעֵלֶת הַנֶּפֶשׁ אוֹ הַגּוֹף, בְּכֻלָּל דְּבָרִים בְּטָלִים הֵם. וְכֵן עַל יְדֵי דְבוּרִים רְעִים, כְּגוֹן לְשׁוֹן הָרַע שְׁמֵדֻבְרִים מִחֲמַת קִנְאָה אוֹ שִׁנְאָה, וְכֵן עַל יְדֵי מִדַּת הַגְּאוּה שְׂאֵדִם נוֹהֵג בְּמִדּוֹתָיו וּבַהֲנִהְגוֹתָיו לְשֵׁם כְּבוֹד וְנִסּוֹת הַרוּחַ. וְאַפִּילוּ הַנְּהַגוֹת טוֹבוֹת וַיִּשְׁרוֹת, כְּאִשֶׁר הוּא מְכוּן לְכְבוֹד וְכִדּוּמָה, בְּכֻלָּל גְּאוּה הֵנָּה. עַל יְדֵי פְגָמִים אֵלֹו הֵינּוּ דְבָרִים בְּטָלִים לְשׁוֹן הָרַע וְגְאוּה, בָּאִים לְעִנּוּיֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵן. וְגִרּוּעַ מִכֶּד - לְעִנּוּיֹת בְּרַעַת. הַתְּקוּן וְהַעֲצָה לְפְגָמִים אֵלֹו הִיא צְדָקָה אֲמִתִּית. הֵינּוּ לְתַת צְדָקָה לֹא לְשֵׁם כְּבוֹד וְלֹא לְשֵׁם גְּאוּת, אֶלָּא אֵד וְרַק כִּי כֶּד צִוָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְצְדָקָה זוֹ יֵשׁ לְתַת לְעִנּוּיִם הַגּוֹנִים, שֶׁהֵם יֵרְאִי הַשֵּׁם אֲמִתִּיִּים, אוֹ לְעִנּוּיִם אַחֲרַיִם שֶׁהֵם לְתַכְלִית מוֹכָה וְאַמִּתִּית, כְּגוֹן לְהַדְפָּסַת סִפְרֵי צְדִיקִים, הַמְעוֹרְרִים אֶת לֵב הָאָדָם לִירֵאת הַשֵּׁם וּלְקִיוֵם הַתּוֹרָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי תְקוּן זֶה, כְּמִבְאֵר בְּסֵעִף זֶה, מִתְקַנִּים אֶת כָּל הַפְּגָמִים וְזוֹכִים לְעִשְׂרוֹת גְּדוּלָה וְאַמִּתִּית.

ב

על ידי פגם הברית, הינו שאין שומרים את המוח ממחשבות והרהורים רעים, שעל ידי זה נכשלים חלילה בפגם הברית, נחסרת הפרנסה. ואם יקשה בעינינו, מדוע כמה עוברי עברה, הלכודים רחמנא לצלן, בודאי בפגם זה, ואף על פי כן יש להם פרנסה ברוח גדול, הרי שמצינו תרוץ נאה ואמתי לקשיה זו ב"לקומי מוהר"ן סימן כ"א בסוף התורה "עתיקא ממיר וסתים", שם מבאר שכל ממונם ועשירותם של חסרי הדעת ועוברי עברה אינם שוים מאומה, אם הללו מנתקים אותם חלילה מן האמת ומחיי הנצח.

ג

על ידי תפלה בכח, הינו על ידי תפלה פראוי, כמבאר בספר זה בכמה מקומות, שהוא כאשר האדם מתפלל בקול ובכונה, כלומר במתינות ובהקשבה למלות התפלה, ובפרט כאשר מתגבר הוא שלא להתרפות בעבודה זו תפלה, גם כאשר מניעות וגסיונות עומדים בפניו, ואינו מבטל שום תפלה, הן של חיוב, הינו התפלות המחייבות על פי שלחן ערוך: שחרית, מנחה וערבית, הן של רשות, כגון: תהלים ותפלות ותחנונים אמתיים, שכל אלו מכנים תפלות בכח. פי צריך להתגבר בכחות רבים כדי שלא להכנע מפני המניעות והגסיונות שעומדים בדרך ונחפצים לבטלו מן התפלה האמתית. על ידי תפלות אלו זוכים לפרנסה באמת, בכשרות וברוח.

ד

הקנשי והמרירות בהשגת פרנסה נובעים מפגם הברית. הינו כשלא שומרים את המוח מהרהורים רעים ומחשבות זרות, שעל ידם מגיעים חלילה לפגם הברית. אבל על ידי תקון הברית, הינו ששומרים על מוח זך וטהור, זוכים לפרנסה בנקל ובכרות.

ה

על ידי שמשברים את תאות הממון, הינו על ידי שמכירים ויודעים שתאות ממון תאווה רעה היא ככל התאות המגנות, ועל ידי ידיעה והכרה כי הרדיפה להשיג פרנסה וממון ביגיעות רבות נכנסת אף היא בגדר תאות ממון, ומשום כך מתרחקים מהשתדלות יתרה בעניינים אלו, ומרגישים ומאמינים שהשם יתברך יכול לפרנס את האדם גם בהשתדלות מועטת וביגיעה קלה וכן על ידי שמכירים כי הממון אינו תכלית כלל על ידי זה זוכים להמשיך השגחה שלמה. כלומר שהאדם זוכה להשגחת השם יתברך בשלמות, וזוכה לשמירה מכל מיני צרות ורעות ברוחניות ובגשמיות. אבל לשבר תאות ממון המגנה, אפשר רק על ידי קיום מצות צדקה כראוי. כי על ידי נתינת צדקה הוא מקרר את האש היוקדת והמלבה באדם את תאות הממון, ושובר את התאוה והרצון הרע להגיע לעשירות. גם זוכה הוא לעסק במשא ומתן באמונה ובכשרות תוך שמחה ואשר ושביעות רצון מחלקו שחלק לו השם יתברך, ואינו כהול אחר הממון והפרנסה בטרחות וביגיעות, כי מכיר ומאמין שהשתדלות מרבה וטרחות רבות להשגת פרנסה וממון הם עקר

תאות הממון המגנה, שעל ידה ממשיכים חס ושלום, את הקללה של "בזעת אפיקך תאכל לחם". (בראשית ג, יט.) ועל ידי מצות צדקה כראוי נצולים מתאוה זו, ומכל מיני פגמים ומכשולות הנובעים ממנה. שגירת תאוה זו חשובה אצלו יתברך כקטרת שהקטירו בבית המקדש.

ו

תאות ממון והשתדלות מרבה ביגיעות ומרחות כדי להשיג פרנסה וממון, ובפרט עברה על מצוה אחת ממצוות התורה בשל ממון ופרנסה, הם בגדר עבודה זרה ממש. וכל זמן שמצויה עבודה זרה זו בעולם כלומר שאנשים שטופים רחמנא לצלן, בתאוה זו, יש חרון אף בעולם. וכאשר שוכרים תאוה זו, כמבאר בסעיף ה', על ידי מצות צדקה כראוי ואמונת השגחה אמתית, אזי השם יתברך מבטל פעם וחרון אפו מן העולם, וממשיך לו חסדים וחלק מן האור, הינו מן הדעת האמתית שתהיה בעולם בימות המשיח, שהיא עקר בית המקדש, כמבאר בדברי חז"ל (ברכות לג.) "כל אדם שיש בו דעה, כאלו נבנה בית המקדש בימיו". הינו כל מי שזוכה לדעת אמתית כאלו נבנה בית המקדש בימיו, וזוכה להמשיך ולהבין וללמד חדושי תורה אמתיים ונפלאים שיתגלו בעתיד. ויש עוד תקונים רבים הנעשים על ידי בטול תאות ממון.

ז

אותם אנשים שנפלו לתאות ממון, ואינם מאמינים חס ושלום
 שהשם יתברך יכול לפרנס את האדם גם ביגיעה מועטת,
 והם משתדלים עבור פרנסתם ביגיעות רבות ובטרחות מרבות, אזי
 גם פרנסתם וגם הלחם שהם אוכלים הם בעצבון גדול ובבלבול
 הדעת, מחמת שהם שקועים תמיד בראגותיהם ובתחבולותיהם
 להשגת פרנסה וממון. ולכן תמיד הם שרויים בעצבות ומרה
 שחורה, וכל אשר ישיגו אינו מספיק עבורם. אנשים אלו קשורים
 רחמנא לצלן בפנים דסטרא אחרא. ופניהם שחורות וקודרות תמיד,
 מחמת שלא השיגו את שברצונם להשיג. עצבות ומרה שחורה
 הנובעים מחסרון ממון ופרנסה, הם בגדר עבודה זרה ומיתה רחמנא
 לצלן. אבל האנשים העוסקים במשא ומתן באמונה ובלי פזבים,
 מחמת שמאמינים בהשם יתברך שהוא מפרנס וזן את ברואיו, ולא
 מחמת השתדלותם במשא ומתן ובמלאכה, והם יודעים ומאמינים,
 כי צריך לעסוק באלה רק כי כך רצונו יתברך, כדי לנסות את האדם
 אם יסמוך על פעל ידיו או שיאמין בהשגחתו יתברך שהוא זן
 ומפרנס לכל. גם חפץ השם יתברך כביכול לנסות את האדם אם
 יעסק במלאכתו על פי התורה בלא פזב, מחמת יראת השם ואמונה
 בהשגחתו. וקיימים טעמים נוספים שמחמתם האדם צריך לעמל
 במלאכה, ובמשא ומתן. אבל פרנסה ועשירות אינם נובעים כלל
 מפעל ידיו וחריצותו של האדם, אלא רק מהשם יתברך בלבד
 המזמין בהשגחתו הפרטית לאדם כל הצטרכויותיו. אבל אם השם
 יתברך אינו חפץ חלילה להזמין לאדם פרנסתו, אזי לא יועילו לו

שום התחכמויות בעסק שום מלאכה או משא ומתן. האנשים המאמינים בהשגחת השם יתברך, כמבאר בסעיף זה, ונוהגים על פי התורה במשאם ומתנם, וגם קובעים עתים לתורה ולעבודת ה' כמה שעות מידי יום ביומו, אנשים אלו שמחים תמיד בחלקם, בכל אשר יזמין להם השם יתברך מידו הרחבה, הם קשורים באור פני הקדושה, פניהם מאירות וזרחות תמיד בחיות אמתית מחמת במחונם ואמונתם בהשגחתו יתברך והם בשמחה תמיד.

ח

האדם המשקע בעבודה זרה של תאות ממון, אינו עובד רק עבודה זרה אחת, כי אם את כל העבודות זרות של שבעים האמות. כי תאות ממון כוללת הטמאה של כל העבודות זרות. ועל אותו אדם המשקע, חלילה, בתאוה מגנה זו, צווחת השכינה ומקוננת מאה וארבעים קולות בגימטריא של "ממון" (עם ארבע אותיות התכה).

ט

על ידי תקון הברית, הינו ששומרים את המוח מהרהורים רעים ומחשבות זרות, על ידי זה נשמרים מפגם הברית. ועל ידי תקון הברית והתקרבות אמתית לצדיקי אמת, שהם נוטרי הברית בתכלית השלמות, נצולים מתאות ממון שהיא חשך עבודה זרה, כמבאר בפעיפים ז' ח', ומתקשרים לאלקות. הינו, שהלב מתעורר לאהבת השם יתברך, לאהבת התורה הקדושה ולקיום מצוות ומעשים טובים, ואהבה זו קיימת בקשר שאינו נתק. אדם שניצל

מִתְאַוֹת מִמּוֹן עַל יְדֵי תִקּוֹן הַבְּרִית וְהַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיקֵי אֲמֶת, זוֹכֶה שְׂיִזְרַח עַל פָּנָיו אֹרֶךְ יָמָיו וְזוֹכֶה לְחַיֵּי נְעִימוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ, שָׁחַשׁ תַּעֲנוּג בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת וּבְכָל עֲנִינֵי קִדְשָׁהּ.

יֵשׁ עֲצָה נּוֹסֶפֶת לְהַנְצִיל מִתְאַוֹת מִמּוֹן, וְהִיא לְהִתְבּוֹנֵן בְּשֵׁרֵשׁ שְׂמֻשָׁם מִשְׁפָּע הַמִּמּוֹן וְכָל הַהֲשַׁפְּעוֹת. הַיְנוּ, שְׂיִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב מִזֵּן בְּאֵל הַשְּׁפָע וְלִשְׁם מַה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁפִּיעַ שְׁפָע וְעֲשִׂירוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְבַּטֵּל תְּאַוַּת הַמִּמּוֹן. כִּי שֵׁרֵשׁ הָעֲשִׂירוֹת הוּא אֹרֶךְ יָמָיו וּמִצְחָצַח בְּקִדְשָׁהּ רוּחַנִית נְעִלָה מְאֹד. רַק בְּאֲשֶׁר אֹרֶךְ יָמָיו וּקִדְשָׁהּ אֵלּוּ מִשְׁתַּלְשְׁלִים לְמִטָּה, הַמָּה מִתְנַשְּׂמִים וְהוֹפְכִים לְכֶסֶף וְזָהָב, שְׂמֵהֶם יוֹצֵקִים אֶת הַמִּטְבְּעוֹת, וּמְחַמֵּת הַתְּנַבְרוֹת הַיִּצֵר הָרַע, מִתְאַוִּים מְאֹד לְמִמּוֹן הַגִּשְׁמִי. אֲבָל מִי שֶׁהוּא בֵּר דַּעַת אֲמִתִּי וּמִתְבּוֹנֵן בְּשֵׁרֵשׁ הַמִּמּוֹן, כְּמִבְּאֵר בְּסַעִיף זֶה, בּוֹדֵאֵי יָבִין אֶת הָאֲמֶת וְלֹא יִתְאַוֶּה לְמִמּוֹן הַגִּשְׁמִי, רַק יְכַסּוֹף לְקִדְשָׁהּ וְלְאֹרֶךְ הַיָּמִים שֶׁהֵם שֵׁרֵשׁ הַמִּמּוֹן, וְשֶׁעַל יָדָם אֲפֹשֶׁר לְהַכִּיר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁל מֵאֲמֵר חִז"ל (עֲרוּבִין פו'): "רַבִּי מִכְבֵּד עֲשִׂירִים". כִּי הוּא נִכְסֵף וְהִשְׁתַּוָּקֵק לְקִדְשָׁהּ וְלְאֹרֶךְ הַיָּמִים שֶׁהֵם שֵׁרֵשׁ הָעֲשִׂירוֹת, בְּשֵׁל זֹאת כִּבֵּד אֶת הָעֲשִׂירִים, בְּיָדְעוּ כִּי בְעֲשִׂירוֹתָם גְּנוּזָה קִדְשָׁהּ גְּדוּלָה. אֲבָל לֹא שֶׁהָעֲשִׂירִים חֲשׂוּבִים הֵיוּ אֲצִלּוֹ בְּשֵׁל הַיּוֹתֵם בְּעַלֵּי מִמּוֹן בְּגִשְׁמִיּוֹת. וְצָרִיךְ לְדַעַת, כִּי לְהַגִּיעַ לְהִתְבּוֹנְנוֹת הַנִּכְוֵנָה וְהַכֶּרֶת שֵׁרֵשׁ הַמִּמּוֹן, כְּדֵי לְהַנְצִיל מִתְאַוֹת מִמּוֹן, אֲפֹשֶׁר רַק עַל יְדֵי תִקּוֹן הַבְּרִית וְהַתְּקַרְבוֹת אֲמִתִּית לְצַדִּיקֵי אֲמֶת, כְּמִבְּאֵר בְּסַעִיף זֶה.

יא

כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁאָדָם נוֹפֵל מִמִּדְרַגָּתוֹ, הַיְנוּ, כָּל הַהִתְרַחֲקוּיוֹת מֵהַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ וּמִקִּיּוֹם הַתּוֹרָה, נוֹבְעוֹת מִתְּאֹת מִמּוֹן וְדֹאגַת פְּרִנְסָה,
 שְׂמֻקּוֹרֵן בַּחֲסֵרוֹן אֱמוּנָה וּבִטְחוֹן בְּהַשְׁגָּחַתוֹ יִתְבָּרֵךְ. כִּי תְּאֹת מִמּוֹן
 הִיא עֵקֶר הַנְּפִילָה, שֶׁעַל יְדֵהּ נוֹפְלִים לְשִׁמּוֹד וְלַעֲבוּדָה זָרָה, כִּי הַרְצוֹן
 וְהַכְּסוּפִים לַעֲשִׂיּוֹת הֵם בְּכַחֲנִית שְׂמוֹד וְעֲבוּדָה זָרָה. אָבֵל גַּם פְּרִנְסָה
 הַנְּצַרְכָּת לְאָדָם וְכָל שָׂאֵר הַצְּמִרְכוּיּוֹתָיו, אִם אֵינּוּ מְאֻמֵּן כִּי הַהַשְׁגָּחָה
 מְסַבֶּבֶת אוֹתָן עֲבוּרוֹ, וּמִתְיַגַּע וְטוֹרַח לְפָרְנֶסְתּוֹ וּלְהַצְמִרְכוּיּוֹתָיו וְגַם
 נוֹפֵל לַעֲצֻבוֹת, כְּאֲשֶׁר נִדְמָה לוֹ כִּי מְאֻמְצִיו אֵינֶם נוֹשְׂאִים פְּרוֹת וְעַל
 יְדֵי זֶה מִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּקִיּוֹם הַתּוֹרָה, הֵרִי גַם אֵלוֹ בְּגֵדֵר שְׂמוֹד
 וְעֲבוּדָה זָרָה, כְּמִבְּאֵר בְּכָל סְפָרֵי הָאֱמֶת וּבְכָפְרֵי הָאֲדָמוּ"ר
 ז"ל. כִּי בְּאֱמֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְזֻמֵּן לְכָל בְּרוּאָיו כָּל הַצְּמִרְכוּיּוֹתֵיהֶם.
 וְאִסּוּר לַעֲסֹק אֶפִּילוֹ בְּשִׁבִיל פְּרִנְסָתוֹ בְּמִלְאֻכוֹת וּבִיגִיעוֹת הַמְּרַחֲקוֹת
 אֶת הָאָדָם מִדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה. וְצָרִיךְ לְהִבִּין וּלְדַעַת, כִּי פְּרִנְסָה וְעֲשִׂיּוֹת
 שֶׁמְשִׁיגִים אוֹתָן בְּדַרְכִּים לֹא כְּשֵׁרוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה רְעָה גְדוֹלָה
 מְמוּנָה בְּהֵן רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, לְאָדָם, כְּמִבְּאֵר בְּקִהְלַת (ה, יב): "עֲשֵׂר
 שְׂמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתּוֹ". מִשְׁמַע, כִּי הַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה
 רְעָה הִיא לְאָדָם. וְכְּמִבְּאֵר בְּפֶסוּק (יִרְמְיָהּ יז, יא): "עֲשֵׂה עֵשֶׂר וְלֹא
 כְּמִשְׁפָּט, בַּחֲצֵי יָמוֹ יַעֲזוּבֵנוּ" וכו'. גַּם מִבְּאֵר בְּ"לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן סִימֵן
 כ"ג חֲלֵק א', כִּי כְּאֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ חִפֵּץ לְסַלֵּק וּלְהַסִּיר מִצְדִּיק
 הָאֱמֶת אֶת שׁוֹנְאָיו וּמִתְנַגְּדָיו, מִפִּיל אוֹתָם לְתְּאֹת מִמּוֹן. כִּי כְּאֲמוֹר,
 אֵין נְפִילָה גְרוּעָה יוֹתֵר מִתְּאֹהָה זֶה הַמְּשׁוּלָה לְשִׁמּוֹד וְלַעֲבוּדָה זָרָה.
 הַיְנוּ, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְעוֹרֵר בְּדַעַת הַשׁוֹנְאִים וְהַמְּתַנַּגְּדִים רְצוֹן

ותאונה לממון, שירדפו אחרי עשירות ביגיעה ובמרחקה מרבה, כדי שיסיחו דעתם ולכם מן הצדיק. וצריך לדעת, כי כאשר יש מחלקת על הצדיק שהוא שומר הברית באמת ובשלמות, עלולים מתנגדיו לפול ברשת זו של תאות ממון המגנה. על כן יש להתרחק מן המחלקת בכלל, ובפרט ממחלקת על צדיק אמת ומקרביו. וכן יש להשמר מתאות ממון, כמבאר למעלה.

יב

על ידי מצות מזווה שמקפידים לקבע מזווה בשרה על כל פתח, כמבאר בשלחן ערוך, ומקפידים על קביעת המזווה בשעור ובהלכה, על ידי זה נצולים מתאות ממון, וזוכים לפרנסה ברוח ובכשרות, בטרחות מעטות. גם מבאר בפרשת "שמע" (דברים יא, כא) כי על ידי מצות מזווה זוכים לאריכות ימים.

יג

כל המצוות שאדם מקיים בלי ממון, הינו במצוות שקיומם על ידי ממון ובפרט מצות צדקה, אם אדם אינו מקיים, כי חס על ממנו שהוא יקר בעיניו רחמנא לצלן, יותר מן המצוה, ומקיים רק מצוות שאין בהם חסרון כים, ובפרט כשאינו מקפיד בפרנסה ובמשא ומתן שיהיו על פי התורה, ואינו משתדל לקיים במשא ובמתן את ההלכות הקשורות בהם, ובפרט אם על ידי עסקיו אינו מתפלל בזמן וכראוי, וכן אף מתרחק ממצוות אחרות מחמת טרדת עסקיו, וכל ימיו טרוד לחשב השבונות, כדי שלא יפסיד ממון

בְּמִסְחָרָיו, וְאֵלּוּ בְּקִיּוֹם מְצוּוֹת אֵינּוּ מְדַקְדָּק לְחַשֵּׁב הַפְּסָדָן, אֲזַי מְצוּוֹת שְׂאָדָם זֶה מְקִיָּם, הֵינּוּ מְצוּוֹת שְׂאֵינָן נִקְנֹת בְּמִמּוֹן וְאֵינּוּ עוֹמְדִים בְּקִיּוֹמָן בְּפָנָי נִסְיוֹן מִמּוֹן, אַף עַל פִּי שְׂמֻקְיָמָן, אֵינּוּ בָּהֵן שְׁלָמוֹת וְחִשְׁבּוֹת. כִּי שְׁלָמוֹת הַמְצוּוֹת וְחִשְׁבּוֹתָן הֵיא אֲמוּנָתוֹ שֶׁל הַמְקִיָּם; שְׂמֻאָמִין כִּי הַמְּמוֹן שְׂמֻפּוֹר בְּשִׁבְלֹן, לֹא יִגְרַע מִחֻלְקוֹ, בְּמִבְאֵר בְּפָרְקֵי אֲבוֹת (פ"ב, מ"א) "הָיָה מְחֻשֵׁב הַפְּסָד מְצוּהָ בְּנֶגֶד שְׂכָרָה". כְּלוֹמֵר, גַּם אִם נִדְמָה לָּךְ, כִּי עַל יְדֵי הַמְצוּהָ תִפְסִיד מִמּוֹן, עֲלֶיךָ לְהֶאֱמִין כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְמִין לָךְ שְׂכָר וְרוּחַ בְּמִדָּה מְרֻבָּה יוֹתֵר מִהַפְּסָד הַמְּמוֹן שֶׁל קִיּוֹם הַמְצוּהָ. אֲבָל כְּאֲשֶׁר אָדָם מְחֻשֵׁב אֶת מְצוּוֹת הַתּוֹרָה וְעוֹמֵד בְּנִסְיוֹן, וּמְקִיָּמָן גַּם כְּאֲשֶׁר הוּא צָרִיךְ לְפִיּוֹר מִמּוֹנּוֹ לְקִיּוֹם הַמְצוּהָ, אוֹ שְׂצָרִיךְ לְבַטֵּל מִשָּׂא וּמִתֵּן כְּדֵי לְקִיָּם מְצוּהָ, וְאֵף עַל פִּי כֵּן אֵינּוּ מְבַטֵּל שׁוֹם מְצוּהָ מִמְצוּוֹת הַתּוֹרָה, סִימָן הוּא כִּי אָדָם זֶה שֶׁלֵּם בְּאֲמוּנָתוֹ שְׂמֻאָמִין בְּהִשְׁגָּחַת הַבּוֹרָא, שְׂאֲמוּנָה זֹה הֵיא יְסוּד הַיְהוּדוּת. מְצוּוֹת שְׂאָדָם זֶה מְקִיָּם, שְׁלָמוֹת הֵן וְחִשְׁבּוֹת, כִּי כְּאֲמוֹר, עֵקֶר הָאֲמוּנָה נִכְרַ בְּעֵינָי מִמּוֹן. וּמִי שְׂעוֹמֵד בְּנִסְיוֹן וּמְבַטֵּל תְּאוֹת מִמּוֹן כְּדֵי לְקִיָּם מְצוּהָ, מוֹכִיחַ כִּי הַתּוֹרָה חֲשׂוּבָה בְּעֵינָיו יוֹתֵר מִמְּמוֹנּוֹ וְעַל כֵּן מְצוּוֹתָיו שְׁלָמוֹת הֵן.

י

הָאֲנָשִׁים הַמְּשַׁקְעִים בְּתְאוֹת מִמּוֹן הֵם בְּעֲלֵי חוֹבוֹת תָּמִיד. כְּפִי שְׂמוּכַח וְנִרְאָה לְעֵינָיִם, כִּי אוֹתָם אֲנָשִׁים הַלְהוֹטִים אַחַר הַמְּמוֹן, אֵינָם מִסְתַּפְּקִים בְּרִכּוּשׁ אֲשֶׁר בְּיָדָם, כִּי הֵם לֹוִיִּם דְּמִיִּם מְרֻבִּים, וּמְנַהֲלִים בְּכַסְפִּים אֵלּוּ שְׂאֵינָם שְׁלָהֵם מִסְחָרִים גְּדוֹלִים, וְנִדְמָה לָהֶם כִּי מִשְׁתַּכְּרִים הֵם מִמּוֹן רַב וְרוֹחִים עֲצוּמִים, וּמִתְפָּרְנְסִים

בהרחבה ובגדולות ומבובזים הוֹן רב להוצאתם והוצאת בני ביתם מחמת גאות וגדלות. ולבסוף מתברר שלא הרויחו כלל את שהוציאו, רק שהוצאותיהם, כפרנסתם מדמים של אחרים, ולבסוף אף נשארים בעלי חובות. וגם אם אינם נשארים בעלי חובות לאחרים, הרי שנשארים בעלי חובות לעצמם, הינו לתאוותיהם. כי כל מה שצברו אינו מספיק עבורם, ותמיד משתוקקים הם לעוד ועוד ממון. כפי שאנו רואים, כי כל המשפע בממון ושטוף בתאות ממון, אפילו שִׁיכוֹל לפרנס עצמו בכבוד, במשא ובמתן, ללא טרחה מרבה, אֶבֶל בשל תאות הממון מטרד הוא תמיד ביגיעות עצומות כדי לצבר עשירות. וגם עשירים ונגידים גדולים המשפעים בממון רב, משתדלים כל ימיהם להגדיל הוֹנֵם, ועוסקים במשא ומתן ובמסחרים ביגיעות גדולות ומכניסים עצמם לסכנות דרכים, בנסעם למקומות רחוקים, כדי להרויח ממון, וכל זאת מחמת תאות ממון הבוערת בקרבם. כי תאות ממון, גאות ודומיהן מכריחות אותם לחפש תמיד ממון בטרחות ויגיעות משנות, כאלו מחיבים אותם לעשות כן, והם משעבדים לתאוותיהם, כפי שבעל חוב משעבד לנושיו. על כן עשירים אלו הם תמיד בעלי חובות, או, שכאמור, חיבים הם ממון לאנשים שלוו מהם, או שהם בעלי חוב לתאוותיהם, שנדמה להם תמיד, כי עדין לא השביעו עצמם דים בתענוגי העולם הזה. גם מכנים אנשים אלו "בעלי חוב" על שם עבודה זרה המכנה "חובה" שמכרעת את הכל לכף חובה, רחמנא לצלן. ותאות ממון כאמור, בנגר עבודה זרה ממש היא, על כן אותם אנשים המשקעים בתאוה מאוסה זו כל ימיהם, מלאים

עצבות ומרירות ודאגות מחמת חמדתם התמידית לממון. וככל שיתתרבה עשירותם, פן מתרבות עצבותם ודאגותיהם, פי מתקשרים יותר ויותר, רחמנא לצלן, לעבודה זרה של ממון שבכנפיה עצבות ומרה שחורה וחשך ומיתה, רחמנא לצלן. ומי שלקוי בתאות ממון, מתפקה ואובד על ידי הפרדות, הדאגות והפחדים, הקשורים בענייני ממון.

טו

דע, שכל הממון והעשירות של הגנדים והעשירים שנוהגים בממונם שלא בישר, הינו שאינם מפזרים לצדקה כפי עשרם, והם נוהגים בגאות ובגדלות כנגד אנשים ובפרט כנגד עניים, ולעצמם מפזרים עבור פרנסתם וחמדותיהם עפרות זהב, ומשקעים בתאות ממון ותמיד רודפים אחר הממון, אזי עשירות כזו אינה שווה מאומה והרי היא כעשן ומכנה שחוק הכסיל. הינו, שהוא דבר כמל שאין בו ממש, כמבאר בזהר הקדוש (תקוני זהר, תקון ג' מי"א תקונים אחרונים) שממונם של העשירים שאינם נוהגים בישר משחק בהם, כפי שמשחקים במטבעות עם תינוק, ולכסוף ממון זה הורג את בעליו, כמו שרואים בחוש, שעשירים רבים אובדים על ידי כספם וזהבם, רחמנא לצלן. פן מבאר בזהר הקדוש, פי עשירים אלו מכנים תינוקות, פי אין בהם דעת היאך לנהוג בממונם, על מנת להנצל מן הסכנות הפרוכות בממון ואורבות לבעליו, פאשר אינו מתנהג בישר ובאמת. עקר העצה להנצל מסכנת הממון הוא רק על ידי תקון הברית והתקרבות לצדיק אמת, שזכה לתקון הברית בשלמות

גמורה. כי על ידי התקרבות לצדיק, למוד ספריו וקיום עצותיו, זוכים לחכמה וידעת, להבין ולהשכיל ולדעת איך לנהג בממון ובפרנסה, כדי שלא יגיע, חס ושלום, לסכנה. כי אפילו אנשים גדולים, הינו יראים ולומדי תורה, וקוקים לחכמה וידעת כדי להשכיל איך לנהג בממנם ובפרנסתם, שלא יאבדו ולא ישחיתו את זמנם, ימיהם וחייהם על ידי הממון והפרנסה, כמו שרואים אנשים רבים, שסובלים כל ימיהם מרירות וצער בהעדר דעת אמתית כיצד לנהג בממון ובפרנסה. כי כאמור, מי שאינו יודע לנהג בממון כראוי, עלול חלילה, לאבד את שני העולמות, רחמנא לצלן. כי העולם הזה מלא מרירות מחמת נסיונות ותהפוכות המתרגשים על האדם. ועקר המרירות נובע מתאות ממון ודאגות פרנסה, הנוכעים מפגם הברית. הינו, מפני שהמח אינו נקי מן התאוה הפלילית ומלא כמעט תמיד, רחמנא לצלן, מחשבות והרהורים רעים, ובגלל פן הדעת מקלקלת מאד, ואזי האדם מלא תמיד פחדים, דאגות ועצבות של עניני פרנסה. ועקר התקון וההצלחה מדאגות פרנסה הוא ההתקרבות לצדיקי אמת, כמבאר למעלה. כי הצדיקים שזכו לתקון פגם הברית, מכנים "ברית מלח עולם". (במדבר יח, יט.) משום שיש בהם מכוחו של המלח. הינו, כפי שהמלח מושך את הדם מן הבשר, כן מושך הצדיק על ידי דעתו וכחו את הפגמים שבאדם המקרב אליו, ובפרט את פגם הברית, ועל ידי זה זוכה האדם לחכמה, כמבאר למעלה. על פן צריך לזכר, שמי שרוצה להנצל מתאות ממון וממרירות הנובעת מתאות ממון ודאגות פרנסה, יתקרב לצדיקי אמת. כי המקרב לצדיק מקבל חכמה

כאמור, ויודע ומבין כי גם כאשר הוא סובל מחסרונות ונסיונות, אינו נופל לעצבות, רק הוא מלא בטחון ומקנה להשם יתברך שיושיעו מפל צרותיו. ואכן, זוכה לישועה, כל אחד לפי מדרגתו. וצריך לדעת, כי השם יתברך אינו עוזב את האדם לגמרי, כמבאר בתורה אצל יעקב אבינו, עליו השלום, (בראשית כח, טו.) "כי לא אעזבך". ומבאר בדברי חז"ל, שדברים אלו השיב השם יתברך ליעקב אבינו, כאשר בקש מאתו יתברך (שם כ ורש"י) "ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש". הינו שהשם יתברך הבטיח לו, שלא יעזבונו וימלא לו את הפרנסה המכרחת. וב"לקוטי הלכות" מבאר, כי ההבטחה "כי לא אעזבך" מכוננת לכל יהודי ההולך בדרך ישראל סבא, שצריך להאמין באמונה שלמה שהשם יתברך לא יעזבו. כי אם לא יתגבר ולא יתחזק בכטחונו ובאמונתו בהשם יתברך, להאמין שהוא יתברך לא יעזבו, לא יוכל לילך בדרך של יעקב אבינו, עליו השלום, שרק היא הדרך האמתית לכל מי שחפץ להיות יהודי כשר. אבל מי שאינו מקרב לצדיקי אמת, ובעצמו בודאי רחוק מתקון הברית, ובפרט אם הוא מתנגד וחולק על צדיק האמת ואנשיו, אזי מתגברת עליו תאות ממון ומתרבות דאגותיו וטרדותיו, עד שחיוו מתקלקלים, חס ושלום, וכלים. על כן יזכר מי שחפץ להנצל מפגם הברית, מתאות ממון ומדאגות פרנסה, מעצבות ומפירה שחורה, שיתקרב לצדיקי אמת. הינו שילמד בספריהם ויקים עצותיהם. ועל ידי זה יזכה לחיים אמתיים בעולם הזה ובעולם הבא. ומלכוד ההתקרבות לצדיקי אמת, אין שום עצה להנצל מן הפטעותים

וּמִן הַמְכֻשׁלוֹת אֲשֶׁר בְּעוֹלָם הַזֶּה, הַשְּׁפֵל. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרֵנוּ לְהִבִּין
אֶת הָאֱמֶת לְאֱמַתָּה בְּכָל פְּרָט וּפְרָט.

טז

מִי שֶׁהוּא מְשַׁקֵּעַ בְּתַאוּת מִמּוֹן וְאִינוּ עוֹסֵק בְּמִשְׂא וּמִתֵּן בְּאֲמוּנָה,
הֵינּוּ שְׂאִינוּ מִתְנַהֵג בְּיִשְׂר בְּמִסְחָרָיו, גּוֹנֵב וְגוֹזֵל, הֵן גּוֹלָה וְגִנְבָה
מִמֶּשֶׁ, הֵן בְּדוּמָה לְכָד, הֵינּוּ, שְׁמֵרְמָה וּמְשַׁקֵּר בְּעַסְקִים וּמְסוֹכֵב אֶת
דַּעַת הָאֲנָשִׁים, שְׂלֵא יְבִינּוּ אֶת הַתְּרָמִית, כְּפִי שְׂרׁוּאִים בְּחוּשׁ כִּיצַד
נֹהֲגִים סוֹחְרִים, הֶרְחוּקִים מִיִּרְאֵת הַשֵּׁם וּמֵאֲמוּנַת הַהִשְׁגָּחָה. או
שְׂמַחְמַת הַמִּסְחָר הוּא מְבַטֵּל מִצְוֵה אַחַת מִן הַמִּצְוֹת, כִּי נִדְמָה לוֹ
שֶׂאִם יִנְהַג לְפִי הַתּוֹרָה בְּמִסְחָרָיו, שִׁישְׁמֹר זְמַן תְּפִלָּה וְיִתְפַּלֵּל כְּרְאוּי
וְלֹא יַעֲסֹק בְּמִסְחָרָיו בְּשִׁבְתּוֹ וּבִיּוֹם טוֹב, כְּמִבְּאֵר בְּשִׁלְחֵן עָרוּךְ, או
כְּאֲשֶׁר יִסְחֹר בְּאֲמוּנָה, לֹא יוּכַל לְהַתְּפַרְנֵם, וּבְגִלָּל אֱלֹה נֹהֵג הוּא
בְּנִגּוּד לְדַעַת תּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה גּוֹרֵם הוּא לְהִיּוֹת דָּם נִדָּה לְשִׁכְיֵנָה,
הֵינּוּ שְׂמַתְרַחֵק מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ אִשָּׁה נִדָּה הֶרְחוּקָה מִבְּעִלָּהּ. וְזֶה
סִימָן כִּי אִינוּ בֵּר יִרְאֵת שָׁמַיִם, וְהַשְׁגָּחַת ה' מְכַסֶּה מִמֶּנּוּ. כִּי אִילוּ הָיָה
לוֹ יִרְאֵת שָׁמַיִם וְאֲמוּנָה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, לֹא הָיָה עוֹסֵק בְּשַׁקֵּר
וּבַתְּרָמִית. וּבְגִלָּל כֵּךְ אֵין לוֹ פְּרִנָּסָה בְּכִשְׁרוּת, וְזֶהוּ סִימָן שְׂנִלְכַד
בְּפָנֵם הַבְּרִית, כִּי עַל יְדֵי פָנֵם הַבְּרִית מְגִיעִים לְתַאוּת מִמּוֹן.

יז

מִצְוֹת צְדָקָה הֵיא תְקוּן הַכְּלָלִי שֶׁל מִשְׂא וּמִתֵּן. הֵינּוּ, שְׂגָם אִם עוֹסֵק
בְּמִשְׂא וּמִתֵּן בְּאֲמוּנָה כְּרְאוּי, חַיֵּב לְהַפְרִישׁ חֵלֶק לְצְדָקָה

מְרוֹחֵיו, כְּמִבְאֵר בְּשִׁלְחַן עֲרוּךְ. וּבְכֹל מְרֻחָה שֶׁהוּא מְזַרְח בְּמִשְׁאֵא וּמִתָּן, וּבְכֹל דְּבוּר שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּעֵינָיו זֶה, יַחֲשֹׁב כִּי עֵקֶר מִשְׁאֵא וּמִתָּן בָּהֶם הוּא עוֹסֵק, הוּא עַל מְנַת שְׂיוּכָל לְקַיֵּם מִצְוֹת צְדָקָה, וְזֶהוּ עֵקֶר תְּקוּן מִשְׁאֵא וּמִתָּן.

יח

כַּאֲשֶׁר הָאָדָם שׁוֹנֵא בְּצַע, הֵינּוּ שְׂשׁוֹנֵא מִמּוֹן שְׂאִינּוּ כְּשֶׁר עַל פִּי תוֹרָה, שֶׁהוּא מִמּוֹן שְׂרוּכְשִׁים אוֹתוֹ חֲלִילָה עַל יְדֵי גְנֵבָה, גְּזֻלָּה וּרְצִיחָה. הֵן גְּנֵבָה, גְּזֻלָּה וּרְצִיחָה בְּפֶעַל מִמֶּשׁ, הֵן כַּאֲשֶׁר אֵלוּ כְרוּכִים בְּמִשְׁאֵא וּמִתָּן אוּ מְלֹאכָה, כְּפִי שְׂרוּאִים, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אֲצִל סוֹחְרִים וּבְעֵלֵי מְלֹאכָה, שְׂאִינִים נוֹהֲגִים עַל פִּי תוֹרָה. וְכֵן יֵשׁ לְשׁוֹנֵא מִמּוֹן שְׂמֻקּוֹרוֹ בְּצִבְעוּת וּבְחִנְפָּה אוּ עוֹלוֹת אַחֲרוֹת, וּבְפֶרֶט מִמּוֹן כְּזֶה שְׂבַעֲטִיו צָרִיךְ, חֲלִילָה, לְבַטֵּל מִשְׁהוּ מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּגוֹן שְׂצָרִיכִים בְּגִלְלוֹ לְבַטֵּל תְּפִלָּה, לְמוֹד, נְטִילַת יָדַיִם, בְּרַכַּת הַמִּזוֹן וּשְׂאֵר מִצְוֹת, וְנִדְמָה לוֹ כִּי עַל יְדֵי קִיּוּם הַמִּצְוֹת הַנּוֹכְרוֹת, לֹא יוּכַל לְעַסֵּק בְּמִשְׁאֵא וּמִתָּן כְּרֹאוּי וְלֹא יְרוּיחַ לְפְרָנְסָתוֹ. עַל יְדֵי הַשְּׁנֵאָה לְמִמּוֹן לֹא כְּשֶׁר זֶה, כְּמִבְאֵר לְמַעֲלָה, זוֹכֵה לְשִׁכְל וְלַחֲכָמָה שְׂיוּכָל לְהִכִּיר בְּאִמְצָעוֹתָם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְזוֹכֵה לְיִרְאָת ה' וְלֵאֱהָבָתוֹ. אָבֵל עַל יְדֵי אֱהָבָה לְמִמּוֹן, הֵינּוּ תֵּאוּהָ לְמִמּוֹן אֲפִילוֹ מִמְּקוֹר לֹא כְּשֶׁר, עַל יְדֵי זֶה מְאֹד אֶת הַדַּעַת וְהַחֲכָמָה הָאֱמִתִּית, וְנוֹפֵל לְשִׁטּוֹת וְלִכְסִילוֹת, לְעַצְבוֹת וּלְמִרְהָ שְׁחוּרָה, וְהַקְּלָפוֹת הֵינּוּ הַדַּעוֹת וְהַמְחַשְׁבוֹת הַרְעוֹת מְקִיפוֹת אוֹתוֹ. הֵינּוּ, שְׂמַחוֹ מִלֵּא תְּמִיד, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, בְּמַחְשְׁבוֹת וְדַעוֹת לֹא טוֹבוֹת, שֶׁהֵם הַפֶּךְ הַשִּׁכְל וְהַדַּעַת הָאֱמִתִּיִּים.

יט

על ידי העסק במשא ומתן באמונה, כמבאר בסעיף ז', מתחדשת הנשמה, הינו המוח והשכל, כמבאר ב"לקוטי מוהרן", כי השכל הוא הנשמה. וזוכים לקבל מהשם יתברך בכל פעם נשמה חדשה, הינו שכל חדש ודעת להכירו יתברך. ואפילו מי שאינו יודע ללמד ובשל כך אינו מקבל מוח חדש, כי אינו עוסק בתורה, שהתורה היא עקר המוח והשכל, אף על פי כן גורם לתקון גדול על ידי עסקו במשא ומתן באמונה, ומיטיב לחברו שהוא משרשו. כי על ידי עסקים בישר ובאמונה של אדם שאינו בן תורה, מתחדש המוח והשכל של חברו שהוא משרשו, כאמור, ללמוד התורה ודבקות בהשם יתברך, הינו, ליראה ואהבה אמתיים.

כ

כל הדינים והלכות ממון, המבארים בשלחן ערוך, חלק חשן המשפט, נוגעים למסחר ולמשא ומתן. על בן מי שרוצה לעסק באמונה, חייב להיות בקי ומלמד בדיני ממונות, כדי שלא יעבר על שום הלכה משלחן ערוך הנוגעת לממון.

כא

הרוצה לעסק במשא ומתן באמונה פראוי, חייב לשמור מאד את אמונתו ויזהר מאד שלא יתגברו עליו המחשבת והדעות הרעות, הפוגמות באמונה האמתית. וצריך לעסק באמונה כמבאר בדברי חז"ל (מכות כד) כרב ספרא, שהיה מקים (תהלים טו, כ) "ודבר

אָמַת בְּלִבְבוֹ", הֵינּוּ, שְׁקִים מֵה שְׁחָשַׁב בְּלִבּוֹ. פְּגוֹן שָׂאֵם חָשַׁב לְכַתְחֹלָה לְמַכֵּר אֶת סְחוּרְתוֹ בְּמַחִיר נְמוּךְ מִן הַמוּצָע לֹא עַל יְדֵי הַקּוֹנֵה בְּעַת הַמְכִירָה, מְכַר בְּמַחִיר הַנְּמוּךְ כְּפִי שְׁחָשַׁב בְּלִבּוֹ בַּתְחִלָּה. וְהַעוֹסֵק בְּאַמוּנָה כָּרֵב סִפְרָא, שׁוֹמֵר אֶת אַמוּנָתוֹ שְׂשׁוּם דְּעָה אֹ מַחְשְׁבָה רְעָה לֹא יוֹכְלוּ לְהִזִּיק לָהּ. וְעַל יְדֵי הָעֵסֶק בְּאַמוּנָה מִתְחַדֵּשׁ הַמוֹחַ וְהַשִּׁכְל, כַּמְבַאָּר.

כב

עַל יְדֵי שְׂאָדֵם עוֹסֵק בְּמִשְׂאָ וּמִתֵּן בְּאַמוּנָה, כַּמְבַאָּר בְּסֵעִיף ז', וְכַמְבַאָּר בְּסֵעִיף כ"א עַל מְנַהֲגוֹ שֶׁל רַב סִפְרָא, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים תְּקוּנִים כְּפִי שְׁנַעֲשׂוּ בְּזִמְנֵי בֵּית הַמְקַדָּשׁ עַל יְדֵי קֶרֶן תָּמִיד וּקְטָרֶת. וְעַל יְדֵי הָעֵסֶק בְּאַמוּנָה בְּכָל הַפְּרָטִים, מִתְבַּטְּלִים מִן הָאָדָם קְלָפוֹת רַבּוֹת, הֵינּוּ שְׁנַצּוּל מִהֲרֵבָה מַחְשְׁבוֹת רְעוֹת וּמַמְעִשִׂים רְעִים, וּמַחוּ מִתְחַדֵּשׁ בְּהַבְנַת הָאָמַת. כִּי זוֹכָה לְדַעַת אַמְתִּית, וְנַחֲשֵׁב כְּאֵלֹי נְבִנָּה בֵּית הַמְקַדָּשׁ בְּיָמָיו. כַּמְבַאָּר בְּדַבְּרֵי חז"ל (בְּרֻכּוֹת לג) שֶׁהָאָדָם שֵׁישׁ לֹא דַעַת אַמְתִּית, נַחֲשֵׁב כְּאֵלֹי נְבִנָּה בֵּית הַמְקַדָּשׁ בְּיָמָיו.

כג

עַקֵּר חֶסְרוֹן הַפְּרָנְסָה הַמִּתְנַבֵּר בְּדוֹרוֹתֵינוּ הוּא רַק בְּגִלְלֵי הַשׁוֹחֲטִים שְׂאִינָם מִהַגְּנִים, הֵינּוּ, שְׂאִין לָהֶם יְרֵאת שָׂמִים. כִּי מְבַאָּר בְּשִׁלְחַן עֲרוּךְ, (י"ד ס' א) כִּי שׁוֹחֵט חַיִּב בְּרֵאשׁ וְרֵאשׁוֹנָה לְהִיּוֹת יְרֵא שָׂמִים, וְכִשֶּׁהַשׁוֹחֲטִים הֵם בְּעַלֵּי יְרֵאָה, מִשְׁפַּע שְׁפַע שֶׁל פְּרָנְסָה לְיִשְׂרָאֵל. וְכֹאשֶׁר הַשׁוֹחֵט מְבַרֵךְ עַל הַשְּׁחִיטָה כְּרָאוֹי, הוּא מִתְקַן אֶת

הַנֶּפֶשׁ הַמְּגֻלָּגֶלֶת הַמְּצוּיָה בְּבַהֲמָה אוֹ בְּעוֹף שָׁמַיִם. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הַשׁוֹחֵט אֵינוֹ בֵּר יְרֵאת שָׁמַיִם, וְאִפִּילוֹ בַּעַת שֶׁהוּא מְבַרֵךְ עַל הַשְּׁחִיטָה, חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת אַחֲרוֹת וְאֵינוֹ מִתְּפַנֵּן לְשִׁמְעַת וּלְהַבִּין אֶת הַבְּרָכָה, שׁוֹחֵט כְּזֶה, הָאוֹחֵז אֶת הַחֶלֶף לְשְׁחִיטָה, הוּא בְּבַחֲנֵית רוֹצֵחַ - הוֹרֵג אֲנָשִׁים, וְהַנֶּפֶשׁ הַמְּגֻלָּגֶלֶת בְּבַהֲמָה אוֹ בְּעוֹף מְצַמְעֶרֶת צַעַר רַב וְזוֹעֶקֶת בְּקוֹל מָר. כִּי שׁוֹחֵט כְּזֶה, לֹא דֵי שְׁאֵינוֹ מִתְּקַן אֶת הַנֶּפֶשׁ הַמְּגֻלָּגֶלֶת, אֲדַרְבָּא, עוֹד מוֹסִיף הוּא לְהַשְׁחִיטָהּ וּלְקַלְקֵלָהּ, כַּמְּבֹאָר בְּזוֹהַר וּבְסִפְרֵי קִבְלָהּ, וְעַל שׁוֹחֵט כְּזֶה נֶאֱמָר "אוֹי לְנֶפֶשׁ שֶׁהִרְגָה אֶת הַנֶּפֶשׁ". עַל יְדֵי שׁוֹחֲטִים כְּאֵלֶּה מִתְּמַעֲטֶת מְאֹד פְּרָנְסָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאִפִּילוֹ הַפְּרָנְסָה הַמְּעֻטָּת צָרִיד לְהַמְשִׁיכָהּ בְּטָרְדוֹת וּבִיגִיעוֹת רַבּוֹת. גַּם עַל יְדֵי שׁוֹחֲטִים כְּאֵלוֹ מִתְּמַעֲטִים הַהֲרֻגִים בְּאִמַּת וּבִדְעוֹת הָאֲמַתִּיּוֹת, וּמִתְּגַבְּרִים בְּיִשְׂרָאֵל תְּאוֹת הַגּוֹף וְכוּ'. אֲבָל עַל יְדֵי שׁוֹחֲטִים יְרֵאֵי ה', מִתְּגַבְּרוֹת וּמִתְּחַזְּקוֹת הַדְּעוֹת וְהַהֲרַגְשׁוֹת הָאֲמַתִּיּוֹת, נִתְּמַעֲטוֹת הַתְּאוֹת וְהַמְּדוֹת הַרְעוֹת שֶׁהֵן בְּבַחֲנֵית בְּהֵמָה וּסְכָלוֹת, חֲשָׁד, מִיתָה, דִּין וְחֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וּמִתְּחַזְּקִים בְּיִשְׂרָאֵל הַחֻכְמָה הָאֲמַתִּית, אוֹר הַדְּעַת, זְכוּרֹן אֲמַתִּי וְחֻכְמַת הַתּוֹרָה. עַל יְדֵי שׁוֹחֲטִים יְרֵאֵי שָׁמַיִם, נִמְשַׁכֶּת פְּרָנְסָה לְיִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ גְּדוֹל וּבְטָרְחוֹת מְעֻטּוֹת.

בד

כַּאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים עֲצָמָם מִטְּרַפּוֹת, הֵינּוּ, מִמְּאֲכָלִים אֲסוּרִים, הֵן מֵאֲכָלֵי בֶּשֶׂר שְׁאֵינָם בְּשָׂרִים כָּל צָרְכָם, הֵן מֵאֲכָלֵי חֵלֶב שֶׁהֵם אֲסוּרִים עַל פִּי שְׁלַחַן עֲרוּךְ, וּמִדְּקָדְקִים תָּמִיד עַל

בְּשָׂרוֹת הַמֵּאֲכָלִים כְּרָאוּי, כַּמְבֹאָר בְּשִׁלְחַן עָרוּךְ, אֲזִי מִזְמִין לָהֶם
הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ פְּרִנָּסָה בְּשִׁפְעַע וּבְרוּחַ.

כה

עַל יְדֵי תַּאֲוֹת אֲכִילָה, הֵינּוּ תַּאֲוָה לְמִינֵי אֲכִילָה וְשִׁתְיָה שְׂאִינָם
הַכֶּרְחִיִּים לְקִיּוּם הַגּוּף, וְאֵד מִשׁוּם תַּאֲוָה חוֹמְדִים אוֹתָם, עַל יְדֵי
זֶה מְגִיעִים, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, לְדָלוּת וּבִזְיוֹנוֹת. אֲבָל עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוֹת
אֲכִילָה זֹכִים לְפְרִנָּסָה בְּרוּחַ, כַּמְבֹאָר בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן
ל"ט עַל הַפְּסוּק "בְּשִׁרְךָ לְבַהֲמַתְךָ" (דְּבָרִים יא, טו), שְׁעַל יְדֵי שְׁבִירַת
הַבְּהֵמִיּוֹת, שְׁבִירַת תַּאֲוֹת אֲכִילָה, זֹכִים לְ"וְאֲכַלְתָּ וְשָׁבַעְתָּ", הֵינּוּ
פְּרִנָּסָה בְּרוּחַ.

כו

עַל יְדֵי פָגַם בַּמִּצְוֹת תְּפִלִּין, הֵינּוּ שְׂמֵכְבָּטָלִים חֲלִילָה מִצְוֹת תְּפִלִּין
לְגַמְרֵי, אוֹ כַּאֲשֶׁר אֵין מְדַקְדָּקִים שֶׁהַתְּפִלִּין יִהְיוּ בְּשָׂרִים בְּתַכְלִית,
כַּמְבֹאָר בְּשִׁלְחַן עָרוּךְ, כִּי אֶפִּילוּ אִם מְנִיחִים תְּפִלִּין, אֲבָל הֵם פְּסוּלִים,
אֲזִי עֲבָרָה גְדוֹלָה הִיא, כִּי הַבְּרָכוֹת עַל הַתְּפִלִּין הֵנּוּ בְּרָכוֹת לְבַטְלָה.
עַל כֵּן יֵשׁ לְזַכֵּר, כִּי בַתְּפִלִּין פְּסוּלוֹת עוֹבְרִים שְׁתֵּי עֲבֵרוֹת: אַחַת,
שְׂאִין מְקִימִים אֶת הַמִּצְוָה, וְהַשְּׁנִיָּה, שֶׁהַבְּרָכוֹת הֵנּוּ לְבַטְלָה, רַחֲמָנָא
לְצַלְן וְעַל יְדֵי זֶה מְגִיעִים, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, לְדָלוּת וּבּוֹשָׁה. וְכֵן עַל יְדֵי
הַנְּהַגָּה שְׁלֵא בְּאֵמַת וּבִישׁוּר, הֵן בְּמִשְׂא וּמִתָּן, הֵן בְּמִדּוֹת וּמַעֲשִׂים,
מְגִיעִים, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, לְעַנְיּוֹת וּבּוֹשָׁה, כִּי עֵקֶר הָעֲשִׂירוֹת נּוֹבַעַת רַק
מִמִּדַּת הָאֵמַת.

כו

האדם צריך להרגיל עצמו במדת ההסתפקות. הינו שישתפק רק בהכרחי לקיום הגוף, לו ולבני ביתו, הן במאכל ובמשקה, הן במלבושים, שלא יפזר עבור עצמו או עבור בני ביתו בהרחבה יתרה, ולא ירבה בצרכים שאינם חשובים לקיום הגוף, כפי שנוהגים אנשים רבים הרחוקים מן האמת, שמפזרים ממון כדי לחיות בגדלה ובהרחבה יתרה מחמת כבוד וגאווה. מהנהגות אלו יוצאים קלקולים רבים אפילו בגשמיות ובפרט ברוחניות, כלומר שמתרחקים מיראת השם ומקיום התורה. אנשים שאינם מסתפקים בפרנסה שמזמין להם השם יתברך, וחיים בהרחבה יתרה מעל הכנסתם למען כבוד וגאווה, עליהם אומר הכתוב (משלי יג כה): "ובטן רשעים תחסר". הינו שתמיד חשים הם חסרים. על כן יש לזכר להסתפק בפרנסה שהשם יתברך מזמין, ומשעור פרנסה זה להפריש חלק לצדקה, כמבאר בשלחן ערוך, ובלקוטי מוהר"ן "חלק א' סימן נ"ד. על ידי מדת ההסתפקות ומדת הצדקה שהיא להפריש מן הפרנסה המזמנת מיד ה', על ידי זה נעשים תקונים רבים ונמשכים הרבה השפעות טובות.

כח

מי שעוסק במשא ומתן באמונה, כמבאר בסעיף ז', מתקן תקונים רבים. ומשלים ומתקן תקון גדול בנפש רוח ונשמה שלו, ועל ידי זה נעשה יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה. הינו שעל ידי זה

מִתְקַרְבִּים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ הוּא וְעוֹד אֲנָשִׁים נוֹסְפִים, וְזֶה יְחִיד קוֹדֶשׁא
בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ.

כַּט

כָּל מִינֵי סְחוּרוֹת וְחִפְצִים שֶׁל מִסְחָר וּמִשָּׂא וּמִתֵּן, שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ
מְסַבֵּב שִׁיעֲבְרוּ מֵאָדָם לְאָדָם, הוּא בְּגִלְל הַשִּׁיכוֹת הַרוּחָנִית בֵּין
חִפְצִים אֵלּוּ לְבֵין הָאָדָם הָעוֹסֵק בָּהֶם. לְפַעְמִים מְסַבֵּב הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ,
שֶׁהַסְחוּרוֹת וְהַחִפְצִים שִׁיֵּצְאוּ מִרְשׁוֹתוֹ שֶׁל אָדָם אֶחָד, יֵשׁוּבוּ אֵלָיו
חֲזָרָה בְּגִלְל הַשִּׁיכוֹת הַרוּחָנִית הַנִּ"ל. וּלְפִי הַנֶּפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה הַמְצוּיָה
בְּאָדָם בְּאוֹתָהּ עֵת, בֵּן מְסַבְּבִים שִׁיעֵסֵק בְּסְחוּרוֹת וְחִפְצִים מְסִימִים
הַשִּׁיכִים לוֹ בְּעֵת הַהִיא. עַל בֵּן אֲסוּר לְדַחֵק אֶת הַשָּׂעָה בְּשׁוּם דְּבָר,
הֵינּוּ שְׂאֵסוּר לְהַשְׁתַּדֵּל יוֹתֵר מְדִי בְּקִנְיָה אוֹ בְּמִכְרָה, בְּעֵת שֶׁנִּרְאָה
לְכַאוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְקַנּוֹת אוֹ לְמַכּוֹר, רַק צָרִיךְ לְהִמָּתֵן בְּסִבְלָנוֹת, עַד
שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ יִסְבֵּב אֶת הַסְּפּוֹת בְּאִפְנֵי שִׁיּוּכָל לְקַנּוֹת אוֹ לְמַכּוֹר
בִּיגִיעוֹת וּבְטָרְחוֹת מְעֻפוֹת. כִּי הַקְּנִיָה וְהַמְּכִירָה, הַכֹּל בְּהַשְׁנָחָתוֹ
הַפְּרָטִית יִתְבָּרַךְ לְפִי שִׁיכוֹת הַנֶּפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה הַמְצוּיָה בְּאָדָם, וְעַל
כִּי הַזְּמַן, שֶׁדוֹקָא אֹז צְרִיכָה לְהִיּוֹת הַקְּנִיָה אוֹ הַמְּכִירָה. וּמִחֲמַת
שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ מְכֻסִּים מִן הָאָדָם, וְרַק הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב אוֹתָם,
אֲסוּר לְטַרַח יוֹתֵר מְדִי בְּעִנְיַי מִסְחָר וּמִשָּׂא וּמִתֵּן, רַק יֵשׁ לְסַמֵּךְ עַל
הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּאִמוּנָה פְּשׁוּטָה וּבְטַחוֹן אֲמֵת, כְּמִבְּאֵר בְּסִפְרֵי הָאֲמֵת
וּבְפָרָט בְּסִפְרֵי אַדְמו"ר, ז"ל.

ל

הָאָדָם הַשְּׁקוּעַ בְּתַאוֹת מְמוֹן, מוֹשֵׁךְ עָלָיו שְׁלֹטוֹן מַלְכוּת הַרְשָׁעָה. הֵינּוּ הַתַּאוֹת, הַמְדוּת הַרְעוּת וְהַכְפִּירוּת, הַמְכַנּוֹת מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, מַלְכוּת הַפֶּן וְעַמְלָק. כִּי הִלְלוּ מוֹשְׁלוֹת עַל הָאָדָם, כְּפִי שֶׁהַמַּלְכוּת מוֹשְׁלֵת עַל אֲנָשִׁים. וּמַלְכוּת הַרְשָׁעָה הַמוֹשְׁלֵת עַל הָאָדָם הַלְקוּי בְּתַאוֹת מְמוֹן, רוֹדֶפֶת תָּמִיד אֶת הַמַּלְכוּת דְּקַדְשָׁה, הֵינּוּ מְדוּת טוֹבוֹת וְאִמוּנָה אֲמִתִּית, הַמְכַנּוֹת מַלְכוּת דְּקַדְשָׁה. כִּי עֵקֶר הַכְּבוֹד וּמַלְכוּת שֶׁל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל הֵן מְדוּת טוֹבוֹת וְאִמוּנָה אֲמִתִּית, וְחַיּוּת מַלְכוּת דְּקַדְשָׁה הִיא רַק מְדַעַת תּוֹרָה. הֵינּוּ, כְּאֲשֶׁר הָאָדָם סוֹפֵג בְּתוֹכוֹ אֶת דַּעַת הַתּוֹרָה בְּאֵמֶת, לַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם, אֲזִי מֵתַחֲזֵקוֹת אֲצִלוֹ מְדוּת טוֹבוֹת, מַעֲשִׂים טוֹבִים וְאִמוּנָה אֲמִתִּית, שֶׁהֵן מַלְכוּת דְּקַדְשָׁה, כְּאִמּוֹר. אֲבָל מַלְכוּת הַרְשָׁעָה הַמִּתְנַבֶּרֶת עַל הָאָדָם, מְכַרֶּחָה אוֹתוֹ לְחֵמֶד וְלִרְדֵּף אַחַר הַמְמוֹן, וְכֵן אַחַר תַּאוֹת וּמְדוּת רָעוֹת אַחֲרוֹת. אֲבָל כָּל אָדָם הַשׁוֹבֵר אֶת תַּאוֹת הַמְמוֹן וּמִמְשִׁיד עָלָיו דַּעַת תּוֹרָה אֲמִתִּית, נִצּוֹל מִמַּלְכוּת הַרְשָׁעָה, כְּמִסְבֵּר בְּסֵעִיף זֶה. וְצָרִיךְ לְזַכֵּר, שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְסַפֵּג דַּעַת תּוֹרָה כְּרֵאוּי וְלַהֲמַשִּׁיךְ עַל עֲצָמוֹ מַלְכוּת דְּקַדְשָׁה, רַק עַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת אֲמִתִּית לְצַדִּיקֵי אֵמֶת, שֶׁהֵם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בְּאֵמֶת וְלִכְּנֹן מְסֻגְלִים הֵם לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת הַרְשָׁעָה שֶׁל כָּל אָדָם, וְהֵם מְסֻגְלִים לְמִשְׁדֵּךְ וְלְהוֹצִיא אֶת כָּל נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּפְּלוּ לְמַלְכוּת הַרְשָׁעָה. הֵינּוּ שְׂיֻכּוֹלִים לְהוֹצִיא וּלְטַהֵר אֶת הָאֲנָשִׁים הַמְּקַרְבִּים אֲלֵיהֶם בְּאֵמֶת וּמְקִימִים עֲצוּתֵיהֶם, מִכָּל מִינֵי תַּאוֹת, מְדוּת רָעוֹת וְכְפִירוּת, שֶׁהֵם כְּאִמּוֹר, מַלְכוּת הַרְשָׁעָה. וְצַדִּיקֵי הָאֵמֶת מְסֻגְלִים גַּם לְטַעַת וּלְעוֹרֵר בְּאָדָם דַּעַת אֲמִתִּיוֹת שֶׁל תְּשׁוּבָה, שְׂאִכֵּן

מִכָּל הַקְּלָקוּלִים שְׁעָשׂוּ, יִתְהוּוּ תְקוּנִים. כְּמִבְאֵר בְּדִבְרֵי חֲזו"ל (עֵין יוֹמָא פּו: אר"ל גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה וְכו' פֶּאן מֵאֲהָבָה): "עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה בְּאֵמֶת עוֹנֹת נִתְהַפְּכִין לְזִכִּיּוֹת". גַּם זֹכִים עַל יְדֵי הַהִתְקַרְבוֹת לְצַדִּיקֵי אֲמֶת, לְהַנְצִיל מִתַּאֲוֹת מָמוֹן וּמִתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת אַחֲרוֹת וּבִפְרָט מִכְּפִירוֹת, וְזֹכִים לְכָל מִינֵי מִדּוֹת טוֹבוֹת וְאִמּוּנָה אֲמִתִּית.

לא

כְּפִי מַה שְּׂאֲדָם מִשׁוֹקַע בְּתַאֲוֹת מָמוֹן, בֶּן רִיחֻקוֹ מִן הַדַּעַת הָאֲמִתִּית, הַחַיִּים וְאֲרִיכוֹת יָמִים הָאֲמִתִּיִּים. הוּא אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁזוֹעֶקֶת תָּמִיד אֶל כָּל אָדָם לְפִי מִדְּרָגָתוֹ, שִׁישׁוּב מִהִתְרַחֲקוֹתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, הֵינּוּ שִׁיפְחָד מֵעֲבָרָה וַיֵּאֱהָב אֶת הַמְּצוּוֹת. וּמִחֲמַת תַּאֲוֹת מָמוֹן אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹל הַתּוֹרָה, הַזּוֹעֶקֶת בְּלִבּוֹ עַל רִיחֻקוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ. כִּי מִבְּאֵר בְּפִרְקֵי אֲבוֹת (אֲבוֹת פ"ו) "שֶׁכָּבֵל יוֹם וַיּוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמִכְרֹזֹת וְאוֹמְרָת: אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת מֵעֲלִבּוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה". הֵינּוּ, הָאֲנָשִׁים הַמְּבֹיָּים, רַחֲמָנָא לְצַלָן, אֶת הַתּוֹרָה, בְּעֲבָרָם עַל מְצוּוֹתֶיהָ. וּפְרַשׁ הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, כִּי בַת הַקּוֹל הִיא הַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, הַמְתַּעוֹרְרִים בְּכָל יוֹם בְּלֵב הָאָדָם לְשׁוּב מִדְּרָךְ תּוֹעִים אֶל דְּרָךְ הָאֲמֶת. רַק מִחֲמַת תַּאֲוֹת מָמוֹן וְתַאֲוֹת אַחֲרוֹת אֵין שׁוֹמְעִים אֶת קוֹל הַרְהוּרֵי הַתְּשׁוּבָה. בְּגִלְל תַּאֲוֹת מָמוֹן חֵיב הָאָדָם לְהִתְיַעַע בִּיגִיעוֹת וְטִרְחוֹת רַבּוֹת, כְּדֵי לְהַשִּׁיג פְּרִנְסָה הַבְּאָה בְּדַחַק וְקִשֵׁי גְּדוֹל. אֲבָל כְּאִשֶּׁר הָאָדָם מִתְגַּבֵּר, וְנִכְסֵף לַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמְּצוּוֹת, וּמִכְנִיעַ תַּאֲוֹת מָמוֹן עַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת אֲמִתִּית לְצַדִּיקֵי אֲמֶת, כְּמִבְאֵר בְּסַעֲיַף ל'

וּבְמִקּוֹמוֹת נֹסְפִים בְּסֵפֶר זֶה, אֲזִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב לֹא סְבוֹת מוֹבוֹת, שֶׁפְּרִנָּסְתוֹ תִּמְצָא לֹא בְּקִלּוֹת וּבְרוּחַ. וְהוּא זוֹכֵה לְהִבִּין אֶת הַרְמְזִים, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז בְּכָל דְבָר, וְזוֹכֵה לְשִׁמְעַת אֶת הַכְּרוֹזִים שֶׁל הַתּוֹרָה, הִיגוּ, שֶׁשׁוֹמֵעַ לְמַחְשְׁבוֹת הַטּוֹבוֹת וְהַרְהוּרֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁמִּתְעוֹרְרִים בְּלִבּוֹ וּבְכַחוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כְּמִבְּאֵר בְּסַעֲיָף זֶה לְפִי פְרוּשׁ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ, וְהַטּוֹב מִתְגַּבֵּר בּוֹ עַד שֶׁהוּא יָכוֹל לְזַכּוֹת לְהִתְקַרֵּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הִיגוּ, לִירְאֵת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה בְּאַמֶּת.

ל"ב

מִדָּה מְגַנְהָ שֶׁל עֲצָבוֹת נֹבַעַת מִתְאַוֹת מְמוֹן. כִּי הָאָדָם הַמְּשַׁקֵּעַ בְּתְאוֹת מְמוֹן אֵינוֹ מְאֵמִין בְּהַשְׁגָּחַת פְּרִטִית, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְפָרְנֵם אֶת הָאָדָם, גַּם אִם לֹא יִתְיַעַע וְלֹא יִמְרַח יוֹתֵר מִדִּי, כְּמִבְּאֵר בְּסַעֲיָף ז'. וּמַחְמַת שְׂאֵנָשִׁים אֵלּוֹ אֵינָם מְאֵמִינִים בְּהַשְׁגָּחַתוֹ הַפְּרִטִית, טוֹרְחִים הֵם תְּמִיד וּמְתִינְגֵעִים לְהַשִּׁיג פְּרִנָּסָה וּמְמוֹן. וּבְכָל שִׁישׁ בֵּידָם אֵין דִּי לָהֶם, וּמַחְמַת זֹאת נּוֹפְלִים הֵם לְעֲצָבוֹת. כֹּל זֶה נֹבֵעַ מִזְהֵמַת הַנְּחָשׁ הַמְּצוּיָה בְּכָל אָדָם, אִם אֵינוֹ מְכַנְּיעַ אוֹתָהּ עַל יְדֵי יְרֵאת שָׁמַיִם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים אֵיבְרֵי הָאָדָם כְּבָדִים עָלָיו, וְכָל גּוֹפּוֹ נִהְיָ רַפּוּי וְחִלּוּשׁ. כִּי הַרְדִּיפָה הַתְּמִידִית לְהַשִּׁיג מְמוֹן מַחְלִישָׁה אֶת חַיּוֹת הָאָדָם, עַל יְדֵי שְׂרוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁבְּלִבּוֹ, שֶׁבְּזֶה תְּלוּי כָּל חַיּוֹתוֹ נְחַלְשֶׁת וְעַל יְדֵי הַרְפִּיּוֹן וְהַהֲחַלְשָׁה בְּרוּחַ הַדּוֹפֵק נְחַלְשִׁים כָּל הָאֵיבְרִים. וּכְשֶׁהַגּוֹף נְחַלְשׁ, נְחַלְשׁ רוּחַ הַדּוֹפֵק עוֹד יוֹתֵר. וְכֵן מִתְגַּבֵּרַת הַחֲלָשָׁה בְּיֵתֵר שְׂאֵת עַד שֶׁיָּכוֹל לְהִגִּיעַ, חֵם

וּחְלִילָהּ, לְסַכְּנָה גְדוֹלָהּ, הַיְנוּ שְׂיָכוֹל לְאַבֵּד וּלְהַתְיַאֵשׁ לְגַמְרֵי. וְעַל יְדֵי אֲנָחָה דַקְדָּשָׁה, הַיְנוּ, כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מִתְאַנֵּחַ מְקִירוֹת לְבוֹ כַּאֲמַת עַל רִיחוּקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, מִן הַדַּעַת וּמִן הָאֲמוּנָה הָאֲמִתִּית, וְחֲפִיץ כַּאֲמַת לְשׁוֹב אֵלָיו, עַל יְדֵי זֶה מִתְחַזֵּק בּוֹ רוּחַ הַדּוֹפֵק וְהַחִיּוֹת, וְהוּא זוֹכֵה לְדַעַת גְּדוֹל וּלְקַבֵּל דְּבוּרִים מִן הַשָּׁמַיִם, הַיְנוּ, שְׁמַרְגִּישׁ וְשׁוֹמֵעַ לְהַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וּלְמַחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת אֲשֶׁר בְּלִבּוֹ וּמַחוּ. וְנַחֲשֵׁב אֲצִלוֹ כְּאֵלוֹ שׁוֹמֵעַ מִשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ.

לג

מְדַה הַרְעָה שֶׁל כַּעַס מְזִיקָה מְאֹד לְפְרִנְסָה וְעִשְׂרֵיאוֹת. וְצָרִיךְ לְזַכֵּר, כִּי כַּאֲשֶׁר מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם יֵצֵר הַכַּעַס, יֵדַע כִּי בַּעַת זֹאת חֲפִיץ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְהַשְׁפִּיעַ לוֹ סֵךְ שֶׁל מָמוֹן, שְׂיָכוֹל הִיָּה לְהִיּוֹת מְזוּכָה עֲבוּרוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, וְהַיֵּצֵר הָרַע אֵינּוּ חֲפִיץ בְּכַךְ וּמִנְסָה לְמַנְעוֹ מִן הַטּוֹבָה הַהִיא, וְלַגּוֹל לְעַצְמוֹ אוֹתוֹ הַשְׁפַּע רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, עַל יְדֵי שְׁמַעוֹרֵר בּוֹ כַּעַס. כִּי כַּעַס מְזִיק מְאֹד לְשִׁפְעַת שֶׁל הָעִשְׂרֵיאוֹת, וְאֶפְיָלוֹ אִם יֵשׁ לוֹ כֶּכֶר מָמוֹן וְעִשְׂרֵיאוֹת מְקַדֵּם, עֲלוּל הוּא, חַס וְשְׁלוֹם, לְאַבֵּד אוֹתָם עַל יְדֵי הַכַּעַס. וְזֶה שְׂרוּאִים שֵׁישׁ אֲנָשִׁים רַבִּים הַלּוֹקִים בְּמִדַּת הַכַּעַס וּבְכָל זֹאת עִשְׂרֵיאוֹת רַבָּה בִּידֵיהֶם, וּבְפָרֵט עִשְׂרֵי אַמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵם בּוֹדְאֵי מְלָאִים כַּעַס וְרִצְיָהּ וַיֵּשׁ לָהֶם עִשְׂרֵיאוֹת רַבָּה, עַל כֵּן מְבָאֵר בְּ"לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן כ"א בַּתּוֹרָה "עֵתִיקָא טָמִיר וְסָתִים", שֶׁזֹּאת אֵינָה נְקֻרָא עִשְׂרֵיאוֹת כָּלָל. כִּי עַל עִשְׂרֵיאוֹת כּוֹז כֶּכֶר מְבָאֵר בְּקַהֲלָת (קַהֲלָת ה', יב): "עֵשֶׂר שְׁמוֹר לְכַעְלֵיו לְרַעְתּוֹ". אָבֵל לְסוּג הָעִשְׂרֵיאוֹת שֶׁהִיא טוֹבָה לְאָדָם בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת אִי אֶפְשָׁר

להגיע כי אם על ידי בטול הפעם. והעצה לבטולו מבאר ב"לקוטי מוהר"ן" חלק א' סימן י"ח בתורה "קרטליתא". שהוא להפר הפעם ברחמנות, שלא יפעל בכעסו שום אכזריות.

לד

עברת הגזלה גדולה ונוראה מאד. כי הגזל מחברו ממון, גזל ממנו בניו. הינו שעל ידי הגזלה גורם הגזלן שיקחו, חלילה, מן הנגזל את בניו. ואם לא היו לנגזל בנים, יכול הגזלן לגרם שלא יהיו לו בנים, חס ושלום. וכל זאת על ידי גזל ממון.

לה

על ידי גזלת חברו באים למחשבות והרהורים רעים.

לו

על ידי גזלה עלול הגזלן לפעמים לאבד את בת זוגו. ולפעמים יכול הגזלן לגזל אצל הנגזל את בת זוגו.

לז

גם יכול להיות שלאדם יהיה ממון מגזלה, הגם שלא גזל בפעל ממש רק שחמד מאד את ממון חברו. והחמדה והתאוה הגדולה לממון חברו הנה בגזלה ממש. כי על ידי התאוה לממון חברו, על ידי זה לבד אפשר לגזל אותו. ועל ידי חמדה זו עוברים על האסור החמור של "לא תחמד". באמור, החמדה עצמה הנה אסור גדול,

כִּי עַל יְדֵי, אֶפְשָׁר לְגַזֵּל מִמּוֹנֵנוּ וּבְנֵינֵנוּ שֶׁל חֲבֵרוֹ כְּמוֹ בְּגֻזְלָה מִמֶּשֶׁשׁ,
כְּמִבְּאֵר לְמַעְלָה.

לח

עַל יְדֵי מִצְוֹת צְדָקָה כָּרְאוּי מִתְקַנֵּים אֶת מִמּוֹן הַגְּזֵלָה שֶׁמְקַבְּלִים עַל
יְדֵי הַתְּאֻוָּה וְהַחֲמֻדָּה לְמִמּוֹן חֲבֵרוֹ. אֲבָל גְּזֵלָה מִמֶּשֶׁשׁ אִי אֶפְשָׁר
לְתַקֵּן, כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְּׁבֵת הַגְּזֵלָה לְבַעֲלֶיהָ, כְּמִבְּאֵר בַּתּוֹרָה (וַיִּקְרָא
ה', כג): "וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה" וְכוּ' וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה
לְגַזְּלֵהּ, יֵשׁ לְפֹזֵר אֶת הַמִּמּוֹן לְצְדָקָה, לְ"צְרִכֵי הָרַבִּים", הֵינּוּ לְתַקּוּנֵים
שְׂמֵהֶם תּוֹצְאוֹת טוֹבוֹת לְרַבִּים, כְּמִבְּאֵר בְּדַבְּרֵי חַז"ל.

לט

כְּאִשֶּׁר אָדָם רוֹאֶה כִּי פְרִנָּסָתוֹ בְּצַמְצוּם וּבְדַחֲקָה, אָזוּ יִתְגַּבֵּר בְּיֹתֵר
לְקַיֵּם מִצְוֹת צְדָקָה מִמַּעַט הַפְּרִנָּסָה שְׁלוֹ. כִּי עַל יְדֵי מִצְוֹת
צְדָקָה מִתְקַנֵּים אֶת הַפְּרִנָּסָה וְהַמִּמּוֹן, שִׁישִׁיג אוֹתָם בְּרוּחַ.

מ

מִי שֶׁנּוֹשֵׂא אִישָׁה בְּגֻלָּל מְמוֹנָה הוּא שׁוֹמֵה וְכַסִּיל, וּמֵאֲבֵד עַל יְדֵי
זֹאת אֶת דַּעְתּוֹ. וְגַם לֹא יִהְיֶה לוֹ בָּנִים מְהַגְּנִים, כְּמִבְּאֵר בְּדַבְּרֵי
חַז"ל. (קְדוּשִׁין ע)

מא

עַל יְדֵי תַאֲוֹת מְמוֹן מִתְעוֹרְרִים שׁוֹנְאִים עַל הָאָדָם. וּכְפִי מַה שֶּׁאָדָם מְשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוֹת מְמוֹן, בֵּן מִתְנַבְּרִים שׁוֹנְאִיו עָלָיו. וְאִם שְׁקוּעַ הוּא בְיוֹתֵר בְּתַאֲוֹת מְמוֹן, אֲזִי קָמִים בְּנִגְדּוֹ שׁוֹנְאֵי חָנָם.

מב

עַל יְדֵי תַאֲוֹת מְמוֹן מִתְעַבֵּר וּמִתְבַּלְבֵּל מִחוּ שֶׁל אָדָם, וְהוּא נֶעֱשֶׂה כְּסִיל. וְכָל מַה שֶּׁמֵּתְאָוֶה יוֹתֵר לְמְמוֹן, מִתְקַלְקַל וּמִתְעַבֵּר מִחוּ יוֹתֵר.

מג

עַל יְדֵי עֲנֻה אֲמִתִּית, הֵינּוּ שֶׁהָאָדָם שׁוֹבֵר אֶת מִדַּת הַגְּאוּוּה, וְהוּא עֲנֵן וְשֹׁפֵל בְּאַמֻּת, עַל יְדֵי זֶה לֹא יוּכַל שׁוֹם אָדָם לְדַחֲוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, הֵינּוּ לְקַפַּח פְּרִנָּסָתוֹ.

מד

עַל יְדֵי הָעֶסֶק בְּמִשְׂא וּמִתֵּן בְּאַמוּנָה, זֹכִים לְקַיֵּם מִצְוֹת "וְאֵהֲבֵת" וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה זֹכִים לְפְרִנָּסָה בְּנִקְל, לְלֹא יִגְיעוֹת וּמְרָחוֹת.

מה

כָּל הַמְסַחֵר שֶׁפְּעוּלָם הוּא בְּכֻלָּל תּוֹרָה. הֵינּוּ שֹׁפֵל מִשְׂא וּמִתֵּן וּמְסַחֵר קְשׁוּרִים בְּהִלְכוֹת וְדִינִים, הַיֵּאָדָּ לְנִהְגוּ. עַל כֵּן, מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמִשְׂא וּמִתֵּן כְּרֵאוּי עַל פִּי תּוֹרָה, הֵרִי חָשׁוּב הוּא כְּעוֹסֵק בְּתוֹרָה

מִמּוֹשׁ, וּבִכְמֶה פְּרָטִים הוּא גָדוֹל יוֹתֵר. כִּי הַעוֹסֵק בְּמִשְׁאֵא וּמִתֵּן כְּרֵאוֹי
מִחֲמַת יְרֵאת הַשֵּׁם, הֲרִי זֶה קִיּוֹם הַתּוֹרָה עֲצֻמָּה, שְׁוֵה עֵקֶר הַלְמוּד.
לְכֵן צְרִיךְ כָּל הַעוֹסֵק בְּמִשְׁאֵא וּמִתֵּן לְקִשְׁר מַחְשְׁבָתוֹ בַּתּוֹרָה וְהַלְכוּתֶיהָ,
הַקְּשׁוּרִים בְּמִשְׁאֵא וּמִתֵּן שְׁלוֹ, כִּדִּי שְׁיַעֲסֵק בְּמִסְחָר עַל פִּי תּוֹרָה. הֵן
הַסּוֹחֵר בְּמִסְחָרוֹ, הֵן בְּעַל הַמְּלָאכָה בְּמִלְאכָתוֹ.

מו

הָאָדָם שֶׁנֹּפֵל בְּמִשְׁאֵא וּמִתֵּן, שְׁאִינוֹ קוֹשֵׁר מַחְשְׁבָתוֹ לַתּוֹרָה
וְהַלְכוּתֶיהָ, הַקְּשׁוּרִים לְמִסְחָרוֹ, רַק חוֹשֵׁב עַל רוּחֵי מִמּוֹן
וּמִשְׁתַּדֵּל לְהַפִּיק מִמּוֹן מַעֲסָקוֹ, וּבִפְרָט כְּאֲשֶׁר אִינוֹ נִזְהָר לְעֵסֵק בְּיִשְׁר
וּבִאֲמַת כְּרֵאוֹי עַל פִּי תּוֹרָה, הֲרִי עֲנִשׁוֹ הוּא שְׁנוּפֵל עַל יְדֵי מִסְחָרוֹ
לְסִכְסוּכִים וּלְמִשְׁפָּטִים, וְנִאֲלֵץ לְבֹא לְפָנֵי הַדִּינִים, הַדִּינִים אוֹתוֹ לְפִי
פֶסֶק הַתּוֹרָה, וְכָל זֹאת מִחֲמַת שְׁלֵא טָרַח לְגַהֵל מִסְחָרוֹ עַל פִּי תּוֹרָה.
אָמְנָם הַכֹּל לְפִי חֲמַר הַפְּגָם. אִם לֹא הִרְפָּה פְּגָמִים וְעוֹלוֹת בְּעֵסֵקוֹ,
הֲרִי עֲנִשׁוֹ הוּא שְׁבֵא לְפָנֵי הַדִּינִים, אֲבָל זוֹכָה בְּדִין. אֲבָל אִם הֲרִשִׁיעַ
וְעֵסֵק לְהַפְּדֵי מִדִּין תּוֹרָה עֲנִשׁוֹ הוּא שְׁמִתְחַיֵּב בְּדִין, וּבְעַל דִּינוֹ זוֹכָה
תַּחֲתָיו.

מז

הַעֵת בְּהַ הָאָדָם עוֹסֵק בְּמִשְׁאֵא וּמִתֵּן, מְכַנֶּה "עֵת מְלַחְמָה" (קִהְלַת ג,
ח). כִּי צְרִיךְ לְלַחֵם עִם יִצְרוֹ וּלְהַתְנַבֵּר עָלָיו כִּדִּי לְעֵסֵק בְּמִשְׁאֵא
וּמִתֵּן עַל פִּי תּוֹרָה כְּרֵאוֹי. כִּי עַל יְדֵי זֶה מִתְבַּרְרִים וּמִתְעַלִּים הַנִּיצוּצוֹת
הַקְּדוּשִׁים שְׁבַמִּשְׁאֵא וּמִתֵּן. הֵינּוּ שֶׁהִרְפָּה עֲנִינִים וְתַקוּנִים נַעֲשִׂים עַל

ידי משא ומתן באמונה, כמבאר בזהר הקדוש, שהתקונים הגדולים הנעשים על ידי משא ומתן באמונה, המה מחמת שהיצר מתגבר מאד, למנע את המשא ומתן באמונה פראוי. והאדם חייב לעמד כנגדו בהתגברות גדולה. והעוסק במשא ומתן או במלאכה, באמת וביראת שמים פראוי, שמקים דבוריו ואינו משנה, ובפרט בשאר ענינים של משא ומתן, הינו שנאמן הוא במשקלותיו ובמדותיו וכו', נעשים על ידו תקונים גדולים, כפי שנעשים על ידי תפלה באמת.

מח

תאות ממון היא אחת משלוש התאות שהן מפסידות ופוגמות את היראה שבלב. הינו, שהאדם המשקע בתאות ממון, מקלקל ומפסיד את יראת שמים שבו. כי תאות ממון גורמת לאדם לנהג, הן במשא ומתן, הן בהנהגת ביתו וצרכי פרנסתו, בהפך דעת תורה. ועל ידי שמקבלים את חג הפסח פראוי, הינו שגוהרים מחמין בשלמות ושמחים בקדשת יום טוב פראוי, על ידי זה בטלה תאות ממון של האדם, וזוכה ליראת שמים פראוי. בן הוא זוכה להשפעת הנבואה, הינו לדעת אמתית, לתקון המוח ולתקון אמונה ולתפלה פראוי, שהם בחינת נבואה, כמבאר ב"לקוטי מוהר"ן" חלק שני סימן א' וסימן ח'.

מט

מי שחפץ לפרנס את אלו התלויים בו, צריך להיות איש חיל, הינו בעל יראת שמים, וצריך להיות חזק באמונת השגחה, ובפרט

בבטחון אמתו בהשם יתברך. בן צריך שתהיה לו קצת ממשלה על האנשים שהוא מפרנסם, כדי להדריכם בדרך הישר, ובפרט צריך הוא להשגיח שלא יעשו רע, ועל ידי זה יוכל להמשיך להם פרנסה.

ג

יש עברה אחת, שאם נכשלים בה, ענשה הוא להיות בעל חוב. העצה להנצל מעברה זו היא לשוב בתשובה בכלליות על העוונות והפשעים שגלפד בהם. וצריך להרבות בתחנות להשם יתברך כדי להנצל מעברה זו. הזמן לשוב בתשובה על העברה הנזכרת לעיל, וכן לבקש רחמים כדי להנצל ממנה, הוא כאשר האדם שרוי במוחין דגדלות, הינו כשהמח נקי מעצבות ודאגות ומבלבולים אחרים.

נא

על ידי שמחת תורה ומצוות שהאדם שש ושמח על התורה ומצוותיה האהובים עליו, עד שיוצא ברקודים מחמת גדל השמחה, על ידי זה מתברך בממון ועשירות דקדשה.

נב

כל אדם צריך לדעת, כי כל תענוגי עולם הזה, הפכוד והתאוות הם באמת הכל הכלים ואין בהם ממש. כי לבסוף לא נותר מהם כלום לאדם, כמבאר בתהלים (מזמור מט, יח): "כי לא במותו יקח הכל, לא ירד אחריו כבודו". הינו, שלאחר פטירתו של אדם אין

נשאר לו מכל הכבוד והתענוגים הארציים כלום. רק המזכה האמתית של אדם היא, שישתדל כל שנותיו להבין, מה היא התכלית האמתית. הינו, שכל ימיו ישתדל להכיר את השם יתברך והשגחתו הפרטית באמונה פשוטה ותמימה, שיפחד לעבר על רצונו יתברך. ויאהב באמת לקיים מצוותיו בכל פרט. ובפרט יזהר להתגבר שלא לעבר שום עברה גמורה. וישתדל בכל כחותיו לקיים מצוה גמורה. כל זה הוא התכלית האמתית והנצחי של כל אדם עלי אדמות, כי זה אשר נשאר לו לנצח. גם לא ידקדק בענין רכישת ממון. כי בין אם בעל ממון הוא ובין אם אינו כן, זמנו של אדם יעבר כד או כד. גם צריך לדעת ולזכר, שאפילו אם אפשר על ידי השתדלות להשיג את העשירות הגדולה ביותר, הרי לא יחיה לעולם בגלל עשירות זו, לבסוף ימות והעשירות תשאר פה. ואם האדם לא עמד בנסיון העשירות כראוי, כגון בענין צדקה, שלא פזר לפי עשירותו, או בענין ביתו ופרנסתו, שהתנהג בהרחבה ובגדלות יותר מן הראוי, אם האדם לא השגיח בענינים אלו וכיוצא באלו כראוי, בודאי הוא שהעשירות היא לו לרעה גדולה, רחמנא לצלן. ועל עשר כזה אמר שלמה המלך, עליו השלום, בקהלת (ה, יב): "עשר שמור לבעליו לרעתו". ועוד רואים בחוש, כי על פי רב מרחיקה העשירות את האדם מן האמת ומיראת השם. גם צריך לדעת שהעולם הזה מרמה מאד את האדם. נדמה לו כי הוא מרויח, ולבסוף לא נותר בידו מאומה. לפעמים רואים בחוש שמכל הרוח שנדמה לו כי ירויח, לא נותר מאומה. וגם אם האדם מרויח עשר ועשירות, השם יתברך נוטלו מן הממון. כי זהו הכלל, שהאדם

והממון אין להם קיום משתף. ואפילו משתדלים בעבודת ה' ולא זוכים לזה פראוי, צריך לדעת ולזכר שהתענוגים, הכבוד ותאוות עולם הזה אינם פלום. רק הטובה הנצחית, כאמור, היא להשתוקק תמיד לתכלית הנצחית, כמבאר למעלה. כי הכסופים וההשתוקקות לאמת לאמתה, גם הם עצמם חשובים ויקרים אצלו יתברך, כי העקר הוא הרצון. ובפרט אם על ידי הכסופים זוכים לקים בפעל, בתורה ובתפלה ובמעשים טובים אחרים, ובלבד שיהיו לשם שמים, ללא פחש ומרמה. כי רק זאת ישאר לאדם לנצח, כמבאר במסכת אבות (פ"ו, מ"ט): "אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב וכו', אלא תורה ומעשים טובים בלבד". ואפילו הגעגועים והכסופים לאמת וליראת שמים, טובה נצחית הם לו.

נג

צריך לזכר תמיד אזהרתם של צדיקי אמת, שזעקו בקול גדול והתריעו, שלא נתן לרמות את עצמנו. וצריך להכניס ידיעה זו בלב ובמח ולזכר תמיד, כי העולם משקר הוא, וכי העשירות, הכבוד ותאוות עולם הזה אינם ולא כלום ואין בהם שום ממש. והעקר ממש הוא הדעת האמתית שחושבת ומתבוננת תמיד בתכליתו של אדם. או אז אפשר להבין באמונה אמתית את תפקידו של אדם עלי אדמות, והיאך עליו לנהג בכל דרכיו, מעשיו ומדותיו, כי העקר הוא לחשב על הסוף. וצריך לזכר היטב, כי מן ההצלחות המדמות בעולם הזה, לא היה לשום אדם תכלית טובה, כמבאר למעלה בסעיף נ"ב. כי בסוף נשאר לו לאדם מכל הצלחותיו,

יגיעותיו וטרחותיו רק מודותיו הטובות ומעשיו הטובים, שכבש את יצרו בימי חייו. ואם, חלילה, לא השתדל לכבש את יצרו ולעסק במעשים טובים כפי מדרגתו, עליו נאמר בקהלת (ה, יד): "כאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב ללכת בשבא". כך מבאר ב"לקוטי הלכות". על פן חייב כל אדם להתבונן ולחשוב על תכליתו ולהתחזק באמונת השגחה פרטית באמת בכל פרט, ולעסק כל ימי חייו במעשים טובים ומדות טובות. כי רק המה טובתו האמתית של האדם, ורק הם ישארו לו לנצח, כמבאר למעלה.

מחשבות והרהורים

א

העקר הוא לשמור את המוח שלא יחמיץ, כלומר, שלא יסתאב על ידי הרהורים רעים ומחשבות רעות. גם ישמר מחו מלהרהר בתאוות. הן תאוות קמון, שתאוה זו מתגברת על כל אדם מחמת חסרון אמונת השגחה, הן מתאוות אחרות. כי הרהורי תאוה מטמטמים את המוח ומעכרים אותו. ועל ידי זה אי אפשר להתפלל, הינו שאפילו כאשר הוא מתפלל, אינו חש חיות ואור בתפלה. ועל ידי מוח מטמטם מחמת הרהורי תאוה, אי אפשר לשמוח בשום מעשה טוב ובשום נקודה טובה. וגם בגשמיות הוא שרוי תמיד בעצבות ובדאגות, רחמנא לצלן, כי משום טמטום מחו אינו חש בחסדי השם יתברך. ואי אפשר לו להתגבר בשמחה ולשמוח בהרחבות שהשם יתברך מרחיב לו בכל עת. וכשאינן חשים בחסדי

ה/, נדמה תמיד שלא טוב, חלילה, לכן יש להזהר מאד מהרהורים רעים, כפי שצריך להזהר מחמין בפסח. כי הרהורי תאוה ומחשבות רעות הם עקר חמין ושאור, שמונעים את האדם מדרך תורה ויראת שמים אמתית. ולשמור על צלילות וזכות המוח אפשר רק על ידי תפלה ותחנונים באמת מעמק הלב, ועל ידי התקרבות אמתית לצדיקי האמת, הינו הלמוד בספריהם וקיום עצותיהם, כמבאר ב"לקוטי הלכות" בכמה מקומות.

ב

כשפאים במחשבות אדם הרהורי זנות, רחמנא לצלן, שעלולים לגרם לו תאוות נאוף או מקרה לילה, חס ושלום, והוא מכניע את התאוה ומסיח דעתו מן הרהורים הרעים, כמבאר בספרי אדמו"ר ז"ל, שכאשר באים במחשבתו הרהורים רעים, יכניס למחו מחשבות של תורה או תפלה או משא ומתן, ואז יסתלקו ממילא מדעתו המחשבת הרעות. וכשאדם נוהג כן, הרי זה עקר תשובתו ותקונו לפגם הברית, להרהורים רעים ותאוות נאוף, שהיה משקע בהם עד עכשיו. לכן אל לו לאדם לפל בדעתו, כאשר מתגברים עליו הרהורים רעים, רק אדרבא, עליו לדעת שעל ידם עקר תקונו ותשובתו, הינו דוקא כאשר עולים בדעתו הרהורים רעים ומתגבר להכניס למחו מחשבות טובות של תורה או תפלה או אפילו של משא ומתן בכשרות, בכדי להסיח דעתו מן המחשבות הרעות, כמבאר למעלה, הרי זה עקר תקונו ותשובתו, כאמור. ועל ידי זה מתקן כל מה שקלקל בפגם הברית שהיה משקע בו עד הנה.

וכשמקיים את העצה של תקון המוח, כמבאר למעלה, זוכה לתקון הברית, הינו לתקון המחשבה, שזה הוא עקר תקון הברית. וזוכים לחכמה טהורה ולקול נד, הינו לחכמת האמת, קול אמת בלי שום תערובות של טעות ושקר. וזוכים לשלום, שעל ידו אפשר לקרב את העולם בלו להשם יתברך, כמבאר ב"לקוטי מוהר"ן" חלק א סימן כ"ו.

ג

כאשר אדם מכניס למוחו ולשכלו, מחשבות חיצוניות של תאוות או חכמות זרות וחקירות, המרחיקות את האדם מיראת השם, הרי שגורם קלקול גדול לנשמתו. כי מחשבות כאלו מעכבות ביותר, מללכת בדרך היהדות הצרופה. ועל ידם מתמעט ונגרע שכלו הקדוש והאמתי, שבשכל אמתי זה בראו השם יתברך. וצריך לדעת ולזכר, שב"לקוטי מוהר"ן", סימן ל"ה מבאר, כי שכל אמתי של האדם היא הנשמה. ועל ידי מחשבות חיצוניות, הינו מחשבות רעות נזקה הנשמה מאד. כי את מקום המוח תופסות מחשבות חיצוניות. ועל ידי זה נדחק ומתמעט השכל האמתי. כי על ידי המחשבות הרעות והפוזבות, נהיה האדם חכם בעיני עצמו, ונדמה לו כי הכל הוא כפי מה שנראה לו ומבין בשכלו המעות, ואז מתרחק מדרך התורה. ובגלל מחשבות אלו מתעוררות ומתגברות בו כל המדות והתאוות הרעות. מכאן אנו למדים, כי כל הפגמים ועוונות נובעים ממחשבות רעות. בגלל זה חייב כל אדם לשמור מאד את שכלו ומחשבתו, ולא יתן לשום הרהור רע לחדור למוחו, וכן

לשום חכמה זרה או חקירה, שהן נגד האמונה הפשוטה, כי אלו מרחיקים אותו, כאמור, מיראת השם ומאמונה פשוטה, שהם יסוד ושרש היהדות. ועקר התשובה והתקון על כל העוונות הוא, שהאדם יתגבר להרחיק מדעתו ומשכלו מחשבות רעות, כמבאר, ובפרט בפירות. וכאשר האדם מקדש את שכלו, הינו את נשמתו במחשבות טובות, שמהרהר תמיד במחשבות טובות של יראת השם ואמונה אמיתית, ובפרט כאשר עולה על דעתו הרהור רע והוא מגרשו ומתגבר להכניס במחשבות טובות של תורה, תפלה או משא ומתן באמונה, כמבאר למעלה, על ידי זה מעלה הכל לשרשו, הינו להשם יתברך, כי הוא שרש כל דבר, והוא עקר תשובה. גם צריך לדעת ולזכר, כי עקר העצה להנצל ממחשבות חיצוניות ומהרהורים רעים הוא רק על ידי רבוי תפלה. הינו שצריך להרבות בתפלה ובתחנונים להשם יתברך, כדי להנצל ממחשבות חיצוניות ומהרהורים רעים. גם מבאר בכתבי האר"י, ז"ל, כי מחשבות רעות מכנות "מבול, מצילות ים", ומחמת זאת זעק דוד המלך, עליו השלום, אל השם יתברך: "אל תשטפני שבלת מים ואל תבלעני מצולה", כמבאר בתהלים ס"ט. גם צריך להתגבר מאד להשתמש בעצה שבסעף ב', כמבאר שם, שבעת שחודרים למח מחשבות חיצוניות, צריך להתגבר ולהכניס במקומם מחשבות של תורה ותפלה או משא ומתן בכשרות, כמבאר, ואז יבטל הרע מאילו. כי שתי מחשבות לא יכולות להמציא יחדיו במה, כמבאר בספרי אדמו"ר ז"ל. ובבוא המחשבות הטובות לשכן בתוכו, כלות המחשבות הרעות ממנו. ועקר העצה היא, כאמור, תפלה ותחנונים.

השם יתברך יעזרנו להבין, כי יש לבקש מאתו רפואת המחשבה, כפי שמבקשים בעת חלי, חס ושלום, על רפואת הגוף, כדי שנוכל להתגבר ולקיים את העצות השייכות לתקון המחשבה, כמבאר ב"לקוטי עצות", ואז בודאי נזכה בעזרת השם לרפואת המחשבה ברוחניות ובגשמיות.

ד

כשאדם חושב מחשבות רעות, חס ושלום, של תאוות, אפיקורסות, עצבות או מרה שחורה, הרי אלו גורמות מפשות הלב. הינו שעל ידי מחשבות רעות אלו מטמטם הלב מלהבין את האמת. כי כל המחשבות נובעות מן הלב, לכן אם חושב מחשבות טובות, מחכים הלב ומזדבד מן הרע. אבל אם חושב, חלילה, מחשבות רעות, אזי לבו נסתם ומטמטם ואינו יכול להבין את האמת. בשום דבר. כי בינתו של אדם שוכנת בלב, כמבאר בזהר הקדוש (הקדמת התקונים "פתח אליהו"): "בינא ליבא", הינו שבינתו של אדם היא בלב, ועל ידי הרהורים רעים הלב נסתם ומטפיש, כמבאר למעלה, והחושב חלילה, מחשבות רעות באלו - מחריב את העולם. כי עקר העולם הוא האדם, ועקר האדם הוא שכלו ובינת לבו. וכשאדם מחריב את שכלו ובינת לבו על ידי הרהורים רעים, הרי הוא כמחריב את העולם כלו, כי כל אדם הוא עולם בפני עצמו. אבל כשהוא חושב מחשבות טובות ביצד להתחזק ביראת השם, במעשים טובים ובמדות טובות, אזי מתקן הוא את הבריאה בלה. שזה טובה גדולה בעבורו ובעבור העולם כלו.

וּכְשֶׁהָאָדָם שׁוֹמֵר עֲצֻמוֹ מִמִּחְשָׁבוֹת רָעוֹת, וְגַם בְּעֵת שֶׁהִלְלוּ חוֹדְרוֹת לְלִבּוֹ, הוּא מְסַלֵּק עַל יְדֵי הַעֲצוֹת הַמְּבֹאָרוֹת בְּ"לְקוּמֵי עֲצוֹת" בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וּמִתְחַזֵּק לְחַשֵּׁב רַק מִחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת, יִזְכֶּה כִּי נִסִּים וְנִפְלְאוֹת יַעֲשׂוּ עַל יָדוֹ בְּעוֹלָם.

ה

כָּל תְּקוּנָתוֹ וְקַלְקוּלוֹ, חֵם וְשָׁלוֹם, שֶׁל אָדָם תְּלוּי בְּמִחְשָׁבוֹת הַלֵּב. הֵינּוּ, אִם חוֹשֵׁב מִחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת, אֲזִי תְּקוּן גָּדוֹל הוּא עֲבוּרוֹ, אִךְ מִחְשָׁבוֹת רָעוֹת גּוֹרְמוֹת לוֹ קַלְקוּל גָּדוֹל. כִּי עִקַּר הַיִּצְרִים הֵם הַמִּחְשָׁבוֹת וְחֻכְמַת הַלֵּב. מִחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת הֵם יִצֵּר הַטוֹב וּמִחְשָׁבוֹת רָעוֹת, הֵם יִצֵּר הָרַע. הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יִצִּילֵנוּ מִמִּחְשָׁבוֹת וְהַרְהוּרִים רָעִים וַיַּעֲזֹרֵנוּ לְחַשֵּׁב תָּמִיד מִחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת.

ו

הָאָדָם הַשׁוֹמֵר עֲצֻמוֹ מִמִּחְשָׁבוֹת רָעוֹת וְחוֹשֵׁב תָּמִיד אִיךָ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, הֵינּוּ שְׂחוֹשֵׁב תָּמִיד בְּלִבּוֹ אִיךָ לְהִתְחַזֵּק בִּירְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וְחוֹשֵׁב תָּמִיד מִחְשָׁבוֹת אִיךָ לְהִנָּצֵל וְלֹא לְהִפְגַּע לְמַנִּיעוֹת, בְּלִבּוֹלִים וּמְרָדוֹת, שְׂרוּצִים לְמַנְעוֹ מִירְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה מִטְּהַר לִבּוֹ מִמִּחְשָׁבוֹת רָעוֹת וְהוּא זוֹכֵה לְמַדּוֹת טוֹבוֹת וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְזוֹכֵה לְקַבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּשָׁלְמוֹת, הֵינּוּ שְׂמֵתִיחַק תָּמִיד בְּמַדּוֹת טוֹבוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּאַמֶּת, שְׁזֵה נִקְרָא "עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם". גַּם זוֹכֵה הוּא לְתַפְלָה בְּאַמֶּת וְלְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְנִגְלִים לוֹ סוּדוֹת הַתּוֹרָה, הֵינּוּ,

שרואה ומרגיש את הדעות האמתיות שבתורה, שהם מרמזים בלמודי התורה בדרך סוד. כמבאר בדברי חז"ל (ע' זוהר האזינו דף רצ"ד) שמושה רבנו, עליו השלום, ידע את סתרי האותיות, הינו הדעות האמתיות המרמזות באותיות התורה בהעלם ובסוד. לעתיד לבוא, ידעו כל ישראל מסודות התורה הנזכרים לעיל, הינו מן הדעות האמתיות, המרמזות בתורה בסוד ובהעלם, אבל גם עתה זוכה להבין זאת האדם המשתוקק וחושב מחשבות תמיד, איך להתחזק ביראת השם וקיום התורה, ובפרט השומר מקל משמר את מחו ממחשבות רעות, כמבאר למעלה. ועל ידי זה מתבטל ממנו מלכות הרשעה, הינו שניצל ממדות רעות ומעשים רעים, שהם מכנים מלכות הרשעה, ומתרומם ומתגדל אצלו מלכות דקדשה, הינו שמתגדלים אצלו המדות הטובות והמעשים הטובים, המכנים מלכות דקדשה. ועל ידי ההתחזקות במחשבות טובות, מדות טובות ומעשים טובים, גורם לישראל חיות גדולה, שפע, עשירות וברכות עד בלי די.

ז

כל המחשבות העולות במח האדם נכנסות לתוך הדבור. הינו, שכל מחשבותיו של אדם יוצאים מבין שפתיו. כי בשעה שחושב מחשבותיו, מביעות שפתיו אותן מחשבות, הגם שאינו מרגיש זאת, כי התבטאות המחשבות על ידי הדבור הוא בדיקות גדולה מאד, הינו שקול המחשבה המבטא בדבור דק כל פה, עד שאין שומעים אותו, ומחמת זאת קשה להרגיש בזה. אבל האמת

היא בודאי כף, שכל המחשבות חיבות לעבור דרך כלי הדבור כמזכר, בזהר הקדוש (ע' האזינו דף רצ"ד) "רחושי מרחשין שפתותיו", הינו שכל מה שאדם חושב בא לידי פטוי בשפתיו. רק בין שדבור השפתים הוא בדקות גדולה, מחמת זאת אין שומעים את קול המחשבות בדבור ממש. אבל האדם שזוכה לחוש שמיעה נקי וזך, שומע את קול החושב בעת שהוזה במחשבותיו.

ח

יש בני אדם שיש להם הרהורים רעים של עבודה זרה או נאוף, חס ושלום, ומתגברים עליהם מאד בשעת התפלה. ויש אנשים שבשעת תפלה מצטייר לפנייהם דמות של עבודה זרה או מחשבות רעות אחרות, רחמנא לצלן, המבלבלות את מחם דוקא בשעת התפלה וגורמים להם יסורים גדולים. ולמרות שמתאמצים להתגבר ולדחות את הדמיונות ומנענעים בראשם הנה והנה למרד את המחשבות הרעות ממחם, אך הוא ללא הועיל. אדרבא, ככל שהאדם מתיסר ומתאמץ לגרש מחשבות אלו, הרי הן מתגברות, כי כף הוא דרך הטבע של הבלבולים והדמיונות, שכל מה שמרבים לחשב איך לדחותם מן המחשבה, מתגברים הם יותר. על כן עקר העצה לדחותם הוא שלא להשגיח בהם כלל. רק יכניס בדעתו מן הדברים שעוסק בהם עתה. אם תורה, אם תפלה, אם משא ומתן באמונה, ולא ידקדק ולא ישים לבו לאלו ההרהורים רעים ודמיונות שוא, ולא יהרהר אחריהם להוכיח אם כבר נסתלקו מדעתו. ועל ידי שישקיע את מחשבותיו במעשים טובים בהם הוא עוסק, על ידי זה

יבטל הרע מאליו, כמבאר בסעיף ב'. אבל צריך לדעת שעצה זו היא רק לשעה, אך העקר ביצד להנצל מן המחשבות הרעות לגמרי תמיד הוא על ידי זכוד וקדוש הגוף ממדות רעות ומעשים רעים. וצריך להתגבר לעסק במעשים טובים ולהתקרב לצדיקי אמת ולקיים עצותיהם, ועל ידי זה ינצל מכל מיני מחשבות רעות והרהורים רעים ומכל מיני בלבולים ודמיונות, ויזכה לתקון המוח ותקון המחשבה.

ט

גם צריך לדעת ולזכור, כי עצבות מזיקה מאד למחשבה, כי על ידי מדה רעה זו מתגברים על האדם בלבולים ודמיונות. לכן יש להזהר מאד, שלא לפל לעצבות אפילו בגלל התגברות הבלבולים והדמיונות. ואין צריך להבהל ולפחד מבלבולים והרהורים רעים, רק יסיר מחשבתו מהם, כמבאר בסעיף ב', ויסיר דעתו מן הדמיונות וממילא יבטלו, כמבאר. וצריך להתחזק תמיד במדת השמחה, על ידי ההתבוננות בחסדים ובטובות שהשם יתברך מטיב עם האדם בכל עת בבריאות, פרנסה וכו'. ומי שיש לו, חס ושלום, יסורים, צריך להתחזק באמונה ובטחון שהיסורים בודאי ימתקו. ויתבונן היטב בחסדי השם יתברך, שעושה עמו אפילו בתוך היסורים, כפי פרוש אדמו"ר ז"ל (תהלים ד, ב). לקוטי מוה"רן ח"א סימן קצה): "בצר הרחבת לי". הינו, גם בעת יסורים חס ושלום, הקדוש ברוך הוא מרחיב לאדם וגומל עמו חסדים וטובות. ויתגבר שלא יפל, חלילה, לעצבות וליאוש, חס ושלום. וצריך לזכור, שהשם יתברך מנהיג כל

שְׁנוֹתָיו שֶׁל אָדָם עָלֵי אֲדָמוֹת בְּקֶצֶת יְסוּרִים וּבְקֶצֶת חֲסָדִים וְהַרְחָבוֹת. וְדוֹקָא עַל יְדֵי הַשְּׁנוּיִים הַלָּלוּ יֵשׁ לְאָדָם אֲפָשְׁרוֹת לְהַתְּעוֹרֵר לִירֵאת הַשֵּׁם וּלְאֲמוּנַת הַשְּׁגָחָה. וְלִכֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִזְכֹּר בְּיָמָיו יְסוּרָיו, חֵם וְשָׁלוֹם, שְׂאִסוּר לְשָׁקֵעַ בְּעֲצָבוֹת וּבְפָרֵט לֹא בִּיאֹוֶשׁ, כִּי הַיְסוּרִים בְּוֹדָאֵי יִמְתְּקוּ, וְלֹא לְעוֹלָם יִהְיוּ בַּחֲלָקוֹ, כַּמְבַאֵר בַּפָּסוּק: "כִּי לֹא לְעוֹלָם אָרִיב וְלֹא לְנֶצַח אֶקְצוֹף (ישעיהו נז, מז)". "כִּי לֹא זִנַּח לְעוֹלָם ה'" (איכה ג, לא)". הַיְנוּ, שֶׁלֹּא לְעוֹלָם יַעֲזֹב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, חֲלִילָה, אֶת הָאָדָם. וְכֵן מְבַאֵר בְּכָל סִפְרֵי הָאֱמֶת וּבְפָרֵט בְּ"לְקוֹטְיֵי הַלְכוֹת" בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁהַיְסוּרִים הַבָּאִים לְאָדָם הֵמָּה רַק כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ לִירֵאת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, כָּל אָדָם בְּדַרְגָּתוֹ. וּכְאֲשֶׁר הָאָדָם מֵתְעוֹרֵר לְפִי מָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַתְּעוֹרֵר, אֲזִי נוֹטֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הַיְסוּרִים מִמֶּנּוּ וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד וְרַחֲמִים בְּכָל הַעֲנִינִים שֶׁהוּא זָקוּק לִישׁוּעָה, גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת. וּבְרוּחָנִיּוֹת חֵיב הָאָדָם לְשִׂמְחָה וּלְהַחֲיוֹת עֲצָמוֹ בְּנִקְדוֹת הַטּוֹבוֹת שְׂמוּצָא אֲצִלוֹ, כַּמְבַאֵר בְּ"לְקוֹטְיֵי מוֹהַר"ן בַּתּוֹרָה (ח"א סִימֵן רפב) "אֲזַמְרָה לְאֵלְקֵי בְּעוֹדֵי", וְלֹא לִפְלֵי לְעֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוֹרָה בְּשֵׁל הַמְּצָב הַרוּחָנִי שְׂאִינֹו מְנִיחַ אֶת הַדַּעַת, שְׂאִינֹו יֵרָא דִּיּוֹ. כִּי מְבַאֵר בְּסִפְרֵי אֲדָמוֹ"ר, וְזָכוֹנוֹ לְבִרְכָה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁתַּוְּקֵק, רַק בְּלֵי שׁוּם לְחֵץ וְעֲצָבוֹת, לְדַרְגָּה הַגְּבוּוּהָה בְּיוֹתֵר וּלְהַחֲיוֹת עֲצָמוֹ וּלְשִׂמְחָה מְאֹד עִם מֵתֵי מִסְפֵּר הַנִּקְדוֹת הַטּוֹבוֹת, שְׂמוּצָא בְּעֲצָמוֹ. בְּעֲצוֹת אֱמֶתִיּוֹת שֶׁבְּסִעִיף זֶה חֵיבִים לְהַתְּחִזֵּק תְּמִיד, בְּכְדֵי לְהַנְצִיל מֵעֲצָבוֹת וּלְהַתְּנַבֵּר תְּמִיד בְּשִׂמְחָה, כִּי זֶה הָעֵקֶר.

י

מִחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְטְהוּרוֹת מְכַנּוֹת "חַיּוֹת טְהוּרוֹת", וּמִחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּבִלְתֵּי טְהוּרוֹת מְכַנּוֹת "חַיּוֹת טְמֵאוֹת". מְלַחֶמֶת הַמִּחְשָׁבוֹת בְּמַח הָאָדָם הִיא מִמֶּשׁ כְּמִלְחַמַת הַחַיּוֹת הַטְּהוּרוֹת וְהַטְּמֵאוֹת כְּאִשֶׁר הֵם בְּיַחַד. וּמִשְׁמִים מִנִּיחִים לְמִחְשָׁבוֹת לְהַפְגִּישׁ בְּכוֹנֵה בְּמַח, כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יִתְגַּבֵּר וְיִכְנִיעַ בְּאִמְצָעוֹת הַמִּחְשָׁבוֹת הַטּוֹבוֹת אֶת הַמִּחְשָׁבוֹת הָרָעוֹת. וּכְשָׁאָדָם נוֹהֵג כִּי, וּמִתְחַזֵּק לְחֹשֵׁב תָּמִיד מִחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת, וּמְסַלֵּק אֶת הַמִּחְשָׁבוֹת הָרָעוֹת, אֲזִי גוֹרֵם תַּעֲנוּג גָּדוֹל לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ.

יא

צָרִיךְ לִזְכֹּר, כִּי שְׁתֵּי מִחְשָׁבוֹת בְּבַת אַחַת אֵינָן יְכוּלוֹת לְשָׁכֵן בְּשׁוּם אֶפֶן בְּמַח. לָכֵן כְּאִשֶׁר חוֹדְרִים לְמַח מִחְשָׁבוֹת רָעוֹת, חָלִילָה, הָעֵצָה הִיא, לְהַכְנִים תַּחְתָּן מִחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁל תּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ מִשָּׂא וּמִתָּן בְּכִשְׁרוֹת, וְאֲזִי יִכְמְלוּ הַמִּחְשָׁבוֹת הָרָעוֹת מֵאֲלֵיהֶן, כְּמִבְּאֵר בְּסַעֲיָף ב'. בְּסַעֲיָף ח' מְסַפֵּר, שֶׁנַּעֲנוּעַ הָרֵאשׁ וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, כְּדֵי לְסַלֵּק מִחְשָׁבוֹת זָרוֹת אֵינּוּ עוֹזֵר כְּלָל, אֲדַרְבָּא הוּא מְקַלְקֵל, כִּי הַמִּחְשָׁבוֹת מִתְגַּבְּרוֹת יוֹתֵר. לָכֵן הָעֵצָה הִיא כְּמִבְּאֵר, שֶׁלֹּא לָשִׂית אֶת הַלֵּב לְדִמְיוֹנוֹת וּלְמִחְשָׁבוֹת הָרָעוֹת, רַק לְהִתְחַזֵּק לְחֹשֵׁב מִחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת תָּמִיד, כְּמִבְּאֵר לְמַעְלָה בְּמָה פְּעָמִים.

יב

המחשבה היא דבר גבוה וחשוב מאד, ומי שרוצה לחשב מחשבות קדושות בדי להפגם לעולם המחשבה צריך לשתק לגמרי. פי אפילו ידבר דבורים טובים וכשרים, גם בן יפסיד ויקלקל את המחשבה. ואפילו ישתק לגמרי, אם מחו אינו זך כראוי, עלולים בלבולים רבים לבלבל את מחשבתו. לכן צריך לשמר מאד על טהרת המחשבה, ולזה זוכים על ידי ספורי מעשיות מצדיקים אמתיים.

יג

הרהורי נאוף, רחמנא לצלן, הם הטמאה הגדולה ביותר. ועל ידי קיום מצות צדקה באמת נצולים מהרהורי נאוף. כמבאר ב"לקוטי מוהרן", (ח"א סימן רמ"ב) שהמלה "מות" מרמזת על הרהורי נאוף. וכבר נאמר בפסוק "וצדקה תציל ממות", (משלי י, ב) מכאן אנו למדים שצדקה מצילה מהרהורים רעים. ואפילו מקימים מצות צדקה כראוי, אסור לסמוך על כך ולדבר ולעסוק יותר מדי עם נשים, כי רבוי דבר זה גורם לפגמים, חס ושלום, כמבאר בדברי חכמינו, זכרונם לברכה, (אבות פ"א מ"ה) "וכל המרבה שיחה עם האשה גורם רעה לעצמו" וכו'. ורק מה שמכרחים לדבר עם נשים הן במשא ומתן, הן בענינים אחרים המכרחים ממש, דברים אלו אינם מזיקים על ידי כח מצות צדקה כראוי.

יד

יש הרהורים רעים הנמשכים מקלפה קשה מאד, עד שקשה מאד להנצל מהם. וגם כאשר עוצם עיניו, או פונה לצדדים, מתגברים הרהורים אלו, חס ושלום, והעצה להנצל מהם היא על ידי מצות צדקה פראוי.

טו

צריך לתקן את המחשבה ולהעלותה מבחינת "החתים בשרו", (ויקרא טו, ג) הינו ממחשבות רעות, ל"חזתם דקדשה", הינו למחשבות קדושות ומח מזכך. וזה בחינת תפלין, הינו מח וף ומחשבות טהורות, שזה עקר תפלין. וצריך לדעת ולזכר, שכל שנוהרים יותר במצות תפלין ממש בכל הפרטים הן בפתים, הן בפרשיות, הן ברצועות ומדקדקים ביותר שיהיו כהלכה, כמבאר בשלחן ערוך, הרי זה בודאי מסגל יותר לתקון המוח והמחשבה. גם צריך להזהר, שלא להחליש חלישות הדעת ולא לפל לעצבות, כאשר מחשבות רעות מתגברות, חלילה, על המוח, רק צריך להתגבר לסלק את המחשבות האלו על ידי העצה המבארת בסעיף ב', ולהכניס את המחשבה בעניני קדשה ובמעשים טובים. ועל ידי עבודה זו של התגברות להכניע ולסלק מן המוח מחשבות רעות והתגברות במחשבות טובות, מתהיה תקון גדול ונפלא בחינת תפלין, כמבאר בסעיף ה'.

טז

המחשבה היא ביד האדם להטותה כרצונו, כמספר בפעמים הקודמים. לכן יש לזכר, בעת אשר חודרות, חלילה, למח מחשבות רעות של תאוות, חכמות זרות וחקירות שהן הפך האמת והאמונה הפשוטה והתמימה, אפֿשר לדחותן בקל בעצה המבארת בסעיף ב'. הינו, להכניס למח מחשבות של תורה או תפלה או משא ומתן באמונה ומפילא ובטלו ההרהורים הרעים, כמבאר בסעיף י"א, ששתי מחשבות לא יכולות לדור בעת ובעונה אחת במח האדם. וגם כֿאשר המחשבה נוטה, חלילה, ונופלת למקומות לא טובים, יכול האדם להטותה לדרך הישר. וכפי שאפֿשר להטות סוס תועה באורחות עקלקלות, לדרך הישר בעל כרחו, בן ממש היא מחשבת האדם. כֿאשר המחשבה תועה וגולשת להרהורים לא טובים, חלילה, אפֿשר בעל כרחו להטותה לטוב, להרהורים טובים, כמבאר למעלה.

יז

גדל המחשבה ויקרתה הם לאין שעור. על כן צריך לדעת ולזכר כי מחשבות טובות של תורה, תפלה ומעשים טובים, נעשים ונבנים בנינים אמתיים המתקיימים לנצח נצחים. וכֿאשר מהרהרים חלילה במחשבות רעות, של תאוות, חכמות וחקירות, מגיעים על ידי זה לקלקולים גדולים ומיכשולות, חס ושלום. השם יתברך יצילנו תמיד ממחשבות רעות ויתן בנו מחשבות טובות.

יח

צריך להשמר מאד ממחשבות רעות, כי מחשבה רעה מזיקה חס ושלום מאד. הקלקול והגזק הנגרמים ממחשבות רעות גדולים כל כך, עד שאי אפשר כלל לבטאם ולכתבם. השם יתברך יצילנו תמיד ממחשבות לא טובות.

יט

באשר תהיה באמת שפיל ומעט בעיניך בבחינת "מה", כמבאר בתורה "ונחנו מה", ותכנים תמיד אלקותו במחשבתך, כי פרוש "מחשבה" הוא "חשב מה", ו"מה" מרמז להשם יתברך, כמבאר ב"לקוטי מוהר"ן" חלק שני סימן פ"ב, הינו שתבטל עצמך תמיד באמת להשגחת השם יתברך, ותדע ותזכר, שבדעתך ושכלך אינך יכול לפעל מאומה, רק בכל דבר וענין חייב אתה להתפלל להשם יתברך. הינו, באשר תזדקק לטובה ולישועה הן ברוחניות הן בגשמיות, תדע שזאת תשיג רק על ידי תפלה ובקשה, כי אין אחר יכול להושיעך מלבדו, וכשתעשה כן, אזי יבטלו מעליך כל המלחמות והרצונות של שונאיך, החפצים להרע לך. ותושע בכל הישועות שאתה זקוק להן, ויקיים מה שמבאר במסכת אבות (פ"ב מ"ד): "בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך" הינו, באשר תבטל רצונך לרצון השם יתברך, אזי השם יתברך יבטל רצון שונאיך מפני רצונך.

ב

צריך לשמר מאד את המחשבה, כי ממחשבה יכול לצמח דבר חיוני ממש.

כא

המחשבה גבוהה וחשובה מאד יותר מכל הענינים הרמים והנשגבים המצויים באדם. כי באדם מצויים כחות גדולים וחשובים מאד, כח הראיה, כח השמיעה, כח הדבור, והמחשבה גבוהה וחשובה יותר מכלם. במחשבה אפשר להבין ולהשיג דברים גבוהים ונשגבים מאד. על כן צריך לשמר מאד מאד את המחשבה, כמבאר בספרי האדמו"ר בכמה מקומות.

כב

יש ואצל מי שמשתדל באמת למצוא נקודת אמת, עולים במחשבתו לרגע מחשבה או רעיון והרגש של חדוש תורה אמת, אבל זורח במחשבתו ופורח מיד, הינו ששכחו מיד. על כן צריך האדם הזוכה לקבץ להיות איש חיל, לרדף אחר הברקה זו ולתפסה שוב. הינו, שצריך להתחזק מאד להזכר באותה מחשבה טובה ולהוציאה מן הכח אל הפעל, הינו, לבצע איזה מעשה טוב על ידי חדוש תורה זה שהשיג. כמבאר בדברי חכמינו, זכרונם לברכה (אבות פ"א מ"ז):
 "לא המדרש העקר אלא המעשה".

מַחְלֶקֶת וּמְרִיבָה

א

צָרִיד לְהִזְהַר מְאֹד לֹא לְהִתְבַּלְבֵּל נֹכַח הַמַּחְלֶקֶת בֵּין צַדִּיקִים
 אֱמֵתִים. רַק צָרִיד לְהֵאֱמִין בְּכָל צַדִּיקֵי הָאֵמֶת, שְׁאֵפְשֵׁר
 לְהִתְקַרֵּב עַל יָדָם אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהֵם נוֹהֲגִים בְּכָל הָעֲנִינִים עַל פִּי
 הַתּוֹרָה וְהָאֵמֶת. כִּי כָּל הַבְּלִבּוּלִים וְהַקּוּשִׁיּוֹת הַמִּתְעוֹרְרִים בְּמִחַ
 הָאָדָם עַל צַדִּיקִים אֱמֵתִים מַחֲמַת הַמַּחְלֶקֶת שְׂבִינִיָּהֶם, נוֹבְעִים
 מַחֲמַת שְׁהַמִּיחַ מְקַלְקֵל מְאֹד מִתְאַוֹת וּמִדּוֹת רְעוּת, וּבִפְרָט עַל יְדֵי
 קַלְקוּל פְּגַם הַבְּרִית, הַיְנוּ הַרְהוּרִים רְעִים מִן הַתְּאוּהָ הַפְּלִילִית. וּמַחֲמַת
 קַלְקוּל מַחוּ, חֲפִצוֹת יְדַעוּתֵי הָרְעוּת לְהַרְחִיקוּ וּלְדַחֲתוּ מִצַּדִּיקִים
 אֱמֵתִים וּמֵאֲנָשֵׁי אֵמֶת, הַמְקַרְבִּים אֵלֵיהֶם. וְכָל אָדָם צָרִיד לְדַעַת, כִּי
 אֵת הַתְּקוּן לְמִדּוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו יִכּוֹל הוּא לְהַשִּׁיג רַק עַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת
 אֱמֵתִית לְצַדִּיקֵי אֵמֶת וּלְתַלְמִידֵיהֶם הָאֱמֵתִים. וּמַחֲמַת זֹאת מִתְגַּבֵּר
 הַיִּצָּר הַרַע מְאֹד עַל כָּל אָדָם בְּכָל מִיּוֹנֵי תַחְבּוּלוֹת, שְׁלֹא לָתֵת לוֹ
 לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אֵמֶת וּלְאֲנָשֵׁיהֶם. עַל כֵּן צָרִיד הָאָדָם לְחֹסֵם וּלְרַחֵם
 עַל עַצְמוֹ וּלְהִתְבּוֹנֵן הַיָּטֵב, וְדוֹקֵא עַל יְדֵי הַבְּלִבּוּלִים וְהַקּוּשִׁיּוֹת
 הַחוֹדְרִים לְמַחוּ, עַל צַדִּיקֵי אֵמֶת וְאֲנָשֵׁיהֶם, צָרִיד לְהִתְעוֹרֵר וּלְקַחַת
 לְעַצְמוֹ תּוֹכְחָה וּמוֹסֵר לְשׁוֹב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי צָרִיד לְהִתְבּוֹנֵן
 הַיָּטֵב, שֶׁהַבְּלִבּוּלִים וְהַקּוּשִׁיּוֹת רוֹצִים לְהַרְחִיקוּ מִצַּדִּיקִים אֱמֵתִים
 וְאֲנָשֵׁיהֶם, וְעַל יְדֵי הַתְּרַחֲקוֹת זֹו יִכּוֹל לְהַשְׁאֵר, חֲלִילָה, מְקַלְקֵל בְּמַחוּ,
 בְּמִדּוֹתָיו וּבְמַעֲשָׂיו לְנַצַּח. אָבֵל עַל יְדֵי קְרוֹב לְצַדִּיקִים אֱמֵתִים וְקִיּוּם
 עֲצוֹתֵיהֶם, בְּוֹדָאֵי יִתְקוּ, הֵן בְּמַחוּ, הֵן בְּמִדּוֹת, הֵן בְּמַעֲשִׂים.

ב

צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְמַצּוֹא אִיזוֹה זְכוּת וּנְקֵדָה טוֹבָה בְּכָל יְהוּדִי, וְלֹא לְהִבִּיט כָּלֵל בְּחֶסְרוֹנוֹתָיו וּבְמַדוּתָיו הָרָעוֹת, כִּי עַל יְדֵי שְׂמִיטָה בְּחֶסְרוֹנוֹת הָאָדָם, בָּאִים לְיַדֵּי שְׂנְאָה, קִנְיָה וּמַחְלָקָת. רַק שְׂעָל פִּי רַב יֵשׁ בְּאָדָם מְדוּת רָעוֹת וּמַעֲשִׂים רָעִים גַּם כֵּן, עַל כֵּן צָרִיךְ לְהִזְהַר מְאֹד שֶׁלֹּא לְלַמֵּד, חֵם וְשָׁלוֹם, מְמַדוּתֵיהֶם וּמַעֲשִׂיהֶם הָרָעִים. וְצָרִיךְ לְדוֹן כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת, אֲפִילוֹ אוֹתָם אֲנָשִׁים הַחוֹלְקִים עָלָיו וּמְבִיזִים אוֹתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה יִנְצַל תָּמִיד מִמַּחְלָקָת וּמִשְׂנְאָה וּקְנָאָה. וְעַל יְדֵי זֶה שָׂדֵן כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת עוֹשֶׂה כְּתָר יָקָר, מִשְׁבִּץ בְּכֶמֶה מִיְּנֵי אֲבָנִים יְקָרוֹת, לְהִשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמִבְאָר בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' בְּסוֹף הַתּוֹרָה "קָרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" סִימָן ו'.

ג

כְּשֵׁי יֵשׁ מַחְלָקָת וּמְרִיבָה עַל מִישֶׁהוּ, וּמְבִיזִים אוֹתוֹ וְהוּא שׁוֹתֵק, וְאִינוּ מְשִׁיב מַלְחָמָה לְאֲנָשִׁים, הַנִּלְחָמִים בּוֹ וּמְבִיזִים אוֹתוֹ, רַק שׁוֹמֵר חֲרַפְתּוֹ וְשׁוֹתֵק, וְלֹא מַפְנֵי שְׂחַפֵּץ לְצַעַר אֶת מִי שְׁנִלְחַם בּוֹ, רַק שׁוֹתֵק כְּדֵי שְׁתִּהְיֶה לוֹ כְּפֶרֶת עוֹנוֹת, הֵרִי זֶה עֵקֶר תְּשׁוּבָה וְעֵקֶר הַתְּקוּן עַל כָּל חַטָּאִיו וְעוֹנוֹתָיו. וְהוּא חָכֵם אֲמַתִּי וְזוֹכֵה לְ"כְבוֹד אֱלוֹקֵי" וְלִחְלֹק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא, וְיִזְכֶּה לְהַפְלִל בְּבַחֲנֵיהָ שֶׁל "אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶף," (עַן יְחֻזְקָא א, כ"ו.) שְׂמִשְׁם יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט לְכָל הָאֲנָשִׁים בְּאֵי עוֹלָם.

ד

אסור לאדם להתגרות ברשעים וחולקים על האמת. רק מי שהוא צדיק גמור, שכבר סלק ובטל כל הרע מארבע היסודות ותקן כל מדותיו, עד שבטוח שלא יארע לו שום מכשול עברה, צדיק כזה ואנשים המקרבים אליו מסגלים להתגרות ברשעים. אבל אדם שעדין לא בטל את הרע שבו לגמרי, אפילו שהרע נמצא בו רק בכח ולא בפעל, הינו, שפפעל אינו עובר עברה כל עוד אינו עומד בפני נסיון, אבל אם יגיע לנסיון עלול הוא, חלילה, להכשיל, אדם כזה אינו נחשב צדיק גמור, ואסור לו להתגרות ברשעים, פי הרשע עלול, חס ושלום, להזיק לו בכח ובגבורה, שמקבל מן הסטרא אחרא. אבל מי שהוא צדיק גמור, יכול להוריד עצמו לתוך הצנור שדרכו מקבל הרשע את פחו, ולשבר, להכניע ולהשפיל את הרשע פראוי.

ה

על ידי שנוהרים במצות ציצית, שהציצית תהיה בכשרות ובשלמות, כמבאר בשלחן ערוך, על ידי זה אפשר להתגבר בנגד החולקים, הינו האנשים החולקים על האמת, ואפשר להשפילם ולהכניעם.

ו

הרשעים והחולקים על צדיקים אמתיים, אף בחייהם קרויים מתים, כי אין להם רוח חיים דקדושה הנמשך רק על ידי צדיקי אמת. גם מבאר בספרי האדמו"ר, זכרוננו לברכה, שעקר

הנשמה הוא הדעת והשכל שבאדם, להבין - שעקר התכלית הוא להאמין בהשם יתברך ובהשגחתו הפרטית, להתיירא מלעבר על רצונו, ולקיים את מצוות התורה באהבה גדולה. ואלו הרשעים, על ידי תאוותיהם הרעות ומעשיהם הרעים אבדו את הדעת והשכל האמתי, הנזכרים למעלה, ולא נותר בהם כי אם נפש הבהמית, הינו השכל המגשם המצוי גם בבהמה, כלומר שאינם יודעים רק לאכול ולשתות ושאר תאוות כבהמה ממש, אבל את השכל האמתי שבגללו יבנה "אדם" אבדו, על פן קרויים הם מתים אפילו בחייהם. כי השכל האמתי שהוא עקר האדם כבר מת בקרבם, רחמנא לצלן, ואין בהם רק הנפש הבהמית, כמבאר למעלה.

ז

מה שעל פי רב הלומדים, הינו האנשים המכנים כד בשל ידענותם הרבה בלמוד התורה חולקים על הצדיקים, דבר זה נובע מחמת שהם לומדים תורה בגאות, רחמנא לצלן, ועל ידי זה מקבלים פתחון פה לדבר דבורים רעים ובזויים על צדיקי אמת. אבל הצדיקים האמתיים מתקנים כל דבוריהם הרעים והופכים אותם ל"הלכות", הינו למודי אמת. ודוקא על ידי דבוריהם הרעים והבזיונות שמבזים את צדיקי האמת, מעלים הצדיקים שעשועים גדולים להשם יתברך.

ח

כַּשְׂסוּבְלִים יִסוּרִים מִחֻלְקִים וְרָשָׁעִים הַמוֹנְעִים מִן הַקְדָּשָׁה, הִיגוּ, שֶׁהָרָשָׁעִים וְהַלְצִים מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים וּמְרַעֲמִים וּמְבַלְבְּלִים אוֹתָם בְּיִסוּרִים, כְּדֵי לְהַרְחִיקָם מִדְרֹךְ הָאֱמֶת, דְּרֹךְ הַתּוֹרָה, וְאֵלּוּ הָאֲנָשִׁים הַכְּשֵׁרִים אֵינָם יְכוּלִים לְהַנְצִיל מֵהֶם וּלְהַכְנִיעֵם, כִּי אִם עַל יְדֵי עֲרֻכָּאוֹת וּמִשְׁפָּטֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם, אֲזִי מִצְוָה גְדוֹלָה הִיא לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל אֶת הָרָשָׁעִים וְהַלְצִים עַל פִּי מִשְׁפָּטֵי הָאֲמוֹת, הִיגוּ עַל יְדֵי הַפְּלִכוֹת וְהַמְּשָׁלָה שֶׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם. גַּם מִצְוָה גְדוֹלָה הִיא לְפֹדֵר מִמוֹן כְּדֵי לְהַכְנִיעֵם וּלְהַשְׁפִּילָם עַל יְדֵי מִשְׁפָּטֵי הָאֲמוֹת, כְּמִבְאֵר, וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקַנֵּים וּמַעֲלִים מִשְׁפָּט דִּקְדָּשָׁה מִן הַקְּלָפוֹת וְהַסְמָרָא אַחֲרָא. הִיגוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקַן מִשְׁפָּט דִּקְדָּשָׁה שֶׁל בְּתֵי דִין דְּיִשְׂרָאֵל, שְׂדֵינֵי תּוֹרָה יֵצְאוּ לְלֹא שׁוּם עֲווֹת וְשָׂקָר. וְכֵן מִבְּאֵר בְּ"לְקוּטֵי הַלְכוֹת". שְׁלַפְעָמַיִם מִסֵּבֵב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָרָשָׁעִים וְהַחֻלְקִים, הִיגוּ הָאֲנָשִׁים שְׂאֵינָם סוּבְלִים אֶת הָאֱמֶת, יִתְגַּבְּרוּ כְּנֶגֶד אֲנָשֵׁי אֱמֶת, וְאֵלּוּ אֵינָם יְכוּלִים לְהַכְנִיעֵם כִּי אִם עַל יְדֵי מִשְׁפָּטִים וְדִינָיִם שֶׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם, בְּכַדֵּי שְׂמִשְׁפָּט דִּקְדָּשָׁה יִתְקַן, כְּמִבְאֵר בְּסֵעִיף זֶה.

ט

מוֹכְחֵי הַדּוֹר, הִיגוּ צְדִיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, הַהוֹלְכִים וְנוֹסְעִים עַל פְּנֵי הָאָרְצוֹת כְּדֵי לְהוֹכִיחַ וּלְהַשִּׁיב בְּתִשׁוּבָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׂבֻשְׁמִים, מוֹכִיחִים אֵלּוּ מְבַטְלִים - אֶת הַצְּרוֹת וְהַיִּסוּרִים מִן הָעוֹלָם, מְרַבִּים שְׁלוֹם עַל יְדֵי עֲבוֹדָתָם וּמוֹנְעִים מִחֻלְקַת וּמִלְחָמָה.

וְעַל יְדֵי הַתּוֹכְחָה וְהַמּוֹסֵר וְהַמּוֹסֵר מְקַרְבִּים אֶת לֵב יִשְׂרָאֵל לְאֲבֵיהֶם שְׁבִשְׁמִים.
 כִּי בְּאֲשֶׁר בָּנִי יִשְׂרָאֵל רְחוּקִים, חֵם וְשָׁלוֹם, מִדְּרָךְ הַתּוֹרָה, דְּרָךְ
 הָאֱמֶת, בְּוֹדָאֵי גַם הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מְרַחֵק מֵהֶם, חֲלִילָה, וְאִין, חֲלִילָה,
 שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ. אָבֵל בְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל מִתְקַרְבִּים
 לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ עַל יְדֵי הַתּוֹכְחָה וְהַמּוֹסֵר מִפִּי מוֹכִיחֵי הָאֱמֶת, יֵשׁ שָׁלוֹם
 בֵּינֵיהֶם לְבִינוּ יִתְבַּרְךָ. וְכַאֲשֶׁר הִרְעַ בְּדוֹר מִתְנַבֵּר, חֵם וְשָׁלוֹם, עַד
 שְׁמִתְקַלְקְלִים הַתּוֹכְחָה וְהַמּוֹסֵר, הִינוּ, שְׂאֵנִישֵׁי הַדּוֹר מְרַשְׁעִים כָּל
 כָּךְ וּמְרַחֲקִים מִן הָאֱמֶת, עַד שְׂאֵינָם חֲפָצִים עוֹד לְשָׁמַע אֶת הַתּוֹכְחָה
 מִפִּי מוֹכִיחֵי הָאֱמֶת, עַל יְדֵי זֶה מִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְנִגְרָמִים
 גְּרוּשִׁים וּמִחֻלְקַת. הִינוּ, שִׂישְׂרָאֵל מְגַרְשִׁים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וַיֵּשׁ
 מִלְחָמוֹת וּמִחֻלְקַת בְּעוֹלָם, הֵן בְּכֻלָּיוֹת בֵּין מְדִינָה לְמְדִינָה, הֵן
 בְּפְרָטִיוֹת בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ. וְכֵל זֹאת בְּגִלְל שְׂאִין שׁוֹמְעִים לְדַבְרֵי
 הָאֱמֶת וְהַמּוֹסֵר מִפִּי הַמוֹכִיחִים הָאֱמֶתִיִּים, וְעַל יְדֵי זֶה תוֹעָה כָּל אָדָם
 עַל יְדֵי דַעוֹתָיו הַכּוֹזְבוֹת וְנוֹפֵל לְהַרְבֵּה מְכַשׁוּלוֹת וּפְגָמִים. כִּי מִפְּגָמִים
 וּמְכַשׁוּלוֹת אֶפְשָׁר לְהַנְצִל רַק עַל יְדֵי הַדַּעוֹת שֶׁל הַמוֹכִיחִים, צְדִיקֵי
 הָאֱמֶת. כִּךְ מְבַאֵר בְּ"לְקוּטֵי הַלְכוֹת" בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ רוֹצֵה לְדַחֵת אֶת הַמִּתְנַבְּרִים וְהַחוֹלְקִים עַל צְדִיקֵי
 הָאֱמֶת וּמְקַרְבֵיהֶם, אִזִּי מִפִּיל אוֹתָם לְתַאֲוֹת מְמוֹן, וּמְעוֹרֵר
 בָּהֶם רְצוֹן וְתִשׁוּקָה שִׁירְדְּפוּ תָמִיד אַחַר מְמוֹן, הִרְחַבָה וְתַעֲנוּגֵי עוֹלָם
 הַזֶּה, שֶׁכָּל אֵלוֹ כְּלוּלִים בְּתַאֲוֹת מְמוֹן, כְּדֵי שִׁיְהִיו טְרוּדִים תָּמִיד
 בְּתַאֲוֹתֵיהֶם, עַד שִׁישְׁכַחוּ מִצְדִּיקֵי הָאֱמֶת וּמְקַרְבֵיהֶם. וְצְרִיךְ לְדַעַת

וְלִזְכֹּר, כִּי תַאֲוֹת מָמוֹן הֵיא, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, מִמּוֹשׁ "שְׂמֹד", עֲבוּדָה זָרָה, אֲנָפִין חֲשׂוֹכִין, (פְּנִים חֲשׂוֹבוֹת) עֲצָבוֹת, מְרָה שְׁחוּרָה וּמִיתָה, ה' יִשְׁמְרֵנוּ וְיִצְלֵנוּ. וְאִין נְפִילָה גְדוּלָה, הִינּוּ, שְׂאִין קַלְקוּל וּמְכָשׁוּל גְדוּל יוֹתֵר מִתַּאֲוֹת מָמוֹן. וּבְפָרְט, כַּמְבֹאֲר בְּ"סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת" מְרַבְּנוּ זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, (מַעֲשֵׂה י"ב מִבְּעַל תְּפִלָּה), שְׂמַכְל הַתַּאֲוֹת קַל יוֹתֵר לְהַנְצִיל מֵאִשֶׁר מִתַּאֲוֹת מָמוֹן. כִּי תַאֲוָה זֹו וְדַאֲגַת פְּרָנְסָה מְמַרְרִים אֶת חַיֵּי הָאָדָם כָּל יְמָיו, וְעַל יְדֵי תַאֲוָה מְגַנָּה זֹו עָלוּל לְאַבְד, חֲלִילָה, חֲלָקוּ בְשָׁנֵי הָעוֹלָמוֹת אִם אִינוּ מִתְּבוּנִן כְּרֵאוּי לְהַרְגִישׁ אֶת הַקַּלְקוּלִים וְהַמְכָשׁוּלוֹת, הַיּוֹצֵאִים מִתַּאֲוֹת הַמָּמוֹן, בְּכַדֵּי לְהַנְצִיל מֵהֶם. וְכַאֲשֶׁר פּוֹרְצַת מַחְלַקַת בֵּין אֲנָשִׁים, צְרִיךְ לְדַעַת, שְׂמִי שְׂשׁוּמֵר יוֹתֵר בְּרִיתוֹ עַל יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת אֲמִתִּית לְצַדִּיק אֲמֵת, יְכוּל לְהַפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ, הַרְחוֹק מִמֶּנּוּ מִמְדַרְגָּתוֹ בְּעֵנִין שְׂמִירַת הַבְּרִית לְתַאֲוֹת מָמוֹן, שֶׁהִיא נְפִילָה גְדוּלָה מְאֹד, כִּי הוּא הַקַּלְקוּל וְהַמְכָשׁוּל הַגְּדוּל בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאֲר לְמַעְלָה. עַל בֵּן צְרִיךְ כָּל אָדָם לְהִזָּהֵר מְאֹד, שְׁלֵא יִפֹּל לְתַאֲוֹת מָמוֹן עַל יְדֵי מַחְלַקַת. וְהַעֲצָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר הִיא, לְהִתְרַחַק מְאֹד מִמַּחְלַקַת אִפִּילוּ בְּמִשְׁהוּ.

יא

הַמְתַּנַּגְּדִים הַמְּבֹזִים וּמַחְרָפִים אֶת יְרֵאֵי הַשֵּׁם הָאֲמִתִּיִּים, עוֹשִׂים בֵּן מַחְמַת שְׂמַקְבָּלִים תּוֹרָה מִתְּלַמִּידֵי חֲכָמִים בּוֹזִבִים, שְׁהִזָּהֵר הַקְדוּשׁ (פִּינְחָס דָּף רנ"ג) מְכַנֶּה אוֹתָם בְּשֵׁם "שְׂרִין יְהוּדָאִין". וְתוֹרָה זֹו, שְׁהִמְתַּנַּגְּדִים מְקַבְּלִים מִפִּיהֶם, תּוֹרָה בּוֹזֶבֶת הִיא וְאִינָה יְכוּלָה לְעוֹרֵר שׁוּם אָדָם לְיִרְאֵת הַשֵּׁם וּלְקִיּוֹם הַמְּצוּוֹת בְּאֲמֵת.

מתלמידי חכמים כאלו אי אפשר לקבל שום תועלת וטובה, אדרבא, על ידם נופלים, חלילה, לכפירות ולהתנגדות.

יב

על ידי הכנסת אורחים לתלמידי חכמים אמתיים זוכים לאמונה אמתית. גם זוכים על ידי מצוה זו להתגבר כנגד המתנגדים, החולקים והלצים, ובפרט שלא להבטל מפניהם כלל.

יג

האנשים הדנים תמיד כל אדם לכף חוב, ומחפשים תמיד חסרונות ופגמים באחרים, אלו באים מתקף הסטרא אחרא, ומבחינת "קץ כל בשר", (בראשית ו, יג) מחמת שאינם יכולים לסבל שום אדם, ומוציאים בכל אדם חסרונות וקלקולים. מדה רעה זו של חפוש חסרונות נובעת מפגם הדבור, הינו לשון הרע, רכילות, ליצנות וכו', ה' ישמרנו ויציילנו. ואי אפשר להכניע מדה רעה זו, הינו לדון כל אדם לכף חוב, כי אם על ידי תקון הדבור, הינו להזהר ולהשמר מאד מדבורים פגומים ולהרבות בדבורי קדשה.

יד

על ידי מחיאת כפים בתפלה, הינו על ידי שמתפללים בהתעוררות ובהתלהבות ומרגישים חיות ואור במלות התפלה ומתעוררים על ידי חיות זו למחא כפים, על ידי זה מתבטלות מחלקות והריגות בעולם וזוכים לשלום.

טו

מי שיש לו דעת אמתית מתרחק ממחלקת. כי עקר המחלקת והפעם נובעים מחסר דעת. הינו, המחלקת הפורצת בין בני אדם, היא מחמת דעתם שאינה כראוי, שאינם מבינים זה את זה, ובגלל זה יש בלבולים ביניהם, ובאים לריב ולהתקוטט אחד עם חברו. אך מי שדעתו רחבה יותר, מבין ומרגיש שפעם ומחלקת מכערים ביותר שאין ראוי לבר דעת להתנהג כך ומתרחק מהם מאד. ומבאר ב"לקוטי הלכות" שפאשר יש מחלקת בין בני אדם, הן בגלל ממונ, הן בגלל ענינים אחרים, צריך לומר איש לחברו חלקו המגיע לו באמת, בכדי להנצל מן הפעם ומן המחלקת. ועל ידי עסק התורה באמת זוכים לדעת אמתית, כי התורה מביאה דעת לאדם העוסק בה באמת, לכן, על ידי עסק התורה באמת, מתבטלת המחלקת ומתרבה השלום, כמבאר ב"לקוטי מוהר"ן" חלק א', סימן נ"ו "כי שלום תלוי בדעת", ובדאי מתפון אדמו"ר, זכרנו לברכה, לדעת אמתית, דעת תורה.

טז

גם על ידי טבילה במקוה נמשך על האדם דעת אמתית, והוא מתרחק מן המחלקת והקטטות.

יז

על ידי המדה הרעה של פעם מתעוררים על האדם, חס ושלום, מקטרגים ושונאים, והם מקטרגים וחולקים עליו תמיד. התקון

והעצה להנצל מן הפעם הוא על ידי תענית או על ידי ענג שבת לשם שמים. הינו, על ידי שמתענגים בשבת פתענוגים והרחכות במאכל ובמשקה, בכגדים וכו', אבל כל זאת כדי לכבד את השבת לקיום רצון ה', ולא, חלילה, מחמת תאוה או גאות, על ידי זה נצולים ממקטרגים ושונאים. אמנם עקר העצה להנצל מפל מיני מדות רעות וכן להנצל ממדת הפעם המגנה, הוא רק על ידי רבוי תפלה ותחנונים אמתיים לפני השם יתברך, כמבאר ב"לקוימי הלכות".

יח

עקר המחלקת המתעוררת על אדם הוא מחמת שאינו מאמין בצדיקי אמת. על כן באשר מתעוררת מחלקת על אדם, שחולקים עליו ושואלים עליו קשיות, הוא צריך להתבונן ולהתעורר לשוב בתשובה על פגם זה שלא האמין בחכמים אמתיים, ועל ידי שיתקן באמונת חכמים תתבטל המחלקת מעליו ויזכה לשלום.

יט

יש בעולם הרבה ספרי אמת, ועתידין להיות עוד ספרים נוספים, וכל אלו נצרכים לעולם. הינו, שנחויז מאד שכל האנשים על פני תבל ילמדו בספרי האמת, בכדי שיתעוררו ליראת השם וקיום התורה. ואסור לחלק וללעג לשום ספר שנתחבר על פי דעת תורה באמת, כי על ידי למוד בספר כזה בודאי מתעוררים ליראת השם, שהיא יסוד ושרש כל המצוות שבתורה. אבל בספרים שנתחברו

על פי חכמות וחקירות אסור אפילו להביט, כך מבאר בשוחות רבנו זכרוננו לברכה.

ב

יש צדיקי אמת שאמונתם שלמה בודאי, ואף על פי כן יש עליהם מחלקת. דבר זה נובע מחמת חסרון אמונה בעולם, הינו שלאנשים בעולם אין אמונת חכמים. ועל ידי המחלקת שיש על צדיקי אמת מתקנת אמונת חכמים אצל המון העם.

כא

יש אנשים רבים, שהם אנשי אמת לאמתה ויש עליהם מחלקת. וזאת מחמת שאין להם אמונה בעצמם. הינו, שאינם מאמינים בחדושי תורה, שהם עצמם מחדשים. כלומר, שהם מבארים ומפרשים באורים ופרושים אמתיים בתורה, והם מסבירים את למודי התורה בבאורים וספרות באפן שאנשים מתעוררים על ידם ליראת השם וקיום התורה, ומחמת שפלותם וקטנותם בעיני עצמם הם אינם מאמינים שגורמים נחת רוח להשם יתברך בחדושי תורתם, הינו בבאוריהם ופרושיהם. ומחמת זה שאינם מאמינים בראוי בחדושי תורתם, הם מתרשלים לעסק ולכתב אותם על גבי ספר. ואזי מתעוררת עליהם מחלקת, כדי שיתעוררו לתשובה על פגם האמונה, שאינם מאמינים בחדושי התורה שזכו לחדש על ידי תורת אמת. כי גם חסרון אמונה זה, הוא בכלל פגם באמונת חכמים. ועל ידי המחלקת הם חוזרים בתשובה על פגם זה,

ומתחדשים בנוריות ומתחזקים לעסק בכתיבת והדפסת חדושיהם, הנחוצים מאד לטובת העולם, כמבאר למעלה. ומחדושיהם ובאוריהם מתחדש עוד ספר, ועל ידי זה מתרבים ספרים קדושים לתורה, המסבירים את למודי התורה בכאורים ופרושים נפלאים, לעורר את האנשים ליראת השם, שזה, כאמור עקר יסוד קיום התורה. ועל ידי זה מתבטלים כל מיני מחלקת, ונמתקים כל מיני דינים, הינו שמתבטלים מן העולם צרות רבות, וזוכים לכל מיני טובות.

כב

מה שיש מחלקת בין צדיקי אמת, הדבר נובע מן החלל הפנוי שנוצר בבריאת העולם, שהוא דבר שאי אפשר להבינו בשכל האנושי. לכן אסור להרהר על המחלקת בין צדיקים אמתיים, רק צריך להאמין, שהדעות של כל צדיקי האמת הם מהשם יתברך, אפילו דעותיהם של צדיקי האמת שההלכה לא נפסקה בדעתם. הינו, שאנשים אינם יכולים לנהג בדרך התורה ובעניני דרך ארץ לפי דעותיהם והנהגותיהם, וגם אינם יכולים להתעורר ליראת השם ולמדות טובות ממדותיהם והנהגותיהם, ואף על פי כן צריך לדעת, כי גם דעותיהם הם מהשם יתברך, אם הם מכונים בהם לשם שמיום באמת לאמתה, כמבאר ב"לקוטי מוהר"ן" חלק א' סימן נ"ו. ומדוע מביא השם יתברך בדעתם של צדיקים אלו סברות, שאינן כפי ההלכה לכל אדם? זאת אי אפשר להבין בשום שכל אנושי, כמבאר בתורה הנזכרת למעלה, "לקוטי מוהר"ן" סימן נ"ו,

רק צריך להתחזק באמונה ולהאמין שאי אפשר להבין זאת, ולא יהרהר ולא יתבלבל ממחלקת של צדיקי אמת.

כג

על ידי הפרוד וההתרחקות השוררים בין השונאים והרשעים, על ידי זה מתחזק קיומם. אבל כאשר השונאים מתאגדים, אזי נופלים הם ומתפטלים במהרה.

כד

מדת הנצחון, המחלקת והמלחמה שבאדם, נמשכים מן הדמים שעדין לא עבדו בהם את השם יתברך. כי כל אדם צריך לעבד את השם יתברך בכל דמיו. הינו, שצריך להרבות בדבורי תורה ותפלה עד שכל הדמים יתהפכו לתורה ותפלה. ועל ידי שמהפכים את כל הדמים לתורה ותפלה, על ידי זה זוכים לשלום ולבטול מדת הנצחון והמחלקת.

כה

על ידי שהאדם שומע חרפתו ושותק, הינו שמבזים אותו ואינו משיב ואינו לוחם כנגד האנשים המבזים אותו, הן בשעה שמבזים אותו, הן אחר כך, ושותק מחמת אהבת השם יתברך, הינו מחמת שמרגיש שחטא להשם יתברך, ומכון בשתיקתו בשעה שמבזים אותו, שעל ידי בזוי זה יתכפרו עוונותיו ויתקנו חמאיו, ואינו מכון לשתק להרעים ולהכעים את מבזיו, על ידי שתיקה זו

הוא דוחה מעליו את כל הקלפות הטמאות, שלא יוכלו להדבק לקדשה המצויה בו. הינו, על ידי זה מסתלקים ממנו כל מיני מחשבות ותאוות רעות, שהן עקר קלפות טמאות. וזוכה להחזיק עצמו בקדשה ובאמת.

כו

צריך לדון כל אדם לכף זכות. ואפילו את האנשים החולקים עליו צריך להשתדל למצוא טעם וסבה אשר בגללה הם חולקים עליו, בכדי שיוכל לדונם לכף זכות. ועל ידי מדה טובה זו, שדן כל אדם לזכות, אפשר לבטל מחלקת לגמרי, שהחולקים ישלימו עמו או שינחלו מפלה. וזאת דוקא על ידי שידון אותם לכף זכות.

כז

צריך לדעת, שמחלקת היא תאוה ככל התאוות. והאדם המכניע תאוה זו, זוכה שייאמרו הלכות בשמו, הינו שידברו דבורי תורה והלכות שהוא אמרם. ואדם זה זוכה לשני עולמות, הינו לאחר הסתלקותו הוא כאלו לא מת, כי דעותיו האמתיות משתיררות לנצח.

כח

על ידי מחלקת קשה להתפלל ולדבר דבורי קדשה של תורה ותפלה וכו'. על כן לפני התפלה צריך לקבל עליו מצות "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח) כדי להמשיך שלום ואהבה, ואז

ויכל להתפלל ולהוציא דבורי קדשה מפיו, כי עקר הדבור נמשך משלום.

כט

על ידי מחלקת נופלות מחשבות של רשעים בדת הפשרים. הינו הרהורים רעים וכפירה, רחמנא לצלן. והעצה להנצל ממחשבות רעות, היא שתיקה. הינו שישתק ולא יחפש תרועים אפילו במחשבה לאותן מחשבות רעות וכפירות המבלבלות דעתו. כי על ידי התרועים שמנסה לתרצם, יכולות הכפירות להתגבר יותר, רק ימסר את המלחמה להשם יתברך. הינו שירבה לבקש מאתו יתברך שיצילו מן הכפירות ומן המחשבות הרעות, ויסיר אותם ממנו.

ל

בשיש מחלקת על האדם, אפשר להפילו חס ושלום ממדרגתו. הינו שבגלל המחלקת עלול אותו אדם שחולקים עליו, להתרחק חס ושלום מן האמת ומדרך הישר השיכת לו. על כן צריך האדם שחולקים עליו, להתחזק מאד ולהרבות בתפלה, שלא ידח מן האמת לאמתה על ידי המחלקת.

לא

בשיש מחלקת על האדם, אל לו לעמוד מול שונאיו ולהרע להם, כפי שהם עושים לו. כי על ידי שעומד בתקף נגד שונאיו, הוא גורם להם להתגבר ולהשיג בנקל מפרתם, חס ושלום. הינו

שְׂיֻכְלוּ יוֹתֵר לְהִרְעֵ לּוֹ, חֲלִילָהּ. רַק אֲדַרְבָּא, צְרִיךְ לְדוֹן אֶת הַשּׁוֹנְאִים וְאֵת הַחֹלְקִים לְכַף זְכוּת, וְצְרִיךְ לְגַמֵּל עִמָּהֶם כָּל מִינֵי טוֹבוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה מְבַטְלִים אֶת מַחְשְׁבוֹת הַשּׁוֹנְאִים וְדַעוּתֵיהֶם, וְהִרְעֵ שְׂרָצוֹ לְגֵרָם לּוֹ, מִתְהַפֵּךְ עֲלֵיהֶם, וְהוּא נִצּוֹל מֵהֶם.

לב

צְרִיךְ לְדַעַת, כִּי בְּאֲשֶׁר הַחֹלְקִים וְהַשּׁוֹנְאִים לְאָדָם, רָשָׁעִים הֵם, אֲזִי וְדֹאֵי פּוֹנְתָם בְּמַחְלֶקֶת לְרָעָה, הֵינּוּ שְׁחֹלְקִים עַל הָאָדָם בְּגַלְל שְׁנֵאוֹהוּ אוֹ קִנְאוֹהוּ. אָבֵל בְּאֲשֶׁר הַחֹלְקִים הֵם צְדִיקִים, אֲזִי וְדֹאֵי פּוֹנְתָם לְטוֹבָה. שְׁעַל יְדֵי שְׁחֹלְקִים עַל הָאָדָם, מִמְּתִיקִים הֵם מְעַלְּיוֹ אֶת הַדִּינִים הַקָּשִׁים. הֵינּוּ שְׁעַל יְדֵי הַמַּחְלֶקֶת שְׁחֹלְקִים עָלָיו, בְּטָלִים מִמֶּנּוּ צְרוּת רְבוֹת וְיִסּוּרִים. וְצְרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְהַנְצִיל מִן הַטְּעוּת, וְשֵׁלֵא לְחַשֵּׁב כִּי מַחְלֶקֶת הַצְּדִיקִים הִיא מַחְלֶקֶת גְּמוּרָה, כִּדֵי שְׁמַחְלֶקֶת זֶה לֹא תִתְהַפֵּךְ חֵם וְשָׁלוֹם, לְמַחְלֶקֶת הַסְּטָרָא אַחֲרָא.

לג

עַל יְדֵי מַחְלֶקֶת בְּאֵה עֲנִיּוּת, חֵם וְשָׁלוֹם, וְאִין זֻכִּים לְרַפּוּאוֹהוּ. אָבֵל עַל יְדֵי שָׁלוֹם בְּאוֹת רַפּוּאוֹהוּ וּפְרִנָּסָה. עַל כֵּן יֵשׁ לְהִתְרַחֵק מְאֹד מִמַּחְלֶקֶת וּלְחַפֵּשׂ שָׁלוֹם עִם כָּל אָדָם.

לד

כְּשֵׁיִשׁ מִלְחָמוֹת וּשְׁפִיכוֹת דַּמִּים בְּעוֹלָם, יֵשׁ עֲצִירַת גְּשָׁמִים, חֵם וְשָׁלוֹם, וְנַעֲשֶׂה, חֲלִילָהּ, יִקָּר גְּדוֹל בְּעוֹלָם.

ל

עַל יְדֵי שְׂפוּגָמִים בְּכִבּוּדוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ שְׂעוּבָרִים חֲלִילָה עַל מִצְוֹת
הַתּוֹרָה, שְׂזוּה בּוֹדְאֵי נֶגֶד כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה מִתְעוֹרֶרֶת
מִחֻלְקֶת, הֵן בְּכֻלָּיוֹת בְּעוֹלָם, הֵן בְּפִרְטֵיּוֹת אֵצֶל כָּל אָדָם, כַּמְבַאֵר
בְּלִקוּטֵי הַלְכוּת.

לו

כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ מֵלֵא בְּמִחֻלְקֶת. הֵן בֵּין אַמּוֹת הָעוֹלָם, הֵן בְּכָל עִיר
וְעִיר, הֵן בְּכָל בַּיִת, הֵן בֵּין שְׂכָנִים, הֵן בֵּין כָּל אָדָם לְאִנְשֵׁי בַיִתוֹ,
הֵן בֵּין מְשֻׁרְתָיו וּבָנָיו, וְאִין אִישׁ שֵׁם עַל לְבוֹ מַה תְּהֵא הַתְּכֻלִּית מִכָּל
יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו, מִכָּל עֶסְקָיו, וְגִיעוֹתָיו וְטָרְחוֹתָיו. אִין אִישׁ מִתְבּוֹנֵן אִיךָ
כְּלַיִם הַיָּמִים, וּמֵדֵי יוֹם מִתְקָרֵב הוּא לְקִצּוֹ. עַל כֵּן, מִי שֵׁיִשׁ לוֹ דַּעַת
אַמְתִּית, צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִן הַכַּעַס וּמִן הַמִּחֻלְקֶת, וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּזַמְנוֹ
בְּתַבּוּנָה לְתַכְלִית הָאֱמִתִּית. וְיִהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם כָּל אָדָם.

מְנִיעוֹת

א

צָרִיךְ לְדַעַת כִּי כָּל מִינֵי מְנִיעוֹת שֶׁמִּתְעוֹרְרוֹת אֵצֶל הָאָדָם, שֶׁבְּגֻלְלָן
אֵינּוּ יְכוּל לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה וּלְהִתְחַזֵּק בְּעִבּוּדַת ה'
כְּרְאוּי, יֵשׁ לְדַעַת כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלַח אוֹתוֹ, בְּכַדֵּי שִׁיתְנַבֵּר בֵּיתֵר
חֶשֶׁק וְרִצּוֹן לְקִיּוֹם הַמִּצְוֹת וְהַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁכִּנְגְדֵן מִתְעוֹרְרוֹת

המניעות. כי כך הוא טבעו של אדם, שפכל שמתרבות המניעות, כן מתגברים בו הרצונות והכסופים לקיים את הדבר, שנגדו התעוררו המניעות. על כן, כאשר אדם מישראל בא לקיים מצוה או מעשה טוב, שהם טובה נצחית עבורו, ובפרט כשחפץ לנסע לצדיק אמת, שבוה תלוי כל יהדותו, משום שעל ידי הנסיעה לצדיק, מתחזק הוא מאד וזוכה לכל המדות טובות, אזי צריך רצון חזק וחשק עז מאד. על כן מזמין לו השם יתברך מניעות רבות כדי שיתגבר עליהן ויזכה להתקרבות אמתית, שלוה יכול לזכות רק על ידי חשק גדול מאד. לזאת צריך לדעת בהתגברות המניעות, כי הללו נשלחו אליו מאתו יתברך, כדי שיתגבר עליהן לקיים את המצוה או המעשה הטוב בחשק גדול כמובא למעלה. וכאשר הוא זוכה להתגבר בחשק וכסופים על המניעות, אזי השם יתברך מסיעו לשבר אותן ולבטלן, ויוכל לקיים את המצוה והדבר הטוב ובפרט יזכה להוציא לפעל את התקרבותו לצדיק האמת, שזוה יסוד ושרש היהדות, כמבאר בסעיף זה.

ב

צריך להבין ולדעת כי ככל שהמצוה או המעשה הטוב חשובים יותר, כן דרושים יותר רצון וכסופים כדי לקיימן. על כן מזמין השם יתברך לאדם מניעות כבדות יותר, כדי שחפצו ורצונו יתגברו יותר. כי כאמור, ככל שהמניעות גדולות יותר, כן מתגבר הרצון להתגבר עליהן יותר. על כן צריך להבין, כי כאשר המניעות מתגברות מאד על האדם, להפריעו ולמנעו מקיום מצוה או מעשה

טוב, ובפרט כְּדֵי לְמַנְעוֹ מֵהִתְקַרְבוֹת לְצַדִּיק אֲמַתִּי, כִּי כָּאִמּוֹר מִי שְׁחָפֵץ בְּאַמֶּת לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק אֲמַתִּי, מֵתְעוֹרְרוֹת כְּנִגְדּוֹ מְנִיעוֹת קְשׁוֹת מִכָּל הַצַּדִּים, הֵן בְּפִרְנָסָה, הֵן בְּכִרְיאוֹת הַגּוֹף, הֵן מִצַּד קְשׁוֹת וּסְפָקוֹת בְּמַחְשָׁבָה, בְּעֵינֵי אֲמוּנָה בְּכַמָּה פְּרָטִים, וְכִיּוֹצֵא בָּאלֹה מְנִיעוֹת שׁוֹנוֹת וּמְשׁוֹנוֹת וְצָרִיד לְדַעַת וּלְהַכִּיֵּן מֵהִתְגַּבְּרוֹת זֶה שֶׁל הַמְּנִיעוֹת, כִּי מִצְוָה זֶה אִם מַעֲשֵׂה טוֹב זֶה שְׁבָאוֹ לִידֵּי, גְּדוֹלִים וְחֲשׁוּבִים הֵם מְאֹד. וּבִפְרָט כְּשֶׁמְדַבֵּר בְּהִתְקַרְבוֹת לְצַדִּיק אֲמַת, שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִכָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי בְּזֶה תִּלְוִי כָּל יְהוּדוֹתוֹ, עַל בֵּן מֵתְעוֹרְרוֹת וּמִתְגַּבְּרוֹת כְּנִגְדּוֹ מְנִיעוֹת לְאִין שְׁעוֹר. אֲבָל כָּאֲשֶׁר הָאָדָם מִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן חֶזֶק, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסִיעוֹ לְשִׁבֵּר אֶת הַמְּנִיעוֹת וְלִזְכוֹת לְהִתְקַרְבוֹת לְצַדִּיק. כִּי זֶהוּ הַכֹּלֵל, שְׂאִין שׁוֹם מְנִיעָה שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ וּלְשִׁבְרָהּ, רַק צָרִיד לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד בְּכִסּוּפִים עֲזִים כְּנִגְדֵי כָּל מְנִיעָה. וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּרָצוֹן אֲדִיר כְּרָאוּי, אֲזִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסִיעֵ לְשִׁבֵּר אֶת כָּל הַמְּנִיעוֹת וְלְהִתְקַרֵּב בְּאַמֶּת לְצַדִּיק הָאֲמַת בְּשָׁלוֹמוֹת.

ג

גַּם צָרִיד לְדַעַת כִּי דָּבָר זֶה הַמְּבָאָר בְּדִבְרֵי חו"ל, שְׂמִי שְׁחָפֵץ הָיָה לְקַיֵּם מִצְוָה כְּלִשְׁהִי, רַק מִחֲמַת אוֹנִים מְמִנִּיעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד לֹא קַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִחְשִׁיב לוֹ כְּאִלוֹ קַיֵּם הַמִּצְוָה, כָּל זֹאת אֲמָרוּ חו"ל לְגַבֵּי אָדָם שְׁחָפְצוֹ לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה רַק כְּדֵי לְצַאת יְדֵי חוֹבְתוֹ, וְאִינוּ נִכְסֵף בְּאַמֶּת לְמִצְוָה לְקַיְמָה בְּפֶעַל מִמֶּשׁ. אֲבָל אָדָם שְׂאִינוּ מְסַתְּפֵק בְּפִטוֹר זֶה וְחָפֵץ בְּכָל מְאֹדוֹ לְקַיֵּם הַמִּצְוָה בְּפֶעַל, יִזְכֶּה

לקיים רצונו. כי באמת חייב ויכול כל אדם מישראל לקיים בפעל ממש את המצוה או המעשה טוב שהוא נכסף לקיים, ולא להסתפק ביציאה ידי חובה ברצון בלבד. אבל אם הוא מרגיש באמת שעל ידי עקשנותו לקיים את הדבר, עלול לצמוח חלילה קלקול או נזק, אזי צריך הוא לחכות ולבקש מהשם יתברך שיעזרוהו לקיים את המצוה בלי שום קלקול. גם צריך להאמין שעל ידי ההתגברות ברצון עז לקיים בפעל ממש את המצוה או המעשה הטוב שנכסף לקיים, אזי השם יתברך יעזרוהו שיוכל לשבר כל מיני מניעות ולקיים בפעל את המצוה ואת המעשה טוב, בלי שום קלקולים ונזקים. כי כל המניעות שהשם יתברך מזמין לאדם הן באמור רק כדי שיתעוררו בלבם כסופים עזים לקיים המצוה, כמבאר בסעיפים א' וב'.

ד

מי שהלך בתאות לבו כל ימיו ואחר כך התעורר להתבונן כי ענה דרכו עד הנה ומתחרט על העבר וחפץ באמת לילך בדרך הישר, דרך התורה, אזי השם יתברך מזמין לו מניעות. הינו, השם יתברך שולח לו נסיונות ומניעות לנסותו אם יתגבר בחשק וברצון לילך בדרך הישר, אף על פי שהמניעות מתגברות עליו למנעו מן. ואם הוא כסיל, הינו שאין בו דעת אמתית ואינו מתגבר פראוי, אזי מתבטל הוא מפני הנסיונות והמניעות, ופונה לסור אחר התאות והמדות הרעות, חס ושלום. אבל אם בר דעת הוא, אזי מתעורר הוא דוקא על ידי המניעות להתקרב אל השם יתברך, הינו ליראת השם וקיום התורה ביתר רצון וחשק, מחמת שמבין כי המניעות הם

רק נסיון ובאמת מרגיש הוא ורואה את השם יתברך במניעות. הינו, הוא מבין באמונה אמתית שהשם יתברך שלח לו את המניעות כדי לנסותו, והוא מרגיש ומאמין שהשם יתברך בעצמו גם נותן בו כחות לשבר את המניעות. על פן אינו מתבטל בפניהן, כי אם להפך, דוקא על ידי המניעות מתחזק הוא ביתר חשק ורצון להחזיק עצמו בדרך האמת תמיד.

ה

בתחלת ההתקרבות האמתית עוברים על האדם נסיונות, מניעות ויסורים רבים, הן מקרוביו, הינו מהוריו ומבני ביתו, הן מאנשים אחרים, וגם נסיונות ומניעות בפרנסה ובכריאות הגוף, וצריך להתגבר כדי לא להבטל בפני כל המניעות, ולהתחזק באמת בראוי. ועל ידי שהוא מתגבר לשבר המניעות ולהתחזק באמת, יוצר הוא פלים במחו לקבל בהם קדשה וטהרה. הינו שזוכה לחכמת האמת ולדעת דקדשה, להבין ולהשפיל איך להתחזק ביראת השם ובמדות טובות, שעל ידי זה מגיעים ממילא לקדשה ולטהרה. ומי שמתנגע וטורח יותר בעבור יראת השם, וכן מי שעומד יותר בנסיון, ומכרח לשבר יותר מניעות למען ההתקרבות לקדשה, בונה יותר פלים לקבל בהם קדשה וטהרה. הינו שזוכה ליותר חכמה ודעת אמתית שהם עקר קדשה וטהרה. כי על ידי חכמת אמת ודעת אמתית, זוכים לקדשה וטהרה באמת. כך מבאר בלקוטי הלכות. ועל ידי זה זוכים ליראת השם באמת, וזוכים להמשיך מהשם יתברך כל השפעות טובות, וזוכה להשלים את שם קדשו יתברך. כי עקר

השלמות היא על ידי יראה אמתית, כמבאר בתהלים (ל"ד, י) "כי אין מחסור ליראיו". הינו איש שהוא ירא שמים אמת, אין בו חסרון. כי על ידי יראה אמתית זוכים לכל מיני מדות טובות ומעשים טובים.

ו

כל הרוצה באמת להפגם לעבודת השם יתברך, הינו שרוצה ללכת בדרך התורה והאמונה, צריך לדעת שלא יוכל להחזיק עצמו בדרך זה, אלא אם יחשב בדעתו שהוא יחידי בעולם, ומלבדו אין אדם נוסף, בכדי שלא ידח מדרך האמת על ידי הדעות הכוזבות מאנשי העולם. כמו שהאדמו"ר ז"ל (בהקדמת לקוטי מוהר"ן ח"ב) מפרש את הפסוק (יחזקאל לג, כ"ד) "אחד היה אברהם". הינו שמן הנמנע היה לאברהם אבינו, עליו השלום, להחזיק עצמו באמת ובאמונה האמתית שהיו בלבו, אלא באשר ציר בדעתו שהוא יחידי בעולם. וכך צריך לנהוג כל מי שחפץ ללכת בדרך ה'. כי באמת, מי שאינו נוהג לפי התורה והאמונה האמתית, אינו אדם כלל. רק בגלל שהעולם נוהג הפוך, כמבאר בדברי חז"ל, אזי לא די שאין יודעים שעקר האדם הוא זה שהולך בדרך התורה והאמונה, אדרבא, עוד מוסיפים לומר עליו שאינו אדם כלל. על כן צריך כל מי שחפץ ללכת בדרך האמת, לדעת שכל האנשים שהם כנגד דרך האמת, אינם אנשים כלל, והם חיות ובהמות בדמות אדם, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני, סי' ז', בתורה "כי מרחמם ינהגם". וצריך להתחזק בדעה זו כדי לא להבטל מפני שום אדם החפץ למנעו מדרך האמת, ואפילו מפני הוריו או בני ביתו. ובפרט אנשים החפצים למנעו

ולדחותו מן האמת, צריך שלא יתבטל מפניהם, רק ילך בדרך של אברהם אבינו עליו השלום, כמבאר למעלה. הינו שיחשב תמיד שהוא יחידי בעולם.

ז

כל המניעות המונעות את האדם מעבודת השם יתברך, הינו מיראת השם ומקיום התורה, אף על פי שנדמה לו שהאנשים והמניעות רבים וגדולים הם עד שלא יוכל לשברם, אבל באמת אין הדבר כן. כי אין אדם שיש נגדו מניעות קשות וכבדות כל כך, שלא יוכל לשברם, כאשר הוא מתגבר ברצון ובחשק פראוי. כי מה שהאדם אינו מתגבר לשבר את המניעות, סבתו היא כי הרצון והחשק אינם פראוי. כי אם יחשק וירצה מאד, יכול האדם לשבר כל מיני מניעות. וצריך לדעת ולזכר, כי אין השם יתברך שולח לשום אדם מניעות שהן גדולות מכחו ומחו. כי מניעות אלו הן רק כדי שיוכל לעמוד בנסיון. ואם יתגבר באמת כנגד המניעות, ויתבונן באמת ובאמונה אמתית להרחבות ולעצות שהשם יתברך מזמין לו, כדי לשבר את המניעות, אזי ירגיש ויראה שהשם יתברך בעצמו כביכול, מסתר במניעות, ונותן לו כח להתחזק ולא להתבטל בפני שום מניעה שבעולם, כמבאר בסעיף ד'. על כן צריך לדעת, כי באמת אין מניעות שאין בכח האדם לשברן, כי אלו פאמור אף ורק לנסות את האדם אם יתחזק באמת לקיים רצון השם יתברך. וכאשר האדם מתחזק בחשק ורצון פראוי, בטלות כל המניעות.

ח

המניעה הגדולה שבכל המניעות, היא מניעת המוח. הינו שהאדם אינו מתבונן במוחו ובלבו להבין את גדל מעלת החשיבות של המצוה או המעשה הטוב שחפץ לקיים. ומחמת שאינו מבין את חשיבות הענין, אין לבו ומחו מחזקים פראוי בחשק וברצון לקיים את מה שמרגיש במוחו ובאמונתו שהוא צריך לעשות. למשל, באשר מרגיש שהוא צריך לגסע לצדיקי אמת, אבל מניעות שונות ורבות מעכבות אותו מנסיעתו, אזי אם מוחו ולבו מרגישים ומבינים את האמת פראוי, שכל חיותו תלויה בנסיעה זו ובהתקרבות לצדיקי אמת, ובפרט באשר הוא חש ומבין שההתקרבות לצדיקי האמת תהא עבורו טובה נצחית לו ולדורותיו, בודאי לא יתבטל ולא יביט כלל בפני שום מניעה, רק יתגבר בחשק מרבה ורצון עז, עד שיוכה להתקרבות לצדיק האמת בפעל ממש, פראוי. ואפילו באשר זכה ובא אל צדיק אמת, וכבר שבר את כל המניעות שרצו לעכבו מן ההתקרבות, רק שבאותו זמן שהוא מצוי במחיצת הצדיק, מתעוררות במחו קשיות עליו, שמחמת זאת רחוק לבו מלהאמין בחשיבות הצדיק ובגדלותו מניעה זו של חסרון אמונה, גדולה וקשה היא מפל המניעות. וכן בענין התפלה. כבר לכתחלה מתעוררות מניעות רבות שבגללן אין האדם יכול להתפלל פראוי. ולמרות שהוא זוכה לשבר את כל המניעות, עדין לבו מעות מחמת שחודרות בו ובמחו קשיות, חס ושלום, על דרכי השם יתברך, הינו הקשיה והתרוץ של "צדיק ורע לו, רשע וטוב לו". מניעה זו של חסרון אמונה, ובפרט חסרון האמונה בהשגחה פרטית, קשה

וכבדה היא מכל המניעות. כי הקשיות החודרות למח, חלילה, על השם יתברך או על צדיק האמת, הרי הן אפיקורסות ממש, רחמנא לצלן. העצה והתקון לקשיות אלו ולאפיקורסות, הם להרבות בתפלה ולצעק על כף להשם יתברך מעמק הלב. כמו שהאדמו"ר ז"ל מפרש בלקוטי מוהר"ן (ח"ב סי' מו), שראשי התבות של הפסוק (תהלים כו, ז) "שמע ה' קולי אקרא" הם אותיות "קשיא". הינו שלענין קשיות באמונה, חס ושלום, אין עצה, כי אם לקים את הפסוק "שמע ה' קולי אקרא", הינו, רבוי תפלה. ועל ידי זה יעור השם יתברך שהקשיות והאפיקורסות יעזבוהו. ויזכה להאמין בהשם יתברך ובצדיקי האמת בשלמות הראויה.

ט

עקר ההתחזקות הוא לב חזק ואמין. הינו שהאדם יהיה חזק בלבו ובמחו באמת שהוא מרגיש, שאז בודאי לא תוכל שום מניעה למנעו ולהרחיקו מן האמת. ובפרט מניעות גשמייות, הינו ממון ופרנסה, או מניעות מצד הוריו, בני ביתו ואנשים אחרים אשר חפצים למנעו מן ההתקרבות הראויה לאמת, על ידי דבוריהם הרעים או דברי ליצנות. אכל אם מחו ולבו חזקים בחשק ובכרצון בהתקרבות האמתית להשם יתברך, הינו ליראת השם וקיום התורה, אזי כל המניעות בטלות ומבטלות ואין בהם ממש לעכבו. ואז הוא מתקרב אל השם יתברך ולצדיקי אמת בהתקרבות אמיתית.

,

גַּם צְרִיךְ לְדַעַת שְׁאָדָם בְּעַל לֵבָב, הֵינּוּ שְׁלֵבוֹ מִתְעוֹרֵר בְּאַמֶּת לְהִבִּין וּלְהִרְגִישׁ אֶת הָאֱמֶת לְאַמְתָּהּ, וְהוּא חֲפִיץ בְּכָל לֵבוֹ לְקַיֵּם רְצוֹן ה', אֲזִי אֵין שׁוּם מְקוֹם שְׁיִמְנְעֵהוּ מִעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, הֵינּוּ מִירְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וְאֵינוּ יָכוֹל לְהִתְנַצֵּל וְלוֹמַר שְׁמַחֲמַת הַמְּקוֹם בּוֹ הוּא נִמְצָא, אֵינוּ יָכוֹל לַעֲסֹק בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. כִּי מִי שֵׁישׁ לוֹ לֵב וְחֲפִיץ בְּאַמֶּת לְקַיֵּם רְצוֹן ה', אֲזִי כָּל הַמְּקוֹמוֹת בְּעוֹלָם הֵם כְּשָׂלוֹ. הֵינּוּ, בְּכָל מְקוֹם שֶׁשֵּׁם הוּא נִמְצָא, מִתְחַזֵּק הוּא בִּירְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וְאֵינוּ מִתְבַּיֵּשׁ מִשׁוּם אָדָם לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה מִה שְׁכָּל יְהוּדֵי חַיִּב לְקַיֵּם עַל פִּי הַשְּׁלַחַן עֲרוּךְ, כְּגוֹן צִיצִית, תְּפִלִּין, שֶׁבֶת וְכוּ'. וְכֵן מְבַאֵר בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים ד' כט): "וּבִקְשֶׁתֶם מִשֵּׁם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם". וּפִירֵשׁ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשָׁה, וְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָהּ (מְאוּר עֵינַיִם בְּלִקוּטִים דף צד ע"ג, וּבְדִגְל מַחְנֵה אֲפָרִים פ' וַיֵּצֵא ופ' חֶסֶת), שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁאָדָם נִמְצָא בּוֹ, הוּא חַיִּב לְחַפֵּשׂ דְּוָקָא שֵׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. הֵינּוּ שְׁחִיב לְהִתְחַזֵּק בִּירְאַת הַשֵּׁם וּבְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וְלֹא לְהִתְבַּטֵּל מִפְּנֵי שׁוּם מְנִיעָה, וּמִפְּנֵי שׁוּם אָדָם, מַלְקִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה הַמְּתַחִיבוֹת לְקִיּוּמָן. אֲבָל צְרִיךְ לְלַמֵּד הַרְבֵּה אֶת דְּבָרֵיהֶם וְעֲצוּתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקֵי הָאֱמֶת, בְּכַדֵּי לְדַעַת אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּשִׁבְרֵת הַמְּנִיעוֹת. וּלְהַרְבוֹת בְּתַפְּלָה וּבְתַחֲנוּנִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יַעֲזֹרֵהוּ לְקַיֵּם אֶת עֲצוּתֵיהֶם וְדַעוּתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקֵי הָאֱמֶת.

יא

בְּדַבְרוֹרִים רָעִים וּבְלִצְנוּת, עֲלוּלִים הַרְשָׁעִים לְמַנַּע חֲלִילָה אֶת
הָאָדָם וּלְהִרְחִיקוֹ מֵעֲבוּדַת הַשֵּׁם וּמִצְדִּיקוֹ אָמֵת, וְיִתֵּר
מִן הַיֵּצֵר הָרָע. עַל כֵּן צָרִיד הָאָדָם הַחֲפִיץ לְהִתְקַרֵּב אֶל הַשֵּׁם וּתְבַרֵּךְ
וְאֶל צְדִיקוֹ, לְהִתְחַזֵּק בְּהִתְחַזְּקוֹת גְּדוּלָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל מִפְּנֵי
הַלְּצִים, הַמְּלַעֲיָגִים, הַמְּסִיתִים וְהַמוֹנְעִים. וְאִם יִתְחַזֵּק בְּאָמֵת כְּרְאוּי,
בְּכָל כַּחוֹתָיו, בְּיִרְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוֹם הַתּוֹרָה, אֲזִי יִבְטְלוּ מִלְּפָנָיו כָּל
הַלְּצִים וְהַמְּלַעֲיָגִים, וְיִזְכֶּה לְהַחֲזִיק עֲצֻמוֹ בְּאָמֵת לְאָמֵתָהּ.

מְקוּה

א

מְבִילַת מְקוּה מוֹשִׁיעָה מִכָּל מִינֵי צָרוֹת. הִינּוּ, טְבִילַת מְקוּה לְשֵׁם
שְׁמַיִם מְסֻגָּלַת לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם מִצָּרוֹת וְיִסּוּרִים. עַל כֵּן
צָרִיד לְדַעַת וּלְהֶאֱמִין, כִּי כַּאֲשֶׁר נוֹפְלִים לְצָרוֹת אוֹ לְיִסּוּרִים, חֵם
וְשָׁלוֹם, צָרִיד תַּכְּף לְלַכֵּת לְטַבֵּל בַּמְקוּה. רַק בְּוֵדָאֵי צְרִיכָה הַטְּבִילָה
לְהוֹיֹת לְשֵׁם שְׁמַיִם בְּאָמֵת וּבְאִמוּנָה גְּדוּלָה. הִינּוּ לְהֶאֱמִין כִּי בְּזִכּוֹת
קִדְשַׁת הַמְקוּה, הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ יוֹשִׁיעָהוּ מִן הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, כְּמַבְאָר
בַּפְּסוּק (יִרְמְיָהּ יד, ח): "מְקוּה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרָה". וּמַבְאָר
בַּסְּפָרֵי אָמֵת, כִּי פְרוּשׁ הַפְּסוּק הוּא, שְׁכַאֲשֶׁר יְהוּדֵי נֹזֶהר בְּטְבִילַת
מְקוּה לְשֵׁם שְׁמַיִם בְּאָמֵת, הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ מוֹשִׁיעוֹ מִכָּל מִינֵי צָרוֹת
וְיִסּוּרִים. טְבִילָה בַּמְקוּה אַף מְסֻגָּלַת לְמַהֵר מִכָּל מִינֵי טְמֵאוֹת

וחטאים, כי על ידי המקוה נמשך על האדם דעת גדול ועל ידי זה נצולים מחטאים ועוונות, כמבאר בדברי חז"ל (סוטה ג'), שאין אדם עובר עברה כי אם נכנסת בו רוח שטות. אבל על ידי מקוה נמשך לאדם דעת, והוא נצול מן החטאים ומן העוונות. גם נמשך על האדם, על ידי טבילת מקוה לשם שמים, חסד עליון מאד, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ג"ו, ועל ידי זה, נצול מצרות ויסורים, וזוכה לישועות רבות ולחסדים.

ב

על ידי טבילת מקוה לשם שמים באמת, זוכים לפרנסה בנקל. כי כאמור למעלה, על ידי זה נמשך על האדם דעת גדול, ומבאר בלקוטי מוהר"ן סימן ג"ו, כי לפי הגדלת הדעת כן הפרנסה בנקל. ועל ידי טבילת מקוה לשם שמים, נצולים מבעם וממחלקת וזוכים לרפואה ולאריכות ימים, וזוכים לעורר לב אנשים לאביהם שבשמים, הינו ליראת השם וקיום התורה.

ג

צריך לדעת כי טבילה במקוה אינה מזיקה, אם מי המקוה אינם קרירים מדי. והרופא האומר כי המקוה מזיק, חס ושלום, אינו רופא כלל. כי אם מי המקוה אינם קרירים מדי, אזי הטבילה יפה מאד לבריאות הגוף. כי בגוף האדם מצויים נקבי זעה, ועל ידי הזעה עלול האדם לחלות, חלילה. אבל על ידי המקוה נפתחים נקבי הזעה, והפרשת הזעה טובה מאד לבריאות האדם. מקוה גם

מִסְגָּל לְהַצִּיל מְרוֹצָחִים, עַל כֵּן, כַּאֲשֶׁר נֹסְעִים בְּדֶרֶךְ, צָרִיךְ לְהִזְהָר
מְאֹד בַּמְבִּילַת מְקוֹה. כִּי מְבֹאֵר בְּדִבְרֵי חֲזו"ל "כָּל הַדְּרָכִים בְּחֻזְקַת
סִפְּנָה", הֵינּוּ שְׁסִפְנוֹת שְׂכִיחוֹת חֵס וְשְׁלוֹם בְּכָל הַדְּרָכִים, וְעַל כֵּן
צָרִיךְ לְהִזְהָר מְאֹד בְּאִמִּירַת תְּפִילַת הַדֶּרֶךְ בְּכּוֹנֵה וּבַהֲתַעֲוֹרְרוֹת
רְאוּיָה. וְכֵן צָרִיכִים לְהִקְפִּיד בַּמְבִּילַת מְקוֹה תָּמִיד, וְכֹאמֹר וּבִפְרָט
בַּעַת מַסַּע בְּדְרָכִים, וְצָרִיךְ לְהֶאֱמִין כִּי בְּזִכּוֹת קֹדֶשֶׁת מְקוֹה, יִנְצְלוּ
מִכָּל מִינֵי סִפְנוֹת, וְיִזְכּוּ לְכָל מִינֵי יְשׁוּעוֹת.

מוֹעֲדֵי ה' מְקֵרְאֵי קֹדֶשׁ

וְכוּ שֶׁבֶת וְרֵאשׁ חֹדֶשׁ וְכָל הַיָּמִים מְזֻכָּרִים וְכָל סֵדֵר הַזְּמַנִּים שֶׁל
כָּל הַשָּׁנָה

שֶׁבֶת

א

עַל יְדֵי רְחִיצָה בַּחֲמִין, לְשֵׁם שְׂמִימִים, בְּעֶרְב שֶׁבֶת, זֻכָּרִים לְתַקוֹן
הַבְּרִית. הֵינּוּ לְהַשְׁמֵר מִהֲרָהוּרִים רָעִים וּמִמַּחְשְׁבוֹת רָעוֹת, שֶׁזֶה
עֵקֶר תַּקוֹן הַבְּרִית, כַּמְבֹאֵר בְּכָל סִפְרֵי הָאֲדָמוֹ"ר ז"ל. שֶׁעֵקֶר תַּקוֹן
הַבְּרִית הוּא שְׂמִירַת הַמַּחְשְׁבָה מִהֲרָהוּרִים רָעִים. וְכֵן עַל יְדֵי קְרִיאַת
"שְׁנַיִם מְקֵרְא וְאַחַד תְּרֻגוֹם" בְּעֶרְב שֶׁבֶת, זֻכָּרִים לְתַקוֹן הַבְּרִית, הֵינּוּ
לְתַקוֹן הַמַּחְשְׁבָה, שֶׁזֶה עֵקֶר תַּקוֹן הַבְּרִית, כַּמְבֹאֵר לְמַעְלָה.

ב

עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבַּת זֹכִים לְאֻמוּנָה. הַיְנוּ, עַל יְדֵי שְׁנֵהָרִים מִמְּלֶאכָה, מִמַּשָּׂא וּמִתֵּן וּמִכֵּל מִיְנֵי עֲנִיִּים הָאֲסוּרִים בְּשַׁבַּת, וְכֵן נִמְנָעִים מִלְּדַבֵּר דְּבוּרֵי חוֹל הָאֲסוּרִים בְּשַׁבַּת, כַּמְּבֹאָר בְּשִׁלְחַן עֲרוּךְ, עַל יְדֵי זֶה זֹכִים לְאֻמוּנָה אֱמֵתִית. וְכֵן, גַּם כָּל הַצְדָּקוֹת שְׁנוֹתָנִים, אֵין לָהֶם שְׁלֵמוֹת, רַק עַל יְדֵי שַׁבַּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֻמוּנָה. הַיְנוּ, אִם נוֹתְנִים צְדָקָה מַחֲמַת אֻמוּנָה שְׁמַאֲמִינִים כִּי צְרִיךְ לָתֵת צְדָקָה כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַמְצֻוָּה שְׂצֻוָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְאִם נוֹתְנִים אֶת הַצְדָּקָה לְעֲנִיִּים הַגּוֹנִים אוֹ לְצָרְכֵי קִדְשָׁה אַחֲרִים, כִּי מֵאֲמִינִים שְׂצֻוָּה רְצוֹן ה', אוֹ אִזְּשׁ לְצְדָקָה חֲשִׁיבוֹת וּשְׁלֵמוֹת. אֲבָל אִם נוֹתְנִים צְדָקָה לֹא מַחֲמַת אֻמוּנָה, אוֹ נוֹתְנִים לְעֲנִיִּים שְׂאִינִם לְרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְצְדָקָה זוֹ שְׁנוֹתָנִים הוּא מַחֲמַת חֲלִישוֹת הַטְּבַע, שְׂאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְסַבֵּל חֶסְרוֹן הַפְּרָנְסָה שֶׁל הַזּוּלָּת, אוֹ סְבוֹת אַחֲרוֹת, הַגּוֹרְמוֹת לְנוֹתֵן לָתֵת, אוֹ שְׁנוֹתָנִים צְדָקָה מַחֲמַת כְּבוֹד אִזְּשׁ צְדָקָה כְּזוֹ אֵין בָּהּ שְׁלֵמוֹת וְחֲשִׁיבוֹת, כַּמְּבֹאָר בְּאוֹת "אֱמֵת וְאֻמוּנָה" סְעִיף ט"ז. וְכָל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהֲשַׁפְּעוֹת הַמְשַׁפְּעוֹת לְאָדָם עַל יְדֵי מַצּוֹת צְדָקָה, אֵין בָּהֶם שְׁלֵמוֹת וְחֲשִׁיבוֹת, רַק עַל יְדֵי שַׁבַּת שֶׁהִיא בְּחִינַת אֻמוּנָה. הַיְנוּ, רַק עַל יְדֵי שְׁמַאֲמִינִים כִּי הַבְּרָכוֹת וְהַהֲשַׁפְּעוֹת הֵן מֵהַשְּׁגָחַתוֹ יִתְבָּרֵךְ. כִּי הָאֻמוּנָה מְקוֹר הִיא לְכָל הַבְּרָכוֹת, וּשְׁלֵמוֹת שֶׁל כָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים. כִּי כָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים אֵין בָּהֶם שְׁלֵמוֹת וְחֲשִׁיבוֹת, אֶלָּא אִם מְקִיְמִים אוֹתָם מַחֲמַת אֻמוּנָה, הַיְנוּ מַחֲמַת שְׂכָךְ צִוָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְכֵן אֶפִּילוֹ הַתַּעֲסָקוֹת בְּדַעַת אֱמֵתִי, הַיְנוּ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וּבִסְפָרֵי מוֹסֵר מְצַדִּיקֵי אֱמֵת, אֵין בָּהֶם

שְׁלֵמוֹת וְחִיבוֹת, אֲלֵא עַל יְדֵי שַׁבַּת - אֲמוּנָה. הֵינּוּ רַק כְּאֲשֶׁר
עוֹסְקִים בָּהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּאֵמֶת.

ג

עַקֵּר קִדְשַׁת שַׁבַּת בְּחִינַת אֲמוּנָה, מִמְּשִׁיכִים עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית.
הֵינּוּ, אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג קִדְשַׁת שַׁבַּת וְאֲמוּנָה אֲמִתִּית, אֲלֵא עַל
יְדֵי תַקוּן הַבְּרִית. וְגַם לְהִזְהַר מִחֲלּוּל שַׁבַּת כְּפִשׁוּטוֹ, אֶפְשָׁר רַק עַל יְדֵי
תַקוּן הַבְּרִית. הֵינּוּ תַקוּן הַמַּחֲשָׁבָה מֵהִרְהוּרִים רָעִים. וּמִפְעֵם זֶה
נוֹסְעִים לְצַדִּיקִים לְשַׁבַּת, כִּי עַקֵּר קִדְשַׁת צַדִּיקֵי אֵמֶת הוּא שְׁמִירַת
הַבְּרִית בְּשְׁלֵמוֹת. הֵינּוּ, רַק הַצַּדִּיקִים שֶׁזָּכוּ לְשְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשְׁלֵמוֹת,
אֵלֹו הֵם צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שְׁאֵלֵיהֶם צָרִיךְ לְהִתְקַרֵּב, וְאֵלֵיהֶם צָרִיכִים
לְנַסֵּעַ לְשַׁבַּת קִדְשׁ כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהֶם קִדְשַׁת שַׁבַּת וְשְׁלֵמוֹת אֲמוּנָה. כִּי
עַל יְדֵי הִתְקַרְבוֹת לְצַדִּיקֵי אֵמֶת זוֹכִים לְקִדְשַׁת שַׁבַּת כְּרָאוּי, וּבִפְרָט
זוֹכִים לְהִזְהַר מִחֲלּוּל שַׁבַּת. גַּם עַל יְדֵי הִתְקַרְבוֹת אֲמִתִּית לְצַדִּיקֵי
אֵמֶת זוֹכִים לְאֲמוּנָה כְּרָאוּי, וְאֲמוּנָה אֲמִתִּית הִיא שְׁלֵמוֹת שֶׁל כָּל
הַמַּדּוֹת וְהַמַּעֲשִׂים. הֵינּוּ, טוֹבוֹת. הֵינּוּ כָּל הַמַּדּוֹת וְהַמַּעֲשִׂים טוֹבִים
אֵין בָּהֶם חִיבוֹת וְשְׁלֵמוֹת, אֲלֵא אִם מְקִיְמִים אוֹתָם מִתּוֹךְ אֲמוּנָה
אֲמִתִּית, כְּאִמּוֹר לְמַעַלָּה.

ד

כָּל אָדָם צָרִיךְ לְמַשְׁךְ אֶת קִדְשַׁת הַשַּׁבַּת לִימֵי הַחֹלֶיךָ, כְּמִבְּאֵר בְּאוֹת
"אֵמֶת וְאֲמוּנָה" סְעִיף מ'. וְכִפִּי הַקִּדְשָׁה שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת
יְמוֹת הַחֹל, הֵינּוּ, לְפִי עֲסוּקָיו וְעִנְיָנוֹ בִּיְמוֹת הַשְּׁבוּעָה, בְּקִדְשָׁה

ובכשרות, הן במאכל ובמשתה, הן במשא ומתן ומלאכה, הן בענינים אחרים, כן מסתלקת ממנו זהמת הנחש. הינו שעל ידי זה הוא מזדבדב מן הרע המצוי בו, הן מצד הולדה, הן מצד מעשים רעים ומדות רעות שבו. ועל ידי זה מתקן הדבור, הינו שעל ידי שמקדשים את ימי החול במבאר למעלה, זוכים להנצל מדבורים פגומים, וזוכים לדבר דבורי קדשה: תורה, תפלה, יראת השם וכו'.

ה

על ידי קיום מצות נדר, הינו שנודרים לתן לצדקה, או שנודרים לעשות מעשה טוב וכו' ומקימים תכף את הנדר, זוכים לענג שבת. הינו שזוכים לעסק בכל תענוגי הגוף ביום השבת, רק לשם מצות ענג שבת ולא מחמת תאות הגוף, חלילה. וגם זוכים על ידי זה, לאכול בקדשה ובכשרות ראויה בימות החול שזה נחשב בכלל ענג שבת, כמובא בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נ"ו, שענג שבת מרמז לאכילה בקדשה ובכשרות. וכשהאדם זוכה לענג שבת, כמבאר בסעיף זה, אינו צריך להתענות. כי הוא פועל באכילתו אותן פעולות שהיה פועל על ידי תענית, הינו שזוכה על ידי אכילה בקדשה ובכשרות, שהם בכלל ענג שבת, להכניע את מדת הפעם המגונה ולהשיב חכמתו. כי מבאר בדברי חז"ל שעל ידי פעם מאבד האדם חכמתו. אבל מי שזוכה להכניע פעם, זוכה שהחכמה שנפלה ממנו בעת שנפל ונכשל בפעם מאחר ולא הכניע אותו, אותה חכמה מחזרת לו על ידי הכנעת הפעם מעתה ואילך. ועל ידי חכמת אמת מאיר את פניו צלם האלקים שבו, ועל ידי זה נופלים

שׁוֹנְאָיו לְפָנָיו, הֵינּוּ שְׂנֹכְנָעִים וּמִתְבַּטְּלִים לְפָנָיו, וְשׁוּם נִבְרָא לֹא יִכּוֹל לְהִזְקוֹ. כַּמְבֹאֵר בְּפָסוּק (בְּרָאשִׁית ט, ב) "וּמִוֹרְאֵכֶם וַחֲתֹכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ" וְגו'.

ו

אֲכִילַת שַׁבַּת יִקְרָה וְחֲשׂוּבָה הִיא מְאֹד, כִּי מֵאֲכִילָה זוֹ נַעֲשֶׂה קִדְשָׁה וְאַלְקוֹת גְּמוּרָה, בְּלִי שׁוּם תַּעֲרֻבַת כָּלֵל. הֵינּוּ שְׁלֵפִיטְרָא אַחֲרָא אֵין שׁוּם חֵלֶק בְּאֲכִילַת שַׁבַּת, אִם אוֹכְלִים בְּקִדְשָׁה וּבִבְשָׂרוֹת לְשֵׁם שְׁמַיִם בְּאַמְתָּה, כַּמְבֹאֵר בְּסֵעִיף ה'. כִּי אֲכִילַת שַׁבַּת כְּלָה אֲלֻקוֹת, כְּלָה קִדְשָׁה. וְעַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבַּת בְּקִדְשָׁה וּבִבְשָׂרוֹת כְּרָאוּי, שְׂזָה בְּחִינַת עֲנֵג שַׁבַּת כַּמְבֹאֵר בְּסֵעִיף ה', עַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַכַּעַס מִן הָאָדָם, וְכֵן בְּטָלִים מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי שׁוֹנְאִים וּמִזִּיקִים, וְזוֹכָה לְאַהֲבָה וּלְשָׁלוֹם עִם כָּל אָדָם.

ז

צָרִיךְ לְהִרְבּוֹת בְּמִצְוֹת צְדָקָה בְּכָדֵי לְזֻכוֹת לְשָׁלוֹם גָּדוֹל. הֵינּוּ, עַל יְדֵי עֲנֵג שַׁבַּת מִשְׁמַע אֲכִילָה בְּקִדְשָׁה וּבִבְשָׂרוֹת, וְקִיּוּם מִצְוֹת צְדָקָה, זֻכִּים לְאַהֲבָה וְשָׁלוֹם מְרַבִּים כָּל כָּד, עַד שֶׁכָּאֲשֶׁר מִתְאַסְפִּים חֲבוּרַת אַנְשִׁים, מְדַבְּרִים הֵם אִישׁ עִם רֵעֵהוּ מִחֲמַת גְּדֵל אַהֲבָה וְשָׁלוֹם. כִּי יֵשׁ אַנְשִׁים שֶׁכָּאֲמַת אֵין בִּינֵיהֶם שְׂנְאָה אִישׁ לְרֵעֵהוּ, אֲבָל מֵאִידֶךְ גַּם שָׁלוֹם וְאַהֲבָה אֵין בִּינֵיהֶם כְּדֵי לְשׁוּחַח אִישׁ עִם חֲבֵרוֹ בְּהִיפְגָּשָׁם. אֲבָל עַל יְדֵי עֲנֵג שַׁבַּת וּמִצְוֹת צְדָקָה, זֻכִּים לְאַהֲבָה וְשָׁלוֹם בְּאַמְתָּה וּבְשָׁלְמוֹת. הֵינּוּ בְּהִתְאַסֵּף אַנְשִׁים מְדַבְּרִים אִישׁ עִם רֵעֵהוּ

בְּאַהֲבָה וְאַחֲדוּת אֲמֵתִית, כִּי עַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבַּת נִשְׁלַם הַפֶּה בְּאוֹר
גְּדוֹל.

ח

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת נִמְשָׁךְ בְּחִינַת "לֶחֶם מִשְׁנֶה", הַיְנוּ "מִשְׁנֶה תוֹרָה", עַל
יְדֵי צַדִּיק הָאֱמֵת, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה עַל חַד
תְּרִין. הַיְנוּ שְׁעַל יְדֵי קִדְשַׁת שַׁבַּת מְגַלֶּה צַדִּיק הָאֱמֵת חֲדוּשֵׁי תוֹרָה
נִפְלְאִים וְנִשְׁגָּבִים, וְאִפְשָׁר לְמִצּוֹא בְּלִמּוּדֵי תוֹרָה אֵלּוּ מוֹסֵר רַב,
הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה לִירְאַת הַשֵּׁם וְדַעַת גְּדוֹל לְהַבְנֵת הָאֱמֵת. שְׂאֵלוֹ
מְכֻנִּים "חֲדוּשֵׁים דְּאוֹרֵייתָא". כִּי עַל יְדֵי הַלְמוּדִים הָאֵלּוּ, חוֹדְרִים
בְּאֶדָם הַמְקֻשָּׁב לָהֶם בְּאֱמֵת, דַּעַת חֲדָשָׁה וְהַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה לְקִיּוּם
הַתּוֹרָה, וּמַחֲמַת זֹאת מְכֻנִּים לְמוּדִים אֵלּוּ, חֲדוּשֵׁין דְּאוֹרֵייתָא. וְקִדְשַׁת
הַשַּׁבָּת מְשַׁפֵּיעָה בְּרִכּוֹת מְרֻבּוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְשׁוֹלַחַת הָאָרוֹת בְּכָל
הַמְּדֻרְגּוֹת. הַיְנוּ שְׂאִפִּילוֹ אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים וְאִפִּילוֹ אֲנָשִׁים הֶרְחוּקִים
מִירְאַת הַשֵּׁם, פְּאִשֵּׁר הֵם שׁוֹמְרִים אֶת הַשַּׁבָּת בְּפִשִּׁיטוֹת לְשֵׁם שְׁמַיִם,
כְּמִבְּאֵר בְּשִׁלְחַן עָרוּךְ, זוֹכִים הֵם לְהֵאָרֶה גְּדוֹלָה. הַיְנוּ שְׁזוֹכִים לְשִׁכַּל
גְּדוֹל וְדַעַת רַב לְהַבִּין עֲנִינֵי תוֹרָה וְאַמוּנָה. וְעַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבַּת
בְּהַלְכָתָהּ, לְשֵׁם שְׁמַיִם, זוֹכִים לְרַפּוּאֹת הַנֶּפֶשׁ וְלְרַפּוּאֹת הַגּוּף.

ט

עַל יְדֵי הָאָרֶת שַׁבַּת, הַיְנוּ עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבַּת בְּהַלְכָתָהּ, וְהַרְגֵּשׁ
בְּתַעֲנוּג רִוְחָנִי בְּשַׁבַּת, מִתְּעוֹרְרִים לְתִשׁוּבָה מַחֲמַת אַהֲבָה. הַיְנוּ
מִתְּעוֹרְרִים לְהִתְקַרֵּב אֶל הַשֵּׁם וּתְבַרְךָ, מַחֲמַת אַהֲבָה הַמְּתַעוֹרְרַת

בלב. כי על פי רב מתעוררים אנשים ליראת השם, על ידי יסורים, חס ושלום. אבל על ידי הארת שבת, כמבאר בתחלת הסעף, מתעוררים ליראת השם מחמת רב אהבה אל השם יתברך, ואין צורך לסבל יסורים כדי להתעורר ליראת השם וקיום התורה שהם חיוב על כל יהודי. ועל ידי הארת שבת, מתרפאים כל האנשים הפגועים מיסוריהם שסבלו עד הנה, והם זוכים להיות מכבדים בעיני כל, וכל איש מהאנשים הפגועים, כל אחד לפי מדרגתו, בן הוא זוכה לקבלת הגדלה והכבוד. ובאשר הוא זוכה לגדלה וכבוד דקדשה, יכול לקבל ולהבין חדושי תורה שצדיק הדור משפיע ומגלה ביום השבת.

על ידי שמקרבם נפשות להשם יתברך, הינו ליראת השם וקיום התורה, ועל ידי התבודדות אמתית, הינו, על ידי שמתבודדים במקום יחידי ששום איש אינו נמצא שם, וסחים לפני השם יתברך את כל הקורות והתהפוכות, הן ברוחניות הן בגשמיות, הן טובות וחסדים, הן חס ושלום יסורים באפן שבעבור החסדים מודה הוא להשם יתברך, ועל היסורים מבקש הוא שהשם יתברך יסירם ממנו, ובנוסף גם מתבונן בעצמו היטב, אם מעשיו ומדותיו הם כראוי, הינו כפי רצון ה', ודן עצמו בכל הענינים על ידי כל זה זוכה לשמירת שבת, ולבטול הרע והקלפות. הינו, על ידי זה מתבטלים מן האדם כל מיני מדות רעות ומעשים רעים, שהם מכניס רע וקלפות, וזוכה לתקונים רבים.

יא

שבת הוא בחינת עולם הבא, בחינת אמת. ועל ידי זה נמשך מפלה לרשעים. הינו שעל ידי שמירת שבת כהלכה, זוכים לאמת, ומאמינים ומבינים כי הצלחת הרשעים היא בעצמה מפלתם, ונתגלה גדלת הצדיקים והבשרים האמתיים. על ידי שמירת שבת גם מתעוררים אנשים רבים להתקרב אל השם יתברך ולקרא ולהתפלל רק אליו ולא לשום כח פלל. וכן על ידי שמירת שבת, נשלם דבור דקדשה, הינו שנצולים מדבורים פגומים, מלשון הרע, רכילות, ליצנות וכו', וזוכים לדבר רק דבורי קדשה. על ידי שמירת שבת גם זוכים לתפלה בשלמות.

יב

על ידי קדשת שבת, הינו על ידי ששומרים שבת כראוי, זוכים לענוה אמתית. הינו שמרגישים את הדלות והשפלות העצמית, ומרגישים ומבינים את חשיבות עם ישראל. ובאים לידי מסירות נפש עבור כל יהודי כמשה רבנו עליו השלום.

יג

ביום השבת נמשך על כל אדם דעת אמתית, ועל ידי הדעת מתחזקים במדת הרחמנות, הינו שמבין כי צריך לרחם על כל מיני בריות. כי מדת הרחמנות תלויה בדעת. הינו, כפי דעתו האמתית של אדם, בן מצויה בו מדת הרחמנות. וכל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים. (שבת קנ"א)

י

אֲכִילַת שַׁבָּת אֵינָה לְשֵׁם שְׁבִיעָה. כְּלוּמֹר, שְׁלֹשׁ הַסְּעוּדוֹת אֵינָן פְּדִי לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הָרֶעִב, כְּאֲכִילָה בַּיּוֹמֹת הַשְּׁבוּעָה שְׁאֵדָם אוֹכֵל לְהַשְׁקִיט רַעֲבוֹנוֹ. סְעוּדוֹת שַׁבָּת יֵשׁ לְקִיּוֹם כְּמִבְּאֵר בְּשִׁלְחֹן עָרוּד, שְׁבַשְׁבַּת חֲיִיבִים בְּשִׁלֹּשׁ סְעוּדוֹת וּכְדִי שְׂיִתְפָּרְכוּ יְמוֹת הַחֹלִין. כִּי מִקְדָּשֵׁת שַׁבָּת מְשַׁפֵּעַ שְׁפַע וּבִרְכָה לְכֹל הַשְּׁבוּעָה, וְאֲכִילַת שַׁבָּת הוּא עֵקֶר כְּבוֹד וּקְדָשֵׁת הַשַּׁבָּת, כְּמִבְּאֵר בְּסַעֲיָף ט"ו.

טו

עֵקֶר כְּבוֹד הַשַּׁבָּת הוּא אֲכִילַת שַׁבָּת. הֵינּוּ שְׁמֻקְיָמִים שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת לֹא מִפְּנֵי רֶעִב, רַק לְכְבוֹד שַׁבָּת. וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה בֵּן, מְכַבֵּד וּמְיַקֵּר מְאֹד אֶת קְדָשֵׁת הַשַּׁבָּת. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הִיא גְּדוּלָה וְחִשׁוּבָה מְאֹד, כְּלָה אֱלֻקוֹת, כְּלָה קְדָשׁ. עַל כֵּן מִצְוָה גְּדוּלָה הִיא לְהַרְבוֹת בְּאֲכִילַת שַׁבָּת. אֲבָל כּוֹנֵת הָאֲכִילָה לֹא תֵּהָא מַחֲמַת רֶעִב, רַק לְכְבוֹד שַׁבָּת, כְּמִבְּאֵר בְּסַעֲיָף י"ד. אֲכִילַת שַׁבָּת צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּקְדָשָׁה וּבְכִשְׁרוּת, כְּמִבְּאֵר בְּאוֹת "אֲכִילָה". וְאֲכִילַת שַׁבָּת כְּרֵאוּי תַקוּן הוּא לְחִלּוּל שַׁבָּת שֶׁעָבַר עַד הַנְּהָ, וְיִכּוֹל לְזַכּוֹת מֵעַתָּה לְהַנְצִיל מִחִלּוּלָהּ.

טז

כָּל הַמִּצְוּוֹת שְׁמֻקְיָמִין בַּיּוֹמֹת הַשְּׁבוּעָה אֵינָן יְכוּלוֹת לָבוֹא לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, רַק בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. כִּי בְּיוֹם זֶה בָּאוֹת הַמִּצְוּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם לְפָנָיו יִתְפָּרֵךְ, וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ כְּבִיכּוֹל מְשַׁתְּעֵשֶׁע בְּהֵן, אַף גַּם אִם אָדָם פְּשׁוּט שְׁבַפְּשׁוּטִים קִיָּמָן. וְאִפְּלוּ הַמִּצְוּוֹת שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ בְשִׁלְמוֹת כְּרֵאוּי,

היננו שלא קימן בדחילו ורחימו כִּרְאוּי לְקִיּוּם מִצְוָה, אַף עַל פִּי כֵן, יִשׁ לוֹ יִתְבָּרַךְ נַחַת רוּחַ וְתַעֲנוּג מִן הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה. וּבִיּוֹם הַשַּׁבָּת עוֹשׂוֹת הַמִּצְוֹת דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה וְרַחֲבָה לְמַקְיֵמֶיהֶן, שִׁילְכוּ בְּדֶרֶךְ הַיִּשָּׁר, דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה. הַיְנוּ, שֶׁעַל יְדֵי קִדְשַׁת שַׁבָּת מְכַנְּסוֹת הַמִּצְוֹת עוֹז וְכַח רַב בְּאָדָם, שְׂיֻכַל לְהִתְקַרֵּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכַל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת כִּרְאוּי, כַּמְבֹאָר לְמַעְלָה.

י

שַׁבָּת הוּא בְּכַחֲנִית "בֵּן", בְּחִינַת "נח". הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת כְּהַלְכָה, כַּמְבֹאָר בְּשִׁלְחֵן עֲרוּךְ, וְהַרְגֵּשׁ בְּעֵנֵג שַׁבָּת, עַל יְדֵי זֶה אֲפִשֶׁר לְזִכּוֹת לְדַעַת גְּדוֹל, שֶׁעַל דַּעַת זֶה מְרַמֵּז "בֵּן", כַּמְבֹאָר בְּדַבְּרֵי חֲזו"ל (ע' מִנְחוֹת קי, שְׁדַעְתָּן מִיִּשְׁבַּת כְּבָנִים. וְלְקוֹמֵי מוֹהֲרֵי ח"א ס"ו ל) שֶׁ"בֵּן" מְרַמֵּז עַל דַּעַת וְשִׁכְל עֲלִיּוֹן. וְזוֹכִים לְמַנוּחָה כִּרְאוּי, שֶׁעַל זֶה מְרַמֵּז "נח", שֶׁקִּדְשַׁת שַׁבָּת מְנַחֶמֶת וּמְשַׂמַּחַת כָּל אָדָם מַעֲצָבוֹת, אִם הוּא שׁוֹמֵר שַׁבָּת כִּרְאוּי. וְעַל יְדֵי קִדְשַׁת שַׁבָּת, מִתְעַלֵּוֹת כָּל הַמִּצְוֹת שְׂמֻקְיָמִים בִּימֹת הַשְּׁבוּעַ מַעֲצָבוֹת, וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם שְׂמֻחָה. וְעַל יְדֵי הַהוֹדְיָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַחֲסָדִים שֶׁעוֹשֶׂה עִם הָאָדָם, וְעַל יְדֵי לְמוֹד הַלְכוֹת, הַיְנוּ לְמוֹדֵי אֶמֶת שֶׁעַל יָדָם מִתְעוֹרְרִים לִירֵאת הַשֵּׁם וְלְקִיּוּם הַתּוֹרָה, זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת קִדְשַׁת הַשַּׁבָּת וְשְׂמֻחָתָהּ לְשִׁשַׁת יְמֵי הַשְּׁבוּעַ, כַּמְבֹאָר בְּאוֹת אֶמֶת וְאַמוּנָה סְעִיף מ', זוֹכִים לְשִׂמְחָה בְּהִתְקַרְבוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזוֹכִים לְקַיֵּם אֶת כָּל הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה גַּם בִּימֵי הַחֻלּוּיִן. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה "אַחֲדוּת הַפְּשוּט בְּתוֹךְ פְּעֻלֹת מְשֻׁתְּנוֹת". הַיְנוּ, עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת כִּרְאוּי, זוֹכִים לְהַרְגִּישׁ וּלְהֶאֱמִין

כִּי כָּל הַשָּׁנוּיִם וְהַמְּאֲרָעוֹת שֶׁעוֹבְרִים עַל הָעוֹלָם בְּכֻלָּל, וְכָל הָעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בְּפָרֵט, הַכֵּל רַק מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְּכַנֶּה "אֶחָד הַפְּשׁוּט". וּמִדָּה זוֹ שֶׁל אֲמוּנָה שְׁלֵמָה בְּאַחַדוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, שֶׁכָּל הַשָּׁנוּיִים הֵם רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבִדּוֹ וְלֹא מִדְּרָךְ הַטָּבַע, דְּבָר זֶה חָשׁוּב מְאֹד אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ.

יח

עַל יְדֵי שְׂמֵת־חֲזָקִים לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה בְּשֶׁבֶת, וְאִין נוֹתְנִים לְעֲצָבוֹת, לְדָאָגוֹת וּלְמִרָה שְׁחוּרָה לְשִׁלֹּט עַל הַלֵּב וְעַל הַמּוֹחַ, מִחֲמַת הַנְּסִיווֹנוֹת וְהַחֲסָרוֹנוֹת הָעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְחֵירוֹת. הֵינּוּ שְׂזוּכִים לְמוֹחַ וְלֵב נְקִיִּים מִכָּל מִינֵי בְּלִבּוּלִים, יְסוּרִים וּפְחָדִים. כִּי עַל יְדֵי שְׂמֵת־שֶׁבֶת זוֹכִים לְיִשׁוּב הַדַּעַת בְּשִׁלְמוֹת, וּמִחֲמַת זֹאת מְאֲמִינִים וּמְרַגְּשִׁים כִּי אִי אֶפְשָׁר לְפַעַל מְאוּמָה בְּשׁוּם פָּרֵט, הֵן בְּפָרְנֶסָה, הֵן בְּבְרִיאוֹת הַגּוּף, רַק צָרִיךְ בְּכָל דְּבָר וְעִנְיָן לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְכֹאשֶׁר מְרַגְּשִׁים וּמְשִׁיגִים אֲמַת זוֹ, הָרִי שִׁיְסוּרִים וּבְלִבּוּלִים בְּטִלִּים הֵימְנוּ וְסוּמְךְ רַק עַל תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמִבְּאֵר בְּלִקּוּטֵי הַלְכוֹת. וְעַל יְדֵי שְׂמֵת־שֶׁבֶת זוֹכִים לִירְאָה מִתּוֹךְ דַּעַת. הֵינּוּ שְׂמַרְגְּשִׁים וּמְאֲמִינִים שְׂאִסוּר לְפַחַד מְשׁוּם כַּח חִיצוּנִי, הֵינּוּ לֹא מִפְּנֵי רֹצַח, גֹּזֵל אִם חֵיהַ רְעָה וְכוּ' אֲלֵא צָרִיךְ לִירְאָה וּלְפַחַד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִבְךָ.

יט

צָרִיךְ לְהִזְהַר מְאֹד לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה בְּשַׁבָּת, כְּלִי שׁוּם דְּאָגָה וְעֵצָבוֹת.
 כִּי מַעֲלַת הַשַּׁבָּת וְקִדְשָׁתָהּ גְּדוּלָה וְיִקְרָה מְאֹד, כַּמְבָאָר בְּכָל
 סִפְרֵי אֲמָת, וּבִפְרָט בְּסִפְר "רֵאשִׁית חֲכָמָה", בְּתַחֲלַת שְׁעַר הַקִּדְשָׁה.
 וּכְדָאֵי וְרָאוּי לְעֵינַי שֵׁם בְּדַבְרִים אֱלוֹ עַל אֹדוֹת גְּדֹל הַשַּׁבָּת וְחִשְׁבוֹתָהּ,
 בְּכַדֵּי לְהִתְעוֹרֵר בְּחֶשֶׁק וּבְרָצוֹן אֲדִיר לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּרַב שִׁמְחָה,
 כִּי עֵקֶר כְּבוֹד שַׁבָּת קִדְשָׁהּ הִיא הַהִתְחַזְקוֹת בְּשִׁמְחָה וּמְנִיעָה מֵעֵצָבוֹת
 וְדָאָגָה. וְצָרִיךְ לְהִרְבּוֹת בְּתַעֲנוּגֵי שַׁבָּת, הֵן בְּאֲכִילָה וּשְׂתִיָּה, הֵן
 בְּמַלְבוּשֵׁי כְבוֹד, כְּפִי הַשִּׁג הַיָּד. אֲבָל צָרִיךְ לְכַוֵּן כָּל שִׂיחָהּ בְּקִדְשָׁה
 וּבְכִשְׁרוּת, וְצָרִיךְ לְכַוֵּן בְּכָל עֲנִיָּן לְכְבוֹד שַׁבָּת בְּאֲמָת. הֵינּוּ שְׂלֵא
 לְאֲכַל וּלְשִׁתּוֹת מִחֲמַת תְּאוּה, וְלֵא לְהִתְלַבֵּשׁ בְּבִגְדֵי כְבוֹד מִחֲמַת
 גְּאוֹת אוֹ כְבוֹד עֲצָמוֹ חֲלִילָה. וְצָרִיךְ לְדַעַת וּלְזַכֵּר כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת
 כּוֹלָה קִדְשָׁה כְּלָה רֹחַנִיּוֹת, כְּלָה אֱלֻקוֹת, לֵא כְּאֲכִילַת יְמֵי הַחֻלִּין.
 אֲשֶׁרֵי הָאָדָם הַמִּתְחַזֵּק לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה בְּשַׁבָּת, כִּי עֵקֶר כְּבוֹד הַשַּׁבָּת
 הוּא הַהִתְחַזְקוֹת בְּשִׁמְחָה, וְהַמְנִיעָה מֵעֵצָבוֹת וְדָאָגוֹת, כַּאֲמוֹר.

ב

קִדְשַׁת שַׁבָּת הִיא "תְּכִלִּית הַיְדִיעָה שְׂלֵא גִדַע". הֵינּוּ שְׁעַל יְדֵי
 שְׁמִירַת שַׁבָּת כְּרָאוּי זֹכִים לְדַעַת אֲמָתִי, לְהִבִּין שְׁבִשְׁכָּל
 אֲנוּשֵׁי אֵי אֲפִשֵׁר לְהַשִּׁיג וּלְהִבִּין שׁוּם דְּבַר, רַק צָרִיךְ לְהִרְבּוֹת בְּתַפְלָה
 וּבְקִשָּׁה אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְזַכּוֹת לְדַעַת אֲמָתִית, הֵינּוּ לְאֲמוּנָה
 שְׂלֵמָה, תְּמִימָה וּפְשׁוּטָה, וְרַק כִּךָּ אֲפִשֵׁר לְהִבִּין אֶת הָאֲמָת לְאֲמָתָהּ
 שֶׁל כָּל דְּבַר. כִּךָּ מְבָאָר בְּלֻקוּטֵי הַלְכּוֹת.

כא

שַׁבַּת הוּא שְׁמָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. קַדְשֵׁת שַׁבַּת הִיא בְכַחֲנִית אֹר
הַעֵינַיִם הַמְאִירִים בְּבֵית הַמְקַדָּשׁ וּבְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ. עַל יְדֵי
שְׁמִירַת שַׁבַּת כְּרָאוּי, זֹכִים שֶׁתִּפְתַּחְנָה עֵינֵי הַשֶּׁכֶל, הֵינּוּ שֹׁדְעַת
הָאֵמֶת שֶׁבְּאָדָם נִפְתָּח לְרָאוֹת וּלְהִבִּין אִם מְדוּתָיו וּמַעֲשָׂיו הֵנִם כִּהְיָנוּ,
וּמִתְעוֹרְרִים לְתִשׁוּבָה עַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגְמוּ בְּמִדּוֹת וּבְמַעֲשָׂיִם. וְעַל
יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבַּת זֹכִים לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהִסְתַּכֵּל בְּגִדְלַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
הֵינּוּ לְהִבִּין וּלְהִרְגִישׁ בְּגִדְלָתוֹ, מִשְׁמַע - הַשְּׁגָחָתוֹ הַפְּרָטִית עַל כָּל
נִבְרָא, זֹכִים לְהִבִּין אֶת הַנִּעֲשָׂה וְהַנִּפְעֵל בְּעוֹלָם וְזֹכִים לְהִתְקַרֵּב
לְצַדִּיקִים וִירָאִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים. גַּם עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבַּת כְּרָאוּי
זֹכִים לְדַעַת גְּדוּל. וּמִי שֶׁזֹּכֵה לְדַעַת גְּדוּל וְאֲמִתִּי נֶחֱשֵׁב כְּאֵלוֹ עוֹסֵק
בְּבִנְיַן בֵּית הַמְקַדָּשׁ, כְּמִבְּאֵר בְּדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (בְּרֻכּוֹת ל"ג)
"כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעָה, כְּאֵלוֹ נִבְנָה בֵּית הַמְקַדָּשׁ בְּיָמָיו". וְעַל יְדֵי
שְׁמִירַת שַׁבַּת נִצּוּלִים בְּתֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁרָפוֹת וַיֵּשׁ לָהֶם קִיּוֹם.

ראש ה'דש

א

שְׁרָשׁ הַתִּשׁוּבָה הוּא מְרָאשׁ ה'דש. כִּי בְּרָאשׁ ה'דש מִשְׁתַּלְשֵׁלַת
הַתִּשׁוּבָה לְכָל הַנִּבְרָאִים. וְאֶפִּילוֹ רְשָׁעִים בְּגִיהָנוֹם מְכַרְחִים
לַעֲשׂוֹת אִיזוֹ תִּשׁוּבָה בְּרָאשׁ ה'דש. הֵינּוּ מִתְחַרְטִים עַל חֲטָאֵיהֶם

ומודים על פשעיהם ומתביישים באמת. רק בודאי צריך לדעת כי העקר הוא לשוב בתשובה כל עוד האדם חי על פני האדמה.

שלש רגלים

א

על ידי ההתחזקות בשמחה בשלש הרגלים, פסח שבועות וספות, זוכים לאור הפנים, הינו לדעת גדול ואמתי שעל ידו מחיים את השכל דקדושה. ועל ידי שכל זה זוכים להשגת אלקות. הינו שזוכים לאמונה שלמה ואמתית וליראת השם כראוי, שאלו מכנים "השגות אלקות". כי על ידי אמונה ויראה שלמים מכירים את השם יתברך והשגחתו הפרטית כראוי. כך מבאר בלקוטי הלכות.

ב

עקר השמחה היא מן המצוות. הינו שהשמחה שהאדם שמח בחכמה, גבורה ועשירות של עולם הזה, זוהי שמחה בוזבת, כי כל העשירות של עולם הזה מסתיימת ובטלה ביום מותו. וכן לא נשאר לו מאום מחכמתו וגבורתו שהיה לו בימי חלדו. אבל השמחה שזכה לשמח בקיום המצוות וביראת השם, זו נשארת לאדם לעולם ועד. כמבאר במסכת אבות (פ"ו): "אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב וכו' אלא תשובה ומעשים טובים בלבד". על בן עקר השמחה שראוי וכדאי לאדם לשמח, הוא רק בעשר רוחני, הינו יראת השם וקיום המצוות. ועקר השמחה הוא בלב, שהאדם צריך להרגיש

בלבו באמת את חשיבות ואת יקר יראת השם וקיום המצוות, ועשירות גדולה ונשגבה מזו אינה קימת, כי אלו הם טובה אמיתית לאדם בעולם הזה ובעולם הבא. גם אלו היה אדם מתבונן בגדלת הבורא יתברך, היה מרגיש כמה צריך לשמח בכל מצוה בכך שהוא מקיים את רצון ה', היחיד הקדמון, הנצחי, יתברך שמו לנצח, שהוא המלך והמושל בכל העולמות. על כן צריך לשמח מאד בכל מצוה, רק בודאי צריך לקימה לשם שמים. ועקר השמחה של כל המצוות שעושים בכל השנה נאסף ומתקבץ בשלש רגלים פסח שבועות וסוכות. הינו, בימים טובים אלו זוכה האדם להרגיש את הקדשה והשמחה של המצוות שקיים בכל השנה. וזה הטעם של שמחת יום טוב, כי בימים טובים מתעוררת הקדשה והשמחה של כל הנקודות טובות של כל המצוות שעושים בכל השנה. הינו אפילו שאין עושים את המצוה בשלמות פראוי, אף על פי כן מצויה נקודה טובה במצוה, כמבאר בלקוטי מוהר"ן (ח"א סימן רפ"ב) בתורה "אזמרה לאלקי בעודי". על כן צריך להתגבר ולשמח עם מעט הטוב המצוי בכל מצוה, ובפרט בימים טובים צריך בודאי להתחזק מאד בשמחה, כמבאר בפסוק (דברים טז, יד) "ושמחת בחגך". גם מסגלים הימים טובים לשמחה, כי אז מתעוררת ומתאספת השמחה של כל המצוות, כמבאר למעלה. וצריך לזכר כי שמחה גדולה מזו של קיום מצוות התורה ויראת השם, אינה קימת, כמבאר בסעיף זה.

ג

סגולה להנצל מגדלות היא לקבל את הימים טובים בכבוד ובשמחה, ובאכילה ושתייה ומלבושי כבוד, כפי שהיך מנעת. הינו על ידי זה שמקבלים יום טוב בכבוד ובקדשה במבאר בשלחן ערוך, שלא לעשות כל מלאכה ולנהוג במאכל ובמשקה ובבגדי כבוד בהרחבה עד היכן שידו משגת. אבל לא יחפש דרכים להשגת ממון באסור חס ושלום, כדי להרבות בענג יום טוב, בחשבו כי מצוה היא. כי כל המרבה בהוצאות יום טוב ממעות אסור, עובר עברה ואינו מקים מצוה כלל. אבל אם מרבה בסעודות יום טוב ממעות פשרות, וכן מלבושים מכבדים בכשרות, וכונתו היא באמת לכבוד יום טוב ולא מחמת תאוות או גאות, אזי בודאי דבר זה מסגל להציל מגדלות. גם צריך להזהר תמיד, ובפרט בימי שבת ויום טוב, מלצנות ומקלות ראש, במבאר בשלחן ערוך בהלכות יום טוב, שכל זה הוא כבוד יום טוב, ומסגל מאוד להציל מגאות ומגדלות, במבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' קל"ה ובלקוטי הלכות.

ד

בשמקבל יום טוב פראוי, במבאר בסעיף ג', הרי זה בחינת קבלת פני רבו ברגל, אפילו הוא רחוק מרבו כמה פרסאות. הינו על ידי קבלת יום טוב בשלמות, פראוי, מקבל קדשה ודעת אמתית כמו שהוא מקבל על ידי קבלת פני רב האמת. כי בקדשת יום טוב מצויה אותה הארה המצויה בפניו הקדושות של רב האמת. על כן כאשר מקבל יום טוב פראוי, בקדשה ובכשרות, ובשמחה

אמתית, הרי זה בראית רב האמת אם אינו יכול לבוא אליו בפעל. וכן על ידי שמקשר באמת לצדיק האמת, יכול להרגיש קדשת יום טוב, ועל ידי זה מעלה מלכות דקדושה מן הקלפות. הינו האמונה הקדושה המכנה "מלכות" מזדככת מן הפגמים ומן הספקות והבלבולים, ונופלת ומתפטלת מן האדם מלכות הרשעה. הינו שמתפטלות מן האדם כפירות ואמונות בזכות, שאלו מכונות מלכות הרשעה.

ה

ביום טוב צריך לשוב בתשובה מתוך שמחה, הינו שאף על פי שצריך לקבל את הימים טובים בשמחה גדולה, אף על פי בן צריך להתעורר על ידה ליראת השם ולתשובה, אבל רק מתוך שמחה ובלי עצבות. והטעם של תשובה בימים טובים, כי בחג העולם נדון על כמה עניינים, כמבאר בדברי חז"ל, (ראש השנה ט"ז) וצריך להזהר מאד מעצבות. ואפילו שגם בשאר ימות השנה עצבות אסורה מאד, אבל בימי החג היא אסור גדול יותר, רק צריך לקיים (תהלים ב, יא) "עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה". הינו שהעבודה והשמחה ביום טוב צריכה להיות ביראה ובתשובה, ועל ידי זה מתעלה מלכות דקדושה מן הקלפות. הינו האמונה הקדושה המכנה "מלכות", מזדככת מן הפגמים, ספקות ובלבולים, כמבאר בסעיף ד'. ועל ידי קבלת יום טוב בשמחה, בתשובה וביראה, כמבאר בסעיף זה, מקרבים את הגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.

ו

מי שהולך בדרך ומועד ונופל, ואנשים שוחקים עליו והוא נעלב, צריך לדעת כי בא למכשול זה מאחר ופגם בשמחת יום טוב, הינו שלא קבל את היום טוב בשמחה ובכשרות כראוי.

ז

על ידי קבלת הימים טובים בכבוד כראוי, הינו באכילה, שתיה ומלבושי כבוד, לפי השג ידו, ממעות כשרות ולישם שמים, על ידי זה זוכים להפיר את השם יתברך. גם צריך להזהר מאד בימי החג בקדשת המחשבה וטהרתה. הינו לשמר את המוח מהרהורים רעים, וממחשבות רעות. והגם שצריך לשמר תמיד את המוח מהרהורים רעים, בימי החג צריך לשמרו יותר. ובפרט צריך להתחזק בשמחת יום טוב, ועל ידי זה זוכים להכניס דעת אמתית ללב. הינו, זוכים להתחזק כל כך בדעת אמתית, עד שמכניעים את התאוות הרעות מן הלב ועל ידי זה מקבלים יום טוב בכשרות ובשמחה, וזוכים לתקן את שלש התאוות והמדות הרעות. הינו תאוות ממון, תאוות משגל ותאוות אכילה. כי בכל רגל משלש הרגלים מתקנת מדה אחת משלשת המדות הרעות. הינו בחג הפסח מתקנת תאוות הממון, בחג השבועות תאוות המשגל, ובחג הסוכות באה על תקונה תאוות אכילה. על כן צריך להזהר לקבל יום טוב בכשרות ובשמחה כראוי, כדי לזכות לדעת. ועל ידי הדעת באות על תקונן שלש המדות הנזכרות, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני, בתורה (סימן א') "תקעו ממשלה", שעל ידי דעת דימים טובים באות על תקונן שלש

המדות הרעות המזכרות. וכל היתהדות תלויה בתקון אותן תאוות. כי על ידי תקונן זוכים להשפעת נבואה ולתפלה בשלמות, וזוכים לרפואה ולהתנוצצות משיח. הינו לאור הדעת שמשויה יכנים בעולם. גם זוכים לתקון כל המדות, עד שיכולים למשל על המלאכים, בממושלה שיש לה קיום. הינו שיכולים למשל על היצר הרע ועל כל התאוות ומדות רעות, כלומר, לכבש אותן ולהכניען, ושום מניעה או בלבול אינן יכולות לדחותם ולהשליכם מן האמת. ובשביל עבודה זו, הינו למשל על היצר והתאוות, לכבשן ולהכניען, בשל זה נברא כל אחד מישראל, וזה עקר התכלית והסוף. הינו שמכל היגיעות, טרחות ויסורים העוברים על כל אחד מישראל, לא נותר לו שום רוח, אלא מה שהשתדל למשל על יצרו ולכבש תאוותיו, ולא להתרחק מן האמת על ידי שום בלבול או מניעה. והאדם הזוכה למשל על יצרו ותאוותיו, הוא חשוב וגדול מן המלאכים וכך מבאר הכל בלקוטי הלכות.

ח

בימי החג מכריז קול ומודיע שכל הנפעל בעולם בכלל ועם כל אדם בפרט, הכל ברצונו ובהשגחתו הפרטית יתברך, בלי שום חיוב טבעי כלל. כי בכל חג ומועד עשה עמנו השם יתברך אותות ומופתים, נסים ונפלאות, בנגוד לדרך הטבע. בפסח הוציאנו ה' מצרים באותות ומופתים, בדרך על טבעית, כי מצרים לא יכול היה שום עבד לברח. והשם יתברך, ברצונו ובהשגחתו, הוציא אלפים ורכבות בעצם היום, וכל המצרים ראו זאת ולא יכלו לעצר

בעדם, ובדאי דבר זה שנוי טבע הוא. בשבועות נתן לנו השם
 יתברך את התורה במופתים נוראים, בלי שום דרך הטבע. ובסכות
 הקיפנו השם יתברך בעננים, כדי שישום שונא ומזיק לא יוכלו לנגע
 בישראל, בנגוד לדרך הטבע, רק בכחו יתברך ובהשגחתו הפרטית.
 וכל זאת פעל השם יתברך בכדי שגדע ונאמין שכל הנפעל בעולם
 ועם כל אדם בפרטיות, הכל כרצונו יתברך ובהשגחתו הפרטית,
 בלי שום חיוב הטבע. ובימי החג זועק קול הקדשה, להודיע ולהזכיר
 שדברים אלו לא ישגחו. אבל צריך להקשיב מאוד לקל זה באזנים
 ובלב. כי מצויים קולות של כופרים ולצים המכחישים חלילה את
 ההשגחה, ובכפירתם רוצים להוכיח שהכל מיסד על פי דרך הטבע,
 חס ושלום, ומחמת זאת אין שומעים את קול הקדשה הזועק
 ומעורר בענין ההשגחה, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני סימן ד'.
 אבל על ידי התקרבות אמתית לצדיק אמת מתחזקים באמונה
 פשוטה ושומעים את הקול הזה, קולו של החג, ומאמינים שהכל
 נפעל בהשגחתו הפרטית של השם יתברך, ולא על פי דרך הטבע,
 ועל ידי זה זוכים לשמחת יום טוב. ואפילו בימות החול זוכים
 לשמחה, כי כל מיני עצבות ודאגות המצויות באדם הנה רק מחמת
 שאינו מאמין בהשגחה פרטית, כי חושב שהכל נפעל בדרך הטבע
 חס ושלום. וכשאינו יכול להשיג ישועה על פי טבע, הן בכריאות הן
 בפרנסה, שוקע הוא לעצבות ולדאגות. אבל כשמאמין שהכל
 בהשגחה פרטית, אינו עצוב ואינו דואג מן היסורים העוברים עליו,
 חס ושלום, רק מתחזק תמיד בשמחה, מחמת שמאמין שהשם
 יתברך יסיר את היסורים ממנו בהשגחתו הפרטית. הגם שעל פי

טבע אינו יודע כיצד, אבל מאמין ומרגיש שהשגחתו יתברך חזקה מדרך הטבע, ויכולה לכפל את הטבע לגמרי, ומחמת אמונתו בהשגחתו הפרטית, מקוה הוא שהשם יתברך עוד יושיעהו בחסדים ובטובות. ובפרט בימי החג, בשזוכה לשמע את קול הקדשה הנזכר למעלה, המודיע על השגחתו הפרטית, בודאי זוכה לשמחה רבה. ובאשר שעל ידי מצות צדקה כראוי, זוכים לשמע את קול הקריאה דיום טוב, ולהאמין שהכל נפעל בהשגחתו יתברך ולא על פי דרך הטבע, על בן צריך להרבות בצדקה קדם החג בכדי לזכות לשמחת יום טוב בשלמות.

פסח וחדש ניסן

א

ימי חדש ניסן ימי תשובה הם כמו ימי חדש תשרי. הינו שפמו בחדש תשרי, בימי ראש השנה, יום כפור, סכות ושמיני עצרת, צריך לעסוק בתשובה ובענייני יראת השם וקיום המצוות יותר מבכל השנה, כך גם בניסן צריך לעסוק בתשובה וביראת השם וקיום המצוות יותר משאר ימות השנה.

ב

ניסן הוא בחינת תקון הבטית. הינו שחדש זה מסגל לתקון הבטית יותר מכל עת אחרת בשנה, אם עוסקים בעצות המסגלות לתקון הבטית, כמבאר בספרי רבנו זכרוננו לברכה, שמדת השמחה

מועילה מאד לתקון הברית. הינו שלא לתת לעצבות ולדאגות לשלם על הפח ועל הלב, רק להתחזק במדת השמחה, הן בהרחבות גשמיות, כפי שמבאר רבנו את הפסוק (תהלים ד, ב) "בצר הרחבת לי", הן ברוחניות צריך להתחזק בשמחה על ידי הנקודות הטובות שמוצא בעצמו, כמבאר בלקוטי מוהר"ן (ח"א סי' רפ"ב) בתורה "אזמרה לאלקי בעודי". ועל ידי מדת השמחה פראוי, ממשיכים את קדשת חדש ניסן ושמחתו לכל השנה בלה, שכל השנה בלה יוכל להתחזק בשמחה פראוי, ועל ידי זה ינצל ממקרה לילה רחמנא לצלן, ויזכה לתקון הברית.

ג

אמירת ההגדה בליל הסדר של פסח מסגלת לתקון הברית. (לקוטי מוהר"ן סי' כ, י) על כן צריך לומר את ההגדה בקול חזק ובהתעוררות רבה. כי אמירת ההגדה בקול חזק מעוררת את הדעת, ועל ידי זה זוכים להתגלות הדעת. הינו להבין בדעת זו את שצריך להבין באמת. וכשזוכים לדעת אמת, הוא עקר הגאולה. כי גלות מצרים נגרם על ידי פגם הברית, ועל ידי פגם הברית נפגמת הדעת רחמנא לצלן. אבל על ידי ספור הנסים והנפלאות של יציאת מצרים, זוכים לתקון הברית, תקון הדעת, וזה עקר הגאולה. גם על ידי שתית מצות ארבע כוסות יין בפסח, זוכים לתקון הדעת, תקון הברית. מסעיף זה יכולים ללמד כמה צריך להזהר בכל מנהג קדוש מן המנהגים המבארים בשלחן ערוך, בהנהגת סדר פסח. כי על ידי כל מנהג ומנהג הנהוג בליל הסדר, זוכים לתקון מיוחד, ובפרט

הַעֲצוֹת שָׁבוּעוֹת וַיְמֵי הַסְּפִירָה הַמְּבֹאָרֹת רִיא

לְתַקּוֹן הַבְּרִית, שְׁזֶה כָּלֵל כָּל הַתְּקוּנִים כַּמְּבֹאָר בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק
א' סִימָן כ"ט.

ד

בַּיָּמֵי הַפֶּסַח צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּקוֹל אַדִּיר וְחֹזֵק, כִּי הַתְּפִלָּה בּוֹעֵקָה
מִסְּגֻלַּת לְתַקּוֹן הַבְּרִית. כְּשֵׁם שֶׁאֲמִירַת הַהֲגָדָה בְּקוֹל גָּדוֹל
מִסְּגֻלַּת לְתַקּוֹן הַבְּרִית, כַּמְּבֹאָר בְּלִקוּטֵי הַלְּכוֹת.

שָׁבוּעוֹת וַיְמֵי הַסְּפִירָה

א

עַל יְדֵי הַתְּחִזְקוֹת בְּשִׂמְחָה בַּיָּמֵי הַפּוּרִים בְּמַחִיאַת פְּנִים וּבְרִקְנִידִים,
עַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְקַיֵּם מִצְוֹת סְפִירַת הָעֶמֶר בְּשִׁלְמוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה
זוֹכִים לְקַבֵּל תַּתּוּרָה בְּנִגְלָה וּבִנְסֻתָּה. הֵינּוּ, הֵן בְּקִיּוֹם הַמִּצְוֹת
הַמְּבֹאָרוֹת הַמְּפֹרָשׁוֹת בַּתּוּרָה, הֵן בְּהִבְנַת הַדְּעוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת
הַמְּרֻמּוֹת וְאֵינָן מְפֹרָשׁוֹת בַּתּוּרָה.

ב

כָּל מָה שֶׁאֲנִשִּׁים מְדַבְּרִים בַּיָּמֵי הַסְּפִירָה, אֵינָם מְדַבְּרִים רַק מֵעֲנִין
סְפִירַת הַיּוֹם. וְהָאָדָם הַמְּבִיֵן, הֵינּוּ מִי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ וּמְבִיֵן אֲמִתִּי
בְּסוּדוֹת הַתּוּרָה וּבְחֻכְמַת הַקְּבֵלָה וְהוּא יוֹדֵעַ בְּאֲמִתּוֹ מַה מְרֻמּוֹת
סְפִירָה שֶׁל כָּל יוֹם, כִּי אֲשֶׁר יִקְשִׁיב בְּשִׁלְמוֹת, יִשְׁמַע שֶׁמְדַבְּרִים רַק
מֵעֲנִין הַסְּפִירָה שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם.

ג

מ"ט ימי הספירה הם כנגד מ"ט שערי תשובה שהם כנגד מ"ט אותיות שבשמות השבטים בני יעקב אבינו עליו השלום. ובארבעים ותשעה ימי הספירה, צריך לעסוק בתשובה, ולשוב אל השם יתברך על ידי ארבעים ותשע אותיות וארבעים ותשעה שערי תשובה, כמבאר למעלה. כי כל איש מישראל שייך וקשור לאות מיחדת שבאותיות השבטים ולשער מיחד משערי תשובה. ורק על ידי תשובה אמתית יכול כל אדם לזכות להגיע לאות של השבט ולשער התשובה השייכים אליו. ובחג השבועות הוא שער החמשים דתשובה, ועל ידי שער זה מתקרב השם יתברך אל בניו ברחמים גדולים. גם צריך לדעת כי אמירת תהלים, ובפרט אמירה במתינות ובהתעוררות, מסגלת מאד לעורר לתשובה באופן שהתשובה תביא לאות של השבט ששייך לאדם זה, ולשער השייך לו, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני (סימן עג) בתורה "תהלים מסגל לתשובה". על כן צריך להזהר מאד באמירת תהלים בכונה מרבה בימי הספירה, כדי לזכות לתשובה אמתית והודפכות מכל מיני טמאות, הינו מכל מיני אפיקורסות ומכל מיני פגמי אמונה, ולשוב אל השם יתברך, כדי שהוא ישוב אלינו ביום טוב שבועות, ברחמים, כמבאר למעלה.

ד

מבילת מקוה שבועות הוא תקון גדול ועל ידי זה נמשך דעת גדול ונמשכים חסדים רבים וגדולים. כי הרחמים הם כפי הדעת, ומכיון שבשבועות נמשך דעת גדול מאד, על כן יורדים

ובאים מלמעלה חסדים גדולים ורחמים רבים. אשרי האיש שזוכה לקבל שבועות בקדשה ובכשרות, ובפרט הטבילה במקנה שהיא בודאי מצוה גדולה מאד, כמבאר בתחלת הסעיף. ועל ידי הטבילה בשבועות, וקבלת היום טוב כראוי, זוכים לקדשת שבועות. מקנה של שבועות מרמזת גם על קדשת שער החמשים מחמשים שערי בינה, שמשם נמשך קדשה וטהרה על ישראל בשבועות.

ה

בשבועות מקבלים את התורה. הינו שבוים זה נמשך בכל שנה ושנה ידיעה חדשה לדעת ולהבין עצות לקיום התורה, שזה עקר קבלת התורה. וכפי שכל אדם מרבה בתפלה להשם יתברך עבור קיום התורה, וכפי שכל אחד מתחזק ברצונות ובכסופים ונכסף לקיום התורה, כן הוא זוכה מדי שנה בשנה לקבל בחג השבועות דעת גדול שנמשך מן השמים לקיום התורה, שזה עקר קבלתה. כך מבאר בלקוטי הלכות. גם אפשר לקבל ביום טוב שבועות חיות חדשה ולהמשיך רפואה לריאה.

חדש אלול

א

כונת חדש אלול היא תקון לפגם הברית. הינו שעל ידי למוד כראוי וקיום תדעות והעצות המבארות בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ו', איך להתחזק בכל עת ולא להתרחק מהשם יתברך,

הַן בְּעִלְיָה הַגְּדוּלָּה בְּיוֹתֵר, הֵן עַל יְדֵי הַיְרִידָה הַגְּדוּלָּה בְּיוֹתֵר, חֵם וְשָׁלוֹם, בֵּין בְּנִשְׁמִיּוֹת בֵּין בְּרוּחַנִיּוֹת, לְמוֹדִים אֵלֹו מְכַנִּים בְּנוֹת אֱלֹל. כִּי כָּל בְּנוֹת אֱלֹל הַמְבַאָּרִים בְּכַתְבֵי הָאָר"י וְכַרוֹנוֹ לְבִרְכָּה, מְרַמְזִים עַל דְּעוֹת וְעֲצוֹת הַנּוֹכְרוֹת לְמַעֲלָה, שְׁעַל יָדָם זֹכִים לְתַקּוֹן הַבְּרִית. וְעַל יְדֵי הַבְּקִיאוֹת בְּלְמוֹדִים וְעֲצוֹת אֱלֹו, וְקִיּוּמָם בְּאַמֶּת, זֹכִים לְמִצּוֹא אֶת הַזְּווּג הָאֱמֵתִי, וְהַזְּווּג בְּטָל לְרִצּוֹנוֹ. הֵינּוּ שֶׁהֵיָא מְסַבִּימָה וּמְרַצָּה לְדְעוֹתָיו וְהַנְּהַגוֹתָיו בְּיִרְאֵת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה בְּכָל פְּרָט.

ב

זְמַן חֲדָשׁ אֱלֹל מְסַגֵּל לְמִצִּיַּאת "דְּעַת". כְּלוֹמֵר, נִכְסְפִים וּמִתְנַעְנְעִים כְּרֵאוֹי לְדְעַת אֱמֵתִית. הֵינּוּ שְׂאָם מִתְנַעְנְעִים בְּאַמֶּת וְחַפְצִים כְּרֵאוֹי לְזִכּוֹת לְדְעַת אֱמֵתִית, אֶפְשֵׁר לְזִכּוֹת בְּחֲדָשׁ אֱלֹל לְדְעַת וּלְהַבִּין חֻקְמוֹת אֱמֵתִיּוֹת שְׁלֹא יִדְעָם מִקֶּדָם. וְעַל יְדֵי הַדְּעַת הָאֱמֵתִית שְׂזָכָה לָהּ, עוֹשֶׂה לְבוֹשִׁים חֲדָשִׁים לְגִשְׂמָה. הֵינּוּ שְׂמִקְבֵּל שְׂכְלִיּוֹת חֲדָשָׁה לְהַפִּיר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂשְׂכְלִיּוֹת זוֹ מְכַנֶּה "לְבוֹשִׁין דִּנְשְׂמִתָּא", כְּמַבְאָר בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ, וְנִצּוֹל מְכָל הַצְּרוֹת.

ג

חֲדָשׁ אֱלֹל מְסַגֵּל לְמוֹל אֶת עֶרְלַת הַלֵּב. הֵינּוּ שְׁעָם תְּשׁוּבָה אֱמֵתִית, תְּפִלוֹת אֱמֵתִיּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, שְׁעוֹסְקִים בָּהֶם בְּחֲדָשׁ אֱלֹל, זֹכִים לְהַכְנִיעַ אֶת אֲטִימַת הַלֵּב, שְׂזוֹ עֶקֶר הַפְּנִיעָה מִהַתְּקַרְבוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלְקִיּוּם הַתּוֹרָה. הֵינּוּ שְׂזוֹכִים לְהַרְגִּישׁ בְּלֵב, גְּדֵל הַחֲמָא לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִתְעוֹרֵר כָּל כֶּךָ לְיִרְאֵת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, עַד

שזוכים להכניע את ערלת הלב, והתעוררות זו מגעת גם לבנים, עד שגם הם מתעוררים ליראת השם ולקיום התורה, וזוכים לתשובה.

ד

עקר זמן תשובה הוא חדש אלול. כי ימי אלול הם ימי רצון, שאז עלה משה רבנו עליו השלום למרום לקבל את הלווחות האחרונות, שבזה פתח דרך תשובה לכל אדם. ועקר דרך תשובה שהודיע משה רבנו הוא, שכל אדם ידע שהשם יתברך מצוי עמו בכל מקום. על פן צריך כל אדם לזכר, שבין פאשר הוא זוכה לעליה גדולה ביותר ולהרחבה, הן בגשמיות הן ברוחניות, ובין פשהוא נופל לירידה גדולה ביותר חס ושלום, בגשמיות או ברוחניות, צריך הוא להתגבר שלא יתרחק מהשם יתברך. כי אנו רואים שאנשים רבים מתרחקים מהשם יתברך מחמת רב הצלחה והרחבה בגשמיות, או שמתרחקים מהשם יתברך מחמת רבוי חכמה, ואפילו בחכמות התורה, או מחמת עבודת ה' מרבה, אם אינה באמת לשם שמים פראוי. וכן פאשר נופלים חס ושלום, מחמת שמשכלים בנסורים גדולים ביותר בגשמיות, או נופלים מאד מעבודת ה', מיראת השם ומקיום התורה, ובאים לידי פגמים רבים חס ושלום, אזי צריך לזכר שהשם יתברך נמצא עם כל אדם, הן בעת עליה והן בעת ירידה. ולכן בעת עליה והרחבה בגשמיות, צריך להזהר מאד מגאות ומגסות הרוח בכל פרט, וכודאי בעת עליה ברוחניות, צריך גם להשמר מגאות ומרבו אור. ובעת ירידה רוחנית או גשמית, צריך להשמר ולהזהר מאד מעצבות ומיאוש, ולהתחזק בשמחה.

בְּגִשְׁמֵיּוֹת כַּמְּבֹאָר בְּלִקְוֵי מוֹהַר"ן (סִימָן קצ"ה) עַל הַפְּסוּק "בְּצָר הִרְחַבְתָּ לִּי", וּבְרוּחַנִּיּוֹת כַּמְּבֹאָר בְּלִקְוֵי מוֹהַר"ן (סִימָן רפ"ב) בְּתוֹרָה "אֲזַמְּרָה לְאֱלֹקֵי בְּעוֹדֵי". וְגַם לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּבִטְחוֹן וּבְתַקְוָה אֲמִתִּיִּים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּאַמוּנָה אֲמִתִּית וְיִרְאֵת הַשֵּׁם כְּרֵאוּי.

רֵאשׁ הַשָּׁנָה וּמִצְוֹת שׁוֹפֵר

א

מִי שְׁשׁוּמַע תִּקְיעַת שׁוֹפֵר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה מֵאִישׁ כָּשֶׁר, שֶׁהוּא יֵרָא וְחָרַד בְּאַמֶּת, אֵינוֹ צָרִיךְ בּוֹדְאֵי לְדַאֵג וּלְפַחַד בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה בְּלֵה מִפְּנֵי רַעְמִים. הֵינּוּ שְׁצָרִיךְ לְבַטֵּחַ בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׁבוֹכוֹת מִצְוֹת תִּקְיעַת שׁוֹפֵר שְׁשׁוּמַע מִירָא שָׁמַיִם אֲמִתִּי, הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִשְׁמְרֵהוּ שְׁלֵא יִגּוֹק בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה בְּלֵה מִן הָרַעְמִים. וּכְפִי הַמְּבֹאָר בְּלִקְוֵי מוֹהַר"ן חֲלֵק שְׁנֵי (סִימָן ח') בְּתוֹרָה "תִּקְעוּ תוֹכַחָה", שְׁשׁוֹפֵר מְרַמֵּז עַל לְמוּד הַדַּעַת מִצְדִּיק הָאֲמֵת, נִלְמַד מִכָּאן שְׁכַּאֲשֶׁר שׁוּמַע אֶת לְמוּד הַדַּעַת מִצְדִּיק וּמִירָא שָׁמַיִם אֲמִתִּי, וּמִתְגַּבֵּר לְקִיָּם כְּפִי הַבְּאוּר בְּלְמוּד הַנ"ל, צָרִיךְ לְבַטֵּחַ שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ יִשְׁמְרֵהוּ מִכָּל מִינֵי גֵזֶק וּמִכָּל מִינֵי יִסּוּרִים, כְּפִי הַמְּבֹאָר לְמַעֲלָה, לְעַנְיָן שׁוֹפֵר.

ב

עַל יְדֵי מִצְוֹת תִּקְיעַת שׁוֹפֵר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בִּירְאֵת שָׁמַיִם כְּרֵאוּי, זוֹכִים לְחִדּוּשׁ הַמַּח. הֵינּוּ שְׁזוֹכָה לְחִדּוּשׁ הַשֵּׁכֶל שֶׁהוּא הַגְּשָׁמָה,

בחיית חדשה ליראת השם ולקיום התורה, וזוכים להמשיך שכל
 חדש מאור הפנים. גם צריך לעסק תמיד בלמוד הדעת מצדיק
 האמת ויראת השם כראוי, שלמוד זה מרמז גם בן על תקיעת שופר,
 כמבאר בסעיף א', ולהתחזק בקיום, כמבאר בלמוד הנזכר למעלה.
 ועל ידי זה יתעורר בודאי לשמע תקיעת שופר בראש השנה ביראת
 שמים כראוי, ויזכה לכל התקונים ולכל המצוות שנעשים על ידי
 תקיעת שופר בראש השנה באמת כראוי.

ג

על ידי מצות תקיעת שופר ביראת שמים כראוי, נמתקים הדינים.
 הינו מתבטלים קטרוגים ויסורים מישראל, וזוכים לחסדים
 רבים וטובות.

ד

על ידי תקיעת שופר בראש השנה ביראת שמים כראוי, מתעוררים
 מן השנה, הינו מהתגברות המדמה, המתגבר על האדם
 ומרחיקו מן האמת חס ושלום. אבל על ידי מצות תקיעת שופר
 כראוי, מתעוררים מן השנה, הינו מהתגברות המדמה. וזוכים
 להרגיש כי התגברות המדמה מרחיקה את האדם מדעת אמתית
 אפילו בשעה שאינו ישן, ממש כפי שהוא מרחק בפשיטות מדעת
 בעת שנתו ואזי מתעוררים להבין שצריך להשתדל שלא לאבד את
 הימים והשנים בשנה, הינו בהתגברות כח המדמה, שעל ידי זה,
 כאמור, מתרחק האדם מדעת אמתית, ממש כמו בשעת שנה. ועל

ידי התגברות המדמה שזה נקרא שנה, נופלים לכל מיני תאוות ומדות רעות, וליגיעות רבות וטרדות פרנסה ותאוות ממון וכו'. אבל על ידי מצות תקיעת שופר ביראת השם כראוי, ועל ידי למוד הדעת מצדיק אמתו, שזה בחינת שופר כמבאר בסעיף א', מתעוררים מהתגברות המדמה, וזוכים להבין את האמת ולהנצל מהפגמים הנזכרים למעלה. גם על ידי התעוררות השנה, הינו על ידי התיקוץ וההתעוררות מהתגברות המדמה, שלזה זוכים על ידי מצות תקיעת שופר בראש השנה כראוי, בלמוד הדעת מצדיק האמת, כמבאר למעלה בכמה סעיפים, על ידי זה זוכים לדבור בכח גדול. הינו שזוכים לדבר בתורה ובתפלה בהתעוררות גדולה ובקול חזק, ומזה נמשך בפחון אמתו. הינו שמתחזקים במדת הפחון לכמו רק בהשם יתברך כדי להושע בכל ענין, הן בפרנסה הן בכריאות הגוף, הן בענינים אחרים. ואזי נמשכים פקידת עקריות וגם יראה גדולה. הינו שזוכים ליראת השם אמתית, שמרגישים ומבינים שאין צריך לפחד מפני שום כח, רק מלפניו יתברך. ועל ידי יראה אמתית, נצולים מנאוף ומהכל היפי ומחן של שקר, וזוכים לאריכות ימים דקדשה. הינו שזוכים להגדיל כל יום מהחיים בקדשה ודעת אמתית יותר מן היום הקודם, שזה עקר אריכות ימים, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' (סימן ס') בתורה "פתח רבי שמעון", וזוכים לעשירות גדולה דקדשה, הינו למדה הטובה של "שמח בחלקו", שזה עקר עשירות, כמבאר במסכת אבות (פ"ד) "איזהו עשיר השמח בחלקו", ולפעמים גם זוכה לעשירות ממש. ועל ידי עשירות דקדשה זוכים להתבוננות גדולה בתורה הקדושה. הינו שזוכים לדעת

העצות ראש השנה ומצות שופר המבארות ריט

גדולה להבין באורים ופרושים רבים אמתיים בתורה הנחוצים ליראת השם ולקיום התורה, שזה יסוד היהדות. לכל התקונים המנויים בסעיף זה, זוכים על ידי תקיעת שופר בראש השנה אצל צדיקי אמת, ועל ידי למוד הדעת מצדיקי אמת לעשות ולקום. כי רק צדיקי אמת מסגלים להמשיך לאנשיהם המקרבים אליהם באמת את התקונים הנזכרים, כאשר באים אליהם לראש השנה.

ה

על ידי הנסיעה לראש השנה לצדיקים אמתיים, נמתקים כל מיני דינים שבעולם. הינו שמתבטלים כל מיני קטרוגים ויסורים מן העולם, ובכל מקום שיש דין או קטרוג חלילה, שמהם מתהווים צרות ויסורים חס ושלום, נמתקים הללו ובטלים על ידי הנסיעה לצדיקי אמת לראש השנה. ומפני שראש השנה הוא יום הדין של השנה, על בן צריך לנסע לצדיקים לראש השנה, בכדי להמתיק את הדינים. גם על ידי הקבוץ של אנשים רבים לצדיק האמת בראש השנה, והתלכדותם באהבה ובאחדות, על ידי זה נמשכים שמחה וחדוה לאנשים שבאו אל הצדיק.

ו

מה שאנשים נוסעים לצדיקים לראש השנה, הוא מפני שעקר המתקת הדינים נעשה רק על ידי קדשת המחשבה וטהרתה, ולטהר ולקדש את המחשבה אפשר רק על ידי התקשרות לצדיקים. ומפני שראש השנה הוא מקור הדינים לכל השנה, על בן צריך

להזהר במהרת המחשבה בימי ראש השנה, כדי להמתיק ולבטל את הדינים. ועל פן נוסעים לצדיקים לראש השנה, כדי לזכות לקדשת המחשבה ומהרתה.

ז

זה שהקדוש ברוך הוא קבע את ראש השנה בראש החדש, זהו חסד גדול, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני (סימן א) בתורה "תקעו ממשלה".

ח

מי שזוכה להתקשר ולהחזיק עצמו בשרשי נשמות ישראל, הינו בכסא הכבוד, הוא יכול לעשות ראש השנה. כך מבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני בתורה "תקעו ממשלה". ומפני שדבר זה בשלמות יכול לעשות רק צדיק האמת, על בן צריך לנסע אליו לראש השנה.

ט

ראש השנה הוא זמן תקון האמונה. כי על ידי רבוי הקבוצים והקהלות המתאספים אצל צדיקי אמת בראש השנה, על ידי זה מתקבצים כל חלקי האמונה הקדושה, והאמונה מתקנת בשלמות. גם המוחין של האנשים הבאים לצדיקי אמת לראש השנה, מתנוצצים ומתקנים. וכן בעשרת ימי תשובה, שעל ידי עניני תשובה ומעשים טובים שעוסקים בימים אלו, מתנוצצים ומתקנים המוחין. ותקון המוחין מכנה "תפלין", חותם דקדושה, תקון הברית,

במבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני (סימן ה') בתורה "תקעו אמונה".
 ביום הכפורים הוא גמר התקון של חותם דקדשה, שזה מרמז על
 תקון המוח. בחג הסכות מְמַשִּׁיכִים שְׂמֻחָה, ועל ידי שְׂמֻחָה מתקנים
 המאכלים, שלא יבוא על ידי המאכלים לחלומות רעים ולמקרה
 לילה חס ושלום. בשמיני עצרת נמשך תקון המשפט, ועל ידי תקון
 המשפט בראוי נצולים גם ממקרה לילה רחמנא לצלן, שפא על ידי
 דינים שאינם פשרים. כך מבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני בתורה
 "תקעו אמונה". גם מתקנים ענינים הנזכרים למעלה על ידי
 שתלמידים אמתיים באים אל רבי אמתו, והעקר הוא שבאים אליו
 לראש השנה, שזה עקר זמן התקונים הנזכרים למעלה. גם על ידי
 התקיעות הקדושות דראש השנה מתקנים תקונים אלו. כי על ידי
 תקיעה זוכים לתקון האמונה, על ידי תרועה זוכים לקדשת תפלין,
 הינו תקון המוח, שהמוח יהיה נד וטהור מפל מיני מחשבות רעות
 והרהורים רעים, ועל ידי שברים זוכים לתקון החלום, לתקון
 המשפט ולהנצל ממקרה לילה בשלמות. מפל הנזכר למעלה יש
 להסיק כמה צריך להזהר בשמיעת שופר בראש השנה, ביראת
 השם, בהתעוררות גדולה ובלב נשבר, שלא פלצים וקלי הדעת
 המתלוצצים רחמנא לצלן מתקיעת שופר. כי על ידי כל מין קול
 שופר נעשים תקונים שונים באדם, שהם נחוצים מאד לתקון נפשו,
 במבאר בסעיף זה.

בראש השנה צריך להתחזק מאד להתפלל בכח רב ובהתעוררות רבה. וכל אדם צריך לקשר תפלתו לצדיק האמת שהוא בעל כח שיכול להתפלל תפלה בבחינת דין, כפי שצריך להתפלל בראש השנה. ועל ידי התפלה בבחינת דין, זוכה צדיק האמת להוציא מן הסטרא אחרא את כל החיות שבלעה מקדשת ישראל. כי עקב תפילת צדיק האמת, שהוא בעל כח גדול, מרחת הסטרא אחרא להשיב את כל התפלות, הרחמנות והדעת שבלעה מישראל. כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני סימן ח' בתורה "תקעו תוכחה". ועל ידי זה מתגרים גרים ואזי מתגדל כבוד השם יתברך, ועל ידי זה זוכים לנבואה ולאמונה אמתית, מתבטלות האמונות הפוזבות, וזוכים להאמין בחדוש העולם. הן בעבר, הינו שזוכים להאמין באמת בהשם יתברך, שהוא ברא את העולם מאין ליש ומנהיג את העולם בכלל, והן בפרט להאמין בהשגחתו הפרטית, המכסה בדרך הטבע מחמת הנסיון והבחירה, כמבאר בכל ספרי אמת ובפרט בלקוטי הלכות, שעקר נסיון אמונת השגחה הוא בגלל שההשגחה מכסה בדרך הטבע. הן בפרנסה, הן ברפואה וכן בשאר הענינים המכרחים לקיום האדם. גם על ידי התקונים הנזכרים למעלה, זוכים להאמין שהשם יתברך יחדש את העולם לגמרי, וינהיג את העולם בגלוי, בהשגחה פרטית, בלי שום דרך הטבע. ועל ידי זה זוכים לקול השיר והנגון שיושר לעתיד, שזה עקר תענוג עולם הבא. כך מבאר הכל בלקוטי מוהר"ן חלק שני בתורה "תקעו תוכחה".

יא

בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם הַכַּפּוּרִים וְעֵשְׂרֵת יְמֵי תְּשׁוּבָה, צְרִיךְ לְהִרְבּוֹת בְּכִיּוֹת לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַחַטָּאִים וְהַפְּגָמִים. וְהַעֲקָר הוּא שְׂכַל אָדָם צְרִיךְ לְהִיּוֹת בְּמִדְרַגָּה שֶׁל "נֶעַר בּוֹכָה". הֵינּוּ שְׂכַל אָדָם צְרִיךְ לִבְכוֹת לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִמַּשׁ כְּפִי שְׂיֵלֵד בּוֹכָה לְפָנֵי אָבִיו. כִּי צְרִיךְ לָדַעַת שְׂאִיִן לְאַף אֶחָד שׁוֹם שְׂכַל וְשׁוֹם חֲכָמָה כְּלַפּוּי יִתְבָּרַךְ, לְכֵן צְרִיךְ רַק לִבְכוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְּשִׁימוֹת עַל הַתְּרַחֲקוּתוֹ וּפְגָמָיו, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכָה לְאַתְרוּג נְאֻה. וְכָכָל שְׂמַחְתֻּזְקִים בְּכַחֲוִנָּה שֶׁל "נֶעַר בּוֹכָה" הֵינּוּ שְׂבוּכִים לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְּשִׁימוֹת, כְּיֵלֵד שְׂאִיִן בּוֹ חֲכָמָה וְשְׂכַל, כֵּן זוֹכִים לְאַתְרוּג נְאֻה יוֹתֵר.

יב

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיךְ לְהִיּוֹת חָכֵם לְשֹׁמֵר עַל הַמּוֹחַ וְעַל טְהַרֵּת הַמַּחְשָׁבָה, וְלַחֲשֹׁב רַק מַחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת, הֵינּוּ לְהִתְחַזֵּק בְּאִמוּנָה, בְּטַחֲוֹן וּתְקוּהָ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִנְהַג עִמָּנוּ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים כְּכֹל הַפְּרָטִים, וְיִתֵּן לָנוּ שָׁנָה טוֹבָה. אֲמָנָם צְרִיךְ לִבְכוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַפְּגָמִים וְהַעֲוֹנוֹת. אֲבָל גַּם צְרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּשִׂמְחָה וּבְתַקוּהָ וּבְטַחֲוֹן שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לָנוּ שָׁנָה טוֹבָה, כְּמַבְאָר לְמַעְלָה.

יג

ביום ראשון הראש השנה צריך למעט מאד בדבור, ובפרט אדם גדול צריך יותר לדקדק בעצמו למעט בדבורים ביום ראשון הראש השנה.

יד

ערב ראש השנה צריך לתת פדיון. הינו, לתת צדקה לשם פדיון, הן בשביל עצמו, הן עבור בני ביתו. ובודאי ראוי, אם יש באפשרותו, לתת פדיון זה לאדם גדול, הינו מי שיש בו דעת תורה באמת, ירא שמים אמתו ומאמין בהשגחה פרטית פראוי, בלי שום חכמות וחקירות, כי רק אדם כזה מכנה "אדם גדול". כך מבאר בכל ספרי האמת ובפרט בלקוטי הלכות.

יום כפור

א

יום כפור הוא פלילות כל ימות השנה, כי יום זה מחיה את ימי השנה בלה. ועל ידי קדשת יום הכפורים מתקן הלב, הינו שרצונותיו יהיו רק להשם יתברך. ועל ידי זה מתבטלים כל מיני מחלקת בגשמיות וברוחניות, ונעשה שלום. ועל ידי זה נמשכת שמחה לאדם.

ב

ביום כפור הוא גמר התקון של חותם דקדשה, הינו תקון הברית. הינו שאם אדם עוסק מראש השנה עד יום הכפורים, ביראה, בתשובה ומעשים טובים כראוי, זוכה על ידי כך ביום הכפורים לקדשה גדולה, הינו תקון הברית, שהיא הקדשה הגדולה ביותר. פי על ידי קדשת תקון הברית, אפשר להגיע לכל המדות טובות ומעשים טובים. ועקר תקון הברית הוא טהרת ותקון המוח והמחשבה. הינו שלא לחשב מחשבות רעות, הן של נאוף הן של תאוות רעות אחרות, רק תמיד לחשב מחשבות טובות של יראת השם וימונה פשוטה בלי שום חכמות וחקירות, כך מבאר הכל בלקוטי הלכות.

ג

כפי שפועלים את ה"סלח נא" ביום הכפורים, כן זוכים לקדשת חנכה. וחנכה מרמז על חנפת הבית, שהוא לשון חנוף והתחדשות. הינו התחדשות בדת אמתית. פי הדעת האמתית היא עקר בית המקדש, כמבאר בדברי חכמינו זכרונם לברכה (ברכות ל"ג) "כל מי שיש בו דעה, כאלו נבנה בית המקדש בימיו". הינו, בעל דעת אמתית הוא כאלו בית המקדש נבנה בימיו, פי כאמור, עקר בית המקדש הוא הדעת האמתית.

ד

מה שְׁקוֹרִין לְיוֹם הַמַּחֲרַת שֶׁל יוֹם כְּפוּר, "שֵׁם ה'", הוּא מִפְּנֵי שְׁבוּיִם הַכְּפוּרִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹחֵל עוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי סְלִיחַת עוֹנוֹת נִצּוּלִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל מִיָּנֵי עוֹנָשִׁים וּמִכָּל מִיָּנֵי גְזֵרוֹת רָעוֹת, שְׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּדֵּל מְאֹד שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. מִחֲמַת זֹאת מְכַנֶּה מַחֲרָתוֹ שֶׁל יוֹם הַכְּפוּרִים "שֵׁם ה'".

סְכוּת וְד' מִיָּנִים

א

עַל יְדֵי קִיוּם מִצְוֹת סְכָה כְּרָאוּי, זוֹכִים לְדַעַת גְּדוּלָה מְאֹד, שְׂדַעַת זוֹ הִיא בְּבַחֲוִיַת "רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שְׁפַע אֱלֹהִי". וּכְדֵי לְזַכּוֹת לְדַעַת זוֹ, צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת שְׁבַעַת הַנְּקֻבִים הַמְּצוּיִים בְּרֵאשׁ הָאָדָם. הֵינּוּ הָעֵינַיִם, הָאָזְנוֹת, הָאֵף וְהַפֶּה, כְּמִבְּאֵר בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' (סִימָן כ"א) בַּתּוֹרָה "עֲתִיקָא טָמִיר וְסָתִים", בִּיצֵד לְתַקֵּן אֶת צִינּוּרוֹת הַמֶּחֶה הָאֵלוֹ. וְצָרִיךְ לְדַעַת שְׁתַּכְלִית הָעֲבוּדָה שֶׁל כָּל אָדָם בְּעוֹלָם שְׁעוֹסֵק בִּירְאַת הַשֵּׁם וְקִיוּם הַתּוֹרָה, הוּא שְׂיִזְכָּה ל'"שְׁפַע אֱלֹהִי", רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְדַעַת גְּדוּל הַנּוֹכַח לְמַעְלָה. שְׁהֵם עֵקֶר שְׁעֵשׂוּעֵי עוֹלָם הַבָּא. הֵינּוּ עֵקֶר תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא שֶׁל כָּל אָדָם, יִהְיֶה הַשְּׂגָת הַדַּעַת כְּמִבְּאֵר. וּכְפִי שְׂמֻקְיָמִים מִצְוֹת סְכָה כְּרָאוּי, וּכְפִי שְׂזוֹכִים לְזַכּוֹת אֶת הַצְּנוּרוֹת הַנּוֹכְרִים, כִּד זוֹכִים לְשַׁפַּע הָאֱלֹקִי, לְדַעַת הַגְּדוּלָה, שְׂזֶה כְּאִמּוֹר עֵקֶר שְׁעֵשׂוּעֵי עוֹלָם הַבָּא.

ב

עַל יְדֵי קִיּוֹם מִצְוֹת סִפְּה פְּרָאוּי, זֹכִים לְלַב יוֹד וְנָקִי, וְעַל יְדֵי זֶה, זֹכִים לְדַבֵּר וּלְפָרֵשׁ לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד כָּל הַמִּצְוִי בְּלֵב. דְּבוּרִים אֵלּוּ שְׁשָׁחִים לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, הֵם בְּכַחֲיוֹנֵת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

ג

קִיּוֹם מִצְוֹת סִפְּה פְּרָאוּי, הִיא סְגוּלָה לְבָנִים. וְעַל יְדֵי קִיּוֹם מִצְוֹת סִפְּה פְּרָאוּי, נִצּוֹל מִכָּל מִיָּנֵי מְרִיבוֹת וּמַחְלֻקֹת, מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר וּמִתְחַזְּקֵת הָאֱמֶת, וּמִתְנַגֵּלָה הַרְבֵּי הָאֱמֶתִי שְׂפִדוֹר. הֵינּוּ שָׁכַל אָדָם רוֹאֵה אֶת הָאֱמֶת וּמְבִין מִי הוּא צְדִיק הָאֱמֶת שֶׁיִּכּוֹל לְהַחְזִיר אֲנָשִׁים בְּתִשׁוּבָה. וְעַל יְדֵי שְׁנִתְנַגֵּלָה צְדִיק הַדּוֹר, אֲפִילוֹ אֲמוֹת הָעוֹלָם שָׁבִים אֶל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד בְּדַעַה אַחַת.

ד

תְּפִלָּה בְּכַח, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִצְוֹת סִפְּה הֵם בְּחִינָה אַחַת וְתַלְוִיּוֹת זוּ בְּזוּ. הֵינּוּ שְׁעַל יְדֵי קִיּוֹם מִצְוֹת סִפְּה פְּרָאוּי זֹכִים לְתְּפִלָּה בְּכַח וּבִיאַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֵן עַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּכַח, זֹכִים לְמִצְוֹת סִפְּה פְּרָאוּי וּלְקִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זֹכִים לְתְּפִלָּה בְּכַח וּלְמִצְוֹת סִפְּה.

ה

בְּאֲשֶׁר פּוֹגְמִים חָלִילָה בְּמִצְוֹת סִפְּה, הֵינּוּ שְׂמֻבְטָלִים אֶת הַמִּצְוָה לְגַמְרֵי אוֹ שְׂאִין מְקִימִים אוֹתָהּ כְּמֻבְאָר בְּשִׁלְחַן עֲרוּדָה, עַל

ידי זה מאבדים שפע של אדם ונופלים לשפע של בהמה. הינו שעל ידי בטול מצות סכה אוכרות מן האדם הידיעה והאמונה שהשם יתברך הוא המפרנס את האדם. כי כאשר האדם מאמין ומרגיש שפרנסתו היא בהשגחתו הפרטית של השם יתברך, רק אז פרנסתו היא מ"שפע של אדם". אבל על ידי בטול מצות סכה, נאכרות ממנו אמונה זו והרגשה זו, והוא נופל לדעות וסברות טבעיות, לחשב שהיגיעות והטרחות מפרנסות את האדם. אזי פרנסתו מכנה "שפע של בהמה", כי בהמה מתפרנסת מיגיעות וטרחות. הגם שפרנסת הבהמה היא גם כן בהשגחתו הפרטית, אבל מפני שאין לבהמה דעת להבין שפרנסתה היא בהשגחתו יתברך, מחמת זאת מכנה פרנסתה "שפע של בהמה". וכן האדם שאינו יודע ואינו מאמין שפרנסתו היא בהשגחתו הפרטית יתברך, אזי פרנסתו היא גם כן שפע של בהמה. ועל ידי שפוגמים במצות סכה, גורמים למיתת בהמות וחיות טרם הזמן. אבל על ידי קיום מצות סכה כראוי, נצולים מהפגמים הנזכרים למעלה.

ו

על ידי קיום מצות סכה כראוי, אפשר לעסק בבנינים באפן שעסקי הבנין לא יזיקו לעסקיהם. כי מבאר בדברי חכמינו וזכונם לברכה (ע' סוטה יא), שהאנשים העוסקים בבנינים, הבנין מזיק להם חס ושלום. אבל על ידי מצות סכה כראוי, נצולים מנזק הבנין.

ז

על ידי קיום מצות סכה פראוי, מתקדשים בקדשת התורה בעת הכניסה לסכה. כי מבחינת סכה יוצאת כל התורה.

ח

על ידי מצות נטילת לולב ומינוי, הינו על ידי קיום פראוי של מצות לולב בימי חג הסכות, זוכים לדעת אמתית, לדעת באמת שמלא כל הארץ כבודו. הינו שזוכים להאמין באמת, שהשם יתברך מצוי בכל מקום ועם כל אדם, רואה תמיד את מעשי האדם, שומע תמיד כל דבור שיוצא מפיו ויודע מחשבותיו. וכשזוכרים כל זאת באמת, בודאי נזהרים מאד מעשות רע, הן במחשבה הן בדבור הן במעשה. על ידי מצות נטילת לולב פראוי גם זוכים לדעת ולהאמין, שאלקותו יתברך מצויה אפילו בכל לשונות הגוים. הינו שכאשר מקשיבים פראוי ללשונות הגוים, שומעים בהם רמזים רבים של מוסר ומתעוררים ליראת שמים, פידוע מהבעל שם טוב הקדוש זכרונו לברכה, ומעוד אנשי אמת, שהתעוררו ליראה ולאהבה דקדשה, על ידי כמה מלים מלשונות הגוים. גם על ידי המצוה הנזכרת למעלה, זוכים להתקרב להשם יתברך אפילו מן המקומות הרחוקים ביותר, וזוכים לקשר את הדעת האמתית אל הלב. הינו שזוכים על ידי הדעת האמתית של המה, להכניע את התאוות והמדות הרעות של הלב, וזוכים לאהב את השם יתברך באהבה אמתית. גם זוכים להרגיש את אור האמת של הצדיקים שהם

נעלמים ומכסים מן העולם, ואור האמת שבתורה, שהוא גנוז מן העולם, ועל ידי זה מתרבה השלום בעולם.

ט

על ידי הבכיות שבזכים לפני השם יתברך בימים הנוראים, מחמת תשובה ויראת השם אמתית, זוכים לאתרוג בשר ונאה, וכמה שבזכה יותר, זוכה לאתרוג נאה יותר לחג הסכות.

י

הדור האתרוג וכשרותו נמשך מצדיק האמת, שהוא "ראש בית" של העולם כלו. הינו, כפי שצדיק האמת, ראש בית האמת, מתפרסם ומתגלה בעולם כראוי, בן זוכים לאתרוגים מהדרים וכשרים לסכות. על בן, כפי ההתקרבות באמת לצדיק האמת, בן זוכים לאתרוג בשר ומהדר לסכות, וזוכים לקיים מצות לולב ואתרוג וכו' ביראת השם ובהתעוררות ראויה. ועל ידי ההשתדלות לשם שמים באמת, להשיג אתרוג בשר ומהדר, זוכים להתקרב באמת לצדיק האמת.

יא

צריך להשתדל מאוד מאוד להשיג אתרוג בשר ומהדר לסכות. וצריך להרבות בכביה לפני השם יתברך בימי ראש השנה ויום הכפורים, שהוא יתברך יעזר שיוכל להשיג אתרוג בשר והדור.

כי אין אנו יודעים כלל את חשיבות וגדל מצות אתרוג, שעל ידה זוכים לקרב בנין בית המקדש במהרה בימינו אמן.

יב

ענין הושענא רבה ושמחת תורה מבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ע"ד בתורה "רומה על השמים".

יג

שמניני עצרת הוא בחינת תקון המשפט. הינו המשפט שאדם עורף לעצמו, ומתבונן היטב אם הוא נוהג כהגן בכל מדותיו ומעשיו. גם ההודאה במשפט ה', הינו האמונה האמתית שהשם יתברך נוהג בצדק ובישר בכל משפטיו והנהגותיו, והאמונה שכל מה שהשם יתברך מסבב עם האדם הוא בודאי לטובה גדולה בגשמיות וברוחניות, זה עקר תקון המשפט. כך מבאר בלקוטי הלכות, הלכות ראש חדש, הלכה ו' סעיף י"א. ועל ידי זה זוכים לתקון הברית.

ימי החנכה

א

על ידי מצות נר חנכה מכירים בכבודו יתברך. הינו על ידי הזהירות בקיום מצות הדלקת הנרות, ובפרט באשר מקימים את המצוה בהתעוררות גדולה ובראה ואהבה אמתיים, זוכים לדעת אמיתית

וְלִהְיוֹת בְּגִדְלַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כָּל אִישׁ לְפִי מְדַרְגָתוֹ. גַּם עַל יְדֵי הַזְהִירוֹת בְּמִצְוֹת נֵר הַחֲנֻכָּה, מִתְעַלֶּה וּמִתְגַּדֵּל כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם וּזְכוּיִם לְעוֹרֵר אַנְשִׁים רְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְשׁוּב לְיִרְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וּזְכוּיִם לְיִרְאָה אֲמִתִּית, וְלִשְׁלוֹם בֵּית וְלִתְפִלָּה, מִתְבַּטְּלֵת הַמַּחְלָקָת וְלִשׁוֹן הָרַע וּנְמֻשָׁד שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

ב

עַל יְדֵי הַזְהִירוֹת בְּמִצְוֹת נֵר הַחֲנֻכָּה כְּרָאוּי, זְכוּיִם לְדַעַת אֲמִתִּית וְלִזְכְּרוֹן אֲמִתִּי. הֵינּוּ שְׂזוֹכְרִים כְּרָאוּי שְׁנִמְצָא עוֹד עוֹלָם. וְעַל יְדֵי זִכְרָה זוֹ נְצוּלִים מִחֲטָאִים רַבִּים וְעוֹנוֹת, וּזְכוּיִם לְיִרְאַת הַשֵּׁם כְּרָאוּי.

ג

יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. הֵינּוּ שְׁבִימִים אֱלוֹ רְאוּי לְהִתְבּוֹנֵן בְּנַסִּים וּבִנְפִלְאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם אֲבוֹתֵינוּ בְּיָמֵי הָהֵם וְהַצִּילָם מִשׁוֹנְאֵיהֶם. וְעַל נַסִּים אֱלוֹ יֵשׁ לְהוֹדוֹת וְלִהְלֵל, וְלִהְאָמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נַסִּים וּנְפִלְאוֹת לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּמְצִילֵנוּ מִשׁוֹנְאֵינוּ תָּמִיד, כְּמַבְאֵר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ וְזָכוּנוֹם לְבָרְכָה (בַּהֲגָדָה שֶׁל פֶּסַח): "בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם". וְכֵן צְרִיךְ כָּל אָדָם לְדַעַת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם נַסִּים וּנְפִלְאוֹת, הֵן בְּבְרִיאוֹת הֵן בְּפְרִנְסָה. כְּמַבְאֵר בְּשִׁמְנֵה עֶשְׂרֵה: "עַל נֶסֶף שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נְפִלְאוֹתֶיךָ וְכוּ'", וּבְפֶרֶט בְּרוּחַנִיּוֹת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסִיעַ לְהִתְחַזֵּק בְּאִמוּנָה וּבְיִרְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה. אֲבָל מִחֲמַת חֶסְרוֹן בְּשִׁלְמוֹת

האמונה, אינו מרגיש ואינו רואה את הנסים והנפלאות שהשם יתברך עושה עם כל אדם בפרטיות. על כן צריך כל אדם להתחזק באמונה פראוי, ולהתבונן באמת בנסים ובחסדים שהשם יתברך עושה עמו בכל יום ויום, ובעבור זאת להודות לו ולהלל. וזה עקר תענוג עולם הבא. הינו שפמו שעקר תענוג עולם הבא הוא להפיר בגדלות השם יתברך, פן על ידי האמונה בהשגחה פרטית, ועל ידי הפרה בנסים וחסדים שהשם יתברך עושה, ועל ידי ההלל וההודאה לשמו הגדול, מפירים בגדלתו. ועל ידי זה זוכה לתפלה אמתית וללמוד לשמה, ללא שקר, שלא לשם כבוד, ממוז וכיוצא באלה, רק לשם שמים באמת, וזוכה להתקרב לרב אמת. גם זוכה לשדוכים אמתיים בגשמיים וברוחניות, וזוכה לשלמות הדבור, הינו, לדבר רק דבורי קדשה ואמת, ונצול מדבורי שקר ודברים בטלים וכו'. ואזי זוכה להמשיך קדשת השבת ושמחתה לששת ימי המעשה, כמבאר באות "אמת ואמונה" סעיף מ'. ועל ידי זה נתנלה אחדותו הפשוט יתברך. הינו שזוכה להרגיש ולהאמין שכל השנויים העוברים על כל אדם, הכל נעשה בהשגחתו הפרטית יתברך, המכנה "אחד הפשוט יתברך". לכל התקונים המבארים בסעיף זה, זוכים על ידי קיום מצות הדלקת נר חנכה באמונה פשוטה פראוי, וביראה ואהבה ראויים. גם על ידי ההודאה וההלל להשם יתברך על הנסים ועל הנפלאות שעשה לאבותינו בימי חנכה, שהושיעם משונאייהם, ועל ידי ההפרה בנסים והחסדים שהשם יתברך עושה עם כל אדם בפרטיות בכל יום. אשרי האיש שזוכה לקים מצות הדלקת נר חנכה ומצות הלל והודאה באמונה פשוטה ותמימה, בדחילו ורחימו

כִּרְאוּי, וְזוֹכָה לְתַקוּנִים אֱלוֹ, הֵינּוּ לְמִדּוֹת הַטּוֹבוֹת הַמְּבֹאָרוֹת בְּסֵעִיף
זֶה.

ד

כִּפִּי שֶׁכֵּל אֶחָד זוֹכָה לְפַעַל בְּיוֹם הַפְּפוּרִים בְּבִקְשַׁת "סֶלַח נָא", הֵינּוּ
כִּפִּי שְׂזוֹכָה לְפַעַל אֶצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל מַחִילַת חַטָּאוֹ
וְעוֹנוֹתָיו, כֵּן הוּא זוֹכָה לְקִדְשַׁת חֲנֻכָּה. כִּי קִדְשַׁת חֲנֻכָּה נִמְשַׁכֶּת מִן
הַסְּלִיחָה שֶׁל יוֹם הַפְּפוּרִים, כִּי חֲנֻכָּה מְרַמֵּז עַל חֲנֻכַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.
הֵינּוּ שֶׁעַל יְדֵי קִיּוּם מִצְוֹת נֵר חֲנֻכָּה, כַּמְּבֹאָר בְּסֵעִיפִים הַקּוֹדְמִים,
וּבִפְרָט כַּמְּבֹאָר בְּסֵעִיף ג', עֲנִין חֲנֻכָּה, עַל יְדֵי זֶה זוֹכָה לְהַמְשִׁיךְ
קִדְשַׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְלִזְמַן זוֹכִים עַל יְדֵי פְעֻלַּת סְלִיחָה וּמַחִילָה שֶׁל
יוֹם כְּפוּר, כַּמְּבֹאָר בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק שְׁנִי (סִימָן ז) בַּתּוֹרָה "כִּי
מִרְחַמֶּם יִנְהַגֶּם". וְעַקֵּר קִדְשַׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּמְשִׁיךְ בְּחֲנֻכָּה, הִיא
הַזְּכִיָּה בְּדַעַת אֲמִתִּית לְדַעַת וְלַהוֹדִיעַ (דְּבָרִים ד, לט) "כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹקִים". הֵינּוּ שִׂידַע וְיֵאֱמִין שֶׁכֵּל הָעֲנִינִים שֶׁנִּדְמָה לוֹ כִּי נִפְעָלִים
הֵם בְּדַרְדָּר הַטָּבַע, כֵּלָם בְּהַשְׁגָּחַתוֹ הַפְּרִטִית יִתְבָּרַךְ הֵם. וְרַק כִּדִּי
לְנִפְוֹת אֵת הָאָדָם אִם יֵאֱמִין בְּהַשְׁגָּחַתוֹ הַפְּרִטִית, הַלְּבִישׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
אֵת הַשְׁגָּחַתוֹ בְּדַרְדָּר הַטָּבַע, הֵן בְּכֻלָּל הֵן בְּפִרְטוֹ. וְצָרִיךְ לְדַעַת וְלַהֲאֱמִין
שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בּוֹרֵא כֹּל הָעוֹלָמוֹת וְכֹל הַנְּבִרָאִים, וּמִנְהֵיג וּמוֹשִׁיל
בָּהֶם לְבַדּוֹ וְכֹל הַסְּבוֹת, מְאֲרָעוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת בְּכֻלָּל וּבִפְרָט, הַכֹּל
נִפְעַל בְּהַשְׁגָּחַתוֹ הַפְּרִטִית בְּלִי שׁוּם חַיּוּב טָבְעִי כֻּלָּל. וְצָרִיךְ לְדַעַת
וְלַהֲבִין שֶׁשׁוּם נְבִרָא אֵינּוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה בְּלִי הַשְׁגָּחַתוֹ
יִתְבָּרַךְ. כִּד מְבֹאָר בְּלִקוּטֵי הַלְּכוֹת. עַל כֵּן, כַּאֲשֶׁר הָאָדָם זָקוּק לְמוֹכָה

או להנצל מרע, יפנה רק אל השם יתברך בתפלה ובקשה. כי מלבדו אין כח שיוכל להושיעו מן הרעה, ומלבדו יתברך אין כח שיוכל להיטיב עמו. ועל ידי הדעת האמתית הזאת נצולים מעוונות, שזה עקר הרחמנות על ישראל. הינו שעקר הרחמנות על יהודי הוא שיזכה לדעת אמתית, לדעת כי ה' הוא האלקים, כמבאר למעלה בסעיף זה. דעת אמתית זאת צריך להכניס גם בילדים ובתלמידים מדור לדור ולנצח נצחים, ועל ידי זה זוכים להשגות גדולות ואמתיות, המכנות "מקיפים". והשגות אלה הם עקר שעשועי עולם הבא ולא לו אפשר לזכות על ידי הדלקת שמן הקדוש של נר חנכה שמקיפים באמונה, ביראה ואהבה כראוי. ועל ידי זה גם זוכים לפרנסה קדושה שנמשכת מן הרצון העליון. הינו שזוכים לדעת ולהאמין שהפרנסה נמשכת ברצונו יתברך ובהשגחתו הפרטית שלא על פי טבע. ועל ידי פרנסה זוכים בעת האכילה לרצון מפלג, הינו לגעגועים וכסופים ללא שעור אל השם יתברך. וזאת יוכל להבין כל אדם, שלחנכה כזאת, כמבאר למעלה, אפשר לזכות רק על ידי התקרבות אמתית לצדיק אמת שהוא רחמן אמת, הינו שיוכל להכניס בכל אדם לפי מדרגתו, דעת אמתית, שזה עקר הרחמנות שאפשר לרחם ולהיטיב, כמבאר למעלה.

קדשת פורים

א

על ידי שמחת פורים במחיאית בפנים ורקודים, הינו על ידי ההתחזקות בימי הפורים בשמחה גדולה ורבה, עד כדי רקודים ומחיאית בפנים, זוכה להמשיך על עצמו קבלת התורה בנגלה ובנסתר, שזוהי הארה נפלאה של מרדכי ואסתר. הינו שזוכה להתעוררות גדולה וחשק עצום לקיים את מצוות התורה שבנגלה, ולהבין באמת ולקיים סודות וחכמות אמתיות שבתורת הנסתר. עוד זוכה לקיים מצות ספירת העמר כראוי. גם על ידי שמחת פורים כראוי, זוכה להכניע את קלפת המן עמלק ימח שמו, הינו התאוות ומדות רעות, שהן מכנות קלפת המן עמלק. ועל ידי שמחת פורים כראוי מתבטלים גאוה ועבודה זרה וכפירות, וזוכה לאמונה גדולה ולחכמה דקדושה, ולחיים ואריכות ימים, ונמתקים ובטלים כל מיני דינים וגזרות רעות מישראל.

ב

פורים הוא הכנה לפסח. הינו שעל ידי מצוות ושמחת פורים כראוי זוכים להנצל מחמץ בפסח, וזוכים לקיים כל מצוות הפסח כראוי.

תְּלִמוּד תּוֹרָה

א

עַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה בְּאַמֶּת, הֵינּוּ עַל יְדֵי לְמוּד לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁלֹּא בְּעֵד כְּבוֹד אוֹ מְמוֹן, מִתְקַבְּלִים כָּל הַתְּפִלוֹת וְכָל הַבְּקָשׁוֹת. וְהַחֵן וְהַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִתְעַלֶּה בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת. הֵינּוּ שֹׁעַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, נוֹשֵׂא חֵן מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְהוּא שׁוֹמֵעַ לַתְּפִלוֹתָיו וּמְמַלֵּא בְּקִשׁוֹתָיו שֶׁמִּבְקֵשׁ מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵן טוֹבוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת הֵן בְּרוּחַנִיּוֹת.

ב

עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּכַח, הֵינּוּ עַל יְדֵי לְמוּד בְּחֶשֶׁק וּבְרָצוֹן, וְהַתְּנַבְּרוֹת בְּכַח לְהַכְנִיעַ אֶת הַמְּנִיעוֹת שֶׁמוֹנְעוֹת מֵעֶסֶק הַתּוֹרָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, עַל יְדֵי זֶה מִתְחַזְּקֵת בְּאֲדָם מַלְכוּת דְּקַדְשָׁה, הֵינּוּ הָאֲמוּנָה הָאֱמֵתִית הַמְּכַנֶּה מַלְכוּת דְּקַדְשָׁה, וְעַל יְדֵי זֶה מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר יֵצֶר הַטּוֹב עַל יֵצֶר הָרָע. הֵינּוּ שֶׁהָאֲדָם מִתְחַזֵּק לְהַכְנִיעַ אֶת דְּעוֹתָיו שֶׁל יֵצֶר הָרָע וְהוּא מְקִים אֶת דְּעוֹתָיו שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב.

ג

עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּאַמֶּת וּבְכַח, כְּמִבְאֵר בְּסֵעִיפִים א' וּב', אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְהַבִּין אֶת הָרְמְזוּים מִכָּל הַסְּפוֹת שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב עִם הָאֲדָם, וְהוּא מִתְעוֹרֵר עַל יְדֵי כָּל דְּבָר לְהִתְקַרֵּב אֶל הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַמֶּת. גַּם עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּאַמֶּת, זוֹכֵה לְדַעַת אֱמֵתִית, שֶׁאֶפְּלוּ

אם נופל חס ושלום למקום חשך, הינו במקום של אנשים מרחקים, עד שנדמה שבמקום זה קשה מאד להיות קרוב אל השם יתברך, הינו ליראת השם ולקיום התורה, אבל על ידי עסק התורה באמת, לשם שמים, זוכה להבין איך למצוא את השם יתברך גם במקום של חשך, ודוקא במקום מרחק וחשך בו הוא נמצא, יוכל להתקרב אליו באמת.

ד

איין אדם עובר עברה אלא אם בן נכנסה בו רוח שטות, ומחמת זאת אינו מבין את גדל פגם העברה. על כן, כל אדם, כפי העברות והפגמים שעבר ופגם רחמנא לצלן, כך הוא נעשה משגע ממש. כי על ידי חטאים ועוונות מתקלקל מאד מחו של בעל העברה, ואם אינו מתחרט ואינו שב בתשובה, מתגבר עליו קלקול המח עד שמשתגע רחמנא לצלן. אמנם על פי רב שיגעונים של בעלי עברה הוא רק ברוחניות. הינו שעושים עברות רבות ונמשכים אחר תאוותיהם ומדותיהם הרעות עד שאינם חשים שום עול במעשיהם. אך לפעמים נופלים גם לשגעון בגשמיות, רחמנא לצלן. ומחמת זה מצויים כמה מיני שגעון באנשים רבים. והתקון והרפואה לקלקול המח שנעשה על ידי חטאים ועוונות הוא על ידי עסק התורה באמת ובכח, כמבאר למעלה, בפעמים א' וב'. כי על ידי כח התורה מכניעים את היצר הרע, ומגרשים את השגעון ורוח השטות שנכנסו בו עקב חטאיו ועוונותיו, ואז הוא זוכה ליראת השם ולתשובה אמתית.

ה

גם על ידי למוד התורה באמת, זוכים להנצל מן הדעות הכוזבות של יצר הרע, שעל פי רב אינו מסית את האדם לעברה תכף ומיד, אלא תחלה הוא מתלבש במצוות. הינו, הוא מפתה את האדם לעשות מעשים שנדמים כמצוות, אבל באמת אלו עברות גדולות, ומי שהוא איש אמת, מבין ועומד מיד על פיו. ומחמת זאת נכשלים אנשים רבים בעברות רבות, מחמת שעברה נדמית להם כי מצוה היא. אבל על ידי עסק התורה באמת, ללא כזב, זוכים לשכל ולדעת אמתיים ומבינים איך להנצל מן היצר הרע המתלבש ב"מצוות".

ו

תורה ותפלה מחזקות ומאירות אלו את אלו. הינו שעל ידי עסק התורה באמת כראוי, כמבאר בסעיפים הקודמים, זוכים להתחזק בעבודת התפלה בהתעוררות אמתית, וזוכים להרגיש חיות ואור במלות התפלה, הן התפלות הקבועות והן בכל מיני תפלות שעוסקים בהן באמת. ועל ידי העסק בתפלה באמת כראוי, זוכים לעסק בתורה באמת, ומרגישים חיות ואור בכל למודי התורה.

ז

למוד וגמרא בלילה, באמת לשם שמים כראוי, לא בשל כבוד, ממון וכיוצא באלה, ממשך חוט של חסד על לומדה. הינו, השם יתברך עושה עמו חסדים רבים וטובים, והוא נצול ממוחשבות

שֶׁל לַמּוֹד שֶׁלֹא לְשִׁמָּה, הֵינּוּ מִמְּחֻשְׁבוֹת רְעוֹת הַמְּפִתּוֹת אֶת הָאָדָם לְלַמֵּד שֶׁלֹא בְּאֵמֶת וְכִרְאוּי, וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקַן אֶת קוֹל הַנְּגִינָה. הֵינּוּ שֶׁלֹא יִזִּיק לוֹ קוֹל נְגִינָה מִמְּנַגֵּן רֶשַׁע. כִּי קוֹל נְגִינָה מִמְּנַגֵּן רֶשַׁע מְזִיק מְאֹד לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, אֲבָל עַל יְדֵי לַמּוֹד גְּמָרָא בְּאֵמֶת כִּרְאוּי, כַּמְּבֹאֵר בְּתַחֲלַת הַפְּסָעִיף, נִצּוֹל מִן הַנּוֹק הָעֲלוּל לְבוֹא מִקוֹל נְגִינָה שֶׁל מְנַגֵּן רֶשַׁע. אֲמָנָם בְּוֵדָאֵי צְרִיךְ לְכַתְּחֻלָּה לְהַשְׁתַּדֵּל שֶׁלֹא לְשִׁמַּע קוֹל נְגִינָתוֹ שֶׁל רֶשַׁע, רַק אִם שִׁמַּע בְּשׁוֹנֵג אוֹ בְּאֵנָם, אוֹ אֶפְּלוֹ שִׁמַּע בְּמִזִּיד, בְּעֵת שֶׁלֹא יָדַע שֶׁאֲסוּר לְשִׁמַּע, אֲזִי נִצּוֹל מִן הַנּוֹק עַל יְדֵי לַמּוֹד גְּמָרָא בְּלִילָה, בְּאֵמֶת כִּרְאוּי. וְאִזּוֹכָה לְהַקִּים וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַנְּגִינָה דִקְרָשָׁה, הֵינּוּ שְׁזוֹכָה לְתַקֵּן אֶת קוֹל הַנְּגִינָה, שְׂיִיכַל לְדַבֵּק עֲצָמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד עַל יְדֵי זְמִירוֹת וְנַגּוּנִים. וּבִפְרָט, לְהַרְגִישׁ עַל כָּל פְּנִים אֶת הָאֲסוּר שֶׁל זְמִירוֹת וְנַגּוּנִים דְּסִמְרָא אַחֲרָא. גַּם זוֹכָה עַל יְדֵי הַלְמוּד, כַּמְּסַבֵּר בְּפְסָעִיף זֶה, לְהַעֲלוֹת וּלְחַזֵּק מַלְכוּת דִקְרָשָׁה, וְזוֹכָה לְנִבּוּאָה אֲמִתִּית.

ח

עַל יְדֵי לַמּוֹד פּוֹסְקִים, הֵינּוּ שְׁלוּמִיד שֶׁלְחַן עֲרוּךְ בְּכַדֵי שִׁידַע לְהַבְחִין בֵּין אֲסוּר לְבִין מִתֵּר, וּבְכַדֵי שִׁידַע אֵיךְ לְקַים אֶת הַמְּצוּוֹת שְׁחִיּוֹב לְקַיֵּם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, שֶׁמִּמְחַמֵּת זֹאת צְרִיכִים לְלַמֵּד בְּעֶקֶר אֶת הַהֲלָכוֹת הַנְּחֻצוֹת לְכָל אָדָם וּלְכָל עֵת, כַּגּוֹן הַלְכוֹת צִיצִית, תְּפִלִּין, קְרִיאַת שְׁמַע, תְּפִלָּה, שִׁבְתָּ, יוֹם טוֹב וְכוּ', וּבִפְרָט הַהֲלָכוֹת שֶׁצְרִיךְ לְדַעַת כְּדֵי לְהַנְצִיל מִעֲבֻרוֹת שְׁנֵכְשָׁלִים בָּהֶם עֵקֶב שֶׁלֹא לֹמְדִים שֶׁלְחַן עֲרוּךְ - עַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִים אֶת הָרַע מִן הַטּוֹב. כִּי בְּכָל אָדָם מְצוּי טוֹב

וְרַע, וְעַל יְדֵי הָרַע שָׁבוּ בָּא לְכָל מִינֵי מַדּוֹת רָעוֹת. אָבֵל עַל יְדֵי לְמוּד
 שְׁלַחַן עֲרוּךְ, וּבִפְרָט עַל יְדֵי לְמוּד הַלְכוֹת נְחוּצוֹת, כְּמִבְאָר לְמַעַלָּה
 בְּסֵעִיף זֶה, נִכְנַע וּבִטֵּל הָרַע, וּמִתְנַגֵּר הַטּוֹב הַמְצוּי בְּאָדָם, וְזוֹכֵה
 לְמַדּוֹת טוֹבוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁזֶּה עֵקֶר תְּקוּנָו שֶׁל כָּל אָדָם. וְעַל
 יְדֵי זֶה נִגְמַרְת בַּפֶּעַל וּמִתְמַלֵּאת בְּקִשְׁתּוֹ שְׁמִבְקֵשׁ מִהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ,
 הֵינּוּ שֶׁהוּא פּוֹעֵל אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁיתֵן לוֹ אֶת הַטּוֹבָה שְׁמִבְקֵשׁ,
 וְזוֹכֵה לְהַשְׁפִּיל וְלְהַכְנִיעַ אֶת הַחוֹלְקִים וְהַמְתַּנַּגְּדִים, הֵינּוּ אֶת הָאֲנָשִׁים
 הַמְּבֹיִים אֶת צְדִיקֵי הָאָמֶת.

ט

לְזוֹבוֹת לְבָרֵר פֶּסֶק הַלְכָּה, הֵינּוּ לְהִבִּין פְּרָאוּי כָּל הַלְכָּה שְׁלוּמֵד
 וּלְמַעֲשֶׂה, בְּלִי שׁוּם טְעוֹת, אֶפְשֶׁר רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה. הֵינּוּ
 שְׁצִרִיד לְהִרְבוֹת בְּתְּפִלָּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, שִׁיזְכֶּה לְהִבִּין בְּאָמֶת כָּל
 הַלְכָּה שְׁלוּמֵד, בְּלִי שׁוּם טְעוֹת, בְּאִפְּן שְׁיֻכַּל לְקַיֵּם כָּל מִצְוָה פְּרָאוּי.
 הֵינּוּ שְׁלֵא לְהַחְמִיר בְּשׁוּם מִצְוָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין צְרִיד לְהַחְמִיר, וְלֹא
 לְהַקֵּל בְּשׁוּם מִצְוָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵסוּר לְהַקֵּל. רַק לְקַיֵּם כָּל מִצְוָה פְּרָאוּי,
 וּבִפְרָט לְהַשְׁמֵר וְלְהִתְרַחֵק מֵעֲבָרָה, כְּמִבְאָר בְּשְׁלַחַן עֲרוּךְ.

עַל יְדֵי שְׁמִדְבָר דְּבוּרִים בְּתוֹרָה, הֵינּוּ שְׁכַאֲשֶׁר הוּא לּוּמֵד מוֹצִיא
 מִפִּיו פְּרָאוּי אֶת תְּבוֹת הַלְמוּד, וּמִתְכַּנֵּן בְּתְּלִמּוּדוֹ לְשֵׁם שְׁמַיִם,
 לֹא לְשֵׁם כְּבוֹד, מְמוֹז וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלָה, עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר לוֹ הַדְּבֹר לְכָל
 הַמְּקוֹמוֹת שֶׁעָלְיוֹ לָשׁוּב בְּתְּשׁוּבָה. הֵינּוּ שֶׁהוּא זוֹכֵה לְדַעַת וְלְהִבִּין

אִיךָ לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁחָטָא, וְהוּא זֹכֶה לְתִשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מִמֶּשֶׁ. הֵינּוּ שְׂעוּמָד בְּנִסְיוֹן בְּכָל הָעֲבֵרוֹת שֶׁעָשָׂה עַד הַנְּהָ, וּמִתְחַזֵּק תְּמִיד שֶׁלֹּא לְחַזֵּר עַל הָעֲבֵרוֹת, שֶׁזֶה מְכַנֶּה "תִּשְׁבֻּת הַמִּשְׁקָל". גַּם בְּכָל תִּשְׁבֻּת שֶׁעוֹשֶׂה, הוּא זֹכֶה לְעֵלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא, הֵינּוּ שְׂזוּכָה כָּל פְּעַם לְהַרְגִּישׁ גְּדוּל יוֹתֵר בִּירְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, עַד שֶׁעוֹלָה מִמְּדְרָגָתוֹ הַנְּמוּכָה, הֵינּוּ מִן הַתְּאֻוֹת וּמִדּוֹת רְעוּת, וּמִשִּׁיג תְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעֻמְקָהּ. הֵינּוּ שְׂזוּכָה לְהִבִּין בְּכָל לְמוּדֵי הַתּוֹרָה, בְּאוֹרִים וּפְרוּשִׁים אֲמִתִּיִּים בְּלִי שׁוּם טְעוּת.

יא

אִיךָ אִי אֶפְשֶׁר לְזָכוֹת לְדַבּוּר מֵאִיר כְּזֶה הַמְּבַאֵר בְּסֵעִיף י', אֶלָּא בְּאִשֶׁר שׁוֹבֵר כְּרָאוּי בְּאֵמֶת אֶת מִדַּת הַגְּאוּת וְהַגְּדֻלוֹת הָרָעָה. וּבִפְרָט בְּעַת שְׂעוּסָק בַּתּוֹרָה, צְרִיךְ לְהִזְהַר מְאֹד מִגְּאוּהַ וּמִקְנֻמּוֹר, הֵינּוּ שֶׁלֹּא יִלְמַד לְשֵׁם הַתְּפָאֲרוֹת אוֹ כְּדֵי לְהַרְעִים מִיִּשְׁהוּ בַּתְּלִמוּדוֹ, אוֹ כְּדֵי לְהַשִּׁיג רַבְּנוֹת וְהַתְּנַשְׂאוֹת. וְכָל זֶה תְּלוּי בְּשְׂמִירַת הַבְּרִית, הֵינּוּ לְהַנְצִל מִגְּאוּת וּגְדֻלוֹת אֶפְשֶׁר רַק עַל יְדֵי תְּקוּן הַבְּרִית. הֵינּוּ, שְׂמִירַת הַמּוֹחַ מִמְּחֻשְׁבוֹת רְעוּת וּמִהַרְהוּרִים רְעִים, בְּכֵדֵי שִׁינְצֵל מִפְּנֵם הַבְּרִית בַּפְּעַל, כְּמְבַאֵר בְּלִקוּטֵי הַלְּכוּת.

יב

עַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְשִׁמְהָ, וּבְעֶקֶר עַל יְדֵי לְמוּד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, הֵינּוּ גְּמָרָא וּפּוֹסְקִים, שֶׁלֹּא לְשֵׁם שְׂמִים, כְּלוּמַר שְׁלוּמַד בְּשֵׁל כְּבוֹד, מְמוֹן, רַבְּנוֹת וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה, מְקַבֵּל פֶּה לְדַבֵּר עַל צִדִּיקֵי אֲמֶת,

דבורי גנאי, לשון הרע, שקר וכו', ומזה נובעת התנגדות של לומדים על צדיקי אמת. הינו על ידי למוד תורה בגאות ובגדלות, כמבאר למעלה, נעשה חולק ומתנגד לצדיקי אמת, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן י"ב.

יג

הלומד תורה צריך לדעת שבעת למודו מקשיב הצדיק בגן עדן לקולו, וצריך להתקשר לתנא או לצדיק שגלה וחדש את התורה אותה הוא לומד. ועל ידי למוד תורה לשמה באמת, מתדבקת נשמת הלומד תורה לשמה, עם נשמת הצדיק שגלה את התורה, שעל ידי זה זוכה הלומד לתשובה אמתית. הינו, לחדש את הימים שעברו עליו בחשכה, הינו הזמן שהיה רחוק מהשם יתברך. כי על ידי למוד התורה באמת זוכה לדעת ולהתעוררות, להתחזק ולהתחדש במדות טובות ובמעשים טובים, ולהתרחק מתאוות ומדות רעות, שלזה הוא זוכה כאשר לומד תורה לשם שמים באמת. אבל כשלומד שלא לשמה, רק בכדי שיקרא למדן או בשל ממוץ וכיצא באלו, אזי גרוע הוא מנבלה, שבודאי אדם כזה אינו יכול להדבק ברוח התנא, כמבאר למעלה. כי על ידי למוד תורה שלא לשמה, אינו מבין את האמת, ונעשה שונא וחולק על צדיקי האמת. וזה נקרא גלות השכינה, שתורה שבעל פה נמצאת בגלות, הינו בפיו של הלמדן הלומד לשם גאות.

י

הַלְמַדְן הַכָּשֵׁר, הֵינּוּ הַלּוֹמֵד תּוֹרָה בְּכִשְׁרוֹת וְלִשְׁם שָׁמַיִם בְּאַמֶּת,
בְּלִי שׁוּם תְּרֻמִּית, כְּמִבְּאֵר בְּסַעֲיָפִים הַקּוֹדְמִים, עַל יְדֵי
שְׁלֹמֹד אֶת תּוֹרַת הַתֵּנָא אוֹ שֶׁל הַצְּדִיק מְחַדֵּשׁ הַתּוֹרָה, מְשִׁיב הוּא
אֶת נַפְשָׁם לְגוֹפָם, מַה שְׁנִקְרָא "שְׁפָתוֹתָיו דּוֹכְבוֹת בְּקָבֶר".

זו

מִזֵּב לְלַמֵּד פּוֹסֵק, הֵינּוּ שְׁלַחַן עֲרוּךְ, עִם "בְּאֵר הַגּוֹלָה", כְּדֵי לְהַזְכִּיר
אֶת שֵׁם הַתֵּנָא אוֹ הַפּוֹסֵק שְׁחַדֵּשׁ אֶת הַדִּין בְּשְׁלַחַן עֲרוּךְ אוֹתוֹ
הוּא לּוֹמֵד. כִּי עַל יְדֵי הַזְּכָרָת שֵׁם הַתֵּנָא אוֹ הַצְּדִיק בְּשַׁעַת לְמוֹד
תּוֹרָתָם, מִתְדַבֵּק רוּחוֹ שֶׁל הַלּוֹמֵד לְשִׁמָּה בְּרוּחַ הַתֵּנָא אוֹ הַצְּדִיק,
שְׁחַדֵּשׁוּ וּגְלוּ אֶת הַתּוֹרָה הַנִּלְמָדָת.

זו

עַל יְדֵי לְמוֹד תּוֹרָה בְּקִדְשָׁהּ, הֵינּוּ לִשְׁם שָׁמַיִם בְּאַמֶּת, שְׁלֹא לִשְׁם
כְּבוֹד, מְמוֹן וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלֶּהּ, כְּמִבְּאֵר בְּסַעֲיָפִים הַקּוֹדְמִים, עַל יְדֵי
זֶה מְעוֹרְרִים פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְגֵרִים לְתִשׁוּבָה. הֵינּוּ, עוֹבְרֵי עֲבָרָה
מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִתְרַחְקוּ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ, מִתְעוֹרְרִים לְשׁוּב מִדְּרָכָם
הָרָעָה, וְלִהְתְּקַרֵּב לִירְאַת הַשֵּׁם וּלְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וְאַפִּילוּ מֵאַמּוֹת
הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים לְהִתְגַּיֵּר וְלִהְתְּקַרֵּב לְאַמּוּנַת יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אִי
אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּאַמֶּת פְּרָאוּי, רַק עַל יְדֵי מִדַּת עֲנוּה
וְשִׁפְלוּת בְּתַכְלִית, כְּמִבְּאֵר בְּלִקוּטֵי מוֹהֲרֵי "חֶלֶק א' סִימָן י"ד.

יז

כל אדם ובפרט תלמיד חכם, צריך ללמוד בקדושה ובכשרות כל כך עד שיאיר ויזרח למוד תורתו בשרש הנשמות. ועל ידי זה יוכל לקרב ולעזר לתשובה רשעים וגרים, אפילו הרחוקים ממנו, ועל ידי זה יזכה, שגם בנו יהיה תלמיד חכם. אבל בשלומד שלא בקדושה וכשרות הראויה עד שיוכל בלמודו להאיר את שרש הנשמות, אזי בנו לא יהיה תלמיד חכם. ממילא יובן, שללמד תורה בשלמות, כמבאר בסעיף זה, זוכה רק צדיק אמתי, ומי שמקרב אליו באמת יכול גם הוא לזכות למשהו מבחינת למוד כזו.

יח

על ידי התבודדות, הינו שבוחר מקום מסוים, שם הוא מתבודד ומתבונן בעצמו ובמעשיו, אם מתנהג כהגון וכראוי בכל המדות והמעשים, וכשמרגיש בעוות או קלקול במדותיו ובמעשיו, הוא משתדל לתקן את העולות והקלקולים, על ידי זה זוכה ליראה, הינו שפוחד לעבר על רצון ה'. ועל ידי יראה זוכה לתורה שבנגלה, הינו לקיים את המצוות המפרשות בתורת הנגלה, הן בתורה שבכתב, הן בתורה שבעל פה. ועל ידי זה זוכה לענוה אמיתית, הינו להרגיש ולהבין את אפסיותו. ועל ידי ההשתדלות להשיג את כל התקונים האמורים בסעיף זה, הינו על ידי התבודדות כראוי, יראת ה' אמיתית, תורה שבנגלה, וענוה אמיתית, על ידי זה זוכה לתפלה במסירות נפש, הינו שזוכה לכטל את הישות ואת הנשמות בעת התפלה, הינו שזוכה להרגיש, שבעת התפלה אסור לחשב בשום

משא ומתן, בשום ענין של ממוז, ובשום ענין מעניני הגוף, רק צריך להקשיב לתבות התפלה ולזכר שמתפלל להשם יתברך. ועל ידי זה זוכה להשגת סתרי תורה, הינו להבין בתורה עניני אמת שאינם כתובים במפרש. כי על ידי התקונים הנזכרים, זוכים לאור הדעת הנגזז בתורה, שהוא האור שיתגלה לעתיד לכל ישראל. ועל ידי השתדלות באמת להשיג את התקונים המבארים למעלה, זוכה כבר עתה לאור הדעת הנזכר. שעל ידי זה מביין בכל למודי התורה, באורים ופרושים אמתיים שאינם כתובים בפרוש. כך מבאר בלקוטי הלכות. אשרי האדם שזוכה לכל התקונים הללו המבארים בסעיף זה.

יט

לסתרי התורה יכול לזכות רק מי שמשחיר את פניו בעורב ונעשה אכזרי בעורב על בניו. פלומר, על מנת להחזיק עצמו באמת ביראת השם וקיום התורה, מבטל הוא כליל את גשמיותו, כאלו אינו נמצא בעולם, וכונתו היא באמת רק על מנת להתחזק ביראת השם וקיום התורה. הינו האדם שרוצה להתחזק ביראת השם וקיום התורה כראוי, השם יתברך מנסהו בפורים חס ושלום, הן בכריאות הן בפרנסה וכו', לראות אם ירא וחרד הוא באמת וסובל יסורים עד שפניו משחירות מחמת יסורים, וגם סובל הוא יסורים מבניו ומבני ביתו, או דחקות פרנסה חס ושלום, או חלשת הגוף, רחמנא לצלן, ואם בכל זאת מחזיק עצמו גם אז ביראתו וקיום התורה כראוי באמת, אדם כזה מסגל להבין סתרי תורה. הינו

שזוכה להבין באורים ופרושים אמתיים בכל למודי התורה שאינם מפרשים.

ב

סתרי תורה מכנים "קדש", וכל זר אסור באכילת קדש. הינו, האדם שלא הכניע ולא שבר את תאוותיו ומדותיו הרעות, ולא עמד בנסיון להתחזק באמונה אמתית כאשר עוברים עליו יסורים בבריאות הגוף ובפרנסה, אדם זה מכנה "זר", ואינו יכול להבין את הלמודים האמתיים המרמזים בסתרי התורה. מן הקדשה שבסתרי תורה, אינם יכולים לאכל, הינו להבין, רק אנשי קדש. הינו, רק האנשים המשתדלים באמת לקדש ולזכך עצמם מן התאוות ומדות רעות, יכולים להבין את הרמזים שבסתרי התורה. בסעיף י"ח מבאר מה מכנה סתרי תורה.

כא

על ידי המשכת התורה בעולם, הינו על ידי החדרת דעת תורה באנשי העולם, שהם אנשים העוסקים בענייני העולם, במשא ובמתן ובמלאכות, שייבינו וירגישו שגם הם צריכים לזכר את השם יתברך, על אף שהם טרודים בעסקיהם, וידעו ויאמינו שפרנסתם היא בהשגחה פרטית מהשם יתברך, ולא באה מסבות שעוסקים בהן, כי הסבות בעצמן אינן יכולות להביא פרנסה בלי רצונו והשגחתו יתברך. ועל ידי דעת תורה מתחזקים הם לעסק במשא ומתן ובמלאכתם, באמת ובאמונה, בלי תרמית וכזב, קובעים עתים

לְלַמּוֹד הַתּוֹרָה בְּאַמֶּת, וְנוֹתְנִים הַרְבֵּה לְצִדְקָה מִפְּרִנְסָתָם, עַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁכֶּת הַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם. הֵינּוּ שְׂמַתְחֻקָּת אַמּוּנַת הַשְּׁגָחָה, לְהֶאֱמִין וּלְהִרְגִישׁ שְׂכָל הַנִּפְעֵל בְּעוֹלָם בְּכִלְלִיּוֹת וּבִפְרָטִיּוֹת הוּא בְּהַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלֹא עַל פִּי טִבְעֵ. וְכֹל אָדָם, כְּכֹל שֶׁהוּא מִקְרֵב יוֹתֵר לַתּוֹרָה, הֵינּוּ כְּכֹל שֶׁמֵרַבָּה לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּאַמֶּת, וּמְקִיִּים כְּמִבְאֵר בַּתּוֹרָה, כִּן זוֹכֵה יוֹתֵר לְהַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. הֵינּוּ שְׂזוֹכֵה לְהֶאֱמִין וּלְהִרְגִישׁ יוֹתֵר שְׂכָל הַנִּפְעֵל עִם כָּל אָדָם הוּא בְּהַשְּׁגָחָה פְּרָטִית, כְּמִבְאֵר בְּלִקוּטֵי הַלְכוֹת.

כב

לְפַעְעָמִים זוֹכֵה לְקִיּוּם הַתּוֹרָה דּוֹקָא עַל יְדֵי בְּטוּלָה. כְּמִבְאֵר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (מְנַחֹת צ"ט) "לְפַעְעָמִים בְּטוּלָה שֶׁל תּוֹרָה זֶה הוּא קִיּוּמָה". כִּי מִי שֶׁחָפֵץ לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה' תָּמִיד, אֵינּוּ יוֹכֵל לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבַתּוֹרָה תָּמִיד, בְּלִי שׁוּם הַפְּסֵק, רַק מְכַרַח קֶצֶת לְבַטֵּל לְפַעְעָמִים וּלְצֵאת לְרְחוּב וּלְשׁוּק, לְעַסֵּק בְּצָרְכֵי עוֹלָם, הֵינּוּ בְּמִשָּׂא וּבְמַתָּן אוֹ בְּמִלְאכָה וּכְיוּצָא, כְּפִי שֶׁמְכַרַח לְעַסֵּק, הֵן בְּשֵׁל פְּרִנְסָה הֵן בְּשֵׁל עֲנִיּוּנִים אַחֲרִים שֶׁהֵם הַכְּרַחֲיִים בְּאַמֶּת. כִּי כָּל אֵלּוּ מְסַבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָאָדָם יִכְרַח לְהַתְּבַטֵּל מְעַט בְּשֵׁל עֲנִיּוּ עוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עָלָיו בְּלִבּוּלֵי הַסְּטֵרָא אַחֲרָא, הֵינּוּ מִחֻשְׁבוֹת רְעוֹת וְהַרְהוּרִים רְעִים, בְּעֵת שֶׁהוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי אִם יַעֲסֵק הָאָדָם בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוּדָה בְּלִי שׁוּם הַפְּסֵק, יִחְלֹשׁ חֲלִילָה מַחוּ, וְחֲכָמָתוֹ תִּתְבַטֵּל מִמּוֹנוֹ לְגַמְרֵי, מִחֻמַּת בְּלִבּוּל הַמּוֹחַ הָעֲלוּל לְהַתְּגַבֵּר עָלָיו, מִחֻמַּת עֲבוּדָתוֹ לְלֹא

הפסק. ובכדי שלא יגיע חלילה נזק למוחו ולדעתו, בעת שעוסק בעניני העולם, צריך להזהר מאד מרע, הן במחשבה הן בדבור הן במעשה. אבל כשמישיח יבוא, לא עוד יצטרכו לבטל מן התורה ומן הדבקות בהשם יתברך, כי אז לא תהא עוד טמאה לבלבל את המוח. (עין בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ט"ז)

כג

מי שחפץ להמשיך באורי התורה, הינו מי שרוצה להבין באורים ופרושים אמתיים בתורה, בכדי להתעורר להתקרב אל השם יתברך באמת, צריך קדם למשך לעצמו דבורים לזהטים פגחלי אש. הינו שצריך להרבות בתפלה ובתחנונים לפני השם יתברך שיתן בו התעוררות והתלהבות אמתית. ועל ידי תפילת אמת מתעוררים רחמי יתברך, והוא משפיע עליו התעוררות והתלהבות לתורה ולתפלה ונותן בו דעת ושכל להבין באורים ופרושים אמתיים בתורה, ללא שום טעות.

כד

המתפלל לפני הלמוד, צריך לעשות תפלתו תחנונים ולבקש מהשם יתברך רק מתנת חנם. הינו שלא יחשב שהשם יתברך "מחייב" לתת לו דעת ושכל להבין באורי התורה מחמת צדקותו או מעשיו הטובים, רק צריך לבקש פֶּרֶשׁ וְדַל. גם צריך להתקשר בעת התפלה עם האנשים הפאים לשמע את תלמודו,

ואז תפלתו היא תפילת רבים ובודאי תתקבל לפניו יתברך, וגם אז יש לכל אדם מן הנבאים חלק בתורה שהחכם הדורש מגלה.

כה

בזכות התורה שממשיכים, זוכים לבוא לארץ ישראל. הינו שעל ידי שממשיכים באורי תורה עם התקונים במבאר למעלה, בפעמים כ"ג כ"ד, זוכים לבא לארץ ישראל. ובודאי צריך לדעת ולהאמין, שגלהמשיך באורי תורה ופרושיה עם התקונים הנזכרים בשלמות, זאת יכול רק צדיק אמת. ומחמת שהאדמו"ר מוהר"ן זכרונו לברכה, זכה להמשיך באורי התורה והתקונים הנזכרים בשלמות גמורה, מחמת זה זכה לבא לארץ ישראל ממש והשיג את קדשתה בשלמות גמורה, בתכלית השלמות. והאנשים המקרבים באמת לצדיק אמת, שייכול למשך תורה עם התקונים הנזכרים למעלה, זוכים להתגעגע ולחשק באמת לבא לארץ ישראל, עד שזוכים לבא לארץ ממש, בזכות צדיק האמת שהם מקרבים אליו. ואם הוא מקרב לצדיק האמת וחפץ לבא לארץ ישראל ממש, רק מחמת מניעות קשות וכבדות אינו יכול להגיע שמה, מכל מקום צריך לדעת, כי ההתקרבות האמתית לצדיק האמת היא עקר קדשת ארץ ישראל. ואסור להעצב ולדאג מחמת שאינו יכול להגיע לארץ ישראל, רק צריך להתחזק בתפלה ובכסופים אמתיים, עד שהשם יתברך יעזרהו שהמניעות יתבטלו ויוכל לבא לארץ ישראל. התקרבות אל הצדיק, פרושה היא, למוד ספריו וקיום עצותיו באמת, במבאר בלקוטי הלכות, בלשונו הקדוש של מוהר"ן.

כו

בְּאִשֶּׁר אָדָם לֹמֵד תּוֹרָה וְאִינוּ מִבֵּין בְּה שׁוֹם חֲדוּשׁ, הִינּוּ שְׂאִינוּ מִבֵּין בְּתִלְמוּדוֹ שׁוֹם רִמְזוֹ חֲכָמָה וְשִׁכְלָא בְּאִפְּנֵי שְׂיֻכְלָא לְהִתְחַדֵּשׁ, לְהִתְחַזֵּק וְלְהִתְעוֹרֵר, רַק לֹמֵד אֶת לְמוּד הַתּוֹרָה בְּכַתוּב בְּסִפְרָא, בְּלֵי שׁוֹם שִׁכְלָא וְהִבְנָה הַמְרָמְזִים בְּלְמוּד, כָּל אָדָם לְפִי מְדַרְגָּתוֹ, סִימָן הוּא שְׂמַחוֹ וְדַעְתּוֹ מְכַסִּים כְּמוֹ שֶׁהִתְיַנּוֹק עָלוּם בַּעַת עֲבוּרוֹ. וְהַעֲצָה לְהוֹלִיד אֶת הַמוֹחִין, הִינּוּ לְזִכּוֹת לְמוֹחַ וְדַעַת, לְהִבֵּין בְּלְמוּדֵי הַתּוֹרָה שְׁלֹמֵד, רִמְזִים שְׁכָלִים אֲמִתִּים, בְּכַדֵי לְהִתְחַדֵּשׁ וְלְהִתְעוֹרֵר לְעִבּוּדַת ה' כְּרֵאוּי, הִיא עַל יְדֵי זַעֲקָה, הֵן בְּתוֹרָה, הֵן בְּתַפְלָה, בְּהִתְעוֹרְרוֹת אֲמִתִּית מַעֲמֵק הַלֵּב בְּאֲמֵת, לְלֹא שׁוֹם פְּנִיָה. כֶּךָ מְבֹאֵר בְּלִקוּטֵי הַלְכוֹת.

כו

מִי שְׁלֹמֵד תּוֹרָה וְאִינוּ מִבֵּין שׁוֹם חֲדוּשׁ בְּלְמוּדוֹ, הִינּוּ שְׂאִינוּ מִבֵּין אִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּחִיוֹת חֲדָשָׁה מִתּוֹךְ לְמוּדוֹ, שְׂזָה עֵקֶר הַלְמוּד, וּבְכַרְט שְׂאִינוּ יוֹדַע לְפָרֵשׁ אֶת הַלְמוּד כְּרֵאוּי לְאֲנָשִׁים הַשׁוֹמְעִים, עַל מְנַת שְׂיִתְעוֹרְרוֹ בְּחִיוֹת חֲדָשָׁה לִירְאֵת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, הַגֵּם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכִיכּוֹל מִתְעַנֵּג אֲפִילוֹ מִתְלְמוּד כְּזָה, אִם הוּא בִירְאֵת הַשֵּׁם בְּאֲמֵת בְּלֵי שׁוֹם כְּוָנָה לְשֵׁם מְמוֹן, כְּבוֹד וְכִיּוּצָא בְּאֵלָה, אִף עַל פִּי בֶן, לֹא יִלְמַד לְפָנֵי הַצְּבוּר אָדָם שְׂאִינוּ יִכּוֹל לְפָרֵשׁ אֶת הַלְמוּד כְּרֵאוּי, כְּמְבֹאֵר בְּמִדְרַשׁ רַבָּה שִׁיר הַשִּׁירִים ד', שֶׁהָאָדָם הַלּוֹמֵד בְּרַבִּים וְתִלְמוּדוֹ אִינוּ מִתּוֹק כְּדָבָר וְחָלַב לְאֲנָשִׁים הַמְקַשְׁיָבִים לְקוּלוֹ, מוֹטֵב שְׁלֹא יִלְמַד בְּפְנֵיהֶם. אֲבָל הָאָדָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זָכְהוּ לְהִבֵּין,

לְפָרֵשׁ וּלְהַסְבִּיר הַיָּטֵב אֶת לְמוּדֵי הַתּוֹרָה, הֵינּוּ שְׂמֵלֶמֶד בְּרַבִּים בְּאֶפֶן שֶׁהַמְּקַשְׁבִּים מִתְעוֹרְרִים בַּחַיּוֹת חֲדָשָׁה לִירֵאת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, אָדָם זֶה מְחִיב לְלַמֵּד בְּרַבִּים, בְּכַדֵּי שִׁשׁוּמְעֵיו יִתְעוֹרְרוּ עַל יְדֵי לְמוּד הָאֱמֶת וּבִאֲרוּיוֹ הָאֱמֶתִיִּים לִירֵאת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, שְׂזֵה עֵקֶר וְתַכְלִית כָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים וְלְמוּד הַתּוֹרָה.

כח

עַל יְדֵי תּוֹרָה וְתַפְלָה זֹכִים לְשִׁמְחָה. הֵינּוּ שְׂמֵי שְׂעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּאֱמֶת, שְׁלֵא בְשִׁבִּיל מְמוֹן, כְּבוֹד וְכִיּוּצָא בְּאֵלֶּה, רַק לְוִמֵד עַל מְנַת לְמִצּוֹא עֲצוֹת לְהִתְחַזֵּק בְּאֱמֶת, כְּמִבְאֵר בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן ס"א, שְׂמֵכָל הַלְמוּדִים שֶׁהָאָדָם לְוִמֵד, צָרִיךְ הוּא לְהוֹצִיא עֲצוֹת אֱמֶתִיּוֹת וְהִנְהַגּוֹת יִשְׁרוֹת, לְהִבִּין אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּמִדּוֹתָיו וּבְמַעֲשָׂיו, וְכֵן בְּשְׂעוֹסֵק בַּתַּפְלָה בְּאֱמֶת, לֹא לְשֵׁם מְמוֹן וְכִיּוּצָא בְּזֵה, זֹכֶה בְּוִדְאֵי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַתַּפְלָה לְשִׁמְחָה. וְעַל יְדֵי שְׂמִיחַת הַתּוֹרָה וְהַתַּפְלָה בְּאֱמֶת, זֹכֶה לְעוֹזֹת דְּקִדְשָׁה. הֵינּוּ לְהִתְחַזֵּק בִּיהָדוּת וְלֹא לְהַבְטִיל מִפְּנֵי שׂוֹם לִיצְנוּת, הַתְּנַגְדוֹת אוֹ מְנִיעוֹת. וְעַל יְדֵי עֲזוֹת דְּקִדְשָׁה, זֹכֶה לְהִתְקַרֵּב לְצִדִּיקִים אֱמֶתִיִּים, וְעַל יְדֵי הַהִתְקַרְבוֹת לְצִדִּיקִים אֱמֶתִיִּים, זֹכֶה לְאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, זֹכֶה לְקַבֵּל מוֹסֵר מְמוֹכַחֵי אֱמֶת, וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִגְּרוּשִׁין, הֵינּוּ מְלָהּיוֹת נֶע וְנֵד, וְנִצּוֹל מִמְחַלְקַת, וְנִתְרַבֵּה שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וְנַעֲשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְבֵין אֲבִינוּ שְׂבִשְׂמִים. וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקַנְּיִם אֶת חוֹתֵם הַקִּדְשָׁה בְּשִׁנֵּי חוֹתְמוֹת. הֵינּוּ כְּשִׁזְכֶּה לְתַקּוּנִים הַמְּבַאֲרִים בְּסֵעִיף זֶה, מִתְחַזֵּק

ונחתם בקדשה בשלמות, בבחינת חותם בתוך חותם, באפן ששום בלבול ומניעה אינם יכולים למנעו מדרך הישר, דרך האמת.

כט

צריך להתרחק מאד משמיעת תורה מתלמידי חכמים שאינם הגונים, המכנים בזהר הקדוש (פינחס דף רנג) "שדין יהודאין". כי הם מקבלים את תורותיהם משדים וסמרא אחרא רחמנא לצלן, ועל כן תורותיהם הן תורות נפולות, הינו תורות כוזבות. על כן מדרך של תלמידי החכמים שאינם מהגנים, לומר תמיד דרושים נפלאים המוצאים חן רב באזני המון העם השומעים להם, וכל דבריהם היוצאים מפיהם שלובים במשל ומליצה ובטעמים נפלאים. אבל כל האנשים השומעים את דרושיהם אינם מקבלים מהם שום מוכה ושום תקון, כי תורותיהם ודרושיהם אינם יכולים להדריך שום אדם בדרך הטוב והישר, ואינם יכולים לעורר בלב אדם רצון ללכת בדרך הישר. אדרבא, על ידי תורותיהם ודרשותיהם נופלים האנשים השומעים לכפירות רחמנא לצלן, והם מבזים ומחרפים את יראי השם האמתיים. גם כל מיני ההתנגדות על צדיקי אמת ואנשיהם, יוצאים מתלמידי חכמים אלו.

ל

התקון והעצה להנצל מתלמידי חכמים שאינם מהגנים הוא, לקים מצות הכנסת אורחים לתלמידי חכמים אמתיים. ועל ידי מצות הכנסת אורחים לתלמידי חכמים אמתיים, זוכה לאמונה

אֲמִתִּית וְלַחֶסֶד. הֵינּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֲסִדִים, בְּזִכּוֹת מִצְוָה זו, וְזוֹכָה לְהִתְבַּטֵּל אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲנֻוֹה וּבְשִׁפְלוּת אֲמִתִּית. גַּם עַל יְדֵי מִצְוֹת הַכְּנָסֶת אֲוֵרָחִים תְּלִמִּידי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, זוֹכָה לְהִתְנַבֵּר עַל מַתְנַגְדִּים, הֵינּוּ שְׂלֵא לְהִבְטֵל מִפְּנֵי שׂוֹם מַתְנַגֵּד, וְזוֹכָה לְשִׁבֵּר וּלְהִכְנִיעַ כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, וְזוֹכָה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַטּוֹב הַחֲבוּי בְּתוֹךְ תּוֹרוֹתֵיהֶם שֶׁל תְּלִמִּידי חֲכָמִים שְׂאִינָם מְהַגְנִים.

לא

אִי אֶפְשֶׁר לְזַכּוֹת לְתוֹרַת אֲמֵת אֶלָּא עַל יְדֵי עֲזוֹת דְּקַדְשָׁה. הֵינּוּ עַל יְדֵי תוֹקֵף וְהִתְחַזְּקוֹת בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּנִמְרוֹ, וְאִי הִתְבַּטְּלוּת מִפְּנֵי שׂוֹם לֶץ וּמִלְעִיגוֹ. לְזֹאת דּוֹקָא יִכְנֶה "עֲזוֹת דְּקַדְשָׁה", וְלֹא חֵם וְשָׁלוֹם מִחֻלְקַת וּדְבָרֵי גְנָאֵי וּבִזּוּי עִם לְצִים וּמַתְנַגְדִּים. וּכְפִי הָעֲזוֹת דְּקַדְשָׁה שֶׁל הָאָדָם, בֵּן הוּא זוֹכָה לְתוֹרָה. הֵינּוּ שְׂזוֹכָה לְהַמְשִׁיךְ חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים, שְׂזוֹכָה לְהַבִּין בְּעֲצֻמוֹ, וְגַם זוֹכָה לְהַסְבִּיר וּלְפָרֵשׁ לְאֲנָשִׁים אֲחֵרִים אֶת לְמוֹדֵי הַתּוֹרָה בָּהֶם הוּא עוֹסֵק, בְּחֲדוּשִׁים וּפְרוּשִׁים אֲמִתִּיִּים הַמְּסַגְּלִים לְעוֹרֵר אֲנָשִׁים לִירֵאת הַשֵּׁם וּקְיוּם הַתּוֹרָה. בְּאוֹרִים אֲמִתִּיִּים אֵלּוּ מְכַנִּים "חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה", כִּי אֲנָשִׁים מַתְעוֹרְרִים עַל יָדָם לְהִתְחַדֵּשׁ בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא הָעֵקֶר. וְכֵן לְהַפְּךְ, מִי שֵׁשׁ בּו עֲזוֹת רָעָה, שֶׁמְחַמְתָּהּ לֹא בְּלִבֵּד שְׂאִינוֹ מִתְחַזֵּק וְאִינוֹ מַתְנַבֵּר עַל מְנִיעוֹת, רַק אֲדַרְבֵּה, מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לְהַעֲזוֹת פְּנֵיו כְּנִגַּד כְּשֵׁרֵי הַדּוֹר, הֵינּוּ יִרְאֵי ה' אֲמִתִּיִּים, אִינוֹ זוֹכָה לְחֲדוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים, רַק מְקַבֵּל תּוֹרָה מִן הַסְטֵרָא אַחְרָא רַחֲמֵנָא לְצֻלָּן. הֵינּוּ לְמוֹדֵיו לְמוֹדֵי כּוֹב וְשִׁקָּר הֵם. וּלְפִי תּוֹרָתוֹ שֶׁל אָדָם, שְׂזָה תְּלוּי בְּעֲזוֹת שְׂבוּ, כְּמִבְּאֵר

למעלה, בן הוא זוכה לתפלה. הינו אם יש בו עזות דקדושה, כמבאר למעלה, בודאי תורתו תורת אמת, ותפלתו גם היא אמתית כראוי. אבל אם עזותו היא עזות דסטרא אחרא, רחמנא לצלן, אזי תורתו שקר וגם תפלתו אינה אמת. השם יתברך יעזרנו ברחמיו להתחזק תמיד בעזות דקדושה, להנצל מעזות דסטרא אחרא, ולזכות לתורה ותפלה באמת, ללא שום שקר.

לב

שלמות האדם היא, שיהיה צדיק ולמדן. הינו בעל יראת שמים אמתית ויודע ספר. כי אם אינו יודע ללמוד, כבר אמרו עליו חכמינו וזכרונם לברכה (אבות פ"ב מ"ו) "ולא עם הארץ חסיד". שמי שהוא עם הארץ, הינו שאינו יודע ללמוד כלל, אינו יכול להיות ירא וחרד כראוי, כי אינו יודע היכן להקל והיכן להחמיר. כי מבלעדי דעת תורה, אפשר על ידי ה"פרומקייט" (שמחמיר תמיד) לפול למכשולות רבים. אבל מי שיודע ללמוד ואינו ירא שמים, זה בודאי אינו כלום. כי אפשר חס ושלום להיות למדן ורשע גמור. כך מבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"א, כי מי שיודע ללמוד ואינו ירא שמים, מכנה "לא זכה". ותלמודו נהפך לו לסם מות, רחמנא לצלן. הינו שעל ידי למוד תורתו בלי יראת שמים, נופל לגאות, כפירות, חטאים רבים ועוונות, שהם סם מות, רחמנא לצלן. על בן צריך כל אדם להשתדל להיות למדן בתורה וחסיד במעשיו. רק הכל באמת בלי שום שקר, בלמודם של צדיקי האמת, המלמדים את האדם איך לנהוג בכל המדות ובכל המעשים. וכשהאדם משתדל בלמוד

התורה, בחסידות ובמעשים טובים, וכל בונתו לשם שמים בלי שום שקר, דומה הוא למלאך ה' צבאות. הינו, כך הוא אדם שלם, והוא מצייר את אותיות התורה לטוב. הינו, מכל למודי התורה לומד הוא דעות טובות ומדות טובות, ומביא לעולם טובה רבה. אבל מי שפובר שהעקר הוא להיות למדן, ויראת שמים מפלה היא אצלו, רחמנא לצלן, הינו שמודה שצריך גם יראת שמים, אבל העקר הוא הלמוד, אדם זה הוא אפיקורס וכופר, כמו "אחר" שהפך לאפיקורוס וכופר על ידי דעותיו הפוזבות וסברותיו המטעות, כי חשב שהעקר הוא הלמדנות.

לג

אפילו צדיק גמור, הינו מי שהוא צדיק ולמדן, כמבאר בסעיף ל"ב, בשעה שנופל ממדרגתו, הינו מהרגשיו, התעוררותו וחשקו לעבודת ה', אזי אם רק יחזיק עצמו ויתחזק במעלה של הלמוד המצויה בו, הינו שיעסק תמיד רק בלמוד התורה, דבר זה אינו טוב, כי מלמדן שאינו ירא שמים יכול לצאת רשע גמור, כמבאר למעלה בסעיף ל"ב. אלא צריך הוא להתחזק ביראת השם ולהרבות תפלות ובקשות באמת להשם יתברך, שיעזרהו לשוב למדרגתו, הינו להגיש להתעוררות והחשק לעבודת השם יתברך שהיה לו טרם נפל ממדרגתו, ויתחזק וישמח בנקודות הטובות המצויות בו עדין, בכדי שישׁוב למדרגתו הקודמת. וכן מבאר מאדמו"ר מוהר"ן זכרנו לברכה (ליקו"מ ח"א סימן רפב), שההתחזקות והשמחה בנקודות הטובות, מסגלת לעורר ולחזק בקדשה בכלל ובפרט.

לד

על ידי התורה ועל ידי הצדיקים זוכים לשלום. הינו על ידי שעוסק בתורה לשם שמים באמת שלא בגלל ממון, כבוד וכיוצא באלה, רק על מנת לדעת איך לנהוג במדות ובמעשים, כי בלי דעת תורה אינו יודע איך לנהוג במדות ומעשים כראוי, כמבאר במסכת אבות "ולא עם הארץ חסיד", הינו מי שאינו יודע מדעת תורה כלל, אינו יודע איך לנהוג. אבל על ידי עסק התורה באמת, כמבאר למעלה בסעיף זה, ועל ידי התקרבות אמתית לצדיקי אמת, זוכה להבין איך לנהוג במעשיו, כמבאר בלקוטי הלכות, וזכה לשלום. הינו, הן כלל ישראל, הן האדם העוסק בתורה באמת ומקרב לצדיקים אמתיים באמת, בלי שום כזב, זוכה תמיד לשלום בדעתו, והוא נצול מבלבלים ומספקות. כי בכל מה שהשם יתברך נוהג עמו, הן בהרחבות, הן חלילה ביסורים, אינו מתבלבל. כי מחמת אמונת השגחה שבו, שזוכה על ידי עסק התורה באמת, ועל ידי התקרבות לצדיקי אמת, אינו נופל לגאות בעת הרחבה, ולא לעצבות בעת יסורים, והוא יודע שליסורים אין שום עצה רק תפלה ובקשה להשם יתברך באמת. ומחמת זאת אינו מתבלבל לעולם, וזוכה לשלום ולמנוחה.

לה

חכמות חיצוניות, הינו כל החכמות המצויות בעולם, חוץ מחכמת התורה, מכנות חכמות חיצוניות. וכנגד חכמת התורה הפנימית, כל החכמות הם חיצוניות, ומכנות "סכלות" ו"חשד". כי

עֵקֶר חַיּוֹת, חֻכְמָה וְאוֹר, מְצוּיִים רַק בְּחֻכְמַת הַתּוֹרָה. וְעַל יְדֵי תַעֲנִית בְּאֵמַת וְעַל יְדֵי צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זֹכִים לְחֻכְמַת הַתּוֹרָה. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים וּמִתְבַּטְּלִים הַדֵּינִים, הֵינּוּ שְׂמֵתִבְטָלִים צְרוֹת וְיִסּוּרִים, וְזֹכִים לִישׁוּעוֹת וּלְחֻסְדִּים.

לו

קַיּוֹם הָעוֹלָם וּבִטּוֹל הַצְּרוֹת נַעֲשִׂים רַק עַל יְדֵי הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תֵּינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן. הֵינּוּ עַל יְדֵי הַלְמוּדִים הַקְּדוּשִׁים שְׂיֻלְדִים לֹמְדִים בְּ"חֲדָרִים" מִפִּי מְלַמְדִים בְּשֵׁרִים וִירָאִים. עַל פֶּן צְרִיךְ כָּל אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְחַפֵּשׂ מְלַמֵּד כְּשֵׁר וִירָא שָׁמַיִם לְלַמֵּד אֶת בְּנָיו, וְצְרִיךְ לְהִרְבּוֹת בַּתְּפִלָּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂיֻזְמִין לוֹ מְלַמֵּד כְּשֵׁר וִירָא שָׁמַיִם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַלְקַל הֶבֶל פִּיהֶם הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַיְלָדִים. כִּי מְלַמֵּד שָׂאִין בּוֹ יִרְאֵת שָׁמַיִם מְזִיק לְקִדְשַׁת הַיְלָדִים שְׁלוֹמֵד עִמָּם. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצִּילֵנוּ מִמְּלַמְדִים שָׂאִינָם מְהֻנְגִים וְיֻזְמִין לָנוּ מְלַמְדִים כְּשֵׁרִים וִירָאִים.

לו

עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שְׂאָדָם לֹמֵד בְּעֵת לֹא טוֹבָה חֵם וְשִׁלּוּם, הֵינּוּ בְּעֵת עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וּמִתְחַזֵּק לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּלְקַיֵּם אֶת תְּלִמּוּדוֹ, כִּי הָעֵקֶר הוּא הַקַּיּוֹם, כְּמִבְּאֵר בְּדַבְּרֵי חֻכְמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה: (אֲבוֹת פ"א מ"ז) "לֹא הַמְּדַרְשׁ עֵקֶר אֱלֹא הַמַּעֲשֶׂה", עַל יְדֵי זֶה מְמַשִּׁיךְ עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד. הֵינּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֻסְדִּים רַבִּים וּמְגַרֵּשׁ מִפְּנֵיו כָּל מִינֵי דֵינִים וְקַטְרוּגִים. וְעַל יְדֵי זֶה

זוֹכָה לְתַקֵּן אֶת הַדְּבֹר, הֵינּוּ שְׂזוּכָה לְשִׁמּוֹר אֶת פִּי מִדְּבַר דְּבוּרִים
פְּגוּמִים, הֵינּוּ מְלִשׁוֹן הָרַע, רְכִילוֹת, לִיצְנוֹת, וְכוּ', וְזוֹכָה לְהִשִּׁיחַ לִפְנֵי
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לְבוֹ, לְהוֹדוֹת לוֹ עַל הַטּוֹבוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁעוֹשֶׂה
עִמּוֹ אֲפִילוֹ בְּשַׁעַת דְּחָקוֹ, וּלְבַקֵּשׁ מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְשׁוּעָה גְמוּרָה מִן
הַיְסוּרִים וּמִן הַדְּחָק שֶׁהוּא שְׂרוּי בָהֶם. וְגַם זוֹכָה לְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ בְּהִתְעוֹרְרוֹת וּבְאַמָּת גְּמוּרָה מֵעַמְקֵי לְבוֹ.

לח

עַל יְדֵי חֲדוּד שְׂכָלוֹ בַּתּוֹרָה, הֵינּוּ עַל יְדֵי שְׂמֻכְנִים אֶת מַחוֹ וְשְׂכָלוֹ
בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, שְׁלוֹמֵד וְחִפֵּץ לְהִבִּין בְּאַמָּת אֶת הַחֲכָמָה וְהַדַּעַת
הַמְּבַאָרִים בַּתּוֹרָה שְׁלוֹמֵד, בְּכַדֵּי לְהִתְעוֹרֵר לִירֵאת הַשֵּׁם וְקִיּוּם
הַתּוֹרָה, שְׁזָה הָעֵקֶר, עַל יְדֵי זֶה מִתְחַדְּדִים הַמוֹחִין שְׁלוֹ. הֵינּוּ שְׂזוּכָה
שְׂמַחוֹ וְחֲכָמְתוֹ יִתְגַּדְּלוּ, וּמִתְרַבֶּה בּוֹ הַדַּעַת הָאַמְתִּית לְהַכִּיר אֶת
גְּדוּלַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְאִזּוֹ כְּשֶׁדַּעְתוֹ וְחֲכָמְתוֹ מִתְגַּדְּלִים לְהַכִּיר אֶת
גְּדוּלַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִתְבַּיֵּשׁ הוּא מִפְּנֵי יִתְבָּרַךְ, עַל חֲטָאֵיו וְעוֹנוֹתָיו,
וּמִתְחַרֵּט מְאֹד עַל שְׂחָטָא נְגִדוֹ, וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה. כִּי עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה
הוּא הַחֲרָטָה עַל הַחֲטָאִים וְעוֹנוֹת שֶׁעָבַר מִקֵּדָם, וּלְהִתְחַזֵּק וּלְקַבֵּל
עַל עֲצָמוֹ לְהִבָּא שְׂלֵא לְחַטָּא עוֹד. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְאוֹר הַתְּפִלִּין,
הֵינּוּ לִירֵאת הַשֵּׁם בְּאַמָּת וְלַדַּעַת אֲמִתִּית, כְּמִבְּאֵר בְּלִקְוִטֵי מוֹהֲרֵ"ן
חֲלָק א' סִימָן ל"ח.

לט

על ידי פנים האמונה באים לבטול תורה. הינו על ידי שאינו מאמין
 שהשם יתברך מפרנס את האדם בהשגחתו הפרטית, רק נדמה
 לו שמתפרנס מהשתדלות ויגיעות וטרחות, על ידי זה הוא מטרד
 תמיד בהרבה יגיעות וטרחות בגלל פרנסה ומזון, ואין לו אף פעם
 פנאי לעסק בתורה. ובעבור חטא בטול תורה מתחייב בעניש גלות,
 וטלטול ונסיעות בדרךים. הינו שמכרח תמיד להיות נע ונד ומטלטל,
 לנסע ממקום למקום כדי לחפש פרנסה. אבל כשמאמין באמת
 בהשגחה פרטית, ובוטח בהשם יתברך שפודאי לא יעזבהו ויזמין לו
 כל הצרכיו ותיו, ומתחזק בכל יום לקבוע עתים לתורה, על ידי זה
 זוכה לפרנסה בנקל וברוח. הינו השם יתברך מזמין לו פרנסה
 בטרחות וביגיעות מעטות. ומה שהשם יתברך מזמין לו משמח
 אותו ומרגיש בה הרחבה, ושמח בחלקו תמיד יותר מבעשירות
 הגדולה ביותר.

מ

גם צריך לדעת ולזכור, כי בלמוד התורה צריך גם להשתמש במדת
 ההסתפקות. הינו כאשר חושק ללמוד הרבה ומתגברות עליו
 מניעות, עד שאינו יכול לעסק בתורה כרצונו, צריך הוא להסתפק
 במעט, כמה שמספיק ללמוד. לפעמים גם מתבלבל האדם מחמת
 שרואה שהזמן קצר והמלאכה מרבה. הינו שיש הרבה ללמוד ונכסף
 ללמוד את כל התורה כולה בזמן קצר, ומחמת שרואה שלא יוכל
 ללמוד את הכל, מתרחק הוא לגמרי מלמוד התורה, ואינו לומד

מאומה. על בן צריך לאחזו במדת ההסתפקות גם בלמוד התורה, וכשאינו יכול לעסק בריצונו מחמת מניעות אמתיות, הן מניעות של מרדות פרנסה, הן מניעות של חלי הגוף חלילה, או מניעות אחרות המונעות אותו מלמוד פראוי, צריך להסתפק במועט. ואותה תורה מועטת, צריכה להיות חשובה בעיניו מאד, וצריך הוא להתחזק מאד לא לבטל את המעט הזה חלילה. וכשתורה מועטת זו תהא חשובה בעיניו, בודאי יכסוף מאד להתחזק בלמוד התורה ביתר שאת, ככל יכולתו. אבל אם לא יחשוב פראוי את מעט הלמוד שזוכה ללמד על אף המניעות, יכול לגרם לו חלילה לבטל לגמרי מהלמוד. ובטול תורה לגמרי, אסור גדול הוא, כמבאר במסכת אבות (סוף פ"ב) "לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין להבטל ממנה". הינו, אינך חייב ללמד את כל התורה אם יש לך מניעות אמתיות המונעות אותך מעסק התורה פראוי, אבל לבטל את הלמוד לגמרי, בודאי אסור. וכל אדם חייב לעסק בתורה בכל יום ככל יכולתו, הן מעט הן הרבה. וכן כל אדם פשוט שאינו מבין בספרים בלשון קדש, חייב בכל יום ללמוד ספרי מוסר ושלחן ערוך בספרים המדפסים בבאור עברי. ומחמת זה סובב השם יתברך בימינו, שכמעט כל לומדי התורה מתרגמים, בכדי שכל האנשים הפשוטים יוכלו לעסק בתורה ולהבין את האמת, כמבאר בלקוטי הלכות בכמה מקומות.

מא

על ידי חדושי תורה אמתיים, נבראים שמים וארץ חדשים. הינו שעל ידי הבאורים והפרושים החדשים והאמתיים שאינם מפרשים, שמסבירים בהם את למודי התורה, שעל ידם מתעוררים ליראת השם וקיום התורה, על ידי זה מתחדשים השמים והארץ בכח חדש וכאלו נבראו מחדש. הינו שעל ידי החדושים האמתיים, כמבאר למעלה, משפעות כל מיני השפעות וברכות בעולם. אבל מצויים גם חדושי תורה של שקר, הינו שיש אנשים היודעים ללמוד ואומרים באורים ופרושים על למודי התורה, ואלה הם שקר גמור. כי לא טרחו לעמוד בנסיון ולשבר מניעות ונסיונות, ולא התגברו על עצמם להתרחק מתאוות ומדות רעות, ומחמת זאת תלמודם, באוריהם ופרושיהם, שקר גמור הם. ועל ידי תלמודם וחדושיהם מתרחקים חלילה מהשם יתברך, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ח. גם על ידי חדושי תורה של שקר, בא רעב לעולם ונזקת הפרנסה חס ושלום, וצריך מאד לבקש מהשם יתברך להנצל מחדושי תורה של שקר. התקון והעצה להנצל מחדושי תורה אלה הוא להשמר מאד מדבור ומשמיעת לשון הרע, להתחזק תמיד בשמחה, ובפרט להתרחק מן העצבות. ועל ידי זה יעזרהו השם יתברך לזכות לשכל ולדעת אמתיים להבין מי הם אנשי שקר שחדושי תורה שלהם שקר וכזב, ואזי ינצל מהם.

מב

עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה, הִינּוּ עַל יְדֵי לְמוֹד הַתּוֹרָה בְּאֵמֶת וְקִיּוּם הַלְמוּד לְמַעֲשֵׂה, זוֹכָה לְאַרְיכוֹת יָמִים. כִּי עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּאֵמֶת, לְשֵׁם שָׁמַיִם, הוּא קוֹרֵא לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ הַמְכַנֶּה "חַי הַחַיִּים", וּמְשִׁיךְ מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ חַיִּים וְאַרְיכוֹת יָמִים. וּכְשֶׁלּוֹמַד תּוֹרָה, צָרִיךְ לְהוֹצִיא אֶת הַתְּבוֹת מִן הַפֶּה, שֶׁעַל יְדֵי כֵךְ הוּא זוֹכָה לְקֹרֵא לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְהַמְשִׁיךְ מֵאֵתוֹ אַרְיכוֹת יָמִים וְטוֹבָה רַבָּה.

מג

עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּאֵמֶת, יְכוּל לִזְמַר מוֹסֵר וּלְהוֹכִיחַ אֶפִּילוֹ אֶת הַרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, אִף עַל פִּי שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ אֵלּוֹ דְבָרֵי הוֹכְחָה צְרִיכִים לָהֶם. כִּי מְצוּיִים כָּל מֵינֵי דְבָרֵי הוֹכְחָה, מוֹסֵר לְהַתְעוֹרְרוֹת, לְהַתְחַזְקוֹת, וְכֵן לְמַדּוֹת טוֹבוֹת. וְאֶפִּילוֹ הָאֲנָשִׁים שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹכִיחֵם אֵינָם קְרוֹבִים אֵלָיו בְּאִפְנֵי שְׂיוֹכַל לְהוֹכִיחֵם, אִף עַל פִּי כֵן, עַל יְדֵי עֶסֶקוֹ בַּתּוֹרָה בְּאֵמֶת כְּרֵאוּי, שׁוֹמְעִים הַרְחוֹקִים אֶת קוֹל הַכּוֹרֵז שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה. כִּי הַתּוֹרָה צוֹנַחַת תְּמִיד וְקוֹרֵאת לְאֲנָשִׁים הַרְחוֹקִים מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ: (מְשִׁלִּי א, כב) "עַד מָתִי פְתִים תֵּאֱהָבוּ פְתִי...". רַק אֵין שׁוֹמְעִים אֶת קוֹל הַתּוֹרָה, מִחֲמַת הַהֶסְתְּרוֹת הַרְבוֹת שֶׁנִּרְמְזוּ הָעוֹנוֹת. הִינּוּ מִחֲמַת שֶׁהָאֲנָשִׁים הָאֵלּוֹ מְשַׁקְעִים רַחֲמָנָא לְצִלָּן בְּעוֹנוֹת רַבִּים, וְעַל כֵּן הַתְּרַחֲקוּ מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִן הַתּוֹרָה, וְאֵינָם שׁוֹמְעִים אֶת קוֹל הַתּוֹרָה. וּמִחֲמַת עוֹנוֹתֵינוּ, הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ נֶעְלָם מֵאֵתָנוּ בְּהֶסְתֶּרָה שְׁבִתוֹךְ הַסְתֶּרָה, כְּמִבְּאֵר בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים ל"א): "וְאֵנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר". הִינּוּ, אִם תִּרְבוּ חֲלִילָה עוֹוֹן אֶתְרַחַק מֵאֵתְכֶם וְאֶסְתַּר עֲצָמֵי

מִכֶּם. אֲבָל עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּאֵמֶת, כְּמִבְּאֵר לְמַעַלָּה, מְגַלָּה כָּל מֵינֵי הַסְּתָרוֹת. הֵינּוּ עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה כְּרָאוּי הוּא פּוֹעֵל, שְׂאֵפִילוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁהִתְרַחֲקוּ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וּמִן הַתּוֹרָה, יִתְעוֹרְרוּ וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל הַתּוֹרָה וּמוֹסְרָהּ, עַד שְׁיָשׁוּבוּ אֶל ה'.

מִד

גַּם אֲנָשִׁים שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וּמִן הַתּוֹרָה, יְכוּלִים לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו עַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי בְּהִתְרַחֲקוּת יֵשׁ כִּמָּה מְדֻרְגוֹת, יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ רַק מְעַט קְרוֹבִים אֵלָיו יִתְפָּרֵךְ, הֵינּוּ לִירֵאת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וְהִתְרַחֲקוּ כָּל כֶּף עַד שֶׁשָּׂכַחוּ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חֵם וְשִׁלּוּם, וַיֵּשׁ אֲנָשִׁים שֶׁעוֹד זוֹכְרִים אוֹתוֹ יִתְפָּרֵךְ, הֵינּוּ שְׂלֵא הִתְרַחֲקוּ לְגַמְרֵי וּבְרִצּוֹנָם לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, רַק אֵינָם יְכוּלִים לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם וּלְשַׁבֵּר תְּאוּוֹתֵיהֶם וּמִדּוֹתֵיהֶם הֶרְעוֹת, שֶׁמִּחֲמַת זֹאת הֵם גַּם מְרַחֲקִים מִירֵאת הַשֵּׁם וּמְקִיּוּם הַתּוֹרָה. אֲבָל עַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה בְּאֵמֶת כְּרָאוּי, פּוֹעֵלִים שֶׁכֵּלֶם יִשְׁמְעוּ אֶת קוֹל הַכְּרוֹז וְהַתּוֹכַחָה שֶׁל הַתּוֹרָה בְּעֲצָמָה, וַיִּשׁוּבוּ כּוֹלֶם אֶל ה'.

מִה

כְּאֲשֶׁר אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, צְרִיךְ לְלַמֵּד בְּאֵפֶן שֶׁיִּקְבַּל מִלְמוּדֵי הַתּוֹרָה מִשְׁפָּטֵי אֵמֶת וְהַנְּהַגוֹת יִשְׂרָאֵל. הֵינּוּ עֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת וְדַעוֹת מוֹבּוֹת לְהַבִּין אֵיךְ לְנַהֵג כְּרָאוּי בְּכָל הַמִּדּוֹת וּבְכָל הַמַּעֲשִׂים, שְׁזֶה הָעֵקֶר. גַּם צְרִיךְ לְהַבִּין מִלְמוּדֵי הַתּוֹרָה שְׁלוֹמָה, מַה לֵּיעֵץ לְאֲנָשִׁים אֲחֵרִים שֶׁמְתִיעִצִים עִמוֹ, כִּי צַד לְנַהֵג בְּעִנְיָנֵיהֶם כְּפִי הָאֵמֶת וּכְפִי

הַתּוֹרָה. וְלֹא זֹכִים עַל יְדֵי אֲמוּנַת חֲכָמִים. הֵינּוּ עַל יְדֵי שְׁמֻקְרָב
בְּאֵמַת לְצַדִּיקֵי אֲמַת וּמֵאֲמִין בָּהֶם כְּרֵאוּי, וּמְקִיִּים עֲצוּתֵיהֶם וְדַעוּתֵיהֶם,
עַל יְדֵי זֶה זֹכֶה לְמִצְוֵא בְּכָל לְמוֹדֵי הַתּוֹרָה שְׁלוּמֵד, מִשְׁפָּטֵי אֲמַת
וְהַנְּהַגוֹת יִשְׂרָאֵל, שִׁידַע אֵיךְ לְנַהֵג בְּעֲצֻמוֹ בְּכָל דְּבָר, וְאֵף לְלַמֵּד
אֲחֵרִים.

מו

יֵשׁ בְּעוֹלָם סִפְרִים רַבִּים, וְעַתִּידִים לִהְיוֹת עוֹד סִפְרִים. וְכָל הַסִּפְרִים
הָאֵלֶּה נְחוּצִים מְאֹד לְעוֹלָם, וְאִסּוּר לְלַעֵג וּלְכַזּוֹת שׁוּם סֵפֶר מִן
הַסִּפְרִים הָאֵלֶּה. כִּי הַדְּעוּת שֶׁל הַסִּפְרִים הַנּוֹפְרִים מִיִּסּוּדוֹת עַל
תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה. הֵן שֶׁבְּכַתֵּב הֵן שֶׁבְּעַל פֶּה. אֲבָל הַסִּפְרִים שֶׁנִּתְחַבְּרוּ
בְּעֵינֵי חֲקִירוֹת וְחֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הֵינּוּ אֲפִיקוֹרְסוֹת, מִסִּפְרִים כְּאֵלוֹ
צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מְאֹד, כִּי הֵם מְזִיקִים מְאֹד לְאֲמוּנָה וּלְיִרְאַת הַשֵּׁם,
שֶׁהֵם יִסּוּד וְשִׁרְשׁ הַיְהוּדוּת. וְכִי שְׁלֹעֵג וּמְכַזֵּה סֵפֶר מִן הַסִּפְרִים
שֶׁנִּתְחַבְּרוּ עַל פִּי תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה שֶׁקְּבַלְנוּ מִסִּינֵי, יִשְׁפֹּט וְיַעֲנֹשׁ
מֵהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד בְּבִלְבוּל מִח. הֵינּוּ שְׁלֵא יוּכַל לְמִצְוֵא אֵף פְּעַם עֲצוֹת
אֲמִתִּיּוֹת בְּכָל לְמוֹדֵי שְׁוִלְמֵד, וְתָמִיד יִסְתַּפֵּק וְלֹא יֵדַע שׁוּם עֲגִנָּן
לְאִשׁוּרוֹ אֵיךְ לְנַהֵג כְּרֵאוּי. הַתְּקוּן לְמִי שֶׁבּוֹ וְלוֹעֵג לְסִפְרֵי אֲמַת הוּא,
שִׁישׁוּב בְּתוֹשֻׁבָה אֲמִתִּית, הֵינּוּ שִׁיתְחַרַּט בְּאֵמַת עַל מַה שֶׁפָּגַם
בְּכּוֹתוֹ וּבְלַעֲגוֹ לְסִפְרֵי הָאֲמַת שֶׁנִּתְחַבְּרוּ עַל פִּי תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה,
וְיִתְחִיל מִחֲדָשׁ לְהַחֲשִׁיב וּלְהֵאֲמִין בְּכָל הַסִּפְרִים שֶׁנִּתְחַבְּרוּ עַל פִּי
תּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב וְשֶׁבְּעַל פֶּה, כְּמִבְּאֵר לְמַעְלָה. עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְתַקּוּן

הַפּוֹחַ, וְיִוְכַל לְמַשְׁךָ וּלְמִצָּא עֲצוֹת שְׁלֵמוֹת וְאַמְתִּיּוֹת בְּכָל לְמוֹדֵי הַתּוֹרָה שִׁילְמָד.

מז

מִי שֶׁזָּכָה לְחֵדֶשׁ חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה, הֵינּוּ שְׂזוּכָה לְהִבִּין בְּאוּרִים וּפְרוּשִׁים אֲמִתִּיִּים הַמְּסַגְּלִים לְחֵדֶשׁ וּלְעוֹרֵר אֲנָשִׁים לְיִרְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, בְּאוּרִים וּפְרוּשִׁים כְּאֵלוֹ - מְכַנִּים חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה, כִּי הֵם מְסַגְּלִים לְחֵדֶשׁ אֲנָשִׁים וּלְעוֹרֵרם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׂזָה הָעֵקֶר. וְאִם הָאָדָם שֶׁמְבִין אֶת הַפְּאוּרִים וְחֲדוּשֵׁי הַתּוֹרָה, מְלַמֵּד אוֹתָם לְאַחֵרִים בְּאַמֶּת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁלֹּא לְשֵׁם כְּבוֹד, מְמוֹן וְכִיּוּצָא בְּאַלֶּה, רַק עַל מְנַת לְעוֹרֵר לְבָם לְיִרְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, צָרִיךְ הוּא לְהֶאֱמִין גַּם בְּעֲצֻמוֹ, הֵינּוּ שִׁיאֲמִין שִׁישׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁעֲשׂוּעִים גְּדוֹלִים מְחֲדוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ. וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְכַתֵּב אֶת בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה וְהַפְּרוּשִׁים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ זָכָהוּ לְמִצּוֹא בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עַד שֶׁמְחֲדוּשִׁים אֵלּוֹ יֵצְאוּ סְפָרִים קְדוּשִׁים, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתְּקִים כָּל מִינֵי דִינִים שֶׁבְּעוֹלָם. הֵינּוּ עַל יְדֵי שֶׁאֲנָשִׁים שִׁילְמָדוּ אֶת הַסְּפָרִים הָאֵלּוֹ, יִתְעוֹרְרוּ לְיִרְאַת הַשֵּׁם וּלְקִיּוּם הַתּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטְּלוּ מִן הָעוֹלָם יְסוּרִים וְצָרוֹת וְיִבֹּאוּ לְעוֹלָם יְשׁוּעוֹת וְחֶסֶדִים.

מח

עַל יְדֵי לְמוֹד פּוֹסְקִים, הֵינּוּ לְמוֹד שְׁלַחַן עָרוּךְ, בְּכַדֵּי לְדַעַת אֶת הָאָסוּר וְאֶת הַמְּתָר וְכו', וְעַל יְדֵי שְׁלוֹמְדִים הַלְכוֹת וְעֲצוֹת שֶׁבְּסְפָרֵי צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים, לְדַעַת אִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּאִמוּנָה שְׁלֵמָה

בהשגחה פרטית וקיום התורה, שזה העקר, על ידי זה מבטלים מחלקת הן בשרשה, הינו בשמים, והן למטה בעולם, ומתבטלת מחלקת היצר הרע שפלב כל אדם. הינו שמתבטלות הקשיות, הכפירות ובלבולי האמונה שהיצר הרע מכנים בלבו של כל אדם, שמחמת זאת לבו נחלק מהשם יתברך חלילה, ואינו יכול להתפלל כראוי. כי עקר המניעה שמחמתה אי אפשר להתפלל כראוי, הינו שאין התפלה חשובה חלילה בעיניו עד שאינו מקשיב לתבות התפלה שאומר, דבר זה נובע רק מחמת אמונה שאינה שלמה. כי אלו היה יודע האדם ומאמין באמת בכל לבו ש"מלא כל הארץ כבודו" (ישעיהו, ג), ושהשם יתברך שומע כל מלה מתפלתו, בודאי היה מתפלל בהתעוררות גדולה וברב התלהבות, והיה נוהר לכון לתבות התפלה שמוציא מפיו רק מחמת שאינו שלם וחזק באמונה כראוי, לכן אין התפלה חשובה אצלו כראוי ואינו מדקדק לכון לבו בתפלתו. על כן התקון והעצה לחסרון האמונה הוא למוד פוסקים, הינו למוד שלחן ערוך, לדעת את האסור ואת המתר, וכן צריך ללמוד הלכות פסוקות מספרי צדיקים, לדעת איך להתחזק באמונה ויראת השם, במבאר למעלה בסעיף זה. כי למוד שלחן ערוך על מנת לקיים, במבאר בשלחן ערוך (יו"ד סימן רמו) מסגל מאוד להכניע ולכבול את הרע שבאדם, במבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ח' בתורה "ראיתי מגורת זהב". ולמוד הלכות מספרי צדיקי אמת, כדי להתחזק באמונה ויראת השם כראוי, בודאי מסגל להכניע ולכבול את הקשיות ואת הכפירות שיצר הרע מכנים ללב. ומי שמקיים זאת, הינו למוד שלחן ערוך ולמוד ספרי מוסר מצדיקי אמת, במבאר

לְמַעַלְהָ, לְבוּ אִינוּ נֶחְלַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִכּוֹל לְעַבְדּוֹ בְּכָל לִבָּבוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה זֹכָה לְדַעַת וְשִׁכְל אֱמִתִּיִּים פִּיֶּצֶד לִישֵׁב אֶת הַקְּשִׁיּוֹת וּלְכַפֵּל אֶת הָאִפִּיקוֹרְסוֹת שֶׁבְּלֵב, וְזֹכָה לְהִתְפַּלֵּל בְּאַמֶּת כְּרְאוּי, בְּכָל לִבָּבוֹ.

מט

עַל יְדֵי הַיְגִיעָה בַּתּוֹרָה כְּרְאוּי, הֵינּוּ שֹׁמְכֵנִים אֶת כָּל מִחוּ וְלָבוּ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, שְׁלֹמִיד עַד שְׁזֹכָה לְהִבִּין כְּרְאוּי אֶת תְּלִמּוּדוֹ, בְּאִפְּן שְׁיֻכַּל לְהִתְעוֹרֵר לְיִרְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, עַל יְדֵי זֶה מְרַפָּא אֶת הַנֶּפֶשׁ. הֵינּוּ שֹׁנְשֵׁמְתוֹ מִתְרַפָּאֵת מִן הַפְּגָמִים שֶׁנַּעֲשִׂוּ עַל יְדֵי הַחַטָּאִים וְעוֹנוֹת שֶׁעָבַר וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה אֶת נִשְׁמָתוֹ לְשָׂרְשָׁה וּמְמַתִּיק כָּל מִינֵי דִינִים. הֵינּוּ שֹׁמְתֵבְטָלִים עַל יְדֵי זֶה כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים בְּכָלֵל וּבִפְרָט. הָאָדָם הָעוֹסֵק בְּלִמּוּד תּוֹרָה בְּאִפְּן הַמְבַּאֲר לְמַעַלְהָ, נוֹטֵעַ עֲצֵי חַיִּים שְׁיִישׁ בָּהֶם כָּל מִינֵי רִפּוּאוֹת. הֵינּוּ שְׁיֻכַּל לְפָרֵשׁ וּלְהַסְבִּיר אֶת לְמוֹדֵי הַתּוֹרָה בְּאִפְּן כְּוֵה שֶׁתַּכְנֵם חַיּוֹת וּרְפּוּאָה בְּנִשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִּיּוֹת לְכָל אָדָם הַשׁוֹמֵעַ אֶת הַבְּאוּרִים וְאֶת הַפְּרוּשִׁים הָאֱמִתִּיִּים וְגַם מְחַדֵּשׁ וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. הֵינּוּ בְּלִמּוּד תּוֹרַת אֱמֶת מְכֻנִּים כַּח בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּמְגַלֶּה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם, שְׁזֵה עֵקֶר תְּכֵלִית כָּל הָעַבּוּדָה שֶׁל כָּל אָדָם, הֵינּוּ שְׂדוּקָא עַל יְדוֹ יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם.

נ

מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְאִינוּ יִכּוֹל לְהִבִּין תְּלִמּוּדוֹ, מְכָל מְקוֹם גַּם זֶה טוֹב מְאֹד אִם מְכֻן הוּא לְבוּ לְשָׁמַיִם. כִּי כָּל דְּבוּר מִלְּמוּדוֹ עוֹלָה

להשם יתברך, והשם יתברך שמח בו, ומלמודים כאלו נטעים עצים
בחנינת "ערבי נחל". (ע' זהר קדושים דף פה)

נא

בלי עסק התורה אי אפשר לחיות. פי בלי דעת תורה אין יודעים
איך לנהוג בשום מדה טובה, ובפרט כיצד להנצל ממדות
רעות. פי לפעמים בוער לבו של אדם להשם יתברך יותר מדי, הינו
שמתעורר ל"פרומקייט" (יראת שמים) במדה יתרה שלא כפי מדרגתו,
וכשמתעורר למעלה ממדתו, עלול חלילה להזנק. פי על ידי
התעוררותו עלול לבצע פעולות שייכול להזנק על ידן חס ושלום.
אבל על ידי עסק התורה באמת כראוי, זוכה לדעת, ומבין איך
לצמצם את ההתעוררות כדי להתאימה לפי מדתו ומדרגתו.
ולפעמים בוער חלילה האדם לתאוות ומדות רעות, שאלו יכולים
להזיק חלילה אפילו לגופו, ובלי דעת תורה ובפרט בלי דעת צדיקי
אמת, אין יודעים איך להכניע ולבטל את התבערה הרעה. אבל על
ידי למוד התורה באמת, כראוי, ובפרט על ידי למוד הדעת של
צדיקי אמת, זוכה לדעת אמתית, לדעת איך להכניע ולבטל את
התבערה הרעה של התגברות היצר, ויודע איך לנהוג בכל המדות
טובות, כל איש לפי מדרגתו. מכאן מכאן פי עקר החיות הוא רק
על ידי דעת תורה ודעת אמתית מצדיקי אמת.

נב

עקר התשובה הוא רק על ידי עסק התורה באמת. הינו על ידי
למוד תורה בעיון גדול עד שזוכה להבין דבר מתוך דבר. הינו
שמבין בלמוד התורה שלומד באורים ופרושים אמתיים שאינם
מבארים בפרוש. ואם מכון לשם שמים באמת, הרי זו תשובה
גמורה, שהופך לאדם חדש כמו שנברא זה עתה. כי בלי דעת תורה
הרי הוא בהמה בדמות אדם, אבל כשזוכה לדעת תורה הוא
בכחינת אדם, על פן דומה הוא כנברא מחדש, וזוכה לישוב הדעת,
ולעורר רחמי השם יתברך, ולישועה גדולה בשלמות.

נג

התורה שלומד, אפילו ביחידות, טוב שיפרש אותה בלשון שמבין,
ובפרט בשלומד ברבים צריך בודאי להסביר את למוד
התורה בלשון כזו שכל השומע יבין. כי זה מוכה לעולם, כי דעת
התורה נכנסת לאנשים פשוטים על ידי ההסברה פראוי. כך מבאר
בלקוטי הלכות.

נד

כל ספר שאדם לומד צריך למצוא בו את עצמו. הינו שעל ידי
הלמוד ירגיש פחיתותו, שפלותו והתרחקותו מהשם יתברך,
ויפיק מן הלמוד מוסר והתעוררות להתקרב לעבודת השם יתברך.
וכשלומד בעיון ואמת, הינו שמוצא עצמו בתלמודו, כמבאר בסעיף
זה, סימן הוא שחפץ לעשות רצונו יתברך, כמבאר בתהלים (מ, ח ט)

"הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי, לעשות רצונך אלקי הפצתי"
 הינו בשלומד בספר ומוצא שם את עצמו, סימן הוא שרוצה לעשות,
 הינו לקים רצונו יתברך.

נה

בשארדם אומר תורה ברבים צריך להיות ראוי לכך, הינו שתהיה
 בו יראת שמים ואמת כראוי, עד שיוכל בדברי תורתו
 לעורר את השומעים לדבריו ליראת השם וקיום התורה, שזה עקר
 הפונה של למוד ברבים. גם צריך המלמד ברבים לכוון שכל אדם
 המקשיב לדבריו ישמע רק את השיד לו. ואמנם אם הלומד ברבים
 מכוון רק לשם שמים, הינו לעורר לב האנשים ליראת שמים וקיום
 התורה, אזי השם יתברך מסבב שכל אדם השומע את דברי תורתו,
 ישמע רק את הדבורים השכיבים אליו, ומה שאינו שיד אליו, אינו
 שומע כלל, או ששומע ושוכח, כמבאר ומרמז בלקוטי מוהר"ן חלק
 א', (סימן ס') בתורה "פתח רבי שמעון" סעיף ז'. ואם הלומד ברבים
 אינו ראוי שיעשו התקונים האלו על ידו, כמבאר בסעיף זה, ואף על
 פי כן מלמד הוא ברבים, על ידי זה יכול להתגבר עליו תאות נאוף
 רחמנא לצלן. כי עבודה גדולה היא לומר תורה אפילו ליחיד, ובפרט
 לרבים. עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קל"ד.

נו

באשר אדם לומד תורה של תנא או צדיק, צריך לתאר במחשבתו
 את דמותו של התנא והצדיק. הינו שצריך לחשב שהתנא

והצדיק שלומד חדושי תורתם, עומדים על ידו ומקשיבים לקולו,
ועל ידי זה נצול משכחה.

נו

על ידי שמרגיש מתיקות בתורה, הינו שלומד תורה ומרגיש חיות
בלמודו, על ידי זה נצול מלהיות אלמן, רחמנא לצלן.

נח

מי שזוכה לחדש חדושי דאורייתא שיש בהם ממש, הינו שמבאר
ומסביר את למודי התורה בבאורים ופרושים המעוררים אנשים
ליראת השם וקיום התורה, ובאורים ופרושים אלו מכנים חדושי
תורה כי על ידם מתחדשים אנשים ומתעוררים לאהבת תורה
ויראת שמים, האדם הזוכה לעסק בחדושי התורה הנזכרים למעלה,
צריך לבבות לפני השם יתברך קדם תלמודו, ולבקש ממנו שיעזרהו
לעסק בחדושים באמת לאמתו בלי שום שקר, ועל ידי זה ינצל
מהסטרא אחרא ומהקליפות שלא יינקו מחדושויו. הינו השם יתברך
יעזרהו להנצל מכל מיני דעות כוזבות, ויזכה לעסק בחדושי
דאורייתא לשם שמים באמת.

נמ

יש אנשים שאומרים תורה שהיא למטה רחבה מאד, הינו שאומרים
תורה בכנגות גדולות ובהשגות גבוהות, ומחמת זאת נדמה
להם שהתורה שהם אומרים, היא גדולה ורחבה. אבל למעלה

בשרש, תורתם קמנה וקצרה. כי למעלה בקדשה לא נשאר מתורתם רק ניצוץ קטן. הינו שבתורתם אין חשיבות גדולה, ואין יוצא מתורתם תכלית נכונה. כי תורתם אינה יכולה לעורר לב אנשים לעבודתו יתברך. אבל יש צדיקי אמת שאומרים תורה, ותורתם נראית כקצרה למטה, הינו שאומרים תורה שלא בכונות גבוהות והשגות גדולות, בכדי שכל אדם יוכל להבין את דברי תורתם, ומחמת זאת נדמה כי דברים פשוטים אמרו שאין בהם חשיבות כראוי. אבל למעלה בשרש, תורתם רחבה מאד, הינו שיש להשם יתברך שעשועים רבים מתורתם, כי התכלית היוצאת מהם היא טובה מאד. הינו שכל מיני אנשים מתעוררים על ידי תורתם ליראת השם וקיום התורה, שזה עקר הכונה של כל השגות וכונות התורה.

ם

אפילו אדם פשוט, אם יסתכל ויעיין בספר באמת ובכל לבו ומחו יביט באותיות התורה אשר בספר בו הוא לומד, יכול לראות בספר חדושים רבים ונפלאות. ואי אפשר להסביר מה פרוש "חדושים רבים ונפלאות", כי בדבר זה מצויים פרושים רבים. רק שאסור לעשות זאת כנסיון, הינו שאסור להתבונן בספר על מנת למצוא דוקא חדשות ונפלאות, רק צריך ללמד כל למוד בתורה בתמימות ובפשיטות, לשם שמים באמת. ואם יביט באותיות התורה שבספר בשלמות כראוי, בודאי יעזרהו השם יתברך ויזכה לראות חדשות ונפלאות. אבל העקר הוא לכונן באמת כדי לזכות

לקרבת השם ותברך ולא חלילה על מנת להתנאות בדיעות והשגות, כך מבאר בלקוטי הלכות.

סא

כל אדם צריך לקבע לו בכל יום עת לעסק התורה, ואפילו הוא עסוק במיני טרדות ובכמה עסקים. כי גם מי שיש לו הרבה טרדות ועסקים, הן של פרנסה הן של ענינים נחוצים אחרים, לא יתכן שלא יוכל להפריש מזמנו על מנת שיעסק בתורה, ביום או בלילה. רק צריך לרצות באמת לקבע עתים לתורה, ואזי בודאי יעזרהו השם ותברך שיוכל לקיים רצונו. כמבאר בדברי חכמינו זכרונם לברכה (יומא ל"ח) "הבא לטהר מסייעין לו". הינו, מי שחפץ באמת לקיים את רצונו ותברך, אזי השם יתברך מסיעו שיוכל לקיים רצונו.

סב

חיוב גדול הוא על כל אחד מישראל, ללמד בכל יום שעור פוסק, הינו שלחן ערוך. ואם אינו יכול ללמד בשלחן ערוך בלשון הקדש, צריך ללמד בשפה המובנת לו. וחשיבות הלמוד בשלחן ערוך, הן בלשון הקדש, הן בלשון המפרת לו, אחת היא וללא שום חלוק ביניהם. ואפילו שאין לו פנאי, מחמת שעסוק במטרדות נחוצות, הן בפרנסה, הן בענינים אחרים, או בנסעו בדרך, שמחמת זאת אינו יכול ללמד בראוי, אף על פי כן צריך ללמד סעיף אחד בשלחן ערוך אפילו שלא בסדר למודו שהוא לומד בכל יום, בכדי שלא ימנע

עצמו אפילו יום אחד מלמוד שלחן ערוך. אבל פשאין זמנו דחוק, צריך ללמוד ארבעת חלקי השלחן ערוך בסדרם, בכל יום ויום פפי מה שיוכל להספיק, עד שיוזכה לסיים את כל השלחן ערוך. וגם לאחר שסיים צריך להתחיל מחדש וללמוד בסדר עד שסיים פעם נוספת את למוד השלחן ערוך, וכן צריך לנהוג כל ימי חייו. וזה תקון גדול לכל הפגמים שפגם מחמת עוונות וחטאים. כי על ידי למוד פוסקים, הינו שלחן ערוך, מבררים את הטוב מן הרע, שהוא כלל כל התקונים.

סג

על ידי למוד פוסקים, הינו שלחן ערוך, לשם שמים באמת כראוי, זוכה להיות בעל הבית ומושל על הארץ, ועל ידי זה זוכה להקים שערי גן עדן, וזוכה להבין חכמה עילאה וחכמה תתאה. הינו שזוכה לדעת ולשכל אמתי לדעת איך לנהוג ברוחניות בכל עניני עבודת ה' באפן שיניצל ממכשול שזה מכנה "חכמה עילאה". וכן ידע איך לנהוג בגשמיות בכל עניני הגוף על מנת שיניצל ממכשול, שזה מכנה "חכמה תתאה".

סד

תינוקות של בית רבן באשר מתחילין ללמוד חמש, מתחילים הם מספר "ויקרא". כי בחמש "ויקרא" מדבר מענין הקמת המשכן שאז החל השם יתברך לדבר עם משה רבנו עליו השלום. ומחמת שהתינוקות מקבלים את הכל פיהם מן המשכן, על ידי

צדיקי הדור, הינו שאם מדריכים אותם בדרך האמת, כפי דעותיהם של צדיקי הדור, אזי בודאי הכל פיהם טהור וקדוש הוא מאד ומקבלים אותו מן המשכן, מחמת זאת מתחילים הם ללמד את התורה מחמש "ויקרא".

סה

על ידי למוד הלכות, הן הלכות שלחן ערוך, אם לומד באמת בכדי שידע מה אסור ומה מותר, ובעקר כדי לקיים דברי חכמינו וזרונם לברכה (אבות א, יז) "לא המדרש עקר אלא המעשה", הן שלומד למודים אמתיים מצדיקי אמת, שמלמדים את האדם איך לנהוג בחייו, שמחמת זאת מכנים הלמודים האמתיים של צדיקי אמת בשם "הלכות", כי הם מלמדים את האדם איך לנהוג בדרך התורה בלי שום מכשול, ובפרט בשזוכה לחדש בלמודי אמת הנ"ל, הינו שזוכה למצוא בלמודי האמת הנזכרים למעלה, באורים ופרושים אמתיים, המסגלים לחדש את האדם ולעוררו ליראת השם וקיום התורה, כל זה הוא בבחינת "שעשועי עולם הבא". הינו אם לומד את הלמודים הנ"ל באמת כראוי, מרגיש הוא בלמוד תענוג של עולם הבא. ועל ידי זה זוכה להולדה בנקל, הן הולדת בנים בגשמיות, הן הולדת מצוות ומעשים טובים, שזה עקר הולדה, כמבאר בדברי חכמינו וזרונם לברכה, (מדרש תחלת פ' נח והובא ברש"י שם) שעקר תולדות של צדיקים הם מצוות ומעשים טובים. ועל ידי זה נצול מכל מיני צרות.

סו

עַל יְדֵי שְׂמִיטָה תְּלִמְדֵי חֻכְמֵי אֲמִתִּיּוֹת מִתְּלִמּוֹדֵם, נַעֲשֶׂה חוֹלָה בְּרַגְלָיו.

סז

מִי שֶׁמְלַמֵּד תּוֹרָה בְּרַבִּים וְתִלְמִידִים רַעִים מְקַשִּׁיבִים לְתִלְמוּדוֹ, עַל יְדֵי זֶה בָּאָה לְעוֹלָם עֲצִירַת גְּשָׁמִים, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְּפַס לְתַפְיֹסָה. הַעֲצָה שְׂלֵא לְהִזְנוֹק עַל יְדֵי הַתְּלִמִּידִים הַבְּלָתִי מִהַגְּנִיּוֹת, מְבֹאֲרֵת בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרֵי חֶלֶק א' סִימָן ס' בְּתוֹרָה "פֶּתַח רַבִּי שְׂמַעוֹן", שֶׁהַמְּלַמֵּד בְּרַבִּים יֵהָא לְמוֹדוֹ "עַל מְנַת לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת". הֵינּוּ שְׂלֵא יִכּוֹן לְשַׁקֵּר, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, לְמַמּוֹן, כְּבוֹד וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה, רַק בְּנִתּוֹ תִּהְיֶה לְהַכְנִיּוֹת יִרְאַת שָׁמַיִם וְקִיּוֹם הַתּוֹרָה בְּשׂוֹמְעֵי לְקוּחוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ יִשְׁמְרֵהוּ וְיַעֲזֹרֵהוּ שְׂדֵבּוּרֵי תְּלִמּוֹדוֹ לֹא יִכְנָסוּ לְדַעוֹתֵיהֶם שֶׁל הַתְּלִמִּידִים הַבְּלָתִי מִהַגְּנִיּוֹת, וְאֵת שִׁישְׁמְעוּ יִשְׁכַּח מֵהֶם, וְלֹא יֵצֵא חֲלִילָה שׁוֹם נֶזֶק חֶסֶד וְשָׁלוֹם מִתְּלִמּוֹדוֹ, רַק אֲדַרְבָּה, טוֹבוֹת רַבּוֹת יִבּוֹאוּ עַל יְדֵי זֶה.

סח

עַל יְדֵי כְּבוֹד הַתּוֹרָה בָּאִים גְּשָׁמִים לְעוֹלָם. הֵינּוּ, עַל יְדֵי לְמוֹד הַתּוֹרָה שְׁלוֹמִידִים לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּכַדֵּי לְהַתְּעוֹרֵר לִירְאַת הַשֵּׁם, וּבְפֶרֶט אִם לֹמֵד בְּכַדֵּי לְהַגִּיעַ לְאִמּוּנָה אֲמִתִּית וְשְׁלֵמָה, [כִּי תַכְלִית כָּל לְמוֹדֵי הַתּוֹרָה הִיא בְּכַדֵּי לְהַכְנִיּוֹת בְּאֶדָם אִמּוּנָה בְּשְׁלֵמוֹת, בְּמִבְאֵר בְּלִקּוּטֵי הַלְכוֹת עַל הַפְּסוּק (תְּהִלִּים קיט, פו) "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אִמּוּנָה", הֵינּוּ

שְׁהַתְּכִלִּית שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הִיא רַק לְמַעַן הָאֱמוּנָה
 בְּשִׁלְמוֹת], עַל יְדֵי עֶסֶק תּוֹרָה כּוֹה, נִתְגַּלָּה כְּבוֹד הַתּוֹרָה. וְעַל יְדֵי
 הַתְּגַלּוֹת כְּבוֹד הַתּוֹרָה בָּאִים גְּשָׁמִים לְעוֹלָם, וְשִׁפְעַת בְּרָכָה וַיִּשְׁוַעַה
 יוֹרֵד לְעוֹלָם, כַּמְּבָאָר בְּלִקוּטֵי הַלְכוֹת.

ס

סְגוּלָּה לְהַתְּמַדָּה הִיא, לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר שׁוּם רַע עַל שׁוּם אִישׁ
 מִיִּשְׂרָאֵל. וְאֲדַרְבֵּה, צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל לְמִצְוֵי זְכוֹת וּנְקֻדּוֹת
 טוֹבוֹת בְּכָל יְהוּדִי, אֲפִילוֹ שֶׁלְּכֹאֲוָרָה נִדְמָה כִּי רָשָׁע הוּא, כִּי צָרִיךְ
 לְהַשְׁתַּדֵּל לְמִצְוֵי בּוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כִּי אֵינוֹ רָשָׁע, כַּמְּבָאָר בְּלִקוּטֵי
 מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן רפ"ב. וְעַל יְדֵי שֶׁדֵּן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְכַף
 זְכוֹת, זוֹכֵה לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּחֶשֶׁק וּבְהַתְּמַדָּה. אֲבָל צָרִיךְ לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא
 לְפֹּל לְמַדּוּתֵיהֶם הָרַעוּת שֶׁל עוֹבְרֵי עֲבָרָה שְׂאוֹתֶם דְּגִים לְכַף זְכוֹת.
 וְגַם צָרִיךְ לְהַתְּבַנֵּן הַיֵּטֵב אִם הָאֲנָשִׁים אוֹתָם הוּא דֵּן לְזְכוֹת,
 מִתְקַרְבִּים לַיְהוּדוֹת עַל יְדֵי זֶה, כִּי אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְדוֹן לְזְכוֹת כְּרֵאוּי,
 עֲלוּל לְמוֹד זְכוֹתוֹ לְרַחֵק חֲלִילָה מִן הָאֱמֶת עוֹד יוֹתֵר, כַּמְּבָאָר
 בְּלִקוּטֵי הַלְכוֹת.

ע

עַל יְדֵי לְמוֹד הַזְהֵר הַקְּדוּשָׁה, זוֹכֵה לְלַמֵּד בְּחֶשֶׁק כָּל מִינֵי לְמוּדִים שֶׁל
 הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. גַּם לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַזְהֵר מְסַגְּלֵת מְאֹד
 וּמַעֲזֵרֶת אֶת הַלֵּב לְעַבֹּדְתוֹ יִתְפַּרֵּד.

עא

רבי שמעון בן יוחאי קדש ביותר את לשון התרגום, הינו ארמית, על ידי חבורו את הזוהר בלשון תרגום, עד שאפילו שאר דברי תורה הנכתבים בלשון זו, בכחם לעורר את האדם לעבודת השם יתברך.

עב

יש בתורה געימות, והעקר הוא שיוזכה להרגיש את הנעם הזה. לזכות להרגיש את נעם התורה, אפשר רק על ידי תקון הכבוד. הינו בשהקדוש ברוך הוא שולח לו איזה כבוד, שלא יקחנו לעצמו. הינו, שלא ישתמש בכבוד זה לשום הנאה או לגאות עבור עצמו, רק יקריב את הכבוד להשם יתברך. הינו, בכח כבוד זה יזכי אנשים בדברי מוסר, לחזקם בעבודת ה' וקיום התורה. כי דבוריו יתקבלו אצלם מחמת מעמדו, ועל ידו יתקרבו אנשים להשם יתברך. וזה בודאי תקון הכבוד, כי על ידי זה מתגדל כבוד השם יתברך בעולם. ועל ידי מצות צדקה, ובפרט צדקה עבור ארץ ישראל, על ידי זה זוכים למוחין דארץ ישראל, הינו לחכמת ארץ ישראל, שבה מצוי עקר נעם התורה. ולחכמת ארץ ישראל אי אפשר לזכות רק על ידי התקרבות אמתית לצדיקים אמתיים המקרבים אנשים להשם יתברך. כי עקר קדשת ארץ ישראל נעשית רק על ידי צדיקי אמת הנ"ל. כך מבאר בלקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן מ'. אשרי האיש שזוכה למוחין דארץ ישראל, הינו לחכמת ארץ ישראל, כי הוא יודע ומרגיש את נעם התורה.

עג

מי שְׁלֹמֵד תּוֹרָה בְּאַמֶּת, יְכוּל לְדַעַת עֲתִידוֹת מִן הַתּוֹרָה.

עד

בְּשִׁלּוֹמֵד אֶת סִפְרֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקֵי אַמֶּת, צָרִיךְ לְלַמֵּד בְּעֵינַיִם וּמְתִינֹנֹת גְּדוּלָה, בְּכַדֵּי שְׂיָבִין אֶת חֲדוּשֵׁיהֶם הַנִּפְלְאִים, אֶת עֵמֶק דְּבָרֵיהֶם וּמְתִיקוֹתָם. כִּי הַדְּעוֹת הַנִּכְתָּבוֹת עַל גְּבֵי הַסֵּפֶר, אוֹרֵם עֲלוּם וּמְכַסֶּה. כִּי תִכַּף שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֵן סֵפֶר, וְאֶפִּילוּ מִן הַתּוֹרוֹת הַגְּדוּלוֹת וְהַנְּשָׁנָבוֹת בְּיוֹתֵר, מְכַסִּים אֶת הַסֵּפֶר הַרְבֵּה הַרְבֵּה הַסְּתָרוֹת הַמְעֲלִימִים וּמְכַסִּים אֶת אוֹר הַתּוֹרוֹת שֶׁמֵּהֵן נַעֲשֶׂה הַסֵּפֶר, וְאֶפִּילוּ כְּרִיכַת הַסֵּפֶר מִסְתִּירָה הַרְבֵּה מְאוֹר הַסֵּפֶר. עַל כֵּן צָרִיךְ לְעֵינַיִם הַיֵּטֵב בְּסִפְרֵי הַצַּדִּיקִים בְּהֵם הוּא לּוֹמֵד, בְּכַדֵּי שְׂיָבִין וְיִרְגִּישׁ כְּרְאוּי אֶת הַחֲדוּשִׁים הַנִּפְלְאִים אֲשֶׁר בָּהֶם.

עה

לוֹמְרֵי תּוֹרָה צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה. הֵינּוּ, לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ אֶת לְמוֹדֵי הַתּוֹרָה בְּאִפְּן כּוֹה, שֶׁהָאֲנָשִׁים הַשׁוֹמְעִים אוֹ הַלּוֹמְדִים אֶת חֲדוּשֵׁיהֶם וּבְאוּרֵיהֶם יִתְעוֹרְרוּ וְיִתְחַדְּשׁוּ לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֶה תִּקּוֹן גְּדוֹל לְהַרְהוּרִים. הֵינּוּ, עַל יְדֵי הַחֲדוּשֵׁי תּוֹרָה כַּנִּזְכָּר לְהַנְצִיל מֵהַרְהוּרִים רָעִים, וְזוֹכָה לְמַחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְנִקְיוֹת. גַּם בְּשַׁעַת הַזְּוֹג צָרִיךְ לְחַשֵּׁב בְּדַבְרֵי תּוֹרָה כָּל אֶחָד לְפִי מִדְּרָגָתוֹ.

עו

כְּשֶׁלּוֹמֵד עֲנִינֵי פְרַעְנוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, הֵינּוּ עֲנִינֵי אֲבָלוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְכִיּוֹצֵא בְּאַלֶּהָ, צָרִיךְ לְלַמֵּד אֶת הַלְמוּדִים הַנ"ל בְּמַהִירוֹת, וְלֹא יַעֲמִיק הַרְבֵּה בְּמַחְשְׁבָתוֹ, כִּי לְמַחְשְׁבָה יֵשׁ תּוֹקֶף גָּדוֹל.

עז

בְּתוֹרָה מְצִינֵי כַח גָּדוֹל מְאֹד. וְעַל יְדֵי שְׁעוֹסֵק תְּמִיד בְּתוֹרָה בְּהַתְמָדָה וּבַחֲשֶׁק, רַק בְּאַמֶּת גָּמוּר בְּלֵי שׁוּם שֶׁקֶר, יָכוֹל לַפְעֵל מוֹפְתִים, אֲפִילוֹ שְׂאִינּוֹ יוֹדַע שׁוּם כְּוִנּוֹת. וּבַפְּרָט עַל יְדֵי לְמוּד פּוֹסְקִים, הֵינּוּ שְׁלּוֹמֵד פּוֹסְקִים עַד שֶׁיָּכוֹל לַפְסֵק שְׂאֵלוֹת, וְלוֹמֵד בְּאַמֶּת לְשֵׁם שְׂמִים, בְּלֵי שׁוּם כְּוִנָּה שֶׁל מְמוֹן, כְּבוֹד וְכִיּוֹצֵא, עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים אֲפִילוֹ שְׂאִינּוֹ יוֹדַע כְּוִנּוֹת. כְּפִי שְׂמֻסְפְּרִים עַל גְּדוּלִים וְצַדִּיקִים שֶׁהָיוּ בְּדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים, שֶׁפָּעְלוּ מוֹפְתִים גְּדוּלִים רַק עַל יְדֵי עוֹסְקֵם בְּתוֹרָה תְּמִיד, בְּאַמֶּת כְּרֵאוּי.

עח

לְתוֹרָה הַקּוֹדוּשָׁה יֵשׁ כַח גָּדוֹל לְהוֹצִיא אֶת הָאָדָם אֲפִילוֹ מֵעֵבְרוֹת. הֵינּוּ, אֲפִילוֹ מִי שֶׁנִּכְשַׁל בַּחֲטָאִים וְעוֹנוֹת הַגְּדוּלִים בְּיוֹתֵר רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אִם רַק יִתְחַזֵּק לְלַמֵּד שְׁעוֹר בְּתוֹרָה, מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וַיִּזְהַר שְׁלֹא לְבַטֵּל שְׁעוֹר זֶה מִחֲמַת שׁוּם מְנִיעָה, וְיִלְמַד בְּאַמֶּת לְשֵׁם שְׂמִים, וְלֹא לְשׁוּם מַטְרָה אַחֲרֵת, שֶׁל כְּבוֹד אוֹ מְמוֹן וְכִיּוֹצֵא, אֲזִי

בְּוֹדָאֵי יִזְכֶּה לְצִאת מִמַּעֲשָׂיו הַרְעִים וּמִמּוֹדוֹתָיו הַרְעוֹת וְלִבֵּא לְמַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת.

עט

אָדָם שְׁלֹמֵד תּוֹרָה וְשׁוֹכַח חֲלִילָה אֶת תְּלִמּוֹדוֹ, אַף עַל פִּי בֶן טוֹב מְאֹד הוּא מַה שְׁלֹמֵד וְאֵינוֹ לָרִיק. כִּי בְּעוֹלָם הַבָּא מְזַכְּרִים לְאָדָם כָּל מַה שְׁלֹמֵד וְאֵפִילוֹ מַה שְׁשָׁכַח כְּבָר. אֲבָל בְּוֹדָאֵי עֲדִיף יוֹתֵר שְׂיִזְכֹּר אֶת תְּלִמּוֹדוֹ.

פ

כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לְלַמֵּד אֶת כָּל לְמוּדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הַיְנוּ תַנ"ךְ, ש"ס וְכָל הַפּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים בְּנִגְלָה, וְגַם כָּל סְפָרֵי הַזּוֹהַר הַקְּדוֹשׁ, כָּל הַמְּדַרְשִׁים וְכַתְּבֵי הָאֵר"י וְזַכְרוֹנוֹ לְבִרְכָה, וְשָׂאֵר הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים. וְזֶה כְּדֵי שְׂיִוָּכַל לְהַתְּפָאֵר בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁלֹמֵד אֶת כָּל לְמוּדֵי הַתּוֹרָה. אֲבָל צָרִיךְ שְׁלֵא יִתְפַּחַד וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל, וְלֹא יַחֲשֵׁב שֶׁבִלְתֵּי אִפְשָׁרֵי אוֹ קִשָּׁה מְדִי לְלַמֵּד אֶת כָּל הַסְּפָרִים, כִּי בְּאֵמֶת אֵין צָרֶךְ וְאֵינוֹ נִתְבַּע לְלַמֵּד הַכֹּל בְּיוֹם אֶחָד. רַק צָרִיךְ לְחַשֵּׁק וּלְרַצּוֹת בְּאֵמֶת לְלַמֵּד אֶת כָּל לְמוּדֵי הַתּוֹרָה, רַק יִלְמְדֵם מְעַט מְעַט בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְלֹא כָּל הַסְּפָרִים בְּבַת אַחַת. וְצָרִיךְ לְהַתְּנַבֵּר לְלַמֵּד שְׁעוֹר קְבוּעַ בְּכָל יוֹם, וְלֹא לְבַטֵּל שְׁעוֹר זֶה מִחֲמַת שׁוֹם מְנִיעָה, וְאֵזִי יוֹכַל בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם לְלַמֵּד אֶת כָּל הַתּוֹרָה, בְּלִי שׁוֹם קָשִׁי, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ כְּבָר בְּמַה בְּעָלֵי תּוֹרָה שְׁלֹמְדוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה וְהָיוּ בְּקִיָּאִים בְּש"ס וּבְכָל סְפָרֵי הָאֵמֶת בְּנ"ל. שְׁזֶה הָיָה רַק מִחֲמַת חֲשָׁקֶם וְהַתְּמַדְתָּם

בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה. וְכֵן כָּל אָדָם שִׁיתְחַזֵּק בְּחֶשֶׁק וּבַהֲתַמְדָּה בְּאֵמֶת, וְיִכָּל
 בְּעִזְרַת הַשֵּׁם לְלַמֵּד אֶת כָּל לְמוּדֵי הַתּוֹרָה, וְעוֹד יִשְׁאָר בִּידוֹ פְּנְאֵי
 לְעֶסֶק בְּתַפְלוּת וּבִקְשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂזָה הָעֵקֶר. כִּי הַזְּמַן שֶׁבְּכָל
 יוֹם מִסְפִּיק לְכָל דְּבָר, הֵן לְלִמּוּד הַתּוֹרָה, הֵן לְעִבּוּדַת הַתַּפְּלָה כְּרֵאוּי,
 הֵן לְמִשְׁאֵל וּמִתֵּן אוֹ מְלֶאכֶה. אָבֵל צְרִיךְ לְהִיזֵת נֹזֶהֶר לְשִׁמּוּר וּלְנִצָּל
 זְמַנּוֹ בְּכָל יוֹם, וְלֹא לְבַטֵּל שׁוּם שְׁעָה מִשְׁעוֹת הַיּוֹם, כִּי אֲזַי יִסְפִּיק לוֹ
 הַיּוֹם לְכָל הַדְּבָרִים הַנְּחוּצִים. וְצְרִיךְ לְהִזְהָר מְאֹד לְלַמֵּד וּלְחַזֵּר אֶת כָּל
 הַפּוֹסְקִים בְּמָה פְּעָמִים, בְּכָל יוֹם שְׁעוֹר קְבוּעַ, כְּמִבְּאֵר בְּסֵעִיף ס"ב.

פא

כְּשֶׁחֹזֵב בְּעִנְיֵי תּוֹרָה בְּאֵמֶת, בְּכַדֵּי שְׂיוֹכַל לְהִבִּין בְּעִצְמוֹ כְּרֵאוּי
 אֶת עִנְיֵי הַתּוֹרָה אוֹתָם הוּא לוֹמֵד, וּבְכַדֵּי שְׂיוֹכַל
 לְהַסְבִּיר אֶת הָעִנְיָנִים לְאֲנָשִׁים אַחֲרִים, עַד שְׁגַם הֵם יְכִינּוּ אֶת הַנְּלֻמָּה,
 בְּכַדֵּי שִׁיתְעוֹרְרוּ לִירְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה, צְרִיךְ לְהַתְּבַוֵּן וּלְחַשֵּׁב
 הַיֵּטֵב הַרְּבֵה פְּעָמִים בְּפּוֹסְקִים אוֹ בְּעִנְיָנִים שֶׁהוּא לוֹמֵד, בְּאֵמֶת גְּמוּר,
 וּלְהַרְבּוֹת בְּתַפְּלָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁיעֲזֹרְהוּ לְהִבִּין אֶת הַפּוֹסְקִים וְעִנְיָנֵי
 הַתּוֹרָה בְּאֵמֶת, בְּלֵי שׁוּם טְעוּת, עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרְהוּ לְהִבִּין אֶת
 הָעִנְיָנִים בְּאֵמֶת כְּרֵאוּי. הֵן בְּשִׁבְלֵי עִצְמוֹ, הֵן בְּשִׁבְלֵי לְהַסְבִּיר לְאַחֲרִים
 שְׂיְכִינּוּ כְּרֵאוּי אֶת לְמוּדֵיו, בְּכַדֵּי שִׁיתְעוֹרְרוּ לִירְאַת הַשֵּׁם וְקִיּוּם
 הַתּוֹרָה כְּרֵאוּי, שְׂזָה הָעֵקֶר.

תפלה

א

עקר הטעם מה שאין מתקבלות התפלות והבקשות לפני השם יתברך, הוא מחמת הדבורים שאין בהם חן לפניו יתברך. על בן צריך כל אדם להשתדל שלדבורו יהיה חן אמתו. ולזכות לדברי חן אפשר רק על ידי עסק התורה באמת. הינו שיעסק בתורה, הן בלמוד, הן בקיום המצוות, שזה עקר התורה, שלא לשם ממון כבוד וכיוצא, וכן לא יבטל מעסק התורה מחמת מניעות ונסיונות חס ושלום, אדרבה, צריך להאמין שעל ידי עסק התורה תמיד באמת יתבטלו כל המניעות והנסיונות, ויוכל לעסק בתורה מתוך הרחבה, כמבאר במסכת אבות "כל המקים את התורה מעני", שמקים את התורה בעת מניעות ונסיונות, "סופו לקימה מעשר". הינו, השם יתברך יעזרהו לקים את התורה מתוך הרחבה. וכשעוסק בתורה באמת, כמבאר בסעף זה, יש לדבוריו חן ותפלותיו ובקשותיו מתקבלות.

ב

עקר כלי זינו של איש ישראל, הינו עקר העצה והתחבולה להנצל מצרות ויסורים, הוא רק על ידי תפלה ובקשה באמת להשם יתברך. וכל המלחמות שעל האדם לכבש, הן מלחמה רוחנית, הינו מלחמת היצר, מתאוות ומדות רעות, ובפרט מהרהורים רעים, הן מלחמה גשמית, מבעלי מחלקת, מתנגדים, שונאים ורודפים,

וּבִפְרֵט מִלְחָמוֹת שֶׁל עֲנִיּוֹת וְחֹלְאֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן, צָרִיד לְדַעַת וּלְזַכֵּר
 שְׂאִין שׁוֹם עֲצָה, חוּץ מִתַּפְּלָה וּבִקְשָׁה לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ. עַל כֵּן מִי
 שְׂרוּצָה לְזַכּוֹת לְעִבּוּדַת ה' בְּאַמֶּת, הֵינּוּ לִירֵאת הַשֵּׁם וְקִיּוּם הַתּוֹרָה,
 וְכֵן לְהַנְצִיל מִצְרוֹת וְיִסּוּרִים בְּגִשְׁמִיּוֹת, צָרִיד לְהִרְבּוֹת בַּתַּפְּלוֹת
 וּבִקְשׁוֹת לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, הֵן בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, הֵינּוּ תַהֲלִים, שְׁעָרֵי צִיּוֹן,
 וּבִפְרֵט לְקוּמֵי תַפְּלוֹת וְכו', הֵן בְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֶנּוּ, לְהַשִּׁיחַ בְּפָנֵי הַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ אֵת כָּל לִבְבוֹ, וְכָל יִסּוּרָיו הָעוֹבְרִים עָלָיו וּכְפִי שְׂמִסְפָּר אָדָם
 לְחַבְרוֹ וַיְדִידוֹ הַקְּרוֹב אֵת כָּל לְבוֹ, כִּד צָרִיד לְהַשִּׁיחַ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
 אֵת כָּל לִבְבוֹ, וּלְהֶאֱמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ שׁוֹמֵעַ כָּל מַה שְׂשׁוֹפֵד לְפָנָיו,
 וַיִּבְקֹשׁ מִהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ יִשׁוּעָה עַל כָּל דְּבָר וְדָבָר שְׂצָרִיד, וַיֶּאֱמִין כִּי רַק
 עַל יְדֵי זֶה יִיָּשַׁע בְּוַדָּאִי. כִּי רַק תַּפְּלָה וּבִקְשָׁה אֱמֶתִית לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ
 הִיא עֶקֶר כְּלֵי הַזֵּן לְהוֹשִׁיעַ מִכָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים בְּגִשְׁמִיּוֹת
 וּבְרוּחַנִּיּוֹת, כְּמִבְאֵר לְמַעְלָה בְּסַעֲיַף זֶה.

ג

אִם אָדָם מְרַבֵּה בַתַּפְּלָה וּבִקְשׁוֹת לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, בְּמִשְׁךְ יָמִים וְשָׁנִים
 רַבִּים, הֵן בְּרוּחַנִּיּוֹת כְּדֵי לְהַנְצִיל מִמְּלַחֲמַת הַיְצֵר, הֵינּוּ מִתְאַוּוֹת
 רְעוֹת וּמְדוּדוֹת רְעוֹת, וּבִפְרֵט מִהֲרַהוּרִים רְעִים, הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת, לְהַנְצִיל
 מִצְרוֹת וְיִסּוּרִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, וְרוֹאֵה שְׂפְרוּחַנִּיּוֹת הוּא עֲדִין רְחוּק
 מְאֹד מִהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ וּמְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וּבְגִשְׁמִיּוֹת עֲדִין לֹא נוֹשַׁע
 מִיִּסּוּרָיו, וְהוּא חוֹשֵׁב וְנִדְמָה לוֹ שֶׁהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ אֵינּוּ שׁוֹמֵעַ כָּלֵל אֵת
 תַּפְּלוֹתוֹ, חֵם וְשָׁלוֹם, אֲזִי עָלָיו לְדַעַת כִּי טוֹעָה הוּא בְּחָשְׁבוֹ כִּד, כִּי
 הָאֱמֶת הִיא שֶׁהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ שׁוֹמֵעַ לְכָל תְּבָה מִן הַתַּפְּלוֹת וְהַבִּקְשׁוֹת

שֶׁמִבְקָשִׁים מִמֶּנּוּ, וְשׁוּם דְּבוּר וְשׁוּם תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה אֵינָם אוֹבְדִים, וְכָל דְּבוּר וְכָל תְּפִלָּה שֶׁל כָּל אָדָם, מְעוֹרְרִים רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל פַּעַם. וְצָרִיךְ לְהֵאֱמִין שֶׁכֵּךְ בּוֹדֵאֵי בְּאֵמֶת, כִּי כֵךְ מִבְּאֵר בְּכָל סִפְרֵי אֱמֶת וּבִפְרָט בְּזֹהַר הַקְּדוּשָׁה, שֶׁשׁוּם תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה מִשׁוּם אָדָם אֵינָם אוֹבְדִים חֵם וְשָׁלוֹם, רַק צָרִיךְ לְחִבּוֹת וּלְהִתְחַזֵּק בְּתְּפִלָּה וּבִקְשָׁה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שִׁיתְּמַלֵּא שְׁעוֹר הַתְּפִלוֹת שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שִׁישׁוּעַ בִּישׁוּעָה שְׁלֵמָה, בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת. וְאִם הָאָדָם לֹא יִהְיֶה שׁוֹטֵה, וְלֹא יִחַלֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ מַחֲמַת הַצְּפִיָּה לִישׁוּעָה, אֲלֵא יִתְחַזֵּק תְּמִיד בְּתְּפִלָּה וּבִקְשָׁה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזִי בּוֹדֵאֵי יַעֲזֹר בְּתְּפִלוֹתָיו וּבִקְשׁוֹתָיו אֶת רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיַעֲזֹרְהוּ וְיַצִּילְהוּ מִכָּל צָרוֹתָיו וְיִסְוְרוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, בְּזִכּוֹת הַצְּדִיקִים הָאֱמֶתִיִּים וְהוּא יִקְרְבֵהוּ לִירְאַת הַשֵּׁם וּלְקִיּוֹם הַתּוֹרָה בְּרַחֲמִים רַבִּים.

ד

אִי אֶפְשֶׁר לְזַכּוֹת לְתְּפִלָּה בְּשִׁלְמוֹת רַק עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשִׁלְמוֹת. הֵינּוּ, שְׁמִירַת הַמֶּחֱ מֵהֶרְהוּרִים רַעִים וּמִמַּחְשְׁבוֹת רַעוֹת בְּכָל הָאוֹפָנִים, וּבִפְרָט מֵהֶרְהוּרֵי זְנוּת. וְכִיּוֹן שֶׁלְשִׁמִּירַת הַבְּרִית בְּשִׁלְמוֹת זֹכָה רַק צְדִיק הָאֱמֶת, מַחֲמַת זֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּתְּפִלָּתוֹ לְצְדִיק הָאֱמֶת, כִּי רַק צְדִיק הָאֱמֶת הַזֹּכָה לְשְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשִׁלְמוֹת, יְכוּל מַחֲמַת זֶה, לְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה לְמָקוֹם שֶׁצְּרִיכָה לְגַעַת, הֵינּוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי שֶׁצְּדִיקֵי אֱמֶת מַעֲלִים תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יְבוֹא מְשִׁיחַ וְתְּבוֹא הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלֵמָה בְּרַחֲמִים רַבִּים.

ה

צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ צְדָקָה לְפָנֵי הַתְּפִלָּה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה אֲמִתִּית נִצּוּלִים מִמַּחְשְׁבוֹת זָרוֹת בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה.

ו

אִין רְאוּי לְאָדָם לְצַפּוֹת לְקַבֵּלֶת שְׂכָר בְּעִבּוּר מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. כִּי כָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהָאָדָם זוֹכֵה לַעֲשׂוֹת, הַכֹּל הוּא מֵהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ. הֵינּוּ שֶׁהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן בּוֹ כַּח וּמְסִיעוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁעוֹשֶׂה. עַל כֵּן, אֲפִילוֹ כְּשֶׁאָדָם זוֹכֵה לְהִתְקַרְבוֹת לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, בֶּל יִחְשַׁב שֶׁזֹּכֵה לְהִתְקַרְבוֹת זֶה מִחֲמַת שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבַתְּפִלָּה וּבַמַּעֲשִׂים טוֹבִים. כִּי מֵה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, הַכֹּל מֵהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמְבָאָר לַמַּעֲלָה בְּסֵעִיף זֶה. כִּי אֵלּוֹ לֹא עָשָׂה חֲלִילָה הֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ חֲסָדִים עִמוֹ, הִיָּה הָאָדָם אוֹבֵד חֵם וְשְׁלוֹם בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. וְאַף עַל פִּי כֵּן אִין זֶה פּוֹטְרוֹ מַלְעֲשׂוֹת כִּי חַיֵּב כָּל אָדָם לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבַתְּפִלָּה וּבַמַּעֲשִׂים טוֹבִים. וּבְיִשְׁעֵי צָרִיךְ הוּא לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה בְּאַמוּנָה, וּלְהֶאֱמִין שֶׁהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹדֵאֵי יַעֲשֶׂה עִמוֹ עוֹד חֲסָדִים רַבִּים וְיִוָּשִׁיעֵהוּ בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. כִּךָּ מְבָאָר וּמְרַמֵּז בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן ב'.

ז

תּוֹרָה וּתְפִלָּה מְחַזְקִים זֶה אֶת זֶה וּמְאִירִים זֶה לְזֶה. הֵינּוּ שֶׁעַל יְדֵי שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּאַמֶּת, לְשֵׁם שְׂמִים, בְּלִי שׂוֹם שְׂקָר, זוֹכֵה שִׁיתְעוֹרְרוֹ אֲצִלוֹ חֶשֶׁק וְרִצּוֹן לְהִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוֹת, לְכוּן לְפָרוֹשׁ

המילות פראוי ולהרגיש חיות בדבורי התפלה. ועל ידי ההתחזקות בעבודת התפלה באמת בלי שום שקר, זוכה לחשק והתמדה לעסק התורה באמת פראוי. על פן צריך לעסק בשניהם דוקא, הן בתורה הן בתפלה, רק שיהיה באמת גמורה. כי אי אפשר להגיע לשלמות רק בשעוסק בתורה ותפלה באמת פראוי.

ח

גדולי הצדיקים האמתיים ממשיכים אור אין סוף, הינו אור השם יתברך על האנשים המקרבים אליהם באמת. וזה שרואים שלפעמים נתלהב האדם בעת התפלה, ואומר כמה תבות מן התפלה בהתלהבות גדולה, זהו מחמת שמרגיש בפתע בתבות התפלה אור - מאור אין סוף, הינו מהשם יתברך, ומחמת זה הוא מתעורר ומתלהב בדבקות גדולה להשם יתברך. וכפי מדת השפעת האור עליו בתפלה, כך אומר הוא בהתלהבות ובדבקות את תבות התפלה. ולהרגיש חיות ואור השם יתברך בתבות התפלה, זוכים רק על ידי התקרבות אמתית לצדיקי אמת. כי רק צדיקים אמתיים יכולים להכניס התנוצצות אמתית מאור אין סוף, באנשים המקרבים אליהם באמת. התקרבות אמתית לצדיקי הדור הנה הלמוד בספריהם וקיום עצותיהם ודעותיהם בשלמות. כך מבאר בלקוטי הלכות.

ט

כָּל אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לֹאמַר וּלְהֶאֱמִין שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֵּלֹו גִבְרָא בְּשִׁבְלוֹ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה. (סִנְהֶדְרִין לו) עַל פֶּן צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֵת, בְּתַקּוֹן הָעוֹלָם, וְעֵקֶר תַּקּוֹן הָעוֹלָם הוּא לְהַכְנִים בְּעוֹלָם דַּעַת אֲמִתִּית. הֵינּוּ שְׂבָאֵי עוֹלָם יִדְעוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וּמֵהַשְּׁנֵחָתוֹ הַפְּרָטִית. וְצָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְמַלֵּא אֶת הַחֶסְרוֹן הַקַּיִם בְּעוֹלָם, הֵינּוּ לְבַטֵּל מִן הָעוֹלָם אֶת הַצָּרוֹת וְאֶת הַיִּסּוּרִים שְׂאֵלוֹ בְּדַאי חֶסְרוֹן הָעוֹלָם, וְעֵקֶר הַהִשְׁתַּדְּלוּת הִיא בְּתַפְלָה. הֵינּוּ לְהִתְפַּלֵּל עֲבוּר הָעוֹלָם, הֵן עַל תַּקּוּנוֹ בְּרוּחַנִּיּוֹת, שֶׁהֵבֵל יִבְרִיּוּ בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּבְהַשְּׁנֵחָתוֹ הַפְּרָטִית, שְׁזֵה עֵקֶר תַּקּוֹן הָעוֹלָם, הֵן לְתַקּוּנוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת, הֵינּוּ שְׂלֵא יִהְיוּ חֲלִילָה בְּעוֹלָם שׁוֹם צָרוֹת, רַק שְׁלוֹם וְשִׁלוֹה בְּכָל הַפְּרָטִים.

צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל הַבְּחוֹת. הֵינּוּ שְׂצָרִיךְ לְהִתְאֱמִין וּלְהִתְחַזֵּק בְּכָל הַבְּחוֹת בְּרַפּוּז הַמּוֹחַ וְהַלֵּב לְכוֹן הַיֵּטֵב בְּתַבוֹת הַתַּפְּלָה, וְלֹא לְהַכְנִים לְמוֹחַ שׁוֹם מִחֲשֶׁבֶה זֶהה בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה. וּבַפְּרָט צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל הַבְּחוֹת לְהִתְפַּלֵּל בְּעֵת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עָשָׂרָה כַּמְבֹאָר בְּשִׁלְחֵן עֲרוּךְ. וְעַל יְדֵי תַפְלָה בְּכָל הַבְּחוֹת כַּמְבֹאָר בְּסַעֲיָף זֶה, פּוֹגַע הַקּוֹל בְּמוֹחַ, הֵינּוּ שְׁמֵרְגִישׁ בְּמוֹחַ וּבִלֵּב אֶת קוֹל הַתַּבוֹת שֶׁל הַתַּפְּלָה. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֵה לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵקְמוּמִיּוֹת שֶׁפִּלַּב, הֵינּוּ לְטַהֵרוֹ מִכְפִּירוֹת וּמִקְשִׁיּוֹת שְׂאֵלוֹ מְעַקְמִים אֶת הַלֵּב מֵאֲמוּנָה וּמִיִּרְאַת שְׁמַיִם, וְזוֹכֵה לְשִׁמְחָה. כִּי פֶאֶשֶׁר הַלֵּב מִתְיָשֵׁר וּמִטַּהֵר מִקְשִׁיּוֹת וּמִכְפִּירוֹת, הוּא זוֹכֵה בְּדַאי לְאֲמוּנָה וּלְשִׁמְחָה, וְזוֹכֵה לְקַיִם

מצוות ברב שמחה, כי בקיום מצוה העקר הוא לקימה בשמחה. ומבאר בלקוטי הלכות, שהשמחה ששמחים במצוה, גדולה יותר מן המצוה עצמה. ועל ידי שמחת מצוה אפשר לבלל מעצמו ומן העולם כל מיני גזרות רעות, אפילו לאחר גזר דין חס ושלום. כד מבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ה' בתורה "בחצוצרות".

יא

צריך להזהר מאד לפנות את המוח מחכמות חיצוניות וממחשבות זרות, שאלו מכנים "חמץ". כי חכמות חיצוניות ומחשבות זרות מזיקים למוח ומכניסים בו בפירות, כמו על ידי אכילת חמץ, רחמנא לצלן, בימי הפסח. על ידי חכמות חיצוניות מטמטם המוח ואי אפשר להקשיב לתבות התפלה כראוי, ובפרט אי אפשר להרגיש שום חיות בתפלה. וכל זה מחמת טמטום המוח המתהווה על ידי החכמות החיצוניות ומחשבות זרות, ואי אפשר להתגבר בשמחה. כי על ידי המחשבות זרות והחכמות החיצוניות נאבד מן האדם אמונתו ובטחונו האמתיים, ומתגברים עליו דאגות ועצבות רחמנא לצלן. גם צריך להשמר מאד מיראות חיצוניות, הינו שלא לפחד משום דבר, זולת השם יתברך. כי על ידי יראות חיצוניות, הינו על ידי שמתירא מדבר זולת השם יתברך, על ידי זה הוא מבלבל ואינו יכול לבון פהלכה בתפלה ואינו יכול להתחזק בשמחה. כי על ידי היראות החיצוניות מתרחקים מאמונה ומתגברות דאגות ועצבות רחמנא לצלן. והעקר הוא שצריך לשמור את המוח ממחשבות רעות ומהרהורי תאוה, שזה מכנה "חמץ" כמבאר

למעלה, וצריך לגרש מן הדעת ומן המחשבה את המחשבות הרעות. בלקוטי עצות אות מ' בערך "מחשבות והרהורים" סעיף י"א, מבארות עצות אמתיות איד לגרש מן המח כל מיני מחשבות רעות. גם צריך לשתף אהבה עם יראת השם, הינו שמלבד ההתחזקות ביראת ה' פראוי, כמבאר למעלה, שצריך להזהר מאד מיראות וחקמות חיצוניות בכדי שהיראה האמתית תהא פראוי, מלבד זה צריך להתחזק באהבת השם גם כן. הינו שצריך להתחזק לקיים את מצוות התורה ורצון השם יתברך באהבה רבה גם כן. ואז כשזוכים ליראת השם ולאהבתו פראוי, אפשר לזכוד ולטהר את המח מכל מיני מחשבות רעות והרהורים רעים, אפשר להתפלל בכל הכחות פראוי, ואז התפלה היא בבחינת רעמים. הינו ששומע במוחו את שפיו אומר, שזה מכנה "רעמים". כך מבאר ומרמז בלקוטי מוהר"ן חלק א' בתורה "בחצוצרות". ואז אפשר להתחזק בשמחה פראוי, כמבאר למעלה בסעיף זה.

יב

תפלה, אמונה, נסים וארץ ישראל הם בחינה אחת ותלויים זה בזה. בלקוטי עצות אות א' בערך "אמת ואמונה" סעיף ב' מבאר קצת באריכות פרוש אמתו מלקוטי הלכות על סעיף זה, עין שם. וכפי שפגם חס ושלום בתפלה ואמונה וכו', כן גורם חלילה לאריכות הגלות. ולהפך, כפי שמתחזק באמונה ותפלה באמת פראוי, כן גורם להתקרבות הגאולה.

יג

תפלה היא בחינת אמונה, והיא מסגלת לזכרון ומצילה משכחה. הינו על ידי שעוסק בתפלה באמת, בלי שום שקר, ובפרט על ידי תפלה להשם יתברך על כל דבר וענין, ועל ידי שמאמין באמת ובלב שלם שהכל נפעל בהשגחתו הפרטית יתברך, ולא על פי דרך הטבע, זוכה לזכרון ונצול משכחה, שהם נובעים מחסרון אמונה.

יד

מעין חכמת התורה נובע מתפלה. הינו שצריך להרבות בתפלה שיזכה להבין פרוש אמתו בלמודי התורה שלומד, בלי שום טעות. ובפרט בשלומד דינים והלכות משלחן ערוך, צריך בודאי להרבות בתפלה שיזכה להבין כל דין והלכה כפי האמת כראוי. ואסור לסמוך על שכל עצמו, הינו על זה שידע ללמד, כי בשכלו יכול לטעות וללמד פרושים כוזבים. אבל בשעוסק בתורה ומבקש מהשם יתברך שישפיע עליו דעת ושכל אמתיים, כדי שיבין את למוד התורה שלומד, ובפרט את הדינים ואת ההלכות משלחן ערוך, שיבין באמת ללא שום טעות, אזי תלמודו חשוב מאד אצלו יתברך. ועל ידי למוד כזה מכנים חיות חדשה בעולם, ונחשב כאלו בורא העולם מחדש וזוכה לברר את הטוב מן הרע בארבעה היסודות. הינו על ידי למוד תורה כזה, כמבאר בסעיף זה, זוכה להטהר מן הרע המצוי בארבעה היסודות, הן מצד הולדה, הן מחמת מעשים ומדות רעות, ונשאר רק הטוב והקדשה המצויה בו,

ועל ידי זה זוכה להכניע את החולקים, הינו אלו המתנגדים לאמת. לתקונים אלו זוכים על ידי למוד תורה השלובה בתפלה, כמבאר בסעיף זה.

טו

עקר החיות מקבלים מן התפלה. הינו כשזוכה להקשיב כראוי לתבות התפלה היוצאות מפיו, או כשעוסק בעניני תפלה אחרים, הינו תהלים, תחנונות וכיוצא באלה, ומקשיב כראוי לתבות התפלות שעוסק בהן, זוכה להרגיש חיות נפלאה שאין מרגישים חיות כזו בשום מעשה טוב אחר. על פן צריך להתפלל בכל כחו, הינו שצריך להתחזק בכל כחו להקשיב לתבות התפלה ולהכניס כל כחו באותיות התפלה, וצריך לחדש כחו על ידי התפלה. הינו שעל ידי שמקשיב כראוי לתבות התפלה וכן לתבות של תפלות אחרות שעוסק בהן, מתחזק בכח חדש ובחיות חדשה כמבאר למעלה, ועל ידי זה זוכה לאמונה. והעקר היא אמונת השגחה פרטית בכל הענינים הנשמיים, כמבאר בלקוטי הלכות.

טז

כפי מעלת התפלה, הינו כפי שהאדם מתחזק בתפלה, כמבאר בסעיף ט"ו, כך נותנים לו משמים את זיוגו ופרנסתו. הינו כך עוזר לו השם יתברך שזיוגו לא יהיה כנגדו, ופרנסתו תהא בנחת ובנקל.

יז

על ידי תפלה בשלמות, כמבאר בסעיף ט"ו ובקודם סעיפים באות "תפלה", משפיע חיות בשלשת העולמות. עולם השפל, עולם הכוכבים ועולם המלאכים.

יח

כאשר אדם עומד להתפלל, באות למחו מחשבות זרות. הינו מחשבות שאינן שייכות לתפלה, כגון מחשבות ממשא ומתן וכיוצא. ואפילו מחשבות בדברי תורה, אם מהרהרים אותן בעת התפלה, הרי גם הן בגדר מחשבות זרות. כי הן מבלבלות את הדעת ומחמת זאת אינו יכול להקשיב לתבות התפלה. ובפרט כאשר מחשבות רעות ומהרהורים רעים באים למח בעת התפלה, זה בודאי קלקול גדול ובלבול לתפלה. ומחמת המחשבות הזרות הנ"ל נשאר בחשך, הינו שמתבלבל ואינו יכול להמשיך בתפלתו. העצה והתקון לגרש את המחשבות זרות הוא, שיתחזק להוציא את דבורי התפלה באמת כראוי. הינו אפילו כאשר אינו יכול לומר את תבות התפלה בהתעוררות ובחיות כראוי, אף על פי כן יתחזק לומר את הדבורים בפשיטות ובתמימות כפי שייכול, ויתחזק לשמע את פרוש המילות. הינו להקשיב לפשט תבות התפלה או שאר תפלות שעוסק בהן, וכל זאת באמת גמורה בלי שום שקר. ועל ידי זה יעזרהו השם יתברך להרגיש אור בדבורי התפלה, והמחשבות הזרות יסורו ממחו ויוכל להתפלל כראוי. גם על ידי שמתחזק להתפלל כמבאר בסעיף זה, מכנים תקון וקיום בכל העולמות.

יט

גם יזכה על ידי זה לפתח שערים להשיב בתשובה אנשים אחרים. הינו שעל ידי ההתחזקות בתפלה במבאר למעלה בכמה סעיפים, ובפרט בסעיף י"ח, עוזר השם יתברך שיוכל גם להשיב אנשים אחרים לדרך הטוב, דרך התורה, ולהוציאם מן הרשת שבה הם לכודים, הינו מכל תאוותיהם ומדותיהם הרעות.

כ

האדם זקוק לזכות גדולה כדי שיוזכה להעלות את תפלתו להשם יתברך דרך השער השייך לשבטו. על כן צריך כל אדם לקשר תפלתו לצדיק הדור האמתי. כי צדיק הדור יודע בשלמות איך להעלות להשם יתברך את התפלה של כל יהודי, דרך השער השייך לו, כפי השבט אליו הוא שייך.

כא

צריך להשתדל להתפלל בכונה מרבה כל כך, הינו בהתעוררות אמיתית ובכונת פרוש המילות של התפלה, עד שישפך לבו להשם יתברך כמים, ועל ידי זה יבוא משיח.

כב

עקר התפלה יודעים רק צדיקי הדור האמתיים. הינו רק צדיקי אמת יכולים להתפלל להשם יתברך בשלמות כראוי. על כן מי שיש לו חס ושלום צער או יסורים מעצמו או מבני ביתו חלילה,

צריך ללכת לחכם אמתי, הינו לצדיק הדור האמתי, ויבקש ממנו שיבקש עליו רחמי השם יתברך. כי השם יתברך מתאוה לתפלת הצדיקים. והוא בודאי יקבל את תפילת הצדיק האמתי ויושיע את האדם שהצדיק מבקש עליו. ובעלי הנאווה שאינם רוצים ללכת לצדיקי אמת, והם מונעים גם אנשים אחרים מללכת אליהם כדי לבקש אותם שיתפללו עליהם להושיעם מצרתם, בעלי נאווה אלו מעכבים את רצונו יתברך.

בג

על ידי עסק התורה בקדושה, הינו באמת פראוי, בלי שום שקר, בשל כבוד או ממון, רק מכון לשם שמים באמת, עד שמעורר את שרשי נשמות ישראל, שהם משרשים בתורה, על ידי זה משיבים אנשים להשם יתברך אפילו שכבר התרחקו מאד חס ושלום, ועל ידי זה מתגדל מאד כבודו יתברך. כי עקר כבוד השם יתברך הוא, שהרחוקים והתועים מתקרבים אליו ומקבלים עליהם על אלקותו ומלכותו. ועל ידי זה זוכה ליראת השם פראוי, וזוכה לשלום. הינו שזוכה לשלום, הן עם השם יתברך כביכול, שאינו מתרעם עליו יתברך אפילו כשפאים עליו יסורים חס ושלום, והן עם אנשים, הינו שאין לו מחלקת עם שום אדם, והוא מתרחק מבעלי מחלקת והכל על ידי עסק התורה באמת פראוי, כי על ידי התורה הקדושה זוכה לדעת אמיתית, ועל ידי דעת זוכה לשלום בכלליות ובפרטיות. גם על ידי עסק התורה באמת ובשלמות,

במבאר למעלה, זוכה לתפלה בשלמות, וזוכה לשלום בכל העולמות, הן בגשמיות הן ברוחניות, במבאר למעלה בסעיף זה.

כד

האדם אינו צריך לרצות לעסק בשום עסק מעסקי העולם, רק על מנת לתקן ולרפא נשמתו. הינו שבכל עסק או ענין שעוסק בהם צריך לזכור ולהאמין שהשם יתברך הוא שהזמין לו את העסק או את הענין בהם הוא עסוק, בכדי שדייקא על ידם יתעורר לאמונתו ועבודתו, וזה עקר תקון הנשמה ורפואתה. כי עקר חלי הנשמה הוא ההעלמה שנגעלם מהאדם אמונת השגחה, וחושב שהכל מתנהג על פי הטבע, ועל ידי זה נופל לכפירות, ועל ידי הכפירות נופל לכל מיני חטאים ועוונות, רחמנא לצלן. ואם האדם זוכר בכל עסק וענין שעוסק בהם, הן במלי דשמיא הן במלי דעלמא, שעקר תכלית העבודה שעוסק בה, הוא בכדי שיתחזק באמונת השגחה, ובכדי שיתעורר לעבודתו ולהפדת מלכותו יתברך, דייקא על ידי הסבה שהזמין לו הקדוש ברוך הוא לעסק בה, אזי הוא תמיד עסוק בתקון נשמתו ורפואתה. כך מבאר בלקוטי הלכות. ואפילו כל התפלות שמתפלל להשם יתברך על צרכי הגוף, צריך לבון בעקר עבור תקון נשמתו ורפואתה. אפילו בתפלות שמונה עשרה, שהן מפרשות על צרכי הגוף, הינו ברפת "רפאנו" ו"ברך עלינו" צריך לבון בעקר לרפואת הנשמה ולרפונסתה. הינו בעת שמבקש מהשם יתברך את הברכות הנ"ל, צריך לבון בעקר לרפואת הנשמה, רפואה מכל מיני כפירות ופגמי אמונה. כי כפירות ופגם אמונה הם עקר חלי הנשמה.

וְצָרִיד לְבַקֵּשׁ מֵהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ שְׁלֵמוֹת אַמוּנָה בְּהַשְׁגָּחַה פְּרָטִית, שְׁזֵה עֵקֶר רְפוּאָת הַנְּשֻׁמָּה וּפְרִנְסָתָהּ. כִּי מִבְּאֵר בְּלִקוּטֵי הַלְכוּת. וּכְשִׁיִּתְקַן בְּרוּחַנִיּוֹת, יִתְקַן גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת. הֵינּוּ בְּשִׁנְצֵל מִכְּפִירוֹת וּמִחֶסְרוֹן אַמוּנָה, וְיִזְכֶּה לְאַמוּנַת הַשְׁגָּחַה בְּשְׁלֵמוֹת כְּרָאוּי, יִזְכֶּה מִמִּילָא בּוֹדְאֵי גַם לְפְרִנְסָה וְלְרְפוּאָה בְּגִשְׁמִיּוֹת.

כה

כָּל אָדָם צָרִיד לְהִרְגִיל עֲצֻמוֹ בְּכָל עֵת, לְבַקֵּשׁ מֵהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ כָּל דָּבָר שֶׁנֶּצְרָךְ לוֹ כְּגוֹן, פְּרִנְסָה, בְּנִים, רְפוּאָה אוֹ יְשׁוּעָה מִמִּינֵי יִסּוּרִים אַחֲרִים, חֶסֶם וְשָׁלוֹם. צָרִיד לְדַעַת שֶׁעֵקֶר הַעֲצָה הוּא רַק לְבַקֵּשׁ יְשׁוּעָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְצָרִיד לְהֶאֱמִין שֶׁהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ טוֹב לְכָל. הֵינּוּ צָרִיד לְהֶאֱמִין שֶׁבִּקְשַׁת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ, תּוֹעִיל לְפְרִנְסָה, לְרְפוּאָה וּלְהַנְצֵל מִכָּל מִינֵי יִסּוּרִים. כִּי עַל יְדֵי אַמוּנָה אֲמִתִּית וּבִטְחוֹן בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַמֶּת, נוֹשְׁעִים מִכָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים, כְּמִבְּאֵר בְּסֵפֶר הַמּוֹדוֹת מֵאֲדָמוֹ"ר ז"ל אוֹת בְּטְחוֹן סְעִיף ז' בְּזֵה הַלְשׁוֹן: "מִי שְׁבוּטֵחַ בְּהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילוֹ מִכָּל הַצָּרוֹת וְכוּ". וְצָרִיד לִזְכֹּר בְּעֵת צָרָה חֲלִילָה, שֶׁלֹּא לְרוּץ אַחַר תַּחֲבוּלוֹת רְבוֹת כְּמִנְהַג הָעוֹלָם, כִּי רוֹב תַּחֲבוּלוֹת טְבֻעִיּוֹת אֵינָן יְכוּלוֹת לְעֹזֵר כָּלֵל, וּמַעֲט הַתַּחֲבוּלוֹת הַמוֹעִילוֹת, אֵין אִישׁ יוֹדֵעַ הֵיכָן לְהַשְׁיֵן, רַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ לוֹ תַּחֲבוּלָה לְהַצִּילוֹ. אֲבָל הַבִּקְשָׁה וְהַתְּפִלָּה לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים, אֵלוֹ עוֹזְרִים תְּמִיד, וְזֶה טוֹבָה וְרְפוּאָה לְכָל דָּבָר שֶׁהָאָדָם נֶצְרָךְ לוֹ. וְכָל אָדָם יְכוֹל לְקַיֵּם זֹאת, כִּי כָּל אָדָם יְכוֹל לְבַקֵּשׁ יְשׁוּעָה וְטוֹבָה מֵהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ. וְכִמוֹ שֶׁהוּא מִבְּקָשׁ,

בן שומע השם יתברך קולו, כמבאר בתהלים (מזמור קמה): "קרוב ה' לכל קראיו", וכמבאר בשמונה עשרה "כי אתה שומע תפילת כל פה".

כו

צריך להתפלל במסירות נפש, עד כדי בטול הגשמיות בשעת התפלה. הינו שאסור להרהר בשעת תפלה בשום דבר גשמי, הן של משא ומתן ומלאכה, הן עניני פרנסה אחרים. וכן אסור להרהר בשום ענין מעניני הגוף, ואפילו הרהורי תורה אסור להרהר בזמן תפלה. רק צריך להקשיב היטב לפרוש המילות ולהכניס מחוץ ולבו במלות התפלה, בכדי שירגיש את האור והחיות שמצויים בתבות התפלה. והכל בתמימות ובפשיטות, בלי שום חכמות וחקירות. וזה מכונה תפלה במסירות נפש. כי כדי להזהר בתפלה שלא לחשב שום מחשבה זרה, רק להקשיב בשלמות לפרוש המילות, כמבאר בסעיף זה, צריך להתחזק במסירות נפש רבה. ובפרט לעמד בנסיון ולשבר את המניעות שרוצות למנעו לגמרי מתפלה. ואסור לחשב שהתפלה היא בעבור טובה גשמית, הינו בכדי שהשם יתברך ישלם לו שכר בעבור תפלתו, כגון פרנסה, רפואה, וכיוצא, רק צריך להזהר להתפלל מטעם כי חיוב הוא על כל אדם להודות להשם יתברך בכל יום. ולפי שלא כל אדם בר מח ובר דעת הוא, לסדר בעצמו שירות ותשבחות להשם יתברך, מחמת זה סדרו אנשי כנסת הגדולה את סדר התפלה, בכדי שכל אדם יוכל לומר בכל יום שירות ותשבחות להשם יתברך. על כן

צריך כל אדם להזהר להתפלל בהתעוררות וביראת ה' ולהקשיב היטב לפרוש המילות בפשיטות ובתמימות, כמבאר למעלה בסעיף זה. ולהתפלל במסירות נפש זוכים על ידי משפט, הינו התבודדות. הינו שיקבע אדם מקום מסים אפילו בביתו, רק במקום שאין שם אנשים, ושם ישיח לפני השם יתברך כל עניונו, הן בגשמיות הן ברוחניות, יודה לו על כל המזכות שעושה עמו ועל כל החסדים שגומל לו בכל יום, יבקש מהשם יתברך ישועה ורחמים על יסוריו בגשמיות וברוחניות, וישפט עצמו ויתבונן היטב אם נוהג הוא בכל מעשיו ומדותיו בהגן וכראוי. על ידי זה זוכה להעלות את היראה לשרשה, הינו לדעת. הינו שזוכה להבין ולהרגיש שאין צריך לפחד משום נכרא ומשום דבר, רק מהשם יתברך. ועל ידי זה זוכה לתורה שבנגלה, הינו לידיעת התורה שבנגלה ולקיום הלמוד. ועל ידי תורה שבנגלה באמת כראוי, והתבודדות כראוי באמת, זוכה לתפלה במסירות נפש, כמבאר למעלה. ועל ידי תפלה במסירות נפש זוכה לסתרי דאורייתא. הינו להבין את סודות התורה, הינו פרושים אמתיים בתורה שאינם מפרשים. וסודות התורה הנ"ל הם האור שהשם יתברך גנוז בתחלת בריאת העולם עבור צדיקי אמת. אשרי האיש שזוכה לתורה ולתפלה כמבאר בסעיף זה.

בו

בכל אדם מצויה בחינת נחש, הינו היצר הרע, המפתה את האדם ומדבר על לבו שיתפלל רק עבור מזכותו הגשמית. כלומר שיתפלל בכדי שהשם יתברך יתן לו בריאות ופרנסה וכיוצא. ואין

נכון לעשות כן, רק צריך להתפלל כי התפלה חיוב היא על כל אדם להודות ולהלל להשם יתברך על הטובות והחסדים שעושה עמו בכל יום, כמבאר בשמנה עשרה שהשם יתברך עושה לכל אדם נסים וטובות בכל יום. ועל ידי ההודיה וההלל להשם יתברך בעבור טובותיו וחסדיו, מכירים את השם יתברך ומתקרבים אליו, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני (סימן ב'), בתורה ימי חנכה. ועל ידי שמתפלל באמת פראוי, כמבאר למעלה, ובפרט כמבאר בסעיף כ"ו, זוכה לאור שהשם יתברך גנוז עבור צדיקי האמת, כמבאר בסעיף כ"ו, בסופו.

כח

השם יתברך מתאווה לתפלתו של כל אחד מישראל. הינו השם יתברך מתאווה שכל יהודי יבקש מאתו כל דבר הדרוש לו. כי כאשר מבקשים מהשם יתברך הן טובה גחוצה, הן להנצל מצרות ויסורים, והשם יתברך שומע קולו ומושיעו, על ידי זה מכיר את השם יתברך והשגחתו הפרטית, והוא מתחזק באמונת השגחה ויראת השם, שזה עקר יסוד ושרש עבודת ה'. וכשישראל מתפללים להשם יתברך באמת, גורמים לו כביכול תענוג גדול.

כט

כאשר אנו קוראים להשם יתברך בתפלות וברכות, בשבחים ובתארים שקוראים לאדם, כגון "מלך", "גדול", "גבור", "נורא" וכיוצא באלה, והשם יתברך שומע קולנו, זהו חסדו יתברך.

כי אלו לא נתן לנו רשות, לקרא לו בשבחים הנ"ל, לא התר לנו לקרא לו בשבחים ותארים הנאמרים על אדם, כי כבודו וגדלותו של השם יתברך גדול לאין שעור מן השבחים והתארים הנ"ל. רק מחמת אהבתו אותנו וחסדיו הרבים, נתן לנו רשות לקרא אותו בשבחים הנ"ל ולהתפלל אליו בכדי שנופך להדבק בו. ובעת התפלה, הן בעת תפילת חיוב, הן בעת תפלות אחרות, הן בלשון הקדש, הן בשפה המפרכת לו, צריך לומר בגדלותו יתברך, לפני מי הוא עומד בתפלתו, ולהתפלל בהתעוררות גדולה ובהתלהבות מרבה, והכל באמת. ובפרט יש להזהר בעת אמירת השבחים הנ"ל, לומר אותם בכל לבו באמת. וצריך להזהר מאד להקשיב למלות התפלה היוצאות מפיו, בכל כחו ובמסירות נפש. כמבאר בסעיף כ"ו.

ל

כל אחד ממפרישי התורה, [הינו כל אדם שחפץ לפרש את המודי התורה, בכדי שיבינו את פרוש הלמוד, ובפרט מי שמלמד תורה ברבים, צריך בודאי להסביר את דבריו באופן כזה שכל אדם השומע את הלמוד יבין את הדברים ששומע, כמבאר במדרש רבה על הפסוק (שיר השירים, ה, יא). "דבש וחלב תחת לשונך" [שאסור ללמד ברבים, רק אם יכול להסביר את למוד התורה, שהדברים הנשמעים ערבים יהיו לשומעים כדבש וחלב]. טרם הלמוד, צריך המפרש, מסביר התורה, להרבות בתפלה להשם יתברך, כדי לעורר את ה"לב העליון". הינו כדי לעורר רחמי השם יתברך,

שִׁישְׁפִיעַ עָלָיו דְּבוּרִים חוֹצְבֵי לְהַבֹּת אֵשׁ, הֵינּוּ דְבוּרֵי הַתְּעוֹרְרוֹת, שְׂיוּכַל לְעוֹרֵר בְּאִמּוֹת אֶת הָאֲנָשִׁים שְׂבֹאִים לְשִׁמְעַת אֶת תְּלִמּוּדוֹ, וְרַק אַחֵר כִּדּוּ יִתְחִיל לְבֹאֵר. כִּי כַּאֲשֶׁר מְבֹאֵר הַתּוֹרָה, מִתְּפַלֵּל לְהִשָּׁם יִתְבַּרְךָ שְׂיִסְיְעוּ לְהַסְבִּיר וּלְבֹאֵר אֶת לְמוּד הַתּוֹרָה כְּרֵאוּי, טָרָם יִתְחִיל לְלַמֵּד וּלְבֹאֵר, אֲזִי מִמְשִׁיךְ הוּא בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה בְּשִׁפְעַת גְּדוֹל גַּם בֵּין מְלַב הָעֲלִיּוֹן. הֵינּוּ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מְסִיעוּ לְהַבִּין בְּאוּרִים אֲמִתִּיִּים בַּתּוֹרָה, וּמְסִיעוּ שְׂיוּכַל לְהַסְבִּיר בְּאִפְנֵי שְׂפָל אָדָם שְׂשׁוֹמְעַת אֶת הַלְמוּד, יִבִּין כְּרֵאוּי אֶת הַדְּבָרִים הַנִּשְׁמָעִים.

לא

כַּאֲשֶׁר מִתְּפַלֵּל לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ טָרָם לְמוּדוֹ, כְּמְבֹאֵר בְּסִיעֵיף ל', צְרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּתַחֲנוּגִים וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מַתְּנַת חֲנֻם, וְלֹא לְבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יְשׁוּעָה בְּעִבּוּר "צְדָקוֹתוֹ" וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם חָפֵץ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יַעֲזֹרְהוּ בְּעִבּוּר צְדָקוֹתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, הֵרִי דָבָר זֶה הוּא בְּגִדְרָה גְּאוֹת וְגִדְלוֹת. רַק צְרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבַּרְךָ מַתְּנַת חֲנֻם, מִמֶּשׁ כְּפִי שֶׁהֵעֵנִי וְהִדֵּל מִבְּקָשִׁים נְדָבַת לֵב אֲנָשִׁים. וְכֵן צְרִיךְ לְדַעַת שֶׁאִסוּר לְהַתְּעַקֵּשׁ עַל שׁוֹם דְּבָר. הֵינּוּ כְּשֶׁמְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ טוֹבָה, אֵל יִתְעַקֵּשׁ שְׂיַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ תַּכְּף דְּיִיקָא, רַק צְרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ עַל כָּל דְּבָר נְחוּץ, וְאִם הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יוֹשִׁיעוּ מִיד, מֵה טוֹב, וְאִם לֹא, יוֹסִיף לְבַקֵּשׁ וַיַּחֲכֶה עַד שְׂיַעֲזֹרְהוּ.

לב

בְּשֵׁהמְלַמֵּד בְּרַבִּים מִתְפַּלֵּל לַהֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ טָרַם לְמוֹדוֹ, כַּמְבֹאֵר
בְּסֵעִיף ל', צָרִיךְ לְקַשֵּׁר עֲצֻמוֹ עִם הָאֲנָשִׁים שֶׁבָּאִים
לְהִקְשִׁיב לְתוֹרָתוֹ. וְאִזּוֹ תִּפְלְתוּ בְּגֵדֵר תְּפִילַת רַבִּים הִיא וְתִתְקַבֵּל
בְּיָדָאֵי לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, וְגַם גּוֹסֶפֶת קִדְשָׁה רַבָּה לְמַעְלָה, וְלִכְּנֹן
לְמוֹדוֹ בְּרַבִּים בְּיָדָאֵי עוֹשֶׂה פְרוֹת כְּרָאוּי.

לג

כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נְגִלָה וְנִסְתָּר, שְׁזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה וְתִפְלָה. הֵינּוּ
מָה שֵׁיֵשׁ בּוֹ הַשְּׁגוֹת וְיָדִיעוֹת, הֵינּוּ הַרְגָּשִׁים אֲמִתִּיִּם בְּדַעַת
תּוֹרָה וְאַמוּנָה, שְׁיֻכּוֹל לְגַלוֹתָם וְלְהַסְבִּירָם גַּם לְאֲנָשִׁים אַחֲרִים, זֶה
מְכַנֶּה "נְגִלָה". אָבֵל גַּם יֵשׁ בּוֹ הַשְּׁגוֹת וְיָדִיעוֹת, הֵינּוּ הַרְגָּשִׁים אֲמִתִּיִּם
בְּדַעַת הַתּוֹרָה וְהָאֲמוּנָה, שֶׁמְבִיֵן אוֹתָם בְּאַמֶּת כְּרָאוּי, רַק שְׁלֹא
בְשִׁלְמוֹת מִמֶּשׁ עַד שְׁיֻכּוֹל לְגַלוֹתָם וְלְהַסְבִּירָם לְאַחֲרִים, וְזֶה מְכַנֶּה
"נִסְתָּר". וְכָל אָדָם צָרִיךְ לְעֲלוֹת כָּל פְּעַם מִדְּרָגָא לְדְרָגָא. הֵינּוּ שְׁצָרִיךְ
לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל פְּעַם לְהַשִּׁיג הַשְּׁגָה גְדוֹלָה יוֹתֵר וְהַרְגֵּשׁ גְּדוֹל יוֹתֵר
בְּדַעַת הַתּוֹרָה וְהָאֲמוּנָה, בְּאַפְּן שְׁיֻכּוֹל לְגַלוֹת וּלְבַאֵר לְאֲנָשִׁים אַחֲרִים
גַּם אֵת הַנִּסְתָּר, שְׁלֹזָה זֹכֶה עַל יְדֵי לְמוֹד הַתּוֹרָה וּרְבּוּי תִּפְלָה. הֵינּוּ
שְׁצָרִיךְ לְהִרְבּוֹת בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה, אָבֵל בְּאַמֶּת מִמֶּשׁ, כַּמְבֹאֵר בָּאוֹת ת'
עֲרַךְ "תְּלִמוֹד תּוֹרָה", בְּכַמָּה סְעִיפִים. וְצָרִיךְ לְהִרְבּוֹת בְּתִפְלָה לַהֵשֵׁם
יִתְבַּרְךָ שְׁיֻזְכֶּה לְהִבִּין אֵת הַ"נִּסְתָּר", הֵינּוּ אֵת הַהַשְּׁגוֹת וְהַיָּדִיעוֹת
שֶׁמְקַדֵּם לֹא יֻכּוֹל הִיָּה לְגַלוֹתָם וּלְבַאֵרָם לְאֲנָשִׁים אַחֲרִים, שְׁיֻזְכֶּה
לְהִבִּינָם בְּשִׁלְמוֹת גְּדוֹל, בְּאַפְּן שְׁיֻכּוֹל לְגַלוֹתָם לְאֲנָשִׁים אַחֲרִים,

ולהרבות בבקשה מהשם יתברך שיזכה ל"נסתר" גדול יותר, הינו לדעת גדולה יותר, ולהשגות אמתיות גדולות יותר בדעת התורה והאמונה, ממה שהיה לו מקדם. גם צריך לבקש מהשם יתברך שהנסתר הגדול יותר, הינו הדעת המרבה יותר, יבין כל כך בשלמות עד שיוכל לגלות ולבאר גם זאת לאנשים אחרים. והזכיה לדעת גדולה יותר בכל פעם, מכנה "מדרגא לדרגא". וכשזוכה לעלות מדרגא לדרגא, כמבאר למעלה, זוכה לתורת ה' ותפלת ה'. כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' (סימן כב), בתורה "חותם בתוך חותם". ועל ידי שמתחזק לעלות מדרגא לדרגא, כמבאר למעלה, זוכה לשמחה, הינו לשמוח בכל נקודה טובה ומדה טובה. ועל ידי השמחה הנ"ל זוכה לעזות דקדושה, הינו להתחזק באמת ולא להתבטל מפני שום לץ ומתנגד, וכן לא להתבטל מפני שום מניעה ומפני שום בלבול החפצים להרחיקו מן האמת. וכן הוא מתחזק להתרחק מן המפרסמים של שקר, ולהתקרב לצדיקי אמת, על מנת לקבל מהם את האמונה הקדושה בשלמות גדולה. והעקר מה שזוכה לכל מה שמבאר בסעיף זה, הוא על ידי תפלה בכונה שלמה. כמבאר בסעיף כ"ו, ע"ן שם. ולתפלה פראוי זוכה על ידי יראת ה' באמת, ועל ידי בושה דקדושה. הינו כפי יראת שמים אמתו שבו, בושתו מפני השם יתברך לעבר עברות וריחוקו מן הרע, פן זוכה לתפלה בכונה פראוי באמת. ועל ידי זה זוכה לקבל מוסר ממוכיחי אמת, הינו מצדיקי אמת, שתוכחתם ומוסרם הם בשלמות אמתית, ועל ידי זה מתבטלים גרושים ומחלקת מן העולם, מתרבה השלום בעולם ונעשה שלום בין ישראל לבין אביהם שבשמים, וגם הקדושה

מתקנת ונחתמת בחותם בתוך חותם. כך מבאר הכל בלקוטי
מוהר"ן חלק א' בתורה חותם בתוך חותם.

לד

מי שממית עצמו ומוסר נפשו על התפלה, הינו גם כשיש לו מניעות
ונסיונות בפרנסה או בעניינים נחוצים אחרים, החפצים לבטל
מן התפלה או מענייני תפלה אחרים, והוא מתחזק ועומד בנסיון,
ואינו מבטל שום תפלה מחמת המניעות והנסיונות, זה מכנה תפלה
במסירות נפש. כי צריך להתחזק במסירות נפש גדולה לעמוד
בנסיון, ולא לבטל שום תפלה בשעה שעומדים לפניו נסיונות
ומניעות. האדם המתחזק בתפלה במבאר בסעיף זה, צריך לדעת
שבעת שנוכנסים למחו מחשבות זרות, צריך הוא להתחזק במסירות
נפש להקשיב לתבות התפלה, ועל ידי זה ממילא יתבטלו ממנו
המחשבות הזרות ויתקנו תקונים רבים.

לה

צריך להתחזק להכניע את המחשבות הזרות בעת התפלה. כי כל
מיני שטיות וכל מיני בלבולים שיש לאדם במשך היום בלוי
מעניניו, באים על דעתו בשעת התפלה או בשעה שעוסק בתפלות
אחרות, ומבלבלים מאד את מחשבתו בעת תפלה דייקא. על כן
צריך להתחזק מאד לגרש את הבלבולים ואת המחשבות הזרות
שעולים בדעתו לבלבלו בעת תפלה דייקא. העצות לגרש מחשבות

זרות ובלבולי המוח, הנן מבארות בלקוטי עצות אות מ' ערך
 "מחשבות והרהורים", בכמה סעיפים.

לו

עקר התפלה היא על ידי עזות דקדשה. הינו שצריך להתחזק
 לבקש מהשם יתברך על כל דבר שנחויץ לו, הן בגשמיות הן
 ברוחניות. ואפילו הוא שרוי חס ושלום בצרות כאלו שזקוק לנסים
 ונפלאות למעלה מדרך הטבע כדי להושע, צריך להתחזק ולבקש
 מהשם יתברך, ולהאמין שעל ידי רבוי תפלה ובקשה השם יתברך
 בודאי יצילו, אפילו בנסים למעלה מהטבע, כפי המבאר בלקוטי
 מורה"ן, (ח"א סימן ז) שתפלה משנה הטבע. וצריך לזכר שאי אפשר
 לעמוד לפני השם יתברך בתפלה לבקש מלפניו על צרכיו, רק אם
 מתחזק בעזות דקדשה, כמבאר בתחלת הסעיף. כי כל אדם לפי מה
 שמרגיש את גדלת הבורא, וכפי שמרגיש את קטנותו, שפלותו
 וריחוקו מהשם יתברך, לא היה עוז בלבו לבקש מאתו כל דבר
 שצריך. וכדי להשיג עזות דקדשה, לבקש מהשם יתברך כל הנחויץ
 כמבאר למעלה, לזה זוכה על ידי עזות דקדשה כזו שמתגבר שלא
 להתבטל מפני חולקים ומונעים, הינו מאנשים החפצים למנעו
 מעבודת ה' באמת. ועל ידי זה זוכה לקבל חדושי תורה דקדשה,
 הינו למודים אמתיים ממוכיחי אמת, וזוכה להתרחק ממוכיחי שקר
 וממנהיגי שקר. ואז זוכה לתפלה בכונה, שעקר התפלה הוא רק על
 ידי עזות דקדשה, כמבאר למעלה.

לז

עקר התפלה הוא בפה דיקא. הינו, כשִׁמְבַקֵּשׁ דְּבַר מֵהַשֵּׁם יתְּבַרֵךְ, צָרִיךְ לְהוֹצִיא אֶת הַבְּקֵשָׁה בְּפִי כְּרְאוּי, וְאִין מִסְפִּיק שְׂיִבְקֵשׁ מֵהַשֵּׁם יתְּבַרֵךְ רַק בְּמַחְשְׁבֹתוֹ, הַגֵּם שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת. הֵן כְּאֲשֶׁר מְבַקֵּשׁ עַל רוּחַנִיּוֹת, אוּ בְּעִבּוֹר גְּשָׁמִיּוֹת, צָרִיךְ לְבַטֵּא בְּפִי הַכֹּל כְּרְאוּי לְפָנֵי הַשֵּׁם יתְּבַרֵךְ, כִּי דְבוּר הַתְּפִלָּה שְׂמוּצִיא מִפִּי הוּא כְּלִי לְקַבֵּל מֵהַשֵּׁם יתְּבַרֵךְ שְׁפַע וּבְרָכָה. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְדַעַת שְׂכַאֲשֶׁר חֶסֶד הוּא דְּבַר נְצָרָה, הֵן בְּרוּחַנִיּוֹת הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת, צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ עַל כָּךְ מֵאֵתוֹ יתְּבַרֵךְ, וּלְהוֹצִיא מִפִּי אֶת בְּקִשְׁתּוֹ, בְּכַדִּי שְׂיִמְשֵׁךְ בְּזֶה שְׁפַע וּבְרָכָה מֵהַשֵּׁם יתְּבַרֵךְ.

לח

מֵה שְׂמַכִּין כֹּף אֶל כֹּף בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה הוּא כְּדִי לְמַהַר אֶת הָאָוִיר בְּמָקוֹם בּוֹ הוּא מְתַפְּלֵל, כִּי מַחִיאת כַּפַּיִם מְטַהֶרֶת אֶת הָאָוִיר וּמְקַדְּשֶׁתוֹ בְּקִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שְׂמַחִיאת כַּפַּיִם בְּכּוֹנֵה אֲמִתִּית גּוֹרֶמֶת לְתְּפִלָּה בְּאָוִיר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הוּא תְּקוּן גְּדוֹל לְתְּפִלָּה. כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְסַגֵּלֶת שֶׁהַתְּפִלָּה תִּתְקַבֵּל, כְּמַבְאֵר בְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְבְרָכָה, (ע' כְּתוּבוֹת ק"י: כָּל הַדֵּר בֵּא"י וְכו') וְזֶה תְּקוּן לְמַחְשְׁבוֹת זְרוֹת. הֵינוּ לְהַנְצִיל מִמַּחְשְׁבוֹת זְרוֹת בְּעַת הַתְּפִלָּה. וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִמַּחְשְׁבוֹת עֲבוּדָה זָרָה, וּמִתְבַּטְּלוֹת רְצִיחוֹת וְאַבְדוֹן מִן הָעוֹלָם.

לט

אֲפִילוֹ כְּשִׁמְתַפְּלֵל בְּמָקוֹם שָׁבוּ הַתְּפִלָּל צְדִיק, קָשָׁה לוֹ לְהַתְּפַלֵּל, כִּי אֵינּוּ רְגִיל בְּאֹוִיר הַמָּקוֹם. וּבִפְרָט בְּמָקוֹם שָׁבוּ הַתְּפִלָּל מִי שְׂאֵינּוּ צְדִיק, בְּוֵדָאֵי קָשָׁה לְהַתְּפַלֵּל שָׁם. עַל כֵּן צְרִיךְ לְקַבֵּעַ לַעֲצוּמוֹ מָקוֹם, שָׁבוּ יִתְפַּלֵּל בְּקִבְעֵינּוּ, כְּמִבְאֵר בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבִרְכָה.

מ

עַל יְדֵי תּפִּלָּה בְּאֵמֶת כְּרָאוּי, מֵתַגְלִים סוּדוֹת הַתּוֹרָה. הֵינּוּ, שְׂזוּכָה לְהִבִּין בַּתּוֹרָה בְּאֹוִרִים אֲמִתִּיִּם שְׂאֵינָם מְפָרְשִׁים.

מא

מִחֻשְׁבוֹת זְרוֹת מְכֻנוֹת "מִבּוּל", כִּי הֵן מְבַלְבְּלוֹת אֶת הָאָדָם, וּבְעֵקֶר מְבַלְבְּלוֹת הַמִּחֻשְׁבוֹת הַזְרוֹת אֶת הָאָדָם בְּשַׁעַת תּפִּלָּה. הַתְּקוּן לְהַנְצִיל מֵהֵן הוּא לָתֵת צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי עַל יְדֵי נְתִינַת צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נִכְלָל בְּאֹוִיר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הֵינּוּ נִכְנָסֶת בְּאָדָם קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִצּוּל מִמִּחֻשְׁבוֹת זְרוֹת. גַּם עַל יְדֵי קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שְׁלֹוּה זוּכָה עַל יְדֵי צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מוֹדֵבֵךְ וּמְטַהֵר הַמֶּחַ וְהַמִּחֻשְׁבָּה, וְזֶה הוּא גַם תְּקוּן הַבְּרִית.

מב

עַל יְדֵי שְׁמֵתֵעוֹרֵר לְמַחִיאַת כַּפַּיִם בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, רַק שְׂיִהִיָּה בְּאֵמֶת בְּלֵי שׁוּם פְּנִיָּה, מִתְחַזֵּק אֲצִלּוֹ הַפֶּה וְהַדְּבֹוּר, לֹאמֵר וּלְזַמֵּר שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת כְּרָאוּי לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מג

על ידי מחיאת כפיים בשעת התפלה, באמת פראוי, בלי שום פנייה, נמתקים הדינים והיסורים ונצול משכחה ומתבטלת מחלקת.

מד

בשמתפלל בכח, הינו בהתעוררות אמתית, ומכנים את כל כחו באותיות התפלה, הינו שמתחזק בכל כחו לא להכניס למחו שום מחשבה זרה בעת התפלה, רק להקשיב פראוי לתבות התפלה, ומתחזק בכל כחו להתפלל בהתעוררות אמתית פראוי, כמבאר בפסוק (תהלים לה, י) "כל עצמותי תאמרנה וכו'", דבורי תפלה אלו הם ממש דבורי השם יתברך. ועשרה מאמרות שבהם נברא העולם, מקבלים כח מאותיות התפלה הנ"ל.

מה

תפלה בכח, כמבאר בסעיף מ"ד, ובעוד כמה סעיפים של אות "תפלה", היא סגולה לבנים. הינו שעל ידי תפלה בכח אפשר לפעל אצל השם יתברך להוליד בנים בני קיום. גם על ידי תפלה בכח, נצול מריב ומחלקת, הינו שזוכה להבין איך לנהג עם כל אדם באפן שינצל ממחלקת. גם על ידי תפלה בכח ובאמת, כמבאר בכמה סעיפים של אות "תפלה", מתחזקת האמת בעולם, וכל האנשים מתקרבים אל השם יתברך לעבדו שכם אחד, ונתגלה ומתפרסם רב האמת שביכולתו לתקן את הדור.

מו

תַּפְלָה בְּכַח, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִצּוֹת סֶכֶה, הֵם בְּחִינָה אַחַת, וּתְלוּיִים
זֶה בָּזֶה. עֵינַי בְּלִקּוּטֵי עֲצוֹת אוֹת א' עֲרֹךְ "אַמֶּת וְאַמוּנָה"
סְעִיף ב'. שֵׁם מְבַאֵר פְּרוּשׁ הַשֵּׁיךְ לְסְעִיף זֶה, קִצֵּת בְּאַרְיֵכוֹת.

מז

עֲקַר הַתַּפְלָה תְּלוּי בְּלִב. הֵינּוּ שְׁצָרִיךְ לְהַכְנִים כָּל לְבוֹ בַתַּפְלָה, הֵן
בַתַּפְלָת חוּבָה הֵן בַתַּפְלוֹת אַחֲרוֹת שְׁעוֹסֵק בְּהֵן, וְעַל יְדֵי זֶה
מִתְגַּלֶּה וּמִתְגַּדֵּל מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרְךָ. הֵינּוּ שְׁמֵת־חֻזְקַת אַמוּנַת הַשְּׁגָחָה
בְּעוֹלָם, וּמְרַגְיִשִׁים וּמְאַמִּינִים שֶׁהַכֹּל נִפְעַל בְּהַשְּׁגָחָה פְּרִמִּית מֵאֲתוֹ
יִתְבַּרְךָ, וּמַלְכוּת הַרְשָׁעָה נוֹפֶלֶת, הֵינּוּ כְּפִירוֹת וְאַמוּנוֹת כּוֹזְבוֹת.
וְנִמְשָׁךְ לְיִשְׂרָאֵל חַיּוֹת רַבָּה, עֲשִׂירוֹת רַבָּה וּבְרָכוֹת רַבּוֹת מֵהַשֵּׁם
יִתְבַּרְךָ. גַּם נַעֲשִׂים הַרַבָּה תְּקוּנִים, וְזוֹכִים לְהַרְגִּישׁ וּלְהַבִּין אֶת הַתּוֹרָה,
בְּדַעַת שְׁתַּתְּגַלֶּה כְּשִׁמְשִׁיחַ יְבוֹא.

מח

כָּל יְהוּדֵי כְּפִי שֶׁהוּא זוֹכֵה לְתַקּוֹן הַבְּרִית, הֵינּוּ כְּפִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר אֶת
מִחוֹ וּמִחֲשֵׁבֶתוֹ מֵהַרְהוּרֵי נְאוּף, וְכֵן מִכָּל מִינֵי הַרְהוּרִים רָעִים
(שִׁזְהָ מִכְּנֵה תְּקוּן הַבְּרִית, כְּמִבְּאֵר בְּסְעִיף מ"א, בְּסוּפּוֹ), וְהוּא מְקַרֵּב בְּאַמֶּת
לְצִדִּיקֵי אַמֶּת שְׁזָכוּ לְשִׁמּוּרַת הַבְּרִית בְּשִׁלְמוֹת כֶּךָ יְכוּל הוּא לְחַוֵּשׁ
נְעִימוֹת וְחַיּוֹת בְּתַבוֹת הַתַּפְלָה, וְכֵן בְּתַבוֹת שֶׁל כָּל מִינֵי תַפְלוֹת
וּבְקִשּׁוֹת שְׁעוֹסֵק בְּהֵן, וּתַפְלוֹתוֹ מִתְקַבֵּלֶת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ. אֲבָל עַל

יְדֵי פָּנִים הִבְרִית אֵינֹו יָכוֹל לְהַרְגִישׁ עֲרֻבוֹת וְחַיּוֹת בְּתַבּוֹת הַתְּפִלּוֹת
שְׁעוֹסֵק בָּהֶן, וְאֵין נַחַת וְתַעֲנוּג כְּבִיכוֹל לְהִשָּׁם יתְבַרְךָ מִתְּפִלָּתוֹ.

מט

וְדַע שְׁעֵזִי פָּנִים הַמְצוּיִים בְּכָל דּוֹר, הֵינֹו הַמְתַּנַּגְדִּים וְהַלְצִים הַחוֹלְקִים
וְהַמְבִזִּים אֶת הָאָדָם הַמִּתְחַזֵּק לְעֵסֵק בַּתְּפִלָּה, הֵגַם שְׁלֹא זָכָה
לְתַקּוֹן הִבְרִית בְּשִׁלְמוֹת, הַחוֹלְקִים וְהַעֲזִי פָּנִים הַנִּ"ל מְכַנִּים כְּלָבִים.
כִּי בְּאֵמַת אֶפִּילוֹ הָאָדָם שְׁעוֹד לֹא זָכָה לְתַקּוֹן הִבְרִית בְּשִׁלְמוֹת, גַּם
הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל כַּחוֹ לְעֵסֵק בַּתְּפִלּוֹת וּבְקִשּׁוֹת לְהִשָּׁם יתְבַרְךָ,
בְּאֵמַת בְּלִי שׁוֹם פְּנִיָה. וְהָאֲנָשִׁים הַחוֹלְקִים עָלָיו וּמְבִזִּים אוֹתוֹ, מְכַנִּים
כְּלָבִים מִמֶּשׁ, וְחַטָּאתָם גְּדוֹלָה מְאֹד. וְצָרִיךְ לְדַעַת כִּי הַיְגַעוֹת
שְׁמַתִּיגַע וּמִתְחַזֵּק לְהִתְפַּלֵּל, הֵגַם שְׁאֵינֹו מְרַגִּישׁ בַּתְּפִלָּה שׁוֹם חַיּוֹת,
כִּי עַדִּין לֹא זָכָה לְתַקּוֹן הִבְרִית בְּשִׁלְמוֹת, אֵף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְדַעַת
כִּי הַתְּחַזְקוֹת, וְיִמָּה שְׁכּוּפָה עֲצָמוֹ לְהִתְפַּלֵּל כְּפִי יְכַלְתוֹ, חֲשׂוֹב וְיִקָּר
הוּא מְאֹד אֲצִלוֹ יתְבַרְךָ.

נ

עַל יְדֵי לְמוֹד זְכוּת עַל הַרְשָׁע, מִתְחַזֵּק מְאֹד עֵינָיו שֶׁל הַצַּדִּיק,
הַמְלַמֵּד זְכוּת עָלָיו. הֵינֹו מִתְחַזְקֵת אֲצִלוֹ הָאֲמוּנָה, וְהוּא יָכוֹל
לְרֹאוֹת וּלְהִבִּין אֶת צְדָקוֹת הַשֵּׁם יתְבַרְךָ. וְהוּא יוֹדֵעַ וּמְבִין שְׁמִשְׁפָּטֵי
ה' הֵם בְּמִשְׁפָּט וּבְצֶדֶק, אֵף עַל פִּי שְׁהַרְשָׁע מְצַלִּיחַ בְּכָל עֲגִינָיו, וּלְבוֹ
מִתְיָשָׁר מְכַל עֲקֻמוּמִיּוֹת, הֵינֹו מְחַסְרוֹן אֲמוּנָה, וְזָכָה לְתְּפִלָּה
בְּשִׁלְמוֹת.

נא

בשעת התפלה צריך להכניע את הרע שבפֿרט ואת הרע שבכלל. הרע שבפֿרט הכונה לרע המצוי בעצמו, הינו את הגוף המגשם צריך לבטל בעת התפלה. הינו שבשעת תפלה אסור להרהר בענינים גשמיים, הן מעניני הגוף, הן מעניני פרנסה וכו'. רק צריך להקשיב היטב לתבות התפלה, ולזכר שהשם יתברך שומע כל תבה מן התפלה. על פן אסור לחשב בשעת תפלה שום מחשבה גשמית, רק באמור, להקשיב כראוי בשלמות למלות התפלה. וזה מכנה בזמן זה "התפשטות הגשמיות". הרע שבכלל הכונה לפושעי ישראל שהם מתפללים בצוותא עם הכשרים. הינו שהכשרים צריכים להתפלל באמת ובהתעוררות כזו, באפן שעל ידי תפלתם, יתבטל הרע מפושעי ישראל המתפללים עמם בצוותא, ויהפכו למסיעים לקדשה.

נב

גם צריך לקשר עצמו עם נפש רוח ונשמה של שוכני עפר, בשעת התפלה, בכלל ובפֿרט. בפֿרט, הינו שכל אדם צריך להתפלל באמת ובשלמות כאלו, שיעורר, הינו שיכניס חיות, בנפש רוח ונשמה שלו שכבר היו בעולם ונתקנו. ובכלל, הינו שיעורר בתפלתו נפש רוח ונשמה של שוכני עפר אחרים, שיסיעו אותו בתפלתו.

נג

גם צריך לתקן בתפלתו שלושה דברים. אחד, שצריך לתקן את האנשים שנפלו לאמונות פוזבות. הינו שצריך להתפלל באמת ובשלמות כאלה, באפן שעל ידי תפלתו תכנס התעוררות ליראת השם ודעת אמתית באנשים שנפלו רחמנא לצלן לאמונות פוזבות, שישליכו את האמונות הפוזבות ויכניסו בלבם אמונה אמתית בשלמות. הדבר השני שצריך לתקן, הוא שצריך לכוון בעת התפלה, הינו להתפלל באמת ובשלמות כזו, כמבאר באות תפלה בכמה סעיפים, באפן שעל ידי תפלתו יתקן הלב של המחקרים חכמי פילוסופיה, שלא יחטאו על ידי דעתם העקמומית. והשלישי על ידי תפלה בשלמות ובאמת כראוי, מבטלים כל מיני חרפות ובזיונות שיש לו משונאים, ומתפלים את החרפות והבזיונות לכבוד. הינו שעל ידי תפלה בשלמות וזכה לדעת אמתית, להבין שכל החרפות ובזיונות שיש לו משונאים, הם ענין של כבוד אמת. כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נ"ה, בתורה "אבא שאול" סעיף ו'.

נד

בשעת התפלה עומד האדם בהיכל המלך, מלכו של עולם, הינו השם יתברך. על כן צריך להתבטל לפניו בבטול גמור, שלא יראה ולא ירגיש בשעת תפלה שום דבר, מלבד השם יתברך. וגם את עצמו לא ירגיש, רק יזכור וירגיש שעומד לפני מלך מלכי המלכים. ועל ידי זה מתבטלים החרפות והבזיונות, כמבאר בסעיף

הקודם, בסופו, כפי הפרוש של לקוטי מוהר"ן, בתורה הנ"ל, סעיף הנ"ל.

נה

על ידי תפלה פתקונה, כמבאר למעלה בכמה סעיפים, זורח אור זכות אבות. הינו שמתעורר הזכות של האבות הקדושים, להגן הן על האדם המתחזק בתפלה באמת, והן על העולם כלו. ועל ידי זה ממשיכים קדשת ארץ ישראל אפילו בזמן הגלות, ועל ידי קדשת ארץ ישראל זוכה לראות מפלת הרשעים. הינו שזוכה להבין שההצלחה של הרשעים, היא עצמה מפלתם. וכל זה נעשה על ידי שמלמד זכות על הרשע, כמבאר בלקוטי מוהר"ן בתורה "אבא שאול" הנ"ל. ועל ידי זה זוכה לאמונה ותפלה בשלמות, כמבאר בתורה הנ"ל.

נו

לאו כל אדם יכול לתקן בתפלתו את שלושת הדברים המבארים בסעיף נ"ג, ועל ידי זה להכניע את הרשעים והשונאים. רק הצדיק הגדול, שזכה למדרגת משה רבנו עליו השלום, יכול להתפלל בשלמות גמורה בראוי בכל התקונים. ואפילו הצדיק הגדול הנ"ל, צריך גם כן לשנם מתניו, הינו שצריך להתחזק מאד בתפלה ובמסירות נפש, שיוכל לנצח את הרשעים הגדולים, להשמידם ולבטלם.

נו

על ידי למוד שלחן ערוך בכל יום, ועל ידי למוד פראוי בספרי מוסר, מצדיקי אמת, שהם מלמדים איך לנהוג במדות ובמעשים, כפי שמורה השלחן ערוך איך לנהוג באסור והתר, על ידי זה זוכה להתפלל פראוי בכל לבבו. כך מבאר בלקוטי הלכות. כי באמת, כאשר האדם יאמין וידע בכל לבבו שהשם יתברך מצוי בכל העולם ובכל מקום, ועומד אצל כל אדם בשעת תפלה, ומקשיב לכל מלה מתפלתו, בודאי היה מתחזק להוציא מפיו כל מלה בכונה, והיה מתפלל בהתלהבות גדולה. רק מחמת שלבו חלוק משלמות אמונה, ואינו חזק בידיעה זו בכל לבבו, מחמת זה אינו מדקדק פראוי בתפלתו. הינו שמתפלל מהר ואינו מקשיב למלות התפלה. וזה נובע מקשיות וכפירות המצויות בלב, הינו מחלקת היצר הרע שבלב. על כן התקון לזה, הוא למוד פוסקים, הינו למוד שלחן ערוך וספרי מוסר של צדיקי אמת, כמבאר למעלה. כי על ידי זה מבטל את מחלקת היצר הרע בשרשה, ומתבטלות הקשיות והכפירות מן הלב. וזוכה להתפלל באמת פראוי בכל לבבו.

נח

עקר שלמות התפלה הוא רק כשמוגיע לתכלית האמתית לעשות אחד מפל התפלה. כי כאשר האדם עומד להתפלל, ומתחיל לומר את התבה הראשונה, למשל שמתחיל ב"ברוך", אזי תקף כאשר האות הראשונה מתבת "ברוך" יוצאת מפיו, הינו אות ב', אזי מבקשת האות מן האדם שלא יפרש ממנה. והאות אינה נותנת

לוֹ לְהַמְשִׁיךְ בְּתַפְלָתוֹ, אֲלֵא חוֹבֶקֶת וּמְלַפֶּפֶת אוֹתוֹ וּמְבַקֶּשֶׁת שְׁלֵא יַעֲזֹבֶנָהּ. וּבִכְרַט כְּשֶׁגּוֹמֵר תְּבָה שְׁלָמָה, מְחַבֶּקֶת הַתְּבָה אֶת הַמִּתְפַּלֵּל וּמְבַקֶּשֶׁת אוֹתוֹ שְׁיִחְזִיקָה וְלֹא יַעֲזֹבֶנָהּ, כִּדֵּי לְהַמְשִׁיךְ בְּתַבּוֹת אַחֲרוֹת. כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל וּמוֹצִיא מִפִּי דְבוּרֵי תּפִּלָּה, דּוֹמָה הוּא לְאָדָם שֶׁנִּכְנָס לְכָרֶם וּמְלַקֵּט אַחַת לְאַחַת פְּרָחִים נְאִים וְשׁוֹשְׁנִים, וְכִשְׁמֻלְקֵט כִּמְהָ פְּרָחִים וְשׁוֹשְׁנִים, עוֹשֶׂה מֵהֶם אַגָּדָה. וְאַחַר כֵּךְ מְלַקֵּט עוֹד פְּרָחִים וְשׁוֹשְׁנִים רַבִּים, וְעוֹשֶׂה עוֹד אַגָּדָה, וְקוֹשֵׁר אֶת הָאַגָּדוֹת בְּיַחַד, וְכֵן הוּא מְלַקֵּט עוֹד וְעוֹד אַגָּדוֹת מִפְּרָחִים וְשׁוֹשְׁנִים יְפִים מְאֹד. כֵּן הוּא מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּאַמֶּת כְּרֵאוּי, שֶׁמְלַקֵּט כִּמְהָ אוֹתִיּוֹת, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם תְּבָה אַחַת, וְכֵן מִתְלַקְטִים כִּמְהָ תַבּוֹת, עַד שֶׁנַּעֲשִׂים מֵהֶם בְּרָכָה שְׁלָמָה. וְכֵךְ עַל יְדֵי תּפִּלָּתוֹ, מִתְלַקְטִים כִּמְהָ בְּרָכוֹת וּתְפִלוֹת, וְאֵי אֲפֹשֶׁר לְהַבִּיעַ אֶת הַיְפִי מִן הַלְקוּטִים וְהַקְבוּצִים שֶׁהָאָדָם מְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ מִתַּבּוֹת הַתּפִּלָּה. וְהַדְּבוּר יוֹצֵא מִן הַנֶּפֶשׁ וְנִשְׁמַע לְאֲזָנַיִם, וְהוּא מְבַקֵּשׁ מִן הַנֶּפֶשׁ שְׁלֵא תִפְרֹד מֵעָלָיו. וְתַכְּף כְּשֶׁהָאָדָם מוֹצִיא מִפִּי אֶת הַתְּבָה הָרֵאשׁוֹנָה, תּוֹפֶסֶת אוֹתוֹ הָאוֹת וּמְחִזְקָה בּוֹ וְאִינָה נּוֹתֶנֶת לוֹ לְהַמְשִׁיךְ. מִכָּל שְׂכָן, כַּאֲשֶׁר גּוֹמֵר תְּבָה שְׁלָמָה, שְׁתַּבָּה זֶה אוֹחֲזֵת בּוֹ וּמְבַקֶּשֶׁת מִמֶּנּוּ לֹא לְהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה, וְאוֹמֶרֶת לוֹ: אֵיךְ אַתָּה יְכוֹל לְהִפְרֹד מִמֶּנִּי? הֲרֵי רוּאָה אֶתָּה אֶת יֶקֶר יוֹפְיִי, זִוּי וְתִפְאַרְתִּי, כִּי הֲלֹא אֲנִי הִיא תַבַּת "כְּרוּךְ". שְׁמַע נָא בְּאָזְנוֹךְ אֶת שְׁפִיךְ מוֹצִיא! וְאֵיךְ אַתָּה יְכוֹל לְהִפְרֹד מִמֶּנִּי? הֲגַם שֶׁנִּכְוֵן הוּא שְׁאֵתָה צְרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ, בְּכֵדֵי לְלַקֵּט עוֹד בְּרָכוֹת וּתְפִלוֹת יְקָרוֹת וְחִמּוּדוֹת, אֶף עַל פִּי כֵן, אֵיךְ יְכוֹל אַתָּה לְהִפְרֹד מִמֶּנִּי וּלְשַׁכַּחֲנִי? עַל כָּל פְּנִיּוֹת תִּרְאָה שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁתִּלְךָ, הֵינּוּ לְעֵינַי תְּפִלוֹת וּבְרָכוֹת, אֶל תִּשְׁכַּחֲנִי וְאֶל

תעזבני". על בן עקר שלמות התפלה הוא, שיעשה אחד מפל התפלה. וכשעומד בתבה האחרונה של התפלה, עדין יעמד גם בתבה הראשונה. הינו שיתפלל בהתעוררות ובחיות, ויקשב היטב לתבות התפלה, עד שירגיש את החיות מתחלת התפלה, בעת שעומד כבר בסוף התפלה. ועל ידי זה לא יפרד ולא יתרחק אף פעם מן האות הראשונה של התפלה, אפילו בסוף התפלה. ואז התפלה היא בשלמות. אבל אי אפשר לזכות לתפלה בשלמות, הינו לעשות אחד מפל התפלה, כמבאר למעלה בסעיף זה, רק על ידי התקרבות אמיתית לצדיק האמת, שהוא בעל השדה העליון והוא יכול להביא כל אדם המקרב אליו באמת, אל התכלית האמתית. ועל ידי התקרבות אמיתית לצדיק האמת, אפשר לעשות אחד מפל התפלה, שזה באמור עקר שלמות התפלה, כמבאר למעלה.

נמ

על ידי שמתפלל באמת רק למען השם יתברך, ואינו מתכוון לשום פנייה, בגלל שיתכבד על אנשים או בשל ממון, על ידי זה זוכה להמשיך "עלמא דאתי" בעולם זה. הינו שזוכה להשיג בזה העולם את האמת שתתגלה באשר משיח יבוא, ועל ידי זה תהיה מפלה לרשעים. הינו פשוטה להרגיש את האמת פראוי כמבאר למעלה, מרגיש כי הצלחת הרשעים זוהי בעצמה מפלתם. פי הצלחתם מרחיקתם מהשם יתברך וזה בודאי המפלה הגדולה ביותר ברוחניות, ובהצלחתם הנשמית ודאי ינחלו מפלה גדולה, כמבאר בכל ספרי האמת. ואז מתגלה גדלת הצדיקים והכשרים האמתיים,

כפי שיהיה לעתיד לבוא, כשמשׁיח יבוא, ועל ידי זה נשלם הדבור דקדשה. הינו פשוטה להרגיש את האמת בשלמות, כנ"ל, זוכה לעסק עם הדבור רק בענינים קדושים, הינו בתורה ותפלה וכו'. ועל ידי זה זוכה להוציא מן הכח אל הפעל, הינו לגמר בפעל את כל העבודות דקדשה שחפץ לעשותם.

ם

האדם הנצרך לבריות בגלל פרנסה, אין תפלתו שלמה. הינו, האדם שאינו מאמין בהשגחה פרטית פראוי, אינו בוטח באמת בהשם יתברך, ואינו מאמין באמת שהשם יתברך לא יעזבהו וישלח לו את פרנסתו וכל הצטרכויותיו שצריך בכל עת, ומחמת זאת מצפה תמיד לטובת אנשים, הן לפרנסתו, הן לענינים נחוצים אחרים, אדם זה מכנה "נצרך לבריות". וזה צריך לדעת, שפקלקול הגדול של "נצרך לבריות" עלולים להלכד גם סוחרים ובעלי מלאכות, אם הם מחפרי אמונה ובטחון פראוי. ואפילו האדם שאינו נצרך לבריות בגלל פרנסה, מחמת שיש לו פרנסה ברוח, ממסחר או ממלאכה, רק שהוא מתאווה לכבוד וחשיבות, הינו הוא חפץ למצוא חן וחשיבות בעיני אנשים, וחפץ שהם יהללוהו, הן ברוחניות על "צדקותו" וכו', הן בגשמיות, שמשתדל בהנהגותיו ובמדותיו רק באפן שימצא חן בעיני אנשים שישבחוהו, אדם זה בודאי נצרך לבריות הוא, כי זקוק הוא לאנשים שיחשיבוהו ויכבדו אותו. ומחמת זה יכול לפול לשקר גדול בעת התפלה, הינו שעושה תנועות של שקר בגלל שאנשים מביטים בו, והוא חפץ לקבל מהם טובות

בפרנסה או כבוד וכיוצא באלה. ואפילו מי שהוא קצת איש כשר ואינו צבוע, הינו אדם כוזב, אף על פי כן, בגלל שהוא נצרך לבריות בשל דבר אחד, קשה מאד שתפלתו תהיה באמת גמורה. כי מצויים אנשים כשרים, המתבישים להתפלל בשקר גמור ממש, הם חפצים להתפלל באמת, רק מצויות כל מיני אמת. ומחמת זה אפשר לעשות שקר גדול, ונדמה שאמת הוא. וכן אפשר לכזב בתפלה, בתנועה או מחיאת כף, כדי שאנשים שצריך מהם טובת הנאה בפרנסה או בשל כבוד וכו', ונדמה לו כי עשה את התנועה ההיא באמת, הינו שנדמה לו שחייב לעשות את התנועה ההיא, או מחיאת הכף, באמצע התפלה, ומכסה את השקר בכסוי של אמת. אבל השם יתברך יודע שזה אינו אמת, כי האמת היא רק אחת. הינו שיחשב רק על השם יתברך בכל דבר, בלי שום פניה. על כן, מי שנוצרך לבריות בשל דבר כלשהו, קשה מאד שיתפלל ברבים באמת. כי על המתפלל ברבים נופלים הרבה פגיות ושקרים, שעושה בעת תפלתו תנועות רבות של שקר, ונדמה לו כי באמת עושה אותן, כמבאר למעלה. על כן צריך האדם להזהר בפרט בעת התפלה, ובכלל בעת עבודתו, שעל כל פנים באותה שעה, לא יהיה נצרך לבריות. רק יתחזק בתקוה להשם יתברך לבר ויבטח רק בו, ויאמין שהשם יתברך בודאי לא יעזבהו, הן בענין פרנסה, הן בכל דבר שצריך בנחיצות, ולא יחשב בעת התפלה על שום טובה משום אדם. אז יוכל להתפלל באמת להשם יתברך לבדו, אפילו בין אלף אנשים. כי כשאינו נצרך לבריות, הן בשל פרנסה, הן בשל כבוד וכיוצא, רק

מאמין בהשגחה פרטית, ובוטח באמת רק בו ותברך, אז יוכל להתפלל באמת פראוי, בשלמות, אפילו בין כמה אנשים.

סא

צריך להתפלל בכל לבבו, עד שירגיש את דבורי התפלה בכל עצמותיו, כמבאר בפסוק (תהלים לה, י) "כל עצמותי תאמרנה" וכו'. הינו שצריך להתפלל בהתעוררות כזו, ולהקשיב היטב לפרוש המילות, עד שירגיש חיות התפלה בעצמותיו. כי באמת מצויה בתפלה חיות גדולה, אך אי אפשר לחוש בזה, אלא כשמקשיב היטב לתבות התפלה, בכל לבבו ומחו. אבל כשמתפלל בלי לב, הינו שמוציא מפיו את התבות, אבל אינו מרגיש בלבו מה שפיו מדבר, אזי אינו מרגיש שום חיות בתפלתו, ותפלה זו אין בה חשיבות אצל המתפלל, ומזה נובע שמתרחק ומפסיק חלילה לגמרי להתפלל. וכן כל מצוה שעושה אותה בלי חיות ובלי אהבה וחשק, אזי המצוה בטלה חס ושלום, ומתרחק לגמרי מן המצוות והמעשים הטובים שעושה בלי חיות ובלי אהבה. ועל ידי תפלה בלא לב וכונה, גורם חלילה שמסתלקת החכמה מן הזקנים ומן החכמים.

סב

על ידי צדיקי אמת נמשך "מים קרים" להחיות נפשות עיפות. הינו, האנשים העיפים, בעלי חיות מועטת, מחמת רוב מרדות ובלבולים מיגיעתם ורדיפתם אחר פרנסה וענייני גוף אחרים, שזה בא מחמת התרחקותם מאמונת השגחה ויראת השם. אבל על ידי

התקרבות אמתית לצדיקי אמת, נכנסת באדם דעת וחכמה אמתית, ואלו מחיים אותו, כמו מים קרים, המחיים אדם עיף וצמא, ואז זוכה להתפלל בכל לבבו. הינו בחשק עצום ובהתעוררות גדולה, עד שאפילו עצמותיו שומעות את תבות התפלה ומרגיש חיות בתפלתו, עד שמתעורר להתפלל בכל כחו ומחו. וזה עקר שלמות התפלה.

סג

על ידי תפלה בכונה, שמקשר בקשר אמיץ וחזק את מחשבתו למלות התפלה, הינו, על ידי שמתפלל תפילת חיוב, או עוסק בשאר תפלות בכל לבבו, ומקשיב לתבות התפלה בכל מחו ובכל מחשבתו, על ידי זה זוכה להשיג נסתרות ופנימיות התורה. הינו שזוכה להבין פרושים ובאורים אמתיים בתורה, שאינם מפרשים ממש, רק מרמזים בבאורי התורה. ועל ידי תפלה בכונה, כמבאר למעלה, ממשיך השפעות וברכות בעולם, והקדוש ברוך הוא מתאווה לתפלות כאלו.

סד

על ידי דבורי תורה ותפלה באמת, מעלה את כל הניצוצות הנפולות, ומתקנים ומתחדשים כל העולמות הנפולים. הינו שעל ידי דבורי תורה ותפלה באמת ובשלמות כראוי, נעשים תקונים רבים בכל העולמות, והאדם העוסק באמת בדבורי תורה ותפלה, נחשב כאלו נבראו על ידו שמים וארץ מחדש, כי מכנים הוא כח וחיות בכל העולמות. על כן צריך להזהר, לדבר רק דבורי

קִדְשָׁה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, אוֹ דְבוּרֵי אֱמוּנָה וְעִנְיֵי יִרְאַת הַשֵּׁם. וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר מְאֹד מִלְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטָלִים, וּבִפְרָט לְשׁוֹן הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת. וְעַל יְדֵי זֵהִירוֹתוֹ, לְדַבֵּר רַק דְבוּרֵי קִדְשָׁה, כַּמְבַאֵר לְמַעְלָה, זֹכָה לְהַעֲלוֹת אֶת הַנִּיצוּצוֹת וּלְתַקֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, כַּמְבַאֵר בְּתַחֲלַת הַפְּעִיף, וְגוֹרֵם הַתְּקַרְבוֹת בִּיאַת מְשִׁיחַ וּגְאֻלָּה שְׁלָמָה.

ס ה

עַל יְדֵי מְסִירַת נַפְשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, הֵינּוּ, כְּשֶׁצָּרִיךְ לְקַיֵּם מִצְוָה אוֹ מַעֲשֵׂה טוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם, רַק עוֹמְדִים לְפָנָיו מְנִיעוֹת קְשׁוֹת שֶׁבְּגִלְגָּל אֵינּוּ יְכוּל לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה אוֹ הַדְּבָר הַטּוֹב שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת, וְאֵינּוּ יְכוּל לְכַבֵּל אֶת הַמְּנִיעוֹת רַק בְּמִסִּירוֹת נַפְשׁ, וְאֵזוּי מַפְקִיר וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ, וְאֵינּוּ מִתְחַשֵּׁב עִם הַמְּנִיעוֹת, וּמְקַיֵּם בְּשִׁלְמוֹת אֶת הַמִּצְוָה אוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂה הַטּוֹב, שֶׁעַל יָדָם מִתְגַּדֵּל וּמִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם, זֹכָה עַל יְדֵי זֶה לְשְׁלוֹם בְּרוּחַ הַקְּדוּשָׁה וּבְגִשְׁמִיּוֹת. וְעַל יְדֵי זֶה זֹכָה לְדַבֵּר דְבוּרֵי קִדְשָׁה שֶׁל תּוֹרָה, תְּפִלָּה וּכְיִצְאָה, וְזֹכָה לְהַכְנִים כָּל מַחוֹ, חֲכָמָתוֹ וְדַעְתּוֹ בְּדְבוּרֵי הַקְּדוּשָׁה שֶׁעוֹסֵק בָּהֶם, וְזֹכָה לְקַשֵּׁר מַחְשַׁבְתּוֹ לְדְבוּרִים אֱלוֹ, עַד שֶׁשׁוֹמֵעַ וּמְבִין הֵיטֵב מוֹצֵא פִּיּוֹ. כִּי אִפִּילוֹ דְבוּרֵי קִדְשָׁה, אִם מוֹצִיאִים אוֹתָם מִן הַפֶּה וְאִין מְקַשְׁבִּים כְּרְאוּי לְמַשְׁמַעוֹתָם, עַד שֶׁיִּרְגֵּשׁ בְּלִב אֶת הַתְּבוּת, הֵרִי זֹ עֲבוּדָה פְּחוּתָה מְאֹד, כַּמְבַאֵר בְּכָל סִפְרֵי הָאֱמֻת, וּבִפְרָט בְּפָסוּק בִּישְׁעִיהַ (כט, יג) "וּבִשְׁפָתָיו כִּבְדוּנִי וּלְבוֹ רַחֵק מִמֶּנִּי". אֲבָל עַל יְדֵי מְסִירוֹת נַפְשׁ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ, כַּמְבַאֵר לְמַעְלָה, זֹכָה לְהַקְשִׁיב הֵיטֵב לְכָל דְבוּר שֶׁמְדַבֵּר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵן בְּתוֹרָה הֵן

בַּתְּפִלָּה וְכוּ', וְזוֹה עֵקֶר קִדְשֵׁי הַדְּבֹר, וַיֵּשׁ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִדְּבֹרִים אֲלוֹ. וְלִכְלֹל זֶה זֹכִים עַל יְדֵי מְסִירוֹת נֶפֶשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כַּמְּבֹאֵר לְמַעְלָה, בְּסֵעִיף זֶה.

סו

הַמְּדָה שֶׁל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כַּמְּבֹאֵר בְּסֵעִיף ס"ה, הִיא עֲצָה מְזִכָּה לְתְּפִלָּה בְּכֹונָה, הֵינּוּ, לְהַקְשִׁיב כְּרָאוּי לְתַבּוֹת הַתְּפִלָּה. כִּי כְּשֶׁאֲדָם רוּאָה שֶׁקָּשָׁה לוֹ לְכוֹן אֶת דַּעְתּוֹ לְתְּפִלָּה, הֵינּוּ שְׂאִינּוּ יְכוֹל לְהַקְשִׁיב כְּרָאוּי לְתַבּוֹת הַתְּפִלָּה, מִחֲמַת רֹב מַחְשָׁבוֹת זְרוֹת הַמְּבַלְבְּלוֹת דַּעְתּוֹ, עַל כֵּן יִזְכִּיר עֲצוּמוֹ, שֶׁבּוֹדָאֵי יִהְיֶה מְרַצָּה אֶפְיָלוֹ לְהַרְגַּע עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כְּמוֹ שְׂרוּאִים בְּחֹוֹשׁ פְּעָמִים רַבּוֹת. וְעַל יְדֵי מְסִירוֹת נֶפֶשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, זֹכָה לְקַשֵּׁר הַיִּטֵּב אֶת הַמַּחְשָׁבָה אֶל הַדְּבֹר. הֵינּוּ שְׂזוּכָה לְהַנְצִיל מִמַּחְשָׁבוֹת זְרוֹת וְלְהַקְשִׁיב כְּרָאוּי לְתַבּוֹת הַתְּפִלָּה, וְזוֹה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה, כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה הוּא לְהַתְּפַלֵּל בְּמְסִירוֹת נֶפֶשׁ.

סז

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יְכוֹל לְמַשׁוֹל בְּתְּפִלָּתוֹ וְלַפְעֵל אֶצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵה שְׂרוּצָה. הֵינּוּ כְּשִׁיחֻדֵי נִמְצָא בְּצָרָה חֵס וְשְׁלוֹם, יְכוֹל בְּתְּפִלָּתוֹ לְכַמֵּל אֶת הַצָּרָה, וְלַפְעֵל יִשׁוּעָה מִן הַצָּרָה אֶצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. הֵן מַעֲנִיּוֹת הֵן מַחֻלָּאוֹת הֵן מְסִירוֹת אַחֲרִים חֵס וְשְׁלוֹם, יְכוֹל בּוֹדָאֵי לַפְעֵל בְּתְּפִלָּה יִשׁוּעָה בְּשְׁלֵמוֹת, רַק עֵקֶר הַמְּנִיעָה מֵה שְׂאִין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת, הִיא הַגְּדֻלוֹת, הַפְּנִיּוֹת וְהַמַּחְשָׁבוֹת הַזְרוֹת. כִּי יֵשׁ

אנשים שיש להם גדלות מחמת יחוס, שהם מתנאים בזה שאבותיהם צדיקים גדולים. וחלק מהם יש להם גדלות כי התיגעו בעבודת ה', ומחמת גאותם אינם יכולים לפעל בתפלתם את הנצרך להם. על פן צריך להתחזק לשבר את המדה הרעה של גאות וגדלות, ולשפח הן זה שהוא "מיחס" והן שהתיגע בעבודת ה', אלא ידמה בעיניו כאלו נולד היום, ועדין לא עסק בעבודת ה'. וכן יחשב כאלו הוא יחיד בעולם, ואין לו שום יחוס. וכך צריך לשבר כל מיני מחשבות זרות בעת התפלה. ואז יוכל למשול בתפלתו ולבטל כל מיני צרות, ולפעל אצל השם יתברך ישועה בכל הפרטים. ואז מתמלא רצונו של השם יתברך, כי יש לו יתברך, תענוג רב מתפלה שמתפללים בלי גאות ובלי מחשבות זרות ובלי שקר. ועל ידי זה ממשיך כל מיני השפעות טובות בעולם.

סח

כאשר מתגברים חס ושלום דינים על האדם, הינו, כשבאים עליו חלילה, צרות ויסורים, ובפרט מחלות חס ושלום, שזה נובע מהתגברות הדינים, רחמנא לצלן, אזי כאשר מתפלל על בטול הדינים והצרות של אדם, לא יזכיר את שמו של בעל היסורים, בכדי שהדינים והיסורים לא יתגברו חס ושלום ביותר. וידוע אצל אנשי שלומנו שדבר זה אמור רק כאשר המתפלל הוא בעל היסורים בעצמו.

סז

יֵשׁ אֶצֶל כָּל אָדָם תְּפִלוֹת רְעוֹת. הֵינּוּ מְבַאֲרֵי בְּדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ זְכוֹרָנוּם לְבִרְכָה, (ע' בְּרֻכּוֹת סג. בע"י) שְׁגָנְב, בְּשֵׁהוֹלֵךְ לְגָנְב, מִתְּפַלֵּל לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ שִׁיְצְלִיחַ דְּרַכּוֹ. וּבִנְדָאֵי תְּפִלָּה זוֹ תְּפִלָּה רְעָה הִיא, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹנֵא תְּפִלוֹת כְּאֵלֶּה. וְכֵן כָּל אָדָם בְּשִׂמְתִּפְלֵל לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ עַל טוֹבָה אוֹ הֶרְחָבָה, שֶׁהֵן מוֹתְרוֹת לְגַמְרֵי, הֵינּוּ שְׂאִינּוּ צְרִיךְ לָזֶה בְּאֵמֶת, רַק מִחֲמַת תְּאוֹת הַיָּצֵר הָרַע, חֲפִץ בְּדַבֵּר זֶה עָלָיו הוּא מְבַקֵּשׁ, זֶה מְכַנֶּה תְּפִלָּה רְעָה. וְתְּפִלוֹת כְּאֵלוֹ מְבַלְבְּלוֹת אֶת הָאָדָם, בְּשִׂמְתִּפְלֵל לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ תְּפִלוֹת אֲמִתִּיוֹת. הֵינּוּ, תְּפִלוֹת שִׁיֵּשׁ לוֹ יִתְבָּרַךְ נַחַת רוּחַ מֵהֵן. הַתְּקוּן וְהַעֲצָה לְהַנְצִיל מִתְּפִלוֹת רְעוֹת, הִיא הַכְּנַסַת אוֹרְחִים תְּלַמְדֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים. עֵינֵן לְקוֹמֵי עֲצוֹת, עֶרְךְ "הַכְּנַסַת אוֹרְחִים" סְעִיף ב', שֶׁם מְבַאֲרֵי קֶצֶת בְּאִרְיֻכוֹת עֲנִין זֶה.

ע

עַל יְדֵי מְחִיאת כַּפַּיִם בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, מִחֲמַת הַתְּעוֹרְרוֹת הַלֵּב בְּלִי שׁוּם שִׁקָּר, עַל יְדֵי זֶה אֲפֻשֵׁר לְדַבֵּר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂבַחִים וְתַאֲרִים כְּרְאוּי, וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלַת הַתְּפִלָּה בַּתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב וּבַתּוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה.

עא

עַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּאֵמֶת וּבְשִׁלְמוֹת כְּרְאוּי, יְכוּל לְשַׁנּוֹת הַטֵּבַע. הֵינּוּ שְׂכַאֲשֵׁר בָּאִים חֲלִילָה עַל אָדָם יְסוּרִים כְּאֵלוֹ, שֶׁעַל פִּי דְרָךְ הַטֵּבַע אֵינּוּ יְכוּל לְהוֹשִׁיעַ מִיְסוּרִים אֵלוֹ חֵם וְשִׁלּוּם, אֲזִי אִם יִתְחַזַּק

בתפלה להשם יתברך פראוי, בשלמות ובאמת, בודאי יעזרהו השם יתברך בישועה מכל צרותיו, שלא על פי טבע. גם על ידי תפלה באמת פראוי, אפשר להכניע כופרים ואפיקורסים.

עב

באשר אומרים בתפלה את התבות "ויצא השמים לך משתחווים", ראוי לבקש מהשם יתברך על כל דבר נחוץ. כי בשעה זו באים כל צבא מרום להשתחוות להשם יתברך ולומר לפניו שירות ותשבחות. על פן טוב מאד לבקש מהשם יתברך שיצוה את צבא השמים, שימשיכו בעבורו כל הנחוץ לו. הינו, אם זקוק לרפואה, יבקש ממנו שיזהירם להמשיך לו רפואה, על ידי הלחם והמים, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני סימן א' בתורה "תקעו ממשלה". וכן אם צריך בנחיצות טובה אחרת, יבקש מהשם יתברך שיזהיר את צבא השמים שימשיכו לו את הטובה ואת הישועה שזקוק להם. וצריך לדעת היטב ולזכר, שכל צבאות השמים, הינו, כל דרך הטבע, אין לו מעצמו שום כח ושום ממשלה כלל, כי הטבע אינו יכול לעזר ואינו יכול להזיק, רק אם השם יתברך גוזר על דרך הטבע לעשות טובה או חלילה רעה. כי הטבע הוא ביד ה' כמו קלמוס ביד הסופר, כפי שהסופר מנענע בקלמוסו, כך הוא כותב. כמו כן, כפי שהשם יתברך גוזר על דרך הטבע, כך חייב הוא לעשות. כך מבאר בכל ספרי האמת, ובפרט בספרי האדמו"ר מוהר"ן זכרוננו לברכה. על פן צריך כל אדם לדעת שצריך לבקש על כל דבר רק מהשם יתברך, שהוא יעזרהו. כי דרך הטבע מצד עצמו, אינו יכול לעזר, רק

כְּפִי מַה שְּׁפוּעַל הָאָדָם בְּתַפְלָתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כֵּן הוּא נוֹשֵׁעַ,
בְּמִבְּאֵר לְמַעְלָה.

עג

בְּשָׁעָה שְׂאוֹמֵר בְּתַפְלָה "הֲלָלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם וְכוּ" צָרִיךְ
לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד, לְהִתְפַּלֵּל בְּחַיּוּת וּבְהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה. כִּי
בְּאִשׁוּר קוֹרָא בְּתַפְלָתוֹ לְכָל הַמַּלְאָכִים, הַשְּׂרָפִים, אוֹפָנִים וְחַיּוֹת
הַקֹּדֶשׁ, וְלְכָל הָעוֹלָמוֹת, שְׂיִזְדוּ וַיְהַלְלוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, בְּגוֹדָאֵי וְכָל
שְׁבָן שֶׁהָאָדָם הַקּוֹרָא לָהֶם, צָרִיךְ לְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח לְשִׁמּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּשִׁירוֹת
וְתַשְׁבְּחוֹת, בְּהִתְעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה וְאַהֲבָה וַיִּרְאֶה כְּרָאוּי.

עד

כְּמוֹ שְׂמִצּוּיָה הַתְּעוֹרְרוֹת מֵאָדָם לְחֵבְרוֹ, הַיְנוּ, שְׂאָדָם שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּת
חֵבְרוֹ כְּשֹׂאוֹמֵר תְּחִנּוֹת וּבִקְשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּהִתְעוֹרְרוֹת,
בְּהִתְלַהֲבוּת וּבִישׁוּב הַדַּעַת כְּרָאוּי, מִתְעוֹרֵר הוּא גַם כֵּן לֹאֵמֵר תְּפִלּוֹת
וּבִקְשׁוֹת בְּהִתְעוֹרְרוֹת רְאוּיָה, כִּי מִצּוּיָה גַם הַתְּעוֹרְרוֹת מֵעֲצָמוֹ. הַיְנוּ
כְּשׁוֹזֹכָה לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לֹאֵמֵר תְּפִלּוֹת אַחֲרוֹת וּבִקְשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ,
בְּהִתְעוֹרְרוֹת וּבִישׁוּב הַדַּעַת כְּרָאוּי, מִתְעוֹרֵר מְאֹד גַם מִזֶּה, כִּי מִבְּאֵר
בְּלִקּוּטָי מוֹהַר"ן, (ח"א סימָן ער) עֵינֵי שָׁם.

עה

אֲפִילוּ כְּשֶׁהָאָדָם אֵינּוּ יָכוֹל לְדַבֵּר מְאוּמָה אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְנִדְמָה
לוֹ שְׂאֵינּוּ יָכוֹל לִפְתַּח פִּיו לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לְהִתְבּוֹדֵד, מַחֲמַת

גִּשְׁמִיּוֹתוֹ הַמְרַבָּה, מִה שֶׁהוּא מְגִשֵּׁם מְאֹד עַל יְדֵי תַּאֲוֹתָיו וּמְדוּתָיו
 הָרְעוּת, אוֹ מַחֲמַת הַצְּרוּת וְהִסּוּרִים, רַחֲמָנָא לְצַלְן, הַעוֹכְרִים עָלָיו,
 בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, אֲשֶׁר בְּגִלְלָם מֵרַחֵק הוּא חֲלִילָה מְאֹד מֵהִשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ, וּמַחֲמַת זֶה אֵינּוּ יָכוֹל לִפְתּוֹחַ פִּיּוֹ, לְסַפֵּר לֵהשֵׁם יִתְבָּרַךְ כָּל
 תַּהֲפֹכּוֹתָיו וְקוּרוֹתָיו, אַף עַל פִּי כֵּן צָרִיךְ לְדַעַת שְׂדֵיָקָא אִו, צָרִיךְ הוּא
 לְהִתְחַזֵּק וּלְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ לְצַעֵק אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הַמִּצַּר וְהַדְּחַק.
 כִּי עֵקֶר הַהִתְעוֹרְרוּת הִיא דֵּיִיקָא כַּאֲשֶׁר הָאָדָם נִמְצָא חֲלִילָה בְּמִצַּר
 גָּדוֹל, שִׁיתְגַּבֵּר וְיִתְעוֹרֵר לְצַעֵק אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי זַעֲקוֹתָיו מִן
 הַמִּצַּר מוֹשִׁיעוֹ ה', וְאַחַר כֵּן בָּא עַל פִּי רוֹב לְהִרְחֵב גְּדוּלָה מְאֹד. וְאִז
 יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל לֵהשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּלְסַפֵּר לוֹ כָּל הַנְּחוּץ לוֹ, עַד שְׂאֵפְשֵׁר
 לְהַגִּיעַ לְרוּחַ הַקִּדְּשׁ. וְכֵן זֶה עַל יְדֵי הַהִתְעוֹרְרוּת לֵהשֵׁם יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ
 הַמִּצַּר וְהַמְרִירוּת, שְׂאֵז הוּא מִתְקַרֵּב בְּאַמַּת אֱלֹו יִתְבָּרַךְ.

עו

עַל פִּי רוֹב, מִה שְׂאִי אֶפְשֵׁר לְהִתְפַּלֵּל בְּחֶשֶׁק וּבְחִיּוֹת כְּרָאוּי, הוּא
 מַחֲמַת שְׁנוּפֵל בְּדַעַתוֹ, כִּי מְרַגֵּשׁ שֶׁהוּא שְׂקוּעַ בְּמַעֲשֵׂים רְעִים
 וּמְדוּת רְעוּת, וְרַחוֹק מְאֹד מֵהִשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַחִיּוֹת עַצְמוֹ
 לִפְנֵי הַתְּפִלָּה, עַל יְדֵי שְׂיחַפְּשׁ וְיִמְצָא בְּעַצְמוֹ אִיזָה נְקוּדוֹת טוֹבוֹת. כִּי
 אִיךְ שֶׁהוּא בּוֹדָאֵי בִימֵי חַיָּו עֲשָׂה כַּמָּה מִצְוֹת וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים. וְהַגֵּם
 שֶׁהַמִּצְוֹת וְהַמַּעֲשֵׂים טוֹבִים שֶׁעָשָׂה מְעַרְבִים בְּהִרְבֵּה פְּנִיּוֹת וּפְסֻלָּת,
 אַף עַל פִּי כֵּן, מִצְוִיִּים בָּהֶם גַּם הִרְבֵּה נְקוּדוֹת טוֹבוֹת, שְׂיחַתִּיה וְיִשְׁמַח
 עַצְמוֹ בָּהֶם. וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל כְּרָאוּי.

עו

החזן המתפלל לפני העמוד, צריך שיהיה בבחינה שיוכל ללקט את כל הנקודות הטובות המצויות בכל אדם מן המתפללים עמו עד שכל הנקודות הטובות יכללו בו, והוא צריך להתפלל עם כל הטוב של כל המתפללים שעמו. הינו שיהיה בו יכלת לקבל את הכח והקדשה של כל הנקודות הטובות המצויות אצל המתפללים עמו, ובכח ובקדשה אלו, להתפלל באמת.

עח

עכשו התפלה נמצאת בגלות, הינו שבזמננו כמעט אינו שכיח שאדם ירגיש את חשיבות התפלה ויאמין בכחה. כי באמת מצוי בתפלה כח גדול מאד, הינו בתפלה באמת כראוי, יכול להציל עצמו מכל מיני יסורים וסכנות. רק מחמת שאין מאמין בכח התפלה באמת ובתמימות כראוי, מחמת זה אינו משתמש בתפלה ובאמונה, ונדמה לו שהכל לפי הטבע, ונופל חלילה לכפירות ואפיקורסות ודרך התפלה והאמונה נחלשים מאד. וכן מבאר בלקוטי מוהר"ן, חלק שני, (סימן סז) בתורה "בראשית לעיני כל ישראל" שכאשר "מאורי אש" מתחזקים, הינו הכפירות והסברות הטבעיות, על ידי זה נחלשים "מאורי אור". הינו האמונה האמתית וכח התפלה. ומזה יוצא שאנשים רבים מתרחקים כל כך מאמונה ומתפלה, עד שמבטלים לגמרי תפלה, ומתרחקים רחמנא לצלן לגמרי מאמונה אמתית. ואפילו האנשים שאינם מבטלים תפלה לגמרי, ואפילו מתפללים כל יום, אבל מחמת חסרון אמונה אינם מרגישים שום

חיות ושום חשיבות בתפלה. וכשעומדים הם להתפלל, אזי חובת התפלה עליהם על ומשא, וחפצים להפטר מהר מן התפלה, מחמת שאינם מרגישים בה טעם וחיות. ועל ידי יראה שלמה, הינו על ידי יראת שמים אמתית, שרק פחד השם יתברך נגדו ולא זולתו, שלייראה כזאת אי אפשר להגיע רק על ידי תקון שלושת המדות הרעות, כמבאר בערך "יראה" סעיף כ', על ידי זה פודה את התפלה מן הגלות, ואז התפלה בשלמות. הינו, אז יש לתפלה חשיבות גדולה בעיני המתפלל, ומרגיש טעם וחיות גדולה בתפלתו ובתפלות ובקשות אחרות. וכשזוכה לתפלה בשלמות, כמבאר למעלה, אינו צריך שום רופא לרפואתו. כי על ידי תפלה ואמונה פראוי, מתרפא על ידי כל מאכל ומשקה שבאים לקרבו, כמבאר בתורה (שמות, כג, כה): "ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסרת מחרת מקרבך". הינו כאשר תתחזקו בתפלה ובאמונה באמת בשלמות, אזי יתן השם יתברך ברכה במאכלים ובמשקאות, ועל ידי זה יתרפאו מכל מיני חלי ורפיון. וכשזוכה לתפלה בשלמות כמבאר למעלה, הרי זה בחינת התנוצצות משיח, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני (סימן א) בתורה "תקעו ממשלה". הינו שזה הדעת שיתגלה בשמשיח יבוא. כי משיח צדקנו יבנים דעת אמתית בעולם, וכל האנשים ירגישו את חשיבות התפלה, וידעו שכל דבר שאדם צריך לו, אינו יכול להשיגו רק על ידי תפלה ותחנונים להשם יתברך. גם ידעו בשלמות שדרך הטבע אין בו ממש מעצמו, רק כל דבר נעשה רק בצויו יתברך, ואמונה ודעת כאלו נקראים "התנוצצות משיח". וכל צבא השמים, הכוכבים והמזלות, וכל השרים העליונים,

נכנעים לאדם שזוכה לתפלה באמונה שלמה. הינו שהאדם שזוכה לתפלה באמונה שלמה, מושל ברשות הקדוש ברוך הוא על כל צבא השמים וכו', הינו על כל דרך הטבע. פי כל כחות הטבע מקבלים ממנו את חיותם, כמבאר הכל בתורה "תקעו ממשלה" הנ"ל. ואז הוא נושא חן בעיני הכל, ועל ידי זה יכול לקשר עצמו בשרשי נשמות ישראל. הינו, המפרסמים ומנהיגי הדור האמתיים, שהם ממנים על כל נשמות ישראל, ומחמת זה מכנים שרשי נשמות ישראל והעזות של המנהיגים ומפרסמים של שקר, שכל ממשלתם היא רק על ידי עזות, נופלת ומתבטלת מפני האדם שזוכה לתפלה ואמונה בשלמות. גם זוכה הוא למשול על המלאכים, וממשלתו מתקימת. שזוה הוא תכלית כל איש מישראל, וכל יהודי נברא כדי למשול על המלאכים, כך מבאר הכל בתורה "תקעו" הנ"ל.

עט

שלושה דברים מפסידים עבודת התפלה. הינו שלוש מדות רעות, שאם אדם לכוך בהן אינו יכול להתפלל כראוי, ואינו יכול לעסק בשום עבודת התפלה, כי הרע מהמדות הרעות הנ"ל מונע ומעכב בעדו. הראשון, צריך להזהר לא לעבר על "אל תהי בז לכל אדם". (אבות פ"ד מ"ג) הינו שלא לבזות שום אדם (מלכד אדם המבזה חלילה את השם ותרדף או שמבזה את אור צדיק האמת, כמבאר בלקוטי הלכות הלכות ברפת הפרות, הלכה ח' סעיף ט"ו), ואם אינו נזהר בזה, נפגמת ונפסדת התפלה. הינו שעל ידי זה אינו יכול להתפלל ולעסק כראוי בשום עבודת תפלה. הדבר השני הוא קלקול האמונה. הינו האמונה

אינה בשלמות, שאינו מאמין חלילה בהשגחה פרטית, שהכל לטובה. והן טובות, הן יסורים, אינם כי אם על פי השגחה פרטית מהשם יתברך, ולא על פי טבע כלל, ואינו מאמין שרק השם יתברך יכול לעזור מצרות ויסורים, ולא השתדלות וסבות טבעיות. כי מי שמאמין שהשתדלות וסבות טבעיות יכולות לעזור, זה נקרא קלקול האמונה ובחינת עבודה זרה. ומחמת זה נפסדת ונפגמת אצלו עבודת התפלה. הינו שאין לו רצון וחשק להתפלל או לשום עבודת תפלה, עד שזוכה לאמונה בשלמות בראוי. השלישי הוא פגם הברית. הינו קלקול המח על ידי הרהורים רעים ובפרט הרהורי נאוף, רחמנא לצלן. כי עקר תקון הברית הוא רק על ידי שמירת המחשבה מהרהורים רעים בכלל, ובפרט מהרהורי נאוף. כך מבאר בכל ספרי האדמו"ר זכרוננו לברכה. אבל מי שאינו נוהר לשמור מחו מהרהורים רעים וממחשבות רעות, זה פגם הברית, ועל ידי זה אינו יכול להתפלל בראוי ואינו יכול לעסק בשום עבודת תפלה. וכשזוכה ונצול משלושה דברים אלו הנ"ל, אזי הוא זוכה לתפלה בשלמות ואינו זקוק לרופא לרפואה, רק זוכה להתרפא מכל מיני חולאים על ידי כל מאכל ומשקה שבאים לקרבו, כמבאר בסעיף ע"ח. וזוכה לכל התקונים המבארים בסעיף ע"ח הנ"ל.

פ

לפעמים עדין נעלמת רחמנא לצלן, המחלה מהאדם, הינו שאיבריו הפנימיים חולים חלילה, ואיש אינו יודע על כך, ואפילו שום רופא אינו יודע מה זה. כי החולי אינו מתגלה,

ושוכן חלילה בפנים, ואפילו החולה עצמו אינו מרגיש זאת כשהחולי עדין בתחלתו. ואחר כך, כשגדל ומתפשט חלילה, וכבר נפר רחמנא לצלן בגוף, אז כבר קשה לרפאותו, כי כבר התפשט על פני גופו. אבל כשזוכה לתפלה ולאמונה בשלמות כראוי, יכול להרפא על ידי אכילה ושתיה, מכל מיני חלי, אפילו כשהחולי מכסה עדין מן האדם. ועל ידי תפלה ואמונה בשלמות, יכול לזכות לרפואה, על ידי מאכל ומשקה, שלא יבוא לעולם לחלי. השם יתברך ישמרנו תמיד ברחמיו, מכל מיני חלאים ומכל מיני יסורים.

פא

עקר שלמות התפלה היא על ידי אמת. ולתפלה באמת, זוכה על ידי הלל והודאה להשם יתברך. הינו על ידי שהאדם מפיר ומרגיש את חסדי השם יתברך וטובותיו עמו תמיד, ומהלל ומודה לו תמיד. ועל ידי למוד הלכות, שהם עקר שעשועי עולם הבא, הינו על ידי למוד הלכות, ולמודים המעוררים את האדם ליראת השם ולהכיר את החסדים והטובות שהשם יתברך עושה עמו, שעל ידי זה מתעורר להודות ולהלל לו תמיד, שזה עקר שעשועי עולם הבא, כמבאר בלקוטי מוהר"ן, חלק שני (סימן ב) בתורה "ימי חנכה" בתחלתה, על ידי זה זוכה לתפלה באמת ובשלמות כראוי.

פב

על ידי תפלה שישאל מתפללים להשם יתברך באמת ובשלמות כראוי, על ידי זה יש להם כח ויכלת לבטל כל מיני גזרות רעות,

ולפעל אצלו יתברך כל מיני ישועות וטובות. כי גזרות רעות באות מהתנברות הקטרוגים רחמנא לצלן. ועל ידי תפלה באמת, מבטלים כל מיני קטרוגים, וממילא מתבטלים כל מיני גזרות רעות. ואז נקרא שם "אל" הקדוש על ישראל. כך מבאר בלקוטי מוהר"ן בתורה "ימי חנפה" הנ"ל.

פג

עקר התפלה הם רחמים ותחנונים. הינו באשר מתפלל להשם יתברך, הן בשמתפלל את התפלות הקבועות, "שחרית", "מנחה" ו"מעריב", הן בשעוסק בתפלות אחרות, כגון "תהלים" וכיוצא, צריך להתפלל במתינות, בהכנעה ובתחנונים להשם יתברך. וכדרך שמדבר לפני מלך או שר גדול בשמבקש מהם טובה, שבודאי ידבר אז במתינות, הכנעה ותחנונים, כך צריך לדבר אל השם יתברך, הן בשמתפלל את התפלות הקבועות, הן בשעוסק בתפלות אחרות, כמבאר למעלה. ולא באותם אנשים החוטפים את התפלה במהירות או בעת שעוסקים בתפלות אחרות, אומרים את התבות מהר מאד, אינם מקשיבים לאמרי פיהם, ואינם יודעים מה שפיהם מדבר. רק צריך לדעת ולזכר בשעת התפלה, או בשעוסק בתפלות אחרות, כי מדבר אל השם יתברך. על כן צריך להתפלל במתינות, בהכנעה ובתחנונים, כמו שמדברים אל מלך או לשר גדול, וכמו שמבאר במסכת אבות (פ"ב מ"ח): "אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים וכו'". גם צריך לדעת שעקר רחמים תלוי בדעת. הינו כשזוכה לדעת אמיתית, אזי מבין הוא מה

היא רחמנות אמתית. כי האדם שאין בו דעת אמתית, יכול לעשות עולה הגדולה ביותר, או לעבור עברה גדולה ביותר, ונדמה לו כי מחמת רחמנות חייב לעשות כן. למשל, כשאדם מחסר פרנסה חס ושלום, וכיוצא, ועושה עולה, ובפרט אם עובר עברה גמורה חס ושלום, בענין פרנסתו בכדי למלא חסרונו, ונדמה לו שחייב לעשות כן מחמת רחמנות עליו או על בני ביתו. או כשיהודי מגדל בניו כנגד דעת תורה, חלילה, ונדמה לו שחייב לעשות כן מחמת רחמנותו על ילדיו, כדי שתהיה להם פרנסה בעתיד, וכיוצא, צריך הוא לדעת כי זו רחמנות דסטרוא אחרא. כי מרחמנות כזו שהיא כנגד התורה, יוצאת אכזריות ורציחה, חס ושלום. ומרחמנות כזו נותנים יניקה, הינו כח לסיטרא אחרא, כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק שני, (סימן ח') בתורה "תקעו תוכחה". ועל ידי שנדמה לאדם בעשית טובות שהן כנגד התורה, שזה רחמנות, שבאמת זה אכזריות ורציחה, כמבאר למעלה, על ידי זה נעשית אצלו הדעת קטנה ומועטת, ומתנברת עליו תאות נאוף, רחמנא לצלן, והתפללות שהוא מתפלל באותו זמן הן בבחינת דין. הינו שתפללותיו אינן לרצון להשם יתברך, שאין להשם יתברך שום נחת מתפללותיו. וצריך בעל כח גדול, הינו צדיק גדול ואמת, שיוכל להתפלל תפלה בבחינת דין בשלמות כזו, שיוכל להוציא מן הסטרוא אחרא את כל חיותה שיניקה מקדשת ישראל, כמבאר בתורה "תקעו תוכחה" הנ"ל. וכזה מתקן צדיק האמת כל מה שהתקלקל על ידי רחמנות דסטרוא אחרא. ועל ידי זה נעשים גרים ומתגדל כבוד השם יתברך, ועל ידי זה זוכים להתפשטות הנבואה, ועל ידי זה מטהר המדמה. כי כאשר

המדמה מבלבל, נופל האדם לתאוות, לכפירות ולכל מיני פגמים, אבל כשהמדמה הוא זך ונקי, נצול מתאוות, מכפירות ומכל מיני טעויות, וזוכה לאמונה בשלמות, הינו אמונת השגחה פרטית, שמאמין באמת שכל הענינים הנשמיים הם רק בהשגחה פרטית, ולא משום דרך הטבע, ועל ידי זה זוכה לשיר שיושר לעתיד. הינו שזוכה לשיר רק נגונים שעל ידם מתעוררים להשם יתברך, כמו שיהיה לעתיד, שאז יעסקו כל ישראל רק בנגונים שמתעוררים על ידם להתקרב להשם יתברך. כך מבאר הכל בלקוטי הלכות, הפרוש של המלים "שיר שיתער לעתיד", ברור המדמה ושלמות האמונה.

פד

על ידי השכן שמתוסף לקבוץ יהודי, הינו כשמצוי קבוץ של אנשים העוסקים בתפלה ובלמוד התורה באמת בלי שום שקר, כפי שמלמדים צדיקי האמת לעסק בתורה ובתפלה באמת כראוי, אזי כאשר לקבוץ זה נוסף אדם לעסק עמם בתורה ובתפלה באמת, על ידי זה מתגדל בית התפלה, הינו כח הקדשה של כלליות ישראל, ויש להשם יתברך תענוג רב מזה, ועל ידי זה מתעוררים רחמיו לסלח לישראל על עוונותיהם, ונמשכת להם רפואה.

פה

מבאר למעלה בערך "תפלה" סעיף ל"ד, שבשעת התפלה, חודרים למח כל מיני מחשבות זרות וכל מיני בלבולים. ועקר העצה לברוח ולהנצל מן המחשבות הזרות ומן הבלבולים,

היא בלבד שלא לפחד ולא לשים לב לבלבולים, רק להכניס את כל המוח והלב בתבות התפלה, ולהקשיב היטב למוצא פיו. ועל ידי זה ממילא יבטלו הבלבולים והמחשבות הזרות, כמבאר בערך "מחשבות והרהורים" סעיף ח'. ואם בכל זאת, אפילו שמשתמש בעצה המבארת בסעיף זה, מכל מקום המחשבות הזרות והבלבולים מתגברים עליו ומבלבלים אותו, אף על פי כן צריך לזכור שהוא מחייב להתגבר ולקיים את העצה הנ"ל פעמים רבות, ולא להתבונן כלל בבלבולים, רק לקשר היטב את המחשבה לתבות התפלה, שעל ידי זה בודאי יסורו ממחו כל הבלבולים וכל המחשבות הזרות. ע"נ ב"מחשבות והרהורים" סעיף ח'.

פו

בשעת התפלה או כשעוסק בתפלות אחרות, צריך לדבק בהשם יתברך. הינו שצריך לזכור רק את השם יתברך ולא ירגיש ולא יזכר שום אדם. הינו שיחשב שאין בעולם דבר זולת השם יתברך, ומלבד המתפלל אין שום נברא, בכדי שלא יתבטל מפני כלום, לא יפחד משום דבר, ולא יקנה לשום אדם אלא להשם יתברך בלבד. כי כאשר ירגיש משהו מלבדו יתברך, בודאי לא יוכל להתפלל ולעסוק בשום תפלה פראוי. לכן בשעת התפלה או כשעוסק בתפלות אחרות, אסור להרהר בשום דבר, רק להקשיב לתבות התפלות שעוסק בהן. בסעיף נ"ה בערך "תפלה" מבאר שבשעה שעוסק בתפלה צריך גם לבטל עצמו, הינו שלא ירגיש גם את עצמו רק את השם יתברך לבד. ויקשב היטב לתבות התפלה

שְׁעוֹסֵק בָּהּ, וַיִּזְכֹּר שְׁבַמְלִים אֵלָיו מְדַבֵּר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֵצְמוֹ
וַיִּשְׁאֵן דְּבַר זוּלָתוֹ, כְּמִבְאֵר לְמַעְלָה בְּסֻעֵיף זֶה.

פו

עֵקֶר הַתְּקַרְבוֹת, הַתְּחַבְרוֹת וְדִבְקוֹת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק עַל יְדֵי
תְּפִלָּה בְּאַמֶּת, כִּי תְּפִלָּה הִיא הַשְּׁעַר שֶׁדִּרְכוּ בָּאִים אֶל הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ. הַיְנוּ, עַל יְדֵי תְּפִלָּה אֲמִתִּית מִתְּקַרְבִּים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי
תְּפִילַת אֱמֶת וְאַמוּנָה שְׁלֵמָה מְכִירִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

פח

עַל פִּי רַב כַּאֲשֶׁר אָדָם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבַתְּפִלָּה, בָּאִים לְמַחוּ מִחֲשׁוֹבוֹת
שֶׁל גְּדֻלוֹת. הַיְנוּ, מִתְּאוּהָ הוּא לְהַתְּנָאוֹת בַּתְּפִלָּתוֹ, וְזֶה בְּחִינַת
גְּלוּת הַשְּׂכִינָה. וְעַל יְדֵי שְׁמֵת־פִּלֵּל בְּכַח, הַיְנוּ עַל יְדֵי שְׁמֵת־חֶזֶק
לְהַתְּפִלֵּל בְּאַמֶּת כְּרָאוּי בְּלִי שׁוֹם שָׁקֵר, וּמִתְּחִזֵּק שְׁלֵא לְהַבְטִיל מִפְּנֵי
שׁוֹם מְנִיעָה שְׂרוּצָה לְמַנְעַע אוֹתוֹ מִתְּפִלָּתוֹ, כִּי לְעַסֵּק בַּתְּפִלָּה בְּאַמֶּת
כְּרָאוּי, וְלֹא לְהַבְטִיל מִפְּנֵי מְנִיעוֹת, צָרִיךְ לְהַתְּחִזֵּק בְּכַח רַב,
וּכְשֵׁמֵת־חֶזֶק כְּרָאוּי, זֹכִים עַל יְדֵי זֶה לְהַתְּנַבֵּר עַל הַפְּנִיּוֹת
וְהַמְּחִשְׁבוֹת שֶׁל גְּדֻלוֹת לְהַכְנִיעֵם וּלְבַטְלֵם, וְעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִים אֶת
הַשְּׂכִינָה מִן הַגְּלוּת וּמִתְּקַנִּים אוֹתָהּ, וְגוֹרְמִים לִיְחִוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוּא וּשְׂכִינָתָה. הַיְנוּ שְׁעַל יְדֵי הַתְּחִזְקוֹת לְעַסֵּק בַּתְּפִלָּה בְּאַמֶּת
כְּרָאוּי וְלֹא לְהַבְטִיל מִפְּנֵי שׁוֹם מְנִיעוֹת, מִתְּקַרְבִּים בְּאַמֶּת לְהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ, וּמְכִירִים אוֹתוֹ וְאֶת הַשְּׂנֵחָתוֹ הַפְּרִטִית בְּאַמֶּת, כְּמִבְאֵר
לְמַעְלָה בְּסֻעֵיף פ"ז, שְׁעַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּאַמֶּת וּבְאַמוּנָה שְׁלֵמָה מְכִירִים

את השם יתברך פראוי. והתקרבות אמתית להשם יתברך, והכרה באמת ובתמימות את השם יתברך, נקרא "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתה". ועין ערך "אכילה" סעיף ט', שם מבאר ביותר פרוש אמתו מלקוטי הלכות בענין "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתה".

פ

תפלה באמת ובאמונה פראוי מועילה לכל דבר שהאדם צריך לו. הן לרפואה, הן לפרנסה, הן בשזקוק לישועה מיסורים ופחדים חס ושלום, אם יתחזק בתפלה ובקשה פראוי להשם יתברך באמת ובאמונה פראוי, בודאי יושע בישועה גדולה. ואפילו האדם שאינו יכול ללמוד, רק חפץ לדעת ללמוד, יכול בתפלה ובקשה לפעל אצל השם יתברך לקבל דעת ושכל שיוכל ללמוד. כי על ידי תפלה באמת יכול לזכות לכל הטובות, לתורה, לעבודה ולכל הקדשות ולכל הטובות מכל העולמות בגשמיות וברוחניות.

צ

צריך מאד להכריח עצמו ולהתחזק להתפלל בכונה, הינו בהתעוררות ובמתניות, ולהקשיב היטב לתבות התפלה. כי האמת אינה כפי האומרים שאין צריך להכריח עצמו מדי פדי להתפלל בכחות וביגיעות, רק האמת היא שצריך בכל תפלה להתחזק בכל הכח להתפלל פראוי, כמבאר בתחלת הסעיף. והגם שבאמת קשה מאד להתפלל את כל סדר התפלה, פראוי וכנכון, ועל פי הרב אי אפשר להתפלל רק מעט, הינו חלק אחד מן התפלה

מתפללים בהתעוררות, ואחר כך מתעייפים ומאבדים את הרגש ואי אפשר יותר להתפלל בראוי, מפל מקום אפילו שאינו יכול להתפלל כלום, ואפילו שאינו זוכה לשום התעוררות שיוכל להתפלל ברגש בראוי, גם הוא מחיב להתחזק בכל הכחות, להתפלל מה שיותר טוב. כי צריך לדעת ולזכר כי היגעות והטרחות שצריך להכריח עצמו להתפלל אפילו שלא התפלל בראוי, חשובים מאד אצל השם יתברך וזה שקול כנגד הקרבת קרבנות. הינו שנעשים על ידי זה תקונים שנעשו בזמן בית המקדש על ידי הקרבנות. וכן בכל המעשים טובים שצריך לעשותם, אפילו אם אינו זוכה לעשותם בראוי, רק אם בכל זאת מתחזק באמת ביגיעות ובטרחות ורצונות לעשות את המעשה הטוב, אזי היגעות חשובות מאד אצלו יתברך, ונעשים מהם תקונים כמו מקרבנות, במבאר למעלה.

צא

צריך להזהר מאד להודרו תמיד בבקר השכם להתפלל מיד שיתחיל להאיר היום. וגם לא ילמד לפני התפלה, בכדי שלא יאחר זמן קריאת שמע ותפלה, במבאר בשלחן ערוך, ובפרט לא לעסק בעניני פרנסה וחל וכיוצא באלה, שזה בודאי אסור לפני התפלה. גם לא ינהג במנהג של שטות, כמו האנשים הנוהגים בחומרות יתרות, לנקות גופם לפני התפלה, ומחמת זה עוברים כמעט בכל יום את זמן קריאת שמע ותפלה ומבטלים זמן רב על הנקיות, ומפסידים מחמת זה תורה ותפלה, חוץ ממה שמפסידים זמן קריאת שמע ותפלה. גם על ידי שמכריח עצמו לנקיות טרם

הזמן, מזיק הדבר לגופו ובא לחולאים רבים, רחמנא לצלן, ולכן זה רק מעשה בעל דבר שמפתה את האדם לחמרות פאלו שהם כנגד השלחן ערוך. כי באמת כל זמן שאין נחוץ ממש ענין הנקיות, מתר להתפלל בלי שום ספק, כמבאר בשלחן ערוך. ואפילו הפוסקים המחמירים בענין נקיות, אין פונתם לחמרות כאלה שעל ידם עובר זמן קריאת שמע ותפלה, אלא פונתם שרק אם נראה שמכרח לנקיות, אזי ינסה עצמו קדם התפלה, אבל לא ישתדל על זה ביגיעות ותחבולות כמנהג השוטים עד שעובר מחמת זה זמן קריאת שמע ותפלה. ובפרט כשזה אינו נחוץ ממש, לא יבלבל עצמו, רק תקף יתפלל בשוב הדעת ובמתינות כראוי, בלי שום בלבול וספק נקיות. גם אלו שמחמירים בענין נקיות, תפלתם ועבודתם מבלבלים הן תמיד, כי תמיד נדמה להם שאינם יוצאים פראוי בענין הנקיות. ובפרט שיש לנו ברוד השם על מי לסמוך, הינו שאנו צריכים לסמוך על רב הפוסקים מן השלחן ערוך המקלים בענין נקיות, ועל רב הצדיקים שהזהירו שלא יבלבל עצמו בענין נקיות כלל וכלל. וצריך להזהר כל יום להזדרז בתפלה מה שיותר מקדם ובפרט לא לעבור חלילה את זמן קריאת שמע ותפלה, כמבאר בשלחן ערוך, וכמו שהזהירו על כך צדיקי אמת.

צב

כאשר בעת התפלה נכנסים למחשבתו פניות ומחשבות זרות, אזי העצה לא לפנות ולא להתבונן בהן, רק יקשר היטב מחשבתו לדבור. הינו שיאזין היטב לתבות התפלה ולא ישעה

לבלבולי המחשבה, ואזי ממילא יבטלו הבלבולים והמחשבות הזרות, כמבאר למעלה בסעיף פ"ו, ובערך "מחשבות והרהורים" סעיף ח'.

צג

בשאינן לאדם שום התלהבות בתפלה, הינו שתפלתו היא בלי שום התעוררות ובלי שום רגש, צריך להכריח עצמו ולהתחזק להתלהב ולהתעורר לתפלה, ועל ידי זה יוכל להתעורר באמת להתלהבות ולהתעוררות. וכשם שמי שמעמיד פנים שהוא כועס, על ידי זה בא לכלל פעם ממוש, כך הוא ממש בקדשה לענין תפלה, שעל ידי שמכריח עצמו ומתחזק להתפלל בהתלהבות ובהתעוררות, מתעורר באמת להתפלל כראוי בלב חם וברגש. וכן בענין השמחה, כשאי אפשר לשמח עצמו בכל העצות שיעצו צדיקי האמת, צריך להכריח ולהתחזק לעשות עצמו כאלו הוא בשמחה, וישמח עצמו בכל מיני עצות. אבל חלילה לא על ידי עניני עברה, ולא בתנועות שעל ידם יכול לצאת חלילה חלול השם, רק צריך לנהוג בענין זה בחכמה גדולה, כפי המקום והזמן, ולפי האנשים אשר הוא נמצא ביניהם. כך מבאר בלקוטי הלכות. ועל ידי זה יתעורר באמת לשמחה, ובפרט בזמן התפלה, שצריך בודאי להתחזק בכל מיני עצות להתפלל בשמחה. גם צריך להרגיל עצמו להוציא מפיו את תבות התפלה בנגון שמח.

צד

עקר התפלה הוא שייאמר את תבות התפלה בפשיטות, שיקשיב היטב לפרוש המלים, ויאזין היטב למוצא פיו. ויזכר היטב כי בשעת התפלה מדבר הוא אל השם יתברך. וכן כאשר עוסק הוא בתפלות ותחנונים פרטיים, צריך לזכר היטב שמדבר אל השם יתברך, ויקשב היטב לתפלה, שזה עקר פונת התפלה. ולא יחשב בשעת התפלה בכונות האר"י זכרונו לברכה וכיוצא, כי אפילו האנשים הלומדים את פתבי האר"י זכרונו לברכה, זהר הקדוש ועוד ספרי קבלה, אסורים להתפלל בכונות הנ"ל, רק כל אדם צריך להתפלל בפשיטות ובתמימות גמורה, כמבאר למעלה. כי להתפלל בכונות של תורת ה"קבלה" אפשר ומתן רק לצדיקים גדולים אמתיים, יחידי הדורות, אבל מי שאינו צדיק אמתי בשלמות גמורה, צריך להתפלל בפשיטות ובתמימות, כמבאר למעלה.

צה

אדם שאינו יכול להתפלל כלום, ואפילו מחמת אונס חס ושלום, אזי מאבד הוא את הרגש בתפלה, אינו מרגיש בתפלה שום חיות, ואין לו שום התעוררות להתפלל, ולכן צריך להתפלל בכל אפן ולהכריח עצמו ולהתחזק לדבר את דבורי התפלה בפשיטות גמורה, כפי שתינוק בבית רבו, כאשר המלמד מלמדו להתפלל, אומר את תבות התפלה בפשיטות גמורה, כנכתב בסדור, כך צריך להכריח עצמו ולהתחזק לומר את דבורי התפלה. הינו, להקשיב היטב בכל לבבו ובכל מחו לתבות התפלה, ולשמר היטב את

מחשבתו שלא יחשב בשום דבר זולת תבות התפלה. וכשמקום להתחזק בתפלה, כמבאר למעלה בסעיף זה ובסעיף צ"ד, על פי רב עוזרו השם יתברך, והוא זוכה להתעורר לתפלה ברגש ובהתעוררות כראוי.

צו

צריך לדעת ולזכור, שצריך להתחזק בכל כחותיו ובכל מיני עצות לכל דבר טוב שצריך לעשות. כי בלי יגיעות ומרחות אי אפשר לקיים שום מצוה ושום מעשה טוב באמת. כמבאר בדברי חכמינו זכרונם לברכה (מגלה ו') "לא יגעתי ומצאתי אל תאמין", ובפרט לעבודת התפלה. הן לתפלות המתחייבות על פי שלחן ערוך, הינו שחרית מנחה ומעריב, הן לתפלות אמתיות אחרות, הינו תהלים וכיוצא, ובפרט לתפלות שצריך להתפלל להשם יתברך על מנת לפעל ישועה מצרות ויסורים רחמנא לצלן, שלזה צריך להתחזק הרבה יותר מאשר למעשים ומצוות אחרים. כי עקר הצלה וישועה מכל מיני צרות ויסורים, הוא רק על ידי תפלה באמונה אמתית. והעקר שאפשר להכיר את השם יתברך והשגחתו הפרטית, שזה יסוד ושרש כל היקרות, הוא רק על ידי תפלה עם אמונה אמתית. מחמת זה מתגבר היצר הרע מאד בכל מיני עצות ומגיעות למגעו מתפלה באמת. ועקר המגיעה הוא, מה שהיצר הרע מפיל את האדם לכפירות רחמנא לצלן, שלא יאמין שתפלה עוזרת. ומחמת הכפירות מתרחק חלילה אפילו מן התפלות הקבועות ומכל היקרות. על כן צריך להתחזק מאד בעבודת התפלה

ולא להבטל מפני שום מניעה ומפני שום כפירות, ואזי בודאי ישמע השם יתברך את תפלתו ובקשתו שמבקש על כל דבר וענין, ובודאי יושיעו מפל מיני יסורים. גם צריך לדעת שאם רוצה להתפלל באמת בהתעוררות ובהתלהבות פראוי, ובכל זאת אינו זוכה להתפלל כן, חייב להכריח עצמו להתפלל איך שייכול, כמבאר למעלה בסעיף צ"ה. ואסור לו שיפול בגלל דבר זה מדעתו, או להפגם בשל זה לעצבות ודאגות, רק צריך להתחזק מאד בשמחה על זה שהתפלל בפשיטות אפילו בלי התעוררות, כמבאר למעלה בסעיף צ"ה. וצריך להשתדל לומר אחר התפלה קצת תהלים או תחנונות ובקשות אחרות, בהתעוררות פראוי. ואם גם תפלות ובקשות אלו אינו יכול לאומרם בהתעוררות פראוי, אסור לו להחליש בדעתו מזה, רק יחפה ויקוה ויתגעגע אל השם יתברך עד שיעזרהו שיוכל בזמן אחר להתפלל פראוי בהתעוררות וברגש. וכשינהג בעבודת התפלה כמבאר בסעיף זה ובעוד סעיפים אחרים, וכן בכל המעשים הטובים, אם יתנהג בהדרגה, במדה ובשינוב הדעת פראוי, בודאי ילך, בעזרת השם, בדרך ישרה, הן בעבודת התפלה הן במעשים טובים אחרים, ויזכה למוכה רבה. כן מבאר בלקוטי הלכות בכמה מקומות.

צו

צריך להרגיש בלב אפילו צרת יחיד, ובפרט צרות רבים, חס ושלום. הינו, אפילו בשאדם אחד שרוי בצרה חס ושלום, צריך גם להרגיש בלבו את המרירות והיסורים שהיחיד סובל. ובפרט בשרבים חס ושלום סבוכים בצרות צריך בודאי להרגיש את

יסוריהם, לצעק אל השם יתברך ולהתפלל אליו באמת, הן בשל ישועת הרבים הן בשל היחיד, ובפרט עבור ישועה שהרבים זקוקים לה.

צח

על ידי בשורות טובות אפשר לומר תהלים. הינו מי שמשתדל לבשר בשורות טובות, זוכה על ידי זה לחשק ורצון לומר תהלים, וזוכה לומר תהלים בהתעוררות בראוי.

עצות אחרות

מספריו הקדושים של הצדיק הקדוש מוהר"ן מברסלב זיע"א, איך להנצל מכל רע.

א

כל אדם חייב לדעת שלא יקל במחשבתו, ושלא ירמה עצמו שעל ידי הרהור בתאות נאוף, רחמנא לצלן, אינו גורם רע. כי האמת היא שמחשבה רעה היא עברה גדולה שאי אפשר לפרטה כלל, מלבד הרעה הנגרמת בעטייה, כפי מאמר הגמרא הקדושה (ע"ז ב) שלא יחשב רע ביום כדי שלא יבוא לטמאה בלילה. על כן צריך כל אדם לשמור מאד את מחשבתו ויחשב אך טוב.

ב

המחשבה היא ביד האדם להפנותה לאן שרוצה. כי שתי מחשבות
 ביחד אינן יכולות לדור במחו. על כן אם האדם חושב
 טוב, או אפילו מחשבות של מסחר, אינו יכול באותה שעה לחשב
 מחשבות רעות.

ג

אפילו אם בלא משים נמתה מחשבתו להרהר בדבר לא טוב,
 אפשר גם על ידי עצה זו להפנותה למחשבה אחרת, בדיוק
 כפי שממטים סוס שסר מן הדרך הישרה, לדרך הטובה.

ד

עקר הנסיון שמנסים כל אדם מישראל הוא, אם יוכל לגבר על
 מחשבתו, הינו לסור מן הרע ולחשב רק טוב.

ה

העצה האמתית לכל היא, רק לבקש מהשם יתברך ולהשיח לבו
 לפניו בלשון המדברת. וכן כל מחשבותיו והסתכלותו
 שאינו לרצונו יתברך, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון,
 ישיח הכל לפניו ויצעק ויבקש על נפשו שיעזרהו לשמור מחשבתו
 וראיתו על פי התורה הקדושה.

ו

בספר הקדוש לקוטי מוהר"ן מובא תקון למקרה לילה חס ושלום, שייאמר באותו יום את עשרת המזמורים הידועים. (ט"ז, ל"ב, מ"א, מ"ב, נ"ט, ע"ז צ' ק"ה קל"ז ק"ן, [מזמורים: 16, 23, 41, 42, 59, 77, 90, 105, 137, 150, מספר התהלים]) אם יוכל לטבל מיד במקוה ולאחר מכן לומר את עשרת המזמורים, בודאי טוב מאד, כי המקוה הוא דבר ראשון לטהרה. רק אם הוא אנוס, למשל חלוש וחולה, או שאין בנמצא מקוה וכיוצא, אזי אמירת עשרת המזמורים גם בן תקון גדול הוא. גם הכטיח רבי נתן זכרוננו לברכה, תלמידו המבהק של רבנו זכרוננו לברכה, שכל מי שיטבל בכל יום ויום כדי להתקרב להשם יתברך, יזכה לתקן כל שעליו לתקן בעולם, ויזכה לתשובה שלמה ולכל טוב אמן. את עשרת המזמורים צוה הצדיק מוהר"ן להודיעם ולפרסמם לכל. גם אם לכאורה קל מאד לומר את עשרת המזמורים, אך מפני חשיבותם ויקר ערכם קשה לאמרו. על בן עושים אנו את המפול עלינו לעשות, להודיע ולפרסם את התקון הגדול על ידי אמירת עשרת המזמורים, וכל אדם המחפש תקון לגופשו, יציין מיד לפניו את עשרת המזמורים ויאמרו.

מאד היה להנהיג בצבור, על כל פנים בשבת בבקר כפי שנוהגים בכמה מקומות, לומר אחר התפלה בצבור "תקון הפללי".

וזכותו של דוד המלך עליו השלום, וזכות הצדיק יסוד עולם
שגלה לנו את התקון, וזכות כל הצדיקים הקדושים,
תגנה עלינו מכל רע, ונזכה לראות בביאת גואל צדק במהרה בימינו,
אמן.

חוק חזק ונתחזק:

ברוך הנותן לייעף בח ולאין אונים עצמה ירבה

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם.

נ נח נחמ נחמן מאומן

זֶה שְׁמוֹ נֶאֱדָה לוֹ

סֵפֶר תְּקוּנַת הַבְּלֵלִי

הוא תקון הברית (במבאר בלקוטי מוהר"ן ח"א כט
אות ד). והוא תקון למקרה לילה חס ושלוש,
לומר אלו העשרה מזמורי תהלים באותו היום
שקרה לו. הוציאו מהעולם אל הגלוי, אדונינו
מורנו ורבינו הקדוש צדיק יסוד עולם, נחל
נובע מקור חכמה, רבנו נחמן בן פינא בן
שמחה, נ נח נחמ נחמן מאומן זכר צדיק
וקדוש לברכה, זכותו יגן עלינו אמן:

פּדִיּוֹן

יְנִיחַ יְדֵיו עַל הַמַּעוֹת וַיֹּאמֶר:

מַעוֹת וְאֵת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם: צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ: צֶדֶק
מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא: דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא. שְׂרֵשׁ הַדִּינִים בִּינָה.
אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה. אִין הַדִּין נִמְתַּק אֶלָּא בְּשֵׁרְשׁוֹ. שְׂלֵשָׁה יָדִים
בְּבִינָה: יַד הַגְּדוּלָּה, יַד הַחֲזָקָה, יַד הַרְמָה. שְׂלֵשׁ פְּעָמִים יַד גִּימְטְרִיא
שֵׁם שֶׁל מ"ב. מ"ב שְׁפִי צִירָה שֵׁם שֶׁל אֲנָא בְּכַח. מ"ב שְׁבַבְרִיאָה: שְׁנֵי
פְּעָמִים אַקִּי"ק. מ"ב שְׁבַבְצִילוֹת: הַוִּי"ה (פְּשׁוּט), בְּמַלּוּאוֹ, וּמַלּוּי
דְּמַלּוּי:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שְׂיִמְתְּקוּ הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת הַקְּשׁוֹת מֵעַל (פְּלוּנִי בִן
פְּלוּנִית) עַל-יְדֵי פְּלֵא עֵלְיוֹן שֶׁהוּא חֲסָדִים גְּדוּלִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים
וּפְשׁוּטִים שְׂאִין בּוֹ תַעֲרֹכֶת דִּין כָּלֵל, אָמֵן:

פּדִיּוֹן הוּא הַמְתַּקַּת הַדִּינִים וְהוּא מוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת, כִּי עַקֵּר
הַרְפוּאָה עַל-יְדֵי פּדִיּוֹן דְּוָקָא, כִּי "וְרַפָּא וְרַפָּא" (עִם שְׁמֵי הַמַּבּוֹת)
מִסְפֵּר "פּדִיּוֹן נְפִשׁ". (לְקוּ"מ ח"ב, ג)

תקוּן הַכְּלָלִי

הקדמה

בְּסִימֵן צ"ב "לְקוּמֵי תַנּוּנָא", תְּקוּן לְמַקְרָה לִילָה רַחֲמָנָא לְצֻלָן לֹמֵר
 עֲשֶׂרָה קְפִיטְל תְּהֵלִים כַּמְבָּאָר בְּסִימֵן ר"ה וְכו'. וְדַע שְׂאֵלוֹ
 הֵם הָעֲשֶׂרָה קְפִיטְל מְזוּמְרֵי תְּהֵלִים וְכו'. דַּע אַחֲרַי, כִּי בְּתַחֲלָה אָמַר
 הוּא זְכוּרֵנוּ לְבְרָכָה, הַתּוֹרָה הַמְתַּחֲלֶת תְּקוּן לְמַקְרָה לִילָה כַּנֶּדְפָס
 בְּסִפּוּר הָרֵאשׁוֹן בְּסִימֵן ר"ה, וּבְתַחֲלָה בְּעֵת שֶׁהַתְּחִיל לְגַלוֹתָהּ לֹא
 הָיִיתִי לְפָנָיו אֲזו, אֲךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זָכְנִי וּבָאתִי אֲצִלוֹ סְמוּךְ מְאֹד
 לְאוֹתָהּ הָעֵת שֶׁהַתְּחִיל לְגַלוֹתָהּ וְסִפּוּר לִי אֶחָד בְּשֵׁמוֹ הַתּוֹרָה הַנִּלְ"ל
 כְּפִי מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ, וּבְתוֹךְ כֵּךְ, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁשָּׁמַעְתִּי
 מִפִּי אַחֵר בְּשֵׁמוֹ הַתּוֹרָה הַנִּלְ"ל, בְּתוֹךְ כֵּךְ סָבַב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁדְּבַרְתִּי
 עִמּוֹ מִזֶּה וְחָזַר וְאָמְרָה לְפָנַי בְּקִצּוֹר כַּנֶּדְפָס כְּבָר בְּסִימֵן ר"ה הַנִּלְ"ל.

וּבְאוֹתָהּ הָעֵת שֶׁגָּלָה הַתּוֹרָה לֹא גָּלָה אֲזו אֵיזָה קְפִיטְלָךְ לֹמֵר, רַק
 אָמַר סֵתֵם לֹמֵר עֲשֶׂרָה קְפִיטְלָךְ תְּהֵלִים לְתַקּוּן הַנִּלְ"ל,
 וְשָׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ אֲזו שְׂאֵמֵר, שֶׁהָיָה רְאוּי לְגַלוֹת אֵיזָה הֵם עֲשֶׂרָה
 קְפִיטְלָךְ תְּהֵלִים שְׂצָרִיכִין לֹמֵר, אֲךָ אֵיזָה שֶׁהֵם עֲשֶׂרָה קְפִיטְל תְּהֵלִים
 שְׂיֵאמְרוּ הֵם תְּקוּן לָזֶה, כִּי כָּל עֲשֶׂרָה קְפִיטְל תְּהֵלִים אֵיזָה שֶׁהֵם,
 כָּלֵם, הֵם כַּנֶּגֶד עֲשֶׂרָה מִיְּנֵי נְגִינָה שֶׁהֵם תְּקוּן לְהַנִּלְ"ל. וְאֲזו בְּעֵת שֶׁגָּלָה
 הַתּוֹרָה הַנִּלְ"ל אָמַר בְּתַחֲלָה, שֶׁתְּקוּן הָרֵאשׁוֹן הוּא הַמְּקוּוֹה, שְׂצָרִיכִין

למַבֿל בַּמִּקְוֵה, וְאַחֲרֵיכֵן גָּלָה הַתְּקוּן הַזֶּה לְלוֹמַר עֲשֶׂרָה קְפִיטֵל תְּהִלִּים בַּזֶּה.

גַּם פֶּעַם אַחַת אָמַר שְׁצָרִיכִין לְזַהַר מְאֹד לְמַבֿל בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁיְהִיָּה הָאָדָם בְּלִתי טְהוֹר, וְאַפְלוּ אִם לֹא יוּכַל לְמַבֿל בַּבֶּקֶר, עַל-כֵּל-פְּנִים יִמְבֿל בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אֲפֹלוּ לְפָנֹת עֶרֶב כִּי צָרִיכִין לְזַהַר מְאֹד לְמַבֿל בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דִּיקָא. (וְעַיֵן בְּסוּף סְפֹרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁאָמַר, שֶׁטּוֹב מְאֹד לְמַבֿל תַּכֵּף וּמִיָּד וְכוּ' עַיֵן שָׁם). אַחֲרֵיכֵן אַחַר שֶׁעָבְרוּ קְרוֹב לְאַרְבַּע שָׁנִים, וּמָה שֶׁעָבַר בְּאֵלוֹ הַשָּׁנִים יִקְצְרוּ רַבּוֹת יְרִיעוֹת לְסֵפֶר, וּכְבֵר הָיָה לוֹ הַחוֹלְאָת שֶׁלּוֹ שֶׁנִּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ, וּכְבֵר חָזַר מִלְּמַבְרָג.

פֶּעַם אַחַת בַּחֲרָף שָׁכַב עַל מִטָּתוֹ וְאַנְחָנוּ עִמְדָנוּ לְפָנָיו וְהִתְחִיל לְדַבֵּר מֵעַנְיַן הָעֲשֶׂרָה קְפִיטֵל תְּהִלִּים שֶׁהֵם תְּקוּן לְהַזֶּה"ל, וְאָז צִוָּה עָלַי לְכַתֵּב עַל הַגִּיר הַפְּסוּקִים שֶׁמְרַמְזוּ בָהֶם הָעֲשֶׂרָה מִיָּנִי נְגִינָה שֶׁהֵם תְּקוּן לְהַזֶּה"ל, וַיִּשְׁבַּתִּי לְכַתֵּב וּמִפִּי יִקְרָא אֱלֹהִים, וְגָלָה לִי הַפְּסוּקִים וּכְתָבְתִים עַל הַסֵּפֶר כְּאֲשֶׁר הֵם נִדְפְּסִים, (כ"ל קוֹמֵי תַנְיָנָא" סִימָן צ"ב הַזֶּה"ל), וְאָז גָּלָה דַעְתוֹ שֶׁרְצוֹנוֹ לְגַלוֹת בַּפְּרָטִיּוֹת אִיזוֹ הֵם הָעֲשֶׂרָה קְפִיטֵל תְּהִלִּים שְׁצָרִיכִים לְלוֹמַר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְהִינּוּ עוֹמְדִים וּמְצַפִּים שֶׁיִּגְלָה לָנוּ וְלֹא זָכִינוּ, מִיָּד אַחֲרֵיכֵן נִסְעָנוּ מֵאֵתוֹ וְאַחֲרֵיכֵן הִיָּתִי אֲצִלוּ בְּאִיזוּה שְׁבַת וְהַזְמִין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁרְאִיתִי בְּעֵינַי כְּתִיבַת יְדוֹ הַקְּדוֹשׁ שֶׁכְּבֵר רָשָׁם לְעַצְמוֹ הָעֲשֶׂרָה קְפִיטֵל תְּהִלִּים, שְׁצָרִיכִין לְלוֹמַר, אֲךָ לֹא הָיָה מִדְּרָךְ אֲרִץ שֶׁאֵקַח כְּתָב יְדוֹ בְּעַצְמִי בְּלִי רְשׁוֹתוֹ, וְרִצִּיתִי לְתַפְסֵם בְּמַחִי בְּעַל פֶּה, וְלֹא יִכְלָתִי מִחֲמַת אֵימַת רַבִּי, פֶּן יִקְפִיד, כִּי בְּאֵתִי לְחַדְרוֹ וּמְצַאֲתִי כְתָב יְדוֹ הַזֶּה"ל וְהִסְתַּפְּלִיתִי בּוֹ בְּלֹא רְשׁוֹתוֹ, (כִּי הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה בְּשַׁבַּת

פּרשת שקלים שנת תק"ע לפרט קטן שהוא זכרונו לברכה, יצא מחדרו ונכנס לבית הגדול שלו בעת קריאת התורה ואז נכנסתי בחדרו וראיתי כתב ידו הנ"ל. ואחר־כך ביום ראשון בעת שלקחתי רשות מאתו לשוב לביתי, דברתי עמו ושאלתי ממונו שיגלה לי עשרה קפיטל הנ"ל, כי ידעתי שכבר הם נרשמים אצלו כנ"ל. ולא רצה ואמר שיהיה עת אחר לזה, והלכתי מאתו.

אחר־כך סמוך לאותה העת בעת שהייתי אני בביתי בנעמרוב, אז גלה העשרה קפיטל תהלים לפני הרב דפה פרסלב ולפני חברי רבי נפתלי מנעמרוב, ויחד אותם לעדות על זה וכך אמר להם, היות בענין זה הירוע, (הינו ענין מקרה לילה חס ושלוש), גלפדים בודאי שלשה חלקי העולם, אני לוקח אתכם לעדות. ותדעו שאלו העשרה קפיטל תהלים מועילים מאד מאד לתקון קרי והם תקון גמור ומועיל מאד מאד, ויש מי שיקרה לו על־ידי רבוי אכילה ושתיה או על־ידי חלשה ועיפות או על־ידי שאינו שוכב כראוי, וכל זה אינו כלום, (והוא כמו תינוק שמשתיין בשנה) גם יש ששומרים אותו מלמעלה ונצול מן המקרה, או שהפזל שומר אותו ונצול. גם לפעמים נדמה להאדם בשנה בחלום כאלו הוא נופל ואחר־כך מתעורר משנתו, גם זה מן השמים שמצילין אותו מזה, רק מי שיקרה לו חס ושלוש, מחמת הרהורים, מזה נבראים ממש קלפות חס ושלוש, כמכאן בספרים אבל מי שיאמר באותו היום אלו העשרה קפיטל תהלים בודאי יתקן בזה מאד מאד.

ובמה וכמה צדיקים גדולים שרצו לעמוד על ענין זה ונתנגעו למצא לזה תקון גמור, וקצתם לא ידעו כלל מהו ענין זה, וקצתם

התחילו לידע קצת בענין תקוּן זה, ונסתלקו לעולמם באמצע עסקם בזה ולא גמרו. ולי עזר השם יתברך שזכיתי לעמד על זה בשלמות. וענין תקוּן זה על-ידי אמירת העשרה קפיטל תהלים הנ"ל הוא דבר חדש לגמרי חדוש נפלא כי הוא תקוּן נפלא ונורא מאד מאד. ומי שיוכל לילך למקוּה, ואחר-כך יאמרם בודאי מה טוב, אך אפלו אם הוא אנוס שאי אפשר למבל כגון שהוא חולה או שהוא בדרך, אף-על-פי-כן אם יאמרם אשרי לו כי הם תקוּן גדול ונורא מאד. ואם יאמרם בכונה כראוי בודאי מה טוב, אך גם האמירה בעצמה מסגל מאד.

ואמר: כי לא נודע זאת מיום בריאת העולם. מסתמא הייתי רוצה לבטל זאת לגמרי, אך אי אפשר זאת לא בגשמיות ולא ברוחניות, בגשמיות אי אפשר כי היה צריך לבטל ולשנות הטבע של כלליות בני האדם בתמידות וזה דבר שאי אפשר, כי אפלו משה רבנו עליו השלום וכיוצא, שבטל הטבע היה רק לפי שעה ובדבר פרטי, כגון קריעת ים סוף או בקיעת הירדן וכיוצא שהיה רק לפי שעה, אבל לבטל הטבע של כלליות בני-אדם, כי כל אחד ואחד בהכרח לבטל ולשנות הטבע אצלו, וגם צריך לבטל ולשנות הטבע תמיד, וזה דבר שאי אפשר, וגם ברוחניות אי אפשר וכו'. אך העשרה קפיטל הם דבר נפלא ויקר ומועיל מאד.

הבטחת רבנו וברוננו לברכה

אמר, שגם כי ימלאו ימיו, אזי אחר הסתלקותו, מי שיבוא על קברו ויאמר שם אלו העשרה קפיטל תהלים הנ"ל, ויתן פרוטה לצדקה (עבורו), אפלו אם גרלו ועצמו עוונותיו וחטאיו מאד מאד חס ושלום, אזי אתאמין ואשתדל לארד ולרחב להושיעו ולתקנו וכו'. ואני חזק מאד בכל הדברים שלי, אך בזה אני חזק ביותר, שאלו העשרה קפיטל מועילים מאד מאד. ואלו הן העשרה קפיטל תהלים: ט"ו, ל"ב, מ"א, מ"ב, נ"ט, ע"ו, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ, כפאשר כבר נדפסו כמה פעמים.

יהי רצון קדם אמירת תהלים

(בשבת ויו"ט אין אומרים אותו)

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, הבוחר בְּדוֹד עֲבָדוֹ
 ובזרעו אחריו, והבוחר בשירות ותשבחות, שתפן ברחמים אל
 קריאת מזמורי תהלים שאקרא, כאלו אמרם דוד המלך עליו השלום
 בעצמו זכותו יגן עלינו. ויעמד לנו זכות פסוקי תהלים, וזכות
 תבותיהם ואותיותיהם, ונקודותיהם וטעמיהם, והשמות היוצאים
 מהם מראשי תבות ומסופי תבות, לכפר פשעינו ועונותינו
 וחטאתינו, ולומר עריצים ולהכרית כל החוחים והקוצים הסובבים
 את השושנה העליונה, ולחבר אשת געורים עם דודה באהבה
 ואחזה ורעות, ומשם ימשך לנו שפע לגפש רוח ונשמה לטהרנו
 מעונותינו ולסלח חטאתינו ולכפר פשעינו, כמו שסלחת לדוד
 שאמר מזמורים אלו לפניך, כמו שנאמר, גם יי העביר חטאתך לא
 תמות. ואל תקחנו מהעולם הזה קדם זמננו עד מלאת שנותינו בהם
 שבעים שנה באפן שנוכל לתקן את אשר שחתנו. וזכות דוד המלך
 עליו השלום יגן עלינו ובעדנו, שתאריך אפך עד שובנו אליך
 בתשובה שלמה לפניך. ומאוצר מתנת חנם חננו, בדכתיב, וחנותי
 את אשר אחז ורחמתי את אשר ארחם. וכשם שאנו אומרים לפניך
 שירה בעולם הזה, כך נזכה לומר לפניך יי אלהינו שיר ושבחה
 לעולם הבא. ועל ידי אמירת תהלים תתעורר חבצלת השרון ולשיר
 בקול געים בגילת רגן, כבוד הלכנון נתן לה, הוד והדר בבית
 אלהינו, במהרה בימינו אמן סלה:

קודם שְׁתַּחֲוֶה בְּאֵמִירַת תְּהִלִּים יֹאמֶר זֶה:

לְכוּ נִרְנְנָה לַיהוָה, נְרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָּנָיו בַּתּוֹדָה, בְּזִמְרוֹת
נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה, וּמִלְכָּה גָדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי. לְשֵׁם יְחִוֵּד
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנֵיתָהּ בְּדַחֲלֵיו וּרְחִימוּ עַל-יָדַי הֵהוּא
מְטִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוֹב לֵאמֹר זֹאת לְפָנַי הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמַי בְּאֵמִירַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים אֵלֹהֵי לְכָל
הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּים שְׁבֻדוֹרְנוּ, וּלְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּים
שׁוֹכְנֵי עֵפֶר קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְץ הַמָּה, וּבְכַרְמֵי לְרֵבֵנו הַקְּדוֹשׁ צְדִיק
יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה, רֵבֵנו נַחְמָן בֶּן פִּינָח בֶּן שִׁמְחָה, נַ
נַח נַחְמָן נַחְמָן מֵאוֹמָן, אֲשֶׁר גָּלָה וְתָקַן לֵאמֹר אֵלֹהֵי הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי
תְהִלִּים בְּשִׁבְלֵי תְקוּנַת הַבְּרִית, זְכוּתָם יִגַּן עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אָמֵן.

וְעַל דַּעְתָּם וְעַל כּוֹנֵנָתָם אֲנִי אוֹמֵר הָעֲשָׂרָה קְפִיטֵל תְּהִלִּים אֵלֹהֵי,
וּבְזְכוּתָם וּבְחֵם אִזְכָּר לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת כָּל הָעֲשָׂרָה מִיָּנִי נְגִינָה
שְׁנַאֲמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, שֵׁהֶם: אֲשֶׁרֵי, בְּרָכָה, מִשְׁכִּיל, שִׁיר, נְצוּחַ,
נְגוּן, תְּפִלָּה, הוֹדָאָה, מִזְמוֹר, הַלְלוּיָהּ, שֵׁהֶם: שִׁיר פְּשׁוּט, כְּפוּל,
מְשֻׁלָּשׁ, מְרַבֵּעַ, שֵׁהֶם כְּלוּלִים בְּשִׁמְךָ הַמְיֻחָד הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ. וּבְזְכוּת
וּבְחֵם הַשְּׁנֵי שְׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלֹהֵי בְּמִלּוּאָם, שֵׁהֶם אֵל אֱלֹהִים (כְּוָה):
אֶלְפַּי לְמֹד, אֶלְפַּי לְמֹד הֵי יוֹד מֵם, שֵׁהֶם עוֹלָם בְּמִסְפָּר תַּפ"ה, בְּמִסְפָּר
תְּהִלִּים, בְּכַח אֵלֹהֵי הַשְּׁמוֹת תּוֹכְנֵי לְתְּקוּנַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא תְּקוּנַת הַכְּלָלִי,

אָמֵן:

טז

- א. מִכֶּתֶם לְדוֹד, שְׁמַרְנִי אֵל כִּי חִסִּיתִי כָּךְ:
- ב. אִמְרַתְּ לַיהוָה אֲדַנִּי אַתָּה, טוֹבֹתַי בַּל עָלִיךְ:
- ג. לְקַדּוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה, וְאֲדִירֵי כָּל חִפְצֵי בָם:
- ד. יִרְבוּ עֲצֻבוֹתֶם אַחַר מָהְרוּ, בַּל אִסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם, וּבַל אֲשָׂא אֶת שְׁמוֹתֶם עַל שְׁפָתַי:
- ה. יְהוָה מִנֵּת חֶלְקִי וְכוֹסִי, אַתָּה תוֹמִיךְ גּוֹרְלִי:
- ו. חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בְּנַעֲמִים, אַף נִחַלְתָּ שְׁפָרָה עָלַי:
- ז. אֲבָרַךְ אֶת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי, אַף לִילוֹת יִסְרוּנִי כְּלִיזוֹתַי:
- ח. שְׂוִיתִי יְהוָה לְנִגְדֵי תְּמִיד, כִּי מִימִינִי בַּל אָמוּט:
- ט. לָכֵן שָׂמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי, אַף בְּשָׂרֵי יוֹשֵׁב לְבִטָּח:
- י. כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשֵׂאוֹל, לֹא תִתֵּן חִסִּידְךָ לְרֵאוֹת שָׁחַת:
- יא. תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים, שִׁבְעַת שְׁמַחוֹת אֶת פְּנִיךָ, נַעֲמוֹת בִּימִינְךָ
נִצַּח:

לב

- א. לְדוֹד מִשְׁכִּיל, אֲשָׂרֵי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה:
- ב. אֲשָׂרֵי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב יְהוָה לוֹ עֵוֹן, וְאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה:

- ג. כִּי הִחַרְשֵׁתִי בְּלוּ עֲצָמַי, בְּשֹׂאנְתֵי כָּל הַיּוֹם:
- ד. כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדָד, נִהַפְּדֵ לְשׂוֹדֵי בְּחֻרְבְּנֵי קִיּוֹן סֵלָה:
- ה. חֲטָאתִי אֹדִיעֵךְ וְעוֹנֵי לֹא כִסִּיתִי, אִמְרֹתַי אֹדְדָה עָלַי פְּשָׁעֵי לַיהוָה, וְאַתָּה נִשְׂאֵת עֵוֹן חֲטָאתֵי סֵלָה:
- ו. עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֹסֵד אֱלֹהִים לְעַת מְצֵא, רַק לְשִׁטְף מַיִם רַבִּים אֱלֹהֵי לֹא יִגִּיעוּ:
- ז. אַתָּה סֹתֵר לִי*** מִצָּר תִּצְרַנִּי, רְנִי פִלְטֵ תִסּוּבְּכֵנִי סֵלָה:
- ח. אֲשַׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זֶה תֵּלֵךְ, אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינַי:
- ט. אֵל תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפֶרֶד אֵין הֶבִין, בְּמַתַּג וְרִסָן עֲדִיו לְכֹלֹם בֵּל קָרַב אֱלֹהִים:
- י. רַבִּים מְכֹאֹבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֹסֵד יִסּוּבְּכֵנוּ:
- יא. שְׂמַחוּ בַּיהוָה וְגִילוּ צְדִיקִים, וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל:

מא

- א. לְמִנְצַח מְזֻמּוֹר לְדָוִד:
- ב. אֲשָׁרֵי מִשְׁכִּיל אֵל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה:
- ג. יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וַיְחַיֶּהוּ וַיֹּאשֶׁר בְּאַרְצָא, וְאֵל תִּתְּנֵהוּ בְּנַפְשׁ אִיבִיו:
- ד. יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל עֵרֶשׁ דָּוִד, כָּל מִשְׁכָּבוֹ הִפְכָתָּ בְּחֻלָּיו:

*** כאן צריך להפסיק מעט (לקו"מ ח"א סימן ר"ג)

- ה. אָנִי אֶמְרֵתִי יְהוָה חֲנֻנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ:
 ו. אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ רַע לִי, מָתִי יָמוּת וְאֶבֶד שְׁמוֹ:
 ז. וְאִם בָּא לְרְאוֹת שְׂוֹא יִדְבֵר, לְבוֹ יִקְבֹּץ אָנֹן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יִדְבֵר:
 ח. יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׁנְאָי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִּי:
 ט. דְּבַר בְּלִיעֵל יִצּוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לְקוּם:
 י. גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בְּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכַל לַחֲמִי, הַגְדִּיל עָלַי עֵקֶב:
 יא. וְאַתָּה יְהוָה חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
 יב. בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי חִפְצָתְךָ בִּי, כִּי לֹא יִרְעֵ אֹיְבֵי עָלַי:
 יג. וְאִנִּי בְּתַמִּי תִמְכַּתְךָ בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם:
 יד. בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

מב

- א. לְמוֹנֵצַח מוֹשְׁכִיל לְבַנֵּי קִרְחַ:
 ב. כְּאֵיל תִּעְרַג עַל אֶפְיֵקוֹ מַיִם, בֶּן נַפְשִׁי תִעְרַג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
 ג. צְמָאָה נַפְשִׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חַי, מָתִי אָבוֹא וְאַרְאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים:
 ד. הִיָּתָה לִי דַמְעָתִי לַחֵם יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּאִמּוֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם אֵינִי
 אֱלֹהֶיךָ:
 ה. אֵלֶּה אֲזַכְּרָה וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעֱבֹר בְּסֶךְ אֲדָרִים עַד
 בֵּית אֱלֹהִים, בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הַמוֹן חוֹגֵג:

שם	תפלה	נמ	תקון
	מה תשתוּחֲחִי נַפְשִׁי וְתִהְיֶה עִלִּי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדְנֹו יִשׁוּעוֹת פָּנָיו:		ו.
	אֱלֹהֵי, עָלֵי נַפְשִׁי תִשְׁתַּחֲחֵחַ, עַל־כֵּן אֶזְכְּרֶךָּ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחַרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר:		ז.
	תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךָ עָלֵי עֲבָרוֹ:		ח.
	יִזְמַם יִצְוֶה יִהְיֶה חֶסֶדּוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי תִפְלֶה לֵאל חַיִּי:		ט.
	אוֹמְרָה לֵאל סְלַעִי לָמָּה שָׁכַחְתָּנִי, לָמָּה קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֵץ אוֹיֵב:		י.
	בְּרִצַּח בְּעֲצֻמוֹתַי חֲרַפּוֹנֵי צוּרֵי, בְּאִמְרָם אֵלֵי כָּל הַיּוֹם אֵיךְ אֱלֹהֶיךָ:		יא.
	מֵה תִשְׁתַּחֲחִי נַפְשִׁי וּמֵה תִהְיֶה עִלִּי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדְנֹו, יִשׁוּעַת פָּנָי וְאֱלֹהֵי:		יב.

נמ

	לְמַנְצַח אֶל תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוֹל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ:		א.
	הִצִּילֵנִי מֵאוֹיֵבִי, אֱלֹהֵי, מִמִּתְקוֹמִי תִשְׁגָּבֵנִי:		ב.
	הִצִּילֵנִי מִפְּעֵלֵי אֹן, וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי:		ג.

- ד. כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יָגוּרוּ עָלַי עֲזוּיִם, לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְהוּה׃
- ה. בְּלִי עֶזְוֹן יְרוּצוֹן וַיִּבּוֹנְנוּ, עוֹרָה לְקִרְאתִי וּרְאָה׃
- ו. וְאַתָּה יְהוּה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הִקִּיצָה לְפָקֶד כָּל הַגּוֹיִם, אֵל תַּחֲזֵן כָּל בְּגֵדֵי אֶזְרוֹן סֵלָה׃
- ז. יִשׁוּבוּ לְעֶרְב יַהֲמוּ כַּפְּלָב וַיִּסּוּבְבוּ עִיר׃
- ח. הִנֵּה יִבְעוֹן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי מִי שָׁמַע׃
- ט. וְאַתָּה יְהוּה תִשְׁחַק לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל גּוֹיִם׃
- י. עֲזוֹ אֱלֹהֵי אֲשֻׁמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי׃
- יא. אֱלֹהֵי חֲסָדֵי יְקַדְּמֵנִי, אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשַׁרְרֵי׃
- יב. אֵל תִּהְרַגֶּם פֶּן יִשְׁכַּחוּ עַמִּי, הִנִּיעֵמוֹ בְּחִילָדָּ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּבּוֹר אֲדָנָי׃
- יג. חַטָּאת פִּימוֹ דָּבַר שִׁפְתֵימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֱלֹה וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ׃
- יד. כִּלָּה בַחֲמָה כִּלָּה וַאֲיַנְמוּ, וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מוֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה׃
- טו. וַיִּשְׁבוּ לְעֶרְב יַהֲמוּ כַּפְּלָב וַיִּסּוּבְבוּ עִיר׃
- טז. הִמָּה יִנִּיעוֹן לְאֹכֵל, אִם לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ׃

יז. וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָדָה וְאֶרְנֵן לְבַקֵּר חֲסִדָּךָ, כִּי הָיִיתָ מְשׁוּבָה לִי וּמְנוּחַם בְּיוֹם צָר לִי:

יח. עֲזֵי אֱלֹהִים אֲזַמְּרָה, כִּי אֱלֹהִים מְשַׁנְּבֵי אֱלֹהֵי חֲסִדֶי:

עו

א. לְמַנְצַחַת עַל יְדוּתוֹן לְאֶסֶף מְזִמּוֹר:

ב. קוּלֵי אֵל אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה, קוּלֵי אֵל אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי:

ג. בְּיוֹם צָרָתִי אֲדַנֵּי דְרָשְׁתִּי, יְדֵי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג, מֵאֲנָה הַנַּחֲסִים נַפְשִׁי:

ד. אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהְמִיָּה, אֲשִׁיחָה וְתַתְּעַמֵּף רוּחֵי סְלָה:

ה. אֲחֻזֶּת שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נַפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַרְבֵּר:

ו. חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שְׁנוֹת עוֹלָמִים:

ז. אֲזַכְּרָה נְגִינָתִי בְּלִילָה, עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחֵי:

ח. הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדַנֵּי, וְלֹא יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד:

ט. הָאֶפֶס לְנִצַּח חֲסִדוֹ, נְגַמֵּר אִמְרָה לְדָר וְדָר:

י. הַשְּׂכַח חַנוּת אֵל, אִם קָפִיץ בְּאֵף רַחֲמָיו סְלָה:

יא. וְאִמֵּר חֲלוּתִי הִיא, שְׁנוֹת יָמַי עָלְיוֹן:

יב. אֲזַכּוֹר מַעֲלָלֵי יְהוָה, כִּי אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם פְּלִאָה:

יג. וְהִגִּיתִי בְּכָל פְּעֻלָּתְךָ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה:

- יד. אלהים, בקדש דרפך, מי אל גדול פאלהים:
 טו. אתה האל עשה פלא, הודעת בעמים ענד:
 מז. גאלת בזרוע עמד, בני יעקב ויוסף סלה:
 יו. ראוד מים אלהים, ראוד מים יחילו, אף ירגזו תהמות:
 יח. זרמו מים עבות, קול נתנו שחקים, אף חצציד יתהלכו:
 יט. קול רעמד בגלגל האירו ברקים תבל, רגזה ותרעש הארץ:
 כ. בים דרפך ושכילך במים רבים, ועקבותיך לא נדעו:
 כא. נחית כצאן עמד, ביד משה ואהרן:

ז

- א. תפלה למושה איש האלהים, אדני מעון אתה היית לנו בדר ודר:
 ב. במרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל, ומעולם עד עולם אתה אל:
 ג. תשב אנוש עד דפא, ותאמר שוכו בני אדם:
 ד. כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבר, ואשמורה בלילה:
 ה. זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלה:
 ו. בבקר יציין וחלה, לערב ימולל ויבש:

- ז. כִּי כָלִינוּ בְּאִפְךָ, וּבַחֲמַתְךָ נִבְהַלְנוּ:
- ח. שְׁתֵּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנִגְדֶךָ, עֲלַמְנוּ לְמֵאֹר פְּנֶיךָ:
- ט. כִּי כָל יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כָּלִינוּ שְׁנֵינוּ כְּמוֹ הַגֵּה:
- י. יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֵת שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרַחֲבָם עֲמָל וְאוֹן, כִּי גַז חֵישׁ וְנַעֲפָה:
- יא. מִי יוֹדֵעַ עֵז אִפְךָ, וּכְיִרְאָתְךָ עִבְרַתְךָ:
- יב. לְמִנּוֹת יְמֵינוּ כֵּן הוֹדַעַ, וְנִבֵּא לְכֵב חֲכָמָה:
- יג. שׁוֹבָה יִהְיֶה עַד מָתִי, וְהִנַּחֵם עַל עֲבֹדֶיךָ:
- יד. שִׁפְעֵנוּ בְּכַף חֲסֵדְךָ, וּנְרַנְנָה וְנִשְׂמַחָה בְּכָל יְמֵינוּ:
- טו. שִׁמְחֵנוּ כִּימוֹת עֲנִיתָנוּ, שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה:
- טז. יִרְאֵה אֵל עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהִדְרֶךָ עַל בְּנֵיהֶם:
- יז. וַיְהִי גַעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה

- א. הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בְּשֵׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו:
- ב. שִׁירוּ לוֹ זָמְרוּ לוֹ, שִׁיחוּ בְּכָל גַּפְלֹאוֹתָיו:
- ג. הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קְדוֹשׁ, יִשְׂמַח לֵב מִבְּקִשֵׁי יְהוָה:
- ד. דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעִזּוּ, בְּקִשׁוּ פָּנָיו תִּמְדוּ:

שם	תקוּן	קה	תּפִלָּה

- ה. זָכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מִפְתּוֹ וּמִשְׁפָּטָיו פּוֹי:
 ו. זָרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז. הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח. זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צְוָה לְאַלְפֵי דוֹר:
 ט. אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אֲבָרָהֶם, וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק:
 י. וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחֶק, לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
 יא. לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, חֶבְל נַחֲלַתְכֶם:
 יב. בְּהִיוֹתֶם מְתֵי מִסְפָּר, כְּמַעֲט וְגָרִים בָּהּ:
 יג. וַיִּתְהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אֲחֵר:
 יד. לֹא הִנִּיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקֶם, וַיִּזְכַּח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו. אֶל תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחִי, וּלְנַבְיָאֵי אֶל תִּרְעוּ:
 טז. וַיִּקְרָא רָעַב עַל הָאָרֶץ, כָּל מִטָּה לֶחֶם שָׁבַר:
 יז. שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ, לְעַבְדֵי נִמְכָּר יוֹסֵף:
 יח. עָנּוּ בַכָּבֵל רַגְלוֹ, בְּרוֹזַל בָּאָה נִפְשׁוֹ:
 יט. עַד עַתָּה בֹא דִבְרוּ, אִמְרַת יְהוָה צְרַפְתָּהּ:
 כ. שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ, מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא. שָׁמוּ אָדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל קְנִינֹו:

- כב. לֹא־סָר שָׁרְיוֹ בְּנַפְשׁוֹ, וְזָקְנָיו יַחֲבִיבֵם:
- כג. וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם:
- כד. וַיִּפְרַת אֶת עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
- כה. הִפְדָּה לָבֶם לְשָׂנְאָה עַמּוֹ, לְהַתְנַבֵּל בְּעַבְדָּיו:
- כו. שָׁלַח מֹשֶׁה עֲבָדָיו, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ:
- כז. שָׁמְרוּ בָּם דְּבָרַי אֶתְוֹתַי, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם:
- כח. שָׁלַח חֲשֵׁךְ וַיַּחֲשֶׁךְ, וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרָיו:
- כט. הִפְדָּה אֶת מִימֵיהֶם לָדָם, וַיָּמָת אֶת דִּגְתָּם:
- ל. שָׁרְץ אֶרֶצָם צְפַרְדְּעִים, בְּחֻדְרֵי מַלְכֵיהֶם:
- לא. אָמַר וַיָּבֵא עָרֹב, כַּנֹּחַם בְּכָל גְּבוּלָם:
- לב. נָתַן גְּשָׁמֵיהֶם בָּרֶד, אִישׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרֶצָם:
- לג. וַיִּדְּ גִפְנָם וּתְאֵנֹתָם, וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם:
- לד. אָמַר וַיָּבֵא אֲרָבָה, וַיִּלְקַח וַאֲיִן מִסִּפְרָה:
- לה. וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאֶרֶצָם, וַיֹּאכַל פְּרִי אֲדָמָתָם:
- לו. וַיִּדְּ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶצָם, רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם:
- לז. וַיִּזְצִיאוּם בְּכֶסֶף זָהָב, וַאֲיִן בְּשִׁבְטָיו כֹּזֵל:
- לח. שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם, כִּי נָפַל פְּחָדָם עֲלֵיהֶם:

שע תקנון קלו תפללי

- לט. פֶּרֶשׁ עֲנֵן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ לְהָאִיר לַיְלָה:
מ. שָׁאֵל וַיָּבֵא שָׁלוֹ, וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁבִיעֵם:
מא. פָּתַח צוּר וַיִּזְוֹבוּ מַיִם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר:
מב. כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קִדְשׁוֹ, אֶת אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ:
מג. וַיִּזְצֵא עֲמֹו בְּשֵׁשׁוֹן, בְּרָנָה אֶת בַּחֲרִירוֹ:
מד. וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וְעָמַל לְאֲמִים יִירָשׁוּ:
מה. בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הִלְלוּיָהּ:

קלו

- א. עַל נְהֻרוֹת בָּבֶל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם בְּכִינוּ, בּוֹזְכֵרְנוּ אֶת צִיּוֹן:
ב. עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנֻרוֹתֵינוּ:
ג. כִּי שָׁם שָׁאֲלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבָרֵי שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׁמִחָה, שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן:
ד. אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה, עַל אֲדָמַת גֶּכָר:
ה. אִם אֲשַׁכְּחֶךָ יְרוּשָׁלַיִם, תִּשְׁכַּח יְמִינֵי:
ו. תִּדְבֹק לְשׁוֹנֵי לְחֻכֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֶכִי, אִם לֹא אֲעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ שְׁמִחָתִי:
ז. זָכַר יְהוָה לְבִנְי אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם, הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיּוֹסֵד בָּהּ:

- ח. בַּת בְּכַל הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי שִׁישְׁלָם לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ שְׂגֻמְלַת לָנוּ:
ט. אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחִזוּ וְנִפְיָן אֶת עַלְלִיךְ אֶל הַסְּלַע:

קנ

- א. הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶל בְּקֶדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ עֲזוֹ:
ב. הַלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרַב גְּדָלוֹ:
ג. הַלְלוּהוּ בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנִבְל וְכִנּוֹר:
ד. הַלְלוּהוּ בְּתַנּוּף וּמְחֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב:
ה. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:
ו. כֹּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְהוָה, הַלְלוּיָהּ:

לְאַחַר סִיּוּם הַמְזֻמְזָרִים יֹאמֵר שְׁלוֹשָׁה פְּסוּקִים אֵלָיו:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוֹת עִמּוֹ, יְגַל יַעֲקֹב יִשְׁמַח
יִשְׂרָאֵל: וְתִשׁוּעַת צְדִיקִים מִיְהוָה, מְעוֹז בְּעַת צָרָה: וְיַעֲזֹרם יְהוָה
וְיַפְלְטֵם, וְיַפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וְיִוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ:

תפלה לתקוֹן תפלה

אחר-כך טוב לומר תפלה זו, יסדה מורנו רבי נתן זצ"ל:

אשר יהיה ביהוה בחיי, אומרה לאלהי בעודי, יערב עליו שיחי אנכי
אשמח ביהוה: הודו ליהוה בכבוד, בנגבל עשור זמרו לו:
אלהים, שיר חדש אשרה לך, בנגבל עשור אומרה לך: עלי עשור
ועלי נבל, עלי הגיון בכבוד: כי שמחתני יהוה בפעלה, במעשי ידיך
ארנן:

רבוננו של עולם, אדון כל, בורא כל הנשמות, רבון כל המעשים,
הבוחר בשירי זמרה, עזרני וחסני ברחמיך הרבים ובחסדיך
העצומים, שאזפה לעזרר ולהוציא ולגלות כל העשרה מיני נגינה
שנאמר בהם ספר תהלים. ובזכות אלו העשרה קפיטל תהלים
שאמרתי לפניך, שהם כנגד עשרה מיני נגינה, שנאמר בהם ספר
תהלים, שהם: אשרי, ברכה, משביל, שיר, נצוח, נגון, תפלה,
הודאה, מזמור, הללויה: בזכות המזמורים ובזכות הפסוקים ובזכות
תבותיהם ואותיותיהם ונקדותיהם וטעמיהם והשמות היוצאים
מהם מראשי תבות ומסופי תבות, ובזכות דוד המלך, עליו השלום,
עם כל העשרה צדיקים, שיסדו ספר תהלים ובזכות הצדיק יסוד
עולם, נחל נובע מקור חכמה, רבנו נחמן בן פינא, נ נח נחמן נחמן
מאומן זכותו יגן עלינו, אשר גלה ותקן לומר אלו העשרה קפיטל
תהלים בשביל תקוֹן הפרית, ובזכות כל הצדיקים והחסידים

האמתיים, תזכני ותחנני, שאזכה ברחמיך הרבים להוציא כל הטפות קרי, שיצאו ממני לבטלה, בין בשוגג בין במזיד, בין באנס בין ברצון, (אם אומר חס ושלום בשביל מקרה שנודמן לו באותו הלילה, יאמר: ובפרט כל הטפות שיצאו ממני בלילה זה על ידי מקרה לילה, שקרה לי בעונותי הרבים), כלם אזכה, ברחמיך הרבים ובחמלתך הגדולה ובכחך הגדול, להוציאם מהקלפות ומהסטרין אחרנין, מכל המקומות שנפלו ונתפזרו ונפוצו ונדחו לשם, ואל ידח ממך נדח. ותכניע ותשבר ותהרג ותעקר ותכלה ותבטל כל הקלפות וכל הרוחין ושדין ולילין, שנעשו ונבראו ונוצרו על ידי אלו הטפות, שיצאו ממני לבטלה, ותסיר מהם חיותם, ותוציא ותגזל מהם החיות דקדשה, וכל הניצוצות הקדושים שבלעו:

רבונו של עולם, אל חי וקיים, חי החיים, מלא רחמים, הדין את כל העולם לכף זכות תמיד, החפץ חסד ומרבה להיטיב. אבי אבי, גואלי ופודי. ידעתי יהוה ידעתי, כי אני בעצמי החיב והפושע אפלו בהמקרות שנודמנו לי בשוגג, כי לא שמרתי את המחשבה כלל והרהרתי ביום, עד שבאתי לידי טמאה בלילה, ועל ידי זה קלקלתי מה שקלקלתי, וגרמתי מה שגרמתי, ושחתי מה ששחתי. אוי אוי אוי, אויה על נפשי, אוי לנפשי, כי גמלתי לי רעה. מה אמר, מה אדבר, מה אצטדק. מה אמר, מה אדבר, מה אצטדק. האלהים מצא את עווני. הנני לפניך באשמה רבה, הנני לפניך מלא בוששה ובלמה, מלא טנופים ולכלוכים, מלא תועבות רעות, ואין שום לשון בעולם שאוכל לכנות בו עצם הרחמנות שיש עלי, כי רע ומר, כי נגע עד הנפש, מר לי מאד, אבי שבשמים, מר לי מאד, רבון כל

העולמים. ראה אנחתי ואנקתי, כי נפשי מרה לי מאד, עד אשר אני יודע איך אני יכול לחיות מעצם מרירות נפשי, אשר עד גבהי שמים יגיע, כי קצתי בחיי, למה לי חיים כאלה, חיים מרים ומרורים ממנות. את קבעת כוס התרעלה שתית, מצית, נפשי:

רבוננו של עולם, אתה לבד ידעת רבוי ועצם הפגמים הגדולים, העצומים והנוראים, שנעשים על-ידי-זה בכל העולמות, ועתה איך אוכל לתקן זאת ובמה יזכה נער כמוני לתקן את אשר שחתתו. אך אף-על-פי-כן ידעתו, ואני מאמין באמונה שלמה, כי אין שום יאוש בעולם כלל, ועדון יש לי תקנה, ועדון לא אבדה תוחלתי מיהוה, כי חסדי יהוה כי לא תמנו, כי לא כלו רחמיו:

על-כן באתי לפניך, יהוה אלהי ואלהי אבותי, אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב, אלהי כל הצדיקים והחסידים האמתיים ואלהי כל ישראל, אלהי הראשונים והאחרונים, שתרחם עלי ותעשה את אשר בחקיך אלך ואת משפטיך אשמר, ותכף את יצרי להשתעבד לך, ותגער בהיצר הרע ותגרשו ממני מעתה ועד עולם, ותשמרני ותצילני ותפלטני מעתה מפל מיני הרהורים רעים וממחשבות רעות ומפגם הראות ומפגם הדבור, ותצילני מעתה מפל מיני פגם הברית שבעולם במחשבה, דבור ומעשה, ותהיה עמי תמיד ותשמרני ותצילני ממקרה, בין ביום ובין בלילה מעתה ועד עולם:

אבינו, מלך אל חי וקים, גואל חוק. שטחתי אליך כפי. הצל הצל, הושיעה הושיעה, הצל לקוחים למנות, הצל נרדף וחיב

כְּמוֹנֵי, הַצִּילֵנִי מִן הַשְּׂאוּל תַּחֲתִיּוֹת. תָּן לִי תַקְוָה וְלֹא אֶבֶד, חַס וְשְׁלוֹם, כִּי מִה בַּצַּע בְּדַמִּי, בְּרַדְתִּי אֶל שַׁחַת, הַיּוֹדֵךְ עִפְרָה, הַיּוֹגֵד אֶמְתָּךְ. דָּלוּ עֵינַי לְמָרוֹם, יְהוָה עֲשֶׂקָה לִי, עֲרַבְנִי, עֲרַב עִבְדְּךָ לְטוֹב, אֵל יַעֲשֶׂקֵנִי יָדַיִם. כִּי אֵין לִי שׁוֹם כַּח אֶלֶא בְּפִי, אֵין לִי שׁוֹם מְנוֹם וּמִבְטָח, כִּי אִם עֲלֶיךָ לְבַד, עַל חֲסִדֶיךָ הָעֲצוּמִים לְבַד, עַל רַחֲמֶיךָ הַגְּדוֹלִים, עַל חֲמִלְתְּךָ הָאֲמִתִּית, עַל חֲנִינוּתֶיךָ הַנִּצְחִיּוֹת וְעַל כַּח וּזְכוּת הַצְּדִיקִים, שֶׁשָּׁמְרוּ אֶת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, שְׂאִין שְׁלֵמוֹת אַחֲרָיו, בְּהֵם תִּמְכְּתִי יְתֻדוֹתֵי, בְּהֵם אֲשַׁעַן וְאֶסְמְךָ, בְּזְכוּתֶם וּבְחֵם אֶבְטַח וְאֶקְוֶה, כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשְׂאוּל, לֹא תִתֵּן חֲסִידֶיךָ לְרֵאוֹת שַׁחַת. אֲהֵה יְהוָה, מִלְטֵנִי, אֲהֵה יְהוָה, פִּדְנִי, רֵאֵה מִסְכַּן כְּמוֹנֵי מוֹרֵךְ בְּלֵב יָמַיִם, תַּהוֹם אֶל תַּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צַנּוּרֶיךָ, כָּל מִשְׁפְּרֶיךָ וְגִלְיָד עָלַי עֲבְרוּ. צוּד צְדוּנֵי כִצְפוּר, אֵיכִי חֲנַם. צְמַתוֹ כְּבוֹד חַיִּי, וַיְדוּ אֶבֶן כִּי. צְפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי, אֲמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי. קָרָאתִי שְׁמֶךָ יְהוָה, מְבוֹר תַּחֲתִיּוֹת, קָרָאתִי שְׁמֶךָ יְהוָה מְבוֹר תַּחֲתִיּוֹת:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מְלֵא רַחֲמִים, מְלֵא חֶסֶד חֲנָם, מְלֵא חֲנִינוּת, מְלֵא רַחֲמָנוֹת, מְלֵא טוֹב, מְלֵא רִצּוֹן. כְּבֹר קִבְּלֵנוּ עָלֵינוּ לְקֹרֵא אֱלֹהֶיךָ תָּמִיד, וְהִנְנִי מְקִיִּם קִבְּלַתֵּנוּ, וְהִנְנִי קוֹרֵא אֱלֹהֶיךָ מִמְּקוֹם שְׁפָל כְּזֹה, מִמְּקוֹמוֹת מְגַנִּים כְּאֵלֶּה. מִמַּעַמְמִקִּים קָרָאתֶיךָ יְהוָה, מִמַּעַמְמִי עֲמִקִּים, מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה, עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה. וְאִם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הִרְבִּים יִרְדְּנוּ לְמַקּוֹם שֶׁיִּרְדְּנוּ, וַיִּרְדְּנוּ עִכְשָׁו בְּעַקְבוֹת מְשִׁיחָא לְמַקּוֹמוֹת גְּמוּכִים וּשְׁפָלִים מְאֹד מְאֹד, שְׁלֵא יִרְדּוּ יִשְׂרָאֵל לְתוֹכֶם מֵעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: וַתִּרְדַּ פְּלָאִים, אֵין מְנַחֵם לָהּ, אֶף־עַל־פִּי־כֵן אֵין אָנוּ מִיֵּאֲשִׁים עֲצֻמְנוּ, חַס וְשְׁלוֹם, בְּשׁוֹם אֶפֶן בְּעוֹלָם כְּלָל,

כִּי כָּבֵד הִבְטַחְתָּנוּ לְהַשִּׁיבֵנוּ מִמְּצוּלוֹת יָם, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב: אָמַר אֲדֹנָי
 מִבְּשָׁן אָשִׁיב, אָשִׁיב מִמְּצוּלוֹת יָם. וּכְתִיב: וְאַף גַּם זֹאת, בְּהִיוֹתְם
 בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם לֹא מֵאִסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים לְכַלְתֶּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי
 אִתְּם, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, פָּתַח פִּיךָ לְאֵלִים כְּמוֹנֵי, וְתִשְׁלַח לִי דְבוּרִים מִמַּעוֹן
 קִדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם, בְּאִפְנֵי שְׂאוּכַל לְנִצַּח אוֹתְךָ, לְרִצּוֹת וּלְפִים
 אוֹתְךָ, שֶׁתִּקְבַּל בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וּבְחַסְדֶיךָ הַעֲצוּמִים אֶת אֱלוֹ הָעֵשְׂרָה
 קְפִיטֵל תְּהַלִּים שְׂאִמְרָתִי לְפָנֶיךָ, כְּאֱלוֹ אִמְרָם דְּוֹד הַמְּלִיךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם
 בְּעֲצוּמוֹ, וְאַף-עַל-פִּי שְׂאִינִי יוֹדֵעַ לְכוּן שׁוּם כְּוִנָּה מִהַכְּוִנּוֹת הַעֲצוּמוֹת
 וְהַנּוֹרְאוֹת, שִׁישׁ בְּאֱלוֹ הָעֵשְׂרָה מְזוּמָרִים, יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה
 אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה לְפָנֶיךָ הָאִמְרָה בְּפֶה לְבָד, כְּאֱלוֹ
 הַשְּׁנֵתִי וְכוּנָתִי כָּל הַסּוּדוֹת וְהַכְּוִנּוֹת שִׁישׁ בָּהֶם, וְיִהְיוּ אִמְרֵי לְרִצּוֹן
 לְפָנֶי אֲדוֹן כֹּל. וְהִנְנִי מִשְׁלִיךְ יְהִי עָלֶיךָ, וְהִנְנִי מִקְשֵׁר עֲצָמִי לְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֱמֵתִים שְׁבֻדוֹרְנוּ וּלְכָל הַצְּדִיקִים הָאֱמֵתִיִּים, שׁוֹכְנֵי עֵפֶר,
 קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה, וּבְפֶרֶט לְהַצְּדִיק יִסוּד עוֹלָם, נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חֲכָמָה, רִבְנוּ נַחֲמֵן בֶּן פִּיגָא, גַּח נַחֲמָ נַחֲמֵן מֵאוּמָן, זְכוּתוֹ יִגַּן
 עָלֵינוּ אָמֵן, וְעַל דַּעְתָּם וְעַל כְּוִנָּתָם אִמְרָתִי כָּל אֱלוֹ הָעֵשְׂרָה קְפִיטֵל
 תְּהַלִּים, וּבְזִכּוֹתָם וְכַחֵם אֲזִכָּה לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת כָּל הָעֵשְׂרָה מִיְּנֵי נְגִינָה,
 שְׁנַאֲמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהַלִּים, שֶׁהֵם: שִׁיר פְּשׁוּט, כְּפּוּל, מִשְׁלֵשׁ, מְרַבֵּעַ,
 שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּשִׁמְךָ הַמְּיֻחָד, הַגְּדוֹל וְהַקְּדוּשׁ וּבְזִכּוֹת וְכַח הַשְּׁנֵי
 שִׁמּוֹת הַקְּדוּשִׁים הָאֱלוֹ בְּמִלּוּאֵם, שֶׁהֵם "אֵל אֱלֹהִים" (כְּוִה): אֵל"ף
 לַמ"ד, אֵל"ף לַמ"ד ה"י יו"ד מ"ם, שֶׁהֵם עוֹלָם בְּמִסְפַּר תַּפ"ה (אַרְבַּע
 מֵאוֹת שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ), כְּמִסְפַּר תְּהַלִּים, בְּכַח אֱלוֹ הַשְּׁמּוֹת תְּזַכֵּנִי לְהוֹצִיא

כָּל הַטּוֹפוֹת קָרִי לְבַטְלָהּ מִבְּטָן הַקְּלֶפֶה שֶׁבְּלִעָם, אֲשֶׁר מִסְפֵּר שְׁמָה
עִם הָאוֹתִיּוֹת עוֹלָה תפ"ה, שֶׁהִיא בַּקְּלֶפֶה בְּנֶגֶד קִדְשֵׁת סֵפֶר תְּהִלִּים.
וּבְכַח אֱלוֹ הָעֵשְׂרֵה מִזְמוּרֵי תְהִלִּים תְּעוֹרֵר הַשְּׁנֵי הַשְּׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים
"אֵל אֱלֹהִים", וְתִהְרַג, וְתִשְׁבֵּר וְתִכְנִיעַ, וְתַעֲקֹר וְתִכְלֶה וְתִבְטֹל אֶת
הַקְּלֶפֶה הַזֹּאת שֶׁבְּלִעָם, וְתִכְרִיחַ אוֹתָהּ לְהַפְּלִיט כָּל הַטּוֹפוֹת הַקְּדוּשׁוֹת
מִבְּטָנָה וְקִרְבָּה, וְתִמְחָה שְׁמָה וְזָכְרָה מִן הָעוֹלָם, וְתִקְּוֶה מִקְּרֵא
שְׁפָתוֹב: חֵיל בְּלַע וַיִּקְיָאנוּ, מִבְּטָנוּ יוֹרִישָׁנוּ אֵל. וְתִהְרַג כָּל הַקְּלֶפֶת,
שֶׁנִּבְרָאוּ עַל-יְדֵי אֱלוֹ הַטּוֹפוֹת, וְתוֹצִיא וְתַגְּזֹל מֵהֶם הַחַיּוֹת דְּקִדְשָׁה.
וְכֹל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁבְּלִעוּ עַל-יְדֵי פָּגַם חֲטָא זֶה, כֻּלָּם תוֹצִיאֵם,
וְתִחְזֹר וְתִקְבָּצֵם בַּקְּדֻשָּׁה שְׁנִית, וְתִזְכְּנוּ לְקַבֵּל עָלֵינוּ עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם
בְּאַהֲבָה תָּמִיד, וְנִזְכֶּה לַעֲמֹק כָּל יְמֵינוּ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים
בְּאֵמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם, בְּאִפְּן שְׁנוֹכָה לְבָרָא גּוֹפִים וְכִלִּים קְדוּשִׁים לְכָל
הַנְּשָׁמוֹת דְּאֶזְלִין עֲרִטִילָאִין עַל-יְדֵי עוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים עַל-יְדֵי פָּגַם
הַטּוֹפוֹת קָרִי, שִׁיצְאוּ מִמֶּנִּי לְבַטְלָהּ:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲמִיץ כַּח, וְרַב אוֹנִים, עֲשֵׂה מַה שֶׁתַּעֲשֶׂה בְּרַחֲמֶיךָ
הַרְבִּים בְּאִפְּן שְׁנוֹכָה לְתַקֵּן פָּגַם הַבְּרִית, פָּגַם טְפֵי הַמּוֹחַ, בֵּין
מַה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּזֶה בְּשׁוֹגֵג, בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאִנּוּס, בֵּין בְּרִצּוֹן - עַל הַכֹּל
תִּמְחָל וְתִסְלַח לִי, אֱלוֹהֵי סְלִיחוֹת, חַנוּן הַמְּרַבֶּה לְסִלַּח, וְנִזְכֶּה לְתַקֵּן
כָּל הַפְּגָמִים בְּשִׁלְמוֹת בְּחַיֵּינוּ בְּזִכּוֹת הַצְּדִיקִים הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאָרֶץ
הַקְּדוּשָׁה (אם יִהְיֶה עַל קִבְרוֹ הַקְּדוּשׁ יֹאמֵר: וּבְזִכּוֹת הַצְּדִיק הַזֶּה הַשּׁוֹכֵן פֶּה, צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם
נַחַל נֹבַע מְקוֹר חֲכָמָה, נִגַּח נַחֲמָ נַחֲמָן מֵאוֹמוֹן, אֲשֶׁר אָנִי מִכַּתֵּת רְגְלִי וּמְלַטְלֵתִי עִצְמִי
בְּמִלְטוֹל הַקְּשָׁה בְּשִׁבִיל לְבוֹא הַנֶּה לְהִשְׁתַּמֵּחַ עַל קִבְרֵי הַצְּדִיק הָאֵמֶת הַקְּדוּשׁ הַזֶּה אֲשֶׁר
הִבְטִיחָנוּ בְּחַיֵּי הַקְּדוּשִׁים, לַעֲמֹד בְּעִזְרַתְנוּ סְלָה תָּמִיד, כִּשְׁנִבּוֹא עַל קִבְרוֹ הַקְּדוּשׁ וְנִתַּן

פרושה לצדקה ונאמר אלו העשרה קפיטל תהלים. והנה עשיתי מה שמטל עלי, עשה מה
 שעליך, ומחל לי, וסלח לי, וכפר לי על כל החטאים והעוונות
 והפשעים, שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך ברמ"ח איברי
 ושם"ה גידי, במחשבה, דבור ומעשה, ובחמשה חושים ובשאר
 כחות הגוף, ובפרט מה שחטאתי ופשעתי ופגמתי נגדך בפגם
 הברית, שהוא כלל כל התורה כלה, והרע בעיניך עשיתי מגעורי עד
 היום הזה. על הכל תמחל ותסלח ותכפר, מלא רחמים, ותמלא כל
 השמות שפגמתי בשמך הגדול. הרב בפסני מעוני, ומחטאתי
 מהרני. תחטאני באזוב ואטהר, תכבסני, ומשלג אלבין. תשמיעני
 ששון ושמחה, תגלגלה עצמות דבית. הסתר פניך מחטאי, וכל
 עונותי מחה. מחה פשעי למענך, כאמור: אנכי אנכי, הוא מוחה
 פשעיך למעני, וחטאתיך לא אזכור, ותמלא עלי ברחמים, ותהיה
 בעזרי תמיד בזכות וכח הצדיקים האמתיים, ותשמרני ותצילני
 תמיד, ותתן לי כח להתגבר על יצרי ולכף ולשבר את תאותי, ולא
 אפגם עוד מה שפגמתי, ולא אעשה עוד הרע בעיניך, ולא אשוב
 עוד לכסלה. אם און פעלתי לא אוסיף, כי כבר הבטחתנו, שגם על
 זה מועיל תפלה ובקשה להנצל להבא ברחמיך האמתיים, מן היצר
 הרע וכת דילה. (אם יהיה על קברו הקדוש יאמר: ובפרט על מקום ציון הקדוש הזה,
 עזרני בזכות הצדיקים הגנוזים פה) ורחם עלי, ותן לי כח וגבורה מאתך,
 שאזכה להתגבר ולכבש את יצרי תמיד, עד שאזכה ברחמיך לגרשו
 ולסלקו ולבטלו מעלי לגמרי מעתה ועד עולם, כי כבר כלו כגון חיי,
 ושנותי באנחה, כשל בעוני כחי, ועצמי עששו, עד אשר כשל

כח הסבל:

רַחֵם עָלַי אָבִי אֲבֵי הָרַחֲמָן, רַחֵם עָלַי שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, חוּס וְחַמֵּל עָלַי, שׁוֹמֵעַ צְעָקָה, שׁוֹמֵעַ אֲנָחָה, שׁוֹמֵעַ אֲנָקָה, רַחֵם רַחֵם, הַצֵּל הַצֵּל, הוֹשִׁיעָה הוֹשִׁיעָה, אֵל יִפְלֵ דָמִי אֲרֻצָּה לְפָנֶיךָ, אֵל תִּתֵּן לְשַׁחַת נַפְשִׁי, הַצִּילֵנִי מִדְּמָיִם, אֱלֹהִים, אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי. תְּרַגֵּן לְשׁוֹנֵי צְדָקָתְךָ. חוֹסֶה עָלַי, כָּרֵב רַחֲמֶיךָ, כָּרֵב חֲסָדֶיךָ, יִהְיוּ נָא מַעֲיָד וְחַנּוּנוֹתֶיךָ עַל עֲלוּב נַפְשִׁי כְּמוֹנִי, עַל גִּרְדָּף כְּמוֹנִי, עַל מְלַכְלֵךְ בַּחֲטָאִים כְּמוֹנִי, עַל חֶסֶר דַּעַה, חֶסֶר עֲצָה כְּמוֹנִי, כִּי לֵךְ לְכַד עֵינַיִנו תְּלוּיוֹת, לֵךְ לְכַד רַעֲיוֹנֵי צוֹפִיּוֹת, דִּלּוֹ עֵינַי לְמָרוֹם, עֲזֹר נָא, הוֹשִׁיעָה נָא, חוּס וְחַמֵּל נָא עָלַי וְהוֹשִׁיעֵנִי לְשׁוֹב אֱלֹהֶיךָ בְּתִשׁוּבָה וְשִׁלְמָה, בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם, וְאַזְכָּרָה לְהִיוֹת תְּמִיד כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. כַּחֲסָדֶךָ חַיִּינִי, וְאַשְׁמְרָה עֲדוֹת פִּיךָ. לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים, וְרוּחַ נְכוֹן חִדֵּשׁ בְּקִרְבִּי:

וּבְכֵן, יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֲדוֹן הַשְּׁמַחָה וְהַחֲדוּדָה, אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ אֵין שׁוּם עֲצָבוֹת כִּלְל לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב: הוֹד וְהָדָר לְפָנֶיךָ, עֵז וְחֲדוּדָה בְּמִקּוּמוֹ. שְׂתַעֲזַרְנִי בְּרַחֲמֶיךָ הַעֲצוּמִים וְתוֹפְנֵי לְהִיוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד. מִשְׂמַח נַפְשׁוֹת עֲגוּמִים, שִׂמַּח נַפְשִׁי הָאֲמֻלְלָה מְאֹד, הָעֲלוּבָה מְאֹד, הָעֵיפָה וְהַצְמָאָה וְהָרַעֲבָה אֱלֹהֶיךָ מְאֹד, הֶסֶר מִמֶּנִּי יָגוֹן וְאַנְחָה, שִׂמַּח נַפְשִׁי עֲבָדְךָ, כִּי אֱלֹהֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֲשָׂא.

תּוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים. שְׂבַע שְׂמֵחוֹת אֵת פְּנֶיךָ, נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֹצֵחַ. הַשִּׁיבָה לִי שְׁשׁוֹן יִשְׁעֶךָ, וְרוּחַ גְּדִיבָה תִּסְמְכֵנִי. שְׂבַעֵנִי מִטּוֹבְךָ, וְשִׂמַּח נַפְשִׁי בִּישׁוּעָתְךָ, וְטַהַר לְבָבִי לְעֲבָדְךָ בְּאַמֶּת. עוֹרָה

כבודי, עורה הנבל וכנור, אעירה שחר. זכני לכל העשרה מיני נגינה
 הקדשה, שהם מכניעים ומתקנים פגם הפרית, כאמור: אברך את
 יהוה אשר יעצני, אף לילות יסרוני כליותי. לדוד משכיל, אשרי נשוי
 פשע כסוי חטאה. בית והון נחלת אבות, ומיהוה אשה משכלת.
 יומם יצוה יהוה חסדו, ובלילה שירה עמי, תפלה לאל חי. למנצח
 אל תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו את הבית להמיתו.
 אזכרה נגינתי בלילה, עם לבבי אשיחה ונחפש רוחי. הואכל תפל
 מבלי מלח, אם יש טעם בריר חלמות. פן תתן לאחרים הודך
 ושנותיך לאכזרי. ולא אמר, איה אלוה עשי נותן זמירות בלילה.
 שקר החן והבל היפי, אשה יראת יהוה היא תתהלל. ונאמר:
 הללויה, הללו אל בקדשו, הללוהו ברקיע עזו. הללוהו בגבורותיו,
 הללוהו ברכ גדלו, הללוהו בתקע שופר, הללוהו בנבל וכנור:
 הללוהו בתוף ומחול הללוהו במנים ועגב: הללוהו בצלצלי שמע,
 הללוהו בצלצלי תרועה. כל הנשמה תהלל יה הללויה:

רבנו של עולם, תקע בשופר גדול לחרותנו, ושא גם לקבץ
 גליותינו, וקרב פוורנו מבין הגוים, ונפוצותינו בנים מירפתי
 ארץ. וקבץ נדחנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו: וקים בנו
 מקרא שפתוב: ושב יהוה אלהיך את שבותך ורחמך, ושב וקבצך
 מכל העמים, אשר הפיצך יהוה אלהיך שמה. אם יהיה נדחך בקצה
 השמים, משם יקבצך יהוה אלהיך ומשם יקחך. והביאך יהוה
 אלהיך אל הארץ, אשר ירשו אבותיך, וירשתה ותיטיבך, והרבה
 מאבותיך. ונאמר: נאם יהוה אלהים, מקבץ נדחי ישראל, עוד אקבץ
 עליו לנקבציו. ונאמר: בונה ירושלים יהוה, נדחי ישראל יכנס.

וּתְמַהֵר וְתַחֲיֵשׁ לְגַאֲלָנוּ, וְתִבְיֵא לָנוּ אֶת מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, וְתִבְנֶה אֶת בֵּית
 קְדֻשָּׁנוּ וְתִפְאַרְתְּנוּ, וְהִבְיֵאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה, וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית
 מִקְדָּשֶׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וּפְדוּיֵי יְהוָה יִשׁוּבוּ, וּכְאִו צִיּוֹן
 בְּרִנָּה, וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים, שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂיִגוּ, וְנָסוּ יָגוֹן
 וְאִנְחָה. וְנֹאמֵר: כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ, וּבְשִׁלּוֹם תּוּבְלוּ, הַהָרִים וְהַגְּבָעוֹת
 יִפְצְחוּ לְפִנְיֵיכֶם רִנָּה, וְכָל עַצֵי הַשָּׁדָה יִמְחֵאוּ כָף. וְנֹאמֵר: כִּי נַחֵם יְהוָה
 צִיּוֹן, נַחֵם כָּל חַרְבוֹתֶיהָ, וַיִּשֶׂם מְדַבְּרָה כְּעֵדֶן וְעִרְבָתָהּ כְּגֵן יְהוָה,
 שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִמְצֵא בָּהּ, תּוֹדָה וְקוֹל זְמֵרָה. שְׂמְחוּ בֵיהוָה וְגִילוּ
 צְדִיקִים, וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לֵב. אִוֹר זְרוּעַ לְצְדִיק, וְלִישְׂרֵי לֵב שִׂמְחָה.
 שְׂמְחוּ צְדִיקִים בֵּיהוָה, וְהוֹדוּ לְזִכְרֵךָ קְדֻשׁוֹ. אָמֵן נִצַּח סִלָּה וְעַד:

זאת התפלה מְצַאנוּ בְּאַמְתַּחַת הַכְּתָבִים,
וְהִיא מְעַט הַכְּמוּת וְרַב הָאִיכוּת

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֹלֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוֹת, אֲנִי לְעֹלָא, לְעֹלָא
מִן כְּלָא, וְלִית לְעֹלָא מְנַךְ, דְּלִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כְּלָל,
וְלָךְ דִּימְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָם עַל כָּל בְּרָכָה וְתִהְלָה. אוֹתָךְ אֲדַרְשׁ, אוֹתָךְ
אֲבַקֵּשׁ שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאַתָּה, דְּרָךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת, עַד
הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בְּמִקּוֹם שְׁאֲנִי עוֹמֵד, כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדַע
תְּעֹלָמוֹת, וּבְדְרָךְ וּנְתִיב הַזֶּה תֵּאִיר עָלַי אוֹרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשְׁבָּה
שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ בְּאַמְתָּ, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמְתָּ, כְּפִי רְצוֹן מִבְּחַר הַבְּרוּאִים,
לְבָלִי לַחֲשֹׁב בְּמַחְשַׁבְתִּי שׁוּם מַחְשַׁבַת חוּץ וְשׁוּם מַחְשַׁבָה וּבְלִבּוֹל
שֶׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנְךָ, רַק לְדַבֵּק בְּמַחְשַׁבוֹת זְכוֹת צְחוֹת וְקְדוּשׁוֹת
בְּעִבּוֹדְתְךָ בְּאַמְתָּ בְּהִשְׁגָתְךָ וּבְתוֹרָתְךָ. "הֵט לְבִי אֶל עֲדוֹתֶיךָ", וְתֵן לִי
לֵב טָהוֹר לְעִבְדְּךָ בְּאַמְתָּ. וּמִמְצוֹלוֹת יָם תּוֹצִיאֵנִי לְאוֹר גְּדוֹל חַיִּשׁ קַל
מִהָרָה. תְּשׁוּעַת יְהוָה כְּהֶרֶף עֵין, לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים כָּל יְמֵי הַיּוֹתֵי עַל
פְּנֵי הָאָדָמָה. וְאַזְכֶּה לְחַדֵּשׁ נְעוּרַי, הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בְּחֶשֶׁךְ, לְהַחְזִירֵם
אֶל הַקְּדוּשָׁה, וְתִהְיֶה יְצִיאָתִי מִן הָעוֹלָם כְּבִיאָתִי, בְּלֹא חֲטָא. וְאַזְכֶּה
לְחַזוֹת בְּנַעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ, כִּלּוֹ אוֹמֵר כְּבוֹד, אֲמֵן נִצַּח סֶלָה
וְעַד:

לְעֹלֵי נְשֻׁמַת

אסתר בת ישראל ז"ל

מרדכי בן ישראל ז"ל

אודל בת אברהם ז"ל

לאה בת בכור וזיוה ז"ל

דוד בן חיים ז"ל

לאה בת שרה ז"ל

אשר בן חוה ז"ל

נאוה בת פנינה ז"ל

לאה בת בכור וזיוה ז"ל

שרה בת רפאל ז"ל

יצחק בן ישראל ז"ל

שושנה בת ישראל ז"ל

לאה בת ישראל ז"ל

רחל בת ישראל ז"ל

יוסף בן ישראל ז"ל

ישראל בן יוסף ז"ל

מרים בת ישראל ז"ל

רבקה בת ישראל ז"ל

רינה בת סלולה אסתר ז"ל

אסתר בת גוהר למשפחת הדסה ז"ל

מרים בת בימה למשפחת תפליין ז"ל

ת. נ. צ. ב. ה

וּלְהַבְדִּיל, לְרַפּוּאָת וַיְשׁוּעַת

עידן נתן חי בן תמר

יעל בת שרה

שרה פייגה בת יעל

נחמן שלמה אפרים פנחס בן יעל

רבקה אודל בת יעל

